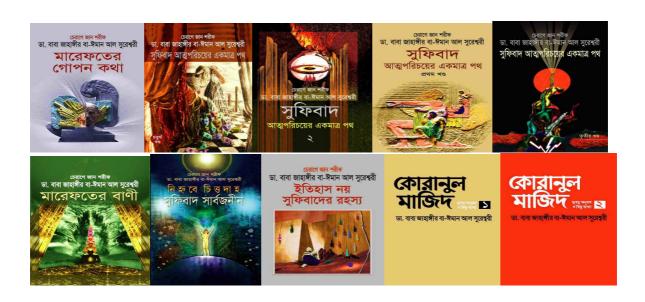
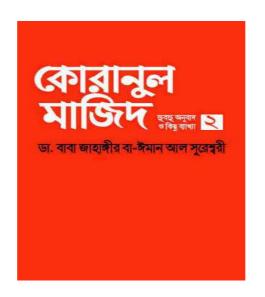

एताएं कान गतीक छा. ताता काराशीत ता-देशान व्यान-पूरतभूती

छा. ताता क्राशश्रीत ता-त्रभान व्याल-त्रुद्धभूती त्रिष्ठि श्रश्राति

- **5. साद्यक्टात शायन क्या**
- ६. बाद्यकळत वाधी
- ७. त्रुकिताम व्याज्यभितिष्ठास्त्रत अकसाव भरा– ५ स शञ्च
- 8. मुक्तिनाम व्याञ्चभितिष्ठास्त्रतं अनुसात भरा- ५ स शञ्च
- **७. त्रुक्तिताम व्याञ्चापतिष्ठारात अकसात परा** ७ रा अञ
- ७. त्रुकिताम व्याज्यभितिष्ठारात अकसाव भरा– ८र्थ शञ्च
- 9. मुकिवाम व्याज्यभितिष्ठारस्त अकसात भरा- एस शञ
- b. कात्रवानून माकीरहत ताःना उँकात्रप ३ व्यनुताह- ५म **५**३

कातानुस माफिफ २ स्वर खनुवाफ ३ किष्टू व्याथा

সুফিবাদ প্রকাশনালয় প্রয়ন্ত্রে : বে-ঈমান হোমিগু হল ১০৮ নিউ এলিফ্যান্ট রোড (২য় তলা) ঢাকা-১২০৫ ফোন : ০১৯১১৫৯৭৭৮০, ০১৭১১২৮১৬৯

উৎসর্গ

বাংলার দেদীপ্যমান সূর্য গাউসুল আজম বাবা ভাণ্ডারীর সুযোগ্য আগুলাদ নুরে তাবাসসুম হেরমায়ে আবদাল শাহ সুফি পীরে কামেল বাবা মুজিবুল বশর আল হাসানীর পাক-পবিত্র হস্ত মোবারকে উৎসর্গ করলাম।

সাহায্য চাই

व्याभता कातान-अत श्रिणि में एक्त च्वच व्याचार अवः अविणि में एक्त केण तक्ष व्यर्व च्ळ भारत जां छूटल धत्रळ क्रिंग कर्तिष्ट्र। जातभत च्वच वाका गर्छन कर्ति क्रिंग कर्तिष्ट्र। जातभत मामाना वाराधार हिन्छ क्रिंग कर्तिष्ट्र। कातान-अत श्रिणि मृतात अ-तक्ष व्याचार ७ मामाना वाराधार एक्तात श्रिणात अत्याक्षन व्याख्य वर्षा याता भारत कर्तिन अवः अवे व्याभारत व्याचार जाता श्रिण श्रिण श्रिण वर्षा प्रतकात वर्षा भरत कर्तिन जाता व्याभारत व्याचिक माराधार हिन्छ भारत व्यववा क्राकाळत अकिण क्रूम् व्यःम व्यववा क्रात्वानित जाता व्याधार क्रिक्ट व्याधार हिन्छ भारत व्यववा क्राकाळत अकिण क्रूम् व्यःम व्यववा क्रात्वानित जाता व्याधार व्यववा क्रांचित्र भारत व्यववा

बतः वासता धानमाधना कतात बकि द्वन भूलि । माधकता प्रभाल साप्तत भत साम धानमाधनाय समछन वाष्ट्रन। प्रेट द्वप्तत उत्तरात कना वार्षिक माराया कतळ भारतन – कातप, मस्य वाःनाप्तर्म बर्ट मर्वश्रयस एता छराक क्वां करत बकि धानमाधनात द्वन नतिमः कि क्वांत मितभूत यानात क्रयन्यत रहें नियलत लोकांचांचा धारस धाना रखाष्ट्र। व्यायर याक्त धानमाधनात द्वनियलत लोकांचांचा धारस धाना रखाष्ट्र। व्यायर याक्त धानमाधनात द्वनियल कर्षात्र वाप्ति क्यांचांचा कर्षात्र कि कार्य वाप्ति व

সূচি

নফ্স ৪ ক্লহের পার্ষক্য / ১৫

छक्रित, बा-त्वाबाष्टाञ्च छक्राह्मत् ।

১৮नः त्रूता : व्यान काराक / ৫১ ७७नः त्रूता : रॅग्नातिन / ১৭৯

চিহ্ন পরিচিতি পঁট বাক্যে আয়াতের অনুবাদ + আয়াতের পরবর্তী অংশের শব্দার্থভিত্তিক অনুবাদ য় ব্যাখ্যা

নফ্স গু ক্লহের পার্থক্য

नक्त्र गर्कि हित्र धापत्कर ताबाता रहातः। यहित्र रिकुगास्त्र नक्त्रत्क व्याच्यारे तमा रख़एह जर्त कीर्तत व्याच्या तमा रख़एह। এर नेक्त्र ज्या श्राप क्तिवनभाव किन अवः भानुत्यत भार्ताष्ट्रे प्रथ्या रय नि, वतः युन्वत, कन्वत, সর্বপ্রকার অতি ক্ষুদ্র হতে অতি বড় জীব – সবারই নফ্স আছে তথা প্রাণ আছে। আরেকটু প্রিম্ন থেকে যায় যে, বৃক্ষ হতে তরু-লতারও প্রাণ আছে। এবং যে কঠিন ছোট-ছোট পাথুরগুলো আন্তে-আন্তে প্রকাণ্ড পাথরে পরিণত হয় উহাতে কি প্রাণ আছে? নাকি স্বয়ংক্রিয়ভাবে আপনা-আপনি বেড়ে চলে? এই প্রশ্নুটির উত্তর জীববিজ্ঞানীরাই ভালো দিতে পারবেন। তবে আল্লাহর সময় সৃষ্টিরাজ্যের মাঝে যাদেরকে নফুস তথা প্রাণ দেগুয়া হয়েছে তারা সবাই টোহিদে বাসু করে – একমাত্র জিল এবং মানুষ ছাড়া। কারণ, জিল এবং मानुषरक त्रीमिछ ग्राधीन रैम्हामिङिটि দान कर्ता रखेट्ट। छथा छाट्ना-मन्ह বিচার-বিবেচনা করার সীমিত স্বাধীন ক্ষমতাটি আল্লাহ্রকর্তৃক দান করা रुख़ुएछ। অनुष्राग्न, আমাদের জানা মতে আর কোনো জীবকৈই এই রকম সींक्षिण ग्राधीन रैष्णामिकिंगि प्रथ्या रय नारै। ग्रन्गत अवः जन्मत यण श्रकात অসংখ্য ছোট এবং বড় প্রাণী আছে তাদের কারও শাহারণের তথা জীবন-রণের নিকটে আল্রাহর অবস্থান করার কথাটি কোরান-এ পাগুয়া যায় না, এমনকি আল্লাহর তাঁর সমগ্র সৃষ্টিজগতের জড় পদার্ষের সঙ্গে অবস্থান করার কথাটিগু পার্ভয়া যায় না। অঙ্কের হিসাবের চেয়েগু অনুেক বেশি হিসাব করে আল্লাহ কোরান-এর প্রতিটি শব্দ চয়ন কুরেছেন। কিন্তু আমাদের বুঝবার সূক্ষা দুর্বলতাটিকে প্রকাশ না করে গোঁজামিলের আশ্রুয় নেই এবং নিতে হয়। যৌমুন্ ক্টহ শব্দটির পরিভাষা ইংরেজিতে পাগুয়া যায় না। তাই না বুঝে 'ঙ্গিরিট' **गर्क्ति वावरात कति। क़रहत श्रणिमक यिष्ठ खाम्रता भार्ये ना जैत रिकुमारम्** এই রুহ শব্দটিকে পরমাত্মা বলে অভিহিত করা হয়েছে। এখানে পরম ঐর্বটি रला बाल्लार अवः बाल्लार्त बाब्ला वल त्वाबाला रुखण्ट। ख्रवगः कातान-अ ক্লন্তকে বলা হয়েছে "কুঁলুর ক্লন্ত মিন্ আমরি রাব্বি" – অর্থাৎ, "ক্লন্ত আমার त्रतितुर वाप्तृम रहेळ व्योभेछ।"

कीरवत कीवन আছে তথা প্রাণ আছে তথা नक्ष्म আছে – তা হলে এই कीवन, এই প্রাণ এবং এই নক্ষ্মকে কেমন করে আন্সা বলে ঘোষণা করি? সূক্ষ্ম দৃষ্টিতে ইহাও একটি সাংঘর্ষিক বিষয় হয়ে দাঁড়ায়, তবে বুঝতে এবং বোঝাতে কোনো উপায় থাকে না বলেই এই সাংঘর্ষিক বিষয়টি তুলে ধরতে হয়। কেউ কেনে-শুনে তুলে ধরেন, আবার কেউ না-ক্রেনে তুলে ধরেন। বিষয়টি ভুল হলেও দোষ দেওয়া যায় না। কারণ জানের অভাবেই এ-রকমটি হয় বলে মনে করি। জীবের প্রাণ আছে, কিছু কোনো আন্সা নাই – এই কথাটি কেমন করে সাধারণ মানুষের কাছে তুলে ধরব? আসলে হাকিকতে কোনো জীবেরই আন্সা নাই – একমাত্র জিন এবং মানুষের শাহারগের তথা জীবন-রগের নিকটে অতীব সূক্ষ্মরূপে অবস্থান করে, যাহা টের পাবার কোনো উপায় থাকে না সেই পর্যন্ত, যে-পর্যন্ত না একজন মানুষ একটানা কয়েক বছর কামেল গুরু অথবা কামেল গুরুর খেলাফতপ্রাপ্ত কোনো খলিফার নির্দেশে নির্ক্তন স্থানে একাকী ধ্যানসাধনায় মগ্ন থাকে। কারণ, কহে বিষয়টি কথার দ্বারা বোঝানো যায় না।

তবে অতি সামান্য একটি ধারণার ছায়া দেগুয়া যায়। কোরান-এর এই ছোট্ট আয়াতটির দিকে একটু বিশেষভাবে লক্ষ কুরে দেখুন যে, 'কুলুর নাফ্সি মিন वाभ्रति तात्ति' तला रशे नि। क्न तला रश नि? कार्तेप, वालुरिते कार्ता नक्त्र নাই। নফ্স যাদের আছে তাদের অবশ্যই একটিবার মৃত্যুর স্বাদ গ্রহণ করতে रत। किन्न यारकु कर तत्वतर वाफिंग वना रखिए मर्रे रकु कर ऋबा-भुकृत বৃত্তে তথা বলয়ে অবুস্থান করে না। যেহেতু রবের আদেশটি হলো রুহ এবং এই क्रेंश्र नामक আদেশটি আল্লাহর সমগ্র সৃষ্টিরাজ্যের মুধ্যে (অবশ্য আমাদের জানা মতে, কারণ অন্য প্রহে যদি এই জাতীয় কোনো জুবি থেকে থাকে!) কেবলমাত্র দুটি জীবের সঙ্গে তথা দুইটি নফ্সের কাছাকাছি অত্রীব সূক্ষার্মণে অবস্থান দুইটি জীবের করে। সেই হলো : একটি জিন এবং অপরটি মানুষ্। যেহেতু আমাদের কাজ-কারবার মানুষদের নিয়েই সেই হেতু ইচ্ছা করেই জিন জাতিকে এডিয়ে যাই। তা ছাড়া কোঁৱান এই মানুষকেই সৃষ্টির শ্রেছ্ জীব (ক্রাউন অব দ্যু ক্রিয়েশুনু) বলে ঘোষণা করেছেন। এর পরেগু আরুগ্র কিছু কথা থাকে আর সেই কথাটি হলো, শয়তানকেপ্ত আল্লাহর সমগ্র সৃষ্টিরাজ্যৌর মধ্যে জিন এবং মানুষের অন্তরে व्यवश्वान कतात व्याप्तमपि वालांश कर्यक प्रथ्या श्वासाः वासाप्तित्रक छाटना कर्त्व भल ताथळ रत्व य किन बचे भानुत्यत व्यञ्जत विरुत व्यात कायाञ्च শয়তানকে অবস্থান করার অনুমতিটি দেওয়া হয় নাই। সুতরাং, শয়তানের যত বাহাদুরি, যত নর্তন-কুর্দন সব কিছু এই জিন এবং মানুষের অন্তরের মধ্যেই অবস্থান করে। জাণতিক সভ্যতার বিকাশ ঘটানোর পৈছনে এবং ধ্বংসের বিভাষিকা ছড়ানোর পেছনে শয়তানের অবদান কতটুকু তা আমাদের জানা নাই। এই শয়তান আবার চারটি রূপ ধারণ করতে পারে এবং এই চার রূপের য়ে-কোনো রূপ ধারণু করে মানুষকে সঠিক পথ হতে স্রিয়েে দিয়ে দ্রান্ত পথে ঠেলে দেয়। সেই চারটি রূপ হলৌ : এক. শয়তান, দুই. ইবলিস, তিন. মরদুদ এবং চার . খান্নাস। যেহেতু 'মিন শার্রিল্ গুয়াসগুয়াসিল খান্নাস' তথা খান্নাসের অপকারিতা হতে আশ্রয় টাগুয়ায় কথাটি কোরান-এ বলা ইয়েছে তাই পবিত্র নফ্স তথা প্রাণ তথা জীবনের সঙ্গে একত্রে বাস করে নফ্সটিকে খান্নাস-রূপী শয়তান মোহ-মায়ার জালে আটকিয়ে রাখে। এই মোহ-মায়ার জালটিকে ছিন্ন করতে পারলেই নফ্সের নিকট যে-ক্লছ অতীব সূক্ষ্ম রূপে অবস্থান করছে উহা তখন পরিপূর্ণ রূপ ধারণ করতে থাকে। সাধকেরী একটানা ধ্যানসাধনা কুরার পর আল্রাইর বিশেষ রহমতপ্রাপ্ত হলেই রুহের অতীব সৃষ্ণাু রূপটিকে পরিপূর্ণরূপৈ দেখতে পেয়ে অবাক বিশ্বয়ে হতভম্ব খেয়ে যায়। এই পরিপূর্ণতার প্রশ্নে সাধকদের নিকট রুহের দর্শনে ফানা-বাকার এমন রহস্যময় লীলীখেলা চুলে যে সাধারণ মানুষ তো দূরে থাকু, বরং বড়-বড় বিদ্যান পণ্ডিতেরাও এদের বিষয়ে খেই হারিয়ে ফৈলে। রুঁহের পরিপূর্ণ জাগ্রত অবুস্থানটি যে-সাধকের মধ্যে অবস্থান করে তিনিই বান্দানেওয়াঙ্গ তথা আল্লাহর বিশেষ রহমতপ্রাপ্ত বান্দা। **তিनिरे क्र**च्नार তথা পরিপূর্ণ ক্ল**হের অধিকারী। তিনি**ই **গ্রয়াঙ্গ**হন্নাহ তথা **छिनिस्ट बाल्लोर्ड क्रहाता। छिनिस्ट नव्यत्त ऋत्य नाताग्रप छ्या नर्जनाताग्रप।** वानारत अर्थे मानिए अकसाब मिलिमानी ताबिक्य मान कता रहा। रेश कात्ना নৈুসার্গিকু রান্ত্রি নহে, বরং আধ্যাত্মিক রান্তি। নফ্স এবং খান্নাস জোড়া হলে এই मिक्रिमाली त्रावित प्रस्नान भाअशा यारा ना। छाँहै शान्नामुद्रक् छाङ्गिरस् मिरस् मार्थक् যখন বেজেড়ে রাগ্রিতে অবস্থান করে তখনই সেই রাগ্রিটি হয় শক্তিশালী রাগ্রি এবং এই শক্তিশালী রাত্রেই আল্লাহ 'রহিম'-রূপটি ধারণ করে (রহমান-রূপে नग्न कात्रप त्ररक्षान-त्राप्प प्राधातेष हान) हान करतन। ठार व्यानार अशाल

গফুরুর রহিম, কিন্তু গফুরুর রহমান নন, কারণ কোরান-এর একটি স্থানেও গফুরুর রহমান ব্যবহৃত হয় নি।

कार्यान-अत माठानकार नश्त मूता कम्त-अत छात नश्त व्याग्राट वना राख्यः ठानाञ्जानून मानारकाठू अग्रात क्रश किरा विरञ्जनि ताव्विश्मि मिन् कृत्वि व्याम्तिन।

প্ট তাহার মধ্যে (সেই রাত্রিতে) অবতরণ করিয়াছে ফেরেশতাগণ এবং ক্লহ

উহার মধ্যে তাহাদের রবের অনুমতিতে প্রত্যেক আদেশু হইতে।

সাধকেরা যখন বিরাট ধৈর্যধারণ করে একটানা নির্ম্নন ধ্যানসাধনা করতে থাকেন (মহানবির হেরা গুহায় পনের বছর ধ্যানসাধনাটি মনে রেখে) তখন সাধকদের মধ্যে অবস্থান করা রব তথা প্রতিপালকের প্রত্যেক আদেশ হতে क्टियानी अवर क्रष्टे व्यवज्रत्व करत्। अष्टे क्टित्वमजाभव अवर क्रष्ट मिल्रमाली বেজোড়ু রান্নিতে অবতরণ করে, কারণ জোড়ু রান্নিতে সাধকের সঙ্গে তখনগু शान्नामत्रभी मञ्चलानित माभाना व्यवशाला पूरेक्रन रख यात्र अवः अरे पूरेक्रन रुश्चात्कर क्राफ तना रग्न। अतः फिल्ने ना तत्ने ताबिक्ट क्वन तना रतना? फिल्नत আলোতে সব কিছু যেমন পরিষ্কার দেখা যায়ু তেমনি রাত্রির অন্ধকার সুব কিছু ঢেকে দেয়। এই রাত্রির অন্ধকারের সব কিছু ঢেকে দেবার কথাটি দিয়ে ताबाला रख़ष्ट या, দर्भनीय जन तकम सारमायाछला वानारत वनुमिठित्व ঢেকে দেওয়া হয়। রাতের আঁধার যে-রকম সব কিছু ঢেকৈ দেয় তিমনি সাধকের ভেতরে অবস্থান কুরা লোভ-মোহ-মায়াওলোঁ আল্লাহর অনুমতিতে ঢেকে দেওয়া হয় এবং যখনই ঢেকে দেওয়া হয় তখনই ফেরেনতাগণ এবং ক্লহ অবতরণ করে। এই ফেব্রেশতাগণ এবং রুহ য়ে-রাত্রে আুল্লাহর অনুমাতুতে অবতরণ করে সেই রাতটিকে বেজ্রোড় এবং শক্তিশালী রাট্রি বলৈ আখ্যায়িত করা হয়। হাকিকতের সঙ্গে শ্লেজাজি কথাগুলোর কী অপূর্ব মিলন ঘটানো रखिष्ट कातानुन राकिस-४। अशाल अक्ष्रे नुऋ कदि रहशून का य ফেরেশতাগণ এবং নফ্স নাজেল করার কথাটি বলা হয় नि। প্রথমে ফেরেশতাগণ এবং পরে রুহের কথাটি বলা হয়েছে, কারণ ফেরেশতাদের नक्षत्र वारे कूर्थ नारे बतः शाकात श्रश्नरे छेठेटा शादा ना, कात्र कदानाता যত শক্তির অধিকারীই হোক না কেন তাদেরকে সূর্টির শ্রেষ্ঠ জীব শ্রোটেও বলা হয়ু নি, বরং ফেরেশতাদেরকে আমুরা সেবকেরু ভূমিকায় দেখতে পাই, মওলার ভূমিকায় নয়। ফেরেশতারা সেফাতি নুরের তৈরি তাই ফেরেশতারা সৃষ্টির শেষ সীমানা পর্যন্ত তথা সিদ্রাতুল্ মুনতাহী পূর্যন্ত যাবার অনুমতি পেয়েছে। অনেক व्यवनापक ना-नुत्या, ना-छेले क्रिट्ट क्रिन्तारेन क्रित्रारेन क्रित्रारा क्रिन्तार क्रिने क्रिन्तार क्रिने क्रिन করৈছেন। সহজ-সরল পাঠকের এ-রকম খাস্তা অনুবাদ পড়ে-পড়ে আস্তা थाकात कथा नग्न अवः जधनर अक रूपनास्मत मस्या स्कृतकावांकि छेक्न रहेंग्र याग्न। আঅকেন্দ্রিকতার অন্ধকার গহুরে নিরপেক্ষ দর্শনটি হারিয়ে যায়। অনেকে তো काज्ञानुन राकिस-क छान-छाळत सळा त्ररक सल कव्ज शाक अवः विकृष्ट প্রনুবাদ ও বিকৃত ব্যাখ্যায় ভরপুর করে রাখে এবং এই বিকৃত অনুবাদ ও বিকৃত ব্যাখ্যা পড়ে-পড়ে সরল-সহজ্মানুষটির মূনের অবস্থানটি কেমন হয় তাহা কমবেশি সবাই বুবাতে পারে। নিউটন, আইনস্টাইন, নিলস্ বোর এবং ঠিফেন হকিং-এর মতৌ অসংখ্য জ্ঞানী-গুণীর জন্য যদি কোরানুল হাকিম শিক্ষণীয় বিরাট একটি বিষয় না হতে পারে তা হলে আমাদের মতো অল্ল বিদ্যায় বিদ্যানেরা এই প্রশ্নের কী উন্তর দেয়?

সুরা মৌমিন-এর পনের নম্বর আয়াতে রুহ সম্বন্ধে বলা হয়েছে : ইউল্কির্ (নিক্ষেপ করেন, ক্ষেপণ করেন, সম্বুখে স্থাপন করেন, অর্পণ করেন) রুহা (রুহকে, পরমাআকে) মিনু (হইতে) আম্রিহি (তাঁহার আদেশ) আলা (উপর) মাই (যাহাকে) ইয়াশাউ (ইচ্ছা করেন)।

প্ট নিক্ষেপ করেন রুহু তাঁহার আদেশ হইতে যাহার উপর ইচ্ছা করেন।

वामत माधत्मत व्याद्धत या भर्यम पूर्टियात व्यवस्थान वितास करत उथा भविन्न निक्तम याग सान्नामतभी मयानान में उद्धर अकदा वमवाम करत उठक्कप भर्यम कर्टियाम भविन्य निक्स करा याग्य ना। व्यापन भविन्य निक्सम रूट व्यभविन्य सान्नामत्क ठाड़िया त्मवात गंजीता हि ममजात्व मवात दिनाय भयाम्य रायाम्य रायाम्य व्यापा कात्रभ व्यापा माध्य निव्य निक्सम निव्य न

মনে হবে যে, এই ক্লহকে নিক্লেপ করা হয়েছে।

बर्धे क्रस्टत পतिभूपं पर्मनिरिक्ट आमता उथा मुमलमातिता नूति मुरामित पर्मन तत्त थाकि। व्यावात व्यन्ध त्य-कात्मा धर्मते त्य-कात्मा माधेक यिष्ठ भित्रपूर्व क्रस्टत पर्मनिर्ध लाख कर्त थाक्न व्यात यिष्ठ क्रस्टत प्रमनिर्ध लाख कर्त थाक्न व्यात यिष्ठ क्रस्टत व्यवक्रत वात्म नूति नामकत्व कर्त थाक्न उग्र हत्त व्यामात वलात किष्ट थाक्न ना। कात्रप व्यालाह क्रम, जात नूत्रक क्रम क्रम वीक्रत्यभी क्रस्टत व्यवम्रानिष्ठ क्रम। क्रमात पूर्वतात क्रात क्रात वित्त क्रमात कर्त नित्त क्रमात कर्त वित्त क्रमात कर्त वाम्य वार्ष। प्रस्ता वार्ष। मुराम वार्ष। मुराम

 কোরান-এর আটান্তর নম্বর সুরা নাবা-র আটেন্ত্রিশ নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে : ইয়াগুমা (সেই দিনটিতে) ইয়াকুমুর (দাড়াইবে) রুহু (রুহ) গুয়াল্ (এবং) মালাইকাতু (ফেরেশতারা) সাফ্ফাল্লা (সারিবদ্ধভাবে)।

প্ট সেই দিনটিতৈ কুহ এবং ফেরেশতারা সারিবদ্ধভাবে দাঁড়াইবে।

बरे बाराक बर्का विषय नक नतात भक्ता बात जा रला, क़रकि দৃঁাড়াবার কথাটি বলা হয়েছে এবং রুহের সঙ্গে ফেরেশতাদেরগু সারিবদ্ধভাবে দাঁড়ানোর কথাটি উল্লেখ করা হয়েছে। এখানে নফ্সের দাঁড়াবার কথাটি বলা হয় নাই। অথচ নফ্সেরই দাঁডাবার কথা। যে-সাধকের নফ্সটি খান্নাসমুক্ত হয়ে পবিত্র হয়েছে সেই নফ্সুটি তখন রুহের মহাশঙ্গির মাঝে সম্পূর্ণরূপে ডুবে যায়। **ज्थन मत्न रग्न नक्त्र काँ किया जाएह**ः जात्रल क्रस्टत मरामक्तित मार्त्य जवग्रान করছে। কোরান-এর অন্যত্র বলা হয়েছে যে, আপনি ছুঁড়ে মারেন নি, বরং আমি (আল্লাহ) স্বয়ং ছুঁড়ে মেরেছি। সাধারণ মানুষ হতে বিজ্ঞলোকেরা পর্যন্ত দেখতে পাট্ছে যে, মহানীবি হাত দিয়ে ছুঁড়ে মারছৈন, অথচ আল্লাহ অশ্বীকার করে तनष्टन **रा, अ**ष्टा व्यापनात राजे नंत्र, ततः अष्टा व्यासात्रे राज। त्ररे तकस, খান্নাসমুক্ত রুহ-এর জাগ্রত পরিপূর্ণতায় নফ্সটি ডুবে থাকলে রুহের দাঁড়ানোর কথাট্রিবলা একান্ত্র স্বাভাবিক। এবং ফেরেশতাদের দাঁড়াবার বিষয়টি এখানে স্বাভাবিক একটি বিষয়। কারণ ফেরেশতারা নফ্স-গু রুহ-বর্জিত আল্রাহর সেফাতি নুরের তৈরি কুদরতি রোবট। কুদরতি রোবট এ-জন্যই বলা হলো যে क्षात्र मुठारित छाट्ला बैवः सन्ह किष्ट्र केतात ऋसठा नार, वतः बालार ख-एक्सिंग करतत् छैरारे भावन करते वाधा शाकत्व। युठताः, यातिविद्वारा ফেরৈশতারাগু দাঁড়াবে ইহাতে অবাক হবার কিছু নাই।

काश्रण क्रष्टतं व्यिषिकाती नाधरकता वाक्रिण सानव रत्य सानवित सानवित सानवित नावनित राज्य र्याण्य विक्रिण व्यवस्था व्यवस्थान करता। अर्थे काणीय नाधकरत्य वाक्षातिक राज्य वित्र क्षाणीय नाधिक वित्य क्षाणीय क्षाणीय क्षाणीय क्षाणीय क्षाणीय व्यवस्था विव्यवस्था वित्र क्षाणीय व्यवस्था अर्थे नाधरकता विव्यवस्था व्यवस्था विव्यवस्था विव्यवस्यवस्था विव्यवस्था विव्यव

পক্ষে এই বিষয়টি বোঝা একট কফঁকর বৈকি।

কোরান-এ 'আমরা' নামক বহুবছনের ব্যবহারটিতে একটি বিশ্বয়কর সেন্দর্য ফুটে উঠেছে। এই বিশ্বয়কর কোরান-এর সৌন্দর্যটি বুঝতে না পারলে তোহিদের আসল এবং রহস্যময় রূপটি উপলব্ধি করা প্রায় এক রকম অসম্ভব ব্যাপার হয়ে দাঁভায়।

আবার কোরান-এর অনেক অনুবাদক ফেরেশতাদের দাঁড়াবার কথাটি মেনে নেয়, কিছু তারপরেই ক্রহকে জিবরাইল অনুবাদ করে। জিবরাইলগু যে একজন ফেরেশতা ইহা তারা জেনেও না জানার ভান করে। আল্লাহ কি রুহের স্থুলে জিবরাইল নামক বিশেষ ফেরেশতাটির নাম উল্লেখ করতে পারতেন না? কিন্তু কোৱান-এ ক্লন্থ শব্দটি ব্যবহার করলে কী হবৈ, অনুবাদে অনুবাদক क्रश्टक क्रिवतारैन क्रद्रामुणा खुनुवाम कदा क्रिटन। क्रिन अर्रे तेकम कद्राने वटन প্রশ্ন করলে একবোঝা গোঁজামিল-দেগুয়া কথা গুনিয়ে দেবেন, তবু নিজেদের छुलेंि साएँ हैं श्रीकात करत जिल्ला ना, ज्यारा 'तुवारः भातनाम नी' तत्न जर সীহস নিয়ে ঘোষণাগু করেন না। এভাবে কোরান-এর কত শব্দের যে কত রকম বিকৃত অর্থের দ্বারা ভরে রাখে তার্ই বা প্রতিবাদ কে করে? এই রকম অনুবাদকদেরকে জ্ঞানপাপী বলতে চাই না, কিষ্কু এ-রকম করাটি কি বিল্লান্তি ष्टुंगे वा? अरे तकम विद्यान्तित काँठाकल পড়ে कठ मरक-मतल मानुराता य বিদ্রান্ত হচ্ছেন তারই বা খবর কে রাখেন? একটিবারের তরে চিন্তা করৈ দেখুন ळा ख, श्रश्यसँ वना रख़ए करत्रमणांगप अवः जात पद्ध वना रख़ए करे, আর সেই রুহের অনুবাদটি করা হলো জিবরাইল নামক ফেরেশতা। অনুবাদক কি বেমালুম ভুলে গৈছেন যে জিবরাইল ফেরেশতার রুহও নাই এবং নিফ্সও नार्हे? राशांति किंततारेन ফেরেশতার রুহটি থাকার প্রশ্নুই ৪ঠে ना সেখানে क़ररक किसन करत क्रिवतारेन फ़र्त्वमठा वर्टन खनुवार कता रशः?

कार्तान-अत अकूम नश्वत मूता व्याशियात अक्निक्वर नश्वत व्यायाट व्याए श्वा (अवः) न्निक (या) व्यार्थनानाठ (त्रक्रा कित्राष्ट्रिन, मःत्रक्रम कित्राष्ट्रिन, विकास त्राधियाष्ट्रिन) कात्रक्षारा (ठारात कामश्रव्हिटक, ठारात मठीठ्रटक, यान मर्खागटक) कानाकाथना (मूठताः व्यामता [व्यानार] कृष्कात कियाष्ट्रिनाम) किरा (ठारात [मित्रियम] मर्द्या) मिन् (रहेट्ट) कृष्टिना (व्यामार्क्त क्रर) श्वा (अवः) क्राव्यान्नारा (ठाराटक वानार्रेशाष्ट्रिनाम) श्वा (अवः) व्यायाज्यान् (अकिंग व्यायाज्याः विकर्मना) निन्

(ऋन्ड) व्यानोसिन् (त्रसञ्ज व्यानीसत्तं, तिश्वतात्रीरितं)।

প্রতি এবং যিনি (মরিয়ম) তাহার সতীতৃকে রক্ষা করিয়াছিলেন সুতরাং আমরা ফুংকার দিলাম তাহার মধ্যে আমাদের ক্রন্থ হইতে এবং তাহাকে

वीनाष्ट्रियाष्ट्रिमासू अवः जारात পুত্রকে একটি আয়াত সমস্তূ আলমের জন্য।

श्रर्थ कत्रत्व – वना रुखिष्ट कातान-भ्र, किष्ठ कातान मृत्रुत्व नक्त्रि ध्वःत्र रुख यात्व भरे क्यांपि वल नि। 'क्रांखिक' वर्ष भ्राम श्रर्थ कता, क्रंथ फ्या। मा-বোনেরা তরকারিতে লবণ হয়েছে কি না তরকারির গুরুয়া চেখে দেখলে বুঝতে পারেন। সেই রকম প্রতিটি নফ্সকে মৃত্যু-ঘটনাটি কেমন উহা চেখে দেখতে হবে। যেহেতু ক্রন্থ সৃষ্টির অন্তর্গত নুয়, ক্রন্থ সৃষ্টির মধ্যে পড়ে না, সেই হেতু ক্রহের মৃত্যুর স্বাদ প্রহণ করার কথাটি কোরান-এ একবারগু বলা হয় নি। যেমন কুল্লু ক্রিছিন জায়েকাতুল মউত' – অর্থাৎ, প্রত্যেক ক্রন্থ মৃত্যুর স্বাদ প্রহণ कॅंब्रेटो, अर्डे कथािं ट्लोबान-अ अकवाव्र वना रग्न नि। गार्खेंब ट्लाद्व छञा रथशा यास्र, कि इ अक्र रथसा यास् ना। याता क्ररक्थ मृष्टित आश्रणास अल नুরানি মাখলুক' তথা নুরের সৃষ্টি বলতে চায় এবং ব্যাখ্যা করতে চায়, ত্রীদেরকেও বলার কিছু থাকৈ না। কারণ, তকদির তাকে অথবা তাদেরকে এই বিষয়টি বুঝতে দেয় না। আরগু লক্ষ করুন যে, আল্লাহ এক হয়েগু 'আমরা' गक्षि वर्षेवशत कत्र्ष्ट्रन, किन्नू क्रन्थ गक्षि कार्तान-व काराध वन्यकत्न ব্যবহার করা হয় নি। আল্লাইর রুহ কেব্লমাত্র ইসা (আ.)-এর মাকেই ফুংকার করেন নি, বরং তাঁহার পুত্র ইসা (আ.)-কেগ (অনেকৈ যিশুখ্রিস্টগু र्वेत्न शात्कन) क्रन्ट कुरकात करत हिरोग्रष्टन। त्कातान-ध 'भ्रश्ना व्यावनारा'- 'धवः তাহার পুত্রক্তে' রুই ফুৎকার করেছেন বলা হয়েছে। তাই আমুরা দেখতে পাই, কোরান মরিয়ম-এর পুত্রকেপ্ত সমস্ত আলুদের জন্য একটি আয়াত করে রেখেছেন তথা 'আইয়ীতাল্লিল আলামিন'। আল্লাহর প্রতিটি আয়াতই একেকটি বিশ্বয়, কিন্তু ইসা (আ.) হলেন আল্লাহর একটি বিশ্বয়ের বিশ্বয় नामक जाग्राछ। कार्त्रपं, रूपा (जा.) ऋबाधरप कैर्त्रर कथा तलि एतन अवः দোলনায় শুয়ে-শুয়ে অনেক কথা বলেছেন – এরগু নিদর্শন আমরা দেখতে পাই এবং আরপ্ত অনেক বিশায়কর নিদর্শন দেখতে পাই – যেমন হজরত ইসা (আ.) জন্মান্ধকে চক্ষু দান করেছেন, কুন্ঠ রোগীকে নিরাময় করেছেন এবং যে-বিষয়টি সবটেয়ে বিশ্বয়কর : মৃত মানুষকে জীবন দান করেছেন এবং মাটির তৈরি একটি পাখি, যার মধ্যে নফ্স নাই তথা জীবনই নাই, সেই পাখিটিকে ফুৎকার দেগুয়ার সঙ্গে-সঙ্গে জীবন্ত পাখি হয়ে উড়ে গেল এবং ইসা (আ.)-এর সীহাবারা কে কী দিয়ে খাদ্য খেয়েছেন সেটাগ্র বলে দিতে পারতেন এবং সাহাবাদের ঘরের ভিতর কী কী আছে তাগু পরিষ্কার বলে দিতে পারতেন। এখন প্রশ্ন হলো, যেখানে হজরত ইসা (আ.)-এর এলমে গায়েব জানবার পরিষ্কার দলিলটি পেলাম, সেখানে মহানবি এলমে গায়েব জানতেন না বলাটা যে একটি কফরি আকিদা, এটা অনেকেই বুঝেও বোঝেন না। যারা বুঝেও বোঝেন না তাদেরকেই বা কী করে দোষারৌপ করব? কারণ, ইহা তীদের তকদির। মহানবি আবু জাহেলের হাতের মুঠোর পাথর-কণাণ্ডলোকে কলেমা পাঠ করালেন, যে পার্যর-কণাণ্ডলোর নফ্স বাকার প্রশ্নই ওঠে না, সেখানে কোরান-এর কয়েকটি বিচ্ছিন্ন ঘটনার পরিপ্রেক্ষিতে মূল বিষয় হতে বিচ্ছিন্ন रुख भरानित मन्भर्त या-छा वनाँ एति मभी छीन भरत कति ना।

কোরান-এর চার নম্বর সুরা আন্ নিসা-র একশত একান্তর নম্বর আয়াতে

वना रखण्डः

ইন্নামাল (নিশ্চয়ই) মাসিহ (মসিহ) ইসাব্নু (ইসা [যিনি] পুত্র) মারিয়ামা (মরিয়মের) রাসুলুলাহি (আলাহর রসুল) গুয়া (এবং) কালিমাতুহ (তাঁহার কালাম) আল্কাহা (তিনি [আলাহ] যাহা নিক্ষেপ করিয়াছিলেন) ইলা (দিকে) মারিয়ামা (মরিয়মের) গুয়া (এবং) রুহুহুন্ (রুহ) মিন্হ (তাঁহার [আলাহর] হুইতে)।

প্ট নিশ্চয়ই মরিয়মপুত্র ইসা মসিহ আল্লাহর রসুল এবং তাঁহার কালাম। তিনি (আল্লাহ) যাহা নিক্ষেপ করিয়াছিলেন মরিয়মের দিকে এবং তাঁহার

(बाब्रार्) रहेळ कुर।

এই আয়াতে ইসা মসিহ (আ.)-কে মরিয়ুমের পুত্র এবং আল্লাহর একজন त्रभूल अवः আল্লাহ্রই কালাম যাহা আল্লাহ মরিয়মের দিকে নিক্ষেপ করেছিলেন এবং আল্লাহ্ ইতে একটি রুহ বলা হয়ৈছে। এই আয়াতটুকুর সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই যে-প্রশ্নুটি সবার মাঝে জেগে উঠবে উহা হলো, মরিয়মের পুত্র কেন বলা হলো? সবার পরিচয় বহন করে পিতার মাধ্যমে, কিন্তু ইসা मॅनिट्रत दिनाश मतिशम एथा मारशत পतिष्ठा एथा नातीत পतिष्ठराँ दिन পরিচিত করা হলো? ইহার প্রধান কারণটি হলো, প্রকৃতির শ্বাভাবিক নিয়মটিকে লগুন করে পিতা ছাড়া ইসা মসিহ-র জন্মগ্রহণ করাটা সম্পূর্ণ একটি ব্যতিক্রমধর্মী বিষয় তথা ঘটনা। যদিও ইহা একটি বিষয় তথা ঘটনী. কিন্তু এই বিষয়টি তথা এই ঘটনাটি একটি অভাবনীয় বিশ্বয়কর দৃষ্টাহ্রশ্বরূপ भानवक्राित माभल वाल्लार फाँफु कतित्य फिल्मन। व्यनात वाल्लार रूमो भिमरक একটি বিশেষ নিদর্শন বলৈও অভিহিত করেছেন। এই ইসা মিসিহ পিতা ছাড়া फ्नियाट व्यागमन कद्धारम वर्षा कार्यान-अद्ध भाषाणि रुला : मित्रियसित फिर्क নিক্ষেপ করা হয়েছে। পিতা-মাতার মিলনে যে সম্ভান প্রকৃতির নিয়মে জন্মগ্রহণ করে উহা একান্ত স্বাভাবিক ব্যাপার। স্বাভাবিক এবং নিক্ষেপ করার মাঝে আকাশ-পাতাল পার্যক্য। ইহা সবার চোখে ধরা পড়ে না। তাই পিতা ছাড়া ইসা भित्रहरू भित्रश्रास्त्र फिर्क निरक्षण कता हासार्ष्ट वला हाला। जात्रभत वला हाला. জন্মলগ্ন হতেই ইসা মসিহ অাল্লাহর একজন রসুল। কোরান-এর অন্যত্র ইসা मित्ररिक नित तमा रखिष्ट, किष्ठ अंशाल तमा रेखिष्ट व्यामार्व तत्रम। ठिनि রেসালত এবং নবুয়ত – উভয় গুণে গুণান্বিত। তারপর আল্লাই ইসাকৌ আরেক ধাপ উপরে উঠিয়ে বলছেন 'কালিমাতুহ' তথা আল্লাহ্র কালাম। এবং তারপরে আবার আল্রাহ বললেন যে, ইসা মসিহ 'গুয়া ক্রন্থন মিনহ' তথা 'এবং তাহার (আল্লাহ) ইইতে ক্রহ। প্রথমে রসুল, তারপব্রে আল্লাহর কালাম, তারপর वालाँर रेट अकिंग कर तमा रखिष्टे। अशास किन्न नफेंन तमा रग्न नि, कातप নফ্স হলো প্রাণ। এই নফ্স তথা প্রাণের কথাটি না বলে আল্লাহ্র আদেশ তথা ক্রন্থ শব্দটি ব্যবহার করা হয়েছে। তাই এই রহস্যময় ক্রন্থ-শব্দটির রহস্য বুঝতে ना (পরে অনেকেই আবোল-তাবোল, উল্টা-পাল্টা निश्चिष्ट्रन। অবশ্য ना वैत्येंह এ-त्रक्षिं किता रहा। व्यत्नक्त का পश्चित करत क्ररक माँ छाए। छाए कार्य करत क्षात्वन, यासन : ५. क्रप्ट रॅनिंगानि, ५. क्रप्ट राग्नानि, ७. क्रप्ट नावािछ, ८. क्रव्ह क्रामामि, ७. क्रव्ह वाळिनि। की एमरकात शाँए छाएं। छांग कतात वांशति नीनात्थना! ठत् अकिं कथा ना वलहें भातनाम ना, जात सिंग हुता क़रह হায়ানি তথা জীবজন্বর রুহ। সমগ্র কোরান-এর একটি আয়াতেও জীবজন্বকে क्रन्ट मान कतात क्यां एलाम ना, व्यथि ट्रांश वूटक हैनाता कालाग्नादात মধ্যেও আল্রাহর রুহের আবিষ্কারটি করে ফেলেছেন। এরাই আবার মারেফতের त्ररगुछत्वा^भनना उँ ए कर्त পश्चिणि ভाষाয় नित्थ एनष्टन। अरुपत व्यथाम्य-सार्का মারেফতের গোপন বিষয়ণ্ডলো পড়ে-পড়ে সরল-সূহজ অর্ধুশিক্ষিত শিক্ষিতরা ভুল পথে পরিচালিত হয়। ইহার কি তকদিরের লীলাখেলা বলে চালিয়ে দেব?

কোরান-এর উনিশ নম্বর সুরা মরিয়ম-এর সতের নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে

ফাত্তাখাজাত (সুতরাং তিনি [মরিয়ম] গ্রহণ করিলেন) মিন্ দুনিহিম (তাহাদের হইতে) হিজাবান (পর্দা) ফা আর্সাল্না (সুতরাং আমরা [আলাহ] পাঠাইলাম) ইলাইহা (তাহার দিকে) ক্রহানা (আমাদের [আলাহর] ক্রহ) ফাতামাস্সালা (সুতরাং উহা প্রকাশিত হইল) লাহা (তাহার জন্য) বাশারান্ (বাশার [মানুষ]) সাউইইয়ান (পরিপূর্ণ)।

ক্ত সুতরাই তিনি (মরিয়ম) পর্দা এইণ করিলেন তাহাদের হইতে, সুতরাই আমরা (আল্লাহ) পাঠাইলাম তাহার দিকে আমাদের (আল্লাহ) রুহ সুতরাই

উহা প্রকাশিত হইল তাহার জন্য পরিপূর্ণ বাশার (মানুষ)।

এই আয়াতে প্রপুমেই বলা হলো, তিনি তথা মরিয়ম পর্দা গ্রহণ করলেন। व्यर्ताः, छिनि अकाकी धानमाधनाग्च संग्न तहेलन – या-धानमाधनारिक व्यत्नक स्राताकावा-स्नामारहा वर्ल शास्त्रके, व्यावात व्यत्नस्क अळकाक-७ वर्ल থাকেন। যার যে-রকম দৃষ্টিভূঙ্গি সে তো সেই রকমই বলবে। তারপরেই বলা হলো, আল্লাহ 'আমরা'-রূপটি ধারণ করে তথা বহুবচনের রূপ ধারণ করে मतिग्रस्मत 'िंग्या 'व्यामाप्मत' তथा वश्वणन व्यवशत कदा अकवण्टन क़श्का পাঠানো হলো এবং সেই ক্রহ বাশার-এর রূপ ধারণ করে তথা পরিপূর্ণ মানবের আকার ধারণ করে তার কাছে দেখা দিলেন। এই বিষয়টি এতই রইস্যপূর্ণ যে ইহার বিস্তারিত ব্যাখ্যাটি লিখতে গেলে সাধারণ মানুষ থতমত খেয়ে যাবে। তাই এই রহস্টি জানা থাকা সত্ত্বেও লিখুলাম না। অনৈকে তো এখানেও এই ক্রহানা' শব্দটির অর্থ করে থাকৈন জিবরাইল নামক ফেরেশতা। অথচ জিবরাইল ফেরেশতাুকে আল্লাহ্ ক্রহণ্ড দেন নাই এবং নফ্সণ্ড দেন নাই। এই ক্রহ-এবং নফ্স-বর্জিত জিবরাইল ফেরেশতাটিকে ক্রহানার প্রতিশব্দরূপে ব্যবহার করে বাক্য গঠন করে তৃপ্তি লাভ করেন, তবু এরা নিজেদের ভুলটি স্বীকার করে নেবেনু না অথবা "এই 'রুহানা' কথাটি বলতে কী বোঝায় তাহ্না আমাদের জানা নাই" বলতে বড়ই লজ্জা পায়। আল্লাহর রুহ যে বাুশার-রূপটি তথা পরিপূর্ণ মানব-আকৃতি তথা পুরুষের আকৃতি ধারণ করেন ইহা আমরা জানতে পাঁরি, কিন্তু ক্রই যে পুরিপূর্ণ নারী-রূপগু ধারণ করতে পারে ইহা व्याभाप्तत काना नारे। एत नार्तीत्ने य क्रथ कुश्नात नत्त प्रथ्या रय रेशत জলন্ত প্রমাণটি এখানেই পাগুয়া যায়।

शामा शाम सिद्ध सुक्र निम तुम व्यान्ता ना स्नार्कं। भगक – उथा, 'भगक ना स्नाकास भिद्धिष्टित्न। – अथन अम् रता, यिम व्याप्ति भगक ना-स्नाकास याता क्रमणि व्यर्कन क्रवळ भादन जारत जारत भीत मारतूर्व अनारि निकाम क्रिम व्याप्ति क्राम क्रिम व्याप्ति क्रिम व

কোরান-এর দুই নম্বর সুরা বাকারার সাতাশি নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে:
গুয়া (এবং) আতাইনা (আমরা দিয়াছি) ইসা (ইসাকে) ইব্না (পুত্র)
মারিয়ামা (মরিয়মের) বাইয়ানাতি (উজ্জ্বল প্রমাণসমূহ, সুস্পর্ফ নিদর্শনগুলি)
গুয়া (এবং) আইয়াদ্নাহু (আমরা তাহাকে সাহায্য করিয়াছি) বিক্রহিলকুদুস
(ক্রহল কদুস)।

१७ बैर्वर ट्रेमा ट्रेवल मतियमक खामता किया हि मूम्लक विकर्मनममूट बर

ক্রন্থল কুদ্দুস দিয়া তাঁহাকে আমরা সাহায্য করিয়াছি।

এই আয়াতে মরিয়মের পুত্র ইসাকে ক্রন্থল কুদ্ধুস দিয়া সাহায্য করার কথাটি বলা হয়েছে, সুতরাং ইঁহার কিছুটা ব্যাখ্যা করা প্রয়োজন মনে করছি। कातन, व्यत्मकरें कार्ति। किष्टू िष्ठा-छातना ना करतर क्रथन कृष्ट्रम तनक क्रित्तारेन क्रित्तम्यात नामणि छल्लाभ करत रुष्ठित रात्रि रात्र अवः क्रांश-मूर्थ क्रांन शिक्षिक करात पृथाणि कृष्णे अक्र। अक्तात मामाना प्रिज्ञाञ्च करत ना व्य किरातारेन ফেরেশতাদের কোনো নফ্স এবং কোনো রুহ্ – দুইটির একটিও দেওয়া হয় নি। ফেরেশতারা আল্লাহর সেফাতি নুরের তৈরি তথা আল্লাহর প্রণবাচক নুরের তৈরি। ফেরেশতারা যদি জাত নুরেরই তৈরি হতো তা হলে সিদরাতুল মুনতাহা এসে জিবরাইল ফেরেশতা থেমে যেতেন না, কারণ সেফাতি नुरत्रत ना-स्नाकारम श्रद्धि कतात विधानि ताथा रश नि। या वाष्ट्रात्नर त्रस्ट-সঙ্গৈ ফুলে-পুড়ে ছারখার হয়ে যেতেন। অথচ মহানবি সেই লা-মোকামে वान्नार्त त्रुभेट्य প্রবেশ ক্রলেন দুই ধ্নুকের ব্যবধানে অথবা আরগু নিকটে – অর্থাৎ একটি ধনুকু একটি অর্ধবৃত্তী, দুইটি ধুনুক দুইটি অর্ধবৃত্ত। দুইটি অর্ধবৃত্ত সমান-সমান একটি পূর্ণ বৃত্ত। সুতরাই, দুইটি অর্ধবৃত্তর দ্বারা যদি একটি বৃত্ত रवात त्रामाना कांक-स्काकते खर्के यात्र छोर्रे काताने कांक-स्काकर्त्वत खवत्रान ঘটিয়ে বলছে, 'আগুআদনা' – অর্থাৎ, আরপ্ত নিকটে। সুতরাং, বৃত্তের প্রকাশিত ञ्चानुर्টिक वना रग्न नूद्र ब्रुराञ्चन अवः অপ্রকাশিত স্থানুটির নাম रूला আল্লাহ। তাই জগতের বড় বড় গুলি-গাউস-কুতুব-আবদাল-আরিফেরা বলে থাকেন যে <u> पुरुत्नत क्रशता क्रा अकर, कात्क शोंका वनवश्र वामात अरे व्याशांक्रिक अरावि</u>

ফেরকার অনুসারীরা শরীরে পেট্রোলে আগুন ধরার মতো চিংকারে প্রতিবাদ শুরু করে দেবৈ; গোজামিলের একবস্তা এইটা-প্রইটা-সেইটা বলে মহান্বিকে क्तिव् माधात्र भानुषर वन्ति नां, वतः वन्ति भरावित किति। अराविर**फत गण फ्लिले फिर्स दावारल**७ व्ववक्त চारेद ना। क्लन? रेरारे গুহাবিদের তকদির। ঢোঁড়া সাপের সামনে অনেক বীণ বাজালেগু ঢোঁড়া সাপ कपा उनक्क कात्न ना। क्रांका जात्मत स्नाक्टें कात्ना प्राप्त नारे। कन नारे? कातमं क्षांका त्राप्त खान्नार जत्नात वाशर क्यात क्या छ्वात विधानि निश्च एन नि। कथा नारे, मुठताः कथा ठूनत् की करतः अर्थाविएत वृत्ववात क्रमठाणि एन आ रहा नि, मुठताः वृत्वति की करतः मुठताः छतम भर्यास अराविएत शामि मिळ नार। बाल्लारत राळ अराविएत का भर्म कतार सुर বলে জগতের গুলি-গাউস-কৃতৃব-আবদালু-আরিফেরা বলে গেছেন। তা ছাড়া গুহাবিরা আছে বলেই তো ঐত ফেরকার বৈচিত্র্য আমরা এক ইসলামের ভেতর দেখতে পাই। যে-ফেরেশতাদেরকে নফ্সগু দেগুয়া হয় নি এবং রুহণ্ড দেগুয়া হয় নি সেই ফেব্রেশতা কী করে রুহুল কুদ্ধুস হয় ইহা ভাবতেগু কর্ট হয় এবং অবাক হই। জিন এবং মানুষ ছাড়া, আমীদের জানা মতে, আল্লাহর সমগ্র সৃষ্ট জীবদেরকে কেবলমাত্র নফুসটি দেওয়া হয়েছে তথা প্রাণটি দেওয়া হয়েছে। কিন্তু किन এবং ইনসানকেই নফ্সের সঙ্গে তথা প্রাণের সঙ্গে রুহকে তথা আল্রাহ্র হকুমকে দেওয়া হয়েছে। তাই আমরা দেখতে পাই, বড়-বড় প্রাণীরা পাক করে (अंके काल् ना। मानूस्पूत नक्সেत मन्द्र याट्यू क्टर्त व्यवश्वानि व्याष्ट्र ठार्र মানুষ সৃষ্টির শ্রেছ জীব। ফেরেশতারা কখনোই সৃষ্টির শ্রেছ জীব নয়। क्टित्रमठोता यण्डॅ मिक्रमाली स्टाक ना किन अवः यणे वस्ट ऋषण शाक ना কেন, ভালো-মন্দু করার কোনো এখতিয়ার নাই। স্বাধীনতা থাকলেই ভালো-মন্দ করার প্রশ্নটি আসে। যেহেতু নফ্স এবং ক্লন্থ একটিও নাই সেই হেতু স্থাধীনতাপ্ত নাই। এক কথায় ফেরৈশতাদেরকে আল্লাহ জ্বাল্লাশানাহর আদেশ-নিষেধ পালন করার রোবট বলা যায়। এই রোবটদৈর নিয়ে যখন আদম সম্ভ ात्नुता भाषाय ठूटन निद्य क्षड्रेक्षडे कदा नाष्ठळ शास्त्र अवः शियाश्या वटन জাহির করতে থাকে তখন এতিমের মতো ফ্যালফ্যাল করে চেয়ে থাকি আর ভাবি, এদের মাখায় কত জ্ঞান গিজগিজ করে। সুতরাং, হজরত ইসা (আ.)-কে রুহুল কুদ্ধুস দিয়ে সাহায্য করার কথাটি বুঝতে না পেরে জিবরাইল ফেরেশতীকৈ টেনে এনে সাহায্য করার দৃশ্যটি দেখুতৈ পাই।

जर्भीठिकत वटन सदन रग्न।

কোরান-এর আটান্ন নম্বর সুরা আল মুক্তাদালার বাইশ নম্বর আয়াতের অংশ

वित्मस्य वना रुखाए :

উলাইকা (উঁহারাই তাহারা) কাতাবা (লিখিয়া দিয়াছেন) ফি (মধ্যে) কুলুবিহিমুল (তাহাদের কলবে) ইমানা (ইমান) গুয়া (এবং) আইয়াদা (শক্তিশালী করা) হম্ (তাহাদের) বিরুহিম (রুহের দ্বারা) মিন্হ (তাহার পক্ষ হইতে)।

প্ট উহারাই তাহারা, লিখিয়া দিয়াছেন তাহাদের কলবের মধ্যে ইমান এবং

শক্তিশালী করিয়াছেন তাহাদের রুহের দ্বারা তাঁহার পক্ষ হইতে।

'উহারাই তাহারা' বলতে তাহাদেরকেই বোঝানো হয়েছে যারা আল্লাহ্ এবং পরকালের প্রতি বিশ্বাসী। এমন কোনো কগুম পাগুয়া যাবে না যারা আল্লাহ এবং তার রসুলের বিরুদ্ধে যারা অবস্থান করে তাদের সঙ্গে বন্ধুত করে। তারপর আরগ্র বলা ইয়েছে যে তারা তাদের পিতা-পুত্র-ভাই অথবা নিকট আত্রীয়-শ্বজনও যদি হয়। কারণ, এই জাতীয় কণ্ডমের মানুষণ্ডলোর কলবে আল্লাহ ইমান লিখে দিয়েছেন এবং সেই সঙ্গে তাদেরকে রুহ-এর দ্বারা আল্লাহ मिकिमाली करत्रष्ट्रन। जलारक अर्थे क्रश्-अत्र श्रिक्यिक्टि 'ज्रमुगः मेकि' तुर्वास्क চেয়েছেন। আবার অনেকে ক্রহ-এর প্রতিশব্দটি 'দৃশ্যশঙ্গি' বৌঝাতে চেয়েছেন। এখানে রুহ-কে রুহ-এর সঠিক অবস্থান হতে সরে গিয়ে রুহ-এর প্রতিশব্দটি যে কত রকম করা হয় তা সরল পাঠকদের ধরবার আর কোনো উপায় থাকে না। चलिक क्या क्रश्-अत প्रियम्स शित्रात्व क्यां वृत्स् नित्य क्रित्व क्रिवतारेन नामक ফেরেশতাটির নাম। আবার অনেকে রুহ-এর প্রতিশব্দটি 'গুহি' বলেগু চালিয়ে দেন। আপনি যদি প্রশ্ন করেন তাহলে আপনাকে একবোঝা লুলা-টুণ্ডা-মার্কা তথা খাপছাড়া কতণ্ডলো কথা গুনিয়ে দেবে। প্রকৃত সত্যটি হয়তোঁ এভাবেই ঢেকে যেতে থাকে, অথচ মনে করে যে কত বড় সগুয়াবের কাজটি করলাম। একজন মানুষ তখনই জান্নাতে প্রবেশ করতে পারে যখন সেই মানুষ্টির অন্তরে এক ফোঁটাই খান্নাসের গন্ধ থাকে না। তাই একটি হাদিসে বলা হয়ৈছে যে, যার অন্তরে তথা কলবৈ এক সরিষা পরিমাণ অহমারটি থাকবে সে কখনই জান্নাতে প্রবেশ করবে না। খান্নাসমুক্ত একজন মানুষকেই আল্লাহ্র দৃষ্টিতে অতি উচ্চ মর্যাদাশালী একজন মোমিন বলে গণ্য করা হয়। কারণ একটি খান্নাসমুক্ত পবিত্র নফ্সের উপরেই রুহ তার আপন প্রিচয় নিয়ে পূর্ণ আকৃতিতে প্রকাশ পায়। रैरारे बाल्लार्त तरमाभग्न थकात्मत उक्तुन्यम माम्नेत। बोमत्न बाल्लार् गात्क যতটুকু জ্ঞানের উচ্চতা দান করেছেন সৈ তো ততটুকুই জানবে এবং লিখতে পার্রবৈ। এর বেশি আশা করাটাও ঠিক নয়।

কোরান-এর ষোল নম্বর সুরা আন্নাহল-এর একশত দুই নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে :

कूल (वन्नन) नाङ्कालाञ्च (छिनिस् नाद्धल कद्धन) क्रन्थलकूष्ट्रीय (क्रन्थल कुष्ट्रम) सित्र (स्ट्रेट्ट) ताव्विका (क्षात्र त्रव) विल् राक्कि (मठाप्रस्) निर्देष्ठमाव्विकाल् (श्रिकां कित्रवात क्रना) व्याननाक्षिना (याराता) व्यासानु (स्थान व्यानिशाष्ट्र) अशा (अवः) रूप्ता (मूप्तः (मूप्तः क्रना) सूप्रनिक्षिना (सूप्रन्थान् व्याव्याप्रस्पर्यकाती एमत्र)।

্রীপ্ট তিনিই নাজেল করেন রুহুল কুদ্ধুস তোমার রব হইতে সত্যসহ প্রতিষ্ঠা করিবার জন্য যাহারা ইমান আনিয়াছে এবং হেদায়েত এবং সুসংবাদ

ষুসলমানদের [আঅসমর্পণকারীদের] জন্য।

এर আয়াতে প্রথমেই বলা হয়েছে :

क्रश्न कुफुत्र छिनिस नाट्मन कद्वन छामात त्रव रहेछ। शिशान कक्रन, अशाल 'भित्रतीत्विकुभ' छशा छाभारमेत तव रहेछा वला रहा नि, वतः निष्टक **ळामात त्रव रहेळ**ँक्रेंश्न कुफूंत्र नाव्हन कता रग्न। जातभव्तरे वना रखाए : সত্যসহ এবং তারপরে বলা ইয়ৈছে : প্রতিষ্ঠা করার জন্য। ইহা কাদের জন্য প্রতিষ্ঠা করার জন্য নাজেল করা হয়? উত্তরটি হলো, যারা ইমান এনেছে এবং হেদায়েত পেয়েছে এবং যারা মুসল্মান (আঅসমর্পণকারী) তাদের জ্ন্য এই বিষয়টি একটি বিৱাট সুসংবাদ। এই ক্রন্থল কুদ্দুস যাুৱা মুসলমান এবং ইমান গু হেদায়েত লাভ করেছেন তাদের জন্য বিরাট ঐকটি সুসংবাদ। তা হলে রুহুল कुफून नाटक कतां वि वा विकास करा विका সঁবযুগে যারা বিশ্বাসী এবং সঠিক প্রথাপ্ত আঅসমর্পণকারী, তাদের জন্য ক্রন্থল কুদ্ধুস পুরিপূর্ণরূপ ধারণ করে পরিচালিত করেন। আফসোস! এই রুহুল কুদ্ধুস ठेशो भविञ्चो रूर व्यथवा मिक्रमाली रूर वलक्ष्य व रूरविरीन क्रिवरीरेन नामक ফেরেশতাকে দাঁড় করিয়ে সার্বজনীনতার এবং সর্বকালের জন্য প্রযোজ্য বিষয়টিকে একটি নির্দিষ্ট কালের গণ্ডির মধ্যে বেঁধে রাখা হয়েছে। আমরা কিছুতেই বুঝে উঠতে পারি_না যে রুহুল কুদ্ধুস_বলতে কেমন করে জিবরাইল क्षित्रगण विवास करत विद्यास करत। भेरीनिव एरता छराय रेपानमार्थनात भाषास य निष्मत नक्ष्मत उपत क्रशि पतिपूर्वत्र विक्रिण रहा उराई विवास पिरस्टिन, किन्न याता एता छरात धानमाधेनात विषस्टि मयछल अस्तिस যীয়ু তাদের পক্ষে রুহুল কুদ্ধসের পরিচয় জানাটি অসম্ভব এবং বিষয়টি নিছক गांक्तिक ७ स्नोधिक विষ্ট্রৈ পরিণত হয়। সাধারণত আমরা দেখতে পাই যে ळारिएत भून विষয়টि শिक्रा फिळ रता निट्य चाएा क्यम कदा नाङ कता যায় সেই প্রয়োগ-পদ্ধতিটি দেখিয়ে দিয়ে যান। হেরা গুহার নির্জনে একাকী সময়-অসময়ে পনেরটি বছর ধ্যানসাধনার মাধ্যমে নিজের জীবনের উপর **मुफान कार्य एक किया कार्य कार्य** कार्य क धोनमाधना ष्टामा क्रन्य कुफुटमत পतिष्ठशिष्टि भाठशा व्यमन्तर। कातप, सरानित তখনও নবি যখন প্রথম মহীমানব হজরত আদুম (আ.) মাটি ও পানিতে ভাসমান। সুতরাং, এই হেরা গুহার ধ্যানসাধনাটি নিছক মহান্বির অনুসারীদের क्रना अकिं क्रम् मिक्रभीय विषय अवश् फिलीपासान पार्वकर्नीन्छात उक्तिन याक्रत। त्र क्रनेंग्डे পतिरगर्व विता व्यक्ति पूर्ण निरा अवर मीर्घयात्र रक्ति आमारक वनटा श्टम्ह रा, रकाशाय क्रश्न कुमूत्र आत रकाशाय यात नक्त्र नार्थ क्रश्न नार्थ अमन अक्कन रक्त्यमणा यात नाम क्रिवतार्थन! मिशात छामर् ঢাকতে-ঢাকতে সত্য সম্পূর্ণরূপে ঢেকে যায়। তেমনি আজ মানব-সমাজের বুকে সত্য উদ্ধারের প্রচেষ্টায় পৈদে-পদে হোঁচট খেতে হয় যখন দেখতে পাই উলিঙ্গ একটি সত্যকে তথা রুহুল কুদ্ধুসকে কেমন করে মিখ্যার কাপড়ে ঢেকে দেগুয়া

श्रीतामार वना हा है या, क़र-ध्र श्रीत श्रीत यथन त्राधिक हथा स्नामिन-ध्र (व्यामान नरः) व्यापन नरंप्तर उपत व्यापनिक रम उरात है नृत्र मुरामिन वना रम ध्री धरः धरे नृत्र मुरामिन-क व्यापन नरंप्तर उपत उपना वित वना रम्मा रम्भावि रम्मास्त भून कथा। ध-क्रना रमामत्व व्यापना उथा नृत वना रम्मा याम वित वान रम्मा वित वान रम्मा वित वान रम्मा वित वान रम्मा वान

কোরান-এর বিয়াল্লিশ নম্বর সুরা আশ্ গুরা-র বায়ান্ন নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে:

গ্রয়া (এবং) কাজালিকা (গুইভাবে) আগুহাইনা (গুহি পাঠাইয়াছি আমরা) ইলাইকা (আপনার দিকে) ক্রহাম্ (ক্রহ) মিন্ (হইতে) আম্বরিনা (আমাদের হকুমে/আদেশে/আক্রায়/অনুমতিতে/নির্দেশে)।

े % अवः अरें छारत व्यामता छेरि পाठारैग्नाष्टि व्यापनात फिर्क क़र व्यामाप्नत

रकुष रहेळ।

मानुष येथन निर्करन महानित ह्या छहात मुळा द्याल अकाकी धानमाधनाय मंत्र हरें निर्कर महानित हिता छहात मुळा द्याल अकाकी धानमाधनाय मंत्र हरें निर्कर पार्टी किया पाना धानामति में महानित का छिता हिता हरें निर्वा कि निर्वा किया में महानित के निर्वा किया में महानित के निर्वा किया किया में महानित के महानि

अकि नक्त्र यथन थानात्र रूळ मुक्त रूळ थाक, मुक्तित काष्टाकािष्ट अप्तरं क्रिया वर्षः रमात्रत त्रित्रहाि एतळ थाका। नजूरा नक्ष्त्रत त्रव्य थानात्र त्रित्र्वृत्तिक्ष्त्र मित्र थाक्ष्त्र व्याप्त व्याप्त

श्रीत स्वर्ण अक्षिस श्रामासिमा कर्त विष्ठ शिल विष्ठ रहा या, क्रश्-अत श्रीत श्री क्षिण वामार्त तव-क्षि श्री श्री श्रीत श्री वामार्त तव-क्षि श्री श्रीत श्री वामार्थ वामार्थ वामार्थ वामार्थ विष्ठ श्री विष्ठ विष्ठ श्री विषठ श्री विष्ठ श्री विषठ श्री

नीनात्थनाि यि रिरास यात्रे जो रत पूनिया व्यष्ट्न, निक्किय अवः विश्वर्व।

কোৱান-এর ষোল নম্বর সুরা আন নইলের দুই নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে :
ইউনাঙ্গ জিলুল্ (নাজেল করেন) মালাইকাতা (ফেরেশতাদেরকে) বির্কহি
(ক্রহের সহিত) মিন্ (হইতে) আম্রিহি (তাহার হকুমে) আলা (উপর) মাই
(যাহাকে) ইয়াশাউ (ইচ্ছা করেন) মিন (হইতে) ইবাদিহি (তাহার বান্দাদের)
আন্ (যে, এই যে, হইতে) আন্জিক্ (তোমরা সাবধান করিয়া দাও) আন্নাহ
(অব্শাই ইহা) লা (নাই) ইলাহা (ইলাহ, অধিকারী) ইল্লা (একমাত্র, কিম্বু,
ব্যত্তিত) আনা (আমি) ফাত্তাকুনি (সুতরাং আমার তাক্ওয়া করো)।

के नाष्ट्रम केरतन किरतमें जिस्तिक केरहत महिल जाहोत हे के यह याहात उपत हे म्हा करतन जाहोत तान्हार हु हु लिखा का जावियान करिया हा अ

অবশ্যই ইহা নাই ইলাহ একমাত্র আমি, সুতরাং আমার তাক্প্রয়া করো।

काशाय क़र। অनुवाদक अवः छकत्रितकातक अर्थे ऋष्टिन अवः त्रुऋ। विषय्िष বুঝতে না পেরে জঁগাখিচুড়ি পাকিয়ে ফেলে এবং অনুবাদ ও ব্যাখ্যাটি লেজে-ণোবরের অবস্থায় পরিণত হবার গোঁজামিলের রূপগুলো চোখের সামনে পরিষ্কার ধরা পড়তে থাকে। তখনই মহানবির নামে সনদের দোহাই দিয়ে থাকে। (আল্লামা সা'দ উল্লাহ সাহেবের রচিত হাদিস সংগ্রহের ইতিহাস-টি পড়লেই অনেক কিছু ভালো-মন্দ বিষয়গুলো পরিষ্কার বুঝতে পারবেন)। প্রশ্ন আসে, আসলেই কি এগুলো মহানবির কথা তথা হাদিস, নাকি মহানবির নামে চালিয়ে দেবার অপকেশিল মাত্র? ফেরেশতাদের সঙ্গে রুহ নাজেল করার কথাটি ना বলে জিবরাইলের কথাটি তো আল্লাহু বলতে পারতেন। তা হলে রুহ অর্থে क्रियतारेन नामक कर्ति के कराता हुए जा उत्त कि **এই क्या**টुक वना याग्न ना या, त्रवकाष्ठात स्विमका भानन ना करत সোक्रा वरन फिलिंह रेंली ख, वाभि हैरात वर्षीं वृत्वनाभ ना उथा वानार्त्र कानास्मत अहै व्याग्राट्य सर्भ व्यासारम् त त्वाधगस्य नटशे कर यपि सूथ कनके वत्न कलन त्य, व्यापनाता क्रत्मञ्चल व्यथवा ना-क्रत्म जुन्छ क्रत्रप्टन विवः छञ्जाभिष्ठ क्रत्रप्टन? -যদিও আপনাদের এই ভুল, এই ভণ্ডামি এতই সূক্ষ্ম বিষয় যে সবার চোখে ধরা পড়ার কথা নয়।

नारे काला रेनार अकसाब बान्नार ष्टामा, मूछताः ठाक्छशा करता व्यथवा छग्न करता – विषश्चित्र अथात अवः अर्धुः निष्म ७ क्रस्टत पार्थका नामक

প্রবন্ধে তুলে ধরা হতে ইচ্ছা করেই বিরত রইলাম।

रक्रतेण रेंगा निर्देश (य-क्रर (एअया रखिए छेंरा वीक्रत्रभी क्रर नरः, वतः भित्रभूषं क्रर। जारे जिनि (माननाय मूल्य क्या वर्लाष्ट्रन अवः भिजा हाज़ा रा क्रमायर कर्ताप्ट्रन रेंरा निःगरम्हर अकि विश्वयक्त रविभिष्ण। अरे रविभिष्णि अरक्क निर्देश स्था अरक्क तक्षणात वाल्लार जूल सद्धायन। यमन, रक्तिण जानायमान (वा.)-क्व तर्माण्य नियम् क्रमा (वा.)-अत नार्शि प्राप्त भित्रभूष क्तात क्रमणि मान कर्ता रखिए। अर्जि अर्जि निर्देश वाल्लार विश्वया विश्वया विश्वया विश्वया वाल्ला विश्वया वाल्ला विश्वया वाल्ला विश्वया वर्णि मान कर्ता रखिण्य भारे। भूणताः रविभिष्ण वाल्ला क्रमणि मूल्या भारा विश्वया वर्णि मान क्रतिण कर्ता राष्ट्र। भूणताः रविभिष्ण वाल्ला विश्वया वर्णि मान क्रतिण कर्ता राष्ट्र। भूणताः विश्वया वर्णि मान कर्ता कर्ता कर्तिण वाल्ला विश्वया वर्णि मान कर्ता कर्तिण कर्ता हिंगि मान वर्णि स्था कर्तिण कर्ता हिंगि मान कर्तिण कर्ता कर्तिण कर्ता हिंगि मान वर्णि स्था कर्तिण कर्तिण हिंगि मान कर्तिण कर्तिण कर्तिण वर्णि स्था वर्णि स्था कर्तिण कर्तिण हिंगि स्था कर्तिण हिंगि स्था कर्तिण कर्तिण हिंगि स्था हिंगि स्था हिंगि हिंगि स्था हिंगि स्था हिंगि स्था हिंगि स्था हिंगि स्था हिंगि हिंगि स्था हिंगि हिं

কোরাূন-এর ছার্বিবশ নম্বর সুরা গুয়ারা-র একশত বিরানব্বই হতে একশত

पूतानकार नृश्वत प्रश्नु आशाळू वेना रुख़्य ह

े + গ্রয়া (এবং) ইনুনাহ (নিশ্চয়ই ইহা) লাতান্জিলু (অবশ্যই নাজেল করা) রাব্রিল (রব) আলামিন (জগৎসমূহের)।

প্ট এবং নিশ্চয়ই ইহা অবশ্যই নাজেল করিয়াছেন জগৎসমূহের রব।

+ नाकाना (नाटकन कित्रग्राष्ट्रन) विश्वि (रेटा फिग्ना, जोरात मटक, उरात पाता) करन (क्ट्र) व्याप्तिन् (विश्वष्ठ)।

প্ট নাজেল করিয়াছেন ইহার স্বে বিশ্বস্ত রুহ।

+ व्याना (उँপत्र) कान्तिका (व्यापनात क्नर्तित) निठाकूना (यन व्यापनि रन) मिनान् (रहेट्ट) मुन्कितिन् (जावधानुकातीरम्त)।

कै जापनात कुनर्त्ते उपत्र यान जापनि रन मार्वेशन्तातीय रहे उर्हेट ।

এই আয়াত তিনটির দর্শন তথা ভাবধারাটি খুবই গভীর এবং রহস্যময়। ধ্যানসাধনার মাধ্যমে আপনার সাথে সূক্ষা বীজরূপে তথা রুহরূপে যে আল্লাহ্ অবস্থান করেন তাঁকে রবরূপে তথা প্রতিপালকরূপে দর্শন লাভ করতে পারলেই পবিত্র নফ্সের মধ্যে যে খান্নাসরূপী আবরণটি থাকে, সেই আবরণের পর্দা ছিন্ন करत बाल्लार् ताक्वल बालाभिनुकार छथा ऋगर्त्रभृत्रत तवकार धकामिछ रन এবং তখনই ইহাকে বলা হয় নিরাপত্তা দানকারী ক্রহ নাজেল করা। এ জাতীয় সাধকেরাই মহাপুরুষ তথা জগংগুরু এবং এরাই সত্যের প্রত্যক্ষদশী হন এবং সেই কারণেই আমুজনতার নিকট সাবধানকারী বলে পরিচিতি লাভ করেন। ইহা কোনো বৈষয়িক বিষয়ের উল্টাপাল্টা সাংঘর্ষিক দর্শন নয়, কারণ বৈষ্য়িক দর্শন যতই মঙ্গবুত হোক না কেন, একটি ব্যক্তি-জীবনের সামনে খুব বেশি হলে আশি-নব্বই বছর মোহ বিস্তারের নকল সত্য বলে মনে হয়, তারপীর त्रव त्यम। या-त्रकल त्राधरकता ब्याल्लाङ्क त्रवत्रस्य भावात् धानत्राधनाग्र विताएँ ধৈর্যধারণ করেন, সেই সাধকুদের উপর রাব্বুল আলামিন তথা আপন রব যখন প্রকাশিত হন তখনই তিনি দর্শন দান করেন বিশ্বরবরূপে। সাধকের পবিত্র नक्त्र रूट यथन খान्नात्रज्ञी गराठात्नत পर्माष्टीन ठशा व्यावतपष्टीन একে-একে ছিন্ন করে ফেলা হয় তখনই রবরূপে জগৎময় তিনিই মুর্তিমান তথা প্রতিভাত रुख ३८५२ माधकत बाइरत তथा नक्छा। बामरल उनमें मेठा कथांटि वनक्छ शिल तनळ रश या क्रन्म वाभिन रलन भरानित वाभन वाधािक्रक প্রতিচ্ছবি। ইহা জগৎময় ব্যক্তগু হতে পারে আবার যে-কোনোরূপ মূর্তি ধারণ করতেও পারে। ইহা স্থান- কালের (টাইম অ্যান্ড স্পেস) সব রকম মানুষের व्याप्ति अवः व्यात्रन त्राप्ता अर्थे त्राप्तात भारता প्रक्रावर्जन कतार्थे मानवस्रीवस्नत पेत्रम এবং চরম সার্থকূতা। আল্লাহ্র নিকট মানুষের প্রত্যাবর্তন করার তথা ফিরে আসার অর্থটিগু ইহাই।

পরিশেষে, গুই একই কথা বারবার বলতে হচ্ছে যে, জিবরাইল যদি ফেরেশতা হয়ে থাকে এবং জিবরাইল তো সত্যিই একজন ফেরেশতা – আমরা দেখতে পাই যে-কোনো ফেরেশতাকেই নফ্স এবং রুহ দেগুয়া হয় নাই। তা হলে জিবরাইল নামক ফেরেশতাটিকে রুহের স্থলে কেমন করে দাড় করানো

যায় উহা আমাদের জানা নেই।

काद्रान- अत विद्युग नश्चत युद्धा याक्रमा-त नश्च नश्चत व्याशास्य वला रस्सर :

मुस्सा (जात्तेत्रत) माठ्यां (जां जां जिल्ला क्रिसा क्रियां क्रियं क्रियां क्रियं क

প্ট তারপর তাহাকে সুঠাম করিয়াছেন এবং ফুৎকার করিয়াছেন তাহার মধ্যে তাঁহার [আল্লাহর] রুহ ইইতে এবং দিয়াছেন তোমাদের জন্য শ্রবণ শক্তি এবং

দর্শন শক্তি ঐবং অন্তঃকরণ। যাহা কমই তোমরা কৃতজ্ঞতা প্রকাশ করো।

এই আয়াতের ব্যাখ্যাটি লিখতে গিয়ে মনে হবে রুহকে নফুসরূপে তথা প্রাণরূপে প্রহণ করতে গিয়ে বিরাট ভুল করা হয়, কিছু তাহার মধ্যে 'আল্লাহর नक्त्र रहेळ' तना रग्न नारे, ततः तनी रख़ए 'किरि भित्र क़रिरि' তथा ठीरात मस्या जारात ज्या वालारत कर रहेका। এই একটি माত্র व्याয়াকে करक व्यापत्राप श्रष्टम करावार मिश्र विषम (श्राप्त यारा, किन्न व्याप वनाय नक्त्रक বোঝানো হয়, कि हु এখানে निक्य ना বলে 'আল্লাহর রুহ হতে' বলা হয়েছে। তা ছাড়া আল্লাহর নফ্স তথা প্রাণ থাকার প্রশ্নুই উঠতে পারে না, কারণ নফ্স তথা প্রাণকে মৃত্যুর স্বাদ গ্রহণ করতে হয় তথা একটিবার মৃত্যুর মুখোমুখি হতে হয় তথা मुठुरेते माम श्ररण कत्रका रहा। व्यथा क्ररक मुठुरत मीम श्ररण केतात कथाणि কোরান-এ একটিবারও বলা হয় নি, তবে এই আয়াত দ্বারা এই কথাটুকু প্রিষ্কারভাবে বোঝা যায় যে, প্রত্যেক মানুষের মধ্যে আল্লাহ্ তাঁর রুইকৈ वीक्रक्रत्थ দान क्रांत्रष्टन। या ष्टामा पूर्वाऋ क्रेटेक्ट्य श्रञ्च करते निष्ण शिल त्रव মানুষই পরিপূর্ণ কুহপ্রাপ্ত হয়েছে বলতে হয়, কিন্তু ইহা একেবারেই অসম্ভব। কুইকৈ নুরে মুইাম্বদির মূর্তিমান রূপ্ত বলা যেতে পারে, কারণ রুহ-এর পরিপূর্ণ বিকাশটি নুরে মুহাম্নদির মধ্যেই পূর্ণভাবে প্রকাশিত হয়। রুহ ফুৎকার অর্থে প্রাণ ফুংকারের কুথাটি আসতেই পারে না। শ্রবণ, দর্শন **৪ অন্তঃকরণ শব্দ**ণ্ডলোর দ্বীরা বাহ্যইন্দ্রিয়ের অনুভূতিটি বোঝায়। আল্লাহ্কে রবরূপে গ্রহণ করে ধ্যানসাধনা করে নফ্সের সঙ্গৈ খান্নাসের আবরণব্রূপী আমিতের পর্দাটি সরিয়ে দিতে পারলেই রবকে জাগ্রত করে তোলা যায় এবং তখনই নফ্সের উপর রুহের আলোকিত রূপটি প্রকাশিত হয় এবং ইহাকেই নুরে মুহাুম্বদি বলা হয় এবং অন্য ভাষায় বলা যেতে পারে যে, নুরে মুহাম্বদির মৌডুকে (সিল) নফ্সকে আবৃত ৪ সুরক্ষিত করে নেন। তা ছাড়া রুঁহ নিক্ষেপ করবার কথাটি কেমন করে कात्रान-ब्रे तमा रख़ष्ट? वारित रक्क कात्ना किष्ट व्यात्रल उराक निक्क वमा যেতে পারে। আল্লাহ তো প্রতিটি মানুষের মাঝে রবরূপে বিরাজ করেন, কিন্তু মানুষ তার নিজের রবের পরিচয় পায় না ততক্ষণ, যতক্ষণ তিনি বিকশিত হয়ে আপিন পরিচয় দান না করেন। ক্রহের বীজ প্রতিটি মানুষের মধ্যে সুপ্ত আছে, किष्ठ छैरा सानुत्युत काना नारे। छैरा क्विन मक्कान करोलरे भाअशो याश ना, मानुस्वत एउटतर वीक्रकेल खवग्रान कतात भत निस्क्रभ कता खथवा नाट्कन করা কথাটি কোরান-এ প্রকাশ করা হয়েছে, এই নিক্ষেপ করা অথবা নাজেল করার কথাটির দ্বারা পরিপূর্ণ ক্লহের বিকশিত রূপটিরই পরিচয় পাগুয়া যায়। রুহকে পরিপূর্ণরূপে জাগ্রত করে যখন রুহের দ্বারা নফ্সকে চালনা করা হয় সেই অবস্থাটিকেই রুহ নিক্ষেপ করা বলা হয়েছে। নুফ্সের খান্নাস-রূপী কর্তুত্বের আমিতুটি যখন ধ্যানসাধনার মাধ্যমে আল্লাহর বিশেষ রহমতে সরে পড়ে তখনই नফ্সের উপর রুহের নিক্ষেপ করা অইবা নাজেল হওয়া কুথাটি বলা হয়ে থাকে। তা ছাড়া রুহু সম্বন্ধে প্রশ্ন করা হলে শুধু এটুকুই বলেছিলেন 'कुनुत क़र भिन व्याभित तार्वि' – তथा क़र व्याभात तेरवर्तेर्हे व्याप्तम रूळ অগিত। এ জন্য রুহুকে সৃষ্টি চিনতে পারে না। সৃষ্ট বুদ্ধি রুহুকে ধারণা করতে পারে ना বলেই জটিলতার পাকে পড়ে যায়। সুতরাই রুহ রহস্যময় এবং এই রহস্যময় বিষয়টিকে কথায় অথবা ভাষায় বোঝালৈ। যায় না।

কোৱান-এর সতের নম্বর সুরা বনি ইসরাইল-এর পঁঢ়াশি নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে :

ওয়া (এবং, আর, ও) ইয়াস্আলু (তাহারা প্রশ্ন করে, তাহারা জিঞ্চাসা করে, তাহারা জানিতে চায়, তাহারা শুধায়) নাকা (আপনাকে, তোমাকে, তোকে) আনি (সম্পর্কে, সম্বন্ধে, বিষয়ে) কুহি (কুহ [ইহার ইংরেঞ্জি অথবা বাংলা অথবা অন্য কোনো ভাষায় প্রতিশব্দটি নাই।]

প্ট এবং আপনাকে রুহ সম্পর্কে তাহারা প্রশ্ন করে।

+ कूल (तन्न) क्रष्ट (क्र्य, ইरात काला श्रीतिम्स नार्ट) मिन् (रहेळ, खिक, क्रिया) व्यामित (निर्फ्ण, व्याफ्ण, रुक्स) तार्ति (व्यामात तर्तत, व्यामात श्रित्मा व्यामात तर्तत, व्यामात श्रित्मा व्यामात त्रात्त व्यामात त्रात्त हैराक्ष्य अक्षात प्रमाश्र त्र व्यामात व

প্টি বলুন, ক্রন্থ আমার রবের আদেশ হইতে এবং তোমাদের দান করা

रहेशाष्ट्र क्रान रहेळ त्रामाना वार्जीं नग्न।

मरानितिक क्रर मन्मर्क श्रम कता रल मरानित वनलन या, क्रर रला আমার রবের হকুম তথা আদেশ। জ্ঞান ব্যতীত মানুষ সত্যের অতি সামান্যই বুঝতে পারে। আবার, এই কথাটিঙ বলে দেওয়া হলৌ যে, বিশেষ করে রুহের বিষয়টির জ্ঞান দান করা হয়েছে অতি সামান্য। অতি সামান্য তথা অতি অল্ল জ্ঞান দেবার কথাটি রুহ-বিষয়ে কেন বলা হলো? কারণ, রুহ অতীব সুক্ষারূপে – याक व्याभन्ना वीक्रक्रिक्ष व्यवश्रात्मन कथांि वर्ष याकि, त्राष्ट्र विषश्चित পরিপূর্ণ জ্ঞান না থাকাটাই স্বাভাবিক, সুতরাং আপনু পবিত্র নুফ্সের সঙ্গে গুতপ্রোতভাবে জড়িয়ে দেগুয়া হয়েছে। একে তো রুহ-বিষয়ে অতি অল্প জ্ঞান দেওয়া হয়েছে, তার উপর খান্নাসের অনেক ধরনের প্রতারণার জাল পাতা शाक। त्रुग्रताः, शाताप्रत প্रणातेपात कालछला यथन त्राथकता एवता छरात मुळा निर्क्रेल अकाकी वष्टतित भत वष्टत धुगनमाधना करत् मन्पूर्वत्रप्प ठास्ट्रिय দিতে পারেন তখনই নফ্সের উপর ক্রন্থ পরিপূর্ণব্রূপে উদ্ভাসিত ইয় এবং তখনই একজন সাধকের নফ্সটিকে রূপক ভাষায় টন্দ্রগ্রহণ অথবা সূর্যগ্রহণের মতো शिल ফেলে এবং তখনই সাধক কেবলই ক্লহের অবস্থানটি দেখিতে পান এবং নিজেকে হারিয়ে ফেলেন এবং তখনই সাধক বিভিন্ন ভাষায় বলে ফেলেন : वानान् रक – ठ्या, वािंसरे प्रठाः वााना पूर्वरानि सा वाक्रासूग्गानि – ठ्या, व्याप्तिष्ट मूतरानि, मृत गान व्याप्तात्रहः, नार्रमा कि क्रुकाि भिश्रा व्यानार् তায়ালা – তথা, এই জোব্বার ভেতর আল্লাহ ছাড়া কিছুই নাই, না দিদীয় सिष्ठिकाता वान्रक त्थामाता – ठ्या, सिष्ठिका-त्रूप धार्ती करतह वानाहरक रूथनामः स्ट्राहरम स्ट्राहम – ठ्या, ठिनिर वामि – এভাবে অনেক-অনেক উদাহরণ সুফিদের মধ্যে পেয়ে থাকি। সুতরাং, খান্নাসমুক্ত জ্ঞান ব্যতীত মানুষ भठाित मोभानार तुवाळ भात्त बनः ब-क्रनार तना रखेष्ट ता, भानुषत त्ये-क्रान पान करा रखेष अपा यि नामाना। मूलताः, क्रश विषद्धं यदीक तकम कथा फिरा अधिक किष्टू क्रानक्त চाउरा वृथा। ठार अतन अनि-आन्नार् वतन

প্রাকেন যে, রুহের আসুল পরিচয়টি জানবার আগ্রহটি যাদের নাই তারা

শিক্ষিত বটে, জ্ঞানীগু বটেু, কিন্তু মানুষ হতে পারে নি।

वानार्त श्रेट केन, याँ एक तर्ज वासता सरासानत तरन शांकि ठांता करनार ज्या वानार्त कर। किन्न अशांन अकि वितार करा त्यत्क यात्र, वात त्यर करारि रता, प्राप्त यथन नक्ष्म रूट शांत्वाप्तत मुक्त कराट भारतन उथनर करनार रता, प्राप्त यथन नक्ष्म रूट शांत्वाप्तत मुक्त कराट भारतन उथनर करनार वात्र यात्रा सामूस, सरानित वाक्षना एका अवश् प्रकार नितर वाक्षना करा पिष्ठ वितर वात्र रात्र वात्र वात्य

व्योक्षि'। व्यान्नोर तलिष्टन्, नृत्तेत सारेव ७५ व्याप्तिरं व्याप्टि।

এখানে যারা মহানবিকে প্রশ্ন করছে তারা কমবেশি বিদ্যাবৃদ্ধির অধিকারী। कि हु क़र विষয়ে প্রশ্ন করার সঙ্গে-সঙ্গে আল্লাহ মহানবিকে বলে দিলেন এই বলে या, क्रष्ट रत्ना वांसात श्रीठिपानर्कत वारित्य। ठातपत वना रत्ना, এই क्रष्ट বিষয়ে তোমাদেরকে অতি সামান্য জ্ঞানই দান করা হয়েছে। কেন আল্রাহ রুহ विষয়ে অতি সামান্য জ্ঞান দান করলেন এই বিষয়টি নিয়ে খুব কমই গবেষণা कता रुख शाकि। बात भविषया कतलर वा नास की, कार्त्रेप यस भविषयार করা হোক না কেন উহার ফলটি যে অতি সামান্য হতে বাধ্য ইহা তো আল্লাহ व्याण्य वर्ष ित्राष्ट्रन। एत याता धानत्राधनात स्नाताकावा-स्नामार्व्हित **मा**राशि नामाळ निर्मल अकाकी विज्ञाएँ सेर्यसाज्ञप करत नासनाएँ कज्रळ भारतन এবং যদি আল্লাহর বিশেষ রহমতটি দান করা হয় তবেই রুহের প্রকৃত পরিচয়টি জানা যায়, বোঝা যায় এবং ইহাই আইনুল ইমান অথবা হাক্কুল ইমান তথা যে-ইমানটির এদিক-সেদিক হবার অথবা যাওয়া-আসীর সম্ভাবনাটি আর থাকে না। এই ইমানের অধিকারীদেরকেই মোমিন বলা হয়ে शाकि। এই ইমানের বাহিরে যারা ইমান রাখে তাদেরকেই আমান বলা হয়। তাই আমরা দেখতে পাই, কোরান-এর ২৬৫টি আয়াতে 'আমীনু' শব্দটি মোট ২৭৮ বার উল্লেখ করা হয়েছে। অথচ পরক্ষণে মোমিন শব্দটি ক্রোরান-এ ১৪১ আয়াতে মাত্র ১৫১ বার উল্লেখ ক্রা হয়েছে। যে-মানুষটি নফ্সে **सारमाराब्रात व्यधिकाती रूळ श्वर्तांस्ट्रेन छिनिस्ट सामिन এवरे साब्राळ**त সুসংবাদটি তাকেই দেওয়া হয়েছে। ক্লহ যে স্বয়ং আল্লাহ রব-রূপে প্রতিটি মীনুষের সঙ্গে শাহারণের নিকটেই তথা জীবন-রণের কাছেই অবস্থান করছেন সেই জ্ঞানটি অতি অল্পসংখ্যক মানুষই বুঝতে পারেন। কারণ, অতি অল্পসংখ্যক मानुषर धानत्राधनात्र साताकावा-सामारिकात हारामि त्रानाट पुरव शास्त्रन। আর আমরা সুবাই ছর্ছর্ করি। সুতরাঃ, রুহেরু পরিচয়টি জানবার, ইচ্ছাটি যার প্রবল তিনি অবশ্যই ধ্যানসাধনীর দিকে এগিয়ে যাবেন। মানুষ বৈষয়িক বিষয়ের চাকচিক্যময় লোভ-মায়ার আকর্ষণে খান্নাসের কুমন্ত্রণায় বিভোর হয়ে থাকে। তাই ক্লহ বিষয়টি কেমন করে জানতে পারবৈ?

কোরান-এর দুই নম্বর সুরা বাকারার দুইশত তিপ্পান্ন নম্বর আয়াতে বলা

रख्राष्ट्र :

তিলকা (এই) রসুলু (রসুলেরা, রসুলগণ) ফাদ্দাল্না (আমরা ফজিলত দিয়াছি, আমরা মর্যাদা দিয়াছি, আমরা শেষ্ঠত দান করিয়াছি) বাদাহম (তাহাদের কেহ কেহ) আলা (উপর) বাদিন (অংশ, টুকরা, সম্পূর্ণ বস্তুর কিছু অংশ, কিছু, কাহারও)।

% ३२ तत्रुनंश वासता किम्नल दिशाष्ट्रि लाहार्फत काहारक काहात्र

উপর।

+ मिन्स (ठाहाएम् सथा हरेळ) मान (काहात्र , क्रिंग) कान्नामा (क्या विद्याष्ट्रन) वान्नाह (व्यान्नाह) अग्रा (अवः) ताकाव्या (छर्स्त म्राभन कितलन, छेंभरत छेंगेहेंदनन, छेंगेहेंदनन) वामाहम (ठाहाएम् क्रिंगेहेंदन, छेंगेहेंदनन) वामाहम (ठाहाएम् क्रिंगेहेंपन, मात्राम्राणिन (सर्यामा, भाभ, मिष्)।

প্ট তাহাদের মধ্য হুইতে আল্লাহ কথা বলিয়াছে কাহারগ্ত (সাথে) এবং

মর্যাদায় উধের স্থাপন করিলেন তাহাদের কেহ-কেহকে।

+ গুয়া (এবং) আতাইনা (আমরা দান করিয়াছি) ইসা (ইসাকে) ইব্না (পুত্র) মারিয়ামা (মারিয়মের) বাইইনাতি (খোলা চিহ্নসমূহ, উদ্ধূল প্রমাণ) গুয়া (এবং) আইয়াদ্নাহ (আমরা তাহাকে সাহায্য করিয়াছি, শক্তি দিয়াছি) বিক্রহি (ক্রহের দ্বারা) কুদুসি (খুব পবিত্র, পবিত্র সন্তা)।

कें ब्रेवर व्यामता हिसीष्टि मृतिशद्मत एटल रेंगात्क रेंग्क्रल क्षमाप ब्रवर व्यामता

তাঁহাকে (ইসাকে) সাহায্য করিয়াছি খুব পবিত্র রুহের দ্বারা।

+ अशा (अवरे) लाअ (यिष्) माळा (ठाइँटान, देव्हा क्रिटान) वालाह (वालाह) मा (ना) इक्छाठाला (अ युम्ह क्रितन, भवन्मत युम्ह क्रा) वाल्लाकिना (याहाता) मिन (हरूटा) वाष्ट्रि (भदा) हिम (छाहाएनत) मिमवाष्ट्रि (हरूटा भदा) मा (याहा) काव्याठ्रम् (छाहाएनत काट्ह व्यामिशाहिल) वारहेनाठू (छम्भ क्राण) अशालाकिन (अवर किष्ठ) रूचालाकू (छाहाता मछाइता मछाइता महाकिन (अवर किष्ठ) रूचालाकू (छाहाता मछाइता मछाइता कार्मिन कामिन्हम (युग्तार छाहाएमत मधा हरूटा) मान (या, दिमान व्यानिश्राह्म, क्रान व्यानिल) अशा (अवर) मिनहम (छाहाएमत मधा हरूटा) मान (द्वर) कार्माता (क्रुक्ति क्रितल, व्यश्नीकात क्रितल)।

প্রতি এবং যদি আল্লাহ ইচ্ছা করিতেন তাহারা পরক্ষর যুদ্ধ করিত না তাহাদের পর হইতে যাহারা, যাহা তাহাদের কাছে উদ্ধল প্রমাণগুলি আসিয়াছিল ইহার পরেগু এবং কিন্তু তাহারা মতবিরোধ করিল সূত্রাং তাহাদের মধ্য হইতে কেহ ইমান আনিল এবং তাহাদের মধ্য হইতে কেহ

কুফরি করিল।

े + छग्ना (এবং) লাগু (যদি) শাআ (ইচ্ছা করিতেন) আল্লাহ (আল্লাহ) মা (না) ইক্তাতালু (তাহারা একে-অপরকে হত্যা করিত)।

প্ট এবং যদি আল্লাহ ইচ্ছা কুরিতেন তাহারা একে-অপুরকে হত্যা করিত না।

+ अशा (अवः) नाकिन्ना (किष्ठ) वालारा (वालार) रेशाक्वान् (कर्तन) सा (यारा) रेडितिषू (छिनि চाट्टन)।

প্টু এবং কিষ্ট আল্লাহ কুরেনু যাহা চাহেন।

এই আয়াতে আল্লার্ নিজেই ঘোষণা করছেন এই বলে যে, রসুলগণের মধ্যে তিনি ফঙ্গিলতের প্রশ্নে কিছুটা কম-বেশি করেছেন। অথচ এই সুরা বাকারাতেই আল্লাহ্ আদমদেরকে তথা মানুষদেরকে রসুলগণের মধ্যে ছোট-বড় করার ভাগ করতে নিষেধ করে দিয়েছেন। আমরা এই কথাটুকুর মাঝে এই সিদ্ধান্তে

उपनीठ रनाम या वानार मर्यामात श्रद्भ ठथा फिल्रनळत विषय त्रमूनगणत मर्या अक्ष्रन रळ व्याय्तक्षनक मर्यामावान विभि क्याय्वमा यारिष्टू अर मर्यामात विज्ञान हि त्रमूनगणत मर्या जिनिर क्याय्वमा क्रि एक क्याया कि वास अव व्यक्ति त्रमूनगणत मर्या जिनिर क्याया व्यक्त व्यक्ति विषय विषय विवक्ति विवक्त

व्यावात वालार वर्ताष्ट्रन, तत्रूनगणत मध्य छिनि कारता त्रस्य कथा वर्ताष्ट्रन। अर्थ कथाणित गञीत तरमा व्यथम लिখर्कत शृतिष्ठात काना वाकला অপরিষ্ণারের ভান করে বলতে হচ্ছে যে তিনি (আল্লাহ) রসুল্দের মধ্যে व्यत्नर्कत त्रस्वर कथा वर्षाष्ट्रन। व्यावात छिनि वर्षाष्ट्रन रिव छैक्टभेर्यामात श्रद्भ রসুলগণের মধ্যে কাহাকেও উচ্চমর্যাদাটি দান ক্রেছেন। তারপর আল্লাই বলছেন, মরিয়মপুত্র হজরত ইসা ক্রন্লাহ (আ.)-কে উদ্ধল প্রমাণ দানু করেছেন। এখন প্রীয় হলো, এই উদ্ধল প্রীয়াণ (বাইইনাত) বলতে আল্লাহ কী ताबाळ क्रायाहन? व्यवम् लिशकतं मत्न रश्चे य अरे उक्तन अमानि रेला হজরত ইসা রুহল্লাহ (আ.) দোলনাতে শুয়ে-শুয়েই কথা বলতেন। তিন দিনের भिञ्च व्यवश्वारा व्यात काला तत्रुल कथा वरलप्टन कि ना छैंरा व्यथम लिशकत জানা নাই। কিন্তু হজরত ইসা ক্রীহল্লাহ (আ.) যে জন্মগ্রহণ করেই কুথা বলতে শুরু করেছেন ইহার জ্বলম্র দলিলটি আমরা কোরান-এই পাই। কথিত আছে यে, দোলনায় শুয়ে-শুয়ৈ শিশু ইসা রুহুল্লাহ (আ.) যখন মানুষদের সঙ্গে কথা বলুতেন তখন সেই মানুষেরা অবাক বিষ্ময়ে হতভদ্ব হয়ে যেত এবং ভক্ত তথা মুরিদ হয়ে যেত। তারপরৈ আবার মরিয়মপুত্র ইসাকে রুহল কুদ্ধুস তথা অতি পীবিত্র রুহ দারা শক্তিশালী করার কথাটিও বলা হয়েছৈ। অধিকাংশ ठुकत्रित्कातद्वा तन्न कुफूटमत व्यर्वि वूबळ ना त्यद्व व्यनुसालत धनसाता বিদ্যাটি জাহির করে ফেলৈছৈন। আর সেই গুল্মারা বিদ্যাটি হলো, রুহল কুদ্দুস বলতে তারা ফেরেশতা জিবরাইলের কথাটি উল্লেখ করেছেন। হায় রে খাৈ্টা! এরা কি এটুকু বেমালুম ভুলে গেছেন যে, জিবুরাইল ফেরেশতার নফ্সগু नार्हे ब्रवः क्रव्छ नार्हे। ज्यो निर्वाष्टन कतात खिरकात रूळ रक्तत्वगजाता <u>त्रम्पूर्पछात्व विश्वज्ञ। व्यात्रत्व रफत्त्रमञा क्रिवतार्रेलत्व नाम यिष्ट क्रश्न कृष्ट्रत्र</u> **प्रत्रेशा रश ठा रत्न रेंरा जलकों। काना प्रत्यंत नाम পদ্মলোচনের मेळा** শোনায়, তথা চোখই নাই অথচ কী সুন্দর অপূর্ব চোখ দুইটি। বুকে হাত রেখে বিবেককে ফাঁকি না দিয়ে একবার ভাবন তৌ যে, আল্লাহ ফেরেশতাদেরকে কোনো নফ্স এবং কোনো ক্রুহ দান করেন নি। আল্লাইর সমস্ত সৃষ্টজীবকে वाल्लार नक्त्र मान करताष्ट्रन, किन्नु क्रर मान करतन नार्रें – अक्साब सानुष अव्य क्रिने ছাড়া। তাই আমরা দেখতে পাই, মানুষের মধ্যে যে-রকম আল্লাইর ওলি रश, क्रमनि क्रित्नत मसाछ जानारत अनि रश। याररू क्रिनकाँठित मक्र আমাদের তথা মানুষদের সঙ্গে পরিচয় নাই বললেই চলে তাই ইচ্ছা করেই জিনজাতির কথাটি বাদ দিয়ে যাই। আমরা জানি, ফেরেশতারা অতি পবিত্র, কিন্তু সর্বশ্রেষ্ঠ নহে। সর্বশ্রেষ্ঠ হলো মানুষ। তাই মানুষকে আল্রাহ আশরাফুল মাখলুকাত তথা সৃষ্টির শ্রেষ্ঠ জীব বলে আখ্যায়িত করৈছেন। ফেরেশ্তারা অঁতি পবিত্র হয়েও এই সর্বশ্রেষ্ঠ ওণটির ধারে-কাছেগ্র নাই। কারণ, নির্বাচুন করার ক্ষমতাটি ফেরেশতাদেরকৈ দেগুয়া হয় নি। নির্বাচন করার কথাটি তখনই আসে যখন ভালো এবং মন্দের মিশ্রণ করা হয়। ভালো-মন্দের অধিকারটি দান

क्तरलंह मीक्षिण श्वाधीन हैम्हामिकिएँ मान कता हारा यारा। कातप, कान छानरल सा**रा व्या**পनिष्टे व्याप्रत्त। व्यान्नार्त अठ तर्ज्-तर्ज् क्रुन्य क्षसापपुसूर प्रशात पर्त्छ मानुष छैरा रुळ भिक्रा अर्थ ना करत वर्तः भतम्भेत रिःमा, विरेष्ट्रिष, मातामाति, হত্যাযক্ত এমনকি ভয়ঙ্কর যুদ্ধের সন্মুখীন হয়েছে বারবার। ইহা মানবজাতির ইতিহাসে একটি কলঙ্কের তিলক হয়ৈ আছে এবং থাকবে। তাই এই সীমিত रिष्धामिकिंটि দान कतात দক्षन क्रिंग क्रिंग खानक्त, क्रिंग ज्ञानित कुरुति করবে। ভালো এবং মন্দের এই লীলাখেলাটি যুগ-যুগ ধরে চলে আসুছে অনিক রূপ ৪ রঙ্গে এবং অনেক রকম লেুবাসে। যেহেতু আল্রাহ মানুষ্কে সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশক্তিটি দান করেছেন তথা নির্বাচন করারী অধিকারটি দিয়েছেন সেই হেত উপর ইহার **रम्रक्र** করেন रम्रेटेकेथ **बान्नार क**र्त्वराजन जा रतन अर्हे राजायस्त्रत नीनारानारित **रि**त्वजद्व व्यवनान रही। अशाल व्यलक्ट वानारक लाभल प्लाय फिट हारा। कि व्यवस लिখक नितरत्रक्र सञ्च वलिष्ट ह्यं, याधीनठा फ्रवात পत यि उँटा रतप করা হয় তা হলে এই স্বাধীনতার মর্যাদাটি থাকে কোপায়? সুতরাং, সর্বপ্রকার **দোষ হতে আল্লাহ্ রাব্বেল আলামিন জাল্লাহ্**শানাহ সম্পূর্ণ মুক্ত।

कातान-भ्रते महत नेश्वेत मूता सादिष्ठ-भ्रेत छात् नश्वत आशोद्ध वना रखिष्ट :

ठाक्रकुल (छेक्रक कर्त्व, व्यारवारंग कर्त्व, छेपर्त्व छेर्छ, छेरस्व १८ कर्त्व, व्यिरितारंग कर्त्व) भानाशिकाजू (रक्त्वमठात्रा) अश्चा (अवः) क्रन्थ (क्रन्थ क्रिट्ट क्रिट्ट खिठमण्ड वार्ष्ट वार्ष्ट वार्ष्ट क्रिट्ट क्रिट्ट वार्ष्ट वार्प्ट वार्ष्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्प्ट वार्ट वार्प्ट वार्प वार्ट वार्प वार

প্ট উরুজ কুরে ফেরেশতারা এবং রুহ তাঁহার (আল্লাহর) দিকে একদিনের

म्राट्या यां या विकास विकास

এই আয়াতে 'উক্লজ' শব্দটির অর্থ হলো উপরে গুঠা তথা উর্ধ্বণমন। আবার 'উক্লজ' শব্দটির অর্থটি মিলনগু হয়। আরবি ভাষায় একটি শব্দের যে কত রুকম অর্থ হয় তার কিছুটা নমুনা কোথাগু-কোথাগু তুলে ধরেছি। আল্লাহর সঙ্গে মিলনের জন্য আধ্যাত্মিক উধর্বগতিকেও 'উক্রজ' বলে। এই 'উক্রজ' শব্দের সঙ্গে মেরাজ' নামক পরিচিত শব্দটি আমাদের জানা আছে। এই 'উক্লজ' শব্দ **হতে**ই মেরাজ শব্দটির আগমন। ফেরেশতারা এবং রুহ আল্রাহর দিকে যে-গতিতে এগিয়ে যায় তা পৃথিবীতে বাস করা মানুষের নিক্ট পঞ্চাশ হাজার গুণ তিনশত ষাট দিন (হিজরি সনের গণনায়) – এই কথাটির মাধ্যমে স্থান ও কালের (छार्डेस व्यांक क्लान) त्रीसावम्ह रेर्होड्क भिटिएक वाबाला रशे नार्ड। कात्रप, আল্রাহ স্থান এবং কালের বৃত্তের গণ্ডিতে আবদ্ধ নন। আল্রাহ কখনোই মানুষ रुळे कात्ना এक मुद्रुत ग्रात्ने खवग्रान कद्धन ना यात छ्ना बेठ वसु नशु ताञ्चािष्ट অতিক্রম করে আল্লীইর নিকট যেতে হবে। এই গতি দৈহিক অথবা বৈষয়িক পুতি (ফেনোমেনাল ক্লিড) নহে। ইহা নিছক একটি আধ্যাত্মিক গতি (স্পিরিচুয়াল স্পিড)। আপন নফ্স হতে খান্নাসটিকে তাড়িয়ে দেবার धानमाधेनाग्र দाয়েमि मालाक्ष्य पुरत खित्क माधक यथन शान्नाममुङ रक्क भारत তখনই সে আল্লাহ্র রহস্যময় পরিচয়ে পরিচিতি লাভ করে।

আপন নফ্সের মধ্যে ক্রন্থটি যখন পরিপূর্ণ রূপ ধারণ করে, সেই পরিপূর্ণ রূপটিই হলো আল্লাহ্র রূপ এবং যেখানেই আল্লাহ্র রূপের পরিচয়টি ধরা দেবে সেখানে ফেরেশতাদের আগমনটি অবধারিত।

খসরু' – তথা, খসরু লা-মোকায় অবস্থান করেছিল।

सरानित तलाएन, वाममानाजू स्निताङ्गन स्नासिनन — वर्षार, मानाउरे स्नितिन्द्र स्निताङ्ग। भक्ताञ्चर्रत, वालार् मृती सार्वङ्ग- अत छ्रेम नम्मत व्याद्या तलाएन, वाल्नाङ्गिना रम वाला मानाछिरिम मार्यमूना — वर्षार, याता मार्यम्न मानाछत उपत छ्रेमत चर्षा मानाछत उपत चर्षा मानाछत उपत व्याद्य मानाछत उपत हित्रम घर्षा मानाछत उपत व्याद्य अवाद्य अवाद्य मानाछत कर्याद्य अवाद्य स्वाद्य स्वाद्य क्रित्रम स्वाद्य क्रित्रम स्वाद्य अवाद्य मानाछत कर्याद्य क्रित्रम स्वाद्य क्रित्रम स्वाद्य क्रित्रम व्याद्य क्रित्रम व्याद्य विव्यव वर्षम व्याद्य स्वाद्य क्रित्रम व्याद्य क्रित्य क्रित्य क्रित्य क्रित्य क्रित्य

नक्त्र त्रतन, किन्न शान्तात्र वक्त उथा व्याकास-क्कारसत छक्त ठाकूत। शान्तात्रमुक्त नक्त्रि अक्षम त्रतन-त्रश्क अवः निष्णात्र। ठाइ वना रुख शाक्त, 'क्टित्रमेठात मद्या'। त्रुठताः, क्रेट्ट तरमात्र छाञ्चात, क्रेट्ट शाल्यत्र शाल्यत्, क्रेट्ट तिक्वान त्रिक्ट्यं विकान, क्रेट्ट शात्रमात विर्द्ध्य शात्रमा। व्यष्ठ, अर्डे क्रेट्ट अविष्णान विद्यत्व क्रीवन-त्रश्वत निकट्टिंट व्यवश्चान कर्त्त – यिष्ठ वृष्ण शाति ना अवः प्रनिश्चात व्यत्मक त्रक्ष ठाकिकास्य सार्वाश विषय्य अत्तर्भ मार्याकात्म व्यापन नक्त्रत त्रक्ष्ट मित्म शाका शान्नात्रि त्रिण्य रूप्त व्यापन विद्या।

কোরান-এর আট্রিশ নম্বর সুরা সাদ-এর বাহান্তর নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে :

व्याप्तम उथा यस वालाह। कातप, व्याप्तसत व्याप वालाह या कातक टिति कर्तिष्टलन उहात प्रिनिष्टि हारिन-कारित्वत घर्षनाटाह प्रभटा भाह। कातप, कात्कत थ्राप व्याष्ट्र। किष्ठ क्रह नाहै। मुख्ताः, थ्राप अवः क्रह अहे पूट्रात साया व्याकाम-भाषान भार्षका। अहे विषयि व्याक्ति व्यात्कत्तह साना नाहें।) काकोर्छ (मुख्ताः व्याका भिष्या यात्र, मुख्ताः व्यासता व्याविष्ठ हत्र, मुख्ताः व्यासता नट हत्र) नाह (जाहात, जाहात क्रो) मास्तिष्तना (प्रक्रपाय, प्रक्रपोकाती हत्र्या)।

প্ট সূতরাং যখন আমি তাহা সুষম করি এবং আমি ফুৎকার দেই ইহার মধ্যে

আমার রুহ হইতে, সুত্রাং তোমরা তাহাকে সেন্ধদা করো।

कातान-अत পनেत नश्त भूता रिकत-अत छनिविम नश्त आशाक वना रखिष्ट

का (तृजताः, व्यज्वत, व्यन्जा, काळ-काळहे) हेका (यथन, उहे त्रमय, हंगः) त्राव्याहेजूह (व्याम विशास व्यामाह निर्फ़र्त वक्त प्रस्त वर्षः (नाहन ज्या व्यामता कर्ता व्यामता कर्ता व्यामता व्यामता कर्ता व्यामता व्यामता कर्ता कर्ता व्यामता व्यामता वाता निव्यामता व्यामता व

প্ট সুতরাং যুখন আমি তাহা সুষম করি এবং আমি ফুৎকার দেই ইহার মধ্যে

আমার রৈহ হইতে সুতরাং তোমরী তাহাকে সেন্ধদা করো।

যেহেতু এই আয়াতটির অনুরূপ আয়াতের ব্যাখ্যা আগেই (সাদ: ৭২) লেখা হয়েছে তাই ইহার ব্যাখ্যা দেবার প্রয়োজন আছে বলে মনে করি না।

কোরান-এর ছেষট্টি নম্বর সুরা তাহরিম-এর বারো নম্বর আয়াতে বলা

গুয়া (এবং, আর, গু) মারিয়ামা (মরিয়ম) ইব্নাতা (কন্যা, মেয়ে) ইম্রানা (ইমরানের) আল্লাতি (যে, যাহা, যাহাকে, যিনি, যা, যাহার, যার, যাকে)

(र्रकाक्ट क्रियाष्ट्रितन, त्रश्तक्रम क्रियाष्ट्रितन, व्याश्यानाठ क्रियाष्ट्रित्वा भारत्वा कियाष्ट्रित्व, ठ्यावधान क्रियाष्ट्रित्व। कार्या (ছিড়িয়া ফেলা, ফাঁড়িয়া ফেলা, ফার্টা, পুরুষ ও মহিলাদের লজ্জার স্থান) ফা (সুতরাং, অতএব, অগত্যা, কাঙ্গে-কাজেই) নাফাখনা (আমরা ফুংকার দেই, আমরা ফুঁকিয়া দেই [এখানে রুহ-ফুংকার করার প্রশ্নে আল্লাহ 'আমরা' শব্দটি व्यवशत केंद्रत्रष्ट्रन छथा वरुवछत्न वना रुख़्रष्ट्र। किष्ठु खन्य खाग्नाट्छ वरुवछत्न ना বলে একবচনে তথা 'আনা' শব্দটি ব্যবহার করা হয়েছে। একবার 'আমি' এবং আবার 'আমরা' তথা একবচন এবং বহুবচন উভয়টি রুহ ফুৎকারের বেলায় क्ति व्यवहात कता हत्ना छैहा व्यवस त्यस्कत क्रांना नाहै। छत्वे अहै अक्वरान छ বহুবচন ব্যবহার করার মাঝে অবশ্যই গোপন রহস্য লুকিয়ে আছে এবং এই রহস্যটি জানা না থাকার দক্তন পাঠকদের কাছে বিষয়টি তুলে ধরলাম]) ফিহি (ইহার মধ্যে) মির (হইতে, থেকে, চেয়ে) রুহিনা (আমীদের রুহ বিখানে আল্লাহ্ বহুবচনে রুহ-ফুৎকার করছেন]) গুয়া (এবং, আর, গু) সাদ্দাকাত (সে সত্য হিসাবে মানিয়া লাঁইয়াছে, সে সত্য বলিয়া বিশ্বাস করিয়াছে, সে সত্যায়িত করিয়াছে, সে সত্যতা শ্বীকার করিয়াছে, সে সাক্ষ্য দিয়াছে) বিকালিমাতি (বাণীসমূহের সহিত, কথাগুলির সহিত, শব্দসমূহের সহিত, উক্লিসমূহের সহিত, ভাষণসমূহৈর সহিত্) রাব্বিহা (তাহার রুবের, তাহার প্রতিপালকৈর, তাহার সদাপ্রভুরী) ওয়া (এবং, আর, ও) কুতুবিহি (তাঁহার কিতাবুসমূহ, তাহার क्ष्णार्फ्यमम्बर्) छशा (अवः, जात, अ) किनाए (छिनि हिलन, छिनि हर्न) क्षिनाल् (হইুতে, থেকৈ, চেয়ে) কানিতিন্ (অনুগতদের অধীনদের, অনুসরণকারীদের, আগ্রিতদের

প্ট এবং ইমরানের কন্যা মরিয়ম যিনি হেফাজত করিয়াছিলেন তাহার লক্ষাস্থান সূত্রাং আমরা ফুৎকার দেই ইহার মধ্যে আমাদের রুহ হইতে এবং তিনি সত্য বলিয়া মানিয়া লইয়াছেন তাহার রুবের বাণাসমূহ এবং তাহার

কিতাবসমূহ এবং তিনি ছিলেন অনুগতদের হইতে (একজন)।

श्रयसर्थे भार्ठकप्तर्त वर्त राधित हारि ता, बेर बार्रात्व वराधाि तथा हिएए मा नरा, वरा भून हिएए माहि रता कर-कुरकात्वर विषया कारान-अर कारात अकिरिवादार ज्या करा कर्म कुरकात्वर क्याहि वना रश नार्थ। मुजरार, वाभार भून हिएए माहि रता नर्म ३ क्ट्रा भार्यकृषि भार्ठकप्तर मामित जूल धरा। वाभार काना भत्न, कारान-अ विमहि वाग्रात्व अकु मवार 'क्ट्र' मकिहि वना रखाए अवर या-या मुतार या-या वाग्रात्व 'क्ट्र' मकिहि वाग्रात्व अवर या-या मुतार या-या वाग्रात्व 'क्ट्र' मकिहि वाग्रात्व करा रखाए हिएल धराहि रता भूथा हिएए मा। कर या कार्त्व आप नरर ज्या नर्म नर अर्थ क्याहि रता भूग हिए वाग्रात्व करा करा हिए क्याहि ज्याहि क्याहि वाग्रात्व क्याहि वाग्रात्व करा हिए वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व नर्म हिला स्था हिला स्था हिला मुतार नर्म क्याहि क्याहि क्याहि क्याहि वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व नर्म हिला स्था वाग्रात्व वाग्याव वाग्रात्व वाग्य वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग्रात्व वाग

কোৱান-এর পাঁচ নম্বর সুরা মায়েদার একশত দশ নম্বর আয়াতে বলা হয়েছে

रेक् (यथन, या-त्रमय, याट्टूज, कार्त्रण, रुठा९, व्यक्त्रा९, व्यठः पत) कालाल्लारु (व्याल्लारु विल्लान) रेया (र्ट्ट) रेत्रा (रेत्रा) रेव्ता (त्रृत्र) मातियामा (मातियामत) व्याक्त्र्त् (ज्रुमि क्रिकित कर्त्ता, ज्रुमि मत्न कर्त्ता, ज्रुमि ग्रात्रण कर्त्ता) नियामाणि (व्यामात व्यामात्र, व्यामात व्याम

আমার প্রসন্নতার, আমার আনুকুল্যের, আমার উপকারের) আলাইকা (তোমার উপর) ওয়া (এবং, আর, ও) আলা (উপর) ওয়ালিদাতিকা (তোমার মায়ের, তোমার মাতার)।

প্ট যখন আল্লাহ বলিলেন, হে মরিয়মের পুত্র ইসা, তুমি জিকির করো

क्यां मात्र उपत अवें: क्यां मात्र मात्रित उपत व्यामात लिग्नामक्यत्र।

+ ইজা (যখন) আইইয়াত্তুকা (তোমাকে সাহায্য করিলাম) বিক্রহিল্কুদুসি (পবিত্র ক্রহের সহিত, পবিত্র ক্রহের দ্বারা, ক্রহল কুদুস দ্বারা)।

कै यथन कुश्न कुफूम माता छामारक माराया केतिनाम।

+ जूकाल्लिम (जूमि क्या विलिट्ट) नामा (मानुत्यत [मार्था) किल् (मर्था) मार्थि (र्काल, मार्थित र्काल, विष्टाना, रहालना) छेग्ना (अवः) कार्लान (मर्था विश्वरं, श्रिवण व्यारंग)।

প্ট মানুষের (সা্থে) তুমি কথা বলিতে দোলনার মধ্যে এবং পরিণত বয়ুসে।

+ ওয়া (এবং) ইজ্ (যখন) আল্লাম্তুকাল্ (তোমাকে শিক্ষা দিলাম) কিতাবা (কিতাব) ওয়া (এবং) হিক্ষাতা (হিক্ষত, বিজ্ঞান) ওয়া (এবং) তাওরাতা (তাওরাত) ওয়া (এবং) ইন্জিলা (ইঞ্জিল)।

कें बर्वा यथन क्रांमार्क भिक्रा फिलाम किलाव बर्वा रिकमल बर्वा लाखदाल

এবং ইঞ্চিল।

+ अয়ा (এবং) ইজ (যখন) তাখলুকু (তুমি তৈরি করিয়াছে, তুমি বানাইয়াছ)
মিনাত্ (হইতে) তিনি (মাটি) কাইছেয়াতি (মতো, আকৃতিসদৃশ্য, সুরতে)
তাইরি (পাখি) বিইজ্নি (আমার নির্দেশে, আমার হকুমে, আমার আদেশে)
ফাতান্কুখু (সুতরাং ফুঁক দিতে, সুতরাং ফুঁ দিলে) ফিহা (উহার মধ্যে) ফাতাকুনু
(সুতরাং ইইয়া যাইত) তাইরাম (পাখি) বিইজ্নি (আমার নির্দেশে, আমার
হকুমে, আমার আদেশে) ওয়া (এবং) তুব্রিউল্ (তুমি ভালো করিয়া দিতে,
তুমি নিরাময় করিয়া দিতে) আক্ষাহা (জন্মান্ধ) ওয়াল্ (এবং) আব্রাসা
(কুছরোগী) বিইজ্নি (আমার নির্দেশে, আমার হকুমে, আমার আদেশে)।

े প্র এবং যখন তুমি আমার হুকুমে মাটি হইতে পাখির মতো আক্তি তৈরি করিতে, সূতরাং উহার মধ্যে ফুঁ দিতে, সূতরাং (উহা) আমার হুকুমে পাখি হইয়া যাইত এবং তুমি আমার হুকুমে জন্মান্ধ এবং কুঠুরোগীকে ভালো করিতে।

+ ওয়া (এবং) ইঙ্গ্ (যখন) তুখিরিজুল্ (তুমি বাঁহির করিতে, তুমি জীবিত করিতে) মাওতা (মৃতদেরকে) বিহুজ্নি (আমার হকুমে, আমার নির্দেশে)।

कें बंदः यथन व्यामात एक्ट्रांस ठुमि मुर्ज एत्तरक मीविर्ज कतिराज।

+ ওয়া (এবং) ইজ্ (যখন) কাফাফ্তু (বিরত রাখিয়াছিলাম) বানি ইসরাইলকে) আন্কা (তোমা হইতে),

के अवर यथन विन है जहारे निक्क कामा रहे कि वित्र है ति है ।

+ रेक् (यथन) किठारम् (ठूमि ठाराप्तत निक्र व्यात्रित्न) विन्वार्रियनिठ (तृत्र्यक् निक्रन्नम्थरम्थ) काकानान् (तृठताः विन्याष्टिन) नाकिना (याराता) काकाक् (कारक्रत्रता, व्यश्वीकातकातीता) मिन्सम् (ठाराप्तत मर्स्य) रेन् (नर्ट, नर्य) राका (अर्रेण) रेन्ना (अकमाव, किन्नु, व्यर्जीठ) त्रिरक्ष (क्रामू) मुविनुन् (अक्राम्य, तृत्र्यक्)।

প্ট যখন তুমি তাহাদের নিকট আসিলে সুস্পষ্ট নিদর্শনসমূহসহ, সুতরাং যাহারা কাফের তাহাদের মধ্য হইতে বলিয়াছিল, এইটা পরিষ্কার জাদু ছাড়া

(আর কিছু) নয়।

এই আঁয়াতে পবিত্র রুহের দ্বারা সাহায্য করার কথাটি বলা হয়েছে। পাঠক, খেয়াল করুন, এখানে পবিত্র নফ্স দ্বারা সাহায্য করার কথা বলা হয় নাই। অবশ্য কেহ-কেহু না বুঝে না-গুনে 'ক্লহল কুদ্ধুস' তথা 'পুবিত্র কুহ' অনুবাদ করার সময় জিবরাইল নামক এক ফেরেশিতার নামটি বসিয়ে দৈয়ু। একটিবারের তরেগু ভেবে দেখে না যে, জিবরাইল ফেরেশতা আল্লাহর সেফাতি নুরের তথা গুণবাচক নুরের তৈরি এবং কোরান-এর কোথাগু একটিবারের তরৈও এই কথাটি বলা ইয় নি যে, ফেরেশতাদের নফ্সও আছে, কুহও আছে। नक्त्र अवः क्रष्ट – দুইট্রৈ একটিও ফেরেশতাদেরকে দেওয়া হয় नि। তা হলে রুহল কুদ্ধুস তথা পবিত্র রুহ কথাটির দ্বারা কেমন করে জিবরাইল क्टांत्र मठोट्ने ताबात्ना रख़ष्ट छैरा व्यवस त्यरंकत काना नार्र। व्यात व्यासता সুরা মায়েদার ধারাবাহিক শুব্দার্থ, বাক্য গঠন এবং ব্যাখ্যা লিখছি না, লিখছি किंवनभाव क़रु-व्रत পतिष्ठश्रिष्टि जूंटन धत्रक्ष व्रवः क़रु ७ नक्ष्मत्र संक्षा ख আকাশ-পাতাল পার্থক্য উহাই তুলৈ ধরতে। একটু খেয়াল করুন তো, মায়ের কোলে অথবা দোলনার শিশুটি কেমন কুরে মানুষের সঙ্গে কথা বলতে পারে? কেমন করে এই শিশুটিকে কিতাব এবং হিকমত দৈগুয়া যেতে পারে? ইহা কি একটি অতীব আশ্চর্যজনুক ঘূটনা নুহে? শুধু কি কিতাব ও হিকমতই দান করছেন্? না। অবাক হই, দুই-দুইটি সহিফা – একটির নাম তাগুরাত এবং অপরটির নাম ইঞ্জিল – শিক্ষা দিয়ৈছেন দোলনায় থাকা অবস্থায়। আল্লাহর এত বড অপরিসীম দান সত্যিই মানবঙ্গাতিকে ভাবিয়ে তোলে। এখানেই শৈষ করে फिछा हा नि, वतः **व्यात्र**७ अभित्यं भित्यं वना हत्यं एवं सािं नित्यं वानाता পাখির মতো একটি মাটির পাখি তৈরি করে আল্লাহর হকুমে ফুংকার দিলে উহা সঙ্গে-সঙ্গে জীবন্ত পাখিতে পরিণত হয়ে যেত। মাটি দিয়ে তৈরি পাখির मुस्यु क़र शाकात তা প্রশ্নুই ৪ঠে না, বরং প্রাণটিও নাই। অথচ প্রাণহীন মাটির তৈরি খেলনার মতো পাখিতে আল্লাহর হকুমে ফুংকার দেবার সঙ্গে-সঙ্গে উহা জ্রীবন্ত পাখিতে পরিণত হয়ে যাওয়াটা কি একটি অভাবনীয়, অচিন্তনীয়, विश्वयुक्त घटना वटन भटन रुग ना?

वालार वाति तल्ला त्या, क्रमाम् अवः कूं तार्गीएतक्त वालार्त रक्ता जाति । जातभदात क्यां मितार्क वालार्त क्यां क्यां

১৮ নং সুরা : আলু কাহাফ বিসমিল্লাহির রাহমানির রাহিম আল্লাহ্র নামের সাথে (বিসমিল্লাহি) যিনি একমাত্র দাতা (আর রাহমান) একমাত্র দয়ালু (আর রাহিম)

১. আল্হামুদু (একমাত্র প্রশংসা, মহিমাকীর্তন, গুণকীর্তন, সুখ্যাতি, তারিফ, সানা) লিল্লাহিল্ (আল্লাহ্র জন্য) লাজি (যিনি) আন্জালা (নাজিল করিয়াছেন,

व्यवणीर्ग कित्रशाष्ट्रम, शांशार्ष्ट्रम, श्रिवण कित्रशाष्ट्रम) व्यामा (उपत, श्रिक, निकर्त, काष्ट्र) व्याविद्विम् (जांशात वामा, जांशात मात्र, जांशात व्याप्त, वांगात वांगात

প্ট একমাত্র প্রশংসা আল্লাহর্র জন্য যিনি তাঁহার বান্দার উপর কেতাব নাজেল

করিয়াছেন এবং রাখেন নাই তাহাতে বক্রতা।

অংশীদারিত দাবি করাটাই হলোঁ শেরেক কুরা।

হয়েছৈ। দৃষ্টির দর্শনের গভীরতার অভাবে আমরা বুঝুতে পারি না।

णात्र ते , अर्थे व्याशाख्ये तेना रखिष्ट या, वानार जांत तान्नात उपत क्रित वानाव्य तान्नाळ प्रित्र रुखा जांद्रिशांनि क्या नया। वानाव्य तान्नात उपत यमन क्रित क्रित वानाव्य तान्नाक क्रित वानाव्य क्रित वानाव्य क्रित क्रित वानाव्य क्रित क्रित वानाव्य क्रित क्रित क्रित क्रित वानाव्य वानाव्य क्रित वानाव्य क्रित वानाव्य वानाव्य क्रित वानाव्य क्रित वानाव्य क्रित वानाव्य क्रित वानाव्य वा

रेवर्षशिक छात्वित श्रद्धा गत्वर्षणा व्यवगाछाती, त्रिशाति वाल्लाह्य अहे क्लिंग कात्वित तरमा निर्माल अकाकी वष्टतित भत्न वष्टत सानगार्थना ना कर्त क्ष्मन कर्त छाना याश हरा व्यवस लिशक्त छाना नाहै। वह भर्ष रा-छानि व्यक्त कर्ता याश हरा व्यवस लिशक्त छाना नाहै। वह भर्षा रा याश, किष्ठ मठामारत व्यवगारन कर्ता याश ना। ठाई अकि क्या भारक एत्तक वलक एवं मार्थ अविष्ठ क्या भारक कर्ता याश ना। ठाई अकि क्या भारक एत्त सुरुष (मा.)-अत विष्ठात क्रवळ यात्वन ना। अळ श्रष्ठ थाका शावात ममूर विभक्त व्यक्तमा कर्ता ळम्मि याक्रक हित्स विष्ठश्चिम्में क्रवळ यान ठा रत्न अळ् श्रष्ठ थाका शावात ममूर विभक्त विष्ठा याक्रक विद्या विश्व श्रिक्ष क्रवळ यान ठा रत्न अळ् श्रष्ठ थाका शावात ममूर विभक्त व्यक्तमा कर्ता ळम्मि शाक्रम हित्स शाक्रम वाताक विष्ठात क्रवळ शाक्रम वाताक विद्या श्रष्ठा वाताक विद्या श्राम वाताक वाताक वाता शाक्रम वाताहै। ळम्मि भाष्टा-भूत्वाहिल हित्स छग्वान भूतिक व्यात महारूवक विद्या क्रवळ शाक्रम वाता श्राम वाताहै। ळम्मि भाष्टा-भूत्वाहिल हित्स छग्वान भूतिक व्यात महारूवक विद्या क्रवळ शाक्रम वाता स्राम वाता क्रवळ शाक्रम वाता स्राम क्रवळ शाक्रम वाता स्राम क्रवळ वात स्राम वाता स्राम

সমগ্र সৃষ্টিরাজ্যের মধ্যে বিন্দুমাত্রও ভূলের অবকাশ নাই।

२. कार्रेशियान (खर्वक, यारा तांका नय, शक्, लाका, तिथा, त्रवन, त्रवात्रित, लाकात्रकि, शाजा, खर्कण ३ त्र नाराय्यवाय्य, त्रवय) निर्देशिकता (त्रवर्क कितवात केन्छ, यान त्रावधान कितव्य भारतन, खर्वरेश कितवात केन्छ, यान (उर्थ, खाण्क, खाणका, यान कितव्य केन्छित्र वा उर्थ कित्र क

প্ট (ইহাকে করিয়াছেন ইহাকে করিয়াছেন অথবা তাহাকে করিয়াছেন এই দুটি শব্দবন্ধ এই আয়াতে নাই, ইহা বাক্য মিলানোর জন্য আমাদের বানানো মন্গড়া শব্দ]) সোজাসুজি, তাঁহার পক্ষ হইতে ভীষণ আশব্দা হইতে সতর্ক করিবার জন্য এবং মোমিনদেরকে সুসংবাদ দিতে যাহারা উত্তম আমল করে,

নিঃসন্দেহে তাহাদের জন্য শ্রেষ্ঠ পুরস্কার।

७. भाकिनिना (छाहाता व्यवशानकाती, छाहाता व्यक्षितानी, छाहाता व्यन्तानकाती, छाहाता वानिका) किहि (इहात भर्छा) व्यावामान (नव नभरू, मीर्युश्वा)।

প্ট তাহারা বসবাসকারী ইহার মধ্যে সব সময়।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে মানুষের মন হতে সুকল প্রকার বক্রতা গ্র বিদ্রান্তির জূটাজালুগুলো ঝেড়ে ফেলে দেবার আহ্বানটি জানালো হয়েছে। এই বক্রতা, এই বিদ্রাণ্ডির জটাজালগুলো কেমন করে ঝেড়ে ফেলে দিয়ে মুক্ত হওয়ুা यारा? र्रा क्यात क्यारा मता रहा व्यक्ति मरक, किन्न श्राताणत श्राता रेरी वक्ति युद्ध कतात मता क्रिंग अस्ता वता मता राज अस्ता स्टा क्रिंग अस्ता व्यक्ति स्टा क्रिंग अस्ता व्यव स्टा क्रिंग अस्ता स्टा क्रिंग अस्ता स्टा क्रिंग अस्ता स्टा क्रिंग स्टा स्टा क्रिंग स्टा क्रिंग स्टा क्रिंग स् कॅंगिनजा भूलत भारव रक कांगिरस ज्याता? कि वक्तजात १एस अंगिरस निरस स्वरूज চায়ুং কে বিভ্ৰান্তিৱ জটাজালে মানুষটিকে আন্টেপ্ঠে বেঁধে ফেলতে চায়ুং তার প্রিচয়টি তো সর্বপ্রথম জেনে নিটে হবে – অন্যথায় বিষয়টির সমাধান খুজতে গিয়ে লেজে-গোবরে অবস্থায় পরিণত হতে পারেন, হতে পারেন গাছের শৈকড় কেটে গাছের মাধায় পানি ঢালার মৃত্যো। মূল বিষয়টি জানা নাই, অথচ বিষয়ণ্ডলোর মধ্যে উদ্দেশ্যবিহীনভাবে সাঁতার কীটা। সে কে, যে আমারই মাঝে वुत्रवात्र करत् व्यामारकर প্रতिनिয়ত स्नाका मिर्स एलए, व्यामारकर প্रতারণার ফাঁদে ফেলে দিতে চাইছে? সে আর কেহই নয়, একমাত্র শয়তান ছাড়া। এই শয়তানের চারটি নাম : শয়তান, ইব্লিস, মুরদুদ্ এবং খান্নাস। সে এই চারটি क्रिश धार्ते करते सानुसूरक विक्रजात फ़िट्क, विक्रीष्ठित सरधा श्रिशिनश्च छूविरश রাখতে চায়। তাই এই বক্লতার পথটি পরিত্যাগ করতে চাইলে শয়তীনের ছাড়া আর কোনো উপায় থাকে না। এই যুদ্ধ জাগতিক তরবারি, জাগতিক व्यठाधूनिक त्रमताञ्च फिर्स नय, ततः मरानितं एरता छराय निर्करन त्रानिर्देश वष्टत रेडानमाधनात मुक्ता ध्वानमाधनात माध्यस क्रम्यलाख क्तुक्य रहा। अर्थे धानमाधनात युष्क्रिटिक अछित्य शिल, व्यवस्था कतल, भाग हिल्ल ना छाउँल পরিণতিটি হয় पू॰शक्रनकं। বক্রতার সুর্ফাকে তাড়িয়ে ना फिरा वक्रणात কথাগুলো বলা আর না বলা একই কথা। সুত্রাং, মুলে আঘাত না করে পলুবগ্রাহিতার আশুয় গ্রহণ করাটি বোকার মূর্পে বাসু করার নামান্তর। তাই अर्केञ्चन मानुष युখन ध्यानमाधनात रेधर्यधात्रपत्र श्रीकेञ्चा निर्ध व्यथमत रूक शास्त्र তখন অল্প কিছুদিনের মধ্যেই বুঝতে পারে যে, সে নফ্সে আন্ধারা হতে নফসে लाउँ शासांत सक्षेत्र श्रूद्वम कत्रक्ट लिद्धि। नक्ष्मं लाउँ शासा उथा मध्यासत्र नक्म তথা যুদ্ধরত নফ্পটি বছরের পর বছর ধ্যানসাধনায় মুশণ্ডল থেকে তথা দায়েমি সালাতের মধ্যে ডুবে থেকে আল্লাহ্র বিশেষ রহমতটি আল্লাহ্র রহিম-রূপের काष्ट्र (शत्के स्वर्ष्ट्र कार्ष्ट्र सार्धियां साम्राह्म साम्या साम्य साम्या साम नक्त्र द्वारमाराब्रात व्यक्तिकाती मानुविधिक व वाल्ला काब्राट श्रदम कतात व्यास्त्रानि क्रानाने। कात्रभ, नक्त्र सीरमास्यत्नात माँत्ये मञ्जीन व्यवभान कत्त्व পারে ना এবং নফুসে মোণমায়েরার মধ্যে শয়তানকে অবস্থান করার বিধানটি फिछशा रश नि। रैराक्ट उँछम जामन वना रखिष्ट अवः अरे जामलित प्राता শয়তানকে পরিত্যাগ করতে পারলেই মোমিনে পরিণত হবার সুসংবাদটি এই আয়াতে দান করা হয়েছে এবুং একটি পুরস্কার পাবার কথাটিও এই আয়াতে ঘোষণা করা হয়েছে এবং সেই পুরস্কারটিকে উত্তম পুরস্কার বলে ঘোষণা করা रख्य एहं।

पुनिशात तम्र छछिनिस ध्रकि सानूत्यत काष्ट तम्भन-त्राल खतमान करत, यछिन माराजान छात छाति त्रि ताल धर्त खतमान करत। मूछताः, माराजानमूक सामित्नत काष्ट पुनिशात कात्ना खाकर्षपर खात खाकर्षप थाक ना। मूछताः, सामित्नत काष्ट पुनिशात तम्रमूर कथतार तम्भन-त्राल खतमान करत ना। मूछताः, तम्र छथन्र सार्टत तम्भन छिति करत यथन माराजान खतमान करत। अर्थ माराजानकर पूर्व कामना, माराजान, मम्राजान, मम्राजानकर पूर्व कामना, साराजान, मम्राजान, मम्राजान खतमान हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला मुख्ताः, कामनार तम्रक तम्भन-त्राल छूल धरत। मूछताः, सामिन छिनिर, यिन अर्थ कामनात तम्रम राष्ट्र वामना हिल्ला हिल्ला हिल्ला अर्थ कामनात तम्रम हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला अर्थ कामनात तम्रम हिल्ला हिला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ला हिल्ल

কামনাই দুনিয়ার কর্মগুলোকে কলুষিত করে ফেলে। সুত্রাং, কামনাই বন্ধন, वश्र साटिं वक्कून नया। जावात, जात्र मकात कथाँ ए रला अर्थे या, अर्थे শয়তানের চারটি রূপ আল্লাহ্র সৃষ্টির রাজ্যের কোখাও অবস্থান করে না, **व्यवश्रा**व भाव ञ्चालं : একটি জিনের অন্তর এবং অপরটি মানষের অন্তর। এই অন্তর বিহনে শॅराठानट्रक खन्ड क्लाथाञ्च खवञ्चान कतात खनुप्ति खान्नार एहन नार्हे। यूठताः, **मक्षश्च मिछिताका क्रांस्टिए वाम करत – क्विवसोड सानुस खात क्रिलंत असेत हो**एँ ष्टाजा विवा कीवधला प्रथळ ये उग्नम्बर्ध स्टाक ना कन, ये भाराखिक र হোক না কেন, যত ক্ষতিকারকই হোক না কেন – কিছু শয়তানের অবস্থানটি <u>নাই। ইহাই কোরান-এর বিজ্ঞানময় অপুর্ব ঘোষণা। কেউ বুঝতে পারে, আঁবাুর</u> কেউ বুঝুতে পারে না। কেউ বুঝুতে চেষ্টা করেও ব্যুর্থ হয়, আবার কেউ চেষ্টা করে কামিয়াব হয়। ব্যর্থ হওঁয়াটাও তকদির, কামিয়াব হওয়াটাও তকদির। সূতরাং, চরম সত্যে, আল্লাহর স্ফির এই ছুটে চলার বিকাশমান ধারাসমূহের মধ্যে বিন্দুমাত্র ভুল নাই। ভুলের অবস্থান আমাদের দৃষ্টিতে, ত্রুটির অবস্থান व्यामार्फत हैर्मल ठैठक्रपर शौंक यठक्रप अर माग्नात्रली कामना, अर शानात्रत्रली শয়তানের অবস্থানটি থাকে। এই অবস্থান হতে মুক্তি পেলেই, কোরান বলছে 'মাকিসিনা', তথা 'তাহাৱা বসবাসকারী' ইহার মাঝৈ সব সময়।

8. अशा (अवर) रॅंजेन्किता (जठर्ल कता, विभएत जरहर छापन कता, व्यान्तर जरहर छापन कता, व्यान्तर जरहर छापन, व्याप्तम कानाता, जावधान कता, माश्चित छश प्रधारेशा व्याप्तम प्रथा) व्यान्ताकिना (याराता) कानू (वर्ता) रेंज्ञाशाका (श्रर्भ कितिशाष्ट्रन, पष्टक कितिशाष्ट्रन) व्यान्तार (व्यान्तार) अशानामान (ज्ञान, व्यथ्छ, भूत वा कन्या, वश्मधत, व्यविष्ट्रम्य धाता, विश्वात)।

প্ট এবং সাবধান করো, যাহারা বলে আল্লাই গ্রহণ করিয়াছেন সম্ভান।

৫. মা (না) লাহম্ (তাহাদের জন্য) বিহি (ইহা দিয়া, তাহার সঙ্গে, উহা দিয়া) মিন্ (হইতে) ইল্মিন্ (জ্ঞান্) গুয়া (এবং) লা (না) লিআবাইহিম্ (বাপ-দাদাদের জন্য, পূর্বপুরুষের জূন্য, পিতৃপুরুষেরা),

के जाराप्तत केन्द्रे रेंरा रहेळां काने नीरे अवर्शना वाभ-मामाप्तत कना,

+ कार्त्राज् (कठिन, पूर्थमायक, छक्जत, छ्यानक, प्राष्ट्राजिक, त्माठ्नीय, निमाक्ष, यञ्चपामायक) कानिसाजान (कथा, छक्जि, वठन, सठ, क्थक्जा, विषय, व्यानाभ) जाशक्र (वाहित रय, निर्गठ रय, निर्मठ रय, छ९मातिज रय, छ९भत्र रय, छथित रय) सिन् (रहेळ) वाक्ष्रयादिरिस् (जाराप्तत सूथछनि, जाराप्तत सूथ)

প্ট ভয়ানক কথা বাহির হয় তাহাদের মুখ হইতে।

+ हेर्न (यिष्टि, ना, यिष्ट ना, व्यवगार्ट) हैर्याकूनना (छाहाता वर्ता) हैन्ता (अक्साब, किन्नु, वर्डीठ) काञ्चिवान् (सियरा, सियराङासप, श्रठातपा, प्रनना)।

के ठाहाता मिशा वाठीं वृत्त ना।
ऽ वाशा : এই চার ও পাঁচ नम्नत আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে দেখা যায়, প্রথমেই বলা হয়েছে যে-কথাটি, সেই কথাটি একটি খণ্ডিত কালের মধ্যেই সীমাবদ্ধ নহে, বরং সর্বকালের জন্য প্রযোজ্য, আর সেই কথাটি হলো — আল্লাহ কখনোই কোনো সন্তান প্রহণ করেন না এবং করার প্রশ্নই প্রঠে না। প্রশ্ন তখনই উঠত যদি আল্লাহ্র জাত-রূপের মধ্যে নফ্সটিরপ্ত অবস্থান থাকত — যেহেতু নফ্স সন্তান জন্ম দেয়, তা সেই নফ্স নিম্ন হতে যত উচ্চতেই অবস্থান করুক না কেন। যেহেতু আল্লাহ্র মধ্যে কোনো নফ্সেরই অবস্থানটি কোখাপ্ত কোনো প্রস্থেই পাপ্তয়া যায় না, সেই হেতু আল্লাহ্র সন্তান প্রহণ করার প্রশ্নটিপ্ত

অবান্তর এবং একটি ভাঁহা মিখ্যা কথা। এই বিষয়টি এতই সূক্ষা একটি বিষয়,

যেখানে এসে অনেক বড়-বড় সাধকেরাগু তালগোল পাকিয়ে ফৈলেন।

अकि भिर्ति नक्त्रंत उँभत बालार्त बागमनि रलं बालार् बालार्रे अतः नक्त्रं नक्त्रं विमान अञ्चाद ब्राह्म अतः नक्त्रं विमान अञ्चाद ब्राह्म अतः नक्त्रं विद्या वार्य द्या, नक्त्रं हित् चूंद्ध ब्राह्म वात् द्या वार्य वार्य द्या, नक्त्रं हित् चूंद्ध ब्राह्म वात् द्या वार्य वार वार्य वार वार्य वा

७. कालाव्याल्लाका (जूठताः जङ्गवठ व्यापिन) वाशिरुन् (पूःश्वट्णां कार्ती) नाक्त्राका (व्यापनात नक्त्र ['क्रशका' वला रुग्न नार्हें, कार्त्व क्रष्ट थ्राप नग्न, वतः व्यालार्त्त व्याप्तमा) व्याला (रुपत) व्यात्रातिरम् (ठाराप्तत विर्क्त, ठाराप्तत प्रक्रिक्) रुन् (यिह) लाम् (ना) रुर्हेमिन् (ठाराता रुमान व्याप्त) विरामान् (रुर्श, ठीत्र त्याक, मर्मयम्भा, कर्षे, मर्मपीना, त्यान, मन्याप)।

के मूंछताः मूंखते सर्भेयञ्चणा्य पूःश्वत्छागकाती व्यापनात नक्म, छाटाएनत

চিষ্ণের উপর, যদি ना তাহারী ইমান আনে এই কথার সহিত।

प्रेन्ना (निक्युट [आमता]) क्राव्यान्ना (आमता कतियाष्ट्रि, व्यामता वानाट्याष्ट्रि, व्यामता निर्वातप कित्या िष्याष्ट्रि) मा (यारा) व्यानान् (उपत) व्यात्रिक (क्रिमन, माणि, पृथिवी, प्ररू) क्रिनाणान् (उक्क्ष्ण, जाकिका, व्याकर्षपीयणा, प्रान्त्रा, क्रान्त्रि, काञ्चि, वारात्री नारा (णरात क्रुन्त) निनावनुश्वयारम् (व्यामता भतिका कृतिवात क्रुन्त णरात्राक्ष्त्रक्) व्यामानान् (व्यामन्)।

ं প্ট নিশ্চয়ই আমরা [বহুবটনৈ বলা হয়েছে] করিয়াছি যাহা পৃথিবীর উপর তাহাকে সুন্দর, আমরা পরীক্ষা করিবার জন্য তাহাদেরকে, তাহাদের মাঝে কে

(गुर्छ व्यासन (कंदर)।

ए. अशा (अवः) हैन्ना (निक्यहें व्यामता) नाक्राधिनूना (व्यवगारें পतिपठ क्रित, व्यवगारें प्रतिपक क्रित, व्यवगारें व्यवशार प्रतिपक क्रित, व्यवगारें क्रिया है व्यवशार नहें सा (याहा) व्यानाहें हैं (ठाहात हैं प्रते) प्राह्मान (माणि, ख्रिम, क्रिम, ख्र्मूंक, मृक्तिना) क्रक्कान (भानि मयमान, व्क्रहीन माठ्र, डिफ्ट्रिहीन क्षाप्रत, डिसत, व्र्विस, व्यूर्वत क्रिम, मुक्रमूर क्रिव)

প্ট এবং নিশ্চয়ই আমরা [বহুবচুনে বৈলা হয়েছৈ] অবশ্যই পরিণত করি যাহা

মাটির উপরে (আছে তাহাকে) খালি ময়দান।

े व्याचार स्थाल श्रथसंह निव-तंत्रुनस्त अवः सहानिवित् उँस्मि करत वानाह वनस्म रा, त्राधात्व सानुराता त्रेंच्छ विश्वात्र श्रुप्त करता हारा ना। कार्य, त्रमाद्ध्य श्रुप्त साव्या प्रश्य राधन त्रप्रात वाघाण वाद्य एथन त्रव्य वाघाण वाद्य एथन त्रव्य वाघाण वाद्य एथन त्रव्य विद्य कार्य वाघाण वाद्य व्याचार स्था वाद्य वाद्य

আল্লাহ বলছেন, এই পুথিবীকে সৌন্দর্যের রূপমাধুর্য দিয়ে ুটুেরি করেছি। সূতরাং, মানুষের এই পৃথিবীর রূপমাধুর্যের প্রলোভনৈ পড়াটাই স্বাভাবিক निराम। अतः अर्थे अर्टा अर्थात् अञ्चलके राज्ञि आनुस्य प्राप्त विराम । कि स्व मानूस तूर्वाट भारत् ना द्रा, भ्रायतीत अर्थे स्नान्द्र्यत तुर्वामानुष्य अर्था क्वाना क्वाना भ्रतीका কিবার জন্যই তৈরি করা হয়েছে। পৃথিবীর এই রূপমীধূর্য সবাইকেই কম-বেশি অভিত্রত করে এবং অভিত্রত করাটাও একটি সুন্দর মতাদর্শ। কিন্তু, প্রলোভনে পড়ে যাগুয়াটা মতাদর্শ ইতে পারে না। মানুষকৈ কে প্রলোভনের শিকারে পরিণ্ত করে? খান্নাসরূপী শয়তানের মায়াজাল, যাহা আপেন-আপন নফ্সের मर्पार्टे व्यवश्वान करत जातरे सुध्वा। मूजताः, श्रीवतीत स्नोक्रर्यत त्रभमार्थर्यत वर्षना ७ वर्राश्या एम्छेया बेक विषय बर्वः बर्त श्रेत्नाछ्त भएए याछ्याछा मैन्युप व्यवा विषया। अकर विषया, किन्न प्रति विषया। अकि रिविवाहक पर्यवी, অপরটি নেতিবাচক দর্শন। ইতিবাচক দশনের দিকে তারাই ধাবিত হতে পারে याता (मुर्क व्याभएनत भक्रावनञ्चन करत छशा याता व्याभन नक्छा প्रत्नाङ्गलत रा-মায়াটি জড়িয়ে আছে উহা হতে পরিত্রাণের আমলে ব্যাপত থাকে। এক কথায়, ঘুরেফিরে একটিমাত্র দর্শনের কথাই বলা হচ্ছে, অথচ ভাষার ব্যবহার, পরিবেশ-পরিষ্টিতির ব্যবহার এবং প্রতিহাসিক কারণগুলো উখাপুন ক্রা কত ব্যাপক, কত বিষ্ণুত, কুত বিরাট প্রসারিত। মনে হয়, কত বিরাট-বিরাট বিষয় বিষয়ায়ৱে সাতার चनिष्ट : आज्ञल अकिषाञ्च भुन पर्भलित फिल्क आभार्फतल वात्रवात वर तकस्म, বহু ভাষার শৈলীতে, বহু রঙু-চঙের উপমায়ু আহ্বান জানালো হচ্ছে।

যেতে পারবে।

১. আस् (िक्) श्रित्ठा (ठ्रिस स्ट्रिक्त क्रियाष्ट्र, ठ्रिस तुवियाष्ट्र) आन्ना (या) आप्राचाल (अरिवाप्ती, निवाप्ती, वाप्तिका, वप्तवाप्ति) कार्यक (छरा, शिर्व छरा, गस्वत, प्रवंठककत, छर्ठ वा निर्झ्ठ हान, अञ्चत्र्वस अप्तिम्) छ्या (अवः) त्राकिसि (स्थाप्तार्थ वा श्रिष्ठ निष्ति, अञ्चल्क वा ठानिकाञ्च , उर्प्त्रक्रन, अञ्चलिश्व, अञ्चल्य, निलानिथि-मुद्धानिथि-ठास्तिथि रेठ्याप्ति) कान् (ष्टिल) सिन् (रह्म्य) आयाणिना (आयाप्तित आयाणित्रस्त आयाणिन , आयाप्तित वायाप्तित वायाप्तित वायाप्तित व्याप्तित व्याप्ति व्याप्तित व्याप्तित व्याप्तित व्याप्तित व्याप्तित व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति व्याप्ति विष्ति व्याप्ति विष्ति व्याप्ति विष्ठ व्याप्ति विष्ठ विष्ति विष

के व्याभिन कि भ्रत्न कित्रशास्त्रन् या कारात्फत व्यिधवाभीता अवः स्थािक्छ

লিপি ছিল আমাদের আয়াতসমূহ হইতে আশ্চর্যজনক?

১০. ইজু (यथन, या-त्रमয়, याट्यू) আয়য়ान् (तात्र कितन, तात्रा नहन, मान अहण कितन, यान्य नहन, यानम्बन कितन) किल्ह्यालू (कर्मकन यूतक, यूतकणण) हेनान् (फिट्क, त्रट्स, পर्यम्र) काह्यि (छ्टाय्र) काकान् (त्र्वताः लाहाता विन्तान) तात्वाना (ट्र आमाफ्त त्रव, ट्र आमाफ्त अल्लिन) त्र्वामाफ्त त्रका कामाफ्त त्रका वाना (व्यामाफ्त त्रका) वान्य (व्यामाफ्त त्रका) वाना (व्यामाफ्त क्रम) ताह्मालान (त्रहमल) अया (अवः) हाहिय (ठिक क्रत) नाना (व्यामाफ्त क्रम) मिन् (हहेळ) वाम्यिना (व्यामाफ्त व्याफ्त, व्यामाफ्त कर्म, व्यामाफ्त काम) तानामान् (त्रिक्लिलात, ट्राक्रालात, निर्वनलात, यायायसलात, नाग्रत्रव्याद, मानान् (त्रिक्लिलात, त्रायायसलात, नाग्रत्रव्याद, मानान् (त्रायायसलात, नाग्रत्रव्याद, मानान्य (त्रायायसलात, नाग्र्यव्याद, मानान्य (त्रायायसलात, नाग्र्यव्याद, नाग्र्यव्याद, मानान्य (त्रायायसलात, नाग्र्यव्याद, मानान्य (त्रायायसलात, नाग्र्यव्याद, नाग्र्यव्याद, मानान्य (त्रायायसलात, नाग्र्यव्याद, नाग्र्यव्याद्याद, नाग्र्यव्याद, नाग्र्

के यथन वामुश नरलन कराकक्रन युवक कारारक्रत (छरीत) फिल्क मुख्ताः जाराता विनुत्नन, तर वासारमत तव, वासारमत्तक माथु ळासात १३ रहेळ

রহমত এবং ঠিক করো আমাদের জন্য আমাদের কাজ হইতে নির্ভুলতা।

১১. कामातात्वा (त्रुज्ताः व्याभता [व्यानार] व्याघाज कतिराष्टि, व्याभता [व्यानार] स्मारत मातिरा मिराष्टि, त्रुजताः व्याभता त्रिवा मिराष्टि, त्रुजताः व्याभता कतिराष्टि) व्याना (उत्तर) व्याक्षाविष्टिस् (जाराप्टत कावधिन) किन् (भर्षा) कार्रक (कारारक, धरारा) त्रिविवा (तष्टत) व्यामाना (कर्राक्र)।

कें प्रेंग्रा वासता [बानार : तरतात तना रखाएं वाघाण कतिशाष्टि

তাহাদের কানগুলির উপর কীহাফের মধ্যে কয়েক বছর।

े वंशिशा : अहे व्यासाठ िनिं हि ह्या काह्य वाशिक्त व्यासाठ वित्रस्त कराम्य कर्मा कर्मा क्षिक्त काह्य क

व्यापन-व्यापन नेक्एमत मत्म (य शान्नाम-क्रभी मग्नणातन कर तक्म तक्ष-एष्ठ श्रकाम भाग्न तम्ह तक्ष-एष्ठ श्रवाम भाग्न तम्ह तक्ष-एष्ठ श्रवाम भाग्न तम्ह तक्ष्म विद्यादि जानावना ह्याद्ध। काराकवामीता व्याद्धान करात व्याद्धानि कानावना ह्याद्ध। काराकवामीता व्याद्धान करात व्याद्धान करात व्याद्धान करात हो कि विद्याप्त मत्म करात हो कि विद्याप्त करात व्याद्धान करात हो विद्याप्त करात व्याद्धान व्याद्धान व्याद्धान विद्याद्धान विद्याद्धान व्याद्धान व्याद्धान व्याद्धान विद्याद्धान व्याद्धान व्याद्धान

त्ना रत्य थात्क य जाता पृष्ठित्य भए हिएलन। पृष्ठ या-तक्ष मानुषक भव तक्ष रविश्वित भःराग रूज विष्टित्व कर्त तार्थ ज्ञमान काराकवाभी एक जिन्न न्य वहत्तत थानमाथना हित्क प्रमंत भर्म जूलना कर्ता रत्याहा। काराकवाभी एक काराक श्रत्य कर्ता हा प्राप्त भर्म जूलना कर्ता रत्याहा। काराकवाभी एक काराक श्रत्य कर्ता हा भिन्न हे विश्व कर्त घर्षना हिर्म अर्थ विष्य कर्त घर्षना हिर्म माथना तथ्य भर्म भर्म भर्म विष्य विष्य कर्त कार्य हे क्राय हिर्म विषय क्षित्र कार्य हे क्राय हिर्म विषय विषय कर्त हिर्म विषय कर्त हिर्म विषय कर्त हिर्म विश्व हिर्म हिर्म

কাহাফে প্রবেশ করার সময়েঁও খান্নাসর্ক্ষণী শয়তানটি সাধকের সঙ্গেই থাকে, কিন্তু ধ্যানসাধনা এবং আল্লাহর বিশেষ রহমত পাবার পরে খান্নাসরূপী শয়তান হতে মুক্ত হতে পারলেই আল্লাহর আদ-দ্বীনের রাজ্যে অবস্থান করে। ভাষা এবং শব্দের বিভিন্নতা থাকতে পারে, সাধকদের দেশ-কাল-পাত্রের বিভিন্নতায় বিভিন্ন রকম ভাষা থাকতে পারে, কিন্তু মূল বিষয়টি হলো আল্লাহর

नूदा नुंत्रभग्न रुख याञ्चा তथा चाफ-দुनित्वत भार्त्य चिवञ्चान लाङ कता।

क्रींतेफुगाग्न या-त्राधरकता धानत्रोधनात व्याघाठ शिक्ष-शिक्क व्यापन त्रहाग्न <u> মিশে থাকা খান্নাসটিকে ছিন্ন-ভিন্ন করতে পেরেছেন তারা সত্যিই ভাগ্যবান্।</u> এটাকেই অন্য ভাষায় বলী হয়ে থাকে মরার আগে মরে যাগুয়া। এই काराकवात्रीं १९ इरात्र अकिए जनाउस निम्मन। अरे काराय जवशानकाती সাধকদের কথাবার্তা, চাল্চলন সাধারণ মানুষদের প্রেম বোঝা তোঁ অনেক **क्षेकत वट्टें असनकि पूनियात देवसीयक छोदन छानीताअ अस्तत् तरमा वृद्धा** উঠতে পারে না। তখনই বৈষয়িক জ্ঞানে জ্ঞানীরা অনেক ডিজাইনের অনিক রকম ঢিল ছুঁড়তে থাকেন। ঢাকা শহরের ঢান খাঁর পুলের নিকটেই বোরহান উদ্দিন কলেজসংলগ্ন একটি টেলিফোনের খাম্বার পাশৈ সম্পূর্ণ উলঙ্গ অবস্থায় দাঁড়িয়ে থাকতেন করিম মাস্তান। কাপড় থাকা তো দুরে থাক, সমগ্র শরীরে একটি সুতাগু পাকুতো না, অখুচ মাঝে-মাঝেই তিনি বলৈ ফেলতেন, 'আমিই गार्टन गार।' तिषशिक छाति भिक्रभिक्र कता এर অधम त्मधकर এर्टन कथािं **भटन अक्टिन मत्न मत्न स्टर्भिष्टनाम जात मत्न मत्न वत्निष्टनाम : जान नार्टे,** তলোয়ার নাই, নিধিরাম সর্দারেরগু শরীরে কাপড় আছে, আর তোমার শরীরে क्या अकृष्टि त्रुठाश्र नारे, जा रत जूमि किसन केंद्र तनर खामिरे गारिन गार'? निয়তित निर्मस पितिराम, तिम कासक वष्टत पत जाका मरात असन শৈত্যপ্রবাহ হলো যে তাপুমাত্রা রাতের বেলায় সাত্র-আটে নেমে এলো। এত निश्चराभिमाता সাধারণত শ্রীমঙ্গলে আর রাজশাহীতেই দেখা যায়। আর আমি অধম লেখক খ্রিপিস সুটে পরেগু শ্লীর কাছে একটি কাশ্মীরী শাল চেয়ে নিলাম এবং তিন ব্যাটারির এভারেডি টর্চলাইটু গু সেই দিনের তিবাত কোম্পানির তিনটি ঢান্দা ব্যাটারি টর্চলাইটে ভরে করিম মাস্তানকে দেখতে গেলাম। করিম মান্তান একটি নিমগাছের গোড়াতে সম্পূর্ণ উলঙ্গ অবস্থায় দাঁড়িয়ে আছেন। আমি

छित्रिश्वात अध् अकि क्यार किति साम्रानिक छिनित्य िन्ताम (यिष्ठि छिनि क्या व्याप्टन ना) : रक्तुत, पूनियात यठ वर्ष माप्टन मार्टर प्टाक ना क्वि, अर अष्ठ भीक्ष भूव कम रलेश अके पूक्ता काल्य ठात मतीक्त मार्टन ना काल्य अके पूक्ता काल्य ठात मतीक्त मार्टन मार्टन मार्ट कि म्र आक्ष मत्न-श्राप व्याप्ट लाताम, आलिन मार्टन मार्ट्य मार्टन मार्ट वावाश अके अवस्थाय द्वामाण्या कित्र वाक्षात वाक्षातामलूत थानात गिन मार्ट वावाश काल्य मार्ट्य अवस्थाय उपाय कित्र विष्ठात विष्ठात विष्ठात वाक्ष्य वाव्या अपने क्या वाचा याय, आलिक कि एत्या याय, आलिक विष्ठात प्रविच्य क्या वाद्य व्याप्टिन व्याप्ट विष्ठात मार्ट्य प्रविच्य व्याप्ट अपने व्याप्ट व्याप्ट अपने व्याप्ट अपने व्याप्ट अपने व्याप्ट अपने व्याप्ट अपने व्याप्ट अपने वाद्य व्याप्ट वाद्य व्याप्ट वाद्य वा

কাহাফবাসীদের এই অলোকিক ঘটনাসমূহ যত অলোকিক বলেই চালিয়ে দিই না কেন, আসলে ইহা বিজ্ঞান বহির্ভূত আরেকটি বিজ্ঞান। কেন্ট বুঝতে পারে এবং মেনে নেয়। এই বোঝাটা এবং মেনে নেগুয়াটা তক্দির। কেন্ট বুঝতে পারে না এবং মেনেগু নেয় না – ইহাগু তক্দির। এই তক্দিরের বলয় কেবল

তখনই ভাঙা যায় যখন আল্লাহর বিশেষ রহমতটি বর্ষিত হয়।

১২. সুষ্মা (তারপর, অতঃপর, অনন্তর) বাআস্নাহম্ (আম্রা তাহাদিগকে জাগরিত করিয়াছি, আম্রা তাহাদেরকে পুনরায় উঠাইয়াছি, আম্রা তাহাদেরকে উথিত করিয়াছি) লিনালামা (আম্রা জানিবার জন্য, পরীক্ষা করিবার জন্য, বুঝিয়া লইবার জন্য) আইউল্ (কোনটি, কেম্বন, যাহা, কে-কে, কী-কী) হিজবাইনি (দুই দলের মধ্যে) আহুসা (গণনা করিয়া লইয়াছে, নির্ণয় করিতে পারিয়াছে, নির্ধারণ করিতে পারিয়াছে, সঠিকভাবে নির্ণয় করিতে পারিয়াছে, হিসাব করিতে পারিয়াছে, বিচার-বিবেচনা করিয়া লইয়াছে) লিমা (যাহারা, যে) লাবিসু (তাহারা ছিল, তাহারা অবস্থান করিয়াছিল) আমাদান্ (সীমিত এবং নির্দিষ্ট সময়, সময়কাল)।

প্ট তারপর আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] তাহাদেরকে জাগরিত করিয়াছি জানিবার জন্য, দুই দলের মধ্যে কোনটি নির্ণয় করিতে পারিয়াছে যে সময়কাল

णशता व्यवश्वांन केतिशाष्ट्रिल्।

১ ব্যাখ্যা : এখানে দুইটি দলের কথা বলা হয়েছে। এই দুই দল বলতে কী বুঝানো হয়েছে তা সঠিক করে বলা যায় না। হয়তো একটি দল দুনিয়াদার वीत व्यथत म्लिटित नाम काशुक्रवात्री। कमन श्रीतर्वात्म, कमून व्यवशाद्ध कारारफत भार्त्य व्यवभान कर्त्विष्टलन अवः क्षमन कर्त्व अर्थे भाष्टित प्ररुष्टिलि খাদ্য-পানীয় ছাড়া টিকৈ ছিল এবং সময়ের বিষয়টিতে যে-সব অনুভূতির প্রশ্ন দেখা দিয়েছে মানুষ একটু চিন্তা ও গবেষণা করে দেখুক, এই বিষয়টির মাঝে কা এমন গভার রহস্য লুকিয়ে আছে। ইহার প্রকৃত সত্য ও মূল্য বুঝতে চেন্টা করুন; কারণ, এতটি বুছুর কাহাুফে বাস করার পরেও সেখান প্রেকে **फ़्रह्मावलं के क्रांका घाँठि ना घिँछा जावात क्रमन करत সংসার-জीवन** <u> भानन कतळ भाद्त? अर्हे विषश्चि भिछार छावित्यू ळानातू मळा तरमामश</u> বিষয়। অতএব, এই তিনশত নয় বছর খাদ্য-পানীয় বিহনে ঘুমিয়ে থাকার পর আবার জাগিয়ে তোলা, আবার সংসার-জীবনে প্রবেশ করানোটাই কী আল্লাহর একটি দিকে রহস্যলোকের ধাবমান হবার দিক-দর্শন? জগৎবাসী বুঝতে চেষ্টা করুক এবং শিক্ষা গ্রহণ कत्रक निश्वक या, अरे भारतकरूत शायेन तरमाधला कमन करत उपनिस्त वाष्ट्रिनाय वाना याय। यिषठ काराक अकिं পर्वछ्छा, कि द्व रेंरा कि क्वित्र क्वित्र একটি পর্বত্রগুহা, নাকি টাইম অ্যান্ড স্পেসের তথা স্থান-কালের একটি অতীব গোপনীয় বিষয়, যাহা আধুনিক বিজ্ঞান কিছুটা ধরঁতে পেরেগু ধরতে পারছে

ना। विकानी किरिकन रिन्- अत विकान- जावना छला जामार कि चूण रला का विकान के लिखा के लिखा

১৩. নাহনু (আমরা [আল্লাহ্]) নাকুস্সু (বর্ণনা করিতেছি, বিবরণ দিতেছি, ব্যাখ্যা দিতেছি, পরিচয় দিতেছি, বলিতেছি) আলাইকা (আপনার উপর, আপনার প্রতি) নাবাআহম্ (তাহাদের খবর, তাহাদের সংবাদ, তাহাদের বার্তা, তাহাদের তক্ত, তাহাদের সন্ধান) বিলহাক্কি (স্তেয়র দারা, সত্য দিয়া, সত্যের সহিতু, বিশ্বস্ত্রতার সহিত, যথাবতার সহিত্, নিপ্তুলতার সহিত)।

প্ট আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] বর্ণনা করিতেছি আপনার উপর তাহাদের

খবর স্ত্যের সহিত্য

में हैं निर्मार्थ (निक्यं ठाराता) किल्र्यालून (युवक, लक्ष्मान, ल्रायान, ल्

के विकास जारा युवक हैमान जानसनकाती जाराद्रकेत तत्वत महिल अवः

আমরা [বহুবচনে বলা হয়ৈছে] তাহাদের বাড়াইয়া দিয়াছি হেদায়েত।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে 'বিল-হাক্কি' বলতে সত্যের দ্বারা অুথবা সত্যুর স্থিত অথবা স্থারপে বোঝালো হয়েছে। 'তাদের খবর সুত্যের সহিত বলছি'— अप्राप्त रत्ना भाक्ति जनवाम। अभात्न घप्रनाप्तित धातावारिक्या ना द्वर्थ वतः <u> युट्टात यिंग काश्मिति की वर्ष कृति स्वार्थ का वर्ष कि वर्ष का वर्ष कि वर्ष का वर्ष कि वर्ष का वर्ष कि वर्ष क</u> বিষয়ণ্ডলো তুলে ধরতে হলে ইহার খবর এবং ঘটুনাবলির কিছুটা উল্লেখ করার প্রয়োজন আছে। কারণ, কাহিনীর ধারাবিবরণী সত্যের দারী অর্থবী সত্যের সহিত মণ্ডিত থাকতে হবে। মনের আনন্দের খোরাক যোগাবার জন্য এটা নহে। সূতরাং, কাহিনীর কোনো প্রকার প্রাধান্য এখানে নেই। আবার, যুবক বলতে ब्रेशाल या फिरिकভाবে युवकर रहा २८० २८० ब्रम्म क्याणि व्यत्नुक गर्वस्क स्मल নিতে চান না। আবার, অনৈকে মেনে নিতে চান। উভয়েরই যুক্তি এবং উপ্সাপন সীধারণত প্রোঢ় ও বৃদ্ধদের সমাণুমটি বেশি লক্ষ করা যায়। তবু, আমুরা সমুয়ের বিবর্তনের ধারা অনুযায়ী বয়সে বৃদ্ধ হলেও মনের মাঝে যুবশঙ্কির বর্ণনাটি কোরান এবং হবুহু অর্থের প্রশ্নে গ্রহণ করে নিতে পারলাম না। তা ছাড়া, এই একবিংশ শতাব্দীতেও আমরা দৈখতে পাই, অনেক টগবগে যুবকেরা ধুর্মের জন্য চরম আয়েত্যাগ করতেগু প্রস্তুত ্থাকে। সুতরাং, গুই কাহাফে যারা ছিলেন তাদেরকে আমরা যুবক বলেই ধরে নিতে চাই।

আল্রাহকে প্রতিপালুকরপে তথা রব-রূপে বিশ্বাস স্থাপ্ন করাট্রি তথা ইমান व्यानार्षि स्माटिं अकि माधातप विषय नय। कातप, रायसाब श्रिक्तिपानकत्र्वल তথা রব-রূপে আল্রাহকে গ্রহণ করে নিতে যায় তখনই আপন নফ্স হতে খান্নাস-রূপী শয়তানটি দুর্বল হতে থাকে এবং আল্লাহকে রবু-রূপে নিজের ত্রেতর পরিপূর্ণরূপে জাগিয়ে তোলে এবং এই জাগিয়ে তোলার বিষয়টির প্রশ্নে ধৈর্য এবং একাগ্র ধ্যানসাধনার প্রয়োজন। আপন নফ্সের সঙ্গে যে-খান্নাসটি মিশে একাকার হয়ে আছে সেই খান্নাসের ইচ্ছায় পরিচালিত খাওয়া-পরা-**एना-**फिता त्रव किष्टुक्ट প्रिणानक्ते हुम्हास उथा त्रवित हैम्हास <u>श्रीति</u> एनना করার সাধনায় ডুবে থাকে। এভাবেই ধীরে-ধীরে, ধাপে-ধাপে পূর্ণ হেদায়েত পেয়ে আল্রাহর বাঁন্দাতে পরিণত হয়ে যায়। এটাকেই আল্রাহর প্রত্যৈক্ষ আদেশে **एना तार्वीता रखुष्ट। अर्थे तकम जानार्त्र वामाता जीनार्त्र अर्थे निकर्छ** অবস্থান করেন যে তাঁদের জিব্বা আল্লাইর জিব্বাতে পরিণত হয়, তথা তারা যা বলেন গুটা আল্লাহর কথা – ইত্যাদি। এরপরেগু একটি মুল্যবান কথা পাঠকদেরকে বলে রাখতে চাই যে, এই বিষয়গুলো ব্যক্তিকেন্দ্রিক্, ইহা মোটেঙ পারে মাত্র, কিন্তু জোর করে ধ্যানসাধনাটি করার বাধ্যবাধকতার প্রৈসক্রিপশন দিতে পারে না। এ-জন্যই, আল্লাহর দ্বীনের উপর কোনো প্রকার জোর-<u> क्रवत्रपृष्ठि व्यथवा वनश्रद्धार्शत् व्यवकार्ग लार्डे – भूरे क्यां</u> विना रह्या है।

১৪. अशा (क्षवः) तावाज्वा (जामता विरुव्हात्व वला रखिष्टा मिक्स हिशाष्ट्रि, व्यासता ऋभण िष्यांष्टि, व्यासता वनवान कतियाष्ट्रि, व्यासता मासर्या पियाष्ट्रि, वामता मक्रवूल कतिशाष्ट्रि, वामता वर्ष्ट्य कतिशाष्ट्रि, वामता द्वित कतिशाष्ट्रि, আমরা অকম্পিত করিয়াছি, আমরা বলিষ্ঠ করিয়াছি) আলা (উপর, প্রতি) क्नूविधिम् (छाराप्तत अञ्जतमम्र, छाराप्तत समग्रधिन, छाराप्तत समप्तम, তীহাদের মন, তাহাদের কলব) ইজ (যখন, যে-সময়, যেহেতু) কামু (তাহারা फांफु क्तारेटनन, जाराता फुछायमान् रहेटनन, जाराता **शाफ़ारेटनेन्) को (সু**जताः, কাজেই, অণুত্যা, অতএব) কালু (তাহারা বলিলেন) রাব্বুনা (আমাদের রব, আমাদের প্রতিপালক, আমাদের সদাপ্রভু) রাব্বুস (রব, প্রতিপালক, সদাপ্রভু) সামান্ত্রাতি (আকাশসমূহের, মনসমূহের) ওয়া (এবং) আর্চি (জমিনের), পৃথিবীর, দেহের) লান্ (না) নাদ্উ (আমরা ডাকিব, আমুরা আহ্বান ক্রিবু, আমরা স্মর্ণ করিব, আমুরা সম্বোধন করিব) মিন্ (হইতে) দুনিহি (তিনি शाष्ट्रा, लिनि वालील) हैनाहान् (हैनारक, अञ्चर्क, सनिवरक, कर्जारक, व्यक्षिकां तीरक) लाकाम (निम्हश्रर्थ, निःत्रर्फर्ट्स, व्यवग्रर्थ) कूल्ना (व्याभता विलव) ইজান (তখন, এই সময়) শাতাতান (যাহা সত্য হইটে দুৱে, যাহা অসত্য, গর্হিত, অতীব নিন্দিত, কুৎসিত, জঘন্য, মন্দ্র, মস্ত অপরাধ, নিদারুণ, দুষ্কার্য, অবিচার, অন্যায়)।

के अवेश व्यासता [व्यानार : तश्वाप्टल वना रखिष्ट] मिक निराणि जाराप्तत कनत्वत उपत, यथन जाराता मांड्रार्टलन मूजताश जाराता वनितन, व्यासाप्तत त्व व्याका्मूमसूरस्त अवश्वसाद्वत तव, व्यासता डाकिव ना जिनि ष्टांड्रा रनात्क,

(ডाकिलে) विष्ठेश्र यामता विवव उथन यत्रछ।

े वर्षाश्वा : बर्षे व्याशास्त्र वेला रखाष्ट्र तवस्त्री व्यालार उथा श्रिक्शालकस्त्री व्यालार्त उभत काराकवात्रीण निष्कर्षित्रक त्रम्पूर्वस्त्र उध्नर्ग करत्वन उथा क्षित्र किला व्यालार्क किला व्याला किला किला विश्वास्त्र विश्वास्त विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास्त्र विश्वास विश्वास्त्य विश्वास्त्र विश्वास विश्वास विश्वास विश्वास विश्वास विश्वास विश

याय। उथन्टे सहस्ती वालाह्त व्यभीम मिलत मत्म ह्या भित्यूर्ण मिलन ७ मर्गन। ह्याहे क्राहिम। ह्यात वाहित्तत व्यवहानिए यज्हे मुह-माणाविक ह्याक ना त्वन, ह्याज मामान हत्व त्यत्वत्व व्यवहानिए यज्हे मुह-माणाविक ह्याक ना त्वन, ह्याज मामान हत्व त्यत्वत्व ग्रमणि त्यत्व याय। मामान ह्या भित्य मात्य त्याय। भहें स्वभ व्यवहान त्याक ह्या व्यवहान क्या व्यवहान व्यवहान क्या अन्य व्यवहान व्यवहान क्या व्यवहान होत्य व्यवहान व

काशास्त्र श्रांत कतात वार्षि त्रवार्ष वालाश रामत्र गार्ष वितास कर्ति हिला। कि उपन जाता अठ वर्ष वितार विषयि वृत्य उठित भारत विश्व रूपन वृत्य उठित भारत वाला रूपन विद्या प्रति व्याप्ति वृत्य प्रति वृत्य

खैं छिन्ने नारे। ठारे प्राथातप सानुषरक तूबातात क्रना काराकतात्रीता तलरान, खना काराक खात छाकत ना।

তবে, আমাদের ভুলে গেলে চলবে না যে, এই কথাণ্ডলো ব্যক্তিসাধক-কেন্দ্রিক, ইহা মোটেও সমাজকেন্দ্রিক নয়।

১৫. राउँ लार्ड (इरेंगर त्लाक, इरें गक्त सानुत्यता) काञ्चमून (व्यासात्मत कञ्स, व्यासात्मत क्रांठि, व्यासात्मत गण्यमाय) रेंज्जाशाक्र (अर्थ क्रियाष्ट्र, त्र्व क्रियाष्ट्र, धार्त्व क्रियाष्ट्र, व्यवनश्च क्रियाष्ट्र, सानिया नर्ययाष्ट्र) सिन् (रूरेंट्र) पुनिरि (जारात्क ष्टाड़ा, जारात्क व्यज्जोठ) व्यानिराजन (रूना, त्रव्जा, रुपाग्रा, विश्रेर, व्याताक्ष्र)।

१७ जामाएंत मन्ध्रमाखत ३५ मकन मानुत्यता मानिया नर्याए जारात्व

ष्टाजाञ देवा।

+ लाउ (क्न) ला (ना) ইয়াতুना (ठाराता আत्न, ठाराता আनयन कर्त) वालारिस (ठारात्मत उपत) विमूल्ठानिन (क्षमाप, निक्रत, निक्रयताध, यथार्थ छान, विमार्गत ट्रु, यारा द्वाता निक्य छान लाउ कता याय, क्रात, मुक्रि, मन्द्र, तार्थ) वार्रियनिन (क्षकामा, त्यालाधूनि, म्मर्थ, मूम्भर्थ, प्रतिष्ठात, किष्टू (शापन नार्रे क्षमन)।

कें र्क्त जाराता व्यानग्रन करत ना जाराफित छैनत म्नुकें क्षमाप्?

+ कामान (मूठताः कि) वाक्ष्माम (तिमि क्रामिस, तिमि व्यठााठाती, व्यवग्रायकाती, द्वान्त, व्यभः) मिस्सानि (यारा, त्य) रेक्ट्राता (व्याताभ कता, उद्घावन कता, कन्नना कता, वानाता) व्यामा (उभत्र) मारि (व्यामार) काक्रिवान् (मिश्रा, ष्टमना, श्रेटात्मा, व्यभटा, व्यमुनक, किन्नि, निक्मम, व्यनश्रेक)।

প্ট সুতরাং কে বেশি জালেম (সে ছাড়া) যে আরোপ করে আল্লাহর উপর মিখনে।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে ইহা দিবালোকের মতো স্পর্ট প্রমাণিত হলো যে कारारक श्रदम ना कता भर्यमु जुशा रहता भ्रशत मट्या निर्म्भत स्वानमारना ना করা পর্যন্ত তথা যে-কোনো নির্জন স্থানে ধ্যানমগ্ন হওয়া ছাড়া আপনু নফ্সের সুঙ্গে মিশে থাকা খান্নাস-রূপী শয়তানটিকে তাড়িয়ে দেগুয়া অনেকটা অসম্ভব বিষয়ে পরিণত হয়। খান্নাস-রূপী শয়তানটি আপন প্রিত্র নুফ্স হতে যখন বিদায় গ্রহণ করে তুখনই তোহিদের মূল্যায়নটি স্পর্ট উপলব্ধি করতে পারে। অন্যথায় কাহাফবাসীরা তিনশত নয় বইসর কাহাফে অবস্থান করার পর যখন সমাজ-জীবুনের মুখোমুখি হুলেন তখন সমাজ ছিল খ্রিস্ট-ধর্মাব্লম্বী মুসলিম এবং ताका अकरें धर्स विश्वीमी **ছिल – छा रत्ल क्वि**रायकामीता व्याकत्मात्मत ভাষায় গোটা সমাজ-জীবনকে মিখ্যা ইলার পূজায় ভরে গেছে বলে ঘোষণা করলেন? মৌখিক শ্বীকৃতির মাঝে সামাজিক ভারসাম্য বজায় থাকে, কিন্তু উলঙ্গ भठां छि छम्रात कत्रको शिल व्यापन नक्ष्म २०० शान्नाम-त्रपी मराजानक তাড়াতেই হবে। কাহাফবাসীদের মূল কথাওলো এই আফসোসের মধ্য দিয়েই পরিফটিত হয়েছে। তা না হলে সমাজ-জীবনে তোহিদের শ্বীকৃতি আছে এবং এই শ্বীকৃতি থাকার পরেও কেন কাহাফবাসীরা আফসোস করতে যাবেন? এই আফসোসের রহস্যটিই হলো আপন পবিত্র নফুস হতে অপবিত্র খারাস-রূপী শয়তানটিকে তাভিয়ে দেগুয়া। যদিগু সত্য বলতে কি, গুই কাহাফবাসীর মতো কালে-কালে একই আফসোসের ভাষাটি ফুটে উঠেছে, গুঠে এবং উঠবেই। তা ना रल बानारत विठिब नीनारंशनात विठिब छित्र बात रेमनीभ्रता रातिरत যাবে। সূতরাই, সর্বশেষ কথাটি হলো : বায়তুল মোকাদ্দাসে শরিয়ত, কিছু কাহাফে মারেফতু। কাবাতে শরিয়ত, কিছু হেরা গুহায় মারেফতু। এই मात्रिक एउत तरमापि वाकि कि कि , देश कथने माम कि कि राम नार्थ, रा ना अवः रुत्वश्रु ना। अवः यि द्वार्ताहिन त्रभाक्षरकृष्ट्विक रेख याग्र जा रुल व्यानार्त अरे विbिब नीनात्थनात रेमनीत्र त्रमाशि घटेत्।

প্ট এবং যখন তোমরা আলাদা ইইয়া গেলে তাহাদের (হইতে) এবং যাহাদের তাহারা এবাদত করে আলাহ ছাড়া সুতরাং আশুয় এহণ করো গুহার দিকে। খুলিয়া দিবেন তোমাদের জন্য তোমাদের রুব তাঁহার রহমত এবং জীবন্ত

করিয়া দিবেন তোমাদের জন্য তোমাদের কাজকর্ম (গু) সহজ।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে মারেফতের অতি গোপন রহস্যের কথাণ্ডলো বলা रखिष्ट। ख्वमा बर्रे त्रराज विषयि वृषा हारेल मामाना अकृष्ट्रे विश्वास्त्रावना क्रतलर विषय्ि পরিষ্কার হয়ে ৪ঠে। সমগ্র মানবজাতিকে পর্বউণ্ডহার দিকে यातात व्याप्तमिष्टि प्तरा रखाष्ट अ-अना या, व्यापन नक्ष रक्ष शाह्मात्रक्षी শয়তান তথা আমিত্ব তথা মায়ার দাসতু হতে মুক্ত হতে চাইলে কাহাফের মতো গুহায় আশ্রয় নেয়ার আহ্বান করা হয়েছৈ। বাহিরের দৃষ্টিভঙ্গিতে এই আয়াতের व्याখ्या निर्चेट शत्न दुनियात त्रकन मानुत्यत कारात्केत दिक उथा পर्वज्ञश्रहात फिट्न व्यागमन कतातुँ व्याखान्টि मिलीट्ना याग्न ना। कात्रप, पुनिग्नात भव मानुरुत भक्त এত भर्वज्ञश्रा लार्रे या छैरात फिक्त व्याभुग्न निक्त भातेरव। मानुष वाल्लीर हामा कार्फत मात्रक ठ्या এवाम्क करत? व्यापन नक्स्त्रत त्रस्य (य-শয়তানটি অবস্থান করছে তাঁরই বহু চমক-ঠুমকের রূপমাঝারে ডুবে থাকি, অথচ বুঝতে পারি না। মৌখিক এবাদত-বন্দেগির মূল্য কতটুকু বাস্তবৈ ফলপ্রসূ হতে পারে ইহা অনেক সময় প্রমূবিদ্ধ হতে বাধ্য। কার্ণ, প্রাথরের আঘাত-शाबुरा मराजान रूक वामुरा हाँदे, उथा 'वाडिक्र्विन्नारि सिनाम् मराजानित রাজিম'– মুখে-মুখে যত বারই পড়ি না কেন, তাঠে কি শয়তানের খান্নাসূত্রপ হতে মুক্তি পাওয়া যায়? মুখে বারবার পড়া একটি বিষয়, আর কাহাফের দিকে ধ্যানসীধনায় মগ্ন থাকাঁটি সম্পূর্ণ অন্য বিষয়। এই ধ্যানসাধনার মাধ্যুমে कारारफ्त मळा तरमामग्न छराते फिर्क व्यागमन कतळ भातरमर अवः किष्ट्र দিনের ধৈর্যধারণ করে আল্লাহর এবাদতে ডুবে গাকতে পারলেই আল্লাহ তারী हैंबान। वहें भड़ा हैबान अठहें ठूनत्का त्य त्य-त्कात्नी मबत्य त्छा भड़ात मबूह विभन्न त्यत्कू याया। मूछताः, अक कथाय तूनत्छ शत्न, दूनियात मबस बानुषत्क कारारकत फिर्क व्यांभेसन कतात व्याखानिए ध-ऋना कती रखिष्ट या, व्यान्नीरत রহমতের রহস্যময় ভাণ্ডারটি দেখে নিক এবং নবন্ধীবন লাভ করুক তথা যে-জীবন লাভ করলে মৃত্যু ঘটে না। বারবার জন্মচক্রের জাহান্নামের বলয়ে আবদ্ধ কৱে না।

काशास्त्र मूक्ति वात्रा। अथन श्रम् श्ला, काशा श्ल मूकि भाअगा? वाभन नक्त श्ल श्लापन नक्ति मायानिएक विमाय करत मिल्ल भावत्वर मूक्ति त्रांक्य मायकत मायक कृति अलं – नलूवा वर्द्ध मामल करारि मूल्ल नामल श्लिपि कर्मत मायक कृति उठं – नलूवा वर्द्ध मामल करारि मूल्ल नामल श्लिपि कर्मत मारक करारि हैं उठंट वाथा। अर्थ वर्द्ध मामल करारि मूल्ल मायक वाला श्लिप्त मायक वाला वर्द्ध मामल विद्या याय याय वाला है वर्द्ध कराय करा मायक वाला श्लिप्त कराय करा मायक वाला श्लिप्त मायक वाला स्वाप्त मायक वाला स्वाप्त मायक वाला मायक वाला स्वाप्त मायक वाला स्वाप्त मायक वाला मा

এই রকম ধ্যানমগ্ন অবস্থায় সাধকের নিকট পরিশেষে আল্লাহর রহমতের দরজাওলো একে-একে খুলে যায় এবং সাধক বিশ্বয়ে অভিভূত হয়ে পড়েন। অনেক সময় আল্লাহ এতই রহমত বর্ষণ করতে থাকেন যে, কর্মগুলিও জীবন্ত হয়ে যায়। এতেই মানবজীবনের চরম সার্যকতা।

এই আল কাহাফে তথা পর্বতগুহায় নিজ হতে প্রবেশ করা যায় না এবং যায় না বলেই 'কাহাফের দিকে যাও' বলা হয়েছে। কাহাফে যাও – বলা হয় নি। আধ্যাত্মিক রহমতের রাজ্যে আপন ক্ষমতায় মানুষ যেতে পারে না এবং উহার আমল করাটাও মোটেও সহজ বিষয় নয়। তাই ওক্তর প্রয়োজন।

তাই আমরা দেখতে পাই যে, লক্ষ-লক্ষ গুলি-গাউস-কুতুব-আবদাল-আরিফেরা গুরু ধরেই রহস্যলোকে প্রবেশ করার রহমতটি পেয়েছেন এবং এই त्रक्त संशासान छक्नता अक्तात्का तत्त्व एक तार्वे, भश्रणान णात छक्न।

59. उद्या (अवः) जाताम् (वार्णित फ्रिंदिन, वार्णिन फ्र्नंन कित्रितन, वार्णिन क्रिंत पार्टेतन, वार्णिन तृतिदिन, वार्णिन तृतिदिन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंदिन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंतितन, वार्णिन क्रिंगिकिमम्बत रहेंदिन) मासूमा (मूर्यंद्क) हेंका (यथन) जानावाज् (हेंकिज रहा, अदंज, अक्तामिज रहा, वार्तिक्च रहा) जानावाज्ञ (मित्रा याद्य, विद्या याद्य, व्हिंगिकिस (जाराफ्त काराक, जाराफ्त अरा) कार्जान् (भाग किद्या) रहासिनि (हार्रेन, क्रिंग) अद्या (अवः) रहा (यथन) गातावाज् (व्यञ्च याद्य, द्विद्या याद्य) जार्तिकूर्म (जारा व्यञ्जिस कद्व जाराफ्तद्वक, जारा भात रहेंद्या याद्य, जाराफ्तिक्क, जारा डिश्वार्ट्या याद्य जाराफ्तदिक, जारा डिश्वार्ट्या याद्य जाराफ्तदिक, जारा डिश्वार्ट्या याद्य जाराफ्तदिक, जारा क्रिंगिमानि (वास भाग किद्या, वास क्रिंक किद्या) अद्या (अवः) रस् (जाराता) कि (सद्या) काक्रअद्याजिन (स्थाना क्राद्यगाद्य, अमञ्च क्रुंद्व, अमञ्च द्यात) सिन्ट (उरात सद्या)।

প্ট এবং আপনি দেখিবেন সূর্যকে – যখন উদিত হয়, সরিয়া যায় তাহাদের গুহা হইতে ডান পাশু দিয়া এবং যখন অস্ত যায়, তাহা অতিক্রম করে তাহাদেরকে বাম পাশ দিয়া এবং তাহারা খোলা জায়গার মধ্যে, উহার মধ্যে।

+ कानिका (अर्छेगरें, छैरारें) मिन् (मध्य ररेळ) व्यायाणिनारि (वानार्त

वाशाण्यमुख्त, वाल्लाहत निष्मनाषित)।

প্ট গুইটাই আল্লাইর আয়াতসমূহের মধ্য হইতে।

+ मान (याराक) ইয়াইদিলাই (আলাহ পর্য দেখান) ফাহওয়াল (সূতরাং সেই) মুহতাদি (হেদায়েতপ্রাপ্ত, সঠিক পর্যপ্রাপ্ত)।

প্ট যাহাকে আল্লাহ প্ৰ দেখান্ সুত্রাঃ সে-ই সঠিক পৰপ্লাপ্ত।

+ अशा (अवर) माने (याशांक) वैकेंप्रिलेल (अथशांता कर्त्तन, अथलकें कर्त्तन, विभाग कर्त्तन, विभाग कर्त्तन, विभाग कर्त्तन, विभाग कर्त्तन) कालान (भूठतार कथलां ना) ठाकिष्मा (जूम आहेत) लाश (जाशांत क्रना) अशांलिशाम् (कार्ता अलि, क्लांता खिल्डाविक) मुत्रिष्मान् (कार्ता मुत्रिष्म, कार्ता अथलप्ति)।

कै अवर याष्ट्रांक नेथराता कृद्धन मूलतार केथदनार ना लूमि भारेद लारात

क्रवा काला अनि, काला मुत्रिम ।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতের বিষয়গুলো অধম লেখক বুঝতে পারল না। সামান্য কিছু বুঝে আসতে চায়, আবার বুঝে আসে না — এই দোটানার মধ্যে পড়ে ইহার ব্যাখ্যাটি লিখতে পারলাম না। কারণ, মূল বিষয়টির কিছুটা ধারণা থাকলেও ব্যাখ্যাটি লিখতে পারলাম না। এই আয়াতের ব্যাখ্যাটি অনেক অফসিরকারকদের তফসির হতে বারবার পড়েও কোনো সিদ্ধান্তে উপনীত হতে পারি নি। তবে মহিউদ্দিন ইবনুল আরাবির ব্যাখ্যাটি এবং শাহ সুফি সদর উদ্দিন আহমদ চিশতির ব্যাখ্যাটি পাঠকেরা পড়ে দেখতে পারেন। তবে আয়াতের শেষ অংশে বর্ণিত গুলি এবং মুর্নিদের প্রয়োজন হয় সঠিক পথে অপ্রসর হবার জন্য — ইহা পরিষ্কার কমবৈশি স্বাই বুঝতে পারেন। কারণ, আলুহে যখন কাহাকেও সঠিক পথে পরিচালিত করেন তখন আদমসুরত ধারণ করেই করা হয়।

তাই ওলি-গাউস-কুতুব-আবদাল-আরিফেরা বলে থাকেন যে, যে আলাহকে দেখেছেন বলৈ দাবি করেন, কোনো সন্দেহ নাই, তাকে আদমসুরতেই দেখা দেওয়া হয়েছে। আবার আমরা কমবেশি এটাও জানি যে, वानार तलाइन 'वारे स्ट्रिंग व्याणास रेन्ट्रें सारे अछैन रेसक' – उथा वार्मस्त वासात मूत्रलूरें देवित कता रखाइने वात्तिव्य 'अग्राक्रम्नार' उथा वानारत कराता, कार्ति छाषाग्न 'माताभा' – भा खित्क साथा भर्यन वानारत नृत्त नृतस्य अवः रिक् धर्म नत्तत्त त्राभ नाताग्न मक्छला वासता क्रियं भारे। अर्थे क्षाण्या अर्थे विद्यु क्षाण्या विद्यु क्षाण्या क्ष

১৮. ३য়া (এবং) তাহুসাবুহম্ (তুমি তাহাদের ধারণা করিবে, তুমি তাহাদের মনে করিবে, তুমি তাহাদিগকে গণ্য করিবে, তুমি তাহাদিগকৈ বিবেচনা করিবে) আইকাজান্ (জাগ্রত, জাগিয়া আছে এমন, সজাগ, সচেতন, নিদোখিত) ३য়া (এবং) হম্ (তাহারা) ক্রকুদুন্ (ঘুমন্ত, ঘুমাইতেছে এমন, নিদ্ভিত, সুপ্ত)।

প্ট এবং তুমি তাহাদিগকে ধারণা করিবে সজাগ এবং তাহারা ঘুমাইতেছে।

+ अया (अवः) नूकाल्लिवृष्टम् (आमता [तरुवहात वना रखाष्ट्री ठाराप्ततिक वाम विद्यार्ष्ट्री क्रांतिक वाम क्रितार्रेया प्रत्ये, आमता ठाराप्तित्क वितर्जन कर्तार्थे, आमता ठाराप्तित्क वितर्जन कर्तार्थे, आमता ठाराप्तिक वितर्जन कर्तार्थे, जाठाल् र्यामित (जान वास विप्तन, जान पिरक, प्रक्रिप) अया (अवः) क्रांठाम्मिमानि (वाम वार्ष्, वाम पिरक, उद्धत)।

कें बवर बामता [व्हर्वप्रत वना हाराष्ट्र] जाहाप्मत्रत्क भाग किताहैशा प्रहें

ভান দিকে এবং বাম দিকে।

+ अंशा (अवः) काल्वेच्स (छाट्टाप्टरत कुकुत) वामिछून (ছড়ाইয়া प्रथ्या, विश्वल कुता, श्रेमातिल कता) कितावारीट (छाटात मास्तित पूर्व भा) विन्ध्रामिष (भळत सूर्थ, छटात प्राद्व)।

প্ট এবং তাহাদের কুকুর ছড়াইয়া দিয়াছে তাহার সামনের দুই পা গুহার

मृ(श।

+ नाठ (यिष्ठ) ইত্তালাতা (उँकि मातिया फिरिक्क) व्यानारेटिस (ठाराफत उँभत) नाठ्यान्नारेटा (ठूमि व्यवगारे भिष्टन कितिया भानारेटा, ठूमि व्यवगारे भिष्टन कितिया भानारेटा, ठूमि व्यवगारे भूठेश्वप्तर्भन कितिया भनायन कितिका) मिन्स्स (ठाराफत खरक, ठाराफत रहेटा) कितातान (भनायन कितिका, भानारेटा) ठ्या (अवः) नामुनिटा (व्यवगारे अक्षातित रहेटा, व्यवगारे अक्षाति रहेटा, व्यवगारे रहेटा,

প্র যদি উকি মারিয়া দেখিতে তাহাদের উপর তুমি অবশ্যই পিছন ফিরিয়া তাহাদের হইতে পলায়ন করিতে এবং অবশ্যই উদ্ধেক হইত তাহাদের হইতে

व्याज्य ।

े त्राश्या : अर्थे व्यायाण्यत श्रथसिर व्यामाप्ततत्क अकि छा है छेलप्तम प्रस्था रुख्छ अर्थे तत्न या, जृमि भार्त्या कर्त्य याद्या ना या, जाराता ज्या काराक्ताणीता क्रिंश व्याद्यन जेथा काश्रज। जाता चूमित्य व्याद्यन अतः व्याद्वार अशाल निक्तित्व तर्था व्याद्यन जेया काश्रज। जाता चूमित्य व्याद्यन अतः वाम हित्क लाम कितित्य हित्याह्यन। नित अतः अनिप्तत मतीत माणि श्राम कत्रण लात ना ज्या श्रित्य क्रिंगात विभानि क्रिंगा रुख नि। जार्थे किष्टू ज्यमित्रकात्रक छान-ताम लाम भ्रतात्मात व्याद्य विभानि क्रिंगा रुख विभानि व्याप्तत व्याप्त क्रिंगात मत्या। व्याप्त ना कर्त्य। रेशा अकि व्याप्त व्याप्त विभानि हिंगा अति व्याप्त विभानि विभान

अवः त्रम्पूर्ष स्मिति। कात्रपं, कूकृत नक्त्रत व्यिकाती, किष्ठ कूकृत्तत नक्त्रत त्रत्य थात्रात्र-त्राणी मंत्रठात्नत वीकात व्याहनिए क्वाचाछ व्याध्या कता रस नि। त्रू त्राः, कूकृत यण्ड श्रष्टुण्ड स्वाक व्यवा न्यां क्वात व्यवाग्य स्वाक ना किन, सूनिण कूकृतिए क्ष्रिल वात्र कर्ता। धात्रात्र-त्राणी मंत्रणान क्ष्रिल वात्र व्यव्यान रक्ति। धात्रात्र-त्राणी मंत्रणान त्र्यां मंत्रणान व्यव्यान व्यान व्यव्यान व्यान व्यव्यान व्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यान व्यव्यान व्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्यव्यान व्या

अर्थे बाग्राट बामाप्तवर्क अपैक ब्रवगार्थे जावित्य जनस्व रंग. जिनगज नग्र वष्टतं काराकवात्रीएतत श्वः कुर्कुत्रीप्रिक शाम्य-भानीय विरुद्ध वाल्लार वाहित्य রেখেছেন। অবশ্য 'বাল ইন্দা রাব্বিহিম ইয়ার জাকুন' – তথা, 'বিরং আমরী তাদেরকে গোপনে রেজেক দিয়ে বাচিয়ে রাখি।'– এই মৃতঃসিদ্ধ সত্যটি মনের অ্জান্থে খান্নাসের প্রভাবে প্রভাবাম্বিত হয়ে মেনে নিতে কর্ম্ভ হয় এবং शास्त्राभिएतत् नाना तक्ष किमिल खवलञ्चन कता रग्न। खवग्र भून विषुग्न रक्ष ছিটকে পড়ে গেলে এ-রকম হগুয়াটাই তো স্বাভাবিক। এই কাহাফবাসীদেরকে छैंकि स्नर्त प्रशेक्त शिल किने बाठक्यम देवात क्यांप्रि वेला रिखेष्ट हैंरात बागा-माथा किष्टूर तूबक्त भातनाम ना। अर ना कावाणार व्यथम लिशक्त विताण अकृष्टि क्षणि। काराकवामीता का मर्काफ बावपुर साकासित अनि, সুতরাং এই গুলিদের্কে দেখে কেন ভয়ে আতঙ্কগ্রন্থ হবো ইহার রহস্যটি অধম लिशुंद्कत काना नारे। उदा रा, व्रक्ति व्यक्षात्रिक कथा वनक हारे या, व्यक्किन यात्रु विकानी भदाष्ट्रमा कत्रुष्टन या, जिनमज् नुस्र वहत কাহাফে ঘুমিয়ে থেকেও শরীরের মাঝে বার্ধক্যের চিহ্নমাত্র ফুটে ওঠে নি ; বুরং काराफ श्रेरवम कतात प्रभग्न राभुनि ছिलन छ्यमनर औष्ट्रन। विक्रानीता गत्वथा कत्रष्टन या, असन किছू कि हिल वा खाष्ट्र यात साधारस फरछलारक বার্ধক্যের প্রভাব হুতে মুক্ত রাখা যায়? যেহেত কোরান বলছে, এই কাহাফবাসীদেরকে উঁকি মৈরে দেখুতে গেলে ভয়ে আতঙ্কগ্রন্ত হয়ে পালিয়ে যাবে, সতরাং কোরান-এর এই বাণী অমোঘ সত্য এবং সত্যেরগু সত্য। কিছু আফুসৌসু! অধুম লেখক গাধার মতো পরিশ্রম করে কোরান-এর চল্লিশ-বিয়াল্রিশটি তফসির পড়েও অজ্ঞতাই প্রকাশ করিলাম তথা অধম লেখকের পঁক্ষে ইহার ব্যাখ্যা লেখাটা ভয়ঙ্কর কন্টসাধ্য বিষয়। তাই পাঠকের কাছে করজোরে ऋसा क्रिया निलास।

১৯. ३য়ा (এবং) काक्रानिका (३ইভাবেই, ३ইরপেই, সেইভাবেই, ০০ মনই
[কোরান-এ যেখানে হবহ শান্দিক অর্থে '३ইভাবেই' – হয়, সেখানে তাকে
'এইভাবে' অনেকেই অনুবাদ করে থাকেন। ক্রানি না ইহা ইচ্ছাক্ত নাকি
অনিচ্ছাক্ত, তবে দুঃখঙ্গন্কা) বাআস্নাহম (আমরা তাহাদেরকে উঠাইলাম,
আমরা তাহাদেরকে জাগাইলাম, আমরা তাহাদিগকে উথিত করিলাম, আমরা
তাহাদের মুম ভাঙাইলাম, আমরা তাহাদেরকে ভাকিয়া তুলিলাম, আমরা
তাহাদের মুম ভাঙাইলাম, আমরা তাহাদের সচেতন করিলাম) নিয়াতাসাআলু
(যেন তাহারা পরন্পর জিক্তাসাবাদ করিয়া লয়, যেন তাহারা পরন্পর প্রশ্ন
করে, যেন তাহারা একে-অপরের কাছে জানিতে চায়) বাইনাহম (তাহাদের
মধ্যে, তাহাদের মাঝে)।

প্ট এবং গুইভাবেই আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] তাহাদের উঠাইলাম যেন

তাহারা পরস্পরে ক্লিঞ্চাসাবাদ করে তাহাদের মধ্যে।

+ काला (विलिल) कारिनुन (अक्छन वक्टा, अक्छन क्थक) सिन्श्स (जाशास्त्र सथा श्रद्ध) कास (क्छ) लाविम्छूस (जासूता ख्रद्धान कतिशाष्ट्रिल, जासूता वाम कतिशाष्ट्रिल, जासूता वाम करियाष्ट्रिल, जास्त्रिल, जास्त्रिल, जासूता वाम करियाष्ट्रिल, जास्त्रिल, जास्त

ুপ্ট বুলিল একজন তাহাদের মধ্য হইতে, কত (কাল) তোমরা বাস

कतिशाष्टितः?

+ কালু (তাহারা বলিল) লাবিস্না (আমরা বাস করিয়াছিলাম, আমরা অবস্থান করিয়াছিলাম) ইয়াগুমান্ (একদিন) আগু (অথবা) বাদা (কিছু) ইয়াগুমিন্ (একদিনের)।

क्षें, ठांश्रा तिलल, खामता तात्र कतिशाष्ट्रिलाम अकिन खराता अकिम्प्लित

কিছু (অংশ)।

+ कार्न (विनन) तात्वकुष् (जामाप्तत तव, जामाप्तत প্रতিপानक, जामाप्तत प्रमाथजू) जानामू (काजन) विमा (याश) नावित्रजूष (जामता वाप्रक्तिता किता हो।

প্ট (অন্যদল) বলিল, তোমাদের রব জানেন যাহা (কতকাল) তোমরা বাস

করিয়াছ।

+ कार्वात्र (त्रूजताः कामता পाठांश) व्याहामाकूम् (कामाप्तत अकन्नतक, कामाप्तत काहारकेश) विश्वयातिकिक्म् (कामाप्तत मूमात्रह) हास्रिट (अर्हे) हेनान् (फिर्क) मामिनाठि (ग्रह्त)।

প্ট সুতরাই তোমরা পাঠাও তোমাদের কাহাকেও তোমাদের মুদ্রাসহ এই

শহরের দিকে।

+ ফাল্ইয়ান্জুর (সুতরাং সে দেখে) আইউহা (কোনটি) আজকা (পবিত্র, উত্তম, শেষ্ঠ, সবচেয়ে ভালো) তাআমান (খাদ্য) ফাল্ইয়াতিকুম (সুতরাং তোমাদের জন্য) বিরিজ্ঞিক (ব্রিজ্ঞিকসহ, খাদ্যসহ) মিন্হ (উহার মধ্যে)।

প্ট সুতরাং সে দেখে কৌনটি উত্তম খাদ্য, সুতরাং তোমাদের জন্য খাদ্যসহ

छेंशत संरेधा।

+ গুয়াল্ (এবং) ইয়াতালাত্তাফ্ (সে যেন সাবধান হয়, যে যেন অবহিত হয়, সে যেন সতর্ক হয়) গুয়া (এবং) লা (না) ইউশ্ইরান্না (কাহাকেগু জানানো, কাহাকেগু বুঝিতে দেগুয়া, কাহাকেগু টের পাইতে দেগুয়া) বিকুষ্ (তোমাদের বিষয়ে, তোমাদের সম্বন্ধে, তোমাদের সম্পর্কে) আহাদান্ (কাহাকেগু)।

॰ अवरे त्म त्यन मावधान रुग्न अवर ना वृत्पित्छ एन्ग्न त्यामात्मत विषदा

कारात्कु ।

५ त्राश्या : अर्थे व्यायात्यत त्राश्याञ्चला व्यव्य छक्ष्म् भूषी। अर्थे तरम्यपूर्ण त्राश्याञ्चला निश्ठ पित्य व्यत्मक त्यानू न्यानू व्यक्तितकातक सत्मत व्यक्षात्य अपिक-त्यिक कर्त र्क्क्ष्मात्व श्रिया विषय राष्ट्र तिवय राष्ट्र विवय ना कर्त या पृषित्य विवन, त्यर्थे पृष्म रत्य छंठेरे शाष्ट्र उन्न कर्तात क्रुशि गक्ष्मक कर्ता रक्ष्म या साशाणाणा पिर्या छंठेन रेशा तृत्यत्व भाषा अविधि कान शाष्ट्र विरुद्ध व्यातात्म पृषित्य विश्व व्यव्य व्यवस्था पृष्मित्य विश्व व्यवस्था विश्व विश्व व्यवस्था विश्व वि

मसंग्र ज्या हिंदूस ब्यास स्मिन विसंग्रहि महस्स ब्यासाएत स्नान व्यत्न व्यन्न व्यत्न व्याप्त व्याप्त व्याप्त विसंग्रहि स्ताहन करात थ्रारम गत्वमात भन्न गत्वमा हानिया याट्या है है अ वानाहर है माना। बानाहर व्यक्त व्याप्त व्यक्त व्याप्त विष्णू है स्वाप्त व्यक्त व्याप्त व्यक्त व्यक्त व्याप्त विष्णू है स्वाप्त व्यक्त व्यक्

বাধ্য হলাম। এই পার্ষিব জীবনে সময়-বিষয়টিতে যে খণ্ড জ্ঞান এবং অসম্পূর্ণতা থেকে যায় তা থেকে অখণ্ড জ্ঞান নামক কালের মুধ্যে তখনই একজনু ভুবে যৈতে পারে যুখন, একজন কাহাফরাসীর মতো নির্জন গুহাতে অথবা নির্জন স্থানে व्ययेता निर्क्रन कृष्टित् विताएँ देश्यंत्रहकात्त् वष्टत्त्रत भत्न वष्ट्रत धानत्राधनायू सञ्च থাকেন। এই সুময় বিষয়ে পুরিপূর্ণ জ্ঞানটি অর্জন করা নিছক ব্যক্তিকেন্দ্রিক্। তবে আল্লাহ দুনিয়ার বিজ্ঞানীদেরকৈও এই কাল বিষয়ে অখণ্ড জ্ঞানের কিছুটা धात्रेषा र्फ्नि। सिर्या रम्शल रामन वाछत्नतु व्यवसानि रवाचा याय, स्मर्ट त्रकेम पुनियात विकानीरमूत्रक्थ भरवस्थात कुनिए तरसञ्जर्भ मान करतेन। कात्रभ, वालार क्रानमक्कानी भद्रमकष्मत्रक निताम कदान ना। वालारत तरमञ्जू ভাণ্ডीর অসীম। এই অসীম রহমতের ভাণ্ডার হতে যারা জ্ঞান-গবৈষণায় ডুবে शांक जाएतरक विश्वज्ञ करतन ना। किष्टु ना किष्टु जिनि हान करतन। अधीर আল্লাহর সুনুত তথা নীতি। সুতরাং, স্থান-কালের উধের্র বিষয়টি কৈমন এবং ठाउँ तरमार्टें वा क्षम रेंश किवन बोनाररे कालम। किन्न बानारक तवुत्रक्ष তথা প্রতিপালকরূপে গ্রহণ করে নিতে পারলৈ এবং কাহাফবাসীর মতো নির্জন **छ**राशु धानत्राधना कतल तरतत ङाल ङानी रुशा याश्च। जार रैक्षाभुन व्यक्तिया वाद्यिकि द्वाञ्चािक वृत्विष्ट्वः यथन क्रामात् माद्ये कृषि मुस्पूर्वत्रि থাকবে না, তখনই তৃষি সম্পূর্ণরূপে থাকবে। ইমামুল আউলিয়া বায়েজিদ বোম্ভ ांभित अरे क्या अलाति तरमा व्यवस लिशकत शक्ते तावाणा क्रिकत। कात्र न क्यां व्याप्ट, त्रिःश्टें काल् वार्धित गार्स क्यें के मिक्र व्याप्ट, किन्न बक्ति हैं पूर्व व्यथवा शतर्गात्मत भक्त देश त्वाचा व्यमुखत्। भूनठानुन रिक शाँका अमन्दिन रात्रानु त्रानुकाति वनळन : ७३ सानुष्ठार त्रविष्ठारळ जातास जाट्य, त्य-मानुषि क्रीवलिश बाह्याम श्राप्त नि। छाका गरदात छानशाह श्रुटन द्वांतरान ठ्ठेक्ट्रिन कट्लाटकत **भारमं** है टिंगिटकात्नत शाहात भारम त्रम्भूष छेलके व्यवसार नरा ডিগ্রি সেলসিয়াসের প্রচণ্ড শৈত্যপ্রবাহের মধ্যেও করিমু মান্তান বলতেন : আমিই শাহেন শাহ। মানুষ দেখতে একই রকম, কিছু জ্ঞান-বিজ্ঞানের প্রশ্নে কত বিরাট পার্থুক্য! সূতরাং, আল্লাহ্ এই মানুষকেই এমন অবস্থানে নিয়ে যান যাহা কালের **অ**ততি এবং কল্লনারগ্র বাহিরে।

२०. हन्नाहम् (निक्षह ठाहाता) हन् (यिष्) ह्याक्र्हाक (क्रानिक्क भारत, क्रित भाष्ठ्या, प्रश्नान हर्ष्या, प्राक्षान हर्ष्या, प्राक्षान भाष्ठ्या, व्याक्ष्मभ कर्ता, प्रक्षान भाष्ठ्या, हिम्प भाष्ठ्या) व्यानाह्त्क्म् (क्षामाप्ट्रत हेप्पत) ह्यात्क्ष्मभूक्म् (भाषत मातिया क्षामाप्ट्रत हर्ष्या करित, क्षामाप्ट्रत भाषत मातित्व, क्षामाप्ट्रत हर्ष्या करित, क्षामाप्ट्रत व्यानाह्य हर्ष्या करित, क्षामाप्ट्रत व्यानाह्य कर्ष्या व्यानित, क्षामाप्ट्रत व्यानाह्य कर्ष्या व्यानित, क्षामाप्ट्रत व्यानित कर्ष्या व्यानित, क्षामाप्ट्रत व्यानित कर्ष्या व्यानित कर्ष्या व्यानित क्षामाप्ट्रत व्यानित कर्ष्या व्यानित क्षामाप्ट्रत व्यानित व्यानित क्षामाप्ट्रत व्यानित व्यानित क्षामाप्ट्रत व्यानित व्यानित व्यानित क्षामाप्ट्रत व्यानित व्यान व्यानित व्यानित व्यानित व्यानित व्यान व्यानित व्यान व्यानित व्यानित व्यान व्यानित व्

প্ট নিশ্চয়ই তাহারা যদি জানিতে পারে তোমাদের উপর পাথর মারিবে অথবা তোমাদেরকে ফিরাইয়া আনিবে তাহাদের দলের ভিতর এবং কখনও না

क्यां मार्य नाम कित्रत गरा रहेता, कथलाहै।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে ব্লা হয়েছে, মূলত তিন্শত নয় বছর পর মূর্তিপূজা ত্যাগ করে যে খ্রিফীয় তোহিদবাদী সমাজ প্রতিষ্ঠিত হয়েছে সেই আম তোহিদবাদী সমাজন্ত ফানাফিল্লাহ মোকামে অবস্থান করা কাহাফবাসীদের গূঢ়

রহস্যগুলো গ্রহণ করে নিতে চাইবে না। কাহাফবাসীরা সম্পূর্ণরূপে খান্নাসমুক্ত তৌহিদের সর্বোচ্চ ম্ভরে তথা আবদুহর মোকামে অবস্থান কুরেন এবং এই কাহাফবাসী তথা আবদুহদের কর্মকীণ্ড সমাজের সাধারণ তেহিদবাদীরা তো দূরে থাকু, এমনকি জাঁদরেল নবি-রসুলদেরও বুঝে উঠতে কর্ট হয়। দুই সমুদ্রের মিল্নক্ষেত্রে যে আবদুহু নামের খিজির – তাকে হজরত মুসা (আ.)-अत मेळा के फिरतेन निवत् वे वेबार भाता का मूरत शाक, वृत्र छिनि छिन्-তিনবার ধৈর্যধারণের চুক্তিটিপ্ত ভঙ্গ করলেন। সুতরাঃ, এই কাহাফবাসী আবদুহদের তৌহিদি সম্বীজব্যবস্থার মধ্যেও অবস্থানু করাটি একটি বিপজ্জনক বিষয়। তাই কাহাফবাসীদেরকে অত্যন্ত ভদ্রতার সহিত এবং বিনয়ের নম্নতায় व्यक्ति त्रावधात कथा वनात उपरम्भिष्ट एम्छ्या रखाएए। नक्नवा व्याप्टर्भत বিভিন্নতায় জনগণের কাহাফবাসীদেরকে বরদান্ত করার বিষয়ে সমুহ সন্দেহ (शक्त यारा। ठार काराकवात्रीत्मत्रक अर वल त्रावधान करत प्रथसा रट्स या, তে हि मि निमा जित मानूरियता आविष्ट्राप्तत अठ छै हू छरत अवश्वान केतात एकने ठाएमतरक वृद्धार ना भिरत भाषत हुए स्नर्त रक्षनात नमूट महावना हि श्वरक याश्र। তে हि ममा जित्र अवश्वानि विष्टु स्नान थाका महुछ का राष्ट्र वामीत सर् অতি উঁচু ম্বরের গুলিদেরকে বুঝে গুঠাটা কণ্টকর। তাই আমরা দেখতে পাই : সর্বযুগে, সর্বকালে এবং এই অ্ত্যাধুনিক যুগেও কাহাফবাসীর মতো অতি উচু ম द्भवर्त अनिएम् वर्त्य वर्ष्य कर्त्य निक्के व्यथन्ति स्मतन निक्क मार्क्य कर्षे रहा। यभाक्र বৈষয়িক বিষয়ের সঙ্গে জডিয়ে তৌহিদে বাস করে, আর পক্ষান্তরে কাহাফবাসীর মতো অতি উঁচু মুরের গুলিরা বৈষয়িক বিষয়ের ধারা হতে সম্পূর্ণ মুক্ত। এই দুই বিপরীতমুখী জীবন ও দর্শনের মাঝে সংঘ্রের ঘনঘটা থাকুতেই পীরে। তৌহিদি সমাজ ঐ-রকম কাহাফুবাসীর মতো অতি উঁচু মুরের গুলিদের চালচলন কথাবার্তা হতে শুরু করে প্রতিটি ক্ষেত্রে বৈপরীত্যের গন্ধ খঁজবে। তাই वालार काराकवात्रीरित्रदक अर्थे बाग्रास्त्र त्रावधानमा व्यवस्थन करत प्रेत्रभ स्पृष्टा প্রদর্শন করতে এবং বিনয়ের অসীম ধৈর্যধারণ করে সাবধানে চলার উপদেশটি फिएएक।

२১. ७য়ा (এবং) काक्रानिका (७इँछात्वर्धे [এই সামান্য मक्ष्रेकृत एवर व्यनुवान ना कर्त क्ष्मन कर्त 'এইछात्व' लिशा रस देश फ्रिश व्यवाद रहे अवर 'अरुछात्वर्धे-क्क 'अरुछात्व' याता लिश्चन ठाफ्त क्रन्य पूर्थ रस]) व्याप्तात्वा (व्याप्ता क्रानार्थेनाम, व्याप्ता व्यवण्ठ कित्नाम, व्याप्ता क्रानार्थेनाम, व्याप्ता व्याप्ता क्रानाम, व्याप्ता क्रानाम, व्याप्ता क्रानाम, व्याप्ताम, व्याप्ता

প্ট এবং ওইভাবেই আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] জানাইলাম তাহাদের উপর যাহাতে তাহারা জানে, অবশ্যই আল্লাহ্র গুয়াদা সত্য এবং অবশ্যই

সাআত, নাই কোনো সন্দেহ উহার মধ্যে।

+ रॅंक् (यथन) रॅंगांजानाकार्डना (जाराता भत्रम्भत विजर्क कतित्जिष्टिन, जाराता अत्मन्त विजर्क कतित्जिष्टिन, जाराता अत्क-व्यभव्यतं भार्य व्यात्माचना कतित्जिष्टिन, जाराता वामानुवाम कितित्जिष्टिन, जाराता जर्काजिक कितित्जिष्टिन, जाराता जर्काजिक कितित्जिष्टिन (अर्थ काराकवाभीता भर्ताष्ठ स्माकाम व्याविषयां व्यवसान करिष्ट्रन अवः जाराता च्याप्रमात्नत उभरतं च्याकाम मुख्याः विजर्क करात विषयां अथात्न भाष्यिक वर्ता मृत्न रया। जत्व स्मान्य ज्या जाराविषयां व्यावसान वर्ता मान्यविक रया वा।)

वाह्नेनाहम् (ठाहाप्तत मक्षा, ठाहाप्तत मात्य) व्याम्ताहम् (ठाहाप्तत विषयः, ठाहाप्तत कात्म, ठाहाप्तत वाणादा) काकान् (त्रूठताः ठाहाता विनन) हेवन् (ठामता वानाठ, ठामता विभाग कर्ता, ठामता ठाति कर्ता, ठामता हाणने कर्ता, ठामता श्रुठे कर्ता, ठामता हाणने कर्ता, ठामता श्रुठे कर्ता, ठामता हाणने कर्ता, ठामता श्रुठे कर्ता, ठामता वाण्ये, ठाहाप्तत हेलते। व्यामान (व्याह्मीका, त्राप्त, व्यामान, हमातठ, थाका वाण्ये, हमारे।

ি প্ট যখন তাহারা একে-অপরের সাথে আলোচনা করিতেছিল তাহাদের মধ্যে তাহাদের কাঙ্গে, সুতরাং তাহারা বলিল তোমরা নির্মাণ করো তাহাদের উপর

ब्रह्मानिका।

+ तार्वेच्य (जाशाप्तत तव, जाशाप्तत প্रতিপালক, जाशाप्तत त्रमाश्रज्) जानामु (क्रोत्नन) विश्वि (जाशाप्तत त्रम्भर्क, जाशाप्तत विषद्म, जाशाप्तते त्रमुक्त)।

প্ট তাহাদের রব জানেন তাহাদের সম্পর্কে।

+ काला (विलिल) व्याल्लाकिना (याशाता) गालाव (श्रवल श्र्टेल, वलगाली श्रेट्ल, श्रव्छ श्र्टेल, जीत श्र्टेल, विक्रशी श्र्टेल, क्रश्र्मी जित्र कर्तिन, त्रक्ष्म श्र्टेल, व्याव्या ताकि कतार्थे त्रक्ष्म श्र्टेल) व्याला (जित्रत) व्याभितिश्चि (जाशास्त्र काक्र, जाशास्त्र कर्म, जाशास्त्र कार्य) लानाज्जाचिकान्ता (व्यवगार्थे व्याभता वानार्थे तिक्शार्थे व्याभता विक्राण कतिव, व्यवगार्थे व्याभता देजित कित्रते, निक्शार्थे व्याभता शिक्रते व्याभित्रते विक्राण्ये व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभित्रते विक्राण्ये व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभित्रते विक्राण्ये व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभित्रते विक्रते विक्राण्ये व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभता शिक्रते व्याभित्रते विक्रते विक्रत

পটু বলিল, যাহারা বিজয়ী হইল তাহাদের কাজের উপর, অবশ্যই আমরা

वानारव सम्रक्षिए।

১ ব্যাখ্যা : পাঠকদেরকে বলে রাখতে চাই যে আল্লাহর কালামের এই আয়াতের মর্ম এবং গুঢ় রহস্য অধম লেখকের পক্ষে বোর্ষণম্য হয় নাই। তাই বিস্তারিত অথুবা সংক্রৈপে কিছুই লিখতে পারলাম না। এক কথায়, এই আয়াতের অর্থটি অধম লেখক বুঝতে পারি নি। চল্লিশ-বেয়াল্লিশটি কোরান-এর তফ্সির গাধার মতো খাটুনি দিয়ে গভীর মুনোযোগসহকারে অধ্যয়ন করেগু কিছই বুঝতে পারলাম না। কাহাফবাসীরা যে-শহরটিতে প্রবেশ ক্রেছিল উহার নীম ছিল দাক্ষুস। তিনশত নয় বছর আগের মুদ্রাটি দেখে যে হইট্ট পড়েছিল এবং গুপ্তধন পাবার সন্দেহ পোষণটি করেছিল, কেহ-কেহ वर्तन या, अर गर्दा या वाष्मार ष्टिलन छनात नाम पाकिशानुम। वावात, काला-काला उक्तितकात्रकता वृत्वन या, त्रहे वाष्ट्रगारहते नाम हिनं বন্দসিস। তফসিরকার্কদের মধ্যে বিরাট-বিরাট মতপার্থক্য দেখতে পাই। तर्-तर वतन, मानियानून वामगार मूननमान शिलन, वावात तर्-तर व्यक्षीकात् कत्तन। जातनत, वन्तिम नात्मेत वामगार मूननमान शिलन वृत्न व्यलक्ट भे श्रवाम कर्त्व। अड्ड फाक्सिन्यानुत्र नामक वीष्ट्रमाट अवः वक्तित्र नामक वाष्ट्रगार मुत्रनमान ष्ट्रिलन कि ना रेंराते मुख्य मञ्जार्यका प्रभक्त जारे। এইসব আজগুবি প্যাচাল লিখে পাঠকদের কী উপকার হবে অধম লেখকের काना नारे। जवग्र अरे नेप्राप्टालवंश श्रद्धांकन जाष्ट्र। कावप्, र्य रा-वक्स स्न সে-রকম্বই বিষয়টিকে গ্রহণ করে নেবে। এতে সূত্য থাক আর না-ই থাক এতে কিছু যায় আসে না। তুবে যে-পাঠকেরা আন্তরিকৃভাবে সূত্যসাণরে অবগাহুন করীর তরে একদম নিরপেক্ষ হয়ে জন্মসূত্রে কাঁধের উপর পাওয়া ধর্মীয় সাইনবোডটি ফেলে দিতে পেরেছেন কেবল তাদেরকেই বলছি, কোরান-এর এই আয়াতটির মর্মার্থ এবং গুঢ় রহুস্য অধম লেখকের জানা নাই। তবে, শাহ मुकि मनत छेष्ट्रिन আरमन रिमिण तिष्ठ द्वातान मर्गन नात्मत त्वातान-তফসিরের দ্বিতীয় খণ্ডে এই আয়াতের ব্যাখ্যাটি পড়ে দেখতে পারেন। ভালো

नागल रेंश পाঠকের তকদির এবং ভালো ना नागल रेंश ठात তকদির। कार्त्रप, एत्रम मळा काला शांनि शांक ना, शांक क्विन व्यत्नक तक्रम वार्राशा-विद्मुष्ठणत उँচ्र-निष्टु धाप्रधला।

५५. त्रार्थेशाकुनुना (তाराता ख्रविनस्त्र वनिस्त्र, ठाराता स्नुठ वनिस्त्र, ठाराता শীঘ বলিবে, তাহীরী অচিৱেই বলিবে, তাহারা স্তুর বলিবে) সালাসাতুর (তিন [জন]) রাবিউহম (তাহাদের চতুর্বটি) কাল্বহম্ (তাহাদের ককুর)।

প্ট তাহারা অবিলম্বে বলিবে তিুন, তাহাদের চতুর্বটি তাহাদৈর কুকুর।

+ अशा (अवः) है शाकू नुना (तिनर्त) शास्त्राजून (नाष्ठ) त्राप्त्रिक्स (जाहार्फ़त ष्यु नश्रति, जांशास्त्री वैक्षेपि) काल्वुरम् (जीशास्त्र कुकूत) ताल्याम् (ना वृतिया कथा वना, अनुसादन कथा वनी, िष्ठाञावना ना कैतिया क्लांका कथा वैना, অनुसात्नुत भाषुत्रे ष्ट्रें छिया सात्रा, श्रेष्ठताघाटा रुट्टा कता, खूछिमाभ कता, মন্দ বলী) বিল্গাইবি (অজানা বিষয়, অজ্ঞাত বিষয়, অবিদিত বিষয়, অপুকাশিত বিষয়, জানা যায় নাই এমন বিষয়, অবিজ্ঞাত বিষয়, প্রকাশিত বা वाक राज्य नार्ट असन विषय, अन्न विषय)।

क्टें अवः विल्या, नाष्ट्र, जाराप्तत एस नम्बर्गि जाराप्तत कुक्त, खनुभाव्य कथा

वला खळाना विश्वस्य।

+ গুয়া (এবুং) ইয়াুকুলুনা (বলিবে়) সাব্আতুন (সাত) গুয়া (এবং) সামিনুহম্ (তাহাদের আটু নম্বরটি) কাল্বুহম্ (তাহাদের কুকুরু)।

প্ট এবং বলিবে, সাত্র এবং তীহাদের আট নম্বরীট্র তাহাদের কুকুর।

+ कून (तला) तात्ति (वासात तत, वासात প্রতিপালক, वासात प्रमाथज्ञ) वानासू (कालन, व्यतगठ व्याष्ट्रन, क्राठ वाष्ट्रन) तिरमूमाठ्टिस्स (ठाराप्ट्रत मःश्या मन्मदर्क, **छा**शास्त्र शिमाव मन्मदर्क, छाशास्त्र तामि विषयो) मा (ना) रैशालाभुरभ् (ठाराता काल्न, ठाराता खर्नगठ खाएर, ठाराता क्रांठ, ठाराता বিদিত রহিয়াছে) ইল্লা (ব্যতীত, কিন্তু, একমাত্র) কালিলুনু (সামান্য, অল্প, কমসংখ্যক, সামান্য ইজ্জতগুয়ালা, খুব কম ইজ্জতগুয়ালা, কঁতিপয়, অতি অন্নী,

कुँ तत्ना, आभात तत कात्नन छाराप्तत मःश्वा मन्मर्त्ज, छाराता कात्न ना खन्न

ব্যতঠি।

+ काला (मुख्ताः ना) जूमाति (विजर्क, विद्धार्थ, मर्छविद्धार्थ, वाष्ट्रानुवाष्ट्र, जर्क) किरिस् (जाराष्ट्रत मद्धा) हेन्ना (वाजींठ, विज्ञ, अक्साब) मित्रायान् (जालाष्ट्रना, जन्मीनन, मर्छविनिसय, पर्यात्माष्ट्रना, व्यन्भीनन, मर्छविनिसय, पर्यात्माष्ट्रना, व्यन्भीनन, सर्छविनिसय, पर्यात्माष्ट्रना, व्यन्भीनन, सर्छविनिसय, पर्यात्माष्ट्रना, व्यन्भीनन, असन क्रिनिम जन्मदर्क वागुड़ा करेता यात सर्था पृष्ट्र व्याष्ट्र) क्रारितान् (श्रकामा, स्थाना, वार्रिक, জাহেরি)।

প্ট সুতরাং না মতবিরোধ তাহাদের মধ্যে প্রকাশ্য আলোচনা ছাড়া।
+ ,গুয়া (,এবং) লা (না) তাস্তাফুতি (তুমি জিঞ্জাসা করো, তুমি তাহকিক করো) ফিহিম্ (তাহাদের মধ্যে) মিনুহম্ (তাহাদের মধ্যে হইটে) আহাদান্ (अक्ला, अक, श्रुथस्, अका, काञ्चात्कर्छ)।

॰ अवः ज़ेसि क्रिक्रामा कति७ ना जाराप्तत संरक्ष जाराप्तत संध्य रहेळा

काराकु ।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে আমরা দেখুতে পাই যে, কাহাফবাসীরা সংখ্যার ि कि कि रहें कि सकत कि स्थान कि कि स्थानिक क তিনজন, অপর দল পাঁচজন, অপর দল সাতজন – কিন্তু সংখ্যার বিষয়টি যে মোটেই গুরুত্ব বহন করে না তাই বলা হয়েছে, এদের সংখ্যাটি রবই জানেন। মানুষ আপুন নফ্সের সঙ্গে খান্নাসু-রূপী শয়তানটি থাকার দুরুন গরুর বাছুরের চেয়েও অধিক টক্ষল এবং প্রবৃত্তি নামক খান্নাসের পূজারি হয়ে যায়, তাই किः तमिष्ठित्राण अर्थे तकम किन्नि कारिनी छाला नित्य छर्न- विछार्क सूर्व शाकरण छालावार्ति। काराक घर्षनात जात्रन निक्राणि अवः त्रार्थ निक्राण कमन करत निक्रिण रख्या याग्न त्रार्थ जात्रन विषयि किंद्र रक्ता निक्राण कर्म विषयि किंद्र रक्ता मानु क्ष अन कम जात्र किंद्र हिंद्र वाश्वर किंद्र कार्य जात्र केंद्र कार्य हिंद्र कार्य केंद्र कार्य कार्

जारा ताम भर्फ नारै।

প্রতিবারেই কুকুরকে সাথে নিয়েই সংখ্যার কথাটি বলা হয়েছে। যুতবারই সংখ্যাটির কথা বঁলী হয়েছে ততবারই বহাল তবিয়তে ককরটিগু সাথেই আছে। যদিও সংখ্যার কথাটি অর্থহীন, তুরু পরোক্ষভাবে ইহার ইশারাটিও রয়ে গেছে। যেহেতু শেষ সংখ্যাটি সাত তাই খুব সম্ভবত তারা সাতজনই ছিলেন। এই আয়াতে কয়জন কাহাফবাসা ছিলেন এটাই বড় কথা নয়, বুরং বড় কুথাটি रला, अर तकम काराफ़वाभी रवात तरमूछि खूर्जन कता अंकिं ि छित्रंग्रन विषुश এবং ইহা একুদম সার্বজনীন। কোনো গণ্ডির খণ্ডিতু দর্শন দ্বারা কাহাফবাসীর पूर्वनिष्टित शिष्ठ कता रस नार्ट, वतः काराकवात्रीत मद्धा धानत्राधना कतात विषयणि जात्रन अवः मृन विषय रेट्टा जामता क्रतां क्रांति ना, जामता वृत्युक्ष বুঝতে পাব্লি না, আমরা দেখেও দেখি না এবং গুনেও গুনি না। কেন? ওই অতি পুরাতন অতি প্রাচীন একটিষাত্র কথা, একটিষাত্র বাক্য, একটিষাত্র দুর্শন্ – আর সেই দর্শনটি হলো : পরীক্ষা করার উদ্দেশে অথবা সন্টিলীলার লীলায়িত বহু রঙ-ঢঙগুলোকে বহু রূপে প্রকাশ করার অভিপ্রায়ে আপন-আপন পবিত্র নফসের সঙ্গে মিশিয়ে দেগুয়া খান্নাসটিকে তাডিয়ে দেবার আহ্বান। পবিত্র নফ্সটি ব্রুতেই পারে না যে, আপন সন্তার অভ্যন্তরে খান্নাসটিকে মাখনের মুতো মিশিয়ে একাকার করে রাখা হয়েছে। এই কাহাফবাসীর মতো চরকির वितामशीन छात्न पूर्व २०० (य-तकम माथन वितिरम् १५० ८५ तकम व्यापन्-व्यापन नक्ष्म २०० थान्नामण्डि व्यतिरम् भूटम्। এই धानमाधनात विस्यूणि কাহাফবাসীর মূল এবং একমাত্র দর্শন। তাই আমরা দুেখতে পাুই, মহানবির মতো নবিপ্প, যিনি প্রথম মানব আদম (আ.) যখন মাটি ও পানিতে ভাসমান তখনও निर्व, प्राप्त भ्रशनित उन्नाटफरांक उंथा जनुमर्त्वपनार्तीरफरांक क्रांस আঙুল দিয়ে বুঝিয়ে দিয়ে গেলেন, দেড়ু হাজার বছর আগে আড়াই হাজার ফুট उँठेळ अक्पम निर्मन व्यक्तकात अक्छि छरा – यात नाम एरता, प्रारं छरिळ পনৈরটি বছর ধ্যানসাধনা করে বুঝিয়ে দিয়ে গেলেন যে, এই গোপন রহস্য ভেদ कत्रक रल निर्मन त्राधनात फिर्क अभित्य त्यक रता वनायाय, व्यतन्धला কথার বস্তা, অনেকণ্ডলোু রেফারেস বইয়ের বস্তা, অনেক রক্রম কুথার স্টাইল, चलक तकम नागतवानि चात त्रागतचानित मेळा पुगपुणि वाकित्य मारात ভেন্ধিবাজি দেখিয়ে শুধু মানুষকে বিদ্রান্ত করা।

তাই এই কাহাফ সুঁরাতে আমরা দেখতে পাই, যারা সাধক তাদেরকে প্রহণ করা তো দূরের ক্থা, বরং ভয় পেয়ে যায় এবং কত রকম আঅবিরোধের ঝুড়ি

আবিষ্কার করতে থাকে।

বারবার কুকুরের কথাটি কেন বলা হচ্ছে? কুকুর একটি প্রভুভঙ্গ জীব। এই প্রভুভঙ্গ কুকুরের মতো আপন কামেল গুরুকে অনুসরণ করতে হয়, অথবা काला कासन अक्षत मनम्थास माधक शिनकात व्याप्त कराळ रहा। यिन काला भीत-किकत सानमाधना करात भिक्राणि ना क्रिन का रेल मिर्स भीत-किकत राजित सानमाधना करात भिक्राणि ना क्रिन का रेल मिर्स भीत-किकत रेळ वाम्राणि मिर्स भीति व्याप्त भीति के प्राचित भीति वास्त क्रिक्त क्रिक्त

२७. ७য়ा (এবং) ला (ना) ठाकूलान्ना (क्थन्छ विल्छ) लिगार्हेशिन् (काला विषयः, काला किष्टू, काला वेडाभादा) रेन्नि (निक्छारेट खासि) कार्हेलून् (कता, कर्सप्रम्भापनकाती, शिनि कदान, कात्रकाप, प्रम्भापनकाती) क्रालिका (अर्हेडा, उर्हा) गामान् (खागासीकाल, कित्रासठ, छविष्डिका)।

के अवर क्यांनार विनिद्ध ना दिनाता विषय, निक्सर वाधि क्रिव अर्हे

(उँरा) वाशाभीकाल।

े व्याशाः अरे वाशात्य वालार्त कालात्मत समिष्ठि व्यथम लिशक्त ताधगमा नतः। ठारे रेरात व्याशा लिशक्य भारताम ना। रालका-भारता व्यत्नक तकम कथा व्यत्नकर लिशक्त अद्भ मुन्दत्व रखण्ड वल मत्न रखण्ड। किष्ठ, कातान-अत प्रति विश्व विश्व क्षेत्र भूकत्व रखण्ड वल मत्न रखण्ड। किष्ठ, कातान-अत प्रति विश्व विश्व विश्व विश्व विश्व विश्व विश्व मत्न नक्ष्र विश्व वि

सहान्ति छूटलत त्मवर्णी रदा 'हनमानार' रूपा यिष्ठ व्यानार हैन्छा करतन — अहे क्याणि वटलन नाहे। अहे छूटलत कना रूपन भटात किन भरात सहान्तित श्री अहे छूटलत कना रूपन भटात किन भरात सहान्तित श्री अहे व्यवस्थित है। अन्य सहान्ति अहे महान्ति अहे महान्ति अहे महान्ति अहे महान्ति अन्य वाद्याभी वाद्या

२८. हेन्ना (वाजींज, किन्नु, अकसाब) जान (या) हैंग्रामा जानाह (जानाह हेन्छा कतित्न) अग्रा (अवः) हेन्द्रकृत् (क्रिकित करता, म्रात्य करता, म्रिज्ज जाता, क्षान करता) ताव्वाका (जासात त्व, ज्यासात श्रिक्त करता) ताव्वाका (ज्यासात त्व, ज्यासात श्रिक्त करता) ताव्वाका (ज्यासात त्व, ज्यासात श्रिक्त (यथन, ज्यासात अहं मसग्र, हर्जाः) नामिजा (ज्रिस छूनिग्रा यात्र) अग्रा (अवः) कृन् (वर्ता) ज्यामा (निकर्ण, मीबर, मन्नुक्त, ज्यामा कता यात्र, मरम्हर, भएका) ज्यान् (या) ह्यार्मिह्यानि (ज्यासारक मिठक वर्ष प्रभारतन)

तार्वि (वासात त्व, वासात श्रिणानक, वासात महाश्रज्) निवाक्तावा (किकट्ठात रूना, निकट्वा), काष्ट्राका (किट्ठा) तामाहान् (श्रष्ट्र्ण), सन्नन्, भ्रश्नान्ति, मठा)।

প্ট আল্লাহ যাহা ইচ্ছা করেন (তাহাঁ) ব্যতীত এবং জিকির করো তোমার রবকে যখন তুমি ভুলিয়া যাগু এবং বলো, সম্ভবত যে আমাকে সঠিক পথ

দেখাইবেন আমার রব ইহা হইতে সত্যের নৈকট্যের জন্য।

े त्याश्या : अर्थे व्यायाक तमा रखिष्ट त्य, मार्यिक मामान न्या त्याभारयाभ हाड़ा छितिया काम मश्रक त्याता किष्ट्र निम्छिन कर्त तमा छित नय। व्यापन तत्वत व्यन्त्र ति नित्य तमा हत्व। तत्वत मत्म यथन त्याभारयाभि कात्यम रख्य याय न्या छित्व क्वा हत्व व्याय व्या

করে তথা শ্বরণ কুরে।

त्थाति अ सूनिस मितिक- व विर्णि व्याष्ट या, रक्ततं व्यापु रता राता.) वर्तिक या, सरानित वर्तिष्ठन, व्रक्तात रक्ततं रमानारा सान (व्या.) वर्तिष्ठित , व्याप्त त्याक ताया व्याप्त व्याप्त

বর্ণনাকারী সহি বুখারি গু মুসলিম শরিফ।

राश रत रिशामा की मुक्त वासारित छागा रा अर काठीश व्यभूत रािमिश्वरणा वासारित भुद्ध रहा। विश्व विश्व तेन्य हां ते तां रां, अक तां महा महिल्य वासारित भुद्ध रहा। विश्व विश्व तेन्य हां राह्म हां राह्म तां तां तां तां तां भाग कंतल मती तत वासार वासार हां राह्म हा

ত্ব অনেক ইসলামি গবেষক হজরত সোলায়মান নবিকে আদর্শের প্রতিমূর্তি বানাতে গিয়ে বলে ফেলেছেন যে, তিনি ঝুড়ি বানিয়ে বাজারে বিক্রি করে যে-পয়সা উপার্জন করতেন উহাতে সংসার চালানো হতো। এই সামান্য ঝুড়ির টাকায় একশত বিবির সংসার কেমন করে চালানো হতো, ইহাও অধম

निभूत्कत काना नारे।

रिक पर्संत क्रवा यथन रूप ज्थन या- हाउँ नर्क करत व्यामता छाज रैजित करत था है त्य हाउँ न्या वार्ष करत व्यामता छाज रैजित करत था है त्य हाउँ त्या है त्या

मुः भना हिल्न। धिक पूताल ताका किछेत्रत राकात-राकात भी हिन, उत्त रहता नामक भीत्व ताका किछेत्र अठहें छालावात्रत्यन त्य भी रहतात कथाय छेंठत्यन वत्रत्यन। थाणीन मिमदात ताका ठूत्यन शासात्वत मिछा-माछा हिल्न व्यापन छाहे-त्वान। अहें यूल अछा कन्नना कताछ कछेंकत। व्यावात व्यामात्वत भूत्रमान त्रामात्वत मत्या छाहे-त्वान, भामात्वा छाहे-त्वान, शामात्वा छाहे-त्वान अवः कृषात्वा छाहे-त्वानत्वत विवार वस्नता व्यावस्न रछया अकम्म भाषाविक विषय। किष्ठ हिन्दू भर्त्मत व्यावात अहें तकम विवार वस्ननिष्ठ कन्ननाछ करत ना। त्र्यताः, त्रमयकालत विवर्णन अवः वित्तम्य-वित्तम्य शतित्वतः, त्रमयकालत विवर्णन क्रियाता व्यावात व्यावात व्यावात विवर्णन क्रियाता व्यावात व्यावा

२৫. अয়ा (এবং) লাবিসু (তাহারা ছিল, তাহারা অবস্থান করিয়াছিল, তাহারা বাস করিয়াছিল, তাহারা স্থিতিবান ছিল) ফি (মধ্যে) কাহফিহিম্ (তাহাদের কাহাফে, তাহাদের গুহায়, তাহাদের গিরিগুহায়, তাহাদের পর্বতককরে, তাহাদের গহুরে) সালাসা (তিন) মিআতিন (শত) সিনিনা (বছর, সন, অক, বারমাস, বংসর) अয়া (এবং) ইজ্দাদু (বাড়াইয়া লও, বৃদ্ধি করিয়া লঙ, বর্ষিত করো) তিস্আন (নুয়)।

প্ট এবং তাহারা অবস্থান করিয়াছিল তাহাদের কাহাফের মধ্যে তিনশত বছর

এবং বাড়াইয়া লগু নয় (বছর)।

५ वंशिशा : अर्थे व्याशास्त्र रेशरे क्ष्मण क्षमाणि रत्ना स्वार स्वारमा क्ष्मण व्यव स्वित व्यव स्वार्थ कार्य किमार व्यव स्वार्भ मान्ना क्ष्मण व्यव स्वार्थ कार्य कार्य मिलत व्यव स्वार्थ मान्ना क्ष्मण व्यव स्वार्थ मान्ना क्ष्मण व्यव स्वार्थ मान्य व्यव मान्य क्ष्मण व्यव स्वार्थ कार्य कार्य मान्य क्ष्मण व्यव स्वार्थ कार्य कार्य

२७. कृषिष् (वर्षा) -षाष्ट (याष्ट्रार्थ) व्याषामु (क्राप्तिन, व्यवगठ व्याष्ट्रम, क्राठ तिशाष्ट्रम, विषठ व्याष्ट्रम) विमा (यारा, अर्थ वम्रू रहेळ) पाविमू (जाराता व्यवमान कित्राष्ट्रिष्ण, जाराता ष्ट्रिष्ण, जाराता वाम कित्राष्ट्रिष्ण, जाराता कित्राष्ट्रिष्ण, जाराता कित्राष्ट्रिष्ण, व्याप्ता कित्राण्ट्रम, व्याप्ता कित्राण्ट्रम, व्याप्ता कित्राण्ट्रम, व्याप्ता कित्राण्ट्रम, व्याप्ता कान, व्याप्ता

🕫 तत्ना, वाल्लार क्राप्तुन यारा छाराता खतञ्चान कतिशाधिन, छारात क्रना

গায়েব আকুমি এবঁং পৃথিবী।

+ আব্সির্ বিহি (কী অদ্ভূত দেখেন, কত সুন্দরভাবে দেখেন, কতই না সুন্দর দেখেন, কত সুন্দর দুখা, কত চমংকারভাবে দেখেন, কত সুক্ষাভাবে দেখেন, কত তীক্ষ্ণভাবে দেখেন, কত নিখুতভাবে দেখেন) ওয়া (এবং) আস্মি (শোনা, শ্রবণ করা, কর্ণপাত করা, কত সুন্দর শোনেন)।

প্ট কট সুন্দরভাবে দেখেন এবং কত সুন্দরভাবে শোনেন!

+ सा (नार्र) लार्स (ठारात कना) सिन्दूनिरि (ठिनि ष्टाष्ठा, ठिनि ठाठीठ, ठिनि छित्त, ठिनि तिना, ठिनि तात्त) सिन् (रहेळ) अग्रालिशन (खिछ्छातक, जारायाकाती, तक्क, कठा, तक्कपादक्कपकाती, ठारातधारक, खामुग्रमाछा, सिन्ध, पूल्क, रिक्की, खाल्लारत सत्नानीठ तान्ता) अग्रा (अतः) ला (ना) र्युम्तिक (ठिनि मितिक कदान, ठिनि खःमीमात कदान, ठिनि छाणीमात कदान) कि (सक्षा) रक्षिरि (ठारात रक्षा, ठारात कर्क्क, ठारात निग्रम्वत, ठारात माजता, ठारात खात्माक, ठारात खाल्लास, ठारात खालास, ठारात खाल्लास, ठारात खालास, ठारात खालास,

% नार्टे जारात क्रना जिनि हाँछा অভিভাবক এবং ना जिनि শतिक कद्मन

তাঁহার হকুমের মধ্যে কাহাকেও।

১ व्याभ्या : এर व्याद्यास्य वना रखास्य ख्र, याता कारास्य व्यवश्रान करतन তথা রহস্যলোকে অবস্থান করেন তাদের বিষয়ে যারা খান্নাস তথা মায়ার বন্ধনে আবদ্ধ হয়ে আছৈ, তাদেরকে বুঝবার জ্ঞানের বাইরে রাখা হয়েছে। কারণ, খান্নাস-রূপী মায়ার বুন্ধলে আবদ্ধী চোখ-কান উহার রহস্য বুঝতে পারে ना এবং শ্রুবণ করার শক্তিটি থাকে না। কারণ, রহস্যলোকের জ্ঞানটি যে अक्साब **बोन्नार्त्र। ठारे कातान-**अ वना रखिष्ट, उँটा फ्रिचळ ३ **एनळ ठारे**ल वानारत प्रांता रिश ७ मान। कातप, वानार तरलप्टन या, वान्हा वाभात अठ নির্কটে এসৈ পড়ে যে, বান্দার জিন্তা আর্মার জিন্তা হয়ে যায়, বান্দার চোখ-কান-নাক আমারই হয়ে যায়, কিন্তু খান্নাসের মায়ার বন্ধনে জড়িয়ে মানবের रेन्द्रिय़ छटनात तरमाटनाटन श्रदिम नेतात विधानि वानार निट्यर्र ताटान नि। **जार्से मानुष यथन बालार्त छ**ला छनाष्ट्रिज रुख यार्घे जथन जात पृष्टिमिक, শ্রবণশক্তি ও সবু রকম অনুভূতির আল্লাহর দুর্শন-শ্রবণ জ্ঞানের সঙ্গে যোগাযোগ ইয়ে যায়। সেই মানুষ্টি উখন আল্লীহকৈ দিয়ে দৈখে এবং আল্লাহকে দিয়ে **শোনে এবং আল্রাহকে দিয়ে বোঝে। একজন খান্নাসমুক্ত তথা মায়ার বন্ধন হতে** मुङ्ग नक्त्रिति है स्त्रियुष्टला उथन बाल्लार्त छ्वार्त्नेनिते त्रस्त्र भिर्म विद्य बर्जीठ, ভীবিষ্যৎ, দুর-নিকঁট, জাহের-বাতেন সবই পরিষ্কারভাবে দেখতে ৪ বুঝতে পারে। ইঁহাঁই এক কথায় আল্রাহর গুণে গুণান্বিত হওয়া, আল্রাহর রঙে আপন নফ্সটিকে রাঙিয়ে নেগুয়া। যুট্টিন খান্নাস-রূপী শয়তান্টি নফ্সের সঙ্গে মিশে একাকার হয়ে থাকে ততদিন অতীত-ভবিষ্যৎ, দুর-নিকট, জাহের-বাতেন ইত্যাদি বিষয়ণ্ডলো বুঝতে পারে না এবং বুঝবার বিধানটিও রাখা হয় নি। সুতরাং, ধ্যানসাধনা ছাড়া কোনো মানুষের পক্ষে রহস্যলোকের সত্যের মাঝে নিমন্জিত হগুয়া অসম্ভব। তবে বাহ্যিক দিফিভঙ্গিতে রহস্যলোকের কিছ কথা জানা যায় অথবা বলা যায়। এই রকম জানা ও বোঝাটি বই-পড়া ইমানের **ওপর নির্ভরশীল এবং এই বই-পড়া ইমান যে-কোনো সময়, যে-কোনো মুহূর্তে,** य काला পतित्वा एउ या भारत अवः मणामळत् अन्ট-भान्छे रेळ পারে। কিন্তু আইনুল একিন তথা চোখে দেখা ইমানের বিষয়টি ভেঙে যাবার প্রশ্নুই ৪ঠে না। সুউরাং, কাহাফবাসীদের মতো অথবা হেরা গুহার মতো যে-क्लांका निर्ञन श्रांक अकार्की धानमाधना ष्टापा तट्यात क्रांनी टिश्या यास ना। नक्त्र यथन शान्नात्र-त्रली मराजात्नत वन्नत्न क्रिप्स পড়ে তথা भारात वन्नत्न আবদ্ধ হয় তখন অন্ধকার আবরণের মাঝে অন্ধের মতো সব কিছ হাতভাতে প্রাকে এবং কথার নাগরআলি-সাগরআলিতে পরিণত হয়। এরাই মতপার্থক্য তৈরি করে, এরাই বিভেদের নানা রকুম প্রাচীর দাঁড় করায়, এরাই এক ইসলামের মধ্যে নানা রকম ফেরকাবাজি তৈরি করে। জ্ঞানরাজ্যের বাহিরে থেকে স্থল সংবাদ সংগ্রহ করা ছাড়া এদের আর কোনো উপায় থাকে না।

দেখা এবং শোনা এই দুটো কথা উদাহরণ মাত্র। সুতরাং, আপন নফ্স হতে ধ্যানসাধনার মাধ্যমে খান্নাস-রূপী শয়তানকে তাট্টিয়ে দিতে পারলৈ নুরে मुराम्नित तरमा व्यवलाकेन कता याय। व्यवम् ल्यंकित वावा मुमलमान् – সুঁতরাং, অধুম লেখকও মুসলমান। হিমালয় পর্বতের চেয়েও শক্ত এই তকদির। <u> पुॅठताः, व्याप्ति व्यथम लर्थके नृद्ध मुराम्निः वननाम अवः व्यन्य व्य-क्वाला धुर्मत</u> অনুসারী তার প্রভুর নুরে নুরময় ইবার কথাটি বললে কোনো দোষের বিষয় वर्लि भल कति नो। को जाने-अर खनाज वना रखाए, विश्वात्रीत भुक्तिव रलन वान्नार बात बरिश्वात्रीर्फित सुक्रिक राला ठाछ्ठ उथा बाथन निक्त्र उथा খার্নাস-রূপী শয়তানের গুয়াসগুয়াসা। যারা বিশ্বাসী তারা রবের দ্বারা দেখে গু শোনে এবং আল্লাহ ছাড়া অন্য কোনো অভিভাবক বা বন্ধ থাকে না। সর্বঅবস্থায় আল্রাইই তাদের অভিভাবক হয়ে তাদেরকে পরিচালনী করেন।

११. अग्राञ्च (अवः क्ष्माअग्राण करता, अवः व्यावृष्टि करता अवः পार्छ करता) मा (याद्य) छुटिया (अट्रिकता हरुयात्र, अट्टिकतियात्रम्, करियात्रम्, करियात्रम्, रैफर्वरापी रहेशांख्र, वापी व्यात्रिशांख्य) रेनारेका (क्यांशांत फिर्क्र) क्षिन् (रहेक्क्र) किलावि (किलाव) तार्विका (क्यांशात त्रव, क्यांशात श्रिल्यानक, क्यांशात

कें बेंवे जामता जनाश्याण करता यांश श्रेष्ट कतियास्थन जामात हित्क

কিতাব হইতে তো়েমার রব্য

+ ना (नाह) भ्रेत्राप्तिना (भृतिवर्णनकाती, वष्त्रनकाती, त्रभाष्ठत्काती, व्यवशास्त्रकाती) निकालिभाणिष्टि (ज्ञांशात कालाभुत्रभूर, जांशात वाशांत्रभूर, তাঁহার বাক্যসমূহ, তাঁহার শব্দসমূহ, তাঁহার কথাগুলি)। প্ট নাই প্রিবর্ত্নকারী তাঁহার কালাম্সমূহের।

+ ওয়া (এবং) লান (কখনোই না) তাঁজিদা (তুমি পাইবে) মিন্দুনিহি ैठांशाक वार्जींठ, ठांशांक ष्टाष्ट्रा, ठांशांत युक्त, ठांशांत क्राय्याय) युन्ठांशीमान् (আশুয়স্থল, আশুয়ের স্থান, অবলম্বন, শরণ, আধার)।

के अवैश के चलारे ज़्रींस नारदि ना ज़ाराक वाजींज जानुसक्त।

১ ব্যাখ্যা : এই আঁয়াতের ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই প্রশ্ন আসবে, কিতাব वनक की ताबाता रखिष्ट? रेंरा कि कागक्र-कानिक तथा किरावं, नाकि विकास विकास विकास विकास किया के निर्माण का यां व्यात व्यात विश्व वि আল্লাহর আপন ইচ্ছায় রহমত লাভ করেছেন তারাই এই কিতাবের রহস্যুটি বুর্বাতে পারেন। আমুরা তথা অধম লেখক এখানে অনুমানের ভিন্নিতে ঢ়িল ষ্টোড়া ছাড়া আর কীইবা লিখতে পারি! কারণ, অন্ধ কখনও সত্যের মাপকাঠি হয় না। কাগজ-কালিতে লেখা অথবা অন্য কিছুতে লেখা আলাহর কিতাবগুলোর মুধ্যে পরিবর্তন-পরিবর্ধনের অভিযোগটি দেখতে পাই, যদিও কোরান নামক কিতাবের মধ্যে এই রকম ঘুটনার অবতারণা হবার প্রশ্নই হুঠে ना। व्यवमा नाट्यलं सातावारिकेटात श्रेत्य किष्टुंगी अपिक-राष्ट्रिके रेखाँड, किष्ठ कात्रान नामक किटाद्वत कात्ना भृतिवृद्धन-भृतिवर्धन रग्न नार। नवित्मत्र वित्मस একটি সন্ধান আল্লাহ দিয়েছেন, তাই নবিদের নিকট আগত বাণীকে 'গ্রহি' বলা रश, किन्न वाल्वीरते गाउँम-कूठूव-वावमान-वाहिकप्रत निक्छ त्य-वापीत वागमन घट्ट उराक 'शर' ना वर्ता 'अनराम' वना रहा शाका यमिश नात्मत **এ-** तक्स काला छाग कदा कात्रान- ३ फ्रशाला रग्न नार्रे।

वानार्त किंगवित्ति वृति विकाम ३ श्रकारमेत धातां िटक वम्माता यात्र वा श्रवः वम्मावात श्रम् ३८० वा। उरा व्यवज्ञकाम अकर त्राप कार्यकत ज्ञिका वित्य पूर्ण प्रमुखः। भित्राप्त, व्यानार्त्त अग्र उभारमा, अग्र क्या, अग्र मावधानणात वापी, अग्र अपि श्रम्पत्ति वापी, अग्र मुम्दवाम वस्नकाती वापी — मव किंग्र मूल मात्र अक्षि क्यार, व्यात त्रार क्यों हि स्ला : व्यापन भित्र वक्ष्म रूट थान्नाम-त्राभी म्यग्राविष्ठ, त्य वक्ष्मत्र मत्र मित्म अकाकात रत्य व्याप्त अव्य अक्ष्म पूर्वे भानाम-त्राभी मयग्राविष्ठित वाद्य व्याप्त प्रमुखः क्या व्याप्त व्

रख़ए उरार जार्रक्रनीन।

४७. अशान्तित (अवः रेषर्यत्ररुवात, अवः रेषर्य ताशिशा, अवः निरुक्त मरकात्त, अवः व्यापका कितात क्रमणा नर्शा, अवः नरा कितात क्रमणानर, अवः विद्यान कात्वात क्रमणानर, अवः विद्यान कात्वात, अवः नरमान रर्शा, अवः निद्धात क्रित ताशिशा) नाक्नाका (क्षाता नक्न, क्षाता क्षीवात्मा, क्षातात व्याप्तका (क्षाता नक्न, क्षाता कात्वा, क्षाता व्याप्तका व्याप्तका विद्यान कात्वा कात्वा कात्वा कात्वा व्याप्तका व्याप्तका

আলুহের মুখমণ্ডল) গ্রয়া (এবং) লা (না) তাদু (ফিরাইয়া লগুয়া, উপেক্ষা করা, সর্রাইয়া লঙ্গুয়া) আইনাকা (ঠোমার দুই চোখ) আন্হম্ (তাহাদের হইতে)।

এবং ধৈর্যসহকারে রাখো তোমীর নফ্সকে (তাহাদের) সাথে যাহারা ভাকে তাহাদের রবকে সকালে এবং সন্ধ্যায়, আল্রাহর চেহারা চাহিয়া এবং

সরাইয়া লইও না তোমার দুই চোখ তাহাদের হইটে।

+ তুরিদু (তুমি চাও, তুমি খোঁজো, তুমি সৃন্ধান করো, তুমি পাইবার চেন্টা करता, ठूमि कामना करता, ठूमि भाईक रेम्हा करता) किनाजान (त्मांछा, धूमधाम, घेটा, क्रांककृषक, व्यांकेश्वत) राग्नाछिए (क्रीवलत) पूर्विया (पूर्विया, रेंर्ट, পার্ষিব, জাগতিক, ঐহিক, এই জনমের)।

* চাহিয়া আড়ুম্বর জীব্নের (অর্থাৎ, দুনিয়ার জীবনের আড়ুম্বর চাহিয়া)।

+ ७शा (এবং) ना (ना) ठूठि (वानुंगठी कता, वानुत्रत्व कता, सानिशा हिना, वाक्रा भानन कता) सान् (शारात) वीश्कालना (वासता भारक्त वानारेशाहि, व्यासता गारकूल कतिया हियाहि, व्यासता व्यसतारयां गी कतिया हियाहि, व्यासता व्यवस्थानाती वानारेशाष्ट्रि) कान्वार (जारात कन्वत्क, जारात व्युष्ठतुत्क, তাহার হৃদয়কে, তাহার মনকে) আন (হইতে) জিক্রিনা (আমাদের জিকির, व्यासारम् त ऋत्य) अञ्चाञ्जावाच्या (अवः व्यवस्त्रत्य करत्, अवः व्यावस्था करत्, अवः व्यवगठ शास्त्र, अवः व्यवगमन करत्, अवः व्यवगत्र करत्, अवः व्यवगाती रहा) राष्ट्रियार (ठारात अविदेत, ठारात (अयान-श्रीमत, ठारात अवनठात, ठारात অভিক্রটির, তাহার স্পৃহার) গুয়া (এবং) কানা (হুইয়াছে) আম্ক্রহ (তাহার काक, जारांत कर्म, जारांत कार्यकवांत्र) कृत्रजान् (त्रीमाष्टाम्, त्रीमावश्चनमूनक, श्रीक्षा অতিক্রমকারী, চ্রোহিদ্ধি ছাড়া)।

क्रिया िष्यािष्ट जारात कनवत्क व्याभात्मत [वरवणन] क्रिकित रहेळ बवः (य) অনুসরণ করে তাহার খেয়াল-খুশির এবং যাহার কাজ সীমা ছাড়াইয়াছে।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে প্রথমেই একটু বিশেষভাবে লক্ষ করে দেখুন যে, 'बरु रेश्वर्यत्रहकारत तार्था क्षामात नक्त्रर्क (ठाहारमत) त्रारथ याहाता छारक ठाहारमत तरक त्रकारम बरु त्रुक्ताय। – बरु व्यासाट्कत व्रथरम् व्यामाह् উপদেশ দিচ্ছেন আপন নফ্সকে, কিন্তু আপন ক্রহকে উপদেশ দেবার কর্যাটি এই আয়াতে তো দুরের কথা, বরং কোরান-এর একটি স্থানেগু পাবেন না। এই क्षिछित्रत क्रम्निष्ठि अठेट मुक्का या व्यासारकत व्यत्नरकत क्रांश्येट सता भएं ना। र्यारकू नेक्त्र कीताचा, श्रकाष्ट्रत क्रन्ट श्रतमाच्या ठशा यशः वालान्, गुंठताः क्रन्टर्क उपरम्भ प्रभवात माल्छान् रल्ला वालान्टरक उपरम्भ प्रभवा। ठाने यठ আদেশ, উপদেশ, ভয়-ভীতি ইত্যাদি বিষয়ণ্ডলৈ নফ্সকেই দেগুয়া হয়ে থাকে

এবং রুহকে উপদেশ দেবার প্রশ্নই আসে না।

এখানেই নফ্স, এবং ক্রুন্তের, মাঝে বিরাট-বিশাল পার্থক্য। নফ্সের বিষয়টিতে 'ইন্দা তথা 'ভিতরে শব্দুটি দেখতে পাই। কিছু ক্রুন্তের বিষয়ে 'ইন্দা' শব্দের বদলে 'ইলাইহে' তথা 'দিকে' অথবা 'নিকটে' শব্দটি পাগুয়া যায়। তাই আল্লাহু সেই সকল নফ্সদেরকে ধৈর্যধারণ করে তাদেরই সাধী হবার উপদেশটি দিচ্ছেন যে-সকল নফ্স আল্লাহ্র চেহারা লাভের জন্য সকল-मक्ता उथा हिवानिमि उथा मव मक्षश्चे हारशैक्षि मानाटा त्रु बाह्य, ठाट्हत আপন-আপন চেহারাণ্ডলোকে রবের চেহারায় পরিণত করার জন্য সাধনায় রত আছে। যে-সকল সাধকদের চেহারা আপন-আপন রুবের চেহারায়ু পরিণত হয়ে গেছে তারা তো অনেক উঁচু স্তরের গুলি এবং এই উঁচু স্তরের গুলিদের কথাটি বাদ দিয়ে যারা দিবারাত্রি রবকে ভেকে চলছে রবের চেহারা লাভের জন্য, তাদেরকে অনুসরণ করার উপদেশটি এখানে দেগুয়া হচ্ছে। সাধী হতে গেলেই

অনুসরণ এবং অনুকরণের প্রয়োজন হয় এবং কেমন করে রবের চেহারাটি লাভ করা যায় তার গোপন ভেদরহস্যগুলো জেনে নেবার জন্যই সাধী হবার উপদেশটি দেওয়া হয়েছে।

य-नक्षभञ्चलात्क बाल्लार् উপদেশ দিচ্ছেন সেই नुक्षभञ्चलात्क भिषा उथा मुतिष তथा অनुत्राती वर्षा रेश। जात याता फिवानिभि धानत्राधनात माधास রবৈর চেহারাটি লাভ করার প্রচেষ্টায় রত আছেন তাদেরকেই গুরু বলা হয়েছে তথা পরি ৪ মুর্শিদ বলা হয়েছে। বাংলার বিখ্যাত বাউল সম্রাট লালন সাঁইজির অনেক গানে এই কথাগুলোর রহুস্য ফুটে গুঠে। কেন্ট্র ধরতে পারে, আবার কেন্ট্র পারে না। ধ্রতে পারাটাও তক্দির এবং না পারাটাও তক্দির। এই তক্দির रिमान्य পर्वत्वत क्रायुष्ठ कठिन ७ गङ बवः स्टाटक त्कृष्ट काटन रेधर्यत्रस्काद्व তাদেরই সাধী হতে বার্বার আল্লাহ আহ্বান করছেন যারা রবের চেহারাটি लाङ कतात क्रना फिरानिमि এराफ्छे-रत्कृषि छ्या धानत्राधनाय त्र व्याष्ट्रन। बुर क्याञ्चला कि क्विन्य वार्षेनत्रभाष्ट मार्थिक नानलात गालर भारे, नाकि शाक्षात्वत वावा वृत्रुल गार्त गाला, त्रिक् अरम्रत्यत गार् व्यावपूर्व निर्धिक ভিটাইয়ের গানে, দিল্লির বাবা আমির খসকর গানে, বাবা মটকা শাহের गाल, वावा मार त्रुकि केटार वालि मार्त शकल, सांग्रनाना कानान उँदिन क्रिमितं कविछाय, वावा मामरम छावतिरक्षतं फिश्रयान-धं, वावा मतकू फिन व व्यानि मार कनकरत्ततं फिश्रयान-ध, मूनछानुन रिक्त शुक्रा समृनुफिन रामान मानकातित দিওয়ান-এ দিবালোকের মতৌ চোখৈ আঙুল দিয়ে বারবার বুঝিয়ে দিয়েছেন। কেউ বোঝে, কেউ বোঝে না। বোঝাটাগু তকদির, না বোঝাটীগু তকদির। এই হিমালয় পর্বতের মতো কঠিন ৪ শক্ত তকদিরকে পাল্টাবার জন্য এবাদত-বন্দেগি তথা ধ্যানসাধনার মাধ্যমে গুরু তথা পীর গু মুরশিদের সাগৌ হুয়ে রবের চেহারাটি লাভ করার আহ্বানটি করা হয়েছে। এই আহ্বান সার্বজনীন। গণ্ডির वनस्य त्रीभिन्न प्रशास अरे व्याखानिएक त्रंक्ष त्राशा याग्र ना। अरे व्याखानिए প্রিপূর্ণরূপে সার্বজনীন তথা সবার জন্য। কী সুন্দর ভাষায় আল্লাহ উপদেশ দিচ্ছেন এই বলে যে, ত্যোমাদের চোখ, তোমাদৈর দুর্ফিভঙ্গি, তাঁদের থেকে कितिरत्र निरत्रा ना याता फिरानिमि अराष्ट्य-तरकृषि छ्या धानत्राधनात्र सुमछन व्याष्ट्रन्। जात्रभत व्यानार् व्यात्र खानागा करत वर्ल हिरस्ट्रम् य, दुनिसात সোন্দর্য, দুনিয়ার মাধুর্য তোমার দৃষ্টিভূঙ্গিকে, তোমার দর্শনকে ছিনিয়ে নিতে পারে তথা কেন্ড়ে নিটে পারে, কারণ দুনিয়ার সৌন্দর্য অত্যন্ত লোভনীয় সৌন্দর্য এবং এ লোভনীয় সৌন্দর্য ক্ষণিকের খেলা, কিছুক্ষণের তামাশা। কেন এই কথা বুলা হলো? কারণ, আপন-আপন নফ্সের ঈঙ্গে খান্নাস-রূপী শয়তানটিকে মিশিয়ে একাকার করে রাখা হয়েছে। এই খান্নাসই দুনিয়ার লোভনীয় সেন্দির্যের দিকে বারবার গুয়াসগুয়াসা তথা কুমন্ত্রণা দিয়ে যাবৈ। এই খান্নাসের কুমন্ত্রণার খপ্লরে পড়ে অনেক নফ্স ধোঁকা খেঁয়ে চলছে এবং এই ধোঁকা খাবার পরিণামটি মৃত্যু ঘর্টবার আগে অসহায়ের মতো চাহনির মাঝে ফুটে গুঠে। আল্রাহ উপদৈশ দিচ্ছেন এই বলে যে, যে-নফ্সে তথা যে-অন্তরে আল্রাহর ন্ধিকির ও সংযোগ থাকে না সে গাফেল তথা পথচ্যুত। তারপর বলা হয়েছে, এই <u> जिल्ला जिल्ला</u> অনুকরণ-অনুসরণ করে চলে। অন্যত্র প্রবৃত্তির এই খেয়াল-খুশিমতো চলাকৈই सूर्जिभूका वनी शूख्राष्ट्र। मूलुताः, व्यामन सूर्जिप्ति नक्रमत लंगी सानुरस्त व्यष्ठरत शांको बातू वाश्वितत्र मूर्णिणि शला श्रजीकी छेत्रभूति। कि दीर्ति, कि छै বোঝে না। হিমালয় পর্বতৌর চেয়েও শক্ত ও কুঠিন এই তকদিরকে তখনই ভেঙে क्षिना याग्र यथन व्यानारत वित्यय त्ररमणि तरिम-क्रिल नाव्यन कता रग्न। কারণ, আমিত্ব হতে মুঁজিলাভ করাটি রহিম-রূপী আল্লাহর দান। কারণ, এই

मान ऋभात পर्ति कता रस जात या-मान भवात छना मिन मिनि तरमान-त्राम मान कता रस। भूठताः, गकूकत तरमान कथलार रस ना, वतः गकूकत तरमान कथलार रस ना, वतः गकूकत तरमान रूट राग मूर भमान भमान छात रवात मटा। कि दिवा कि दिवा

এবोদত-বন্দেগির প্রয়োজন।

यिष ছয় কোটি বছর এবাদত-বন্দেগি করার পরেগু গাণ্ডিবের পুত্র আজাজিল ফেরেশতাদের স্পার হয়েগু আদম (আ.)-কে সেজদা দিয়ে ফেলতো তা হলে বিষয়টা কোন দিকে গড়াতোং যদি সত্যদুষ্টা আদম — যার মাঝে নুরে মুহামদি মগুজুদ আছে এবং যার মধ্যে নুরে মুহামদি তিনিই তো সত্যের মাপকাঠি, নুরে মুহামদি-বর্জিত অন্ধ কখনোই সত্যের মাপকাঠি হয় না। সুত্রাং, সত্যদুষ্টা আদম, নুরে মুহামদি যে-আদ্মের ভেতরে পরিপূর্ণরূপে বিকশিত, তিনি যদি বলেই ফেলতেন যে, আমি নিষিদ্ধ বৃদ্ধের আমাদ গ্রহণ করব না, তা হলে বিষ্মটা কোন দিকে গড়াতোং সুত্রাং, আলাহর এই লালখেলা, এই রেপবৈচিত্রের বিভিন্নতা, এই চোখ ধাধানো সোন্দর্যের বিকাশ গু প্রকাশ গ্রেষণা করতে গেলে সুম্মা আরজিল বাশারা হাল্তারামিন্ ফতু — তথা, গবেষণার প্রচন্ত গভারে প্রবেশ করতে পারলে নিজের দৃষ্টি নিজের কাছেই ফেরত আসে এবং বলে ফেলে যে, তোমার সৃষ্টি নিষ্তুত এবং অপূর্ব।

२৯. अशा (अवः) कूनिन् (वंदना) राक्कू (मर्जे, निर्जुनर्जा, यशार्यजा, वास वठ्ठा, ठिक, अक्छ) मित्र (रहेळ) तात्विकूम् (ळामार्फत त्रत्वत, ळामारफत

প্রতিপালকের, ঠোমাদের সদাপ্রভুর)।

के अवः वर्ता, मठा क्रामाप्तत्रे त्वेव रहेक।

+ का (त्रुठताः, व्याव्ठा, व्यव्धत, त्य, अहं क्रना, काल्क-काल्क्हें) सान् (त्य) माव्या (हेंच्हा करत, ताष्ट्रा, न्न्रहा, व्यिष्टियाय) कान्हें हेंसिन् (त्रुठताः हैसान व्यानयन करूक, त्रुठताः हैसान व्यानक, त्रुठताः हैसानित काक्र करूक, त्रुठताः विश्वात करूक) अयो (अवः, व्यात, ४, व्यक्षिकच्च) सान् (त्य) माव्या (हेंच्हा करत) कान्हें याक्र्यूत (त्रुठताः व्यश्वीकात करूक, त्रुठताः क्रूकत करूक, त्रुठताः त्रुठताः व्यश्वानाः करूक)।

পূর্ট সূতরাং যে ইচ্ছা করে – ইমান আনয়ন করুক এবং যে ইচ্ছা করে –

কুফরি করুক।

के निकेशर जामता 'विरुव्हले 'वुना' रखिष्ट) 'छिति' कतिशा ताशिशाष्टि

জালেমদের জন্য আন্তন, সে ঘিরিয়া রাখিবে তাহাদেরকে চার দেওয়ালে।

+ ওয়া (এবং) ইন্ (য়দি) ইয়াস্তাণিসু (তাহারা আশ্রেয় চায়, সাহায়্য চায়, তাহারা চিৎকার করে) ইউগাসু (তাহাদেরকে দেওয়া হইবে, তাহাদেরকে সাহায়্য করা হইবে) বিমায়িন্ (পানির দারা) কাল্মুহনি (গলিত তামা, তেলের গাঁদ) ইয়াশ্য়িল (ভাজিয়া যাইবে, ভুনা হইয়া যাইবে, পুড়িয়া যাইবে) উজুহা (তাহাদের চেহারা, তাহাদের মুখমভল)।

के अवः योष जाराज्ञा हिल्काज करत जारास्ट्रजरक स्वभ्रा रहेर्त, गीनज

ठाभात्र भळा भानित्र द्वाता पूछिशा या्टेख ठाटाएमत् कटाता।

+ वित्राम (কত নিক্ষ, কত মন্দ) माताव (পানীয় অনেকেই 'শারাব' বলতে মদ জাতীয় নেশার ধারণা করে ৪ বুঝতে চায়। কিছু 'শারাব' শব্দটির নিছক অর্থটি হলো পানীয়])।

প্ট কত নিকৃষ্ট পানীয়।

+ ওয়া (এবং) সাআত্ (অতিশয় খারাপ, খুব মন্দ, খুবই নিক্উ)
মুর্তাফাকান্ (নিবাস, আবাসস্থল, আশুয়স্থল, বিশ্রামের স্থান)।

প্টি এবং খুব খারাপ বিশ্রামের জায়গাঁ।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বলা হয়েছে যে, সত্যের আগমন হয় প্রতিপালক त्रव रुळ। त्रव तुक्स सन्ह अवः सिर्याछला व्यासारम्त नक्षत्रत त्रव्य सिर्ग राका খান্নাসেরই তৈরি। কারণ, খান্নাস সব রকম অপকর্মের প্রতিমূর্তি। সুতরাং, क्रगुंटात ये श्रकात जाकाम-क्रेकात्मत् क्रनक रता अर्हे शाह्वामें, या-शाह्वाम वारित्र ना एराक श्रुणि भानुरिषत भवित्र नक्त्रत त्रत्य भित्मे अकाकात रेत्र পবিত্র নফ্সটিকে দুষিত করে ফেলে। খালি চোখে দেখলে মনে হবে একুটি नक्त्र ठ्या अकिए सोनुष क्या अकार व्यवश्वान कत्रत्य, किन्न अर अका सानुषित्र मद्ह या शाह्माम बित्म बाएए रेंग मरद्ध भारतीय बामद्य जाय ना। यादर्य वाबि नक्त्र अवः शात्रात्र पूक्रतार व्यवशान कति , त्रारं त्र्यू व्याप्ति यिष्ठ त्रिश्टी अका, व्यात्रत्न अका नर, वतः पूरक्रन। त्कातान-अत् व्यन्त्र वना रखाद्र त्या, पूरक्रन छाक फिल्म बान्नार त्मालने ना अवः छनवात विधानि ताथा रम्न नि। ठार अका, क्वितनर अका छाकेळ वना रखाए। अवः त्रिजुर शान्नात्रमुङ रखा अका छाके দিতে গেলে সঙ্গে-সঙ্গে আল্রাহ জবাব দেবার অঙ্গীকারটি ঘৌষণা করেছেন। এই খান্নাসকে সুঙ্গে রেখে দিবানিশি যত এবাদত-বন্দেগি করি না কেন, যত কুদুম-চাদুমই করি না কেন, যত প্রহেজগারের লেবাসই পরি না কেন – সৈই ভাকের জ্বাব পাবার বিধানুটি আল্লাহ রাখেন নি। এত চিল্লাচিল্লি, এত আদেশ-উপদেশ, এত ভয়-ভীতি, এত কথার স্তুপের মাঝে মাত্র একটি वारिन, अक्टि उपरिन सिश्रा रखिए वात स्र उपरिनि रिला – इपि उपा তোমার নফ্সটিকে খান্নাসমুক্ত করে তোমার প্রতিপালক রবকে ডাক দিলে রব সঙ্গে–সঙ্গে উন্তর দেবার অঙ্গীকার করেছেন। রবের এই অঙ্গীকার যে নিরেট একটি সত্য উহা তখনই সাধক মর্মে-মর্মে বুঝতে পারেন যখন নিজ কানে আল্লাহর জবাবটি গুনতে পান। ইহাই আইনুল একিন। ইহাই চোখে দেখার रैभांन। এर रैभान कालाफिन, काला कालिञ ভाঙে नारे, ভाঙে ना এবং **छा**ष्ठदि वा।

क्छ तक्स छुपसात पृष्टाष्ठ फाँछ कताता, कछ तक्स व्याप्तम-छेपप्तम, कछ तक्स छग्न-छोठि श्रम्भन, कछ तक्स मूमश्वाप्तत वात्रठा – किष्ठ सूत्व अकिष्मात्र कथा, अकिष्मात्र फर्मन, अकिष्मात्र व्याख्वान व्यात त्रिष्टा हत्या : क्ष्यासात व्यापन नक्म रक्ष शाह्माम-क्षपी मग्ने गानित्र छाछित्र पाछ, नठूवा सूमनसान वानित्र किन।

७०. हन्नान् (निक्यह) नाकिना (याहाता) व्यासान् (हमान व्यानियाष्ट्र) छ्या (अवः) व्यासनूत्र् (कर्स कता, काक कता, कार्यभावन कता) नानिहाछि (नारात्रभतायन, नितरभक्त, नः) हन्ना (निक्यह [वह्वकर्तन वना हर्याष्ट्र] व्यासता) ना (ना) नृष्टि (व्यासता नक कति, व्यासता विवक्त कति, व्यासता करा कति, व्यासता करा कति, व्यासता विवास करि व्याक्ता (प्राप्तात, व्याक्ता विवास करि) व्याक्ता (प्राप्तात, व्याह्मान, कर्सकन, भ्रासकन, भातित्यासक, भातित्यासक, सान् (या) व्याह्माना (उह्यस्तरभ कर्त्त, छाटना कर्त्त, त्रक्त कर्त्त) व्यास्ताना (क्रिंग्न, कर्स, कार्य)।

প্ট নিশ্চয়ই যাহারা ইমান আনিয়াছে এবং ন্যায়পরায়ণ কর্ম করিয়াছে নিশ্চয়ই আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] ধ্বংস করি না পুরস্কার যে ভালো কাজ

করে।

- ১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বৈষয়িক এবং আধ্যাত্মিক উভয় বিষয়ের উপর আল্রাহর দেগুয়া প্রতিশ্রুতিটি সমানভাবেই খাটে। প্রথমেই বলতে হয়, বৈষয়িক विষंয়গুলোর উপর যারা সং, এবং মহং কাজ কুরে যায় তাদের পারিশ্রমিক কখনোই নন্ট করা হয় না। বৈষয়িক জীবনে প্রতিটি পদক্ষেপে সং থাকা এবং মহৎ কাজ সম্পাদন করা মোটেই একটি মামুলি বিষয় নয়। কারণ, লোভ-মোহ নামক ইন্দ্রিয়ণ্ডলোর পরিচালক খান্নাস-রূপী শয়তান হতে মুক্ত হয়ে এই कामधला केतळ रहा। सर९ काम रसाजितर अकिए वाम, ठार रसाजित मत्म व्यासल मालराक युक्त करत प्रथसा रूरस्य । युन व्यामन ना नकन छैरा व्याधल हिल्हें धृता পढ़ि, बात बानुष पर कि-ना वर्ष शुट हिल्हें धृता थढ़ा। এই कथारि देवश्विक विषयात पठठात श्रद्ध बालकारि तर्पा धृता याट भादा। व्यभत्रभक्त, याता रैक्षान व्यानग्रन करतष्टि उथा व्यानारक विश्वाप ग्राभन करत धानमाधनात साधास व्यापन पवित्र नक्म रूट व्यपैवित्र शाह्मामिटिक ठास्ट्रिस फ्रवात सर्ভाয় অথবা सुन्नसान वानावात প্রচেষ্টায় রত আছে তাদের এই कर्मछत्नात्कञ्ज व्याभत्न गोत्नरा वना रहा अवश्व अर्छे ऋाजीरा व्याभत्न प्रात्नरात মাঝে যারা ধ্যানসাধনায় রত আছে তাদের পারিশুমিক, তাদের পুরস্কার পাবার কথাটিও আল্লাহু জানিয়ে দিয়েছেন। এই বিরাট ধ্যানসাধনা वानार कालांक्तिनर धाःत्र करत एन ना। এर विश्वीकात्रपूर्व वासता এर আয়াতে পাই।
- ७५. उनारका (उरातार ठाराता, ठाराता त्रवार) नारम् (ठाराप्तत क्रन्त) कान्नाज् (क्रान्नाजत्रमूर, क्रान्नाज्धिन, त्रव क्रान्नाज्) व्याप्तिन (थाका, वत्रवात्र क्रा, क्रान्नाज्धिन, क्रान्नाज्धिन, त्रवात्र क्रान्ना, क्रान्नाज्ञ क्रान्ना, क्रान्नाज्ञ क्रान्ना, क्रान्नाज्ञ क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्माच्या, क्रान्नाच्या, क्रान्माच्या, क्रा

रहेरत, जाराफितरक भताता रहेरत, जाराफित खर्म धातप कताता रहेरत, जाराफितरक खान्ठ कता रहेरत) नियातान (काभक, तम्र भित्रिक्ष, खाम्हाफन, तम्र भित्रिक्ष, खान्हाफन, प्रामिक) भूमतान (मत्रक, जाका, छाँछेका, मठ्छक, क्रीतम्र, रितर, मग्रामिक) मिन् (रहेर्ट्छ) मुन्दूनिन (भाजना दिगम, मिरि दिगम, अक अकात काभक, तमानि छिमू, म्रामिक, मूक्ष्म दिगम, अग्रा (अवर) रूप्णात्ताकम् (साछा दिगम, भूक दिगम, मूक्ष्म दिगम) मूज्जिकिया (रहनान दिशा तमा, गिरत उभत छत्रकातीभा, वानित्मत उभत छत्र दिम्हा विभामकातीभा, क्ष्म दिम्हा विभामकातीभा, क्ष्म दिग्नामकातीभा, क्ष्म दिम्हा विभामकातीभा, वि

ক উহারাই তাহারা, তাহাদের জন্য জান্নাতসমূহ চিরস্থায়ী, তাহাদের তলদেশ হইতে প্রবাহিত নৃহর্পমূহ, তাহাদেরকে গহনা পরানো হইবে উহার মধ্য হইতে সোনা হইতে (তৈরি) কঙ্কণ এবং তাহাদেরকে পরানো হইবে কাপড় মিহি রেশম হইতে এবং মোটা রেশম হইতে, হেলান দিয়া বসিবে উহার মধ্যে –

সিংহাসনের উপরে।

+ নিমাস্ (নেয়ামত) সাগুয়াবু (সগুয়াবের)।

প্ট সগুয়াবের নেয়ামত।

+ अंशा (अवः) रात्र्वाल् (त्रुक्त) भूत्लाकाकान् (वानुश्रञ्च, विनासञ्च, वातात्मत काश्रण)।

প্ট এবং সুন্দর আরামের জায়গা।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে প্রথমেই সাধকদেরকৈ জান্নাতের সুসুংবাদটি দেওয়া হয়েছে, কিন্তু জান্নাতের সঙ্গে স্থায়ী অথবা চিরস্থায়ী কথাটি জুড়ে দেওয়া হয়েছে। এখন প্রশ্ন ইলো, জান্নাতে প্রবেশ করাটি কি কখনও অস্থায়ী হতে পারে? অথবা জান্নাত ইতে বাহির করে দেবার প্রশ্নটি কি থাকে? যেঁহেতু, চিরম্বায়ী गर्कि উल्लिখ कता रखिष्ट সেই रिकु অসু। श्री क्यांकि श्रुप्त याय। यिमन, व्यामता वर्ता शक्ति कातान मतिक। व्ययष्ट्र 'मतिक' छथा পवित्र मन्द्रिष्टि कातान्- अत अकि ग्रातिश्र वावरात कता रशिन, वतः वना रखिए कातानुन साकिन, कार्तानुनं करिम, कार्तानुन भविन, कार्तानुन राकिम अवः व्यात्रश्रेष्टि नास्म या এर्से सुरूट्ट सत्न পড়টে ना। সেই জান্নাতৈর তলদেশ দিয়ে অনেকৈ বারনা প্রবাহিত ইট্ছে। তা হলে বোঝা গেল যে, জান্নাতেও অনেক ঝরনারু প্রবহমান সন্তার স্বীকৃতিটি পাগুয়া গেল। সেই জান্নাতে তাদেরকে সোনার চুড়ি পরাুনো रत। সোনার চুড়ি তথা সোনার কঙ্কণ তাৈ শ্লেয়েদেরকেই পরতে দৈখি, কিছু জান্নাতে যে পুরুষদৈরকেগু সোনার চড়ি পরানো হবে এই আয়াতে এই বিষয়টি পরিষ্কার বোঝা গেল। আবার, বলী হয়েছে যে তাদেরকে মোটা ও পাতলা রেশমৈর কাপড় পরানো হবে – অথচ এই রেশমের পোশাক দুনিয়ার জীবনে পরিধান করাটি কতটুকু সমর্থনযোগ্য উহা পাঠকদের হাতেই ছেড়ে দিলাম। তারপরে তাদের আরীমদায়ক গদিগুয়ালা খাটের গ্রপর হেলান দিয়ে অবস্থান করার কথাটিও বলা হয়েছে। এখানে একটি কথা বলে রাখতে চাই যৈ, মহানবি (সা.)-কে এক সাহাবা প্রশ্ন করেছিলেন এই বলে যে, জান্নাতের দৈর্ঘ্য-প্রস্থ যদি আসমান-জমিনে ব্যাপ্ত হয়ে থাকে তা হলে দোজুখের স্থানটি কোথায়? सट्रांनित (त्रा.) त्रत्य त्रत्य तलंदनन त्य, फिन व्यात्रत्न ताबि दर्गाशाय यात्र अतः রাত্রি আসলে দিন কোখায় যায়? এই কথাটির ব্যাখ্যা দেবার প্রয়োজন মনে করলাম না। কারণ, যে যতটুকু বোঝে ততটুকুই তার জন্য মঙ্গল।

জান্নাতি পুরুষদের্কেও যে সোনার চুট্টি পরানো হবে এবং শ্লোটা-পাতলা নানা রকম রেশমের তৈরি কাপড় পরানো হবে এবং মুর্ণ-রোপ্যে নির্মিত চোখ ঝলসানো গদিগুয়ালা খাটের উপর হেলান দিয়ে বসবে এবং পাদদেশে অনেক वातनात (त्राण्याता ता एमत – रेंग मिण्डिं अकिए उन्न शिल्मन अतः कल्हें ना मुन्त अतः उन्न वातामञ्चा अथात मामाना अक्ष नक्ष कतवात विषशि रिला, जूना मित्र देवित मुणा – त्ररे मुणा यल्हें मिरि व्यथता साणा द्याक ना त्कन – त्ररे मुणा मित्र देवित काथु थताता रत ना। मूनिशात मृष्टिकृषि अतः कात्वाणि रवात मृष्टिकृषित सक्षा की विभान थार्थका! अवः अणा व्यात्मिक्कणात मर्गत छात्रमान किना, व्यथम त्यथ्यत काना नारे।

७२. ७য়ाम् (এবং) -तित (পেশ কর, বর্ণনা কর, দাখিল কর, নিবেদন কর, উপস্থাপন কর, সম্বুথে স্থাপন কর, উপাপন কর, অবতারণা কর, প্রস্তাব কর, আনয়ন কর) লাহম্ব (তাহাদের জন্য) মাসালান্ (উদাহরণ, প্রমাণয়রপে নিদর্শন, দ্র্টান্ত, উপমা, নজির, বজব্য বিশদ করিবার জন্য বা তাহার সমর্পনের জন্য অনুরূপ বিষয়ের উল্লেখ, তুলনা, সাদৃশ্য) রাজুলাইনি (দুই ব্যক্তি, দুইটি মানুষ, দুইটি লোক, দুইজন) জাআল্না (আমরা দিয়াছি, আমরা দান করিয়াছি, আমরা করিয়াছি, আমরা করিয়াছি, আমরা নির্বারণ করিয়াছি, আমরা করিয়াছি, আমরা নির্বারণ করিয়াছি) লিআহাদিহিমা (তাহাদের দুইজনের একজনের জন্য) জানুনাতাইনি (দুইটি জান্নাত, দুইটি বাগান, দুইটি উদ্যান, দুইটি বেহেশ্ত, দুইটি বাগিচা, দুইটি জান্নাত, দুইটি বাগান, দুইটি উদ্যান, দুইটি বেহেশ্ত, দুইটি বাগিচা, দুইটি উপবন) মিন্ (হইতে) আনাবিন্ (আমুরের) ৩য়া (এবং) হাফাফ্নাহমা (আমরা তাহাদের দুইজনকে ঘেরাও করিয়াছি, আমরা তাহাদের দুইজনকে ঘিরিয়া ফেলিয়াছি) বিনাখলিন্ (খেজুর গাছ দিয়া) ৩য়া (এবং) জাআল্না (আমরা দান করিয়াছি) বাইনাহমা (দুয়ের মাঝে, উভয়ের মধ্যে, দুইয়ের মধ্যবতী স্থানে) জার্আন্ (শ্স্যক্ষেত্র, ফসলের ক্ষেত)।

প্ট এবং উপস্থাপন কর তাহাদের জন্য দুই ব্যক্তির একটি উদাহরণ, আমরা দান করিয়াছি তাহাদের দুইজনের একজনের জন্য দুইটি আধুরের বাগান এবং আমরা তাহাদের দুইজনকৈ ঘেরাও করিয়াছি খেজুর গাছ দিয়া এবং আমরা

দান করিয়াছি উভয়ের মধ্যে ফসলের ক্ষেত।

५ त्याशाः अर्थे व्यासात्यतं त्याशाणि त्यशा व्यथमं त्यश्वतं पृत्कं मञ्जतपतं वरि। उत्त विभिन्न उक्षित्रकातीतं उक्षितं रूट्यं व्यासात्वतं ि एवं पूछ्टं पाति। उत्त पाठकं, अर्थे व्यासात्यतं तरमाभ्रसं व्याशाणि योषः अकान्तरं क्रांवातं व्याश्रयं वात्कं उत्त व्यातकं वात्व व्यातकं अन्तरं व्यातकं अन्तरं व्यातकं अन्तरं व्यातकं अन्तरं व्यातकं अन्तरं व्यातकं विभागितं व्यातकं विभागितं व्यातकं विभागितं विभागितं

त्रीप्त छेष्किन व्यारसम िमिणित कातान मर्गन नासक कातान-भ्रत एकतिति पर्फ़ एम्थळ भारतन। एत अरावि कात्रकात व्यनुमातीता सरिछेष्किन रैवनून व्याताविक सुमनसानएत सक्षा पिछीय क्षृष्ठ कारकत वर्ण व्यक्तिर करते कर विश्व कात्रका सक्षा भ्रण्याताविक स्वात्रका सक्षा भ्रण्याताविक स्वात्रका सक्षा भ्रण्याताविक स्वात्रका सक्षा भ्रण्यात्रका सक्षा भ्रण्यात्रका स्वात्रका कान्या भ्रण्या कार्य कार कार्य का

৩৩. কিল্তাল্ (উভয়, দুইটি, যুগল, দুই, একজোড়া, যুগা) জান্নাতাইনি (দুইটি জান্নাত, দুইটি উদ্যান, দুইটি বাগান, দুইটি বেহেশত, দুইটি উপবন) আতাত (দান করা, দেগুয়া, সে আনিল, সে আসিল) উকুলাহা (তাহার ফল) গুয়া (এবং) লাম্ (নাই) তাজ্লিম্ (কমাইয়া দেগুয়া, জুলুম করা, লোকসান করা) মিন্হ (উহার মুধ্যে, তাহাতে) শাইুয়ান্ (কিছু)।

॰ छै छैछ ये छान्नारा फिरा कब अवः कम फिरा ना छैशीत मद्रुधा किছू।

+ গুয়া (এবং) ফাঙ্গুজার্না (সূত্রাং আমরা বহাইয়া দিয়াছি, সুত্রাং আমরা প্রবাহিত করিয়াছি) খিলালাহমা (তাহাদের দুইজনের বা দুইটির মধ্যে) নাহারান্ (নহর, ঝরনা)। প্ট এবং সূতরাং আমরা বহাইয়া দিয়াছি তাহাদের মধ্যে নহর।

- ১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতের শান্দিক অর্থ করা গেলেও ইহার ভেতরের অর্থটি তথা আসল অর্থটি তথা মর্মার্থটি অধম লেখকের জানা নাই। তবে পাঠকদের কাছে অনেক রকম তথা চল্লিশ-বিয়াল্লিশ রকম তফসির হতে হরেক রকম ব্যাখ্যা ও বিশ্বেষণ তুলে ধর্তে পারতাম। এ-জন্যই করি নাই যে, ইহা হতো অধম লেখকের দুফ্তিতে একটি গুলমারা বিদ্যা।
- ৩৪. গুয়া (এবং) কানা (ছিল) লাহ (তাহার, তাহার জন্য) সামাক্রন্ (ফলসমূহ, অনেক ফল ভাবার্থে কেহ লেখেন: প্রচুর উৎপাদন, কেহ লেখেন: প্রচুর ধনসম্পদ])।

'প্ট এবং ছিল তাহার জন্য ফ্লুসমূহ।

+ कार्नामा (मूठतार विमिन) मिनाशाविश (ठाशत नाशीत्न, ठाशत नमीत्न, ठाशत नश्चित, ठाशत न्यापातिक, अया (अवर) श्वा (त्र, ठिनि) रुउशा क्षित अयाप, नित्रक्षत युक्ति, नातम्मतिक ठर्न, नतम्मत विष्ठात, कितार्थ्या प्राप्त कर्या, क्ष्म रुअया, कान्मक पूर्व्या नाक कर्या) जाना (जािया) जाक्नाक (जित्तक, ज्यावक्चत, तिम, ज्याक तिम, ज्यापात्रक, ज्यापात्रक, व्यापात्रक, व्यापात्रक

প্ট সূতরাং বলিল তাহার সাধীকে এবং সে আলাপ করিতেছিল (এই বলিয়া যে), আমি তোমা হইতে বেশি সম্পদের (মালিক) এবং জনবলে বেশি

गॅकिंगाली।

े वाशाः : अर्थे वाशाः अथतः एए एए जारे, पूरे वक्कत सत्या की वाशूर्व सिलात वक्कतः किन्नु, यथनरे अक वक्क वाश्व राष्ट्र राम उथनरे अक वक्क वाश्व राष्ट्र राम उथनरे अय वक्क विद्य वक्ष विद्य वक्क विद्य विद्या विद्या किन निष्ट अविद्या विद्या किन विद्

কিন্তু মহান্বির (সা.) কথা হলে কী হবে, নিজের নক্সের সঙ্গে যে খান্নাসরূপী শয়তান্টি সব সময় কুমন্ত্রণা দিয়ে চলছে! এই কুমন্ত্রণার খপ্পরে পড়েই
মানুষ হিতাহিত জ্ঞান হারিয়ে যা-তা বলতেও পিছপা হয় না। এই আয়াত হতে
আমরা এই শিক্ষাটি পেলাম।

৩৫. গুয়া (এবং) দাখালা (প্রবেশ করিল, ভিতরে গমন করিল, ঢুকিল) জান্নাতাহু (তাহার জান্নাতে, তাহার বাগানে, তাহার উদ্যানে, তাহার উপবনে) প্রয়া (এবং) হয়া (সে, তিনি) জালিমুন্ (জুলুমকারী, জালেম, অত্যাচারী, নিপড়িক, অন্যায়কারী) লিনাফ্সিহি (তাহার নফ্সের জন্য, তাহার নিজের জন্য [এখানে 'লিরুহুহি' বলা হয়ু নি। কার্ণ, রুহু প্রাণ নয়, বরং আল্লাহর আদেশ; প্রাণ এবং আদেশের মধ্যে বিরাট পার্যক্য। এই পার্যক্যটি সব সময় মনে রাখতে रत। অन्याय युन र्वात म्हावनां (एटक यायः)।

প্ট এবং প্রবেশ করিল তাহার জান্ধাতে এবং সে তাহার নফ্সের জন্য জালেম।

+ काला (वृत्तिल) मा (ना) व्याकृत्न (व्याप्ति मत्न कति, व्याप्ति धातपा कति) व्यान (त्य) ज्ञातिमा (धाःत्र ट्रेट्त, विनेष ट्रेट्त, क्रग्न ट्रेट्त, वर्त्ताम ट्रेट्त, খারাপ হুইবে) হাজিহি (এই, ইহা) আবাদান্ (সব সময়, চিরকাল, সর্বদা, অসীম ভূবিষ্যতের জন্য ব্যবহৃতে হয়, কখনো নয়)।

के तिनन, व्याप्ति प्रत्न कितु ना त्यं ध्वःत्र र्हेत् हैरा क्यता।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বিশেষভাবে দু'টি বিষয় লক্ষ করার মতো। প্রথমটি হলো, জান্নাত বলতে যে বাগান অথবা উদ্যানও হতে পারে ইহাই প্রমাণিত रला। अर्हे 'क्रान्नाज' मक्षि फिर्स तिरम्ज तात्रात्ना रस नार, कार्त्वप तिरम्ज नाभकु জান্নাতে অহুংকার করার প্রশ্নটি অবান্তর। আবার, জালেম হবার কথাটিতে ইহাও পরিষ্কার প্রমাণিত হলো যে একটি বাহিরের জুলুম, অপরটি তেতরের জ্বুম। বাহিরের জ্বুম ক্রাটি দেখা যায়, ক্রিছু তেত্রৈর জুবুমটি

त्रिशा याय नी। वाहित्वत जूनुमिष्टि मूर्ज अवः ट्राञ्चतत जुनुमिष्टि विमूर्ज। अया अया जिस्ता वामाज द्वारा याय, कातपू रहा मूर्ज, किन्न माद्यमि नामाज दिशा याश ना, पूछता रें हैं। तिवृष्ट् । ताहित्तत्व छिन्टि मश्चेणनर्क प्रश्ची याश अवर कहत् षूष्ट्र बात्रा याश – कृतिव रें हा वृष्ट्, किन्न व्यापन नक्ष्यत्व प्रत्यू ता-शान्नाप्र-क्षपी শয়তানটি আছে উহাকে দেখা যায় না, কারণ উহা বিষ্ঠ। বাহিরের কাবাঘরটি দেখা যায়, কারণ ইহা মূর্ত কাবা, কিন্তু খান্নাসমূক নক্সটিও যে আলুহুর কাবাঘর উহা বিমূর্ত। যে-রোজা রাখাটি দেখা যায় এবং যে-ইফতার কর্রটিভ দেখা যায় উহা মূর্ত। আর যে-রোজা রাখাটি দেখা যায় না এবং ইফতার করাটিগু দেখা যায় না উহা বিম্বর্ত। পশু কোরবানি কুরাটি মুর্ত এবং আপন নফ্সের সঙ্গে খান্নাস-রূপী পশুটি কোরবানি করা বিমুর্ত। সূতরাং, দুটিরই প্রয়োজন আছে। একটার অভাবে আরেকটা বোঝা যায় নী এবং বুঝবার উদাহরণগু টানা যায় না। সুতরাং, জ্ঞানের স্বল্পতাতেই হোক অথবা ফ্রীনের দুষ্টিকতাতেই হোক – অনেক সময়ু আমরা দুটোকে একসঙ্গে শ্লেনে निट्य भारत ना। अक्षा ना अक्षांटक काटन फिर्स खाशांटित की वन-फर्मनिटिटक সমাজ-জীবনে দাঁড় করিয়ে রাখি। এই আয়াতে আপন নফ্সের উপর জুলুম করার কথাটি বলা হয়েছে এবং বলা হয় নি বাহিরের মানুষের সঙ্গে জুলুম করার ক্যাটি। অথচ, জুলুম করার কথাটি বললেই আমুরা ধারণা কুরে নিই, মানুষের উপর জুলুম করার কথাটি। কারণ, আমরা বাহিরের জুলুমটি দেখুর্তে পাহ, কিন্তু নিজের নক্সের সঙ্গে তথা নিজের সঙ্গে যে-জুলুমটি করা হয় ইহা চোখে দেখা যায় না। কারণ, এই জুলুম একান্ত নিজয় ব্যাপীর। এই জুলুম একান্ত वाछा अतीन विषय। वाराष्ट्र वेटलिष्ट वि, वातवि छात्राणि युवरे गृतिव छात्रा। छार्ट জান্নাত বলতে আমরা বেহেশত বলেই বুঝে থাকি, কিছু এই জান্নাত শব্দটি **फि**रिय़ रा वांगान उथा उँम्हानंश रुळ शार्दी रेंश चलिक तरे काना योकांत कथा নয়। এই নুফ্সের উপর জুলুম করে যে জালেম হতে হয় উহা কেবলই ধন-ঐশ্বর্যের শক্তি এবং জনবলের সমর্থনের উপর অহংকার করার বিষয়ে বলা হুয়। ण रल श्रम वाला, अरे धनवन वात कनवलत माधास **ख-व्य**श्कात्रित আগমন হয় সৈই অহংকারটি কোুখা হতে আসে? এই অহংকার আপন পাবত্র नक्সের সঙ্গে অপ্রিত্ন খান্নাসু–রূপী শয়তানের গুয়াসগুয়াসা তথা কুমন্ত্রণা হতে व्यात्र। जा रत्न रेरारे क्षमापिज रत्ना त्य, यज तकम युन अवः मुक्री व्याकाम-

কুকামের গুরু ঠাকুরই হলো আপন নফ্সের সঙ্গে মিশে একাকার হয়ে থাকা

খীন্নাস-ব্ৰূপী শয়তান।

আমাদের মনে রাখা উচিত যে, অহংকার করার অধিকারটি কেবলমাত্র আল্লাহর। তবে আল্লাহর গুণে গুণান্বিত হয়ে যদি অহংকার করা হয় তবে সেই <u> जर्हेकादा काला क्रिष शाक ना। कात्रप, जान्नारत शाम वान्हा यथन राज हित्य</u> करत ष्टुंट भादा ज्थन जानार तटन किटने य ३२ करत जिनिस ष्टुंट **सित्रष्ट्रने, ३२ थाम वान्हात** राठि बाल्लार्त्रर राठ वल कातान-राहित्र स्रायमा केता रखिष्ट। किंग्रे तात्वा, किंग्रे तात्वा ना। तावाणा उकित, ना বোঝাটাও তকদির। সূতরাং, সর্বোচ্চ পর্যায়ে সৃষ্টির মাঝে বিন্দুমাত্র ভুলের অবকাশ নাই। আপন নফ্সের সঙ্গে খান্নাসকে বহাল তবিয়তে রেখে ধনগর্বে গর্ব করাটি নফ্সের জন্য জুলুম বলে এই আয়াতে বলা হয়েছে। এই আয়াতে যে-वाकि चि वांचा-व्यव्यकारिते साधारम क्रूनमगरकारत जात छैम्पाल श्रदान कतन अवः वर्ता राजने राज्याम मत्त्र कार्य के वांचानिक क्रिस्ता स्वःग रुख যাবে, সে বন্ধুটি ধলৈশ্বর্যের গর্বে গর্বিত হয়ে জাগতিক জীবনটিকে অধিক মুল্যবান মনে করে অন্য বন্ধ হতে নিজেকে শ্রেছতের মর্যাদায় মর্যাদাবান বলে মনৈ করছে।

৩৬. ওয়া (এবং) মা (না) আজুন্নু (আমি মনে করি, আমি ধারণা করি ['ऋन्ना' वर्ष रंता विश्वात्र। दृशत विश्वतींठ रवात्र त्रष्ठांवना शास्त्र। व्यावात कशैला मत्फर अवः कशला विश्वाम व्यर्ख व्यवरात कता रुख शाक], विष्ठात করা, বিবেচনা করা, গণ্য করা, মনে করা, স্থির করা, বোধ করা) সাআতা (ঘড়ি, ঘণ্টা, সময়, রাত বা দিনের কোনো অংশ, যুগ। সময়ের ক্ষেত্রে এর वावूरात विभि। পवित्र कातान-अ अक्ट किशायण यां विवास करता रखाएं) কায়িমাতান (দঢভাবে দণ্ডায়মান, নিজের জায়গায় শক্তভাবে অবস্থান প্রহণকারিণী, প্রতিষ্ঠিত হওয়া)।

প্ট এবং আমি মনে করি না, সাআত দৃঢ়ভাবে দণ্ডায়মান।
+ ওয়া (এবং) লায়িন (নিশ্চয়ই যদি) কুদিদ্তু (আমাকে ফিরাইয়া দেওয়া হইয়াছে, আমাকে ফেরং দেওয়া হইয়াছে) ইলা (দিকে) রাব্বি (আমার রবের, আমার প্রতিপালকের, আমার সদাপ্রভুৱ) লাআজিদান্না (অবশ্যই আমি পাইব, নিশ্চয়ই আমি পাইব) খাইরান (উত্তম, ভালো, নেক কাজ, যা সকলে পছুন্দ কুরে, অতিশয় ভালো, উৎকুন্ট, শ্রেছ, প্রকৃন্ট, উন্নতু) মিন্হা (তাহা रहेळ, हैंरा व्यक्ति, ठारात निक्र रहेळे, ठारात वक्त रहेळ, ठारात मुधा **रहेळ) मुन्कानावान् (क्षळावर्जन कता, कितिया याहैवात मान, भितपिण,** व्यवशास्त्र विश्वास्त्र ।

कै अवर निकार यिन जामात्म कितारया एछिया रय जामात तत्वत फित्म,

व्यवगुरे वािम পारेव ठारा रहेळ उँउम व्यवभाउत्।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে পুনর্জনাবাদের গন্ধটি একবার পাই, আবার মনে रश পार ना। এই দোটানায় পঁড়ে অধম লেখক কোনো সিদ্ধান্তে উপনীত হতে পারলাম না। অনেক কোরান-এর তফসির হতে অনেক রকম ব্যাখ্যা তুলে ধরতে পারতাম। কেয়ামতটি যে নিঃসন্দেহে পুনর্জনাবাদ ইহাতে বিন্দুমাত্র मदुष्टरत व्यवकाम नाहै। कातम, किशासक पूरे क्षेकात : व्यवसिंह किशासिक ক্বিরা তথা সমগ্র সৃষ্টিরাজ্য ধর্ণস হয়ে যাগুয়ী এবং দ্বিত্রীয়টি হলো কেয়ামতে **मिता उथा अक्टि नुक्ट्मत छैभत मृ**ठ्य-नामक घटनाटि घटट यावात भदात জীবনটি। সূতরাং, ব্যক্তি-মৃত্যুই হলোঁ ব্যক্তির কেয়ামত। সুতরাং, কেয়ামতের मरम-मरम् अठाला रूत् वनेकी भूनर्अवावाम ष्टामा वात काली वर्ष रहा ना वर्ल म्रत्न क्रि। অনেকেই পুনর্জনাবাদ ইসলামে নাই বলে ধারণা করে এবং

পুনর্জনাবাদ কথাটিকে হিন্দু-ধর্মের উপরে চাপিয়ে দেন। আজ হতে আনুমানিক भीए भाष्ट राजात रूट एशे राजात वहत जाए सूनि-सिवएत वाक्ष्रेभृत्वत সংকলনের নাম যে বেদ সেই বেদ গ্রন্থের অনেক ষ্ট্রানে অনেকবার আকার-ইঙ্গিতে মৃহানবি মৃহন্মদ (সা.)-এর আণমনের বার্তাটি বলে দেওয়া হয়েছে। একবার চিন্তা করুন তো, ফেরাউনদের জামানার চেয়েগু দুই-আড়াই হাজার वष्टत व्याणित कथा। यथन धान-ठाउँमञ व्याविश्वात रय नौरै। धान-ठाउँमात গবেষকরা ধান-চাউলের আগমনের কথাটি চার হাজার বছর আগে হয়েছে বলে বুলেছেন। সুতরাং, যেখানে ধান-চাউলেরই আবিষ্কার হয় নি সেই সময়, (मर्टे फिल भिन-शिविता की करत अवः क्यान करत अवः कान छालत वर्ण मुरानित मुरुन्ने (त्रा.)- अत व्यागमुदात करा छात्र्या करत एए एक ? व्यामारमत কাঁধের উপির যে ধর্মের সাইনবোর্ডটি আছে উহা হিমালয় পর্বত হতেও় দৃঢ় এবং किंग। ठारे भुनि-श्विरफ़्त वार्षीछला यारा भरानवि रक्षत्र भुरम्न (त्रा.)-अत व्यागमन मन्पर्टेन छैंशा मानत्म श्रश्न करत् लार्च अवः भक्राष्ट्रित मिर्च भूनि-सिर्फितरक, धर्मीय मार्चनर्त्वार्छिष्ट्र कार्धित छेभत्र श्रष्टछार्ति छत्र कतात म्हेनू, অশ্বীকার করি। এই মুনি-খাষিরাই বারবার বলে গেছেন যে, পুনর্জনাবাদ একটি শ্বতঃসিদ্ধ সূত্য। পবিত্র গীতা গ্রন্থেপ্ত পুনর্জনাবাদের কথাণ্ডলো আমরা পাই। আবার গোতম বুদ্ধের বাণীগুলোতেও পাই। আবার, মহাবীরের জৈন-ধর্মতেও পাই। সূতরাং, এটণ্ডলো ধর্মে যেখানে পুনর্জনাবাদের কথাটি স্বতঃসিদ্ধ সত্যরূপে মেনে নেপ্তুয়া হয়েছে সেখানে আমরা কেমন করে অস্বীকার করি? আমরা বঝতে পারি না যে কেয়ামতে সগিরা তথা ছোট কেয়ামত তথা মানষের মত্য-ঘঁটনা ঘটার পর আবার যে আসতে হবে তার পরিষ্কার ইঙ্গিতটি এভাবৈই পাগুয়া যায় যে, কেয়ামতের সঙ্গে-সঙ্গে গুঠানো হবে। জান্নাত যেমন বেহেশত, আবার একই বানানে একই শব্দে জান্নাত হয়ে যায় বাগান তথা উদ্যান। তেমনি **গুহি নাজেলের বিষয়েই দেখতে পাই, নবি-রসুলদের কাছে গুহি নাজেল হচ্ছে,** व्यावात नित-त्रभूनएरेत सारात काट्ट अरि नीट्य एट, व्यावात सामाष्टित निक्छ अरि नाट्य एट्ट। পतिरमस्य वनटा हार य अरे व्याग्नाटात समार्थ व्याभात काना नार्हे।

७१. काला (विलल) लाङ (ठाडाटक) माहितूङ (ठाडात माथी, ठाडात वक्क) इशा (अवः) इश्रा (त्र, ठिनि) इँउडाॐहरूङ (ञालाभ कितळिहिल, क्रवाव फिळिहिल, बालाठना कितळिहिल, िकाभालाङन तठिश्चिण विल्लाहन मक्छि 'हाताङ्गाङक रळ गठिए। 'भूहाश्चाताणन' व्यय रला व्यालाभ-व्यालाठना, कि इँहिए तख्य ठात व्यवहादतत कथा वलात फिका) व्याकाशत्वा (ठूमि कि व्यश्चाकात कितळहा, ठूमि कि व्यश्चाकात कितळहा, ठूमि कि व्यश्चाका कितळहा, ठूमि कि व्यश्चाका कितळहा, ठूमि कि भानिया लहेळ व्यश्चिकात कितळहा, ठूमि कि भानिया (ठातभत) मिन् (इँटळ, खिल) नुक्काणिन (इँक्क, वीर्य, खिलः, भानू) मुम्मा (ठातभत) माश्चाका (ळाभाटक भूनाइ कित्रशाद्धन, ळाभाटक व्यश्च कित्रशाद्धन, ळाभाटक वित्रशाद्धन, त्राभाटक वित्रशाद्धन, वित्रशाद्धन, वित्रशाद्धन, वित्रभाटक वित्रशाद्धन, वित्रभाटक वित

পূর্ট বলিল তাঁহাকে তাঁহার বন্ধু এবং সে আলোচনা করিতেছিল, তুমি কি অশ্বীকার করিতেছ তাঁহাকে (যিনি) তোমাকে সুষ্টি করিয়াছেন মাটি হইতে

তারপর শুক্র হইতে তারপর তোমার্কে পরিপূর্ণ করিয়াছেন পুরুষে।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বলা হয়েছে, যখন কোনো মানুষ প্রচুর ধন-সম্পদের মালিক (আমানতদার) হয়ে যায় এবং এক কথায় ধনবল ও জনবলে

७৮. लाकिन्ना (किन्नु आमि विन, अथए आमि विन, भत्न आमि विन, भन्नाम्यत आमि विन, भन्नाम्यत आमि विन) एथ्या (छिनि, अ) -लाप्ट (आलाप्ट) तार्वि (आमात तव, आमात श्रिल्भानक, आमात महाश्रुष्ट्र) थ्या (अवः) ला (ना) उन्तिक (आमि मतिक कृति, आमि अःमीमात कित, आमि छाणीमात कित) विताव्वि (आमात तत्त्व मिट्ट, आमात श्रिल्भानक नात्य, आमात महाश्रुव मत्म) आरामान (काराक्ट, कात्ना क्रनक्ट)।

के किन्न वामि विन, िर्वि वानार वामात तव अवः ना वामि गतिक कित

আমার রবের সহিত কাহাকেও।

७৯. ३য়ा (এবং) ला३ (यिष, हाয়, की छात्लाह ना हहैछ [मर्छ এবং আকাঞ্চন বোঝানোর জন্য ব্যবহৃত অবয়য়], কেন) লা (না) ইজ্ (यथन) দাখাল্তা (প্রবেশ, ভিতরে গমন, ঢোকা) জান্নাতাকা (তোমার জান্নাতে, তোমার বাগানে, তোমার উদ্যানে) কুল্তা (তুমি বলিয়াছিলে) মা (যাহা) শাআ (চায়য়া, ইচ্ছা করা) আল্লাহু (আল্লাই)।

क्टें अवः किन ना यथने ठूमि अर्विम केरता क्यामात कान्नाक, ठूमि विनयाहिल,

वालार यारा हात्रन।

+ ना (नार) কুপ্তয়াতা (শক্তি, ক্ষমতা, সামর্থ্য) ইল্লা (একমাত্র, কিন্তু, ব্যতীত, ছাড়া) বিল্লাহি (আল্লাহর)।

के बार मिक्र जीवार शासी।

+ रॅन् (यिष्ट, यिष्ट्रें ना, वित्राहर ना) ठातानि (वासात्क प्रिश) वाना (वासि) वाकान्ना (व्यानक कस, श्रुव कस, कस, श्रुव्रव्य, व्यान, नूर्न) सिन्का (क्यासा रहेंक्क, क्रासा व्यान (त्रामा व्यान (त्रामा व्यान (त्रामा व्यान (त्रामा व्यान व्

कें यिक व्यासारक एएंग, व्याप्ति क्यासात छाडेक्ट मन्मर अवः मञ्जाल व्यत्नक

কম।

80. काळात्रा (तृज्वाः रग्नजा) तात्ति (जामात तत, जामात श्रिल्णालक, जामात त्रमाश्रम्) जान्रेमिका (जामातक मान कतित्वन) शार्त्रान् (मुंगम, जामात त्रमाश्रम्) जान्रेमिका (जामात मान जिल्ला) क्षेत्रक्षे, (त्र्र्म) मिन् (रहेळ, क्रांत्र, त्रंत्र) कान्नािका (जामात कान्नांत्र, क्रांमात वाणान, क्रांमात में क्रांन्) श्रा (अवः) रमेत्रिमा (लामार्या (क्रांगा, क्ष्रांन् क्रांन्) जामार्या (जामार्या क्रांग्रां) स्वामार्या (व्याक्रांत्र, व्याक्ष्मा, व्या

থেকে) সামায়ি (আকাশ) ফাতুস্বিহা (সুতরাং তাহা) সোইদান্ (মাটি, মৃত্তিকা, ভূমি, ধূলিবালি) জালাকান্ (পরিষ্কার সমতল ভূমি, পুটিছল বালু, উভিদশূন্য)।

े প্রতিরাং হয়তো আমার রব আমাকে দীন করিবেন উৎকৃষ্ট – তোমার জান্নাত হইতে এবং পাঠাইয়া দিবেন তাহার উপর আজাব আকাশ হইতে সূতরাং তাহা পিচ্ছিল বালুর ভূমি (মরুভূমি)।

৪১. আন্ত (অথবা) ইউস্বিহা (হইয়া যাইবে) মাইউহা (উহার জান্নাতের) পানি) গান্তরান্ (মাটির নিচে প্রবেশ করা, কোনো বস্তুর মধ্যে চলিয়া যান্তয়া, ভুগর্ভে ঢুকিয়া যান্তয়া, গর্ত, খোলা ময়দান) ফালান্ (সুতরাং কখনোই না) তাস্তাতিয়া (তুমি সক্ষম হইবে, তুমি সমর্থ হইবে, তুমি শক্তিযুক্ত হইবে) লাহ (তাহার, তাহার জন্য) তালাবান্ (তলব করা, খোঁজ করা, তালাশ করা, সন্ধান করা)।

্ষ্ট অথবা হইয়া যাইবে উহার পানি মাটির নিচে প্রবিষ্ট, সুতরাং কখনোই

তুমি সক্ষম হইবে ना তাহার খোঁজ করিতে।

১ ব্যাখ্যা : এই চারটি আয়াতের একসঙ্গে কিছুটা ব্যাখ্যা লিখতে যেয়ে প্রথমে বলুতে হচ্ছে যে, অপর বন্ধুটি তুথা সাথীটি, যিনি ধনবল এবং জনবলে **प्रत्न.** छिनि तल्एन, वाभाते श्रिलानक रतन वानार **शैठि**পानकुत्रभी আनु।रुत् त्रस्य आप्ति काराद्वि भतिक कर्ति नो। এখন श्रम् रला, শরিক বলতে ें की বোঝায়? की की করলে শরিক করা হয়? এই क्याछलात यिष्ठ अथाल उल्लंभ कता रसु नि, किन्नु सानुषु यथन धनवन, ऋनवन এবং আপন খান্নাস-রূপী প্রবৃত্তির উপর নির্ভরতার কথাটি বলতে চায় তখনই শেরেকের আগুটায় এসে পড়ে। আবার অনেকে ভুল করে আল্লাহর গুলিদের উপর विछेत्रजार्टिक অন্তর্ভ্রক করে ফেলে। অথচ, শেরেক হতে মুক্ত হতে না পারলে তথা আপন প্রবৃত্তির অভ্যন্তরে লুকায়িত খান্নাস হতে মুক্ত ইতে না পারলে ওলিই হওয়া যায় ना। मुछताः, अकर्मन त्मदाकर्मेक् भानुषर्दे वालारत अलि अवः वालार निक्ररे বলছেন যে, সেই ওলির হাত তাঁরই হাত হয়ে যায়, সেই ওলির কথা তারই কথায় পরিণত হয়ে যায়। এই জলজ্যান্ত সত্য কথাটি প্রমাণ করার জন্য দলিলের প্রয়োজন হয় না, প্রয়োজন হয় নিরপেক্ষ বিবেকের। একটি নফ্সের সঙ্গে থাকা খান্নাস-রূপী প্রবৃত্তিটি যে-কোনো কর্মই করুক না কেন, সেই কর্মটি কলুষিত হয়ে যায় তথা শৈরেকের পর্যায়ে নেমে আসে এবং এই কলুষিত শেরেকি কর্মটি रस वन्नन। नज़्वा कर्म साटिंछ वन्नन नय़, वतः रैराठ बेकिंगि वर्त्नां। बर्रे क्यांधरना क्विनर मुर्थत भीकृष्टि रत्नर চन्दि ना, वतः नक्त्र रूफ क्मन कुद्र খান্নাসমক হওয়া যাঁয় সেই ধ্যানসাধনার প্রয়োজন হয়। এবং এই প্রয়োজনীয় শিক্ষাটি তারই কাছে পাবার আশা করা যায় যিনি আপন নফ্স হুতে খান্নাস-রূপী শেরেকি পর্দাটিকে উন্মোচন করতে পেরেছেন্। এদেরকেই বিভিন্ন নামে **छाका रुग्न, त्यमन् – मुनि, श्वि, त्राधु, त्रष्टु, त्यागी, त्रन्नात्री, शीर्व, फेकित,** মুরশিদ, প্রলি, গাউস, কুতুর, আর্বদাল, আরিফু ইত্যাদি। আসল পুলিশের সঙ্গে नेकल পुलिन, আসल रैंजैनिकित जल्ह नकल रैंजिनक, আসल त्याव जैन्द्रात जल्ह नकल तुराव त्रष्ट्रा – এ-तकसङाद्व व्यत्नक नकद्वत त्रभारात्र है का व्यरत्र দেখতে পাই। তেমনি আল্লাহ্র গুলিদের নাম ভাঙিয়ে নকল গুলি পাগুয়াটাগু তো একান্ত একটি স্বাভার্বিক বিষয় বলেই মনে করতে চাই। প্রথম বন্ধটি কি कात्नन ना, वालारत रेष्टा अवः मिक व्यवननीयः? किन्न अरे सोशिक श्रीकृठित পাশেই আমরা দেখতে পাই ধনবল-জনবলের প্রাচুর্যতার অভ্যন্তরে লুকিয়ে থাকা একটি অহংকার। সেই অহংকারের চাল-চলনটি শেরেকের গন্ধে ভরপুর। ইহা অপর বন্ধটি বুঝতে পেরেই প্রথম বন্ধটিকে মনে করিয়ে দিলেন যে আল্রাহ याश हैन्छा करतन, व्यामार कालील कारता काला मिक नारे। लातभत व्याति व विमासन कामात तर व्यामाक कामात अर्थ थापूर्यमय वाभावित लारेका व्याति व्याप्त कामात कामात कामात कामात कामात कामात कामात कामात वाप्त व्याप्त कामात कामात कामात वाप्त वाप्त

8\. ३য়ा (এবং, আর, ३, অধিকন্ধ) উহিতা (তাহাকে ঘিরিয়া ফেলা হইয়াছে, তাহাকে বেউন করা হইয়াছে, ঘেরাঙ, জড়ানো, ঘেরা, প্রদক্ষিণ, বেড়া, প্রাচীর, বেড়, পরিধি, সে পরিবেন্টিত হইল) বিসামারিছি (তাহার ফলপুঞ্জের দ্বারা, তাহার ফলগুলির দ্বারা) ফাআস্বাহা (সুতরাং সে শুরু করিল) ইউকাল্লিব (হাত মোচড়ানো, হাত কচলানো [এখানে অর্থ নিজ হাত আক্ষেপে এবং অনুতাপে মোচড়ানো], এলট-পালট করে, অদল-বদল করিতে থাকে) কাফ্ফাইছি (তাহার দুই হাত, হাতে হাত মিলানো [লক্ষিত হওয়ার আলামত। এখানে আভিধানিক অর্থ নয়, এখানে অর্থ লক্ষিত হওয়া]) আলা (উপর) মা (যাহা) আন্ফাকা (সে খরচ করিয়াছে) ফিহা (উহার মধ্যে) ওয়া (এবং) হিয়া (সে, তিনি) খাওয়িইয়াতুন (পতিত, পতনপ্রাপ্ত, খোলা ['খাওয়াউন' শব্দ হইতে, ইহার অর্থ ঘর খালি হওয়া, পতিত হওয়া, খালি হওয়া]) আলা (উপর) ইয়ালাইতানি (হায়, আফসোস) লাম্ব (না) উশ্রিক (আমি শেরেক করিতাম, আমি শরিক করিতাম) বিরাব্বি (আমার রবের সাথে, আমার প্রতিপালকের সাথে) আহাদান্ (অন্যু কুহাতকেও, আহাদ)।

প্ট এবং তাহাকৈ ঘিরিয়া ফেলা হইয়াছে তাহার ফুলসমূহের দ্বারা, সুতরাং সে তাহার দুই হাত কচলাইতে শুক্ত করিল যাহার উপর সে খরচ করিয়াছে উহার মধ্যে এবং সে পতিত হইল তাহার মাচাগুলির উপর এবং সে বলিল, হায়

আমি শেরেক করিতাম না আমার আহাদ রবের সহিত।

े व्याच्या : अर्थे व्याचाट वना रखिष्ट, पूनियात कान्नाटित ज्या वागानित मानिक का वागानित कन्छला मिख एएक किना रय नि, वतः निक्रत कर्मकला पृता निक्रक्र पित दिएष्ट ज्या भितिविधिण कर्त व्यथा विष्क्र कर्मकला पृता निक्रक्र पित दिएष्ट ज्या भितिविधिण कर्त व्यथा विष्कृत छनाट्य मिखा कान्नाटित मानिक निक्रत कर्मकलात में किन्य कामन — यात मिला क्रित प्रति जात प्रति क्रित भिति विधान। व्यव्यक्त भित्र विधान। जात क्रितनत अर्थे ममञ्ज व्यामन हिन हातथात रखा यावात अकि व्यामन। जात अर्थे व्यामनक्रिक ध्वःम प्रतियात कान्नाटक ज्या वागानिक ध्वःम क्रित क्

कीवतित हाएं छि छि ११न। ठाँहे प्रशा यारा, विषारकाल त्र वाकतात्रत छावार विनाभ करत वनळ नाभन, हारा! वाभि यिष वाभात वाहाए तर्वत मत्म त्यात्र ना कत्राम ठा हल अहे विभएमभूह हळ भुक्त हळ भात्राम। मूठताः, भ्रूर नाभक घर्षनारि पिरा हेंह-भत्रकालत मव तक्स श्रम्थलात छेंबत वालात मळा छक्षन हरा कृष्ट १८०। पृष्टि हळ वाभन नक्त्मत मत्म रा-शात्रामि अठकान क्रिएरा हिन तम्ह शात्राम मदा यावात कात्रल व्यभताशीतां ठशन वाहाएत्रभी वाहाहत भित्रहारि प्रथळ भारा।

अशाल अकि केया ना वलल ज्ञालक वर्ष जूल सार्था भारत यावात महावना स्वारं यात्र जात स्विष्ट हिला, जालाहत महावल क्षेत्र स्वारं करता करता करता वामालत वात्र वात्र वात्र वात्र हिला, जालाहत महावल करा ज्ञालक करा वालाह कर्मा वात्र वात्र वात्र वात्र वात्र वात्र वात्र वात्र वालाह क्षेत्र वालाह क्षेत्र वालाह क्षेत्र वालाह वा

80. अशा (अवः) नाम (ना) ठाकून (ष्टिन) नाष्ट (ठाष्टात क्रना) कियाठून (फ्न, अमन फ्न याष्टाता भवन्मत नाष्टाया-नरस्यानिया करत, त्नाकक्रन) रशान्त्रक्रनाष्ट्र (ठाष्टाता याष्टारक नाष्ट्राया कित्रत, याष्ट्राता याष्ट्रारक निवस्त, याष्ट्राता याष्ट्रात निवस्त, याष्ट्राता याष्ट्रात निवस्त कित्रत, याष्ट्रात याष्ट्रात

कै अवर हिल ना ठारात क्रना अमनु ५ल (याराता) छारात्क जाराया कतित्व

वाल्लार् ष्टाष्ट्रा, अवः ष्ट्रिल् ना उम्रात्काती।

88. र्नानिका (अर्थात, अर्थ प्रमाय, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त, अर्थ प्रात्त प्राप्त, अर्थ प्रात्त प्राप्त, अर्थ प्राप्त प्राप्त, अर्थ प्राप्त प्राप्त, अर्थ प्राप्त प्राप्त, अर्थ प्राप्त प्त प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्त

क उद्याद्व बाब्राह्म कर्तु (यिनि) अक्साब मठा।

+ एउसा (छिनि) शास्त्रक्न (उठमें, त्यूर्ड, উৎক্উ, অতিশয় ভালো) সাওয়াবান (সওয়াবদাতা, পুরস্কারদাতা, প্রতিদান, বদলা, পারিতোষিক) ওয়া (এবং) খায়কুনু (উত্তম) উক্বান্ (পরিণাম, পরিণতি)।

প্ট তিনি শ্ৰেঠ সূত্ৰয়াবদাতা এবং শ্ৰেছ পরিণামদাতা।

े त्राचा देश व्यायां पूर्णिक निर्विष्ठां तियां याय त्य व्यायां विकास कियां विकास निर्मे कियां क

व्यिषिताभी नामिक उथा वालाह माल ना – तत्न या वालाहर नारे। त्रहें काठी मामिकत्मत त्मिकत्मत त्मिकत्मत मारा कतात उद्ध अभिद्य वाभव्य त्मि। मामिकत्मत त्मिकत्मत व्याप वाकाम कामीदि अष्ठ द्विमकत्म तर त्माक माता याय अवः त्रहें त्मात्कता व्यिषकाः महें मून्नमान। द्विमकत्मत अष्ठ भाका, ठात उभत अमन मीठ या तत्रक भर्ष, माथा शिकात ठातू नारे, शावात नात्ममान, द्विम नारें – हें ठामि ममगा त्मिम त्मित भत्त माराया कतात उद्ध क्राठिमध्य अभिद्य अत्मा। त्रहें क्राठिमध्यत मत्या थाका नामिक, मत्मर्थनामी, मूर्ठिभूकातक हें ठामि व्यभवात्म याता द्विषठ ठाता कि अर्ह मूमनमानत्मत माराया कतात कना अभिद्य व्याप्त नारें?

बहें बांबाएउत व्यान वर्षि विकित्ति कित विकित क्रिस्टा थिए नित्र त्यां कर्ति व्याविक्त क्रिस्टा विकित व्याविक्त विकित क्रिस्टा विकित व्याविक्त क्रिस्टा विक्रित विक्रित विक्रित विक्रित क्रिस्टा विक्रित विक्र

8৫. अয়ा (এবং) ইদ্রিব্ (পেশ করা, সন্ধুখে স্থাপন করা, দাখিল করা, নিবেদন করা, আঘাত করা, বানানো, বর্ণনা করা, ভ্রমণ করা, মারা, ঢালিয়া দেপ্রয়া, চলা, বিবরণ দেপ্রয়া) লাহম (তাহাদের জন্য) মাসালাল (উপমা, দ্টান্ত , উদাহরণ, প্রমাণম্বরূপ, নিজর, উপমান, সাদৃশ্য, তুলনা, আনুরূপ্য, সাম্য, গল্লছলে নীতিপূর্ণ উদাহরণ) হাইয়াতিদ (জীবন, প্রাণ, আয়ৣ) দুনিয়া (দুনিয়া, পৃথিবী, জগং) কামায়িল্ (পানির মতো, যেমন পানি, পানির ন্যায়) আন্জাল্নাহ (আমরা নাজেল করি) মিনাস্ (হইতে) সামায়ি (আকাশ) ফাখ্তালাতা (সুতরাং উদগত হয়, সুতরাং নির্গত হয়, সুতরাং উৎপন্ন হয়, উদ্ভূত হয়, বহির্গত হয়, উধ্বগত হয়, উখিত হয়, সুতরাং মিলিত হয়) বিহি (ইহা দিয়া, তাহার সঙ্গে, উহা দিয়া) নাবাতু (সবুজ ঘাস, সবুজ উদ্ভিদ) আর্দি (জমিন, পৃথিবী, দেহ, মাটি) ফাআস্বাহা (সুতরাং হইয়া যায়, সুতরাং লাগিয়া যায়, সুতরাং তাহার ভোর হইল) হাশিমান্ (গুকনা ঘাস, তৃণনতা, ভাঙা টুকরা-টুকরা ভূমি, গাছের গুকনা পাতা বাতাসের দ্বারা ঝারিয়া ফেলা, গুকনা রুটি, হাডিড) তাজ্রুহু (তাহাকে, উড়াইয়া দেপ্রয়া বা প্রড়া) রিইয়াহ (হাওয়া, বায়ু, বাতাস)।

প্রতির পৈশ করো তাহাদের জন্য একটি মেসাল দুনিয়ার জীবনে, যেমন পানি আমুরা নাজিল করি আকাশ হইতে, সুতরাং নির্গত হয় তাহার দ্বারা সবুজ উদ্ভিদ মাটিতে, সুতরাং হইয়া যায় শুকনা ঘাস, (যাহা) উদ্ভিয়া যায় বাতাসে। + ওয়া (এবং) কানা (হয়, হইয়াছিল, হইত) – ল্লান্থ (আল্লান্থ) আলা (উপর) কুল্লি (সময়, সব, সকল, সমূহ) শাইয়িন্ (কিছুর, বস্তু, জিনিস) মুক্তাদিরান্ (ক্ষমতাশীল, শুক্তিমান্, ক্ষমতাবান)।

প্টি এবং আল্লাহ হয় সব কিছুর উপর ক্ষমতাবান।

8७. व्यान्सान (सान, जन्मेरे, सनफोनठ, ज्रम्फ्रि, सन, क्षेत्रर्य, क्षार्र्य, जन्मिह रेतछ्त) अशान् (क्षेत्रः) तानुना (ज्रुव्यम् ['हेतनून'-क्षेत्र तस्तरान ठ्या ज्रुव्यम् निक्षां, जाक्षे, गश्चना, जोक्षात्ना, त्यांछा, त्रांत्र, सत्नाहातिछा) हाह्यशाछिए (क्षेतिक) पुनिश्चा (पुनिश्चा)।

के क्षेत्रर्थ कृतः पूंबनेष्ठात्नती पूनियात क्रीवत्नत् स्नोक्र्य।

+ अग्रान् (अवः) वाकिरुगांजून (शृंग्री, श्रिंगिंडण, भाकात्माङ, श्रित, व्रात्म मानिराज् (प्रत्मम्भूर, भूणक्षम्भूर, जात्मा काम्रधला, ताक काम्रम्भूर, मर्र कार्याविन) शार्रक्ष (उत्रमें, क्ष्र्ंक, जिल्क , व्याप्तिन) शार्रक्ष (उत्रमें, व्याप्तिन) रात्मात प्रविभाग (विकर्ण, काष्ट्र) ताविका (क्ष्राम्म तिक्ष्ण, क्ष्राचान (प्राप्तिन क्ष्राचान (क्ष्राचान काम्रान काम्र

প্ট এবং প্রতিষ্ঠিত পুণ্যকর্মসমূহ তোমার রবের নিকটে উত্তম সপ্তয়াব এবং

छेडस खासल।

89. अशा (अवः) ইয়াগুমা (फिन, ভোর হইতে সম্ব্যা পর্যন্ত সময়)
नুসাইয়িকেল (আমরা [আলাহ] দ্রমণ করাই, আমরা সক্ষালন করিব) জিবালা
(পর্বতসমূহ, পাহাড়গুলো) গুয়া (এবং) তারাল্ (তুমি দেখিয়াছ, তুমি দেখিতেছ,
তুমি দেখিতে পাইবে, তুমি দেখিবে) আর্দা (প্রিবী, মাটি, জমিন, দেহ)
বারিজাতান্ (যাহা প্রকাশিত হইয়া পড়িয়াছে ['বার্জুন' হইতে 'বারিজাতান'।
'বার্জুন' অর্থ প্রকাশিত হগুয়া'] খোলা, বন্ধনহীন, অনাবৃত, উদার, উন্মুক্ত)।

ुकी अवः সেই किन वाभता [वस्वछात् वना हेरस्र । सभग कितासैव

পর্বতসমূহকে এবং তুমি দেখিতে পাইবে প্রকাশিত পৃথিবী।

+ अर्रेश (अवर) हामात्वाहम् (आमता छाहाप्ततरेक अक्रिक्कि क्तित, आमता छाहाप्तिगरक नमस्तर क्रित) कालाम् (त्रूछतार वा) वृगाप्तित् (आमता खत्राहिछ फिर्ट, खामता हाफ़ित, खामता विफामाव शाकित्छ फिर्त, खामता विम्रात फिर्त, खामता खराहे फिर्त, खामता प्रतिवाप फिर्त, खामता विम्कृति फिर्त, खामता क्रमा करित्) मिन्हम् (छाहार्फत मधा हहेत्छ) खाहामान् (काहार्क्छ)।

क्षेत्र अस्त्रा जाशास्त्र असरवर्ज कित्रव यूजेंद्रो९ **आसद्रा अवग्राश्टी** फिव ना

তাহাদের মধ্য হইতে কাহাকেও।

े व्याचार शिक्षित नामाना व्याचार निचळ निद्य क्ष्रयस व वन्त हा या मानूम नहक्ष लाज व सार्व चामान क्ष्मी माग्नात कालत मरा वार्षिक या प्राः। विदेष हे हात कल नक्ष्म हळ चामान व्याचारिक कीवलत कृषत विश्वामि सांचिक हर्य प्रजः। वाष्ठितक्यात वाष्ट्राणि हातिया याग्न, यिष्ठ कृषत हळ वह वाष्ट्राहीनगणि कम्हें प्रता प्रजः। लाज-सारहत क्षिण व्याक्ष हर्य लाजी कीवलत निक्ष प्रतिपित विषयक्षणा साह-माग्नात चानाम-मिन्निण पूनियात नयन कुड़ाला वकि पृष्ठा वामता स्थळ पाहें प्रयणित वह लाज-सारहत माग्नात कीवनिव विषय वन्त वाग्नाण प्रवा वानाह की व्यप्त वानाम हळ नारक हव्या विषित पानित मळा। विषित पानित यमन जक्षणा, वृक्षताक्षित विदेश प्रांतिक यमन जक्षणा, वृक्षताक्षि वदः एप ममाञ्चला माणि हळ वहण कर्त त्वर वर्ष वदः मुक्त व मुमिक्किण हर्य वर्ष वदः व्यवस्था विषत भागि हळ वहण कर्त त्वर वर्ष वहण क्ष्म क्षेत्र विवाह हिक्ता ह्या

যায়। এ যেন একটি ঘূর্ণায়ুমানু বুত্তের আবুর্তন ূ বৃষ্টির জল, সবুজ উদ্ভিদের सारुस इं जीवता धन-नन्नम अवः प्रतान-(भारत अरे मनानास्त्रीत सत्ना नासिक्र চোখ-ধাধানো রূপ আর শোভায় মণ্ডিত। স্থায়ী রহমতটি তখুনুই লক্ষ করা যায় यथन व्यापन नक्त्र रूट धानुमाधनात साधारस ब्रवः व्यानारत वित्पष व्यनुधरर जा लाछ করা िष्ठा जात सर९ जासन प्राता सानुत्यत सथा रूळ शान्नामसुङ रूख ग्राधिक लाख কুরাটাই মানুষের জন্য সর্বোৎকৃষ্ট সপ্তয়াব এবং উত্তম একটি আশুয়স্থল। মহৎ **छिष्ठा बातू सेंर९ बामनछलात द्वाता सार-माग्रात वन्नन रळ मुक्तिनांछ करत** त्रश्मि-त्रभी वालार्त ऋमात साधारम ङ्वान्नाण्वाभी रुख्या यारा। এইतेभ ऋमाश्रास्ट रक्ष ना भावत्न 'त्रोग्नारा' नामक अकि छित्रावर त्रमग्न व्यापत यथन भवराधिन स्रमण एल यात्व अवः अर्थे भूषिवीश पृष्टित व्यष्ठताल नूकित्य यात्व। पूनियात लाङनीय धन-त्रम्मात्त्व छाकिकाछि द्वा भाव किष्टूमित्नेत अना, रेंरा त्रवारे কমবেশি বুঝতে পারি। তারপরেগু বুঝি না। কেন বুঝি না? আপন-আপন নুফ্সের সঙ্গে খান্নাস-রূপী মায়ার বন্ধনটি দিবানিশি কুমন্ত্রণার পর কুমন্ত্রণা দিয়ে চলছে আর সৈই কুমন্ত্রণাটিকেই সত্য বলে ধরে নিয়ৈ অগ্রসর হই। কিন্তু मृত্युत দ্वात्रश्रास्त्र এই কুমন্ত্রণাগুলো পরিষ্কার ধরা পড়ে এব্ং অসহায় এতিমের में केंग केंग नकान करते किया शिक अवः उथन बात कि श्रूष्ट कतात शांक ना। भत्नरें रूळ हारा ना त्य, अरे व्यासाठ छिनिएक छासात मेक हारत त्य अकरें क्या, এकर विषय, এकर फर्मन वना रुष्ट। शान्नाम-क्रभी सार-सायात वन्नन হতে মুক্তির সাধনাটি যারা করতে চায় এই চাওয়াটাই তাদের তকদির। আর যারা টায় না, গুটাগু তাদের তুকদির। এই তকদির আল্লাহ রহিম-রূপে বুদুল कर्त्व एन, नज्ना नावनात एनियात लाভ-स्नास्ट्रत घुनायमान एक व्यानिज्ञ **२८७ २য়। সূতরীং, চরম পর্যায়ে কোনো গাল-মন্দের অবকাশটি থাকে না।**

পাঠকদৈর আরেকটু মনে করিয়ে দিতে চাই যে, কোরান-এর একমাত্র দর্শনটি হলো আপন নফ্স হতে খান্নাস-রূপী শয়তানটিকে তাড়িয়ে দেওয়া অথবা মুসলমান বানিয়ে ফেলা তথা মোহ-মায়ার বন্ধন ছিন্ন করে আপন নফ্সের সহিত রব-রূপী আল্লাহকে তথা ক্রহকে পরিপূর্ণরূপে জাগ্রত করে তোলা। এই ইসলামি দর্শনটিকে সুন্দর মনে করতে চাই। কারণ, এক ইসলাম তিন কুড়ি তের টুকরা তথা তেহাত্তর ফেরকায় ভাগ হয়ে গেছে। এরই মধ্যে বেশ কিছু ফেরকা সুফিবাদের নামটুকুও শুনতে চায় না, বরং সুফিবাদের অনুসারী গার্ডসূল আজম গার্ডসে পাক, মহিউদ্দিন ইবনুল আরাবি, মাওলানা জালালউদ্দিন ক্রমি, হজরত শামসে তাবরিজ, আহমদ কবির রেফায়ি, হজ্জাতুল ইসলাম হমাম গাজ্জালি – এ-রকমভাবে বহু সুফিবাদের ধারক-বাহকদেরকে কাফের ফতোয়া দিতেও সামান্য লক্ষা শ্রমটি হারিয়ে ফেলেছে। এইসব ফেরকাওয়ালাদের নৈতিক অধ্যুপ্তর এক নিচে নেমে গেছে যে স্ফিবাদের জুকুবা ক্রমবেশি স্বাই ব্যাকে

त्रामाना नका मतमि रातिया किलाए। अर्रेने कात्रनार्धित तिरिक् व्यक्षः भठन अठ निक्क निक्क तिर्क्ष काद्य प्रक्रिया किला किला कार्या कार्य

৪৮. প্রয়া (এবং) উরিদু (তাহাদেরকে সামনে আনা হইল, তাহাদেরকে সামনা-সামনি করা হইল, তাহা প্রকাশ করা হইল, তাহাদেরকে উপস্থিত করা হইবে, তাহাদেরকে আনা হইবে [মূল শব্দ 'আরাদা' হইতে উরিদু], তাহারা शिक्त रहेत, ठाशाप्ततत्व ममुश्वा कता रहेन, ठाशाप्ततत्व मुत्यामृशि कता रहेन, ठाशाप्ततत्व माम्य व्याना रहेन, ठाशाप्ततत्व शिक्त कता रहेन, ठाशाप्ततत्व माम्य कता रहेन, ठाशाप्ततत्व माम्य कता रहेन, ठाशाप्ततत्व माम्य कता रहेन) व्याना (उपत) ताव्विका (क्रामात तत्वत, क्रामात भाष्ट्रित) माक्याव (काठात, मक, माति, त्यानी, नाहेन)।

প্ট এবং তাহাদেরকে সামূলে আনা হইল তো্মারু রবের উপর সারিবদ্ধভাবে।

+ लाकाम् (निक्यंह, निःमत्म्त्यं, ख्रिक्यं क्रिक्यंना (क्रांस्ता खाँसात्म्त्रं काष्ट्र खाँम्याप्ट्रं, क्रिक्यं काष्ट्रं खाँम्याप्ट्रं, क्रिक्यं काष्ट्रं खाँम्याप्ट्रं, क्रिक्यं काष्ट्रं खाँम्याप्ट्रं, क्रिक्यं खाँमात्म्त्रं काष्ट्रं वाक्ष्यं खाँमात्म्यं खाँ

প্ট নিশ্চয়ই তোমরা আমাদের কাছে আসিয়াছ যেমন প্রথমবার

ट्यां मार्टिक का अपने कि कि अपने कि

+ ताल् (ततः) क्रांवाम्यूम् (क्राम्या त्लिग्नाष्टिल, क्राम्या त्रिग्नाष्टिल, क्राम्या प्रतिग्नाष्टिल, क्राम्या पात्र किर्याष्टिल, क्राम्या पात्र किर्याष्टिल, क्राम्या पात्र किर्याष्टिल, क्राम्या मत्न किर्याष्टिल, व्याम्या मत्न किर्याष्टिल) व्याल्यान् (या क्रिय्तार्टे ना) नाक्वाला (व्याम्या किर्यत, व्याम्या तानार्टेन, व्याम्या क्रिया क्र

ॐ ततेः छामता ভातिग्राष्टिल या कंখलार्थे व्यामता राक्रित कतित ना

তোমাদের জন্য গুয়াদার সময়।

८৯. ३য়ा (अवर) উদিয়া (উপস্থিত করা হইবে, দেওয়া হইবে, পেশ করা হইবে, নির্মাণ করা হইয়াছিল) কিতাবু (কিতাব, আমলনামা [এখানে 'কেতাব' বলতে আমলনামাকেই বোঝানো হইয়াছে। যেমন জান্নাত অর্থ বেহেশত, কিন্তু এই জান্নাতই কোষাও-কোষাও বাগান তথা উদ্যান বুঝিয়েছে। অবশ্য ইহা অধম লেখকের ধারণা এবং এই ধারণাটি ভুল হলেও বলার কিছু থাকুবে না]) ফাতারাল (সুতরাং তুমি দেখিবে) মুজ্রিমিনা (পাপী, অপরাধীদেরকে, পাপাচারীদের, দোষীরা) মুশ্ফিকিনা (উয়কারীগণ, সম্বস্তু, আতরুয়্ম, ভীত, শক্ষিত) মিমুমা (তাহা হইতে) ফিহি (ইহার মধ্যে) ওয়া (এবং) ইয়াকুলুনা (তাহারা বলিবে) ইয়াওয়াইলাতানা (হায় দুর্ভাগ্য আমাদের, হায় সর্বনাশ আমাদের, হায় আমাদের দুঃখ, হায় দুর্ভাগ্য আমাদিগের) মালি (কেমন) হাজাল (এই) কিতাবি (কেতাব, আমলনামা) লা (না) ইয়ুগাদিরু (ছাড়ে, বাদ দেয়) সাগিরাতান্ (ছোট) ওয়া (এবং) লা (না) কাবিরাতান্ (বড়) ইল্লা (কিন্তু, একমাত্র, ব্যতীত) আহ্সাহা (তাহা গুনিয়া রাখা, তাহা গণনা করিয়া রাখা, তাহা লিপবদ্ধ করিয়া রাখা)।

পূর্ট এবং উপস্থিত করা হইবে কেতাব (আমলনামা) সুতরাং তুমি দেখিবে দোষীদেরকে ভীত তাহা হইতে ইহার মধ্যে এবং তাহারা বলিবে হায় সর্বনাশ আমাদের, কেমন এই কেতাব (আমলনামা), ছাড়ে না ছোট এবং না বড় (-

কে) গণনা ক্রিয়া রাখা ব্যতীত।

+ अशा (अवः) अशाकाषू (जाराता भारत) मा (यारा) व्याप्तिष् (व्याप्ति कतिशाष्ट्र) राष्ट्रितान् (ज्ञेषिष्ट्र), मामला, मामनामामन्)।

প্ট এবং তাহারা পাইবে যাহা আমল করিয়াছে (উহাকে) সামনাসামনি।
+ গুয়া (এবং) লা (না) ইয়াঙ্গলিমু (জুলুম করা) রাব্বকা (তোমার রব)

वाशुषान् (काशांकश्व)।

॰ अवेश अूनुस कतिरवन ना क्यामात त्रव कारारक छ।

১ ব্যাখ্যা : এই দুটি আয়াতের প্রথমটিতেই বলা হয়েছে যে, তোমার প্রতিপালক সারিবদ্ধ অবস্থায় তাদের স্বাইকে হাঙ্গির করবেন। মৃত্য নামক ঘটনাটি ঘটবার পর প্রতিটি নফ্স তথা মানুষের দুনিয়ার জাগতিক জীবনের সর্বপ্রকার কর্মগুলো পরিষ্কার হয়ে ধরা প্রেড়। মৃত্যু-ঘটনা ঘটবার আগের জীবনটিকে এখানে প্রথমবারের জীবন বলে উল্লেখ কীরা হয়েছে এবং সেই সঙ্গে বলে দেগুয়া হলো যে, তোমার রবের নিকট তৌমাদেরকে আবার হাঙ্কির করা रत। सानुष सत्न कत्रक छात्र त्य, मृद्रा नासक घष्ट्रनाणि घट्ण यावात भत् व्यावात ठाएमतर्क रक्षन करत वानयन कर्ती रख। প্रতिটि मानुस्वत युन एम्ट्रित मुल যে সৃষ্ণা দেহটি অবস্থান করে সেই সৃষ্ণা দেহটি শুক্রকীটের মধ্যে দিয়ে আনা হয়ে খাকে। শুক্রকীটের মধ্যে যে-দেহটি অবস্থান করে উহা এতই সুক্ষা দেহ যে চর্মচক্ষে দেখা যায় না। কিষ্কু এই অতীব সুক্ষা দেহটিকে স্থল দেহৈ রূপান্তর করার পর আপন-আপন রবের নিকট দাঁড় করানো হয়। ষ্টক্রকীটে অবস্থান করা সৃষ্ণা দেহটি ধারণ করার পর হতে নফ্সের ভালো-মন্দ বুঝবার জাগরণটি ना व्यांत्रा पर्यष्ठ पुनतारा त्रत्वत निक्र एंग्ड कतात्ना रहा ना। ठीर वना रहात्य, প্রথমবার তোমাদৈরকে সৃষ্টি করার পর যেভাবে তোমাদেরকে রবের নিকট व्यानग्रन कता रखिष्टन भेनताग्र कामाप्तत्रक सरेंछात्वर कामाप्तत त्रत्वत নিকট আনুবার ব্যবস্থাটি করা হচ্ছে। কিন্তু মৃত্যু-ঘটনাটি ঘটবার আগে তোমরা भता कर्त्विष्टल य भंत यावात भत्र भुनतारे चात व्यामक रूप ना। कैंग्जिलित वीक, वात्मत वाणि ध्रवः विविद्यक्त वीक्षधला प्रभुल क्यम कृत मत्न रूळ পারে যে কাঁঠাল গাুছটি এই ক্ষুদ্র বিচির ভেতর অতীব সুক্ষারূপে কাঁঠাল গাছের সব রকম গুণাগুণ নিয়ে লুকিয়ে আছে? আমের আঁটিটি দেখে কেমন করে মনে হুতে পারে যে এই ছোটু আঁটিটির ভেতুরে বৃড় আম গুছেটির সব রকম গুণাগুণ নিয়ে লুকিয়ে আছে? তারপর সূক্ষা একটি বটবক্ষের বীক্ষের ভেতর কেমন করে বিরাট বিশালু একটি বটবক্ষের সব রকম গুণাগুণ নিয়ে লুকিয়ে থাকতে পারে? रैंश मुरुक्त विश्वास्त्रत बाञ्चेठारू बामक्ट চार्र ना कार्स प्रशासा ना स्व, শুক্রকীটের অভ্যন্তরে একটি বিরাট মানবদেহ লুকিয়ে আছে। ইহাও বিশ্বাস क्तरं कर्षे रश दिकि। भुष्टा अकिए घुएना भाव, किन्न स्वःत्र नश्। त्रुणताः, भुष्टा-घটनात पाता अक्टि नक्त्रे ठथा अक्टि थाप खार्त्र रख्य यास ना, वेतर कर्मेकेन व्यव्याशी त्रभाष्ठत घटि। ठार वना रखिष्ट, भत्रवर्गी कीवलत व्यासनवासाधला (এখানে আমলনামাকেও কেতাব বলা হয়েছে) প্রতিটি মানুষের তথা প্রতিটি नेक्ट्रात निक्र भितिश्वातक्रात्य जुल धता रूत अवेश भत्रवर्जी क्रीवनिष्ट क्रियन रूज য়াচ্ছে তা পূর্ববর্তী জীবনের আমলনামার উপরেই ভিন্তি করে দেহ-ধারণ করে **मैं ए क्रांति रत अवः अरै व्यामननामाछलात मर्स्य अमन मव खाँछे-खाँछ अवः** বড়-বড়ু বিষয় তুলে ধুৱা হবে যা দেখে প্রতিটি নফ্স আতঙ্কিত হয়ে পড়বে, ভয়-ভীতিতে অবীক বিশ্বয়ে বিশ্বিত হয়ে পড়বে। এখানে উল্লেখ করা প্রয়োজন या, সেই नक्त्रधला তথा मानुषधला व्याण्डवार रख পড़त यंथन प्रथण পात् **व्यामन** छटना ছোট-বড সব রকম তাদের সম্ভোষজনক নয় বলে আপুন রবের নিকট গৃহীত হয় নাই। পূর্ববর্তী জীবনের व्यामननामाधलात उपत छित्रि कर्त्वर प्रतर्जी क्रीवनिए मार्ड कताला रर्ज। ইহাই পূর্ববর্তী জীবনের সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশক্তিণ্ডলোর কর্মফল তথা व्यासननास्रो। अर्थे विষয়ে व्यापन तव प्राप्ताना अफिल-स्प्रिकिश कर्दान ना छ्या জুলুম করা হয় না। আপন রবের কখনোই কোনো অবস্থাতেই কারো সুঙ্গে **कुलुं**स প্রশার্টই করার অবীন্তর, বরং আপন-আপন কর্মফল তথা আমলনামার উপরেই ভিত্তি করে সারিবদ্ধভাবে দাঁড করানোর কথাটি বলা হয়েছে। কেউ-কেউ আবার নফসকে

পরিশেষে, সবচেয়ে বেশি অবাক হই তখনই যুখন দেখি বাংলার বাউল সম্লাট বাবা লালুন শাহ তার গানের মধ্যে এই গভীর রহস্যের কথাগুলো কী

সুন্দর ভাষায় ফুটিয়ে তুলেছেন।

७०. अशा (अर्वः) रङ् (यथन) कून्ना (आसता विनशाष्ट्रिनास) निन्सानारकाणि (रक्तं गणारम्बद्धक्) रुत्रुष्ट्र (र्णासता राज्रुष्ट्रा कर्ता) निवामासा (वापसरक) कात्राङ्गाष्ट्र (त्रुज्राः जाराजा [रक्तं गणाता] राज्रुष्टा कर्तिशाष्ट्रिन) रुन्ना (अरुसाव, क्रिष्ट्र, वाजीण) रुन्नित्रा (रुवनित्र)।

१७ अवः यथने आमता विनिशाधिनाम रक्रतम्लार्फ्तरक, व्रामता स्नन्नमा करता

আদমকে, সূতরাং তাহারা সেজদা করিয়াছিল ইবলিস ব্যতীত।

+ काना (हिन) मिनान् (श्टेंट्ट) किन्नि (क्रिनफ्त) काकात्राका (त्रुठताः प्र नाकत्रभानि कतिन, त्रुठताः प्र व्यानुगट्यत त्रीभा श्टेट्ट वाश्ति श्टेशा शन, त्रुठताः प्र काप्तक श्टेन [मून नेक 'कित्रकून' श्टेट्ट कात्राका नेकिंट व्यात्रियात्श्र], त्रुठताः प्र व्याप्तन व्यभान्य कित्रन) व्यान् (श्टेट्ट, श्वरक) व्याभित (निर्फ्न, व्याप्तन, काक्र, व्यवश्रा, व्यात्रात्र) तात्रिश् (ज्ञाशत त्रुदत, ज्ञाशत श्रीत्रिंगानुकत्, ज्ञाशत त्रुपत्र)।

প্ট (সে) ছিল জিনদের হইঁটে সুতরাং সে ফাসেক হইল তাহার রবের নির্দেশ

रहेळा

+ আফাতাত্তাখিজুনান্থ (তবুপ্ত কি তোমরা তাহাকে ধরো, তবুপ্ত কি তোমরা তাহাকে পছক করো, তবুপ্ত কি তোমরা তাহাকে বলো, তবুপ্ত কি তোমরা গ্রহণ করিবে) প্রয়া (এবং) জুর্রিইয়াতান্থ (তাহার বংশধরকে, তাহার সম্ভানদেরকে, তাহার আগুলাদদেরকে [ছোট-ছোট বাচ্চাদেরকে 'জুর্ইয়া' বলা হয়]) আউলিয়াআ (অভিভাবক, বন্ধু, সঙ্গী, রক্ষণাবেক্ষণকারী, তত্তাবধায়ক, আশুয়দাতা) মিন্দুনি (আমাকে ছাড়া, আমাকে ব্যতীত) প্রয়া (এবং) হম্ম (তাহারা) লাকুম্ব (তোমাদের জ্বা) আদুপ্তউন্ (দুশমন, শক্ল ['আদুা' হইতে আদুপ্তউন])।

প্ট তবু কি তোমিরা তাুঁহাকে গ্রহণ করিবে এবং তীহার বংশধরকে

অভিভাবক্রপে আমাকে ব্যতীত এবং তাহারা তোমাদের জন্য দুশমন।

+ वित्रा (सन्ह, अटकवादाई निक्क, शांताल, जलक्क, कू, जात्रह, दूष्ठ, जात्रह, जात

প্ট জালেমদের জন্য খারাপ (এই) বিনিময়।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতের ব্যাখ্যাটি লিখতে গেলে অনেক রকম কথা এসে পড়ে এবং এই কথাগুলোকে বিশ্বারিতভাবে সাঙ্গিয়ে লিখতে গেলে অনেক কিছু লিখতে হয়। কিম্বু সংক্ষেপে লিখাটাই ভালো মনে করছি। প্রথমেই আল্লাহ

ফেরেশতাদেরকেূ আদমকে সেজদা করার হকুষ্টি দিলেন। ফেরেশতাদের ইমাম আজাজিল তাই আজাজিলের উপরও এই সেজদাটি সমানভাবে প্রযোজ্য। আদমকে সেজদা করার হক্মটি ফেরেশতারা মেনে নিল – তथा भानक्टर रूत – कात्रप, क्वत्त्रभगाप्तृत्वक जाला-भन्न विष्ठात कत्रात क्रमणि प्रथ्या रय नारे ज्या कादानजाप्ततक नक्त्र प्रथ्या रय नारे अवः রুহও দেওয়া হয় নাই। ফেরেশতারা আল্লাহর গুণবাচক নুরের তথা সেফাতি নুরের তৈরি। সুত্রাং, ফেরেশতাদের আদমতে সেজদা করীর বিষয়ে কোনো প্রীশ্ব পাকার কথাই গুঠে ন্যা নির্বাচন করার ক্ষমতাটি দেগুয়া হলে তথা ভালো-মন্দ বিচার করার ক্ষমতাটি দেগুয়া হলে সেজদা দেবে কি দেবে না সেই প্রশ্নটি উঠে আসে। এখানে ফেরেশতাদের বেলায় এই প্রশ্ন উঠতেই পারে না, কারণ ফেরেশতাদেরকে নফ্সগু দেগুয়া হয় নাই এবং ক্রহণ্ট দেগুয়া হয় নাই। সুতরাং, আদমকে ফেরেশতাদৈর সেজদা দেবার বিষয়টিতে অবাক কিছুই নাই। কিছু অপরপক্ষে, আজাজিল যদিও ফেরেশতাদের ইমাম, কিছু আজাজিল জিনজাতি रक्ष व्यागर्छ। सानुत्यत सक्ता क्रिनक्रािटक्ट नक्त्र अवेद क्रूंट प्रथशा रख़िष्ट। ठार्डे कानिए। जाला हैरत बात कानिए। यक रहते अर्ड निर्वापन कतात विषात-বিশ্বেষণটি দেগুয়া হয়েছে। যেহেতৃ আন্ধান্ধিল ন্ধিনন্ধাতি হতে আগত সেই হেতৃ আর্জ্রাঙ্গিলের মধ্যে নির্বাচন করার শক্তি ৪ ক্ষমতাটি দেবার কারণে আক্রাঙ্গিল বিচার-বিশ্রেষণ করতে গিয়ে আদমকে সেজদা দেবার প্রশ্নে অক্ষমতা প্রকাশ করল তথা আজাজিল এক কথায় আদমকে সেজদা দিতে অশ্বীকার করল তথা সেজদা দিল না। আরেকটু পরিষ্কার করে আগেই বলে রাখি যে, এই এবাদত कर्तात विषश्चित्र किवनभाव किव अवश्वभाव्यक व्याप्तम् प्रविशा रखिष्ट সৃষ্টিরাজ্যের আর কাহাকেও এই আদেশটি দেওয়া হয় নাই (অবশ্য অধম लिश्टरित काना मेळ। कात्रन, श्रीवी नामक श्रट्य मेळा जना कांना श्रट कीं व जाएक कि ना काना नार।) किन एउसा दूस नि? कात्रन, जाल्ला श्रट कींव मुर्चिताका छोट्टिफ वाम् करते अवः याता छोटिफ् वाम करते छोफ्ते कुंना बात ঐবাদত করার উপদেশটি প্রযোজ্য নয়। সমগ্র সৃষ্টিরাজ্য আল্রাহর তুসবিহ পাঠ করছে তথা আল্রাহর গুণ্গানে সব সময় রত আছে তথা 'ইউসাব্বিহু লিল্রাহি' বলা হয়েছে। সুতঁরাই, ত্রৌহিদের মোকামে প্রবেশ করতে পারলে আর এবটিত-বন্দেগি করার উপদেশটি থাকে না।

यारकु बाक्षांक्रिन कर्त्वमठाप्तत् त्रतमात रलक् क्रिनक्रांठि रळ बागठ ठारे ভালো-भेक निर्वाচन করার ऋभठाটি আল্রাহ কর্তৃক দেগুয়া হয়েছে এবং সেই **एक व्याम्स्यक स्मञ्जूमा कद्वरूक व्यश्नीकात केंत्रल अवेश वर्टल रक्नल, व्यासि व्याम्स** रेक डेंडम। व्याप्तम रेक डेंडम रेवात व्याक्षांक्रिन कर्ज्क खास्पा प्रश्रुशांगिक वाल्लार् व्यरकात कता राला वाल भग कतालन। अथन् 'व्यरकात' मक्टि राला 'বালাসা'। যদিগু বালাসা শব্দটি আরবি ভাষায় প্রচলিত আছে, কিন্তু বালাসা गर्किं ट्रिक छात्रा रुळ व्यागरा। यसन क्रियात् गर्किं वाश्ला नयं, किंद्र वाश्ला ভাষায় প্রটলিত আছে। আসলে চেয়ার শব্দটি ইংরেজি ভাষা হতে আগত। তেমনি 'বালাসা' তথা অহংকার শব্দটি নাউন তথা বিশেষ্য এবং অ্যান্ডক্ষেকটিভ তথা বিশেষণ হলো ইবলিস। এখানে আজাজিলকে আদমের নিকট আনুগত্য তথা আত্মসমর্পণ তথা সেজদা দিতে অশ্বীকার করার দরুন অহংকারী তথা रैंतिनत्र तना रुख़एर। व्याप्रभक्त किन स्त्रक्षमा फिक्क व्याप्रम कता रुला? यार्ट्यू व्याम्रस्त सक्षा व्यान्नार् क्र कुरकात करत मिख्राष्ट्रन उथा व्यान्नार् नृत्त মুহাম্মটি-রূপে আদমের ভিতর নিজেই অবস্থান করছেন। (য়েহেতু অধর্ম লেখুক শ্বসলমান সেই হেতৃ নুৱে মুহাম্বদি লিখলাম এবং অন্যান্য ধর্মাবলম্বী তাদের নবি-রিসুল এবং মহাপুরুষদৈর নামে এই নুরের নামকরণ করতে পারেন।) এখানে ए५. मा (ना) वागराम्ण्यम् (वामि जाराफ्तरक नाक्षी कित्राष्टि, जाराफ्तरक फ्रिशार्ट्या िष्ट्राष्टि [मूल गक् 'हॅग्राफ्ट स्टेंट्ज व्यागज], व्यामि जाराफ्तरक फ्राफ्त नाक्षी तािंश, व्यामि जाराफ्तरक छाकि, व्यामि जाराफ्तरक व्यास्ता कित्र, व्यामि जाराफ्तरक व्यास्ता कित्र, व्यामि जाराफ्तरक व्यास्ता व्यामि जाराफ्तरक व्यास्ता व्यामि कित्र कित्र व्यामि व्याम

१७ वामि जाराफित्रंक माुक्की कित ना श्रीवर्ती अवः वाममानछिनत मृष्टिक

এবং তাহাদের নফ্সগুলির সৃষ্টিতেগু না।

[পार्ठक, अशांत अकर्षे क्या करून या, नक्ष्मधित मृश्चि कतात क्षाणि वना रखाए। किन्न क्यान-अ कर विषय १५ वात उत्तर कता रखाए अवर अक्वारत उत्तर कर कर्क मृश्चि कता रखाए जूलि (?) वना रखा नि। कातप, कर मृश्चि नरः, वतः कर वानारत व्याप्तम अवः उनम्न कर्त वनक्ष शिल वानार निक्ष म्वाः। अर्थ नक्ष्म व्यात कर्वत पार्थकर्षेक याता वृत्वक भारत वानार विषय कर्म वार्थ वानार विषय कर्म वार्थ वान्य कर्म वार्थ वान्य कर्म वार्थ वान्य कर्म वार्थ वान्य कर्म वार्थ वार्थ वान्य कर्म वार्थ अशांत वार्थ वान्य वार्थ वान्य कर्म वार्थ वार्थ वान्य कर्म वार्थ वार्थ वान्य कर्म वार्थ वार्थ वान्य वार्थ वार्थ वान्य वार्थ वार्य वार्थ वार्य वार्थ वार्य वार्थ वार्थ वार्थ वार्य वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्य वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्थ वार्य वार्थ वार्य वार्थ वार्य वार्थ वार्य वार्य वार्थ वार्य वार्य वार्थ वार्य वार्य वार्थ वार्य वार्य वार्य वार्य

कार्रान- अवना रखिष्ट या नेक्ट्रात वश्व कि रहना 'वान्कृत' व्यवता 'नूकृत']।
+ अशा (अवः) सा (ना) कून्ठू (['कून्ठू' व्यर्थ व्याप्ति हिनास। अशाति क्रक्त कर्त्रवात विषशिष्ट रहाा, वालार 'वासती हिनास' ना वत्न 'व्याप्ति हिनास' वत्तिहन। त्रुवताः, 'व्याप्ति' अवः 'व्यासता' अर्हे पूर्वण मक् व्यत्कत हिनात्वत सक्वा পাবেন। সুতরাং, কোরান-এর অনুবাদে 'আমরা'-কে 'আমি' লেখার মধ্যে কোনো বাহাদুরি আছে বলে মনে হয় না] আমি ছিলাম, আমি হই) মুত্তাখিজাল (প্রস্তুতকারক, গ্রহণকারী, অবলম্বনকারী, বরণকারী, ধারণকারী ['ইন্তেখার্জ' হতে আগত]) মুদিল্লিনা (প্রস্থারাদের, বিশ্লান্তকারীদের, বিশ্লান্তকারীদের, বিশ্লান্তকারীদের) আদুদান্ (সাহায্যকারী, ত্রাণকারী, বাহশক্তি, বাহু, কনুই হইতে কাধ পর্যন্ত ক্রি. হাভা]।

% अवः व्याप्ति ष्टिलाम ना পথराताएम् त्रक्त अर्थनाती, त्रारायानाती।

ठ त्राच्या : अर्थे व्याद्याट्य क्ष्रयस्थे अक्षि विताए क्ष्म फ्रांडिय यात्र व्यात क्ष्म क्ष्मि हिता, व्याकागममूर अवः श्रीवी अवः मानुष्यप्तत्रक गृष्टि कतात ममय क्ष्मि कर्ता अवः कार्ष्मि करात ममय क्ष्मि करा अवः कार्ष्मि त्राच्या कर्ताणि वना रहा व्याव क्ष्मि निथक व्याद्य शावा विद्यान हो जात्मि ना याता श्रीवा श्रीवा विद्यान कर्ता जात्मि विद्यान कर्ता वा शावा शावा वा शावा श

७६. अয়ा (এবং) ইয়াগ্রয়া (দিন, ভোর হতে সয়য়া পর্যন্ত সয়য় ['ইয়াগ্রয়া'র বহুবচন 'আইয়ায়' তথা দিনগুলি।) ইয়াকুলু (তিনি বলিবেন) নাদ্র (ভায়রা ডাক) স্তরাকায়ি (আয়ার শরিকগণকে, আয়ার শরিকদেরকে, আয়ার অংশদিরদেরকে, আয়ার ভাগদিরদেরকে) আল্লাঙ্গিনা (য়াহারা) জাআয়তৣয়্ (ভায়রা য়য়ে করিয়াছিলে, ভায়রা বলিয়াছ, ভায়রা বুঝিয়াছ, ভায়রা দাবি করিয়াছ, ভায়রা ধারণা করিয়াছ, ভায়রা ভাবিয়াছ) ফাদাআগুহুয়্ (সূতরাং তাহাদেরকে তাহারা ডাকিবে) ফালায়্র (সুতরাং না, অভএব না, এই জন্র না, কাজে-কাজেই না) ইয়াস্তাঙ্গিবু (ভাহারা ডাকে সাড়া দিবে, ভাহারা আহ্রানে সাড়া দিবে, ভাহারা জবাব দিবে, ভাহাদেরকে হবুরে লাহয়্ (ভাহাদের জন্য) য়য়া (এবং) জাআল্লা (আয়রা আল্লাহ) রাখিয়া দিব। [পাঠক, এখানে লক্ষ করুন আল্লাহ 'আয়ি' না বলে 'আয়রা' শব্দটি ব্যবহার করেছেন। অথচ একটু আগেই 'আয়ি' শব্দটি ব্যবহার করেছেন। অথচ একটু আগেই 'আয়ি' না বলে 'আয়রা' শব্দটি ব্যবহার করেছেন। অথচ একটু আগেই 'আয়ি' নারক)।

প্র্ট এবং যেইদিন তিনি (আল্লাহ্) বলিবেন, তোমরা ডাক আমার শরিকদের
– যাহাদেরকে তোমরা মনে করিয়াছিলে, সুতরাং তাহাদেরকে তাহারা ডাকিবে, সুতরাং তাহারা ডাকে সাড়া দিবে না তাহাদের জন্য, এবং আমরা

ताथिया फिर्वे ठाशुएफत सर्पा प्रवंनारगत कायगा।

े व्याशाः अर्थे व्याशाळित नामाना व्याशा निशात व्याण श्रथस्य वर्ण ताथळ हारे त्य, मूर्थ-मूर्थ त्यत्वक वर्णाणि वनत्नरे त्यत्वक रळ मूकि भाश्या याग्य ना। त्यमन, भाषत्वत व्याग्य शाश्या मग्नजान रळे व्यान्य व्यथवा शान्नात्मत क्षम्यात व्यथकातिका रळ मूकि त्यळ रत्न वाभ्रव भरत्मभणि व्यवगारे निळ रता। कारात्मत मळा, जूत भर्वळत मळा, त्यता भ्रात्म भ्रात्म अर्थे वाल्य व्यवगारे विक्रंन शांत्म अर्थे शान्नाम्यक अर्थे व्यवगारे विक्रंन शांत्म अर्थे शान्नाम्यक अर्थे व्यवगारे विक्रंन शांत्म अर्थे शान्नाम्यक अर्थे व्यवगारे व्यवगारे विक्रंन व्यवगारे विक्रंन व्यवगारे विक्रंन व्यवगारे व्यवगा

नित्य धानमाधनाय उथा साताकावा-सामात्रकात साधास मुक्तिनाछ कतात क्रिया तर थाकल रत। जन्याय क्रिया मुक्त-मुक्त कथात वसा वश्न करत त्यल रत। अधात वसाभग कथाणि धात्म नात्रप, जानाश्त कथाणि धात्म नात्रप, जानाश्त कथाणि धात्म नात्रप, जानाश्त कथाणि धात्म व्याप्त व्याप

व्यानार्त अनिती काराशः?

য়ৈ-নুফ্স খান্নাসমুক্ত সেই নফ্সের মন ৪ কর্ম পুবিত্র। যে-নুফ্সের সঙ্গে খান্নাস মিশৈ আছৈ সৈই নফ্স অপবিত্র এবং খান্নাসমিশ্রিত নফ্সটি শেরেকের ফাদে পড়ে যায় তথা মনটিও অংশীবাদের দিকে ধাবিত হয় এবং এই অংশীবাদী মনটি দুর্বল, অসুস্থ এবং লোভ-মোহের নানা রকম মূর্তির পূজারি रुख याग्न। भुकुर-घर्षेना फिर्स येंथन लाज-स्माट्य त्रव तकम माग्नाते वन्नने रुक्त ছিন্ন হয়ে পট্টে তুখন্ই সেই হতভাগ্য নফ্সটি পরিষ্কার বুঝতে পারে যে যাদের উপরু জীবন্ডর নির্ভর করেছে তারা আর কোনো কাজে আস্বে না। 'বাইনাহম भा**७** विकान'- वर्षा९, ठाहारम्ब भर्सा रा त्रवनारमत कर्भकनीं व्यापक्रा कत्रष्ट সেই পূর্দা, সেই দেয়াল, সেই প্রাচীর আর অবশিষ্টু থাকে না এবং সব কিছু তুখন নিজেই দেখতে পায় এবং আর কোনো সান্ধীর প্রয়োজন হয় না। এই বৈষ্থিক জীবনের আক্ষালন, প্রতিযোগিতা, ধন-সম্পদের বড়াই, আঅম্ভরিতা সব কিছু তখন কপুরের মতো উড়ে যায় আরু অসহায় বোকার মতো আফসোস कता ष्टींडा ब्यात र्कारता डेंभार शांरक ना। की विष्ठित अरे पुनिसात नीनारंशना! কী বিচিত্র এই লোভ-মায়ার ফুাদণ্ডলো! সুতরাং, সর্বোচ্চ পর্যীয়ে কোনো গালিগু থাকে না, ভাষাগ্র থাকে না, বিশ্লেষণগ্র থাকে না, ব্যাখ্যাগ্র থাকে না। এবং গ্রন্থ পর্যায়ে উপনীত হয়ে হজাতুল ইসলাম ইমাম গান্ধালি আর একটি বাক্যগু লিখে याळ भारतन नि। क्विनरे वाचात्र भळा क्यानक्यान करत क्राय शाकळन। হজ্জাতুল ইসলাম ইমাম গাজ্জালির সমস্ত রচনা তো দেয়ালের এই পিঠে দাঁড়িয়ে त्रिक रुद्धाष्टिन; स्टाक ना स्मर्टे फियान यक्टे मुक्ता, यक्टे भाजना – कर्व का দেয়াল! কিন্তু গ্রন্থ সূক্ষা, গ্রন্থ পাত্না দেয়ালটিগ্র যথন চুর্ণ-বিচুর্ণ হয়ে গেল এবং সমস্ত রহস্য ধরা পটে গেল তখনই ইমাম গাজ্জালির কলমটি আর চলতে পারল ना, আর লিখতে পারলেন না। সুতরাং, পবিত্র নফ্সের উপর আল্লাহ যখন জাগ্রত হয়ে প্রঠেন তখনই পবিত্র নফ্সের হাত দুটো আল্লাহর হাতে পরিণত रेता यात्र, क्रिस्ता-कान-नाक-काथ त्रवह ठथन बाल्लारत हैता यात्र अवः अह আল্লাহ্র ধারণ করা পাত্রটি তথা নফ্সটিকেই আল্লাহর ওলি বলা হয় এবং এই उनित निष्ठाप अरप ना कता পर्यम जेशा भूतिए ना रूथमा পर्यम भूतत व्यकानाम জ্ঞানের অবহৈলায় শুয়তানেরই শিষ্যত্ব বরণ করে নিতে হয়। তাই তোূ আমর্ দেখতে পাই, মহানবি বলেন, আল এলমুল হেজাবুল আকবর তথা এই জ্ঞানই व्यत्नक नभग्न वाल्लार्त प्रतिष्ठम्, वाल्लार्ते लेकर्षे भावात भर्य नवर्ष्ठस वर् फियान रुख फैं। क्रिक्त फर्मन लिया याय, लिया याय नानतित फर्मन, तिष्व अशातिमित फर्मन, तूल्रल गाय्यत फर्मन, गार्थ व्यातपुल लिएक छिए। इत फर्मन, वाभित थमकुत एमैन, गांकिल वहाउँनित हमेन, वौतुकु मारातानपुतित हमेन, সান্জার গাজিপুরির দর্শন – ক্রিম্ব বাূবা শামূসে তাবরিজৈর দর্শনের কথাগুলো এতই উলস্ব, এতই দিগন্বর, এতই নেংটা, এতুই খোলা যে লিখতে গেলে মনে হয় সবই আল্লাহ বাব্বুলু আলামিনের মহা বিচিত্র মহা লীলাখেলায় জুলজালালের রূপ ধারণ করে, অসীম রূপ ধারণ করে ছুটে চলা।

७७. ७য়ा (এবং) ताळाल् (फ्शा, फ्र्मन कता, প্রত্যুক্ষ করা) মুঙ্রিমুনা (অপরাধীরা, পাপীরা, গুনাহগারেরা) নারা (আগুন, অগ্নি) ফাজান্নু (সুত্রাং তাহারা মনে করিল, সুতরাং তাহারা ভাবিল, সুতরাং তাহারা বুঝিতে পারিল, সুতরাং তাহারা বিশ্বাস করিল, সুতরাং তাহারা ধারণা করিল) আন্নাহম (যে তাহারা, নিশ্চয়ই তাহারা, অবশ্যই তাহারা, নিংসক্ষেতে তাহারা) মুগুয়াকিউহা (তাহাতে পড়িয়া গিয়াছে, তাহাতে পতিত হইবে, তাহাতে নিপতিত ইইবে) গুয়া (এবং) লাম্ (না) ইয়াজিদু (তাহারা পাইবে, তাহাদেরকে পাইতে ইইবে) আনুহা (তাহার নিকট ইইতে, তাহা ইইতে, তাহার উপর) মাসুরিফান্ (ফিরিয়া যাইবার স্থান, ফিরিবার জায়গা, বাচিবার উপায়, পুরিয়াণের উপায়)।

প্ট এবং দেখিবে অপরাধীরা আগুন, সুতরাং তাহারা বুঝিতে পারিবে যে তাহারা তাহাতে পতিত হইবে এবং তাহারা পাইবে না তাহা হইতে ফিরিয়া

यारेवात भाव।

े तुर्रिशा : अर्थे व्यासाट्य तमा रखाष्ट्र मृद्या-नामक घर्षनारि घटि यातात भत व्यभताधीता प्रभाव भारत या जाता व्याधितत मर्था निभिन्निज्ञ रट्ट अतः प्रस् व्याधन रट्ट भागतात भरा व्यथना भित्रवाप भागतात क्या त्या तमा स्थान ता उभास भारत ना। अकर्ष मक्य करून, अधाल 'नाता' मक्षि व्यवशात कता रखाष्ट्र। 'नाता' वर्ष व्याधन। यिष्ठ व्याभता अर्थे व्याधनक काराबास व्याधन तमा अर्थे व्याधन व्याधन मानुर्वेत धात्राम- विश्व व्याधन मक्षि व्यवशात कता रस्य नि। अर्थे व्याधन मानुरवत धात्राम- मिनुज मनिएक कामाट्य भवणार्थित व्याधन वि। वर्थे व्यासाव्यत अवगार्थ व्याधन व्यापन व्

७८. ७য়ा (এবং) लाकाम् (निक्सर्टे, व्यवगार्टे, निःत्रेट्म्ट) त्राद्धारमा (व्यामदा व्यानार्टे वादवाद वृवार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा विभिन्न धदानद व्यार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा विभिन्न धदानद वृवार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा विगम्छाद वृवार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा विगम्छाद वृवार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा व्यान व्यार्ट्साष्ट्रि, व्यामदा व्याप्ट्रि, व्यामदा व्याप्ट्रि, व्यामदा व्याप्ट्रि, व्यामदा व्याप्ट्रि, व्याप्ट्रे, व्याप्ट्रे,

প্রতি এবিশ্যই আমরা [(আল্লাহ) – পাঠক, লক্ষ করুন, এখানে আল্লাহ 'আমরা' শব্দটি ব্যবহার করেছেন্] বিভিন্ন ধ্রনের ব্য়ান করিয়াছি এই

কোরান-এর মধ্যে মানুষদের জ্ন্য প্রতিটি উপমা (উদাহরণ) দিয়া।

+ अशा (अवर) कीनान (रश, हिन, घटी) रन्त्रान (श्रानुष) व्याक्त्राता (व्यक्तिकारम, दिन्तिकारम, दिन्तिकारम

প্ট এবং মানুষ হয় বেশিরভাগ বিষয়ে কলহপরায়ণ।

 হোতা। সুতরাং, বারবার গুই একটি কথাই বলা হচ্ছে এবং অধম লিখকগু বারবার বোঝাতে চেন্টা করছে।

एए. उशा (अवर) मा (ना, कि, या, यादा, यठक्रप पर्यञ्ज, यिन [लापाठून कातान : तिपि कामानि, जान माठित : तिरि वान वाकि, कि. हाछा, राज उरात : काउँशान, जान कामूज, जान क्षिक्रवादा) मानाजान (निरम्भ किताने, कितारेशा तािशन, वित्रच तािश्याष्ट, कि वाशा किशाष्ट्र) नाजा (मानुरसता, काक्रक्त, मानुर्सक) जान (या) रुँमिनू (रुँमान जाता) रुँ (यथन) काजा (जािजशाष्ट्र) रुमुन् (उाराक्षित काष्ट्र, ठाराक्षित निक्रं) रुमा (एमाराउ, पर्यानक्षित, किक्राण) अग्रा (अवर) रुग्राज्याधिक (क्ष्मा कािर्यात) ताव्वारम् (जाराक्षित त्रव्यत काष्ट्र, जाराक्षित विक्रं) रुन्ना (वाजीक, हाजा, अक्षाव, किष्ठ) जान (या) जािशारम् (जाराक्षित निक्रं) रुन्ना (वाजीक, वाजाव, जात्रवारम्, यान्य क्ष्मा हािल जात्रवारम् अर्थ करा रुर्ग्याप्ट, या-तािल जात्रवारम् अर्थ करा रुर्ग्याप्ट, या-तािल जात्रवारम् वाक्षाव, जालाव, जालाव, वालाव, वाला

প্রতি প্রবিং মানুষদেরকৈ কীর্সে ফিরাইয়া রাখিল ইমান আনিতে যখন তাঁহাদের নিকট হেদায়েত আসিয়াছিল এবং তাহাদের রবের কাছে ক্ষমা চাহিতে, একুমাত্র যে তাহাদের কাছে আসিবে সুন্ধত আগের অথবা তাহাদের নিকট

व्यामित्व व्याक्षाव मासनामासनि।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে প্রথমেই এই বলে প্রশ্ন করা হয়েছে যে কী কারণে অথবা কীসে তাদের রবের নিকটু ক্ষমা চাইতে বারণ করা হলো। 'কীসে অথবা की कांत्रपं वात्रपं कतात कथािं ब-ऋनार्थे बशात वना रता या, सानुत्यत নিকট হেদায়েতের বাণী আসবার পরেগু যারা ইমান আনছে না. বরং তাদৈর পূর্ববর্তীদের নিয়ম তথা বিধান অথবা তাদের নিকট যে আজার্ব দেওয়া হবে সেই বিষয়টি জানবার পরেও এবং কিছুটা বুঝবার পরেও রবের উপর ইমান আনার প্রশ্নে বিরত থাকাটি একটি অবীক বিশ্বয়ের বিষয়ে পরিণত হওয়া তো श्वाञाविक। संशानवित अर्थे व्याकारवत वापी ज्या माम्रित क्याधरमा क्रानवात পরেগু তাদের পূর্ববর্তী তথা বাপ-দাদাদের নিয়ম-নীতির প্রতি অবিচল থাকায় 'কি' শুব্দটি ব্যব্রহার করে কে নিষেধ ক্রল বলে জিঞ্চাসা করা হয়েছে। তবে সেই निষেধকারীর নামটি কিছু এখানে উল্লেখ করা হয় नि। এই নিষেধু সেই করে যাকে নিষেধ করার ডিউটি তথা দায়িতুটি দেগুয়া হয়েছে। এই ডিউটি তথা এই দায়িতটি যাকে দেগুয়া হয়েছে তাকে তা সবাই কিছু না কিছু বুঝতে भारत **बात সে रेटला बाभन-बाभन भ**ित्व नक्स्त्रत् त्रस्य ब्रभितिव शान्नीत्र –े स्य সব সময় কুমুম্বণা দিয়ে চলছে। এই কুমম্বণার ফাঁদে পূর্ববর্তীরা তথা বাপ-मामाता व्याप्रैक्टिय हिन, ठार भरानित प्रेश्या एमायाळेत वापी अवः तत्वत निक के ऋमा हार्रेवात कंशाहित्क छाता छेत्रऋग कत्रत्छ। व्याकाव छशा गाम्नित **७ शिं** ये जारनत कना व्यालका कता है हैं हो काना त्रद्ध जाता संशानित पवित्र वार्षिष्ठत्वा स्मरत निष्ठ भावस्थ ना।

এই আধুনিক যুগেও আমরা দেখতে পাই যে, বান্দার হক শ্লেরে দিলে, অথবা ঋণ পরিশোধ না করলে, অথবা এতিমের ন্যায্য পাওনা পরিশোধ করে না দিতে পারলে, অথবা আধা হাত জমি শ্লেরে দিলে কী সব ভয়ঙ্কর আজাবের কথা তথা শাম্তির কথা জানিয়ে দেবার পরও এবং এই শাম্তি যে ক্ষমা করে एतात विधानि वालाह तार्थन नि – जिंह कथा, जिंह वाणि हिला कानवात अवर व्यावात भदा व्यावात कर्त व्यावात भदा व्यावात कर्त व्यावात कर्त व्यावात कर्ति हिला विधान कर्ति व्यावात विकार विधान विधान कर्ति विधान कर्ति विधान विधान

৫७. ३য়ा (এবং) য়ा (ना) नूत्रितृत्त् (আয়ता পাঠাই, আয়ता প্রেরণ করি [পাঠক, একটু খেয়াল করুন, এখানে আল্লাহ 'আয়ি শক্টি ব্যবহার করেন নি, বরং 'আয়রা শক্টি ব্যবহার করেছেন এবং যেখানেই নাজেল করার কথাটি পাবেন সেখানেই আল্লাহ 'আয়রা' শক্টি ব্যবহার করেন। ইহা অনেকটা দুইয়ে দুইয়ে চার-এর মতো]) মুরুসালিনা (রসুলদেরকে, রসুলেরা [পাঠক, লক্ষকরুন, রসুলের বহুবচন 'মুরুসালিন' তথা রসুলদেরকে পাঠাবার কথাটি এখানে বলা হয়েছে এবং 'নবি অথবা 'নবিইনা' অথবা 'আয়য়া' তথা নবির বহুবচনটি অথবা একবচনের 'নবি' শক্টি ব্যবহার করা হয় নি])ইল্লা (একয়ায়, কিয়ৢ, ব্যতীত, ছাড়া) মুবাশ্শিরিনা (গুড় সংবাদদাতা, সুসংবাদদাতা) ঽয়া (এবং) মুন্জিরিনা (ভয় প্রদর্শনকারীগণ, সতর্ককারীগণ, সাবধানকারীগণ)।

१७ अवः जामंत्रा भाठार ना त्रमुलएम्त्रक मुमःवाम्माणा अवः मावधानकाती

ष्टागु।

+ अয়ा (এবং) ইউজাদিলুল (তাহারা অণ্ডা করে, তাহারা বিতর্ক করে, তাহারা তক করে, তাহারা যুক্তি দেখায়) লাজিনা (যাহারা) কাফারু (কুফরি করিয়াছে) বিল্বাতিলি (মিখ্যার দ্বারা, অসত্যের সহিত, অনৃত দ্বারা, কল্পনা দিয়া, অমূলকভাবে, ভুলের সঙ্গে, বিল্লান্তির সহিত) লিয়ুদ্হিদু (ব্যর্থ করিয়া দিবার জন্য) বিহিল্ (ইহা দিয়া, তাহার সঙ্গে, উহার দ্বারা) হাক্কা (সত্য) গ্রয়া (এবং) ইত্তাখাজু (তাহারা গ্রহণ করিয়াছে, তাহারা বানাইয়াছে) আয়াতি (আয়ার আয়াতগুলি, আয়ার নিদর্শনসমুহ [পাঠক, লক্ষ করুন, এখানে আল্লাহ্ আয়ারা শব্দটি ব্যবহার না করে 'আয়ি শব্দটি ব্যবহার করেছেন তথা 'আয়ার আয়াতসমূহ বলা হয়েছে]) গ্রয়া (এবং) য়া (যা, না, কি, য়ে, যাহা, য়তক্ষণ পর্যন্ত, য়িলুপের বিষয়, বিদ্ধুপেরপে, খেলোরপে, য়য়রা হিসাবে, তায়াশারপে, উপহাসের সহিত, পরিহাস করিয়া, রঙ্গ করিয়া, রগড় হিসাবে, কটাক্ষ করিয়া, কোতুকরপে, শ্লেষের সহিত, ব্যঙ্গ করিয়া [লোগাতুল কোরান : রিশিদ নোমানি, কোরআনের অভিধান : য়াগুলানা য়ো. আবদুল আজিজ, লুগাতুল কোরআন : সেকান্দার আলী তালুকদার, আল মাগুরিদ, আল কামুস, আল মেজবাহ, জে. জি. হাভা, হ্যাস গ্রয়ের : কাগুয়ান, স্টেইন গাস, য়িল্টন])।

প্ট এবং অগড়া করে যাহারা কুফরি করিয়াছে মিখ্যার দ্বারা, ব্যর্থ করিয়া দিবার জন্য ইহার দ্বারা সত্যকে, এবং তাহারা এহণ করিয়াছে আমার আয়াত্ওলিকে এবং যাহা (দ্বারা) সাবধান করা হইয়াছে (উহাকে) ঠাট্টা-বিদ্ধুপ

(রূপে)।

্রিত্র স্বির্যাখ্যা : এই আয়াতে রসুলগণকে সুসংবাদদাতা এবং সাবধানকারীরূপে পাঠানো হয়েছে বলে উল্লেখ করা হয়েছে তথা রসুলগণকে পাঠানো হয় খান্নাসমুক্ত জীবনপথের দিকনির্দেশকরূপে। আল্লাহর রসুলেরা হলেন সমগ্র

মানবঙ্গাতির জন্য ভালো-মন্দের পার্ষক্যটি করে চলবার আলোকিত মানদণ্ড। কিন্তু পরক্ষণে আমরা দেখতে পাই, ুনবিদের নাজেল করা গুহির সত্যটিকে क्रियन करत हाला एम अया याय हात कंट्रिन किकिट्त वास शाका। कातप, बाल्लाइत আয়াতসমূহ তথা নিদর্শনগুলি যাহা নবি-রসুলের মাধ্যমে প্রকাশিত হয় উহাকে शिला विषयक्रात अर्थ करत जाय। अर्थ मूमश्वाम अवः अर्थ छय अमर्गन कराणि नवि-त्रमूलता या करत शास्त्रन स्मर्थ मूमश्वामणि वनक्य की व्वाचाय अवः छय প্লদর্শন বৈলতে কী বোঝানো হয়েছে? কাফেরদের অনেকেই তো সচ্ছল এবং रैतरुग्निक धन-त्रम्थर्फत भानिक रुख बाताभ-बाखर्य क्रीवनयाथन कतर्छ। छा তাদের সুসংবাদটির কথা বলা হয়েছে উহা ক্রীসের সুসংবাদ? আপন পবিত্র নফ্সের সঙ্গৈ মোহ-মায়ার কুমন্ত্রণাদাতা খান্নাসটিকে মিশিয়ে যে একাকার করে দেওয়া হয়েছে সেই খান্নাস হতে মুক্তির বারতা শোনাবার এবং শিক্ষা দেবার জন্যই नवि-तत्रुनफ्त वाग्रमन। कार्रेकद्वता अर्थे शाह्मात्रृष्ट्रिक व्यानामा कद्व फ्रियट भारा ना, ठारे এত তর্ক, এত বিতর্ক এবং অগভাঝাটিতে निপ্ত হয়ে পড়ে। ভাবতে व्यवाक नाएं। या बेंग वर्फ काजानन कित्रंस-ब्रज छितिमिंग भाजा केंग ज़कस উপমা- উদাহরণে এবং কত রকম ভাষার শৈলীতে মাত্র একটি দর্শনই, একটি क्यारे ज़ल धरतष्ट बात प्ररे क्यांि रला : व्ह भावुष, ज़ुभि क्थलारे बका नअ, तर्रे कामात त्रत्य या सार-माशात कुमन्नपा प्रश्री श्रीनात्रिक मिनित्र দেওঁয়া হয়েছে উহা তোমার জানা নাই। এই খান্নাসটিকে তাড়িয়ে দাও নতুবা মুসলমান বানাগু। যারা গুই খান্নাসটিকে তাড়াবার মহড়ায় রত আছে তারীই व्यामानु छ्या रैमान व्यानग्रन कर्द्धाः अर्थे व्यामानुतारै य्थन धानप्राधना अवः **स्नाताकावा-स्नामार्ट्सत माध्यस शान्नामिर्टिक ठाँछि**रत्न फिट्ट (পরেছে অথবা सुननसान वानित्य कलक (अत्तर्ष्ट जातार सामिन अवः अर सामिनस्त नत्मरे ब्यानार ब्याप्टन तत्न कातान-४ घाषमा कता रख्याट। व्यवस निश्रक व्यवाक বিশ্বায়ে অভিত্নতু হয়ে পড়ি যখন দেখতে পাই একটিমাত্র দর্শনকে কত রূপ-भाषुर्यंत ভाষा ि हिस्स व्यान्तारं त्रभश्च भानवकाछित्क त्वाचाळ क्रिस्सप्टन। व्याक रूळ বায়ীন্ন বছর আগে ঢাঁকার প্টেডিয়ামে আমার সঙ্গীতপ্রিয় মামার সঙ্গে भिद्धिष्टिनाम अञ्चाদ नाक्राकाछ व्यानि এবং अञ्चाদ সাनामछ व्यानित ठुम्नति ताए। সঙ্গতি পুরিবেশন করার জ্লসায়। মাত্র একটি বাক্য, তাও মাত্র চারটি শব্দে : 'দেখো রিনা মানে সামা'— আড়াই হাজার ভিন্ন-ভিন্ন সুরের রঙ-৮৫ে সঙ্গীত পরিবেশন করার জাদুকরী শৈলীটিকে বিশ্বয়ে সুবাই উপভোগ করেছেন। সেদিন মনে-মনে ভেবেছি, মাত্র চারটি শব্দের একটি বাক্যকে আভাই হাজার नव-नव त्रुत ३ वाक्षादा क्यमन कदा कृष्टिया क्याल!

५१. उशा (अवः) मान् (क) वाक्ष्माम् (विभ काल्म, व्याणाती, विधिक्तिनिम्क, विधिक्त, विधिक्ति, विधिक्ति किंविक्ति किंविक

ু প্ট এবং কে বেশি জালেম (তাহাদের) মধ্য হইতে তাহার রবৈর আয়াত দ্বারা জিকির দেওয়া হইয়াছে, সুত্রাং সে মুখ ফিরাইয়া লয় তাহা হইতে, এবং

खुनिया भियाए यांश व्यारंग कैतियाए छाँशत पुरे राळ।

+ हन्ना (निक्यंह व्यासता) क्राव्यान्ना (व्यासता क्रियाहि, व्यासता निर्सात्य क्रिया िक्याहि, व्यासता िक्याहि) व्याना (हें अद्ध) कृनुविहिस् (ठाहाएत क्रियाहि, ठाहाएत व्याप्तिक क्रियाहि, ठाहाएत व्याप्तिक व्याप

र्वाधेत्रञ्जा, छात्र, काला)।

+ अंशा (अत्र) हन (यिष, यिष ना, व्यवगार, ना) ठाष्ठ्रहम् (ठूमि ठाराप्तरक छाकियाष्ट्र, छाकिर्व, ठाराप्तरक व्याखान करत) हमा (पिरक) हमा (रहमाराठ, अविदर्भ, अतिहामना, फिकनिर्द्भना) कामान् (त्रृठतार ना, व्यठ्भव ना, अर्थ कना ना, कार्क-कार्क्ष्ट ना) रशार्ठाष्ट्र (ठाराता रहमाराठ भारत, ठाराता त्रिक अर्थ भारत) रकान् (ठ्यन, अर्थ नमग्न, ठारा रहेल) व्यावामान (त्रवमा, त्रव नमग्न, हितकाम व्यत्रीम छिविषाराठत कना वार्वस्थ रात्री, क्यान नग्नी।

প্ট এবং যদি তাহাদেরকে ড়াকো হেদায়েতের দিকে সুতরাং তাহা হইলে

कथत्वार ठाराता प्रठिक পर পार्टेत वा।

১ ুব্যাখ্যা ্ আল্লাহর আয়াত তথা দৃষ্টান্তগুলো নবি-রসুলেরা সুন্দর করে अवः विताएँ रेश्यंशार्त्वेष करत वृचित्य प्रतोत পत्रश्र वृच्चत्य छोय ना याता अवः যারা আল্রাহর এই উপদেশুবাণীগুলো হতে মুখ ফিরিয়ৈ নেয় তাদেরকে কাফের वना रुख शांक। याता धर्मिएक वूचवात পर्तिश्र छात्र करत छशा सानक छात्र ना তাদেরকে কাফের বলা হয়ে থাকে। এই জাতীয় धर्मीय উপদেশগুলো গুনবার এবং জানুবার পরেগু যারা পূর্বের ধারণায় বন্দি হয়ে বেশি অন্ধকারে ভুবে ছিল তারা এই কথাণ্ডলো ভুলে যীয় তথা তাদের মনে থাকে না। এরূপ কাফৈরদের कलव शान्नात्मत कुमञ्जूषीय स्मार-भाराात व्यावतर्प अभवভाবে চেকে याय या ठात ফলে আল্লাহ্র দেওয়া সত্য তথা সঠিক পুথে অগ্রসর হবার কথাটি বুঝতে পারে ना। वर जारेत्र कर्नकृश्त बाल्लाश्त्र वापीष्ट्रता बात शका किए भार्त ना, ज्या गिर्शति कर्त वित्वत्केत यन्न मृतमाणिक किन्नुण रामक कांक करत मिर्फ भारत না। এ-জাতীয় মলোভাবের পরিবর্তন না করুতে পারলে তো কাফেরই থেকে যেতে হয়, এটাই আল্লাহর দেওয়া আইনের বিধি-বিধান। এই জাতীয় কাফের লোকদেরকে হেদায়েতের দিকে হাজারবার ডাকলেও তারা এই জীবনে হেদায়েত এহণ করে না তথা আল্লাহর দেওয়া সঠিক পথে অগ্রসর হয় না। 'ইজা আবাদান' তথা একটি সুনির্দিষ্ট অব্সান্কাল পর্যন্ত তথা এই জীবনের মৃত্যু-নামক ঘটনাটি ঘটে যাবার পূর্ব মুহূর্ত পর্যুষ্ত এরা কাফেরই থেকে যায়। তাই এ-व्याशास्त्र भतित्मस्य वना हैस्यूट्ट स्य, जूहि येज्हें जास्त्रेतक दिमासिकत वाभी त्मानाञ्चना स्वन, येज्हें मिठक भरवत मिरक व्याखान करता ना स्वन, जाता क्थलार दिमारांठ नाङ कत्रत ना, ठथा बान्नारत प्रश्रा मृहिक् भरा भा वाफाट हार्टेत ना। सरानित (त्रा.)-वेत कामानीटिश मरानित (त्रा.)-वेत मरा उपलिस अनिवात पर्वि ठाँवि व्यापन छाछा व्याव नाशव, व्याव कारिन अवः अक्वात मद्या व्याव व्याव

७৮. ३য়ा (এবং) तार्वूकान् (তामात तव, তामात প্রতিপালক, তোমার সদাপ্রভু) গাফুরু (ऋमानीन, मार्कनाकाती) জুর্রাহ্মাতি (রহমতের অধিকারী, রহমতেয়য়ালা, করুণাময়, দয়াময়, দয়ালা)।

के अवः क्षांसात तव क्रमागीन कंत्रपासंग्र।

+ लांबे (यिष्ट, शियं, की छालाई ना रहेंग) इडेंगाशिक (भाकड़ांड किंदिजन, मत्ता सीत्र जन, ध्रिकंगांत किंदिजन, प्रायं किंदा करित ना, ध्रश्य कर्ता रहेंदत ना, ध्रश्य कर्ता रहेंदत ना) श्रम (जाशास्त्र) विभा (याशा, उहें वश्र रहेंद्ध) कामातु (जाशाता धाताभ काक किंद्रियांट, जाशाता वर्कन किंद्रियां) लांबाहिक किंद्रियां, व्यवगार जिनि व्यवगार जांकाणांकि किंद्रियांने, व्यवगार जिनि क्रमि किंद्रियांने, जिनि व्यवगार ज्ञाशिक किंद्रियांने, व्यवगार जिनि क्रमि किंद्रियांने, विभिन्न क्रियं किंद्रियांने। वाश्रम (ज्ञाशास्त्र क्रमा) वाक्रावा (व्याक्राव, गाञ्जि, प्रञ्ज, निश्रह, माक्रा)।

প্ট যদি তাহাদের প্রেফতার করিতেন যাহা তাহারা অর্জন করিয়াছে, অবশ্যই

তাড়াতাড়ি করিতেন, তাহাদের জন্য শাস্তি।

+ वालं (वतः, शक्रांशित, किञ्च, अभन नटि) लाहम् (ठाहाटम्त छना) भाउँमून् (अकिए सियाम, उग्नामात मभय) लान् (क्यांना नां व्याक्रिपू (ठाहाता शाउँति) भिन्दूनिहि (ठिनि वाठीठ, ठिनि ष्टांमा, ठाहाटक ष्टांमा) भाउँशिलान् (कितिया यादैवात ग्रान्य मन् भावात कार्यात कार्यात ग्रान्य मन्

के भक्रोन्डरत जोरार्फत क्रना अकिए सिराफ (আছে), जैराराक ছाড़ा भनारातत

ञ्चान कथत्नारै छारात्रा পारैत्व ना।

- े त्राशा: अर्थे वाह्यां त्या राष्ट्र त्या वाह्या सानू सानू सित सिर्धा करूपास है त्र त्या वाह्या विकास कर कार्य विकास कर कार्य वाह्या कर कर कार्य कार्
- एक. उशा (अवः) ि ल्का (उद्दें, उद्दें हि प्रितंत काला वस्त किक देनिए एक्स्यात क्रमा अत व्यवहात हरा। यथा, उद्दें वृक्षि, उद्दें वद्दे हि देणािक। व्यवहात हरा। यथा, उद्दें वृक्षि, उद्दें वद्दे हि देणािक। व्यवहात हरा। यथा, उद्दें वृक्षि, उद्दें वद्दे हि देणािक। व्यवहात हरा। यथा, किंद्र मास्तिक व्यव्यं देशा ना लिथा है जाला। उत्त निथल विश्वात किंद्र नाहां।) कृता (व्यविवाती, विश्वमसूह, महत्वधिन) व्याह्माक्ताह्म (व्यासता जाहाफ्तंतिक क्ष्मा किंद्र मास्त्रा (यथन, किंद्र, व्यव्यक्त क्ष्मा किंद्र मास्त्रा, अथनंत्र, निव्या, मध्यह कर्ता [क्रि. क्षि. हां छां।) क्षातास (उपहाता क्ष्मा किंद्र व्यापात व्यवहात व्यवहात

(क्रांबर्ट वावस्क रहा) अहा (अवः) क्रांबान्ना (बामता कतिहाष्टि, बामता निर्मात्व कतिहाष्टि, बामता निर्मात्व कतिहा पिहाष्टि, बामता निर्मात्व किराष्टि, बामता निर्मात्व किराष्टि, बामता निर्मात्व किराष्टि, बामता निर्मात्व किराष्ट्र विद्याप्तत किराष्ट्र विद्याप्तत कर्ना, वाराष्ट्र विद्याप्तत कर्ना, वाराष्ट्र विद्याप्तत कर्ना, वाराष्ट्र विद्याप्तत कर्ना, अहाप्तत कर्ना, अ

প্ট এবং গুইসব লোকালয়গুলি আমরা [এখানে আল্লাহ্ 'আমি'র পরিবর্তে 'আমরা' শব্দটি ব্যবহার করেছেন] ধ্বংস করিয়াছি যখন তাহারা জুলুম করিয়াছিল এবং আমরা নিধারণ করিয়া দিয়াছি তাহাদের ধ্বংসের জন্য

প্রয়াদার সময়।

- ठ ताथाः । अहे व्याशात्र तना हताष्ट्र त्य, मानुत्यत तम्हाणितिया यथा व्यापन त्यान च्यान कर्त जना अवर क्रमम व्यापन व्यापन कर्त जना अवर क्रमम व्यापन व्यापन कर्त जना अवर क्रमम व्यापन व्यापन क्रमण व्यापन व्यापन क्रमण व्यापन व्यापन
- ७०. अয়ा (এবং) ইজ (য়খন, য়ে সয়য়, য়েহেতু) কালা (বলিলেন) য়ুসা (য়ুসা) লিফাতাহ (তাহার খাদেমকে, তাহার সঙ্গীকে, তাহার পোলামকে, তাহার য়ুবককে, তাহার পরিচারককে, তাহার সহচরকে, তাহার সাধাকে) লা (না) আবরাহ (আমি ছাড়িয়া দিব, আমি ছাড়িয়া দিতেছি, আমি পরিত্যাগ করিব, আমি বর্জন করিব, আমি পরিহার করিব, আমি থামিব, আমি নিব্জ হইব, আমি বরত হইব) হাত্তা (য়তক্ষণ পর্যন্ত, য়ে পর্যন্ত, য়খন) আবলুগা (আমি পোছাইয়া য়াইব, আমি উপস্থিত হইব, উদ্দিউষ্টানে আসা বা য়াইয়া উপস্থিত হওয়া) মাজ্মাআ (মিলিত হইবার স্থান, সঙ্গমস্থল, মিলনস্থল, মোহনা) বাহরাইনি (দুই সমুদ্রের, দুইটি সাগরের) আগ্ত (অথবা, ইচ্ছামাফিক, কিছু য়খন, য়দিগু, কি) আম্দিয়া (আমি চলিয়া য়াইব, আমি চলিতে থাকিব) হকুবান (দীর্ঘ সময়, বহু বছর, য়ুগ-য়ুগ, আশি বছরের সমান সয়য়, হজরত আলির মতে সয়র হাজার বছরের সমান সয়য়য়, বছর, লং স্পেস অব টাইম জি. হাভা, হ্যাস প্রয়ের : কাউয়ান, রশিদ লোমানি, সেকান্দার আলী তালুকদার, য়ো. আবদুল আজিজ])।

প্ট এবং যখন মুসা বৈলিলেন তাহার যুবককে, আমি থামিব না যতক্ষণ না আমি পৌছাইব দুই সমুদ্ধের মিলনস্থলে অথবা আমি বহুকাল চলিতে থাকিব।

৬১. ফালাম্মা (সুতরাং যখন) বালাগা (তাহারা দুজনে পৌছাইল)
মাজমাআ (মিলিত হইবার স্থান, সঙ্গমস্থল, মিলনস্থল, মোহনা) বাইনিহিমা
(দুইজনের মধ্যে, দুইজনের মাঝে) নাসিইয়া (যাহা ভুলিয়া যাগুয়া হইয়াছে,
যাহাকে কেউ জানেগু না শ্বরণগু করে না, ভুলিয়া যাগুয়া) হতাহমা (তাহাদের
দুইজনের মাছ) ফাত্তাখাজা (সুতরাং ধরিল) সাবিলাহ (তাহার রাম্তা, তাহার
পথ) ফিল্ (মধ্যে) বাহরি (সমুদ্র, সাগর) সারাবান (সুরঙ্ক)।

প্ট সুতরাং যখন তাহাুরা দুইজনে পৌছাইলেুন দুইয়ের মিলনম্বলে, ভুলিয়া গেলেন তাহাদের মাছ (বিষয়ে), সুতরাং মাছটি ধরিল তাহার পথ সমুদ্ধের

मृत्रत्यत सर्धा।

पेरे. कालाम्सा (मूठताः यथन) काश्रमाका (मूटॅकन व्यथ्नमृत रहेन, व्यक्तिम कित्राण काला (विनित्नन) निकाणाः (जारात यूवकत्क, जारात शासमत्क, जारात मन्नीत्क, जारात शालाभत्क, जारात भित्रणातकत्क, जारात मरणतत्क, जारात मूर्योत्क) व्यक्तिना (व्याभात्मतत्क माश्र) शामाव्याना (व्याभात्मत् मकात्वत খাওয়া, দিলের প্রথম ভাগের খাওয়া, সেহুরি) লাকাদু (নিশ্চয়ই) লাকিনা (আমরা পাই, আমরা সাক্ষাৎ করি) মিনু (হইতে) সাফারিনা (আমাদের সফর) হাজা (এই) নাসাবান (ক্লান্তি, শ্ৰান্তি, কৰ্ম, অবসাদ)।

প্ট সূতরাং যখন দুইজনে আঁগাইয়া গেলেন (মুসা) বলিলেন তাহার যুবককে, আমাদেরকে দাপ্ত আমাদের সকালের খানা, নিশ্চয়ই আমরা পাইয়াছি

আমাদের সফর হইতে এই অবসাদ।

७७. काला (विलिलन) बातारैठा (बायनि कि प्रत्थन नारे, बायनि कि नक्र করিয়াছেন) ইজু (যখন) আগুয়াইনা (আমরা অবতর্ণ করিলাম, আমরা व्यवश्वान शर्थ कतिलास, व्यासता वाश्वर निलास, व्यासता विश्वास कतिळिष्टिलास) ইলা (দিকে) সাখুৱাতি (পাখুৱ, প্রম্ভির, শিলাখুঞ) ফাইন্নি (সুতরাং নিশ্চয়ই আমি) নাসিতুল (আমি ভুলিয়া গেলাম, আমি গাফেল হইলাম) হুতা (মাছ) अशा (अतः) भा (ना) व्यानुत्रानिशाष्ट (व्याभारक ठारात त्रम्भर्क चूनारेशा रेन्छ्रशं रहेशाष्ट्र, ठारा व्याभारक जूनारेशाष्ट्रिन) हेन्ना (अक्षाब, किन्न, वाठीठ) শাইতানু (শয়তান) আন্ (যৌ, এই যে, হইতে) আজ্কুরাহ (তাহার স্মরণ, উহার সংযোগ)।

कें विवास कार्या कि एक्ट कें केंद्र केंद्र পাথরের দিকে, সুতরাং নিশ্চয়ই আমি ভুলিয়া গ্রিয়াছিলাম মাছ এবং শয়তান

ছাড়া (কেহ) আমাকে তুলায় নাই তাহার শ্বরণ হইতে।
+ গুয়া (এবং) ইত্তাখাজা (ধরিয়াছিল, গ্রহণ করিয়াছিল, লইয়াছিল)
সাবিলাহ (তাহার পথ) ফিল্ (মধ্যে) বাহ্রি (সমুদ্র, সাগর) আজাবান্ (বিশ্বয়করভাবে, আশ্চর্যজনকভাবে, অদ্ভুতরূপে, আজবভাবে, অসাধারণরূপে)।

१७ अवः धतियाष्ट्रित जारात भय ममुद्धित मुद्धाः विश्वयक्ति ।

७८. काला (त्रिल्लन) क्रालिकी (अस्टिएस) मा (यारा) कून्ना (व्यामता हिलास, व्यासता रूरे) नात्रि (व्यासता ठालाम कृतिव्यहिलास, व्यासता स्थाक করিতেছিলাম, व्याभता **ञ्चनुत्रक्का**न করিতেছিলাম, कतिळाष्ट्रिलास)।

প্ট (सुत्रा) तिन्दान, अर्रेटारे यारा व्यासता वनुत्रस्नान कतिक्टिशनास।

+ काँत्राप्ता (मुख्ताः जाराता पुरुष्ठल उँग्णै फिट्न कितिया भान, मुख्ताः তাহারা দুইজনে পিছনের দিকে চলিতে লাগিল) আলা (উপরে) আসারিহিয়া (তাহাদের দুইজনের পদচিহ্ন, তাহাদের উভয়ের পায়ের ছাপ, তাহাদের নিজেদের পুদচিহ্ন) কা্সাসান্ (তালাশ করিতে-করিতে, খুঁজিতে-খুঁজিতে, অনুসরণ করিতে-করিতে)।

প্টি সুতরাং তাহারা দুইজনে পিছনের দিকে চলিতে লাগিলেন তাহাদের

দুইজনের পদচিষ্ণের উপর অনুসরণ করিতে-করিতে।

৬৫. ফাওয়াজাদা (সুতরাং তাহারা দুইজনে পাইয়াছে, সুতরাং তাহারা **पुरेक्रल পार्रेन) वात्रांने (तान्ता, शानांब, मात्र) बिन् (र्हेळ) रेतां**मिना (वासाप्तत वाकाप्तूत, व्यासाप्तत शानासप्तत, वासाप्तत कार्राप्तत) वाठाहैनार (ठारात्क व्यामता फिर्ग्राष्टिलाम [এখानिঙ व्यालार 'व्यामि'त পतिवर्द्ध 'व्यामता'

मक्षि व्यवहात करतिष्ट्वा) तारमाणाव् (तरमण, व्यवधर, प्रशा, सिर्दर्तवाधि, व्यवक्ति, कर्षणा, क्रमाणीवणा, प्रतम, ममणा विष्ठा विषय त्यामित व्याप्त्र व्याप्तिक, स्वरंपित क्रांचा विष्ठा विष्

প্রতিরাং তাহারা দুইজঁনে পাইল বান্দাকে আমাদের এখানেও আল্লাহ 'আমি'র পরিবর্তে 'আমরা' বলেছেন] বান্দাদের মধ্য হইতে, আমরা তাহাকে দিয়াছিলাম রহমত আমাদের নিকট হইতে এবং আমরা তাহাকে

मिशार्रियाष्ट्रिवास जासारम् त रहेर छान।

১ ব্যাখ্যা : উপরের চারটি আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই वनका रक्ष या, रक्ति भूमा (वा.)- श्रत भक्षा काँमदान नवि, यांत नाभ কোরান-এ সম্ভবত একশত পীচিশ বারের উপুরে উল্লেখ কুরা হয়েছে, সেই নবি একজন যুবক সাথীকে নিয়ে দুই সমুদ্ধের মিলনক্ষেত্রের দিকে পৌছাবার জন্য त्थना िष्टिलन्। निव भूत्रा (वा.)-अत त्रांशीिंगत नाम रकत्व रेउँमा रेवरन नुन (আ.)। এই ইউশা ইবিনে নুনর্কে মুসা নবি বুল্লেন যে, আমি যতক্ষণ পর্যন্ত না দুই স্মুদ্ধের মিলনক্ষেত্রে তথা মোহনায়ু পৌছাতে পারব সেই পর্যন্ত আমি **हेनळहें राक्व अब्ध यूग-यूग धूदाछ यिम् बामात्क हनळ हरा उर्वे बामि** চুলতেই পাকব। সেই যুগৈর কথাটি বলতে গিয়ে কেউ বলেছেন আশি বছর এবং ইহাই সর্বনিম্ন এবং কৈউ বলেছেন হাজার বৃছরের উপরে। এখন জাগতিক দ্ণিভঙ্গির মাপকাঠিতে (আধ্যাত্মিক নয়) এই দুইটি সমুদ্রের মিলনক্ষেত্রটি হলো পারস্য উপসাগরের পূর্বপ্রান্ত এবং রোম সাগরের পশ্চিম প্রান্তের সঙ্গমন্তল। এই দুই সমুদ্ধের সঙ্গমস্থলে কৈহ যদি পায়ে হেঁটে যেতে চায় তা হলৈ খুব বেশি रेल छिन भूमि नार्श कि ना मत्मर्। छो रेल यूग-यूग सेंद्र एनवार कथांछि वनाछा कागछिक मृद्धि अन्त भाभकाछिक माध्य किनाम, এক যুগ সমান আশি বছর, যুগ-যুগ বলতে আশি বছর যোগ আশি বছর তথা একশত ষাট বছর চলবার কিথাটিতে আমার মনে হয় জাগতিক দুর্ঘিভঙ্গির মাপকাঠিতে বৈসাদৃশ্যতার প্রশ্নটি এসে দাঁড়ায়ু। সুতরাং, ইউশা ইবলৈ বুনকে সঙ্গে निয়ে হজরত মুসা নবির যৈ দুই সমুদ্ধের মিলনক্ষেত্রের দিকে অগ্রসর ইবার কথাটি বলা হয়েছে উহা একটি আধ্যাত্রিক অগ্রয়াত্রা বলে মনে হয়।

वार्नेनान राशाणि नामक वातनाश পणिण रवात मत्म-मत्म भौविण रहा याण! ताकमूत्थ वृद्धात्वत काष्ट छतिष्ट या, विछ्ना द्धानाश व्यविष्ठ मराष्ट्रानगद्ध भत्र व्यविष्ठ मराष्ट्रानगद्ध भत्र व्यविष्ठ मराष्ट्रानगद्ध भत्र व्यविष्ठ वृत्य कि — उराद्ध मृण्टक नित्क्रभ कति भीवष्ठ रहा याण। अर्थे क्याष्ट्रता कण्डूत मण्ड नाकि व्यविष्ठ पात्र ना। कात्र प्रचेन व्यविष्ठ (व्यव्यव्यक्त) विष्ठ द्धा द्धा व्यव्यव्यव्यक्त व्यव्यक्त विद्युष्ठ विष्ठ वृत्य व्यव्यक्त कि विष्ठ विष्

णात्रभत जांता छेछ्य भय एनळ एनळ क्राष्ठ रख भछ्लन। ज्यन नित सूमा जांत माथी इछमात्क वनलन, व्यासालत नाष्ठा त्याना एक वाश्वित करता। कार्त्रम, अर्थे मक्त्रत ज्या अर्थे समय क्राष्ठित व्यतमाम व्यन्छव करिष्ठ। जार्थे जांता छेछ्य अकि भाषत्वत छेभत विमास लवात छेत्म्रम व्यतम् भछ्लन। नित सूमा त्रिर्थे युवक माथी इछमात्क त्रस्थ साष्ट्रित कथा छिष्ठामा करलन, किष्ठ युवक रुपेना नित सूमात्क वनलन या, त्रस्थ साष्ट्रित कथा छिष्ठामा करलन, किष्ठ युवक रुपेना नित सूमात्क वनलन या, त्रस्थ साष्ट्रित कथा छिष्ठामा करलन, किष्ठ युवक रुपेना नित सूमात्क वनलन या, त्रस्थ महि नित्र र्थे या विकास करता हि स्यापात वात्र करता हि स्थापात वात्र करता हि स्थापात वात्र करता वात्र करता हि स्थापात वात्र करता वात्र करता करता वात्र करता वात्र करता करता वात्र करता करता वात्र करता करता हि स्थापात करता वात्र करता वात्र करता वात्र करता करता वात्र करता वात्र करता वात्र करता करता वात्र करता वात्र

ठात्रभत, जवतम्त्य नित भूमा (जा.) ७ हॅछेमा (जा.) छॅछ्य य-भय ध्यत ज्ञाञ्चमत हिष्टलन महे भर्यतह भूष्टन फिर्क ठ्या छॅलें। फिर्क ठ्राप्टतह भायत फिर्क जन्मत्व कर्त ज्ञाञ्चमत हर्ज नागरना कात्रप, पृष्ट मभूष्ट्रत भिन्न हानिएक भाषि क्रीति हर्त या जार्गह मागरत हर्न शिल्त फिर्क भूनताय याक्र छे कर्तान ठ्या या जार्गह मागरत हिर्क भूनताय ज्ञाञ्चमत हर्ज नागरना ठात्रभत नित भूमा (जा.) अवः हेछेमा (जा.) ज्ञानाहत वानारमत अधा हर्ज अभन अक ज्ञावफान ठ्या वानात मामाद नाछ कर्तान यार्क ज्ञानहान कर्ताष्ट्रन अवः मामाद वानार ज्ञानहान कर्ताष्ट्रन अवः मामाद वानार ज्ञानहान कर्ताष्ट्रन। अधान अक्षता मन्हि वानार वानार ज्ञानहान वानार वा

পরিশেষে, এই আয়াত ক্রিটির এবং সঙ্গে প্রেষটি নম্বর আয়াতটি সঙ্গে নিয়ে কিছু বলতে চাই। বলতে চাই যে, প্রথম পরিপূর্ণ মানব আদম (আ.)-কে যাহা দেওয়া হয়েছে তার সব কিছু তার নসলদের মধ্যে তথা সন্তানদের মধ্যে বিজরপে অবস্থান করছে, কেবলমাত্র একটি বিষয় ছাড়া আর সেই বিষয়টি হলে নবুয়ত। কারণ, নবুয়ত মহানবি (সা.)-এর মাঝেই এসে শেষ হয়ে গেছে তথা 'খাতামান নাবি'। যদিপু নবুয়ত শেষ হয়ে গেছে, কিছু বেলায়েত শেষ হয়

नार, ततः तिनाराळत धाताणि जनमान ज्या जनळर याकत।

निव भुत्रा अकलन क्राँफिद्रल निव। छिनि व्यालारत त्रत्य अरित भाधास त्रःयङस् त्राया वित्व श्रम वात्र, छिनि की तक्ष क्रिकित त्रार्थ नितन? रशकी अर्थे সংযোগের অনেক প্রকার ধাপ থাকুতে পারে। সূতরাং, নবি মুসার এই জিকির क्रियन এবং কোন মোকামের তা তিনিই ভালো জ্বীনেন। আমরী ইহার কোনোই धार्तपार्षि फिट्म भारत ना। कार्त्रप, या या-त्रक्ष त्राधक स्न स्न-त्रक्ष स्नाकारम व्यवश्वान करत शास्त्रन। व्यादाकि कथा भरन त्राधरण रूप या, ना-स्नाकास প্রবেশ কুরতে পারলে প্রভু এবং গোলামের কোনোই পরিচয় থাকে না। তখন <u>फ़ालांश्कि त्यत्क वक रेग्रा क्षा, कियत्का त्यामा कैंग्स व्याउँ व कियत्का शानाम</u> कांष्ट – ज्या, श्रञ्जू जात शानास्मत क्रशता ना-साकास्म अकाकात रुखा यास এবং তখন প্রভু প্রভূত্তি থাকে না আর গোলাম গোলামত থাকে না। ইহাই তেহিদ রাজ্যের মধ্যস্থল। ইঁহাই তোহিদ সাণুরের কেন্দ্রবিন্দু। সুতরাং, বাহিরের জগতের যে-জিকির তথা যে-শ্বরণ সেই জিকির তথা শ্বরণটি লা-মোকামে এসে শেষ रख याया। उथन क्यां याद्क् ना, मर्गनं यादक ना, यादक अधुमाब अकाकात रुद्ध यावात् मुनमञ्ज। मुत्थत क्रिकित्, मुत्थत ग्रातन रामन उँधा उर्देश याग्न, क्रिमनि फ्रिंत फ्रेंन अवर व्येष्ठ द्वत् फ्रेंनिर्छ छैं था इस याय। यूछतार, ला-साकास প্রবৈশ করতে পারলে জিকিরগু থাকে না, দিদারগু থাকে না; তথা শ্বরণগু शाक्त ना, দर्শनश्र शाक्त ना। ठार व्याप्तता फ्रिश्ट भारे, ताक्षत्र प्रागद्ध व्यवस्थान कुता रुक्ततल राक्षि व्यानि मार तलएएन : ना व्यानार ना तान्ता, ना रा राह्य ना एँ राय – रेरारे ना-साकासित क्या, यि-क्यों है व्यासता त्राधातप सानुस्तता বুঝতে পারি না।

७७. काला (विलित्न) लाञ्च (ठाशाक विष्णाक) सुत्रा (सूत्रा) शल् (कि, नट्ट) व्याञ्जाविङका (व्याप्ति व्यापनाक व्यनुत्रवर्ग कवित, व्याप्ति व्यापनाव व्यानुगठा कवित, व्याप्ति व्यापनाव त्रव्ह शाकित) व्याला (उपत) व्यान्त (व्यापनाव त्रव्ह शाकित) व्याला (उपत) व्यान्त (व्यापनाव व्याप्ताव व्याप्ताव विश्वाद्य विष्णाव व्यापनाव व्यापन व्यापनाव व्यापन व

প্ট মুসা বলিলেন তাহাকে, আমি কি আপনাকে অনুসরণ করিব যে আপনি আমাকে শিখাইবেন যাহার উপর আপনাকে শিখানো হইয়াছে, সত্যপথের জ্ঞান

(त्रराज्य द्धान, अनस्य नापूनि)?

७१. काला (छिनि [याविषान] विलितन) हैन्नाका (निक्सहें याप्रिन) लान् (क्थलाहें ना) छात्रछाछिया (याप्रिन कृतित्छ पातित्वन, पातित्व) माह्या (यामात त्रत्म, यामात त्रात्य) त्रावतान् (रिध्यंधात्वन, त्रवत, त्रहन्मीनछा, द्वित वाका, त्रहिकूछा, त्रहा वा याप्रका कितवात क्रमणा, धीतछा, निक्षहर्णा, श्रमाद्वि, क्रमानीनछा)।

के छिनि (बार्यमान) र्वनितनने निक्यूट वाथनि कथतार थातित्वन ना

व्यामात नारश रेधर्यधातम कतित्छ।

७৮, अशा (अवः) कार्डेका (क्षिम क्रिशा, क्ष्मत) जार्तिक (रिधर्य ध्रित्वन) व्यामा (उपत) मा (यारा) नाम (ना) जूरिज् (व्याग्रह, व्यक्षिन, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिन, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षिक्ठ, व्यक्षक्ठित (र्हें क्रिशा, जाराज प्रक्र, उराज प्राता) युव्रान (उराज प्रवास, युवर, युवर, युवर, युवर, व्यक्षक्ठित)।

প্ট এবং কেম্বন করিয়া ধৈর্য ধরিবৈন যাহার উপর আয়ত্ত (করেন) নাই

<u>ख्वा</u>न।

৬৯. কালা ([মুসা] বলিলেন) সাতাজিদু (আপনি, পাইবেন) নি (আমাকে) ইন্ (যদি) শাআ (চাহেন) ল্লাহু (আল্লাহু) সাবিরান্ (ধৈর্যশীল, ধৈর্যধারণকারী, সব্রকারী) গুয়া (এবং) লা (না) আসি (আমি অবাধ্যতা করিব, আমি অমান্য করিব) লাকা (আপনার) আম্রান্ (আদেশ, নির্দেশ, হকুম, অনুশাসন, আজ্ঞা, উপদেশ, অনুমতি)।

পূট (सूत्रा) तीनतन, जापिन पारद्वन जासात्क यिष्ट जानार চार्टन

रिधर्यधात्रं भक्ते तित्रां तित्रं अवः व्यामि व्यमान्य कित्रं व ना व्यापनात् व्याप्तम्।

90. काला ([व्यावहान] विलितन) कार्हेनिठ् (त्रूठताः यिष्ठ) ठावाठानि (त्र व्याभात ठाँदिमाति कतिशाष्ट्र, त्र व्याभात व्याभात कतिशाष्ट्र, त्र व्याभात व्याभाठा कतिशाष्ट्र, काला (त्रूठताः ना) ठात्रव्यान्ति (व्याभातक क्रिक्रता करता, व्याभातक त्रुश्चन कर्ति, व्याभाव विल्ज्जन कर्ति विल्ज्जन कर्ति विल्ज्जन कर्ति कर्ति विल्ज्जन कर्ति विल्ज्जन कर्ति विल्ज्जन विल्ज्जन विल्ज्जन कर्ति विल्ज्जन विल्ज

े প্ট (আবদান) বলিলেন, সূত্রাং যদি আমার অনুসরণ করিতে চান সূত্রাং আমাকে প্রশ্ন করিবেন না, যে-বিষয়ে যে-পর্যন্ত আমি বলি আপনাকে উহার

विवत्रव।

১ ব্যাখ্যা : এই চারটি আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা দিবার আগে কিছ কথা वर्ता ताथल পार्रक एकत कवा जाला रहा। अथाल सुत्रा विवत त्रस्त यांत नाका । হয়েছিল সেই লোকটির নাম এই সমগ্র সুরাতে একটিবারের তরেও উল্লেখ করা হয় নি, যদিও আমরা তথা গবেষকরা সৈই লোকটির নাম দিয়েছি খিজির। অথচ আল্রাহ সেই লোকটাকে আবদান তথা আমাদের একজন দাস বলে উল্লেখ করেছেন। আরেকটি কথা পাঠকদেরকে মুনে রাখতে হবে যে, আল্লাহর এই দাস যিনি খিজিরুরূপে সুপরিচিত সেই খিজির কিন্তু নবি অ্থবা রসুল ছিলেন না, বরং তিনি ছিলেন একজন অতি উচ্ পর্যায়ের আঁলাহর ওলি। একজন জাদুরেল নবি হজরত মুসা (আ.) কী করে এবং কেম্বন করে আল্লাহর একজন গুলির কাছে রহস্যের জ্ঞান অথবা বিশেষ জ্ঞান অর্জন করার এমনই আগ্রহ প্রকাশ করলেন যে বলেই ফেললেন, যুগ-যুগ ধরে যদি আমাকে এই রহস্যের कान नार केतात कना राष्ट्रिक रहा क्या श्रीतिश्वम कतक रहा ठूत वामि काह रता ना। कुछ वर्ष्ट्र विश्वयुक्त প्रक्रिष्ट्रा भूमा नृवित्। छात्रभद्भत श्रभूषि रुट्ला, नवि भूमा কেন একজন অতি উচ্চ পূর্যায়ের গুলির কাছে বিশেষ জ্ঞান অর্জন করতৈ यात्वन? ठा रत्न कि भूत्रा नवित भर्गामार्धि श्रभविद्ध रश ना? रशका रश, व्यावात् হয়তো হয় না। কারণ, প্রত্যেক নবিকে এলমৈ গায়েব তথা অদৃশ্যের জ্ঞানটি জানুবার উপযুক্ত করেই আল্লাহ মানুষকে হেদায়েত করার তরে এই ধরাধামে পাঠিয়ে থাকেন। তারপরেও এমন-এমন কিছু অতি উচ্চ পর্যায়ের এলমে গায়েব তথা অদুশ্যের জ্ঞান আছে যাহা আবদান তথা আল্লাহর দাস তথা খিজিরের মতো ওলির কাছে জানবার আগ্রহটি সত্যিই প্রশংসনীয়। এ জন্যই প্রশংসনীয় যে আল্লাহুর জ্ঞান অসুমৈ এবং আল্লাহ্ও অসীম। এই কথাটির ব্যাখ্যা এই একবিংশ শ্তান্ধীর অত্যাধুনিক মোবাইল ফোনের যুগে, ইন্টারনেটের যুগে, এই টুলৈক্সের যুগে, এই ফ্যাক্সের যুগে এই কম্পিউটারের যুগে, এই চালকবিহীন রিমোট কর্ট্রোলে নিয়ন্ত্রিত উড়োজাহাজের যুগে, দেবার প্রয়োজন মনে ক্রছি ना। रয়তো गेंठवर्स व्यार्णे व्यथवां स्रक्षायुर्ण व्यथवा ठात्रञ्ज व्यार्ण अर्थे ङान व्यर्कतत्व বিষয়টি প্রশ্নবিদ্ধ হুতে পারত। কারণ্, দুই লক্ষ চব্বিশ হাজার নবি-রসুলদের मर्सा व्यामतो एमि, ठातकन नित कॅमिस्तिलत्त कॅमिस्तिन। स्यमन, रेकत्ठ ইবরাহিম (আ.), হ্জরত মুসা (আ.), হজুরত ইসা (আ.) এবং শেষ নুবি रक्रते मुरक्षेष (त्रा.)। এই तैक्स अक्रंन नित्त भट्क वालारंत अक्रन अनित কাছে শিক্ষা গ্রহণের তরে এত উদগ্রীব, এত উৎকণ্ঠা, এত যুগ-যুগ ধরে সবর

করার তথা ধৈর্যধারণ করার ওয়াদা সত্যিই একট্রি বিশ্বয়কর ঘটনা। আমরা ভালো কুরেই জানি যে, নবুয়ত খতম তথা শেষ। কিছু বেলায়েতের দরজা তো वक्र रस नि, रस ना अवः रति७ ना। त्रुठताः, वाल्लारत मरै वान्नापि তथा शिक्रित **अक्छन अनि उरा दिनासिएउत चिरिकाती। जा इंटन चामुता अंअ एम्थर्ज পाण्डि** या. तिलाखळत व्यक्तिनाती अन्छन कामतिन नित्र भूमा भिक्रा शर्म नित्रात जति बर्ज व्याथर क्षकाम कत्रलन व्यात् स्त्रर विस्मय वाकीिं, यात नाम स्वातान-ब একটিবারগ্র বলা হয় নি, সেই খিজির তথা চিরসবুজের কাছে অনেক এলমে शास्त्रस्त तरमुप्तम्य विषयं छला कानवात श्रष्ट व्योधर निस्तर पूरे ममुस्तुत मिननत्क्रदात फिट्न व्यथनत् रहाष्टिलन। याटर् व्यथम लिখन मूननमान, नातप व्यथम लिখरिकत वावाछ हिलान मुत्रलमान, त्रै जताः खुनात्रात व्यथम लिখकछ अकलन मुत्रलमान। व्यथम लिখक धर्म विषया त्रात्र प्रात्र वापर्य विभाग कदा भौर्यक्रनीन क्या छुला निभक्त भारतनामु नाः निभक्त भारतनामु ना त्य व्यार्शकात्र हित्नत मुनि-श्विता न त्यम्न, क्रमहिश्च मुनि, खुंध मुनि, त्रिक्षित मुनि, किश्व बुनि, वाठावि बुनि, एरिछि बुनि, कागाने बुनि, व्येगमा बुनि, निपाक बुनि वैतार्श्व वां मारत वित्मिर्य वाक्ताल प्रतिष्ठिण क्रिंटनं। व्यवस तिश्टकत कें। श्रित উপর হিমালয় পর্বতের চেয়েও দৃঢ় এবং শক্ত তকদিরের সাইনবোর্ডটি কম-বেশি বালছে – সূতরাং এই ধর্মীয় সাইনবোর্ডের অন্ত্রহাতে অধন্ন লেখকের পক্ষে এইসব মুনি-িখাষিদের কথাগুলো বিশদুভাবে বর্ণনা দেওয়া তো দুরের কথা नामछलां उँला क्रांक क्रिका क्रिका क्रिक व्या । विन्द्रफत महास्ति अकि मुनाजान कथा विद्निष्टित्नन अँहै जर्ल या, या-धर्म त्रराभित्र कान छथा अनुसा গীয়েবের পরিচয়টি থাকে না উহা তো ধর্মই নহে। এই ক্রাতীয় বহু মুনি-ঋষির বুহু অমূল্য কথা, অধম লেখুকের জানা থাকা সত্ত্বেগু ধর্মীয় সাইনবোভীটি কাঁথের উপর অবস্থান করার দুরুন লিখতে পারলাম লা। তাই পৃথিবীর পাঠুকুদের কাছে क्तरकार्फ् ऋषा छारा निवास। कार्त्रप कृत्याणार व्यासार व्याक्रत्य अक्षि असन गर्क, এমন দঢ় তকদির যেখানে হিমালয় পর্বতটিকেও তলার মতো হালকা মনে হবে। **সব ধর্মের সর্বগুরুকেই সর্বজনীনতার মহান সাইনবোর্ডটি সামনে রেখে গণ্ডির** বলয়ের কথা, সংকণি অবগুণ্ঠনের বাণী প্রচার করতে দেখি। এবং এই প্রচারের क्रना वािक्ष व्यथम त्वथंक काशात्क्र भावसक् व्यथना कप्रकथा नवळ हार ना। কারণু, আমিও কমবেশি ওই একুই রোগে ভুগুছি।

यिं कातानुन राकिस अरे वित्मस वान्हीिएत नास छैल्लंस कुरत हिए व्यथवा शिक्रित नाभि याक्य या राल जातिक अर्थ दिए अर्थ किन्ति याश जानार কুর্তুক বিশেষ রহমতরূপে দান করা হয়ে থাকে উহা খিঙ্গির নামের মধ্যেই সীষ্ট্রাবদ্ধ হয়ে পুড়ত। তাই কোৱানুল মবিন এই সীমাবৃদ্ধতার দেয়াল ভেঙ্কে চুর্ণবিচুর্ণ করে দিয়েছে। কারণ, বেলায়েত অসীম তথা সুমাবদ্ধতার দেয়ালটি मां के ताला यारा ना। प्रकाष्ट्रात, निवस्त तनारा महानवि (मा.)- अत मात्य है নবুয়তের বাণীটি খতম করে দেওয়া হয়েছে তথা শেষ করে দেওয়া হয়েছে। বাইলায় একটি প্রবাদ আছে যে, সিংহ জানে বাঘের শরীরে কুতটুক শুক্তি আছে, र्रेश খরগোশের পক্ষে বোঝা সম্ভবপর নয়। আমি আশা করি ঈর্টানী লোকেরা আমার এই কথাণ্ডলো বুঝতে পারবেন। আরু যারা অঙ্গানী তারা তো অনেকটা गक्र-मिरिस्त मळा। गक्र-मिरिस्त नात्कृत छें भत मूगक्तयूक कूनि धतळ शत्न गक्त ज्ञिया ळा मृत्तत क्या, ततः नशा किछू तत केत्त खासू स्कूनत। मूछताः, शक्र-सरिएसत नार्कत उन्नतं त्रुशक्तयुक्त कुलिए धताअ रवाकामि कि ना व्यामात् জানা নাই। আমরা যদি প্রথমেই নুফ্স আর ক্রতের বিরাট পার্বক্টি পরিষ্কারভাবে বুঝতে পারতাম এবং প্রবৃত্তির বশবর্তী হয়ে মনগড়া কথাণ্ডলোর माता नक्म व्योत क्रश्टक अकब कदा नावजा भाकित्य ना क्रनंगम जा श्ल बैठछला केशा वनक्क रक्का ना। कार्त्रप, बकुँछि विराष्टि खून व्यत्नक खूलत ख्रन দেয় এবং সেই ভুলের সাগরে সহজ-সরল কাঁচা-গলা মৌমৈর মতো মীনুষণ্ডলো অন্তর দিয়ে সত্য খুঁজেও সত্য পায় না, পায় কেবল কতগুলো আনুষ্ঠানিক উপাসনার আন্ফালন। আর এই উন্ধা ও আন্ফালনের কারেন্টজালে আটকা পড়ে জীবনটির অবসান হয়।

ष्टर्साष्ट्रे नञ्चत व्याशास्त्र भुत्रा निव व्यावमानत्क वनत्नन स्व, त्रञानस्वत ज्या न्याराभर्यंत या-छान व्यापनीरक मान कता रखाए मिर छात्वत उपत व्याप्ति कि আপনার তাঁবেদারি করে শিক্ষার অনমতিটি পেতে পারি? এই আয়াতে मठाभरात कान ठ्या नाग्रभरात कान वैनक्त की ताबात्ना रख्य ? जा रत এলমে লাদুনি তথা গুপ্তজ্ঞান তথা রহস্যের জ্ঞানকেই কি সত্যপথের জ্ঞান বলা रुश नि? भैठाप्रत्यत छान অর্জন করার প্রশ্নে মুসার মতো জাঁদরেল নবির শিক্ষালান্ডের জন্য এ-রকম ব্যাকুলতা সূত্যিই আমাদেরকে ভাবিয়ে তোলে। ভাবিয়ে তোলে অনেক রকম প্রশ্ন আর উত্তর পাবার কথাওলো। তা হলে মুস্য निव अंग सार्क्षकात व्यक्तिनाती रहेता है, राजित जानुका नूरतत प्रमुक, याँक गर्भ পরিণত হওয়া ইত্যাদি মোজেজাওলোর অধিকারী হয়েও আবদানের কাছে এমন की तरत्रापुर्व धलुङान शाकका भारत यात कना भुत्रा निवित्क वन्क रखाए, সত্যপথের জ্ঞান যাহা আপনাকে দান করা হয়েছে সেই জ্ঞানটি কি আমাকে শিক্ষা দিবেন? তা হলে মুসা (আ.)-এর মতো জাঁদরেল নবির লাঠির আঘাতে नीननम राখान পरा कर्त्र रिया, ठूत পूर्वत्व नूर्तित कानुया रित्थ राখान यूजा (वा.) वर्लाष्ट्रतन, वासि का वामिक्टर सामिन ष्टिनास, अठ वर्ड़-वेड़ মোর্জেন্সার অধিকারী হয়েও কেন বেলায়েতের অধিকারী একঙ্গন আবদান नाभक वालारत अनित काष्ट मठाभरात छान भावात वामनाग्न এত वााकूलठात প্রকাশটি দৈখতে পাই? মানুষের ক্ষুদ্র মন ছোট-বড় করতে খুব ভালোবাসে সতগ্রেহণ করার পুরিবুর্তে। কিন্তু আল্লীহ যে অসীম এবং তাঁর জ্ঞানিঙ যে অসীম তার নমুনা বা দুষ্টান্তটি এই একবিংশ শতাব্দীতেও জ্ঞানীরা সামান্য কিছু হলেও বুবাতে পারে। কার্য, বিজ্ঞানী পিঁফেন হকিং বলেছিলেন যে, ব্ল্যাকহোলের এক होभए भार्षि पृथिवी श्रष्टत पान्ना फिर्स मापळ शाल करतक राष्ट्रात एवं रख बवः बर्रे ब्राकेरहात उथा कार्ता गखत मभभ धर नऋवछला एकिया फिल्छ কালো গহ্বরটি গ্রন্থ রক্ষর থাকবে এবং আরগ্ত অনেক নতুন-নতুন গবেষণার তথ্য छला বলেছেন যা এই सुरूट्ट অধম লেখকের মনে পড়ছে না।

তারপর সাতষ্ট্রি ও আর্টিষট্রি নম্বর আয়াতে আবদান যে-কথাগুলো এবং যে-**উপদেশ**গুলো निर्वे सुत्रात सँতा कैं। एतन निर्वे हिप्टेन उँटा प्रिंडिंट व्यामाप्तरतक श्रष्ठञ्जूरित जाविस्य क्षाल अवः व्यान्नार्वत विभाग ज्ञानतास्त्रात ङानङाञ्चादात क्यां छि ञ्चल धाका त्थळ रहा अवः चेलक तक्य श्रस्तात ङाल वाएँकिया यात्र रहा। याद्रपु कातान-भ्रत काशां शिक्षित्तत नामिए उत्तर कता रश नि সেই द्विप शिक्षितित नामप्ति छल्ला कतात श्राक्षन मता कति नार्षे। তাই খিজিরের পরিবর্তে আবদান লিখর্তে বাধ্য হলাম। আবদান শব্দটির भाषास तिनासाळत थार्ताणि स्य चित्रकान चनस्य शक्त अवः काला श्रीभावम्रुठात त्र्थािष्ट छाना यात्व ना अवः यात्र ना छेराष्ट्र कात्रान व्याभारतत्व শিক্ষা দিচ্ছে। খিজিরের নামটি উল্লেখ করা হলে এই রকম রহুস্যপূর্ণ জ্ঞানের বিষয়টি কোনো ব্যক্তিবিশেষের মধ্যৈ সীমাবদ্ধ হয়ে পড়ে, কিছু বেলায়েত সার্বজনীন। বেলায়েত খতম তথা শেষ হবার কথাটি বলা হয় নাই, কিছু নবুয়ত मरानित (त्रा.)- अत मात्या अत्तर एमस् रुखा शिष्ट। मरानित (त्रा.) अ-ऋने। रे সর্বকালের সর্বশ্রেষ্ঠ নবি যে মুহানবি (সা.) রেসালাত, নবুয়ত, বেলায়েত এবং আবদিয়াত – এই চারটি বিষয়ের একত্রিত গুণে গুণান্বিত। তাই মহানবির সর্ববিষয়ে বিচরুণ করার কুথাগুলো আমরা জানতে পারি। এই আবদান কি विनाखळत व्यक्तिनाती. नांकि व्याविषयाळत व्यक्तिनाती. नांकि विनाखळ अवः व्याविषयाण छेल्यपि अर्केट छटा छगात्रिण छेटा व्यथम ट्रांशटकत काना नारे। अर्टे

व्यावकान माठबिं अवः व्याप्टेबं निष्ठ व्यायाळ बुमा निवत बळा क्रांक्रतन निवर वल्टन या, 'निक्यं व्याभनि व्यावात मर्ले देश्यंभावप करत शाक्क्र भावरान ना।' उथा 'काना हैन्नाका नान् ठामूठायिव्या बाह्या माठवान्। ठावभरतहे व्यावकान वल्टन या, अ-क्रमुट व्याभनि देश्यंभावप करळ भावरान ना या त्मंट विषयाव हेभव व्याभनाव काला क्रांन नाहै। ठा हल ट्रांक अटे क्यांध्रलाव बार्य क्रांन अवः देश्यंभावर्यं क्यांकि व्यावाद्धिक छात्व व्याव्य व्याव्य व्याव्य व्याव्य क्यांकि क्रांना शाक्य व्याव्य क्यांकि क्रांना शाक्य माठवित्य क्यांकि व्याव्य क्यांकि क्रांना शाक्य माठवित्य क्यांकि माठवित्य माठवित्य क्यांकि माठवित्य क्यांकि माठवित्य माठवि

क्तुलाभ ना।

উনসন্তর এবং সন্তর নম্বর আয়াতে নবি মুসা (আ.) আবদানকে এই বলু আশ্বাস দিলেন যে, আল্লাহ চাহে তো, আপনি আমাকে ধৈর্যধারণকারী शिসেবেই পাবেন। তারপর নিবি মুসা (আ.) বললেনু, আপনার কোনো निर्फर्तनंत कथलाई व्यवाधा रता ना। कि ह वर्जीत पूर्वा तियस रता, निर्व सूत्रा व्यावमालत जिन-जिन्नि काक कि हुळू साल निर्केट भारत ना। व्यात स्नुल নিতে না পারলেই ধৈর্যচ্যতি হওয়ীটা একান্ত স্বাভাবিক। কারণ, মুসা নবির ফ্রানের বলয় যাহা আল্লীহ কর্তৃক দান করা হয়েছে উহু। হতে অনেক অনেক छैष्ट्र अस्त्रत छान रुला चार्रमातेत छान यारा भुत्रा नर्वति धात्रपा ३ कन्ननात वारिता मुठताः, अर काठीय वाष्ठ्र कातत ठिन-ठिनि अप्तर्गता तिसन করেই-বা ধৈর্যধারণ করা যায় এবং কৈমন করেই-বা নির্দেশগুলোর প্রতি বাধ্য रुशा याग्र ज्या स्मत्न त्नश्रा याग्न? यिष्ठ व्यावमान वत्निष्टत्नन, व्यायिन यिष वाभात वानुगठा श्रर्थ करत शाकन ठा रत वाभिन वाभात कर्मत्र विषया कारता श्रकीत श्रम कतळ भातरवन ना, ठरव अर्थे गर्जू तरेन या, भित्रिरमञ्ज वामात कूर्मछलात वार्षा वायनात्क वर्ल एन अशा रत। कि म वावमानित िनिर्धि कर्स कार्गिक एपिंछिन्नित सानम् विवास करत सुत्रा निव द्वादना भात-कृत् ना পেয়ে অবাক বিশ্বয়ে প্রশ্ন করতে বাধ্য হলেন। এই প্রশ্ন করাটা একান্ত স্থাভাবিক न्याभात नल्हें धर्त निक्क छाटै। यांटा काना नार्ट छेंटा क्रस्न निक्क रेधर्यधातप कता यारा, किन्न असन् किन्नु घएँना यारा दुनिसात सानम्द्ध मन्पूर्व विभवीं वर्ता मुर्ल रश र्कमन करतर वा जाक सेर्यभातिम कहा याश वात किमन करतर वा निर्फ्रमञ्जला स्मर्त त्ने उहा याह्य? संशानीं (त्रा.)- अंत्र काफरतल त्राशांवा रक्तत्र ज আবু হুরায়ুরা (রা.) বলেছেন যে, 'আমি মহানবি (স.) হতে দুই উস্আক্ তথা ভাগ্রী তথা দুই প্রকার জ্ঞান অর্জন করতে পেরেছি। যে-ভাগ্রেরী জ্ঞান প্রকাশের यागु छेरात अकिछ व्यामि निकत्य तारि नि अवः या-छाछत छानि शापनीय উঁহার একটি জ্ঞানও দিয়ে যাই নি। যদি গোপন ভাঞের একটিমাত্র জ্ঞানও প্রকাশ করতাম তা হলে আমার গলা কাটা যেত।' [হাদিসটি হবহ বর্ণিত নয়]। এই तक्स भापन छात्नत विषय कित्वमात रखत्र वाव रतायतार नन, वतः হজরত ইবলে আব্বাস (রা.), হজরত আবু জরু গিফুারি (রা.), হজরত হজায়ফা (রা.) এবং আর্ত্ত অনৈক সাহাবার জীনা ছিল, কিছু তারা কৈউই এই গুপ্তজ্ঞানের কথা প্রক্রুশ্যে বলে যান নি।

व्यक्तित िनिं घंछनात सार्थास सा-वाक्रव कर्सकाछत क्षकाम भारा अवर वाक्यितितार तता है विद्यं से सार्थ करा व्यव्यक्तितार तता क्षर निर्द्रम सान्य करा व्यव्यक्ति तिर्देश सान्य करा व्यव्यक्ति करा क्षर करा कि विस्तर। अर्थ व्यावकान क्षर राष्ट्र यात्र नि व्यावकान क्षर करा यात्र नि विद्या वि

शाक ना अरे कथा छला रुळ रेंरारे वाचा यारा, यिष्ठ व्यामता वित्मय कूत मुम्लमानता व्याश्या अवः पर्नातत मठाएक िन कुछि छात प्रकरता रखा एषि, যীদিগু আমাদের কোরান এক, কাবা এক।

१८. कान्छालाका (मूछ्ताः पृष्टेक्त চलिए लागित्वन) राठ्छा (यछक्षप पर्यञ्ज, रा पर्यञ्ज, राथन) रेका (राधने, अर्थ मसरा, रुठाः) ताकिका (छाराता पृष्टेक्न व्यात्तार्थ कतित्वन, छाराता पृष्टेक्न छिल्लन) कि (सत्धः) माकिनाछि (अकिछ लाकारा) शाताकारा (छारा छिनि छिन्न कतिसाएन, विमीप कतिसाएन, कार्षियात्हन, शिकुयात्हन्)।

প্ত সূত্রাং তাঁহারা উভয়ে চলিতে লাগিলেন যতক্ষণ পর্যন্ত একটি নৌকার মধ্যে তাহারা দুইজন আরোহণ করিলেন, তিনি (আবদান) উহা (নোকা) ছিদ্র

+ काना ([युत्रा] विनलन) आधाताक्छारा (आपनि कि छेराक छिन्न कित्राष्ट्रन) निर्भूतिका (धुवार्यात अनु) आर्मारा (छुरात आपति कि छेरात आपनि कि छेरात आपति कि

उरात शिष्टु क्रिलन?

+ लाकार (निक्शंट्रें, অবশ্যই) জিতা (আপনি আনিয়াছেন) শাইয়ান (কিছু, বস্তু, বিষয়) ইমুরান (অডুত, অগ্রহণযোগ্য, আজব, আশ্বর্জনক, বিশ্বয়কর, অসাধারণ, আকম্মিক, গুরুতর)।

প্ট অবশ্যই আপনি আনিয়াছেন আজব বিষয়।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে আবদানের শর্তসমূহে নবি মুসা (আ.) রাজি হলেন अवः ठाँत मुरु व रत्ने। जूतभत जाता छेछ ता कि ष्टूमृत वीधमते रूपांत भत् अकृषि নোকায় উঠলেন এবং একটি জলপথ পার হয়ে যাবার পর সেই নোকাটি ছিদু कदा फिलान छ्या त्राक्षाना ख़श्य कुटी। कदा फिख्य दुविदा फिलान। अहे नजुन लोकार्टित अकर्टि खुश्म कूटिंग कृदित प्रतात प्रमारि प्रत्य सूत्रा निर्ति (खाँ.) खताक विश्वादा वर्णूट रक्ष्मद्रमन, उपकातीत श्रीट अ-तकस खाद्रतम कृतादा कि বড়ু অন্যায় নয়ু? নবি মুসা (আ.) আরগ্ত বললেন যে, আপনি কি এই নৌকার

যাত্রীদেরকে ডুবিয়ে মারীর তরে এ-রকম অন্তত কাণ্ড কুরলেন না?

অভিক্তার আলোকে অধম লেখকের জীনা একটি ঘটুনা : ট্রেনে চড়ে বহুদূরে যাবার অভিপ্রায়ে ট্রেন ছেড়ে দেবার মাত্র দুই-তিন মিনিট্ পরি স্ট্রেশরে পরিবার-পরিজন নিয়ে ইাজির ইবার পর জানতে পারলেন যে, এইমার টেনটি एटए एल शए शुराएक सं मां हिए स निर्देश कि स्वार्थ कि स्क्रिय कि स्क করার পর বাসায় ফিঁব্রে গেলেন। তার পুরের দিন খবরের কাগঙ্গে যখন জানতে পারলেন যে, এই ট্রেনটি ভয়ম্বর অ্যাকসিডেন্ট করে বেশ কিছু লোক মারা গেছে এবং আহতের সংখ্যাও অনেক, এই খবরটি পড়ার পর সেই লোকটি আল্রাহর দরবারে হাজার শুকুর করে বলে ফেললেন, আঁয় আলাহ, তুমি তো ট্রেন ফেল করাগু নি, বরুং বিশেষ রহমতে আমাদেরকে বাচিয়ে দিয়েছ। এই ট্রেনটি য়ে ভয়ुकत व्याकितिरुष्ठे कतर्त अवः राम किष्टू यात्री निरुठ छ व्यार्ट रेर्ति, अर घटनाटि व्यातमालत मर्ला व्यार्ट छेटू सर्तत अनिता भतिक्षात तुवर्त्ण भारतन। अर तावाणि निव-त्रमुलएनत भ्राक्त मञ्जेव अवः व्यावमात्नत भ्राक्त व्यात्र तिन मर्छ। এই আয়াতের বিষয়বস্থটি অধম লেখকের কাছে এ-রুকুম বুলেই মনে হয়। কারণ, এল্মে গায়েব জানাটিগু নবি-রসুল্দের জন্য একটি শর্ত। আর আবদান এই নোকাটি ফুটো কুরে কেন ডুবিয়ে দিলেন তা ইচ্ছা করেই আল্লাহ মুসা निविद्य कानकि एन नि। व्यामाप्तित्रक त्रन्त्रप्रमाक्तत त्रन्त्राभग्न निर्मार्थनीि वृत्रित्र फ्वात क्रना निव भुगा अवः व्यावमालत भाषास वृत्रित्र फ्रथ्या यूत्रकः। সুতরাং, আমরা নবি-রসুল এবং আবদানের মতো অতি উচ্চ স্তরের গুলিদের বিষয়ে ছোট-বড় করতে চাই না। কার্ণ, মানুষের সহজ্যত প্রবৃত্তির প্রথম প্রশ্নটি জেগে ৪ঠে যে কৈ বড় আর কে ছোট। বাষ্ট্রবিতার নিরিখে আমাদের খবরৈর

কাগজে এই বিষয়টিও প্রচার হয়েছে যে, কে গাউসুল আজম, আর কে গাউসুল

প্রিয় পার্তুক, নফ্সের তথা প্রাণের বহুবচন হয় তথা নফ্সের বহুবচন হলো 'व्यानकुत्र', कि हु क़र उथा व्यान्नार्त व्याप्तम, यारा स्नाव्छेर श्राप नव्ह, यारा পরমুত্মিা এবং এক কথায় উলস্থ করে বলুতে গেলে স্বয়ং আল্লাহ, সেই রুহ শকুটিুর বহুবুচন নাই। নফ্স মানুষ এবং জিনের যে-রকম আঁছে সেই রকম প্রতিটি প্রাণীরই নফ্সু আছে। সুতরাং, নফ্সের বুহুবচন 'নফুস' অথবা वानकूत्र' रुक्तू वाधा, कि हु कर अकसाव सानुसे अवः किनद्र फर्छशा रुखिए, णार भावूष मृष्टित (मूर्क अर्रीत) बात्र बर्वात क्या अर्रे या, किंद्र मेंगारी वालार्त धर्भवाष्ठक नेत्र किति क्या अकाणि नृत्व किति अवः कित्र केत्र केत्र नक्षेत्रञ्ज नार्हे, क्ररञ्ज नार्हे। सानुष এवः ऋतित नक्तित उपत चानार क्रर कुल्कात करते फिराइफ्न, किष्ठ कार्तान-भर्त अकिए ग्राप्ति वना रहा नि रा भर्केकुरनत কাহাকেও রুহ ফুৎকার করা হয়েছে।

१२. काला ([आवमान] विनित्नन) जानाम जाकुन (जामि कि विनि नार) ইন্নাকা (নিশ্যুই আপনি) লানু (কখনোই না) তাুস্তাতিয়া (পারিবেন) मारैरेशा (जामात मत्म, जामात मरिंग) मान्तान् (मन्त्र, रेश्व, मरनगीनगा, द्वितं शाका, ञ्रङात्व छित्क शाका)।

পূট (আবদান) বলিলেন, আমি কি বলি নাই, নিশ্চয়ই আপনি কখনোই

পারিবেন না আমার সঙ্গে ধৈর্যধারণ করিতে।

१०. काला ([मुत्रा] विलित्न) ला (ना) ठूळाशिक (ळात्रनि सद्दन, ळात्रनि त्राक्षण कर्तन) नि (ळासाटक) विसा (याशा, ७३ वस्र २३८०) नात्रिज (ळासि छूलिया श्वास, ळासि शाटकल २४लास) ७ या (अवः) ला (ना) जूतरिक्नि (वामात उपूत श्रद्याणु कतिरवृत, वामात उपत वार्ताप कतिरवन, वामात उपत অব্লম্বল ক্রিবেন) মিন্আম্রি (আমার কাজের জন্য, আমার কাজে, আমার কর্ম হইতে্) উপ্রান্ (কাঠিন্য, দুঃসাধ্যতা, আয়াসসাধ্যতা, বাধা, প্রতিবন্ধক, কঠোৱতা)।

প্ট (মুসা) বলিলেন, ধরিবেন না আমাকে যাহা আমি ভুলিয়া গিয়াছি এবং আমার উপর প্রয়োগ ক্রিবেন না আমার কুর্ম হইতে প্রতিবন্ধকতা।

১ ব্যাখ্যা : এই দুটি আয়াতের প্রথমুটিতে মুসা নবিকে আবদান বললেন या, व्यान्ति व्याभात मुदेश व्याभात क्रिया द्विनि रेधर्यशीतम कत्रक भातर्तन ना। या-কোনো বিষয়ে ধৈর্যারণের একটি সীমারেখা থাকে। কোনো কাজের উপর যখন শৃঞ্চালার প্রশ্নটি ভীষণভাবে উঠে আসে তখনই ধৈর্যের বাধু ভেঙে যায় এবং তখনুই প্রশ্ন ক্রতে বাধ্য হয়। আমরা অন্য স্থানে দেখতে পাই যে নমুরুদ যখন নবি ইব্রাছিমকে জুল্ট অগ্নিকুণ্ডের উপর ফেলে দিল তখন তিনি ফেরেশুতার পরামশ্টিও গ্রহণ না কুরে আল্লাহর উপর সম্পূর্ণরূপে ধৈর্যধারণ कद्व निर्द्व कूद्व तरेलन्। निव रैवतरिस्मत् और एतम मूर्ट्य निर्देवणाएँ अकिए অবিশ্বরণীয় বিশ্বয়কর ধৈর্যধারণ করার দৃষ্টান্ত। কারণ, লেলিহান অগ্নিশিখার কুণ্ডতে নিক্ষেপ করার সঙ্গে-সঙ্গে জ্বলে-পুড়ে ছারখার হয়ে যাবার সম্ভাবনাটি একান্ত স্থাভাবিক। এত বড় জাবন বিপন্নতার মুখে ভয়ঙ্গর আগুনের চিরন্তন তকদিরটিকে কিছুক্ষণের তরে জালিয়ে দৈবার পরিবর্তে শান্তির রূপ ধারণ কুরতে আন্তন্তকে আল্লাহ আদেশ দিলেন এই বলে য়ে, ছে আগ্লা, তুই ইবরাহিমের উপর শার্ন্তির রূপ ধারণ কর। এই জাতৃীয় ধৈর্যধারণটি যদিও এক বিষয়ে আরু আবুদানের কর্মকাণ্ডে চুপ করে থাকার ধৈর্যধারণট্টি আরেক বিষয়। कानि ना रेंरा कि वानार्तर तरमीक्षत्र घंटना घंटिएत यावात नीनार्थना कि ना। कानि ना, क्रित कटीयो बात विशान अक अनित 'बानीन रक' वनारि कि बानारतर नीनाट्यूना? दूररज्य रटा 'बानान रक्' डूफातिन रज्या बावात সেই ভিন্ম নদীর উর্মিতে নিক্ষেপ করার পরগু প্রতিটি উর্মির 'আনাল হক' শব্দ

শোনার মাঝে মহান আল্লাহ্রই লীলাখেলা আছে কি না অধম লিখকের জানা

राय त् भानुत्वत भने जात राय त् भानुत्वत भत्नत मत्म भित्म शाका थानात्मत िकन-विकन-सञ्चमा! यारा जपूर्वीऋष यात्व धता पर्फ्त वाय ना त्म-तक्ष कृषञ्चमाय भानुत्वत भन जावमान जात निव भूमात भत्य प्राप्ट-वर्फ़ कर्त्व की मुक्त जानक भारा! अ त्यनु मुशामु शामुः शित्य त्मि छत्त यावात भत

খোকাকোলার বোতলে চুমুক দিয়ে তৃষ্ঠির ঢেঁকুর তোলার মতো।

98. कान्णानाका (जुँठताः पूरेंकता क्रिन) राज्ञा (य्वक्रुष পर्यञ्ज, या পर्यञ्ज, यथन, असनिक) रका (यथन, अर्थ नमस्य, रुठाः) नाक्रिया (जाराता पूर्कन अत्क-व्यत्पात नामता व्याप्ति व

পূর্ট সূতিরাং দুইজনে (পথ) চলিলেন সেই পর্যন্ত যখন দুইজন সাক্ষাৎ পাইলেন

अक्टि वालरक्त, मुख्ताः, ज्ञांशास्त्र कछल क्रिस्नु।

+ काला ([मूना] विलित्न) व्याकाठान्ठा (व्यानिन कि श्टा क्रिल्न, व्यानिन कि क्टा क्रिल्न, व्यानिन कि कटन क्रिल्न, व्यानिन कि भारिया क्रिल्न नाक्त्रान (अकिए नक्त्रक क्रिल्न श्राक क्रिल्न श्राक क्रिल्न श्राक क्रिल्न व्यान क्रिल्न क्रिल्न व्यान क्रिल्न क्रिल

वना रशे नि। १४ (भूमा) विल्लन, आश्रीन कि कठन कतित्वन अकि नक्मत्क किर्र वना रशे (भूमा) निन्नाभु, अकिर्ध नक्म किर्र वना रशे नि। रठा किर्वात

অপরাধের বিনিষ্ ছাড়াই?

+ লাকাদ (নিশ্চয়ই, অবশ্যই, নিঃসন্দেহে) জিতা (আপুনি আসিয়াছেন, আপুনি আনিয়াছেন) শাইয়ান (কিছুর, বস্তুর) নুক্রান্ (অবাঞ্চিত, খুব কঠিন, জঘন্য, অন্যায়, অমার্জিত, অপবিত্র)।

প্ট নিশ্চয়ই অূপনি আনিয়াছেন অন্যায় কিছু।

े व्याच्या : अर व्याचार भूमा नित अवः व्यावैकान पूक्र तार पूनवाग्र पर उनस्य नागरम्न। अभिन अक मभग्न अकि वामरक्त माम्ना रिप्तमा। करिए व्याद्ध रा, वामकि रिप्तमा अभिन अक मभग्न अकि वामरक्त माम्ना रिप्तमा करिए व्याद्ध रामकि रिप्तमा वामकि रिप्तमा

নাই] নিতে হবে। তাই আমি (মুসা) স্পষ্ট দেখতে পাচ্ছি যে আপনি একটি

জ্যন্য অন্যায় কাজ করে ফেলেছেন।

व्याद्धक वृध्य विश्वास य-काला धर्मंत य-काला गतिराक ४-तकम रूगाकाधितै व्यवसामन भावात প্রশ্ন তো দুরে থাক, বরং শান্তির বিধান রাখা হয়। তা ছাড়া দুনিয়ীর যে-কোনো আইনে এই রকম একটি বালকুকে হত্যার অপরাধে মৃত্যুদ্ভ দণ্ডিত করার বিধান রাখা হয়েছে। যদিও আধুনিকু ইউরোপে মৃত্যুদ্ভের বিধানটি রহিত করা হয়েছে এবং তার বদলে সারাটি জীবন জেল-খাটীর বিধান রাখা হয়েছে এবং এই যাবজীবন জেল-খাটাটি সারা জীবনের জেল-খাটা, তথা জেলে মৃত্যুবরুণ করার পর লাশটা জেল হতে বাহির করে দেগুয়া হয়। ইহাগ্ত কম বউ শাস্তি नत्र। कात्रभ, भैंत्क-भैंत्क छिल-छिल छल श्वर्ण-श्वर्ण मुरुत कार्ल एल পভার পর জেল হতে লাশ বাহির করাটিগু কম বড় শাস্তি নহে। এক্বারে ফাঁসিতে অথবা তরবারির আঘাতে অথবা গুলিতে মেরে ফেলার চাইতে ইহাও শাষ্টি। সুতরাং, এই রকষু একটি বালুককে আবদান হত্যা করার পর নবি মুসা (আ.) এত অবাক হয়েছিলেন যে, ধৈর্যধারণের তিনটি শর্তের দ্বিতীয় শর্তটিঙ্ **छत्र कत्रक्र वाध्य रत्नन। व्यावमात्नत्र अर्थे क्राजीय घ**र्षनाध्यमा यज्**रे** त्ररत्रापुर्व হোকু না কেন, সামাজিক জীবনের প্রশ্নে প্রতিবাদ করাটি অবধারিত। ঐই व्याधितक यूरा श्रीवर्रीत वात्र कता व्यानुसानिक एस गठ क्वांपि सानुष अर तक्स একটি বালককে হত্যা করার তীব্র প্রতিবাদ জানাবে এবং দুষ্টাষ্টমূলক শাস্তি

ठशा भुकुरमुञ्ज চाইद्व।

আধ্য়ীত্মিক দর্শনে, এই বালকুটির বড় ডাকাত আর খুনি হবার নিশ্চিত বিষয়টি জানা থাকার পরও পৃথিবীর মানুষেরা যেমন মেনে নৈুবে না এবং প্রচণ্ড প্রতিবাদ করবে তেমনি মুসা নবিগু শ্বাভীবিকভাবে প্রতিবাদটি জানাতে বাধ্য হয়েছেন। কারণ, কোনৌ রকম দৃষ্টিভঙ্গির দুর্শনেই এ-রকম হত্যাকাণ্ডট্রি কিছুতেই মেনে নেওয়া যায় না। অর্থচ এই সুশ্রী, উত্তম ব্যবহারের অধিকারী বালকুটি যুবক হয়ে একদিন জঘন্য ডাকাত এবং খুনিতে পরিণত হবে – এই বিষয়টি আবদানের জানা থাকার কথা এবং আবদান আরও দেখতে পেলেন যে এই বালকটি যুব্ক হয়ে যে ভয়ঙ্কর ডাকাত গু খুনিতে পরিণত হবে তাতে সমাজের বহু নিরীহ সরুল-সহজ মানুষেরা খুনের শিকার হবে এবং নিজেদের र्गाष्ट्रेज सामासाम रूळ विश्वेज रूति। व्याविमालित क्याञ्चला अकमस् क्षुव प्रजा अवः এলমে গায়েব জানার একটি জুলন্ত দৃষ্টান্ত। হয়তো একটি প্রশ্ন উঠতে পারে যে আবদান এত বড সাঙ্ঘাতিক এলমে গায়েব জানার অধিকারী যদি হয়ে থাকেন তা হলে জগতের সর্বকালের সর্বশ্রেষ্ঠ নবি সরকারে দো-আলম ইমামে क्विनाणार्थे मुत्रमाद्ध रागीम त्र्माणुन्नि वानामिन मार्थसम्ब काञ्चारम मिक्डिल मुक्रनातिन इमामूल मुत्रपालिन शाँतितूलार व्यातूल कार्त्मिम मुरामूल मुक्र ाका प्रालालार व्यालार्थेट अग्रापालाम कि अनिस्म शास्त्रत कानळन ना? यिल कर्ड तित्व, व्यत्मार्थे कानळून, जा रत्ने हुंरा जात जकिता यिल कर तत्न, क्रानळन না, উহাগ্র তার তকদির। এই তকদির হিমালয় পর্বতের চেয়েগু দৃঢ়, কঠিন এবং শক্ত হুয়ে দাঁড়িয়ে থাকে। মানুষ গৃহত্যাগ করতে পারে, গ্রামত্যাগ করতে পারে, এমনাক দেশগু ত্যাগ পারে – কিন্তু জনাসূত্রে পাওয়া ধর্মটি পরিত্যাগ করতে পারে না। কার্ল মার্কস আল্লাহ্ই মানত না, কিন্তু মৃত্যুর পুর তাকে খ্রিস্টান ধর্মের বিধানে সমাহিত করা रखिष्ट अवः कार्न मार्क्टमर्त मुर्लिष्ट्र ठातू कर्वेद्रतत उन्नद्भार थाहिल करत ताथा হয়েছে। কমরেড মণি সিং নাষ্ট্রিক ছিল, কিন্তু হিন্দু ধর্মের অনুশাসনে চিতায় দাহ করা হয়েছে। কমরেড ফরহাদকে ইসলাম ধর্মের অনুশাসন মেনে বনানী

কবরুস্থানে সুমাহিত করুা হয়েছে। সুতরাং, ধর্মের বৃত্ত হতে বেরিয়ে আসাটা

सार्छे अक्ट्रा रानका विषय नय।

সুতরাং, বিজ্ঞানের উপর যে অজ্ঞানা বিজ্ঞান আছে এবং ধীরে-ধীরে প্রকাশ পাট্ছে, তেমনি আল্লাহ্র এই জাতীয় অদ্ভূত রহস্যে ঘেরা ঘটনাগুলি কোনো नमामरे अर्प कर्त निष्ठ भारत ना अवः लिवात क्यां नग्र। मुखताः, व्याशुगत জন্য অধম লিখক ব্যাখ্যাটি আরও বড় করতে পারতাম, আর্র্র্ড অনেক কিছু বলতে পারতাম, কিন্তু না বলে সোজা পাঠকদেরকৈ বলৈ দিলাম যে ইহারী মর্মার্থটি অধম লিখকের জানা নাই এবং যদি জানা থাকেও, উুহা লিখার **দরকার মনে করলাম না। কারণ, এই জাতীয় হত্যাকাণ্ডটি, যেমন** এনকাউন্টার' অথবা 'ক্রসফায়ার নামক হত্যার মাঝেও কোনো বিশেষ কারণ थाकळ भारत, किष्कु अकि विष्णाभ वानकरक् रुगा करत् रक्तनारक भूशिवीत काला भानवंजावां ही का हुद्ध शाक, क्टूंश्ट रेवर्ष रूजा वर्ल स्नत्न निरंतु ना। সুতরাং, আবদানের এই জাতীয় হত্যায় নবি মুসা (আ.) কেমন করে ধৈর্যধারণ केंद्रक्त भारतन? व्याचात भत्रऋण व्याचमालत केंचांध्रेटमा किटन एम्डिया याय ना। কারণ, এই বাল্কটি যুবক হয়ে ভয়ঙ্কর একজন ডাকাতে পরিণ্ত হবে এবং খুন, धर्षप, जन्मम नुरुव – येठ तक्ष ऋघना व्यवक्ष व्याष्ट छैंरा **এই वानक्**षि युवैक रखं कत्रत्व। ठारे व्याशर्रे अरे वानकिएक रुण कत्व कन्नाम। अ-तैकम সর্বোচ্চ এলমে গায়েব তুরীয় অদৃশ্য শক্তির অধিকারী আবদানের মতো কয়ঙ্গনের থাকতে পারে?

ब्रंथन, क्वान की? क्वान कुछ श्रकात? क्वाप्तत कि श्रकातत्क्वर खाट्टि? क्वान कि राष्ट्रि-পाण्टिन, साष्ट्र-साध्य-छिम कित्न खूतित्छाक्र कतात क्वान? क्वान कि व्याध्यक्त क्रिंगि रिमाव-निकाम खाग्रह कता? क्वान कि साष्ट्र চास्त्रत कनात्कोमन, तुग्रनात

আর

লেয়ার মুরগির ডিম্ন-মাংস খাবার বিষয়? এভাবে বয়ান দিতে গেলে অনেক বিষয়ই তে িতুলে ধরা যায় যে এণ্ডলো কি জ্ঞানের আগুতায় আসে নাকি আসে না? মতভেদ থাকতে পারে. তীর মতবিরোধন্ত দেখা দিতে পারে এবং এই অনেক রকম মতবিরোধণ্ডলো আছে বলেই আল্লাহর বহু রূপের বহু শৈলী ফুটে গুঠে। আবার, প্রশ্ন আসে, এই সকল জ্ঞান আপেক্ষিকতায় ভাসমান কি না। পৃষিবীর সর্বোচ্চ এভারেস্ট শুঙ্গটি যেখানে অবস্থান করছে সেই অবস্থানটি দুই কোটি বছরের একটি আপেক্ষিক সত্য। এর আগৈ ছিল একটি সমুদ্র এবং সেই সমুদ্রের নামটি হলো টেখাস গ্রশেন। পুখিবীতে বাস্করা মানবর্জীতির মতো ভা্ইলোসুরেরাও সুমাটরূপে যে আনুমানিক পাঁচ কোটি বছর আগে বাস করতু अप्राप्त कि व्याप्तिकिक मेठा नशुः है। इस द्वान व्यात मुस्टात सास्य की की পাৰ্যক্য দেখতে পাই? তা হলে কি জ্ঞানই সত্য, নাকি সত্যই জ্ঞান? তা হলে জ্ঞান এবং সত্যু দুট্রোই কি আপেক্ষিকতার বলয়ে ঘুর্ণায়মান, নাকি চিরস্থায়ী? চিরস্থায়ী কথাটিও কি আপেক্ষিকতায় ভাসমান? কোরান-এর সুরা রহমান-এ বলা হয়েছে যে, সুব কিছু ফানা হয়ে যাবে, কেবলমাত্র তোমার রবের চেহারাটাই চিরুষ্থায়ী। সুতরাং, আল্লাহই চির্যয়ায়ী। আল্লাহই সর্বজ্ঞানে জ্ঞানী। यानार्हें जात निकाि जैया धंपतार्हें तेल शार्तेष करत हैं कि एन हिन । यानार्ते अक लिए के कि एक कि कि कि कि कि कि কোটি-কোটি রূপ দেখিয়ে চলছেন সেই রূপটি আর কোনোদিন কোনোকালেগু केशता रग्न ना। ठारे वाल्लार्त वाद्धक नाम क्रूनकानान अवः कातामठअग्नाना একরাম।

१७. काला ([व्यावमान] विनित्नन) व्यालास व्याकुल (व्यासि कि विल्नार्ह) रैन्नाका (निम्हार व्यापनि) लान् (क्थतार ना) ठाम्ठाठिया (पातित्वन) सार्रह्या (व्यासात मृत्यः, व्यासात मिर्छ) माव्रान (मव्य, प्रथं, मरनगीलठा, द्वित वाका, व्यक्तात विकिशा वाका)।

প্ট (আবদান) বলিলেন, আমি কি বলি নাই, নিশ্চয়ই আপনি কখনোই পারিবেন না আমার সঙ্গে ধৈর্যধারণ করিতে।

१७. काला ([सूत्रा] विलित्न) हैन् (यिष, जवगाह, यिष ना, ना) त्राज्ञान्तूका (जापनात्क क्रिक्षात्रा कित्र, जापनात काष्ट्र क्षत्र, जापनात क्षत्रहें, जापनात काष्ट्र क्षानित्क हाहें) जान् (या, वहें या, हहेंत्व) गाहें शिनु (किष्टूत, वश्चत, क्रिनित्र, या क्षाठवा ववः यात विषया किष्टू वना याग्र ठात्क गाहेशिन वना हां) वाषाहा (जाहात पदा, हहात पता) काना (त्रुचताः ना) क्रुत्राहिन्नि (जापनि जासादक त्रक्ष त्राह्मित्वन, जापनि जासादक त्रक्ष हित्राद्व ताथितन्)।

क्टॅ (मुना) तिल्लन, यिल् (जािम) जाननाटक क्रिक्टाना कर्दि (अट्ट) तिसग्न

रहेट रहीत् नत्र, मुख्तां वानि वामात्म मत्म ताशितन् ना।

+ काम् (निक्यंहै, जवगारे, यर्थके) वालाग्या (जानित मुक्त हरेतन, जानित लंगिहारेया शिलन, जानित शालाम नारेतन, जानित निष्कृति नारेतन, जानित जानित जानित निष्कृति नारु करितलन, जानित वक्षनरीन हरेतन) मिन् (हरेळ, खरक, क्रिया) लाम्नित (जामात फिक हरेळ, जामात नक्ष हरेळ, जामात उत्र हरेळ) हेक्तान् (हक्त, जानुहि, जकुराठ, जिल्ला) वाराना, जिल्ला, हल, हुठा)।

े के निकार जाभिन मेर रहें एनने जामात भक्त रहें एवं जरूराएं रहें एठी।

১ ব্যাখ্যা : যদিও এই আয়াতের কলেবর ছোট এবং সইজ করে বলা হয়েছে কিন্তু ইহার ব্যাখ্যাটি লেখা তত ছোটও হয় না এবং সহজও হয় না। বড়-বড় कवि-त्रार्थिछ कता वल शास्त्रन या, ज्ञानक त्रश्त क्यात व्याशा किस्ट शिख चलक िन्ना-ভावना कतळ रस्। यूजताः, ब्रेंस्ट बासाठित वराश्या निश्रक शिख প্রথমেই মনে পড়ছে যে একজন জাঁদিরেল নবি এবং অপর জনু আল্লাহর জাঁদরেল একজন ওলি তুথা আবুদান। অনেকে এই আল্লাহর জাঁদরেল ওলি তথা বরং খিজির বলতে চিরসবুজ বুঝায় তথা যাহা সবু সময় সবুজু থাকে এবুং বুড়ো र्यात अ यद्व পড़ात क्याँ जिल्ला ना। मूछताः, छितमवुक शिक्कित नाम् हि फिर्स कारता वित्मय वंडिकत नामि विवादाता रश् नि। अर्थन अकि विवार व्यथक ছোট্ট প্রশ্ন এসে দাঁড়ায় যে, একজন জাঁদরেল নবি কেমন করে আল্রাহর একজন জাঁদরেল ওলির কর্মকাণ্ডওলো বুঝে উঠতে পারছেন না। আরেক্ট্র লক্ষ করার विषय रला, अरे कामदान अनिष्टि किन्न सरानवित कासानात अनि नन। कातप, सरानित (गां.)- अत कामानात अनिए त , सर्या ए। अ गान भूर्ववणी नित-त्रभून ए तूर क्रां क्यांता अंश्रेस क्या नया। निव युत्रा (आ.)-अत क्यांसानीय असन अतिक छेनि ष्टिलन याएमत कार्यकलाल शूर्ववर्शी निविदाई वृषाक भातकन ना। जा रहन সাধারণ মানুষ অথবা জ্ঞানবিদ্যার অধিকারীরাই বা কেমন করে এই জাতীয় গুলিদের কার্যকলাপ ব্যাতে পারবে এবং ব্যাতে পারা ত্যো দুরের কথা, বরং এটা-সেটা বলে সমাজের কাছে ভণ্ড বলে প্রচার করতেও দুধী বোধ করে না। অনেকেই বলে থাকের যে, এই জাতীয় জাঁদরেল ওলি, যাঁদেরকে আবদান অথবা খিজির বলে অভিহিত করা হয়, তাঁদের অনেকের শরীরে কোনো কাপড় शांक ना उथा वत्रन शांक ना। जलकि धकम्म उनम्, जलकि जर्सक उनम्, व्यत्नकरक চার ভাগের তিন ভাগই উলঙ্গ থাকতে দেখি। কেন উলঙ্গ থাকেন? করেণ, যে-পোশাকটি আমরা পরি, সেই পোশাক শয়তানের দেওয়া পোশাক। योन भिन्दात विषय्ि काना शाकलार लागात्कत श्रयाक्रन रय, नज्वा তাক্প্তয়ার পোশাক পরিহিত অবস্থায় অবস্থান করেন। এখন প্রশ্ন হলো, তাক্প্তয়ার পোশাক বলতে কা বোঝায়? একটি চার বছরের ছেলে আরু একটি ठिन वष्टत्वत सार्य मन्पूर्व छैनम्र राय तथना कत्रलं ठाता योन मिनलत् व्यवरात्रि काल ना अवैः अर्थे या काल ना – रेंराकरे वल ठाक्श्रात পোশাক।

प्राचित्र प्राच

र्षे मुंठताः (ठाराता) पूरेक्षन চ्निक्ठ नागित्नन, असन्ति यथन पूरेक्षतं व्याप्तित्न अक आत्मतं व्यक्ति प्राप्ति (निक्ति, काष्ट्र) पूरेक्षतं थाफा गिरियाष्ट्रित अरु शत्मतं व्यक्ति (न्यतं निक्ति), मूठताः ठाराता व्यक्तितं क्रिति (य त्यरमानमाति क्रिक्ठ ठारात्मतं पूरेक्षन्तः मूठताः ठाराता पूरेक्षतं भारति उराते व्यक्ति व्यक्ति प्राप्ति क्रिक्ति व्यक्ति विवक्ति व्यक्ति विवक्ति विवक

<u> युण्ताः जाशा जिनि छाष्ट्रित्नन शासा कंतिकः।</u>

+ काला ([मूत्रा] विलित्तन) लाँछ (येषि, राय, की छात्नार ना रहेंछ) निजा (आपनि চारेळन) लाउँजाशाङ्कणा (अवगुरे आपनि लरेळ पातिळन) वालारेरि (जारात उपत) आङ्तान (अकिं मङ्गति, अकिं पातिमासक, पूत्रभात, अणिमान, कर्मकल, मुसकल, पातिळासिक, पुष्ठशाव, आर्ट्स, विलित्तर यहि सार्वित सार्व सार्वित सार्व सार्वित सार्वित सार्वित सार्वित सार्वित सार्वित सार्व सार्व

' পঁট (মুসা) বলিলেন, যদি আপুনি চাইতেন অবশ্যই আপনি লইতে পারিতেন

তাহার উপর পারিশ্রমিক (মঙ্গুরি)।

े तांशा : अर्थे व्यावाद्य एर्थिक भारे, नित बुमा (व्या.) भर एनक एनक कुरार्व अत्र भित्रमाञ्च रहा भक्ता। अर्थे कुरात कुराना अत्र काश्चित पूर्वनका निह्य छिछ हा अक्टि व्याक्ता क्यां विश्वक क्यां विश्वक क्यां विश्वक क्यां विश्वक क्यां विश्वक व्याक्त व्याक्ति व्याक्त व्याप्त व्याक्ति व्य

গ্রামটির নাম 'আয়লাহ'। তা সেই গ্রামের নাম যাই হোক না কেন, আসলে ওই প্রামবাসী সবাই এতই কৃপণ ছিল যে, দুইজন অতিপি সামান্য খাবার চাইবার পরেও নিঠুরের মতো কৈবল মুখুই ফিরিয়ে নেয় নি, বরং খাড়া-ধারা দিতে व्यश्वीकात केत्रन। अञ्चन धामवात्रीत ऋघना वाष्ट्रतथ नृति मुत्रा (वा.) व्यवाक रख शिल्व अवः ভावळ नागलन् ख, सानुष कर्ष्ट्रेक् निक्षे रळे शार्तल असन আচরণ্টি করতে পারে। মানবিক কারণেও মানুষের কাছে তথা একটি গ্রামবাসার কাছে সামান্য খাদ্যদ্রব্য চাইবার পুরেগ্র প্রমন নির্মম আচরণ নবি মুসা (আ.) আশা করতে পারেন নাই। এরা কি তবে মানুষের সুরতে পশুর টেয়েও নিকৃষ্ট? এমতাবস্থায় সেই থামের একটি বাড়ির একটি পুরতিন প্রাচীর ভেঙে পড়ার মতো অবস্থায় দাঁড়িয়ে আছে এবং যে-কোনো মুইুর্তে প্রাচীরটি ভেঙে পড়ে যেতে পারে। তখনু আবদান, যাকে খিজির বলা হয় এবং খিজির नास्त्र कांत्रान-ध धकवात्र छेल्ल्य कर्ता रहा नि, मिट्टे व्यावमान धवः भूत्रा এক্দিকে প্রচণ্ড ক্ষুধার্ত আরু অপর দিকে অনেকু পরিশ্রুম ক্রে নতজীনু প্লাচীরটিকে মেরামত করে দিয়ে চলে গেলেন। নবি মুসা (আ.) আর কুঠ ধৈর্যধারণ করবেন। ধৈর্যধারণেরও তো একটা সীমারেখাঁ অবশ্যই থাকে। কিছু ধৈর্যধারণের সীমা অতিক্রম করে যাবার পরগু মুসা নবি (আ.) চুপ করেই ছিলেন, কিন্তু উভয়ে অনেক পরিশ্রম করে নৃতজানু দেয়ালটিকে সোজা করে व्यांत्रांनर्क व्यञ्ज विनयात मारा मामाना अकिं क्या तल्लन अरे तल्येय. আপনি ইচ্ছা করলে এত খাটুনির পর সামান্য মন্ত্ররি নিতে পারতেন।

१५. काला ([व्यावमानी विलित्सन) राजा (रेंग, अर्थ, अर्थेजन, अर्थेष्ठि) किताकू (विमाय, विष्टिन्नका, विष्टिम्, जन्मक्रिका, अर्थेष्ठान, शांकाशांकि) वार्येन व्यापन स्थापन स्यापन स्थापन स्यापन स्थापन स्थापन स्थापन स्थापन स्थापन स्थापन स्थापन स्थापन स्था

(वासुति सर्सा, व्यासातू सीर्त्य) शृशा (क्षेत्रः) वाद्दैविका (व्यार्थनात सरसा)।

े % (व्यावर्णन) विनित्नन, अर्रेटी है शिंगुशिष्टि व्यामात मेर्स्य अवर्थ व्यापनात मर्स्या

+ माउँनात्विङ्का (অচিৱেই আপনাকে জানাইয়া দিব, শীঘই আপনাকে অবহিত করিব) বিতাপ্তয়িলি (ব্যাখ্যা দেপ্তয়া, বিবরণ, তাৎপর্য সম্পর্কে) মা (যাহা) লাম (না) তাস্তাতি (আপনি করিতে পারেন, আপনি করিতে সক্ষম) আলাইহি (তাহার উপর) সাব্রান (সবর, ধৈর্য, সহনশীলতা, দ্বির থাকা, অভাবে টিকিয়া থাকা)।

कें ज़िट्टित्र जाननांट्य कानारमा दिव विवत्य, यारा (जानिन) नाद्वन नार

তাহার উপর সবর করিতে।

े त्रांश्रा : यूंगा निर्व (वा.) अह तक्य श्रम कतात्र वातमान तमलन त्य, वात्रानि वात वायात त्रांश्रा गात्र शांकत्र भातत्व ना। वाया हत्य वात्रात वाला वात्राने त्र किन-िकि घंमाय प्रत कतत्र भातत्व नाहे वायि हिंहात वात्रम तह्या व्यथा कात्रपृष्ठला वात्रमात्व तत्व कतत्र भातत्व नाहे वायि हिंहात वात्रम तह्या व्यथा कात्रपृष्ठला वात्रमात्व कत्र ना भाताय विविधि प्रवास कर्ता वात्रमात्व वाला अकि वात्रत उत्त क्षित्र क्ष्यात्व ना भाताय विविधि वात्रत उत्त क्ष्य क्

ু প্র ওই যে নৌকাটি সুতরাং ছিল কয়েকজন মিসকিনের, সমুদ্রের মধ্যে দাঁড় টানিত (প্রিশ্রম করিত) সুতরাং আমি চাহিয়াছি যে তাহা খুঁতযুক্ত করি, এবং তাহাদের পিছনে ছিল (এক) রাজ্য, প্রতিটি নৌকা ছিনাইয়া লইয়া যাইত।

५ तराश्या : अर्थे व्यायां का नित युगाक (व्या.) ि निर्धि यिनात श्रथमित शालन विषयि व्यावहान वराश्या कृद्ध वनत्नन (या, या-लोकाणि किनि हिम्न कर्त्राहित्नन व्यावहान वर्षणा कृद्ध हित्राहित्नन (या, या-लोकाणि किनि हिम्न कर्त्राहित्नन व्यावहान कर्त्राहित्न वर्षणा कृद्ध हित्राहित्न (या क्रियाहित्न व्यावहान वर्षणा क्रियाहित अर्थ अर्थे रक्षणा हिन अर्थे क्रियाहित वर्षणा वर्षण

अशाल तरन ताथा छाटना या, अनम्म गाउँच कानाणि श्राण्य नित-त्रमुटन का गर्यका गर्यका छाटना या, अनम्म गाउँच कानाणि श्राण्य नित्त मुरा का गर्यका छाट छाट नित मुरा (खा.)-अत मटा काम्यत नित अहे लिकात थरति कि कानटा भातत्वन ना? कात्रप, अनस्म गाउँच तिष्वाणिटा खलक तक्म श्रकात्रछ खाटा कालाणि शाना , कालाणि शाने ते, वालाणि शाने कालाणि शाने ते, वालाणि शाने कालाणि शाने ते, वालाणि शाने काला शाने ते वालाणि शाने वाला शाने ते वालाणि कालाणि कालाणि कालाणि वालाणि वाला

लोकात अकट्ट व्याम कूटिंग कर्त मिरा लोकांटिक तुका कर्ता रता अवर अर्थ लोका सितामें कर्त भूनतार की विका वर्षन्त भरित मुतारा कर्त भारत शिलन। कर्न-कर वर्त भारत या, त्रर कारतम ताकात नामिं हिन रामाम रवल वामाम। अर्थ तकम वाक्रव अवर व्यक्त नासित मरा मिरार ताकात पाति कि वामाम। अर्थ तकम वाक्रव अवर व्यक्त नासित मरा मिरार ताकात पाति वामाणि क्रिया वाणा विका विका विका विका विका विका विका वामाणि भारत नामाणि भारत नामाणि वामाणि वर्षा वाणाणि वर्षा क्रिया वाणाणि वर्षा वर्षा वाणाणि वर्षा व

१०. ३য়ा (এবং) আষ্মা (কিন্তু, অতএব, যাহা হউক, যে-ব্যক্তি, ३ই যে, বাট, অ্যাঞ্জ টু, হাউয়েভার, অ্যাঞ্জ ফর, ইয়েট, অন দ্য আদার হ্যান্ত) ওলামু (বালক, বাচ্চা, কিশোর) ফাকানা (সুতরাং ছিল) আবাওয়াহু (তাহার পিতামাতা) মুমিনাইনি (দুইজন মোমিন) ফাখাশিনা (সুতরাং আম্বরা ভয় পাইলাম, সুতরাং আম্বরা আশকা করিলাম) আনু (যে) ইউর্হিকাহ্মা (তাহাদের দুইজনকে বিব্রুত করিবে, তাহাদের দুইজনকে বাধ্য করিবে, তাহাদের দুইজনকে কিন্তু করিবে, তাহাদের দুইজনকে কন্টু দিবে) তুশইয়ানান (অবাধ্যতা, দুর্ঘুটিম, প্রমুক্ততা) ঽয়া (এবং) কুফ্রান্ (কুফরি, অশ্বীকার)। পুরু এবং ১ই যে বালকটি, সুতরাং ছিলু তাহার পিতা-মাতা দুইজনেই

े के अवर्र छैटे या वालकिए, त्रूंछतार हिलै छाटाते निर्छा-साछा पूर्वेकलिटे सामिन, त्रूछतार खामता [अशाल खामता नकिए किन व्यवहात कता हला वृद्धाछ भातनाम ना] खामूका कितनाम या, छाटाएमत पूर्वकनक (स्त्र) विद्वछ कितिक

অবাধ্যতা এবং অশ্বীকারের (মাধ্যমে)।

एड़ काव्याताम्ना (त्र्वाः व्याभता हैष्णा कतिनाभ, त्रुवताः व्याभता गिरिशाष्ट्रिनाभ) व्यान (या) हैउन्मिनाण्या (मृहक्रनत्क नम्न कतिशा प्रम, मृहक्रनत्क अतिवर्धन कतिशा प्रम) तान्त्रभा (मृहक्रत्नत तन, मृहक्रत्नत अविज्ञानक, मृहक्रत्नत त्रमाथ्रज्ञ) शाहतान् (उत्रभ, व्यक्तिमश छात्ना, उदक्षि, त्रुक्ति विन् (उत्रभ) भिन् (उत्रभ) क्रिक्ति करिए) क्रिकाणान् (अविद्य, अतिष्वत, भर्ष) अशा (अवः) व्याक्तावा (त्रिम निकत्र) क्रश्यान् (अरक्तिण्यानावात्रा, अरहत्वानि)।

প্ট সূতরাং আমরা [এখানে আমরা শব্দটি কেনু ব্যবহার করা হলো বুঝুতে পারলাম না] ইচ্ছা করিলামু যে দুইজনকে বদল করিয়া দেন দুইজনের রব উহা

र्रेटिंट छैंडस भविज्ञ अवेर विभि निकेष छाट्लावात्रात्र (अक्टिंग्स तहान)।

ठ तराश्या : अर्थे व्यायाण व्यावमान मिलीय घर्षनाणित तरणा तर्यना क्राण्यना जिन तन्यन त्या, त्य-तानकणित्क व्यामि व्यन्यायलात त्यात त्यानकणित्क व्यामि व्यन्यायलात त्यात त्यानकणित व्यामि व्याप्त त्यानकणित, त्यात नाम हिन रायश्वत, त्या प्रतिवान अक्ष्म पूर्वाष्ठ व्याप्ताती अवः धर्मत्यारीत प्रतिवान रत्या। अर्थे रायश्वत नामक पूर्विण जात धर्मत्यारिला, व्याप्ताता अतः क्ष्मतित पृत्वा व्याप्त विश्वा विश्वा विश्वा विश्वा विश्वा विश्वा व्याप्त व्याप्त विश्वा व्याप्त विश्वा विश्व विश्वा वि

श्रीत अकि श्रेष्ठ उठित भारत या, भिरा-मारा उँछ या यामिन रहता मद्भुष्ठ सामित चर्त क्षिम करत अ-तक्षम खरा। हाती अवः कारकत महान क्ष्माश्रम करत। या रत्न कि भिरा-मारा उँछ यात सामिन रहता मद्भुष्ठ उद्धक्ति अर्थ कार्या कारकत महानि रत्न भारत श्रीत कारकत महानि रत्न भारत श्रीत कारकत महानि रत्न भारत श्रीत कारकत महानि रत्न शास है रहा। या वास कार्या क

मञ्जूते वहत पेंहिएनक আशु हाका मृहद्ध क्लांग वाक्राद्ध क्लांग विस्त शाह हिल (वर्णसात निस्त शाह हिल का क्रांन ना)। त्रह निस्त शाह हक्त सिक्ति तम दिवस शाह हक्त सिक्ति तम दिवस शाह हक्त सिक्ति तम दिवस शाह काणात सिक्ति तम दिवस हो है। ने निष्ठ ने निस्त शाह काणात सिक्ति विद्या क्रिया क्रि

প্ট এবং এই যে দেওয়ালটি সুতরাং ছিল দুই এতিম বালকের জন্য শহরের মুধ্যে এবং তাহার নিচে ছিল গুপ্তধনভাগ্রার দুইজনের জন্য এবং দুইজনের পিতা

ছिटलन সং व्यक्ति।

+ कांग्रातामां (त्रुठताः हेष्टा कतित्वन) तात्तुका (व्यापनात तत, व्यापनात व्यितिपालक, व्यापनात त्रमाथञ्च) व्यान (य) हैरात्नुषा (ठाहाता पूर्वक्रन त्यांष्टाह्या यारा) व्याष्ट्रम्माह्या (ठाहातम्त पूर्वकृत्व पात्रा वार्ष्ट्रम्माह्या (ठाहातम्त पूर्वकृत्व पात्रक्षात्र कांन पूर्व हरुरा, ठाहातम्त पूर्वकृत्व त्यांत्व, तर्राः व्याप्ट हरुरा) श्रुरा (अवः) हरात्र्याचित्रका (पूर्वकृत्व ताहित कतिरा नहत्व, पूर्वकृत्व हफ्तात कतिरा कांनका (छक्षथन, त्यापन धन्छाञ्चात) हथा (पर्वकृत्वत)।

উদ্ধার করিবে) কার্নজা (ওপ্তধন, গোপন ধন্তাভার) ইমা (দুইজনের)। ু ুর্গ্চ সুতরাং ইচ্ছা কুরিলেন্ আপ্নার রব যে তাহারা দুইজনে পৌছাইবে

যোবনে এবং বাহির করিয়া লইবে দুইঙ্গনের গুপ্তধন্য

+ রাহমাতান (রহমত, দয়া, অনুগ্রহ, মেহেরবানি) মির (হইতে) রাব্বিকা (আপুনার রবের, আপুনার প্রতিপালকের, আপনার সদাপ্রভুর)।

% वाभनात तंत रहेळ तरमछ।

+ अशा (भेरेः) मा (ना) फाळान्ट्र (मूठताः खामि कतिशाष्टि) जान् (श्टेट्ठ, खट्न, ट्रायाः) जामति (जामात जाटिन, जामात निर्दर्भ, जामात काळ, जामात वराशात)।

र्के बेर्नः मुख्ताः व्यामि कति नार्रे व्यामात निर्फ्य रहेळा।

+ क्रांनिका (अर्घेंग) ठाअशिनू (व्याशा प्रतिशा, विवर्तन प्रतिशा) सा (ना, कि, या, यारा, नय, यठक्रन नवंद्य, यित, नास (नारें) ठान्नि (नाता, नक्रस) वानारेंद्र (ठारात उनते) नात्तान (सर्व, नवत, नरनमीनठा, द्वित वाका, व्यक्तात विदंत वाका)।

প্ট গুইটা ব্যাখ্যা দেগুয়া যে, পারেন নাই তাহার উপর ধৈর্যুধারণ কুরিতে।

े त्राश्या : अर्थे व्यायाक्य तेना रखिष्ट, व्यातमान य-श्राप्तिति नित युपाक्त प्रस्त नित्य काशिक भित्यास स्मतायक कर्तिष्टलन क्ष्य श्राप्तित निक्ष्य पुरु अधिस तानक स्वाप्ति क्ष्य भिक्ष नित्य द्वार्थिष्टलन। व्यातक अक्ष्य अधिस तानक पूर्वीत भिक्षा क्ष्य भागाय काथम तुनक्त क्ष्या गृति ष्टिलन। क्ष्या क्ष्य क्ष्य क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्या क्ष्य क्ष्य

নয়, বুরং একটি প্রাচীনত্ম সন্মানজনক পেশা অথবা ব্যবসা।

এই এতিম বালক দুটোর পিতা অত্যন্ত সংলোক ছিলেন। আবুদান বললেনু, এ-জন্যই আপনার রব ইচ্ছা করলেন যেন তারা বড হয়ে সেই ধনভাণ্ডারটি বাহির করতে পারে। যদি সেই নতজানু প্রাচীরটি পট্টে যেত তা হলে ঐ এতিয়ু বালক দুটোর জন্য রক্ষিত গুপ্তধন দেখা যেত এবং চুরি করে নেবার সম্ভাবনাটি থেকে যেত। সেই কারণেই আমি গুইরুপ কর্মটি করেছি আরু এই বিষয়টি व्यापनात तरवत् तरमण मान कतात अक्षि विरमम् विषया व्यापनि व्यात् अस्त ताचुन ह्य, এই काक याभात याभून हैष्टाय कति नाह, वतः याभन तत्वत ইচ্ছীতেই করা হয়েছে। আবদানের ইচ্ছা আর রবের ইচ্ছা একাকার হয়ে যায় এবং নিজম্ব ইচ্ছাটি আর ইচ্ছার গুণ্ডিতে আবদ্ধ না হয়ে রবের ইচ্ছায় সম্পূর্ণরূপে মিশে যায়। পানির সঙ্গে চিনি মিশিয়ে দিলে চিনির অমিত অবশ্যই থাকে, কিম্ব চিনিকে আর আলাদারূপে দেখবার উপায় থাকে না। কারণ, চিনি পানিতে मिर्ग **बुकाकात रुख या**य। बशाल मुन निक्रांि रुला, व्यापन-व्यापन नक्त्र रुख शाह्मात्रिष्टिक उथा सार्श-भाषािष्टिक त्रम्पूर्वत्रत्य ठाड़ित्य हित्र्य भावत्व त्रत्वत्र चार्ष्टम्-नित्यत्यत्र त्रद्धः अकाकात् रुत्य याय। त्कातानुन भविन घटनाञ्चतात्र कारिनी वर्षना करत नि, वतः कारिनीत द्वेशत व्याघाठ करत मुल विषशिष्ट ठूट्ट ধরা হয়েছে। তবু মানুষ কোৱান হতে কাহিনী খুঁজতে চায়। কেন চায়? উত্তরীটি रला, सानुष विष्णा द्रेष्टल-प्यलत् मळा गन्नश्चित्री वाष्टाता ख-तक्म गन्न अष्टक করে সে-রকম প্রতিটি মানুষ যৌবন হতে বৃদ্ধকাল পর্যন্ত গল্পকেই বুর্কে ধারণ করে রাখতে চায়। প্রকারভেদে শিশুর গল্প, কিশোরের গল্প, যুবকের গল্পের উপন্যাস, ছোটুগল্প, দ্রমণ কাহিনী ইত্যাদি এবং বুড়োকালেও বুড়োরা গল্পই পছক করে, কিন্তু গল্পগুলোর ধারা অন্য রক্ষ হয়। সুতরাং, মানুষ অত্যন্ত भन्नश्चियु। अर्थे भन्नश्चियुर्गात क्रनार्थे भानुष व्यापन नक्ष्म रुक्ति भान्नामर्को भुक्त ना করে বিভিন্ন গল্পৈর মাঝে ভেসে বেড়াতে ভালোবাসে। ইহাওঁ এক ধরনের অতিসূক্ষা কুমন্ত্রণা, যাহা আপন নফ্সের বিবেকের পাশেই চোরাণ্ডপ্তা অবস্থায় অবস্থান করৈ।

৮৩. গুয়া (এবং, আর, গু) ইয়স্আলুনাকা (তাহারা আপনাকে জিঞ্জাসা করে, তাহারা আপনাকে প্রশ্ন করে, তাহারা আপনার কাছে প্রার্থনা করে, তাহারা আপনাকে শুধায়) আন (যে, এই যে, হইতে, বিষয়ে, সম্পর্কে, সম্বন্ধে) জিল্কার্নাইনি (জুলকার্নাইন)।

॰ अवेः ज़ाराज्ञे व्यापनात्क क्रिक्रामा कत्त्वन क्रुनकात्रुनार्रेन मूल्यक्ति।

+ कूल (वेलून) त्रांबाल्लू (वामि ळलांछशांठ केतिव, वामि लांठ कतिव, वामि लेखिव, वामि वावृष्टि कतिव) वालास्कूम (ळामाएत निकर, ळामाएत काष्ट्र) क्षिन्स (छेरा रहेळ, छेरात सक्षा, छेरात त्यत्क) क्रिक्तान (ऋत्प, छेप्रांत, त्यान, व्यात्नाहना, त्याभार्यात्पत विषय, प्रश्यात्पत विषय)।

के वनन जािम ळनाअशांज कतिव ळामाप्सत निक्र छेंं रा रहेळ क्रिकित।

ए. इन्ना (निक्यंह, खरग्रह) माक्कान्ना (खामता ममानिक कतियाष्टि, खामता कर्क िम्याष्टि [अथात खामता कर्क िम्याष्टि [अथात खामता खुक िम्याष्टि [अथात खामता खामता कर्क िम्याष्टि, खामता खामिनक िम्याष्टि) नार (काराक) िक्न (मिर्याष्ट्र) खात्रान (भूषिती, माणि, खामता खामिनक िम्याष्ट्र) खालार्डनार (खामता काराक िम्याष्ट्र) िम्याष्ट्र (खामता काराक कियाष्ट्र) विन् (रहेक, क्रियाष्ट्र) कुन्नि (ममस्र, मक्न [अह मक्षि मक्न िमात्त अकत्वम, किम्र खर्यत िम्य रहेक व्हका वार्त्य वार्त्य वार्त्य हैं स्थाप्त वार्त्य वार्त्य हैं स्थाप्त वार्त्य वार्त्य हैं स्थाप्त वार्त्य वार्त्य

প্ট নিশ্চয়ই আমরা প্রিখানে 'আমি'র পরিবর্তে 'আমরা' শব্দটি ব্যবহার করা হয়েছে] কর্তুত্ব দিয়াছি তাহাকে পৃথিবীর মধ্যে এবং আমরা তাহাকে দিয়াছি

প্রত্যেক বম্ব ইইতে উপকরণ।

৮৫. काळाত्वा (त्रूजताः जिनि अछ्वता कतिलन, त्रूजताः जिनि ञन्त्रतम् कृतिलन, ञन्त्रसन, ञन्तरम्, ['रेंछवा' मक्ष्णि ररेळ अत्त्रष्टा त्रावोवान (उपक्रम्, त्रामान, रुपाय, त्राम् [उरे त्राम या उपत रळ निक्क प्रस्कु प्रश्रा रय। उरे मक नम्ना तिम् या ध्रत उपत ठ्रा याय वा निक्क नामा याय], उपामान, या मृक्त वम्र अक्र्य कतिया जन्य वम्र ग्रिज रय, त्र्य (क्रि कि राजा)।

প্ট সূতরাং তিনি অনুসূরণ করিলেন উপায়।

১ ব্যাখ্যা : এই তিনটি আয়াতে জুলকারনাইন সম্বন্ধে বর্ণনা দেওয়া হয়েছে। কর্তুত্বের বলয় এতই প্রশস্ত যে উহী পৃথিবীর সর্বস্থানে অবস্থিত। বর্তমানে প্रिवीत प्रमुख रेिटाम जन्नजून कूदा छैटि प्रथलि जुलकातनारेल्व मळा असन् শক্তিশালী বাদশাহর অস্তিত্বটি পাওয়া তো দূরে থাক, বুরং বিষয়কর अकि घर्षेनात व्यवजातमां कता रहेश्वर वाल व्यत्नरक भेरत् कत्रते। कि **भ्र रकातान्**-এর এই আয়াতণ্ডলোতে যে-জুলকার্নাইনের কথাটি বলা হয়েছে তিনি নিঃসন্দেহে চরম আধ্যাত্মিক শক্তির অধিকারী বলেই মনে হয়। কারণ, তাঁকে **पुरे गिर्छत व्यधिकाती वर्रा व्यक्तिश्चिक कता रख़िए। अशाल पुरे गिष्ठ वर्णक वास** ব জগৎ এবং আধ্যাত্মিক জগতের ক্ষমতা প্রদান ক্রার কথাটি বোঝানো হয়েছে বলে মনে করতে চাই। আধ্যাত্মিক শক্তি অর্জন করা ছাড়া এমন ক্ষমতার অধিকারী হওয়া দুনিয়ার কারও প্রে সম্ভবপর নয়। কোরান-এর বহু তফুসির পভার পর আমি অধম লিখক এই সিদ্ধান্তে উপনীত হলাম। সুরা আমিয়ার अकामि नश्तत আয়াতে আল্লাহ যেমন नित সোলায়মানকে সমগ্র পৃথিবীর রহমতের বাতাস নিয়ুম্বণ করার একক ক্ষমতাটি দিয়েছিলেন, সে-রকম জুলকারনাইনকেগু সর্ববিষয়ে জ্ঞানদান করারু প্রশ্নে আধ্যাত্মিক জগুতের একজনু मैंशछक वना रखिष्ट वर्ण मत्न कत्रक ठारे। योन कर व्यवस् निशकत अर् क्याञ्चला मुठिक नग्न वल क्षमांप कत्रक जान जा रला लाकामुक्ति वनक जारे या, अरे जिनिं वाशाक्षत ज्या कूनकातनारेतन विषशिं व्यथम नियक्त काना वार्र।

অনেকে তো কাইরিস মাগদুনির পুত্র ইসকান্দারকে জুলকারনাইন বলতে চেয়েছেন। এমনকি তিনি গ্রিসের অধিবাসী ছিলেন এবং তার প্রধানমন্ত্রীর নামটিগু বিখ্যাত দার্শনিক অ্যারিস্টটল বলে উল্লেখ করা হয়েছে। বহল প্রচলিত বিখ্যাত একটি ইংরেজি ভাষায় রচিত কোরান-এর তফসিরে জুলকারনাইন वन्ति वात्विका हा क्षिति मत्न कर्त श्रम् वार्षा क्रिय शिष्ट्न। य यिहात् तात्व त्रियं वृत्ववात हें भत रस्ति कर्ति नार अवः रस्ति कर्ता हित्क मित्र पृष्टि निष्ठ-त्रम्म ठामात भाठ हिन अवः ठिन क्ष्म ७ भात्त्रात वाम्मार हित्ति। असन श्रम्भ ठामात भाठ हिन अवः ठिनि क्षम ७ भात्त्रात वाम्मार हित्ति। असन श्रम्भ रत्ना, क्षम व्यात भात्रार कि अर्थ भिवती? अर्थ भिवती कि अर्थ हाह या क्षम ७ भात्रा अवः रहात व्यात्मभात्मत स्ना क्रू क्रिय वास्मितिका ७ भावितिक त्वावात्ना यायः? ठा रत्न हें स्वात्मम, याद्या त्रिर्वे कित्न त्रिर्वे मम्बा श्राविद्यात मत्ना विताह ठिन्हि सहात्मम, याद्या त्रिर्वे किताह व्याप्तितिका श्राविद्यात अक्षात भावत भिवतीत क्षातिस्मात र्वात श्रम्भ इत्न वात्माति हिंदा हिंदा प्रक्रिय वात्मम वात्मभाव क्षात्म भावति भावति क्षात्म हिंदा क्षित्व क्ष्मात्म भावति वात्म क्ष्मात्म वात्म हिंदा वास्माति वात्म क्ष्माति वात्म वात्म वात्म वात्म वात्म वात्म क्ष्माति वात्म क्ष्माति वात्म वात्

लिখকের জানা নাই।

৮৬. टाठ्ठा (यठक्कप पर्युष्ठ, या पर्यक्ष, यथन, असन्ति) हेका (यथन, अहे प्रस्ता, टंगर) वालागा (त्र प्लिष्टाह्या गियाष्ट्र, त्र डेपनीठ टहेंबाष्ट्र) साग्रित्ता ([मूर्याख्यत] मृत्राद्यत] प्रस्ता, [मूर्याख्यत] फिल, व्यञ्चाह्न मास्त्रि (मूर्य, व्यक्ति) अयाक्षाहारा (ठाटा पाट्टन, ठाटा पाट्याष्ट्र) ठाग्कृत (डेटा व्यञ्च याय) कि (स्था) व्याहिनन् (हकू, श्रुत्व, व्यत्वा) टासिव्याठिन (काहायुक्ठ मेंग्राठर्त्राट्ठ, प्रक्रिल, कर्मसाक्त) अया (अवः) अयाक्षाहा (पाट्टलन, पाठ्या) टेन्हाटा (ठाटात निक्र, ठाटात काष्ट्र, डेटात प्रत्र) काठसान् (अक प्रम्पृत्वाय, अक क्राठि, अक्हन लाक)।

প্রতিক্ষণ পর্যন্ত সূর্যের অস্তাচলের স্থানে যখন পৌছিলেন তাহা পাইলেন (সুর্যকে) কাদার ঝরনার মধ্যে অস্তু যাইতেছে এবং উহার সঙ্গে (তিনি) পাইলেন

একটি সম্প্রদায়।

+ कूल्ना (यामता [এখान 'यामि' तला रुग्न नि] तिल्लाम) रुग्ना (ए. अट्ट) मालकात्नार्थन (म्रुलकात्नार्थन) रुम्मा (यिन, व्यथता) व्यान् (र्या, अर्हे र्या, रुर्ह्में (म्रुलकात्नार्थन) रुम्मा (यिन, व्यथता) व्यान् (र्या, अर्हे र्या, रुर्ह्में क्ये माछ) अग्ना (अतः) रुम्मा (यिन, व्यथता) व्यान् (र्या, अर्हे र्या, रुर्ह्में तिषर्या, अन्भरक्) ठाठ्ठा थिका (ठूमि तानार्थ, ठूमि तानार्थ, ठूमि वानार्थ, ठूमि अर्थ करता, ठूमि अर्थ करतान्)।

के जामता तिल्लाम, एट जूलकातनारैन, ठूमि ठाराएत गामि फिळ भारता

अवः व्यथवा एमि अर्थ करता जीराप्तत मर्सा मुक्त (वावरात)।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতটিকে দুনিয়ার দৃষ্টিভঙ্গিতে ব্যাখ্যা দেগুয়া যায় না, তবে গোজামিল আর মনগড়া কথা দিয়ে সব কিছুই করা যায়। কারণ, পৃথিবার

কোনো বারনা কর্দমাক্ত হয় না এবং কর্দমাক্ত একটি বারনাপ্ত ইনশাল্লাহ সম্ম্র পৃথিবীতে পাওয়া যায় কি ना অধম লিখকের জানা নাই। সুতরাং, এই থ্রায়াতের আধ্যাত্মিক ব্যাখ্যাটি দেওয়া যেতে পারে। আবার, বলা ইচ্ছে কাদায় मिनिए वात्रवात পावित काष्ट्रहें अकिए किश्व एशा अकिए मेन्स्रमायुक भाउया याति। जातभत बालार 'बाधि' ना तत्न 'बाधता' मरूपि तातरात करत तनतनन, ट ब्रुवकातनार्थन, रशे प्र कश्वरक गृश्चि माञ्ज व्यथत् जाप्मत मूक्त ব্যবহীর করো। কর্দমান্ত অরনার পাশেই যে-সম্প্রদায়টি বাস করছিল তারা **क्षमन की माभ्रियागा ज्ञेनताथ कतन या जाएमतरक माभ्रि एम्वात कथा**छि **শোনানো হলো? তা ছাডা সে কগুমের কাছে কি কোনো নবি-রসুল পাঠানো** रखिष्टल बालारत निष्टर्गनत्रसुर तर्पना कतात कना अवः कानछा छाटला अवः कानिण सन्देशि कि काला नित्तुन्त्रम् प्राज्ञा वाबाला रखिएन य गामि দেবার কথাটি বলা হয়েছে? শাম্তি দৈবার কথাটি তখনই আসে যখন भीमानश्चन करत्। जातभरत्ञ श्रम खरक यास्। भीमानश्चन वनक्क की त्वाबात्ना रश अवः त्रीक्षा कि किंठा मिद्ध मोला रूत नाकि चन्ड किष्टूत मानम्द्ध माला रूत এ-রকমভাবে অনেক কিছু প্রশ্নই তো উঁকিঝুঁকি মাবে। কিন্তু চুপু কুরে রইলাম। তারপরে আবার জুলকারনাইনুকে বলা হচ্ছে যে, তুমি সেই অপরিচিত কর্দমান্ত অরনার পাশে বাস করা কগুমটির সঙ্গে তথা সম্প্রদায়ের সঙ্গে তথা সেই জাতির সঙ্গে সন্দর ব্যবহার করো। সম্পূর্ণ একটি অপরিচিত কণ্ডম বা সম্প্রদায়ের मानुरबंत मत्म क्षरम माक्रात्म भवीर कम-तिर्म मुक्त वावरातर करत शाक। তর্বে রাজ্য লাভ করার আশায় অথবা একটি কণ্ডমকে আপন ইচ্ছার কাছে বশীভুত করার প্রশ্নে শান্তি ও সুন্দর ব্যবহার উভয়টিরই প্রয়োজন হয়। অবশ্বে, পাঠকদেরকৈ একটি কথা বলতে চাই যে, কেহ যদি এই আয়াতের আধ্যাত্মিক ব্যাখ্যাটি জানতে চান তা হলে শাহ সুফু সদর উদ্দিন আহুমদ চিশতির কোরান দর্শন নামক কোরান তফসিরের দ্বিতীয় খণ্ডে এই আয়াতটির অপূর্ব ব্যাখ্যাটি পড়ে সম্ভবত অভিভূত হতে অথবা চমকৈ যেতে পারেন।

फेन. काला ([जूलकातनाहन] विल्लिन) आस्सा (अह विषया) सान (या) जालासा (जूलूस कृतियाष्ट्र, जनगर किराग्रंड, सक्त काल कृतियाष्ट्र, लियां कृतियाष्ट्र, ज्वत्रम्सि कृतियाष्ट्र, प्राप्त कृतियाष्ट्र, भाभ कृतियाष्ट्र, त्यत्वक् कृतियाष्ट्र, ज्वत्रम्सि कृतियाष्ट्र, प्राप्त कृतियाष्ट्र, भाभ कृतियाष्ट्र, व्याप्त्रम् कृतियाष्ट्र, ज्वाप्त्रम् कृतियाष्ट्र, ज्वाप्त्रम् कृतियाष्ट्र, ज्वाप्त्रम् (ज्वाप्त्रम् कृतियाष्ट्रम् व्याप्त्रम् विक्रम् विक्र

े १५ (ञ्रुनकार्तनार्शन) वानत्मन, त्यरं विषयः, या ञ्रुनुस कार्रशास्त्र यूण्याः, ठामाणाम् व्यासता [वश्वापता वना रखास्त्र] छारात्क याञ्चा पित, छारात यत क्षत्रेण यागाता रहेत्व छारात तत्वत पित्क, यूण्याः छिनि [अक्वणता वना

रख्रष्ट] जारात्क माम्रि फिर्तन, छग्नानूक माम्रि।

प्रेम. अशा (ब्रवः) व्यासमा (त्राष्ट्र विषया) मान (या) व्यामाना (हमान व्यानिन) अशा (ब्रवः) व्याममा (काक करत) जानिहान (छाला, छण्युक्त, छछ, मन्ननक्त, ज्रिक्, निर्देन, नग्रायममूठ, यथायथ, मानानमह, जुकत, त्याछन, व्याप्टि, ग्रावित, निर्देन, नग्रायममूठ, यथायथ, मानानमह, जुकत, त्याछन, व्याप्टि, ग्रावित, निर्देश, जूताप्रमुत, जुव्याछिछ, जूयुक्तिपूर्व, निर्देशयाण्यु, विष्टक्रम, तिरिक्रम, त्वितित छर्कम्य, ज्रावित्रम्यन्न, ज्रावित्रम्यन्न, कर्वयाथ्य, जूनीित व्यनुयाशी, छछ छर्कम्य

श्रामिन्न, व्याइतिक, श्रेश्विक नियममञ्जल, महर्क्ष [लागालून कातान : तिमिल् नियममञ्जल, लागालून कातान : व्यावपून व्याक्तिक, लागालून कातान : मिल् क्लामान, व्यान साठितिल, व्यात मनक्रल, व्यान काश्चम, व्यान काश्चम, व्यान काश्चम, व्यान काश्चम, व्यान काश्चम, व्यान काश्चम, क्रि हाला, हाम अद्यत : काल्यान, क्लिंगाम, क्रि शांकात, अल्लामान, व्यान अप कातिम, क्रि व्यान कार्यान अप कार्ति, क्रि व्यान कार्यान (मृत्याह जाहात क्रि प्रान कार्यान अप कार्ति, क्रि व्यान कार्यान (मिल्यान क्रि क्रि व्यान कार्यान कार्यान कार्यान क्रि क्रि व्यान कार्यान कार्यान कार्यान कार्यान कार्यान कार्यान क्रि व्यान कार्यान कार्यान

একসিলেন্ট, সুপিরিওর, পারফেন্ট। প্ট এবং সেই বিষুয়ে, যে ইমান আনে এবং আমলে সালেহা করে সুতরাং

ण्यात्र अन्य छेउम विनिमंग्र।

+ अशा (अवः) त्रांनांकृषु (व्यामता [तश्वष्ठात तथा श्वाष्ट्र] तथित) मार्श्व (जाराक्र) मिन् (रहेळ) व्यामतिना (व्यामाप्तत [त्र्वष्ठात तथा श्वाष्ट्र] निर्द्रतम्, व्यामाप्ततं व्याप्तरम्) रहेत्रता (त्ररक्रा, व्यात्रानि, नम्रुण, त्ररक्र, रिक्रतिन, क्रिन्तिन, क्रुणनाधनत्याणणा)।

के भवर व्यामता [वस्वकात वना राह्यक] वनिव छारात्क व्यामाप्तत निर्फ्य

रहेळ (यारा) मरक।

প্ট তারপর তিনি অনুসর্রণ করিলেন উপায়।

50. राठ्ठा (यठक्रेष अर्यु, या-अर्यु, यथन, असनिक) रेका (यथन, अर्रे अस्य, रठा९) वालागा (औष्टर्या एगलन) साठुलिया (उपरांत सुन्) मास्ति (मूर्युत) अयाकाफारा (ठारा भारेत्वन, ठारा भारेयाएकन) ठाठ्नुरु (उपरां रेयु, वारित र्यु) वाला (उपत) काठिसन् (अक मन्त्रकाय, अक काठि, अक हन) नास् (वा, नारे, नरः) नाक्वाल (वासता [व्रुवहत वला र्याएड] मिर् कति) नारस् (ठाराफ्त कनः) सिन्दूनिरा (उरा वाठीठ, ठिनि वाठीठ, ठिनि घाउँ।) मिठ्तान् (रकाव, अर्था, वाक्वा, वाक्वा, वावत्व, वाक्वा, वाक्व

প্ট যতক্ষণ পর্যন্ত সূর্যের উদ্যোৱ স্থানে যখন পৌছাইয়া গেলেন এক সম্প্রদায়ের উপর উদয় হইতে তিনি তাহা দেখিতে পাইলেন, উহা ব্যতীত

वाभता [तश्वरुत वना श्खार्ष्ट] मुर्कि कति नार छाशास्त्र क्रना वावतपा

৯১. काक्रानिका (अर्डातररे, अर्डेक्टलरे, ट्रारंडात, क्रमिनरे, अमिनिडात, व्यनुक्रल, अर्डे व्यवसार, व्यनुक्रलंडात, मूठताः, व्यवस्त, व्यनुक्रल कात्रल, क्रमिनिडात, अर्रे धत्रल, अर्रे धत्रल, अर्ठे धत्रल, अर्रे धत्रल, अर्ठे धत्रल, त्यां कर्तिक कार्रे कर्तिक कार्रे अर्थे व्यवस्त कार्रे कर्तिक करित कर्तिक क्रिक कर्तिक क्रिक क्रिक कर्तिक क्रिक क्

পুরোপুরি বুঝিতে পারিয়াছি, আমরা বেউনু করিয়া রাখিয়াছি) বিমা (যাহা, वैद्य वैश्व रहेळ) नामाहेरि (ठारांत्र निकर्ष, ठारांत्र मरिठ, ठारांत्र काट्य) शूर्ततान (शर्तत, प्रश्ताम, उत्रा, कान, तुम्नि, ताठा)। ूर्ण अष्ट्रेजात्त्रहै। अतः निम्मग्रहे व्यामता [तङ्तमता तना रखाष्ट्र] पूरतापूर्ति

ববিতে পরিয়াছি যে-খবর তাহার কাছে (আছে)।

৯২. সুম্মা (তারপর, অতঃপর, আবার, তখন, পুরে তৎক্ষণাৎ, আরগু, পুনুরায়, এতদতিরিক্ত, অধিকন্তু, আরেকবার) আতুবা (তিনি এতেবা করিলেন্, তিনি অনুসরণ করিলেন, অনুসমন, অনুকরণ ['ইন্তেবা' শব্দটি হতে এসেছে]) সাবাবান (যা উপর হইতে নিচে ছাড়িয়া দেওয়া হয়, রশি, ওই শক্ত লম্বা রশি या धित्रशा उपदा श्रृंश याश वा निष्ठ नामा याश, उपामान, त्य-प्रकल वस्रु अकब করিয়া অন্য বস্থু গুঠিত হয়, পথ [ক্রে জি হাভা])।

প্ট তারপর তিনি অনুসরণ করিলেন উপায়।

৯৩. হাত্তা (যতক্ষণ পূৰ্যন্ত, যে-পৰ্যন্ত, যখন, এমনকি) ইজা (যখন, গুইসময়, হঠাৎ) বালাগা (পোছাইয়া গেলেন) বাইনা (মধ্যে, মাঝে) সাদ্দাইনি (দুইটি প্লাচীর, দুইটি দেওয়াল) ওয়াজাদা (পাইলেনু, পাইয়াছেন) মিন্দুনিহিমা (তাহাদের দুই সম্প্রদায়) ছাড়াঙ) কুাঙ্মান্ (একটি সম্প্রদায়)।

প্টী যতক্ষণ পর্যন্ত দুই প্রাচীরের মধ্যে যখন পৌছাইয়া গেলেন তিনি পাইলেন

তাহাদের দুই (সুম্প্রদীয়) ছাড়াুপ্ত একটি সম্প্রদায়কে।

+ ला (ना) रैयाकार्षुना (निकटिं) रैयाक्कारना (ठाराता तूट्य) काअनान् (কথা)।

প্ট তাহারা কথা বৃঝিবার নিকটেও না।

১ ব্যাখ্যা : সাঁতাশি নম্বর আয়াতটির ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই পাঠকদেরকে মনে রাখতে হবে যে এই ঘটনাণ্ডলো কয়েক হাজার বুছর পূর্বের ঘটনা। সুতরাং, এই যুগে এই আধুনিককালের দুর্ফিভঙ্গিতে ব্যাখ্যা দিতে গৈলে शांत्रष्टांजी सत्त रत्त, सैता रत्त विर्ययेश्वला त्राष्ट्रार्थिक अवः रेरारे श्वाजाविक। अरे व्यायात्मेत अरक्षर जुनकात्रनारेन त्रारे त्रण्यमाय्विक त्रात्रभान कृत्त मित्र वनरनन रा, रा-तिर कूनुम कतर्त जारक वाम्रता मीघर गाम्नि हित। कूनकात्रनारन वनस्थन, किन्न भामि स्तितात श्रद्ध 'व्यामि' मक्छि वावरात ना कर्त 'আমরা' তথা বহুবচনটি ব্যবহার করা হলোঁ। এই জুলুম বলতে অন্যের উপর জুলুম করাগ্র বোঝায় আবার নিজের নফ্সের উপর জুলুম করাকেও বোঝায়। প্রই আয়াতে জুলুম বুলতে আপন নুফ্সের উপর জুলীম এবং অপরের উপুর দৈহিক জুলুম উভিয়টিকেই ধরে নিতে বাধ্য হলাম। কারণ, জুলুম শব্দটি वार्त्यात केंद्री रखाएँ, किंद्र वना रश्च नि या अर्थे क्रूनुम वार्यने नेक्ट्रीत विकृद्धि नाकि वना काृता वाक्रिवित्मस्यत विकृद्धि क्रूनुम क्रूनात कल या-गा्रिक्षि फिश्या रेत जरें गार्डि कि **जर्न-क्रतियानांत गार्डि नाकि युर्**णि खुत गार्डि -रैरा७ উল্লেখ করা रয় নাই। সুতরাং, শাম্তির পরিমাণ কেমন হৈবে উহা উল্লেখ করা হয় নি।

তারপুর বলা হয়েছে যে, এই শাস্তি পাবার পুর যে জুলম করেছে সে একদ্বি ना একদিন মারা যাবে এবং মৃত্যুর পর তার প্রতিপালুকের নিকটণ্ড আর একটি <u>गांग्रि जरिका कत्रत्य। श्रींठेशांनैक उथा त्रत्वत्र गांग्रिष्ट्रि क्रमन रूत्व छैरा जवुग्र</u> উল্লেখ ক্রা হয়েছে। বুলা হয়েছে, প্রতিপালকৈরু শাম্ভিটি হবে ভুয়ানুকু ঘৃণিত শাষ্টি। এই 'ভয়ানক ঘণিত শাষ্টি' বলতেই বা কী বোঝায়? ইহা কি সিঞ্জিন-এ विक व्यवसाय थाकार्त गामि नांकि पुन्ताय फर्सात्र करत व्यागमजात गामि? तरत गामि उथा श्रिक्शानक अवश्वापि गामि वर्ण स्वाप कर्ता वर्ष स्वाप कर्ता रामि वर्ण स्वाप कर्ता रामि वर्ण स्वाप कर्ता रामि वर्ण स्वाप स्व করা হয় নাই। যদি রুবের শাস্তিটি তথা প্রতিপালকের শাস্তিটি বলতে জাহান্নামে व्यवश्वान कतात कथापि वना रुळा छा रुट्न अञ्छटना कथात व्यवजातें । क्रिक्ट

रुला ना, लारे जनुभातनत उपत निर्भत क्रांतर निर्भल रला ख, रञ्चला अरे শাষ্ট্রি সিল্ফিন-এ বন্দি অবস্থায় থাকার শাস্ত্রি, নতুবা দেহ ধারণ করে দুনিয়ার পরীক্ষার দিকে পুনরায় শান্তির মাঝে পাঠিয়ে দেউয়া অথবা জাহান্নায়ে নিক্ষেপ করা। যেহেতু এই তিন শান্তির একটিও উল্লেখ না করে ভুয়ানকু শান্তি অথবা ঘূণিত শান্তির কুথাটি উল্লেখ করা হয়েছে তাই যার-যার দুর্ফিভঙ্গি ও যার-যার দর্শনের উপর ভিত্তি করেই এই শান্তির ব্যাখ্যাটি লিখতে গুলে কাহাকেগু দোষী অথবা অভিযুক্ত করা যায় না। কারণ, কোরান-এর তফসিরগুলো পড়ুতে গেলে व्याभवा प्रभेटे भारे भरानिवत क्रमिन कम्द्रवत अत्कक्कन भरान त्रारावात একেক রক্ষ ব্যাখ্যার বর্ণনা। এই বর্ণনাণ্ডলোর মাঝে প্রায়ই আমরা মিল দেখতে পাই না। সাহাবার নামটি উল্লেখ না করে একটি নমুনা তুলে ধরলাম এই বলে যে, একজন জলিল কদরের সাহাবা বলেছেন যে, গরম পানির মুধ্যে সূর্যকে অন্ত যেতে দেখতে পেলেন। পক্ষান্তরে আরেক সাহাবা বললেন, মিণ্টি পীনির মাঝে অস্ত যায়। আবার, আরেক সাহাবা বললেন, কালো মাটির মধ্যে त्रुर्याष्ट्रे व्यक्षा रख याय। प्रकार नामक मरानितत् क्रामानांत तिथाण कवि का লিখেই ফেললেন যে, জুলকারনাইন পূর্ব হতে পশ্চিম পর্যন্ত পৌছে গিয়েছিলেন এবং এই পূর্ব হতে পুশ্চিমের শেষ প্রান্ত পর্যন্ত যাবার সহায়তা করছিলেন স্বয়ং আল্লাহ। বিখ্যাতু কবি তুব্বাহ জুলকারনাইনের পূর্ব হতে পশ্চিম পর্যন্ত পৌছে यार्थश्चा চार्ष्ट्रिशानि कथा नेश्च वर्ष्टी व्यानाहरक मार्श्वत अस्त राक्षित करत फिर्स সুন্দর একটি ভেটো-মারা বয়ান দিয়েঁ ফেললেন। এইভাবে অনেক রেফারেস নীনান তফসির হতে তুলে ধুরা যায়, তবে এই সর্বাধুনিক বিজ্ঞানের যুগে পাঠকেরাই আপন-আপন দৃষ্টিভূঙ্গি ও দর্শনের মাপকাঠি দিয়ে পড়ে নিলেই ভালো **र**য়। কারণ, সর্বোচ্চ পর্যায়ে কোনো গালি থাকে না, বুরং আল্লাহুরই नीनार्थना वर्नु मत्न रहा। अवः कृत्नि-कात्न, यूरा-यूरा अर्हे नीनार्थनांछत्नात রূপ ৪ সৌন্দর্য ভিন্ন-ভিন্নভাবে ফটে ৪ঠে।

वार्गिम नश्त वाह्यां तमा है द्राष्ट्र या, याता है सान वानत व्यवता है सानत काल कर्तत वर तमहें मत्म वासल मालहा (मरकर्स) कर्तत ठाएमत कना वहें मुम्दामि एम अरा हिता है प्रति वासल मालहात विनिष्ठ करा वहें मुम्दामि एम अरा हिता है विनिष्ठ वाह्या है कि वाह्या ह

धाष्या फिख्राष्ट्रव।

नेक्टरें नेश्वर रेट्ट ितानकर नश्वर আয়াতে যে-সূর্যোদ্যের কথাটি বলা হয়েছে উহা কি আসলেই জাগতিক সূর্য, নাকি আধ্যাত্মিক সূর্য? কারণ, জাগতিক সূর্য ধরে নিলে উহা সর্বপ্রথম উদিত হয় জাপান নামক দেশ হতে। অথচ জুলকারনাইন দেখতে পেলেন যে সেই সম্প্রদায় তথা কগুমের মাঝে এবং

मुर्रात भीत्य त्काता वाष्ट्रता मणि कता रश नारे।

দিকে তথা বিপরীত দিকে সূর্য-উদয়ের দেশটি পরিদর্শন করতে গেলেন। সেখানে প্রিয়ে জুলকারনাষ্ট্রন দেখুতে পেলেন যে, গ্রন্থ নুরে মুহামুদি-রূপী সূর্যটি প্রমন একটি সম্প্রদায়ের উপর উদিত হয় যাদের উপর আল্লীহর বিশেষ রহমতে উদয়ের পথে তাদের মনের মাঝে কোনো প্রকার প্রাচীর আল্লাহ রাখেন নাই। ইমানের নুরে নুরময় এরূপ একটি সম্প্রদায়কে দেখতে পেঁয়ে তিনি অত্যন্ত व्यानिकें रेख्य तेनलेन, उर्हे छात्वरे क्या व्याष्ट्र। रेरात व्यविधि रला, उर्हे जन्धनारम्बद्धा रेन्द्र नुद्ध मुरान्नित नुद्रमम् तिकानि या-तकम् ठाएन्त मात्य থাকা সমীচীন উঁহা ঠিক তৈমনই আছে। জীবনের প্রথম হতে যৌবনের শেষুপ্রান্ত পূর্যন্ত ইম্বান ৪ আমলে সালেহার অনুশীলন না করতে পারলে মানব-মনে ধীরে-धींद्र दिनशात প্रতি लाङ, सार ७ भाशात जावत्व, यात्क जाभता शानात्र-क्रभी

– তথা, আল্লাহ্র সুন্নত্ কখনোই বদল ইয়ী না।

এখানে জুলকার্নীইন আধ্যাত্মিক জগতের উন্নয়নের প্রশ্নে কত্টুক উন্নত रुशा शिष्ट छैरातरे मुम्मफे अवुः फूर्मीभाषान बानम्छ। जुनकातनारेलित छान वार्षाधिक छात्वेत भार्तार्थ पतिरविष्ठिण रखा वाष्ट्र। मूछ्ताः, क्रूनकातेनार्थेन वार्षाधिक क्रगळत भानमूछ। व्यवस्थि क्रूनकातनार्थेन विभूतील वार्तिकि व्यवश्वात फिट्न भटनात्यां फिट्नन। फिग्नान ठेशा श्राष्ट्रीत कशांकि फित्र अशांत ধার্মিকতার সীমাটি বোঝানো হয়েছে। ভালো এবং মুদ্দ এই দুয়ের মাঝের लात्कता धर्म विषय्रि छानवात भव्तश्र छैंरात खनुमाती रूळ भावी ना। भायात वृक्षन छ्या शाह्मात्मत विভिन्न कुमञ्जणात कातरण धैर्मिष्टिक छाएएत निक्रम अविहि मिरस मनगरुग तर्पत मारस निरस जात्म अवः निष्टक अवृह्धिमूछ मनगरुग कुछिला व्यवृधालुत् नीछित भएषा तिएषु रक्तमा रग्न। अरमत् धर्भिष्टि शास्त वर्ष्ट्र, কিন্তু মূল হুটে বিচ্ছিন্ন হয়ে উদ্দেশ্যবিহীন কতগুলো নীতি আর আদর্শের ভেলঁকি দেখিয়ে অনুষ্ঠানসৰ্বয় ধর্মটিকে সম্প্রদায়ের কাছে তথা কণ্ডমের কাছে তথা একটি জাতির কাছে তথা অনেক লোকের কাছে দাড় করিয়ে দেয়।

৯৪. कानू (ठाराता [कश्र] विनन) रैंगा (ट, अट) क्रान्कात्नारैनि (कुनकात्नारैने) रैन्ना (निक्यरे, व्यवग्ररे, निःमटक्ट) रैंगाकुका (रैंगाकुक) श्रुष्टा (अतुः, व्यात, अ) माकुका (माकुक) मुक्तिमृना (व्यत्नका मिकिकाती, मुक् मुर्चिकाती, याता पुन्द मुर्चिकाती, पुन्किकाती, विश्वाःमी, कंग्रमार मुर्चिकाती, व्यास्त्र मुर्चिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, क्रिकाती, व्यासिकाती, व्यासि श्रीवरी, सार्षि, ए.ह) काहान् (त्रूठताः कि?, व्यर्ठध्व कि?, कार्ट्स्ट्र कि?, व्यर्गठा् কি?) नाङ्ग्यान (আমরা [বহুবঁচনে বলা হুয়েছে] দিব) লাকা (তামার জন্য) খার্জান (কর, ট্যান্স, খাজ্না) আলা (উপরু) আন (যে, এই যে, হইতে, विषेत्य, मेन्नेंदर्क) ठाक्र्यांना (ठूमि वानाइत्व, ठूमि कतित्व) वाइनाना (वामात्मतं मत्या) छुता (अवः, व्यात, छ) वाइनाइम् (ठाहात्मत मत्या) माम्मान् (त्मछुत्रान, প্রার্চীর)।

প্ট তাহারা (ক্ওম) বলিলু, ছে জুলকারনাইন, নিশ্চয়ই ইয়াজুজ এবং মাজুজ ফ্যাসাদ সৃষ্টিকারী – পৃথিবরি মুধ্যে, সুতুরাং কি আপনার জন্য আমরা কর দিব (এই) বিষয়ের উপর, আপনি বানীইবেন আমাদের মধ্যে এবং তাহাদের

सर्धा श्राप्ति?

े राशियों : এই আয়াতে সেই সম্প্রদায়টি জুলকারনাইনের কাছে এই বলে ফরিয়াদ করল যে, নিশ্চয়ই ইয়াজুজ এবং মাজুজ পৃথিবীর বুকে ফ্যাসাদ সৃষ্টি করছে। এখন, এই ইয়াজুজ এবং মাজুজ বুলতে কা বোুঝায় উহারই সামান্য ব্যাখ্যা দিতে চাই। অধ্যাত্মবাদের বিষয়টি যখন পৃথিবী হতে ধীরে-ধীরে

হারিয়ে যেতে থাকে তখন কল্মিত বস্থবাদ অনেক বেশি প্রকট হয়ে প্রকাশ পায় अवः मानुर्यता त्मरे कन्षिठ वृष्ठवार्फते फिर्क फरन-फरने पूर्वे वार्क अवः व्यवस्थित मानकत्रल अतारे श्रवीत मर्तमवा रहा व्यवस्थित करता अरे कृत्रिक, अरे सारनीय वृष्ठवार्द्धत माग्रात प्राप्त वार्कता বিরীট উৎসাহ আর উদ্দীপনা নিয়ে এই ইয়াজুজ-মাজুজদেরকৈ সমর্থন দিতে ছুটে আসে। এই ইয়ানুন্ধ-মানুন্ধ অন্য কোনো প্রীণী নয়। কারণ, পৃথিবীর আর কোনো প্রাণীকেই সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশক্তিটি দেওয়া হয় নাই। সুতরাং, পৃথিবীর সূব কিছু তোহিদে বাস করে, কেবলমাত্র জিন এবং মানুষ ছাড়া। কারণ, এই দুটো প্রাণীকেই সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশুক্তিটি দেওয়া হয়েছে। সুতরাং, মানুষ ছাড়া যারা ইয়াজুজ আর মাজুজের খবর নিতে এবং গবেষণা করতে ব্যষ্ত शांकन जांप्नत रेशका काना नार हो, किन अवः मानुष्ट क्रांरिम रेक विष्टित् হয়ে শেরেকের মধ্যে ডুবে থাকে। এই শেরেক একটি ভয়ানক পাপ। আপন পবিত্র নফ্সের সুঙ্গে মিশৈ থাকা অপবিত্র খান্নাসটির কত রকম, কত ধরুনের कुभन्नपात काल विञ्चात करत कनुषिछ वञ्चवारमेत भाग्नात वन्नतात मिरक धाविछ কিরার জ্বঘন্য প্রচেষ্টায় দলে-দলৈ মানুষেুরা অধ্যাত্মবাদের আসল রহুস্যাটকে ফেলে দিয়ে ननिপপ চোষার মতো কল্বীষত বস্থবাদের নেতা নামক ইয়াজুজ-মাজুজের দিকে দলে-দলে ভেড়ার পালের মতো ছুটে আসে। তাই সেই বিশৈষ कश्रीं बहू भार्यत भूकिन्छांपि तुवार्छ (भरत क्रुनकातनार्वेनरक छक्रफिमा দেবার কথাটি জানিয়ে দিলেন, যেটী কোরান-এর ভাষায় কর, খাজনা অথবা ট্যান্তা নামে উল্লেখ করা হয়েছে। সেই জাগ্রত কগুম ওক্ল-দক্ষিণার মাধ্যমে জুলকারনাইনকে সবিনয়ে অনুরোধ জানিয়ে বললেন, আশ্লাদের এবং তাদের মধ্যে আপনি একটি দেয়াল তথা প্রাচীর তৈরি করে দেবেন কি?

५८. काला ([क्रूलकात्रनाहन] विलित्नन) मा (ना, कि, या, याहा, न्तर, यालक्रम वर्षम, यिन, मिल्राक्षन विल्लान (व्यामात्क मर्यामा निराष्ट्रन, व्यामात्क व्यामात्क क्रियाष्ट्रन, व्यामात्क व्यामात्क क्रियाष्ट्रन, व्यामात्क व्यामात्क व्यामात्क क्रियाष्ट्रन, व्यामात्क व्यामात्क व्यामात्क क्रियाष्ट्रन, व्यामात्क व्यामात्क व्यामात्क व्यामात्क व्यामात्क विल्लामात् व्यामात्क विल्लामात् व्यामात्व व्यामात्क विल्लामात् व्यामात्क विल्लामात्व व्यामात्क विल्लामात्व व्यामात्व व्यामात

के (क्रुंनेकातवारेंव) विनित्नव, व्यामात तर्व रेंशत मेंकि योगी कित्राहित (उंश) देवम, त्रुंजताः क्षामता त्राराण करता व्यामात्क मेंकि फिशा,

व्यामि देर्रीत केतियां हिव द्वीमारम्त मस्या अवः राशस्त्र मस्या श्राष्टीत।

৯৬. আতুনি (আমাকে আনিয়া দাও) জুবারাল্ (পাতসমূহ, ফলকসমূহ, চুকরাণ্ডলি) হাদিদু (লোহা, লোহ)।

कै जामात्क् जानिया मृठ लारात्र পाठमसूर्।

+ राज्या (यजक्रम पर्यञ्ज, या पर्यञ्ज, यथन) रेका (यथन, उरे प्रमग्न, रंगर) प्राथम (यथन, उरे प्रमग्न, रंगर) प्राथम (प्रमान) वार्ना (मर्सा, मार्ता) प्रमाणरित (पूरे प्रग्नाप्तत, पूरे श्राणितत, पाराद्धत पूरे कांक, पाराद्धत पूरे किनाता) काना (क्षिणकातनारिन) वान्क्य (क्षामता क्रूम) (क्षामता क्रूम) कांक्र पार्थमता क्रूम पार्थ, क्षामता क्ष्म पार्थ।

প্ট য়তক্ষণ পর্যন্তু স্মানু (না হয়) গুই সময় (পূর্যন্ত) দুই প্রাচীরের (পাহাড়)

मधा, (जुलकार्तनार्देन) विलित्नन, व्यामता कुरकार फिट्ट शादना।

+ হাত্তা (যতক্ষণ পূৰ্যন্ত, যে পৰ্যন্ত, যুখন) ইজা (যখন, এই সময়, হঠাৎ) জ্যুআলাহ (সে তাহা করিল, সে তাহা করিয়া ফেলিল) নারান্ (আগুন) কালা (জুলকারনাইন) বলিলেন) আতুনি (আমাকে আনিয়া দাও, আমার কাছে আন) উফ্রিণ্ (আমি ঢালিয়া দিব) আলাইহি (ইহার উপর) কিত্রান্ (গলিত छाभां)।

्ट (कुलकात्रवारेव) विलिएनव, व्यामारक व्याविशा দां रेरात उपत व्याप्ति

जिया हित श्रीलं जासा।

৯৭. ফামাস্ (সুত্রাং না) তায়াউ (তাহাুরা করিয়াছে) আন্ (য়ে, এই যে, रहेळ) हेशाक्र राक्षेट्र (ठाराता बाद्यार्प कृतित्क भाद्रत, ग्रां राता मृक्ति भारत्त, তাহারা অতিক্রম করিবে, তাহারা জয়ী হুইবে) গুয়া (এবং) মা (না) ইস্তাতার্ড (ठारांता कितियात्र, ठारात्मत माता रहेंगात्र, कितित्व भारत) लींस (ठारांत, ठारांत कत्र) नाक्वान (त्रुक्त, काउल, ष्ट्रम, कूडा, गर्ठ, शनन, रकाउत, छरा)। के त्रुक्त, ठारांत कितित्व भारत ना रव ठारांत व्याद्वार्थ करत अवः

তাহারা করিতে পারিবে না তাহার জন্য সুড়ঙ্গ।

১ ব্যাখ্যা : এই তিনটি আয়াতের প্রথমেই জুলকারনাইন বললেন যে, আমার রব তথা আমার প্রতিপালক আমাকে শক্তিশালী করেছেন এবং ক্ষমতাবান করেছেন – ওটাই আমার জন্য যথেষ্ট মনে করি। এখানে একটু খেয়াল করুনু, বলা হয়েছে 'আমার রব' তথা আমার প্রতিপালক, কিষ্টু वासाएत প্রতিপালক অথবা তোমাদের প্রতিপালক কথাটি বলা হয় नारे। কারণ, রবরূপে তথা প্রতিপালকরূপে প্রতিটি মানুষের সঙ্গে আল্লাহ আছেন বা থাকেনু বলেই এখানে 'আমার রব' বলা হয়েছে। কারণ, স্কুলকারনাইনু वाधायिक गिक्टिं अंग्रें उँपूर्ण वित्रान कृतस्त्र ता त्र सर्यामात व्रुत्र स्त्र सर्यामात व्रुत्र स्त्र सर्यामात আপন রুবকে পরিপূর্ণরূপে জাগ্রত করেই অর্জন করা যায়। তাই তিনি সম্প্রদায়টিকে উদ্দেশ করে বললেন যে, আমার রবের দানই যথেষ্ট, তোমাদের কাছ থেকে আধ্যাত্মিক সহযোগিতা চাইবার প্রয়োজন নাই। সুতরাং, তোমরা **७**शा সম্প্রদায়ের *(लारक* द्वा একান্তই সাহায্য করতে চাপ্ত তা হলে আমাকে শ্রমশক্তি দিয়ে সাহায্য করতে পারো আমি যাতে তোমাদের ৪ তাদের মাঝখানে একটি দেয়াল তথা প্রাচীর তৈরি করতে পারি। এখানে একট খেয়াল করে দেখন যে, জলকারনাইন ধন-সম্পদের সাহায্যটি চান নি, কার্রণ ধন-সম্পদের শক্তি দিয়ে আধ্যাত্মিক রাজ্যের গোপন রহস্যগুলো অর্জন করা যায় না, বরং যারা আধ্যাত্মিক রাজ্যে অগ্নসর रुवात भर्स रैष्ट्रा तास्य जाप्मत कवा श्रद्धाकव रस रेश्य अवः सत्वावन। अर्रे रेश्य यात भलावन निर्ध योर्ष छाभता याभात्क धक़त्रत्व स्नात निर्ध भारता छा रतन असन अक्षि मिक्रमानी प्रयान टिवा करत एक टा-एन्सान टिक्न करत सारनीस এবং কল্ষিত বস্থবাদী শক্তি তোমাদেরকে কুখনোই পরায় করতে পারুবে না। যদিও বন্ধবাদ ও অধ্যাত্মবাদ দটো বিপরীতধর্মী, তব এই দটোর মিলনেই মানব-জীবন গঠিত হয়। বস্তু কখুনোই মন্দ বিষয় নয়ী কারণ, বস্তু তোহিদে বাস করে এবং আল্লাহর জিকিরে লিপ্ত থাকতে একান্ত বাধ্য থাকে, কারণ ব্স্তুর काला याधीने वाहै। कि द्व मानुत्यत् भलत् स्मार्शनाया यथन अर्थ वसूरित উপর পতিত হয় তুথা এক কথায় বীষ্কুর উপর মোহ-মায়ার কামনাটি আরোপিত হয় তখনই বস্তুটি হয়ে যায় কলুষিত বস্তুবাদ, ঘূণিত বস্তুবাদ এবং জ্ঘন্য বস্তুবাদ। কারণ, আপন রবের উপরু নির্ভরতার ধৈর্য প্র মনোবলটি তখন হারিয়ে यांक शांक अवेश आनुष अहे कनुषिछ वश्ववासित फिक्त बांक्नि-बांक्ति छनु। পালের মতো অপ্রতিহত গতিতে অগ্রসর হতে থাকে। এই কলুষিত, এই ঘূর্ণিত, এই জঘন্য বস্থবাদটিকেই রূপক ভাষায় ইয়াজুজ-মাজুজু বঁলা হয়েছে। আর ইুহাই বুঝতে না পেুৱে কত ৱকম কথাৱ ধানাই-পানাই দিয়ে বড-বড তফসিৱ नित्थ मॅर्रेन-मरङ काँठा-भना सासित बळा बानुवछलाक विद्यार्शित फिक टिज নিয়ে যাচ্ছে এবং বিদ্রান্তির অতল গহুরে হারিয়ে যাবার সম্ভাবনাটি দেখে জলকারনাইন লোহখণ্ড আনতে বললেন এবং সেই লোহখণ্ডের মধ্যে সেই সুন্পদায়টিকে একাগ্রটিত্তে ধৈর্যধারণ করে অবিরত ফুংকার দেবার উপদেশটি फिलन याळ बर्रे कु९काद्वत भाषास लार्रश्रञ्जला चाछत পतिपठ रख यारा তুখা गल याय। वावात, जुनकातनारैन वनष्ट्रन ख, वासात काष्ट्र गनिछ जासा निয়ে আস, আমি মোহ-মীয়ায় জড়িত কলুষিত বস্ত্রবাদের ছিদুণ্ডলোকে গলিত ठामा फिर्स तक करत फरें। साछ कथा हैला, अरे मन्ध्रमार्रिक मराधक জুলকারনাইন আধ্যাত্মিক রাজ্যে কেম্বন করে প্রবেশ করতে হবে তারই ব্যাখ্যা-বিশ্লেষণ সম্পূর্ণ রূপক ভাষায় বর্ণনা করে দিচ্ছেন। এখানে লক্ষ্কু করার বিষয়টি হলৌ, সম্প্রদীয়টিকে গলিত তামা দিয়ে কলুষিত বস্তুবাদের ছিদুওলোকে বন্ধ করতে না বলে তিনি তার রবের বিশেষ অনুগ্রহ পৈয়ে বন্ধ করে দেবার स्वायपाणि कत्रत्वन। अशाल अरे मन्त्रमाराणि रत्नी जनकात्रनारेलत स्वित्व व्यात বঁষ্ট্রবাদের পূজাকেই বলা হয় শেরেকের পূজা। এই জাতীয় শেরেক হতে মুক্তি फ्तात क्रनार्थे युर्ग-युर्ग, काल-काल सरीधक् कुनकातनार्थेतत सळा सुनि-श्रीव-त्राधु-त्रमु-छिन-शार्डेत्र-कुछूव-व्यावमान-व्यातिकेटमत्र व्यागुमन रहा। व्यावात দুঃখের বিষয় হলো, এই জাটীয় মহাগুরুদের সঙ্গে পাশাপাশি নুকুল গুরুদের উড়ং-চড়ং এমন নিখুতভাবে দেখতে পাই যে তারা তো ধর্মীয় আচারু-व्यवृंक्षातांत्र मर्राप्टे एर्त वाष्ट्र। अर्थे वाप्रन छक्न वात्र नकन छक्नते भार्यकारि বোঁঝা এই আধুনিক যুগে আরগ বেশি কণ্টের বিষয়। দেখে মূলে হয়, গুরুটি আচার-অনুষ্ঠানের সব কিছু পালন করছে, তথা দেখতে একদম ফিটফাট, কিছু একটু ধৈর্য, একটু মনোবল, একটু নিরপেক্ষতা, একটু জ্ঞান-গবেষণা, একটু कि छी नात गत्वस्थी स सूर्व शांक कि श्रातल वान वात ने कल हिनक भूव दिनि একটা বেগ পেতে হয় না। তবে তক্দিরে লিখা থাকলে পাবেনু, অন্যথায় হাজার मारा कृष्टेलं भारतन ना। रेरार्ट बानार तात्त्व वानामित्नत नीनार्थना। সবাই যুঁদি একই আদর্শের অনুসারী হয়েঁ পড়েন তী হলে আল্রাহর লীলাখেলার সেন্দির্যটি কেমন রূপ ধারণ করিবে অধম দেখকের তা জানা নাই। পরিশেষে, পাঠকদেৱকে অনুরোধ করতে চাই এই বলে যে, শাহ সুফি সদুর উদ্দিন আহমদ চিশতি-রঁচিত কোরান দর্শন নামক কোরান ত্ফসিরের তিনটি খণ্ড সঞ্ছ করে পড়ন। হয়তো বিবেকের ধান্ধায় একটি ঝাঁকুনি খেয়ে সত্যকে আলিঙ্গন করার অভিপ্রায়ে অগ্রসর হতে পারেন।

৯৮. কালা ([জুলকারনাইন] বলিলেন) হাজা (ইহা, এই, এইটি, এইজুন, <u> इति) दारमाञ्चन (देशमण, व्यवधर, ५ग्रा, ध्राररत्वानि, कंक्रपां, व्यवुकन्पा्) मिन्</u> (रहें क्रि) तार्गत (खाँमात तर्वत, खाँमात श्रीठिमानरकत, खाँमात महिश्चित्र)। क्रिल्कातनारन) विन्तिन्त, रहा खामात तर्वत तरमठ।

+ ফুঁহিজা (সুতরাৎ যখন) জায়া (আসিবে) প্রয়াদু (প্রয়াদা, অঙ্গীকার, প্রতিশ্রুতি, প্রতিজ্ঞা, শপ্র, সংকল্প) রাব্রি (আমার রবের) জাআলাহু (তিন্ <u>তारा करियुन, छिनि छारा करिया रकेनियन, छिनि छारा करिया हिस्तन)</u> **फाक्कांव्या (ङाङिया क्या, दूर्य केता, खुर्य केत्रा)**।

े के त्रुंगता वामात तर्वत है शामा वातित्व, ठिनि ठारा धाःत्र कतिशा मिरवन। + अशा (अवः) काना (रश, हिल, घट्ट) अशामू (अशामा) तार्वाव (व्यामात রবের, আমার প্রতিপালকের, আমার সদুর্প্রভুর) হীক্কান্ (হক, সত্য, সঠিক, বাস্ত্রবিকই, সত্যসত্যই, প্রকৃতই, আসলেই)।

প্ট এবং আমার রবের গুয়াদা হইল সত্য।

৯৯. গ্রয়া (এবং) তারাক্না (আমরা বিহুবচনে বুলা হয়েছে] ছাড়িয়া দিব) বাদাহম্ (তাহাদের কেহু কেহু) ইয়াগুমায়িজিন (সেই দিন) ইয়ামুজু (তরঙ্গের মতো পতিত হইবে, ঢেউ খেলিবে, ইহা তরঙ্গায়িত করে) ফি (মধ্যে) বাদিন্

(क्टरकत, अर्क्यतात, अक्ष्म यादिक म्हलत उत्तर) अग्ना (अवः) नुकिशा (कुँ क्रिअा रहेरत, कुरकात कता रहेरत) कि (मस्यः) मूदत (मित्रः) कान्नामानारम् (मूठताः यामता विरुव्हात वना रख्यः । जाराक्षतिक अक्षिण कतिव) क्राम्यान् (अक्मस्य, अक्षत्व, ममर्विण्डारव)।

প্ট এবং আমরা [বহুবছনে বলা হয়েছে] ছাড়িয়া দিব তাহাদের কেহ কেহ সেই দিন ঢেউয়ের মতো পতিত হুইবে কতকের মধ্যে এবং ফুংকার করা হুইবে সিঙ্গার মধ্যে সূত্রাং আমরা [বহুবছনে বলা হয়েছে] তাহাদিগকৈ একত্রিত করিব

नमद्वराखाद्व।

১০০. ७য়া (এবং) আরাদ্না (আমরা উপস্থিত করিলাম, আমরা পেশ করিলাম) জাহান্নামা (জাহান্নামকে, দোজখের একটি স্তরকে) ইয়াওমায়িজিল্ (সেই দিন, সেই ক্ষণে) লিল্কাফিরিনা (কাফেরদের জন্য) আর্দা (উপস্থিত করা, পেশ করা)।

প্ট এবং আমরা [বহুবচনে বলা হুয়েছে] উপস্থিত ক্রিব দোজখের একটি

স্তরকে সেই ছিন কাফেরদের জন্য উপস্থিত করার (মতো)।

১০১. निन्नांकिना (याहाता, याहाएन्त) कानांठ् (ष्ट्रिन) व्याह्ययुव्यस् (ठाहाएन्त ट्रायक्षित) कि (सर्त्रा) भिर्णायन् (अतमा, यवनिका, व्यावतम, व्यावतम,

के गाराएत काशध्नित मेका हिन नेत्रमा व्यामात क्रिकित रहेक अवः

जाराता हिल ना भुवप क्तिळ अऋस।

১ ব্যাখ্যা : এই আটানুকাই হতে একশো এক নমুর আয়োতের সামান্য ব্যাখ্যা দিতে গিয়ে প্রথমেই বলছি য়ে, জুলকারনাইনের বিষয়টি অধ্যাত্মবাদের সঙ্গে क्रिए। कात्रप, जूनकात्रनाष्ट्रेंतित जामानास क्षमन काला पूर्वम बार्गीत বানাবার বাস্ত্রব দফীন্তটি দেখতে পাই না। তা ছাডা এমন সুঁউচ্চ প্রাচীর वानातात केया वेना रेखाए या-बाहीत छिडाता त्ररक केया नग्नी बुर क्रांठींग्रे প্রাচীর পৃথিবীর কোথাও আছে কি না আমার জানা নাই। তবে যুিগুখ্লিস্টের क्रुतात चेलक चाल छीलत या मूछेक विमान शाहीतिष्ट्र वानाला रखिएन छैरात অমিত প্রখনও দেখতে পাই এবং এই জাতীয় প্রাচীর ডিঙানোটি তেমন কোনো কঠিন বিষয় নয়। এই আধুনিক যুগে কত উঁচু-উঁচু পর্বতশঙ্গে আুরোহণ করার খবরণ্ডলো আমরা জানতে পারি এবং এই পর্বিতশুস্বিণ্ডলো এতই উচ্ততে অবস্থান कत्रष्ट या व्यक्तिष्कत्वत वाक्र त्रष्ट करत निया याळ रहा। व्यक्ति ब्रेट क्रवार ब-क्याञ्चलात व्यवेठात्र्वा क्रतेलाम या, जुलकात्रनार्देलत या-श्राচीत्रि वानात्नात क्या वना रखिष्ट छैरा कनुषिछ वश्विमारित वधीनछा रख कमन करत मूल रुखा याग्र सिर्ट मूलित थाछीत। वान्नारत अनिता वायन नक्य रख शान्नायत्त्री শয়তানের দেগুয়া কুমন্ত্রণার মোহ-মায়া হতে মুক্ত হয়ে থাকে। এবং এই আল্লাহ্র ওলিরাই মুক্তি পাবার প্রশ্নে খান্নাসের কুমন্ত্রণায় বানানো মোহ-মায়ার উপর কেমন করে প্রাচীর তথা দেয়াল তৈরি করা যায় উহাই শিক্ষা দিয়ে शार्कन। जुनकार्तनार्थन अकजन सराधका छार छिनि अकि अकि খারাসের কমন্ত্রণায় দেগুয়া মোহ-মায়ার প্রাচীর এবং সেই প্রাচীরের ফুটোণ্ডলোকে বন্ধু কুরে দেবার জন্য শঙ্গ তামাকে অনবরত ফুংকার দিতে-দিতে তীযা আল্লাহর ক্রিকির-ফিকিরে ধ্যানম্ব হয়ে থেকে গলানো যায় এবং সেই भूनात्ना छाभा हित्य किसन केरत धिर्मुछला वस्र कता याय छेंशतर भिक्रा **फि**रसंस्थित। अर्थे वाथ त्रचना करत जूनकार्त्रनार्थेन अकिंग त्रम्थानास्टक त्ररमेण फान কুরলেন। য়তদিনু পার্থিব এবং বৈষয়িক জীবনযাপন করতে হয় ততদিন মুক্তির

দিশারি এই প্রাচীরের প্রয়োজন থাকে।

কেয়ামত অবশ্যম্ভাবী। এই কেয়ামত দুই প্রকার : একটি কেয়ামতে কবিরা মানুষের মৃত্যু-ঘটনাটিও একটি কেয়ামত, তবে ইহা ছোট কৈয়ামত তথা কেয়ামতে সণিরা। এই কেয়ামতে সণিরা যখন এসে পড়ে তথা আগমূন হুয়ু <u> ज्युन अर्थे श्राष्ट्रीरतुत् यात र्लामा श्रस्माञ्जन शाल ना। यातात, भृत्या-घर्षनापि</u> দুই প্রকার : একটি স্বাভাবিক মৃত্যু, অপুরুটি মরার আগে মরে ইণ্ডিয়ার মৃত্যু ठेशा भुठ कावना व्यानुगाभुछ। व्यानीहत अनिता भतात व्याप्गर भाता याग्न वर्तिर

व्यान्नारैतै वक्रू छथा औंन वना रग्न।

তারপর বলা হয়েছে, যারা এই প্রাচীরের আশুয় না নেবে তাদেরকে জাহান্নামেই ফেলে রাখ্যু হুবে। যারা খান্নাসের মোহ-মাুয়ায় জড়িয়ে আছে সঙ্গে বাস করা খান্নাসরূপী শয়তান্টির কুমন্ত্রণা মিশে গিয়ে সোনায় সোহাগায় পরিণত হয়। তুখন একটি মানুষ দুনিয়ার লৌভ-মোহের মাঝে এমনভাবে ডুবে याश या व्यवा किष्टु अकरा जाली रिजात पर्मन भलत भारत श्रार्व श्रांत कता का पूर्व থাক, সামান্য একটা ধাক্কাণ্ড কিতে প্রারে না। এখানে সিন্ধায় ফুংকার দেউয়া विषयं स्टिश्त मेर्या मुर्गुर्घणी वाक्रिरी स्विशास्त्र स्वायास्त्र। द्वातान-अत त्रवधास्त्र मानवस्तर्षित्व त्रिन्ना वना रखास्त्र। मुर्गुर-घष्टनात त्रमस श्रुर स्ट रख নফ্সের (রুহের নয়) বিদায়ের জন্য বিচ্ছেদের যৈ ভয়ানক তুফান উড়তে থাকে তাকৈই সিঙ্গায় ফুৎকার দেওয়া বুলা হয়েছে।

পরিশেষে, যারা আল্লাহর ওলিদের সঙ্গে না থেকে এবং আল্লাহর ওলিদের क्याछला नां छल आर्र-मायात प्रनियाय छत्त थात्क, ठाता मुर्छ-घर्षना घत्र यातात नतनत् एक्या नाम कार्फातात भाषाम जाएत नाम क्या हार हा छा । अवः जिकानाति नाम क्या छाता । अवः जिकानात नाम प्रथमन क्या हारा । अवः जिकानात नाम प्रथमन विकास । प्रविद्यात स्मार्थनमात्रात । अविद्यात स्मार्थनमात्रात । अविद्यात स्मार्थनमात्रात । अविद्यात । प्रविद्यात स्मार्थनमात्रात । अविद्यात । प्रविद्यात स्मार्थनमात्रात । अविद्यात । प्रविद्यात । प्रविद्यात । अविद्यात । अवद्यात **দক্রন চোখ দুটো সঁত্যুসন্ধীন হতে বিরত থেকে অন্ধ অবস্থায় ছিল এবং কান** দুটো বিধির ছিল। এই টোখের অন্ধতা, এই কানের বুধিরতা আধ্যাত্মিক কুণতের দিকে অগ্রসূর হবার বিধির্তা। তা না হলে দুনিয়ার মোহ-মায়ার হিসাব্ওলো এরা পাই-টু-পাই ঝানু হিসাবীর মতো বুঝে নিতে পারে।

পরিশেষে, এই বলে শেষ করতে চাই যে, এই লোভ-মোহ্-মায়ার বন্ধনে আবদ্ধ হয়ে অন্ধ আর বধির না হলে আল্লাহর লীলাখেলার একটি বিরাট রহস্য ভূপলন্ধি করা যেত। সুতরাং, চরম সত্যে আল্লাহর গুলিরা আগমন করে এক্দম नीत्रव रुख यान अवः दैवावात मुक्ता क्यानक्यान केद्र क्रिख शास्कन। यिन स्विनित्र व्याप्त्रस्क स्त्रञ्जूषा पिर्धा पिछ, छा शूलू की श्रुखार यपि मछापूर्वे व्यापूर्व, यात मध्य नृत्व मुरामि मञ्जूष वाष्ट्र, छिनि यपि निषिদ्ध वृत्कव वाश्वापन्छि निक्छ व्यश्वीकात क्रेंत्रिक्न, ठा र्टल की रूटा? পाठक वावा-सारित्रफ्तरक वर्नाष्ट्र, व्यथस लिখকের এই বিষয়ে জানা নেই। তবে, এই কথাটুক সামান্য হলেও হয়তো বুঝতে পেরেছি যে, যার পীর নেই নিঃসন্দৈহে তার পীর হলো শয়তান।

১০২. আফাহাসিবা (সূত্রাং ধারণা করিয়াছে কি?, সুতরাং মনে কুরিয়াছে कि?) वान्नांकिना (याराताँ) काकाक (कूकृति कृतियार्ष्ट, व्यश्वीकात् कृतियार्ष्ट, व्यश्वीकात् कृतियार्ष्ट, व्यतियात्र कृतियार्ष्ट, व्यतियात्र कृतियार्ष्ट) वान् (या, अर्थ या, रहेत्य, विषया, त्रम्मर्त्क) रेयार्जाशिक् (প্রহণ করিয়াছে, প্রহণ করিবে, ধরিয়া লইবে) ইবাদি (আমার বান্দাদৈরকে) মিনুদুনি (আমাকে ছাড়া, আমাকে ব্যতীত) আউলিয়াআ (অভিভাবক, বন্ধ, সঙ্গী, সাহায্যকারী, অনুগ্রহকারী, রক্ষাকর্তা)।

প্ট সুতরাং মনে করিয়াছে কি, যাহারা কুফুরি করিয়াছে, যে (তাহারা) গ্রহণ

করিবে আমার বান্দাদের আমাকে ছাড়িয়া অভিভাবক।

+ ইননা (নিশ্চয়ই আমরা [বহুবটনে বলা হয়েছে]) আতাদনা (আমরা তৈয়ার করিয়া রাখিয়াছি, আমরা প্রস্তুত করিয়া রাখিয়াছি) জাহান্নামা (জাহান্নাম, দোজখের একটি স্তর্) লিল ক্যফিরিনা (ক্যফেরদের জুন্য, অবিশাসীদের জন্য, অশ্বীকারকারীদের জ্ল্যু) নুজুলান (আবাস, বাড়ি, অভ্যৰ্থনা, আতিখ্যভুমি, আপ্যায়ন, মেহমানদারি)।

জাহান্নাম কাফেরদের জন্য আবাস (হিসাবে)।

১০৩. কুল (বলুন [জুলকারনাইন]) হাল্ (কি) নুনাব্বিউকুম্ (আমরা [বহুবচনে বুলা হয়েছে] ,খবর দিব তোমাদেরকে) বিল্ আখ্সারিনা (ক্ষতিগ্রস্ত দের সম্পর্কে) আমালান্ (আমলসমূহ, কর্মসমূহ)।

% तन्न (ऋनकात्रनार्हन) याभेता [तरुतंत्रता तना रख़ारू] कि খत्र फित

टासाएतिक क्रींट्यञ्चएति व्यासन्यस्ट?

১০৪. वाल्लाकिना (याराता, याराप्तत्) माल्ला (পথराता, विद्यान्न, प्रिक्ति तामा रातारमा किल्याए, विश्वभामी) मार्डेड्स (ठाराक्त श्रक्त) जाराक्त कर्णा, ठाराक्त क्रांड) किल् (मक्षा) रामाठि (क्रीवत्नत) पुनिमा (पुनिमा) अमा (अवः) रमु (ठाराता) रमारमातुना (धात्रभा क्रांत, मत्न, कर्त) वान्नारम् (य তাহারা) ইউহসিনুনা (ভালো, উত্তম করিয়াছে) সুন্তান (কর্ম, কাজ)।

প্ট যাহারা প্রস্তুর্ভ হইয়াছে তাহাদের প্রচেষ্টী দ্নিয়ার জীবনের মধ্যে এবং

তাহারা মনে করে যে তাহারা ভালো কাজ করিয়াছে।

১০৫. উলাইকাল্লাজিনা (উহারাই তাহারা, এইসবু লোক যাহারা) ক্রাফাক্র (কুফরি করিয়াছে, অশ্বীকারু ক্রিয়াছে, ঢাকিয়া রাখিয়াছে) বিআয়াতি (আয়াতসমূহের সুহিত, নিদর্শনসমূহের সুহিত) (जाराप्तत त्रांतत, जाराप्तत श्राज्यां (अतः) निकाधिरि (जाराते त्राक्रा९, जारात सानाकार) काराविजार् (त्रुज्ताः विकास रहेशा निशास, সুতরাং বিনষ্ট হইয়া পিয়াছে, সুতরাং নষ্ট ইইয়াছে) আমালুহম্ (তাহাদের আমলগুলি, তাহাদের কর্মগুলি, তাহাদের কাজগুলি) ফালা (সুতরাং না) নুকিমু (আমরা [বুহুবচনে বলা হয়েছে] কায়েম্ করিব, আমরা সাধী করিব, আমরা भाभने क्रित, आसता श्रेटिका क्रिति) नारम् (ठाराप्टत क्रना) रॅग्नाठमान् (फिल्न) किशामाि (क्रियामळूत) श्रुयाक्रनान् (পतिमाभ, अक्रन)।

প্ট উহারাই যাহারা কফরি করিয়াছে তাহাদের রবের আয়াতসমহের সহিত এবং তাহার সাক্ষাও – সূতরাং নিষ্ফল হইয়াছে তাহাদের আমলগুলি এবং আমরা কারেম করিব না তাহাদের জন্য কেয়ামতের দিনে গুজন।

১০৬. জानिका (উंशर्ड) काक्राउँ स्म (जाशास्त्र भातिमुमिक, जाशास्त्र श्राठिकन, जाशास्त्र विनिष्ठ काशानाम (क्राशानाम, स्माक्रस्थत अकृष्टि स्त्र) विभा (याश, अर वस्त्र रहेळ) काशानाम (क्राशानाम, अर वस्र रहेळ) कार्याक (क्राशान क्राह्म, व्याक्षीकात क्रियाण, व्यविश्वाम क्रियाष्ट्र) अया (अवः) इँठ्ठाशाङ्क (अर्थ क्रियाष्ट्र, ध्रिया नरूरतं, अर्थ क्रियतं, ध्रुया, वानाअ) वार्ययाठि (वामात वायाठममूर, वामात निদर्শनत्रस्ट, <u>जाभात</u> नुसुन्। त्रसृष्टे) अर्था (अवः) तत्रुलि (खासात तत्रुलफत, खासात तत्रुलभभद्रः) रुजुरान्। (ঠাট্রা, মর্জা, বিদ্ধুপ, উপ্হাস, পরিহাস, তীমাশা, ব্যঙ্গ, অবঞ্জা, কোতুক, মক, রিডিকিউল, ক্রেস্ট, ডিরাইড, স্লিয়ার, স্কৃফ, জিয়ার, লাফ, মেইক ফার্ন)।

প্ট উহাই তাহাদের পারিশুমিক – জাহান্নাম, যাহারা কুফরি করিয়াছে এবং গ্রহণ করিয়াছে আমার আয়াতসমূহ এবং আমার রসুলদেরকে ঠাট্টা-বিদ্ধুপ

(রূপে)।

ঠ ব্যাখ্যা : এই একশত দুই হতে একশত ছয় নৃষ্ণৱ আয়াতের সামান্য কিছু ব্যাখ্যা দিতে চাই। যারা আলাহকে সব রকম শক্তির মূলাধার বলে জানবার পরেও অন্য কোনো শক্তিকে তথা গায়ক্তলাহকে উদ্ধারকারী বন্ধ অথবা অভিভাবকরূপে মেনে নেবে তারা মিখ্যার মধ্যে আশুয় গ্রহণ করেছে বলে বলা হয়েছে এবং জাহান্নামই হবে এদের ঠিকানা তথা জাহান্নাম এদেরকে

অতিথিরূপে গ্রহণ করে নেবে।

व्यासत्म नात्मरात पातार नक्तित नक्ति नुप्त सित्म शाका शानानि विषाय अर्थ कर्त्व छेथा व्यामित्वत विनाम घत्छै। व्यामि छेथा नक्त्र त्याम 'छ' छेथा शाह्मात्र – मुत्छात्क अकत्व वाश्मा छाषाय व्यामित्व वृत्ता रया। अवः अर्थ व्यामित्व रूट्ट मुक्ति লাভ করতে হলে আমলে সালেহার গুরুত্টি দেগুয়া হয়েছে। জীবন পরিচালুনীর প্রশ্নে আমলে সালেহার অভাবে যারা কুফরি করে তাদের কর্মণ্ডলো ক্ষৃতিগ্রম্ভ रशे, कि द्व पुः स्थत विषश राला जाता जारित कार्यकलाभभ्याति सर्श्वस वर्षिर মন্ত্রে করে থাকে। এরাই খান্নাস-মিশ্রিত প্রবৃত্তির অনুসরণ করে। পাঠুক, একটু গভীরভাবে লক্ষ করে দেখুন, কোরান-এর প্রতিটি সুরার প্রতিটি আয়াতে व्यापन नक्त्र ट्रुट्ट भाशात्रात् कैं। छिद्ध शाका शान्नात्रिं टिंक टाछिद्ध प्रवात कन्ड অথবা খান্নাসটিকে মুসলমান বানাবার জন্য একটিমাত্র আহ্বান এবং একটিমাত্র উপদেশ অনৈক রকম উপমা দিয়ে আমাদেরকে জানিয়ে দেগুয়া হয়েছে এবং সাবধানতা অবলম্বন করার তরে বারবার আহ্বান করা হয়েছে। এই शान्नात्रिंग व्यापन नक्त्र रूट मुक्त कत्रक्ट ना पात्रल ये व्यासनर कता स्टाक ना तिन अवः येण अवाष्ट्रे कर्ता त्यांक ना तिने, त्कात्ना कात्र वात्रित ना। जार्डे त्कातान व्यन्धव वर्ताष्ट्र, उक्टर रैसाअसार्वित शामिसाजून व्यासिना, नामिवाजून जामना नातान रासिसा – व्यर्वार, त्यरे हिन व्यत्नक सूथसञ्चन नाष्ट्रिज रत वरी पृत्राक जाता व्यतिक वामन कत्त्रष्ट अवः वामन कत्क क्तरज ক্লান্ত হয়েছে, কিন্তু তাদের আমল ও এবাদত করা সত্তেও তারা প্রচণ্ড উত্তপ্ত আন্তনের মধ্যে প্রবেশ করবে। সুতরাং, আমল এবং এবাদতৈর মূল বিষয়টি হলো আপন নফ্সটিকে মায়ার খান্নীস হতে মুক্ত রাখা এবং এই মুক্তু রাখার তরে আমলে সালৈহা ও এবাদত জান্নাতে প্রবেশি করার সহায়কের ভূমিকা অবশ্যই **भा**लन कत्रुट्व।

তারপর বলা ইচ্ছে, যারা সত্যকে ঢেকে রাখে আপন খেয়াল-খুশি প্রবৃত্তির আবরণ দিয়ে তারাই কুফরি করে। মুখে কুফরি করার কথাটি অশ্বীকার করলেগু তাদের কাজকর্মের মধ্য দিয়ে কুফরিটি ফুটে গুঠে। আল্লাহ্র প্রকাশিত खपछला बालार्तरे बाग्रां ठ्या निम्मन। मूठताः, बालार्त छटा छपात्रिठ रुतात क्रिंग्रं धानमाधना करत किष्टु हिन बाठ्वारिठ क्रतळ भातल बाभन नक्रित मर्धारे बाभन तर्वत भित्रगाँ धीर्त-धीर्त थ्रकामिठ रुळ थारक। ठारे बामता एए एळ भारे, बालार्त अलिता वष्टतत भत वष्टत निर्म्रत धानमाधना करत बाभन नक्रित मर्धा बाभन तर्विष्ठ वक्ष्मिठ क्रतात थ्राप्भण थ्रक्रधां विश्व थारकन नक्र्ता भातामिति नक्ष्मित्र नक्ष्मित भित्रपठ व्याप्ता मात्राप्त महापात नक्ष्म क्रि वा बाभन भातार्मित क्रिता वा बाभन नक्ष्म भर्यम भर्यम भर्यम वा बाभन भातार्मित क्रिता वा बाभन नक्ष्मित कर्ता भावां प्रति क्रिता वा बाभन नक्ष्मित कर्ता वा बाभन क्रिता क्रिता वा बाभन वार्ष्मित कर्ता वा बाभन वार्ष्मित कर्ता वा बाभन वार्ष्मित कर्ता वा बाभन वार्ष्मित कर्ता वा बाधन वार्ष्मित कर्ता वा वार्ष्मित कर्ता वा वार्ष्मित क्रिता वार्ष्मित कर्ता वार्ष्मित क्रिता वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्ष्मित वार्य वार्ष्मित वार्ष्मित वार्य वार्य वार

১০৭. हैन्नाल (निक्शरें) लाकिना (याहाता) आसानू (हैसान आनिशाष्ट्र) छया (अवः) आसिल (काक कतिशष्ट्र) मालिशांट (छाएना, छेपयुक्त, छछ, सम्मक्त, मिछल, निर्धुल, नग्रायमम्हण) कानाए (तिहिशाष्ट्र) लाह्य (छाहाएन कन्य) कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नापूल कित्रिलीम (कान्नाप्ट्रिलीम कित्रिलीम कित्रिली

के निक्सर यशिता रैसान जानिसाए अवंश जासल जालरा कतिसाए

তাহাদের জন্য রহিয়াছে জান্নাতুল ফেরদেসি আপ্যায়ন (রূপে)।

১০৮. शालिष्ना (जाराता वात्र क्तिर्व) किरा (उरात म्रक्ष) ना (ना) रैशाव्छना (जाराता हारेल) व्यान्श (उरा रेरेट) रिश्रानान् (श्वान भित्रवर्जन कता, भानेत्राता)।

कै जाराता तात्र कित्रत उँरात मस्सा, जाराता छारेत ना उँरा रहेळ

পরিবর্তন।

১ ব্যাখ্যা : এই দুটি আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই বলতে रश या, याता रैमात्नते काळ कर्त अवः व्यामल मालरा करत जारमत् क्रना ताशा হয়েছে জান্নাতুল ফেরদেুসি। আয়লে সালেহার অনেক রকম শাব্দিক অর্থই পাওয়া যায়ু এবং এই শাব্দিক অর্যগুলো দিয়ে ব্যাখ্যা লিখতে গেলে অনেক রকম বিতর্কে জুড়িয়ে পড়তে হয়। কারণ, অনেক অবিশ্বাসুরিও সং কাজ করার দৃষ্টান্ত ि পৃথিবীর বুকে দেখতে পাই। সূতরাং, অধুম লিখকের মনে হয়, আমলে সালেহা মানে নির্জনে একাকী আল্লাহর নৈকটা লাভের আশায় ধ্যানুসাধনায় নিজেকে ডুবিয়ে রাখা। এই আধুনিক যুগে ধ্যানসাধনার কথাটি বললে অনেকেই অবাক হয়, কিন্তু মূহানবি থৈ দেড়ু হাজার বছর আগে আড়াই হাজার ফুট উচুতে জাবালুন নুৱ পর্বতে অবৃদ্ধিত হেরাগুহায় পনেরটি বছর ধ্যানসাধনা কিরে গেছেন, এই ধ্যানসাধনাটিকেই ভাবগত অর্থে ধ্যানসাধুনা নিখলাম। একটু খেয়াল করুন, ইমান আনার পরই আমলে সালেহার কন্নাটি বলা হয়েছে এবং रैमान ७ व्यामुल गालरात माधारम रा कान्नाजुन रफतर्फाल वत्रवात्र कता यारू সেই সুসংবাদটি এই আয়াতে দেওয়া হয়েছে। আবার কোনো-কোনো জানী **छक्षेत्रितेनाती जासल जालराह्न कर्साराग वल उँलाथ करत्राप्टन। এখুन প্রশ্ন** रला, अरे कर्मायाग वनका की ताबाग्न अवः कर्मायापात ध्रवन-धारपिर वां क्रिमन रूप अरे क्यांि वृता रहा नि। यूछताः, व्यासत्त यातरा यात्रिक व्यतिक অর্থের মাঝে আসল অর্থটি ঢেকে আছে। অবশ্য ইহা অধম লিখকের একায় निक्रम्न मणामण।

व्योपन तर्व रेट्ट अनराम भावात रेष्टाणि याता मत्नत मत्या स्थान फिट्ट श्रात ए राफ्तिक व्यवगार व्यामत्न भारतरा नामक धानभाधनाय किष्टुफ्ति रत्न तर्र याक्ट रत्व। क्षभक्त भविष्य हात मात्र धानभाधना कताणि व्यामत्न भारतरात भर्य अभित्य यावात क्षयम भरकाभ वत्न मत्न कत्रट हार। कात्र पूरे-हात- **फ्रमिं** में प्रति वा अर्थ अर्थ अर्थ के प्राच्या व्यासित मात्वरात्व त्याचात्वा याच्य कि ना

छेरा পाঠকের হাতেই তলে দিলাম।

অনেকেই ফেরদেসি বলতে বাগান তথা উদ্যানকে বোঝানোর কথাটি वलएंक। व्यावात, व्यत्नरक वलएंक रयु, व्यवस्थात्र संश्रञ्जाणिक रकतर्ज्ञात्र वना रश। व्यावात व्यत्नरक वर्ताष्ट्रन, मर्त्वाष्ट्रम वर्षा यत्तरमञ्जत स्रानिहित नाम स्ट्रा रकतरमाम। व्यत्नरक वर्ताष्ट्रन, मसस् रवरसमञ्जत सावासातन ফেরদৌসের স্থান এবং এই স্থান হতেই অরনাসমূহ প্রবাহিত হতে থাকে।

১০৯. कुन् (वनुन्) नाञ्ज (यिष्ट्र) कानान् (रश्ज) वार्द्धः (त्रवश्रुत्ना त्रागत्र) भिमामान (কালি, প্রদীপের তেল) লিকালিমাতি (কথাসমূহ লিখিবার জন্য) রাব্বি (আমার রবের, আমার প্রতিপালকের) লানাফিদালু (অবশ্যহ শেষ ষ্ট্য়া যা্ইবে) বাহক (সাগরসমূহ) কাবুলা (আগেই, পূর্বেই) আন্তান্ফাদা (लेसे रहेंद्रें) कालिसार्ट्र (केरोजिझेर) तार्वित (खासात त्रद्रित) छुंसा (क्षेत्रः) लाछे यिक्र) क्रिना (खासता [तरुवहात वना रखाएः] खानिसा एन्ट्रें) विसिन्तिरि (সমপরিমাণ, অনুরূপ) মাদাদান (সাহায্য, সাহায্যার্যে)।

के तन्न, यिष्टे जानतमञ्जूर कानि रहा जाभात तर्वत क्यामञ्जूर निश्चितात छन्ड व्यवगार्थ रेगर रहेशा यारेरेव मसुद्रमस्र व्यासात तर्वत् क्यामुस्र राम रहेवात व्याणर्रे अवः यि व्यामता [वर्श्वेटल वना रख्यः व्यानिया हिलाम ममनित्रमाप

(সমুদ্র) সাহায্যার্যে। ১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতটিতে সাঙ্গাতিক রহস্যপূর্ণু কুথাটি বলা হয়েছে। मानुषक क्रानित्य प्रश्रेया रहा या, क्रामात मार्च यिनि तत्त्रक्ष्ण व्यवस्थान করছৈন তার পরিচয় তোমার জানা নাই। বছরের পর বছর নির্জনে একাকী <u> थाने जायता वायता जाता हात साथात्य, यात्क मृत्यसि जानाञ्छ वना रयु –</u> সেই সাধনায় যখন আপন রব আপনার মাঝে পরিপূর্ণ নুরময়রূপে ধরা দিতে থাকে তুখন সাধক অবাক বিশ্বয়ে বাকশক্তি হারিয়ে ফেঁলে। সাধক তখন দেখতে পায়, বিশ্বরবরূপী রবের প্রশংসার কথা লিখতে গেলে দুনিয়ার সাগরসমূহ যদি কালি হয় তুবু ফুরিয়ে যাবে, কিন্তু বিশ্বরবের অসীম প্রশংসার কথা ফুরিয়ে যাবার প্রশ্নই ৪টি না। যদিও মানুষ দুর্বল এবং দেহের মাঝে ক্ষুদ্র তীথাপি সাধকের মাঝে যে আপন রব বিরাজ করছে সেই রবকে বছরের পর বছর ধ্যানসাধনার মাধ্যমে যুখন জাগ্রত করতে পারে তখন দেখতে পায় যে আমার ভেতরের রবই তো বিশ্বরব। কাঁঠালের বিচির মধ্যেই তো বিশাল কাঁঠাল গাছটি দেখতে পাই। ছোট্ট একটি বটবৃক্ষের বীজের মধ্যে বিশাল বটবৃক্ষটি **फिथात म**ळा विश्वतत्वत नूतिमय कानुया है गान फिट्य नाधक नव तकुम केथात ভাষা ও শব্দ চয়নগুলো একুদম ভূলে যায় এবং অসীম রবের অসীম নুরময় বিকাশের মধ্যে আপন নফ্সটি হারিয়ে যায়। তুখন আর কথা থাকে না, থাকে কেবল দর্শন। সুতরাং, খোদার মধ্যে কথা নাই এবং কথার মধ্যে খোদা নাই। এটাই ধ্রুব্ সত্যা। এটাই শ্বতঃসিদ্ধ সত্যা। এটাই চিরন্তন সত্যা তাই আমরা দেখতে পাই, হজাতুল ইসলাম ইুমাম গাজালি তাঁর আপন মুরশিদ আবু আলি ফরমাদির দেওয়া 'ধ্যানসাধনাটি একটানা ছয়-সাত বছর করার পর আর একটি কথাগু লিখে যেতে পারেন নি।

তারপর, বৈষয়িক দৃষ্টিভূঙ্গিত্তেও যদি ইহার ব্যাখ্যাটি দিতে চাই সেখানে তো এক হান্তার সাণরের পানি যদি কালি হয় তবু আল্লাহর শান-মানের একটি ক্ষদ্রাংশগু লেখা যায় কি না সুন্দেহ। সামান্য একটি নমুনা তলে ধরতে চাই। ব্যীমরা জানি আলোর গতি প্রতি সেকেন্ডে এক লক্ষ ছিয়াঁশি হীজার মাইল। তা रल अक भिनिएँ कर रत? अक िनाजाबिए कर रूत? अक भारा कर रत? अक वष्टत कुछ रति? वामता छत्न व्यवाक रहे यथून विक्रानीता वर्णन त्य, अमन त्रव नक्षव विष्ठत्व कतुष्ट यात्र वाला वाष्ठ्र शृथिवीक् वाल नाई। कूंछला গ্রহ এবং কতওলো উপগ্রহ নিয়েই সূর্য নামক সৌরজগণ। পৃথিবী-বিখ্যাত रेतकानिक व्यानवार्ष्टे वार्रेनकारिन वर्ताष्ट्रन रा, वाभात मत रहा अ-तकम भराम विनियन र्मातकार व्याप्ट अवर रेंटा अथम व्याकारमर व्यवस्थान कत्र । मुख्यार, भानुस्वत अर्थ व्याष्ट्रार रेंकि की किर्स व्यानारत मान-भान-कानुसात विभातिक वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार भरत विकासिक वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार भरत विकासिक वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार भरत विकासिक वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार वर्षना प्रक्रियाण व्यवस्थ वर्तार वर्षना प्रक्रियाण वर्षना प्रक्रियाण वर्षना वर्णना वर्षना वर्णना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्षना वर्णना वर्णना वर्षना वर्णना वर्षना वर्षना वर्णना वर्णना वर्षना वर्षना वर्णना वर्णना वर्णना वर्षना वर्षना वर्णना वर्ण

১১০. কুল্ (বলুন) ইন্না (নিশ্চয়ই, অবশ্যই, নিঃসন্দেহ) মা (কি, না) আনা (আমি) বাশারুম্ (বাশার) মিস্লুকুম্ (তোমাদের মতো) ইউহা (এই করা হয়) ইলাইয়া (আমার দিকে, আমার প্রতি) আন্নামা (যে) ইলাহকুম্ (তোমাদের ইলাহ) ইলাহন (ইলাহ) ওয়াহিদুন্ (এক)।

के वन्न, निकंशरे कि वािक्ष कांमाफित भेका वािमात? वासात फिक्ट अरि

করা হয় যৈ তোমাদের ইলাহ একই ইলাহ।

+ काक्षान् (मुठ्दाः या) काना (कर्त्त) हैयात्कू (व्यामा, व्याकाश्का, काक्ष्मा) निकास (हें पश्चित, मामत व्यामा, मिनन, स्मानाकाठ, माम्नाः) तात्विहि (ठाहात तर्त्वत) कान्हसामान् (मुठ्दाः रम यान कर्त्त) व्यामान् (काक्ष, कर्म, व्यामन) मानिहान् (छारना, छें पश्चेक, छुछ, मम्मन, मिठ्ठक, निर्धुन, नासम्बद, यायय, मानान्मह, मुन्दत, रमाछन, व्यष्ट्रहें, भुडीत, निर्देत् , भूताममुद्र, मूर्याठिष्ठिठ, मूर्याक्ष्मप्त, निर्देत्रयागाः, विष्ठक्षप, रनिष्ठक छें एक्ष्मप्त, मिछ्पयूक्षि, मुत्तिविक् कर्ताः अस्मात्रक, कर्ताः विस्थानार्वे, मर्द्यात् कर्ताः (अवः) ना (ना) हें छुम्तिक् (स्वत्क कर्त्तः) विह्यामाठि (ठाहात अवाम्य्यत महिठ, ठाहात अवाम्य्य) तात्विह (ठाहात त्रात्त्व) व्याहामान् (काहारक्र)।

প্ট সুতরাং যে আকাঙ্ক্ষা করে তাহার রবের সাক্ষাৎ সুতরাং সে যেন আমলে সালেহা করে এবং শেরেক না করে তাহার এবাদতে তাহার রবের (সহিত)

काशात्कु ।

5 वराश्रा : এर আয়ाতে প্রথমেই বুলা হয়েছে যে, निশ্চয়ই কি আমি তোমাদের মতো বাশার? অর্থাৎ, তোমরা কি মনে করেছ যে, আমি তোমাদের मुक्ता अकुरुन वर्गाक्र, अथवा अकुरुन मानुष्य? अथवा रेराठ रहा रा, वनन निम्हरूर व्याभि निष्ट क्षामार्फत भक्ता अक व्यक्ति छ्या अक्रम भानम्। अर्थ कैयाभ्रतात <u> प्राता की ताबाला रखिष्ट? अक कथाय वनक्र शिल रेर्रोर्ड ताबाला रखिष्ट</u> ये, तत्रुन साएँ व्यामाप्तत मणा मानुष नएन। क्वनमान प्रत्यत व्याकात-প্রকারে – তাগু আবার মানুষের মোটা দুর্ফিতে আমাদের মতো মানুষই বলে मता रत, किन्न निव-तत्रनती ता फरहत फिक फित्यन सार्टिन वामाफित मता भावस नर्यन जात खुति-खुति श्रभाग कातान-राष्ट्रिय-रैनिक्रन-जाशताज-कातूत-বেদ-গাঁতা হতে দেওঁয়া যায়। যেহেত অধম লিখক জনাসূত্রে আজনা তকদিরৈর निर्शत मुननमात्नत घरत कत्मिष्टि अस रहणू कातान-श्रुष्टिन रूळ नृति-त्रमून्ता य आएँडे वाबाप्तत बळा बानुष नत्टन दैंरात वर मिल-श्रवाप मिळ शीति। धदा निलास. त्रव तक्स प्रतिल-श्रेसापछत्ला अकत्रास्य द्वस्थ क्ववलसाव अकिं প্রশ্নের উন্তরে জগুতের কেহই উন্তরটি দিতে পারবে না আর সেটা হলো, নবি-त्रभूरेंन्त् कृष्टि अहि व्याप्त। अड्डे अहि व्यामापि कि अकिए खनळन कथा? अडे अहि অসািটি কি এমনই মামুলি বিষয় যে, নবি-রসুলদের আমাদের কাতারে এনে मां क्रावात क्रिंग क्रवेव? अर्थ क्रिंगि कि अकिए अराग वापक्रा नया? अर्थ চেষ্টাট্রি কি একটি হীনম্বন্যতার পরিচয় বহন করে না? এই চেষ্টাটি কি বেয়াদবির তলিবিহীন গর্তের মধ্যে ঢুকে যাবার অপচেষ্টা নয়? কত বড় বেয়াদব হলে নবি-রসুলদের আমাদেরই মতো মানুষ মূনে করতে চায়? অতি সামান্য একটি নমুনা তুঁলে ধরতে চাই যে, আমাদের শরীর হতে যে-ঘাম বাহির **रश छैरा ज्यानक** तकम पूर्गभूयूङ। ज्यानकत गतीरतत घाम राज का मराना পায়খানার মতো গন্ধ বেরুতৈ থাকে এবং সেই ময়লা পায়খানার গন্ধটিকে নানা রকম সেন্ট-আতর দিয়ে ঢাকতে চেন্টা করে, অথচ মহানবির পবিত্র দেহ-

মোবারক হুতে যে-ঘাম বাহির হুতো উহা মেশকাম্বর নামক সুগন্ধী হতেও অনেক বেশি সুগন্ধযুক্ত। ইহার দলিলটি মহানবির খ্রী আমাদের মা হজুরত আয়েশা (রা.), উদ্বৈ সালমা (রা.), উদ্বে হাবিবা (রা.) প্রবং বহু জলিল कम्द्रवत त्रांशवादातम्ब भुगावान वांगीत्रभेर रूक्त क्रानक्त शांति। व्यक्ति श्वतावन अवः একদুম শুকলো একটি কুপের মধ্যে মুহানুবির সামান্য থুতু নিক্ষেপ করার দরুন কুপটি জলে পরিপূর্ণ হুয়ৈ যাবার ঘটনাটি বহু জলিল কদৈরের সাহাবা সচক্ষে অবলোকন করেছেন। ইহা কি আমাদের মতো মানুষের পক্ষে সম্ভব? তা হলে नवि-त्रभूत्राप्तत की कदा अवः किसन कदा खासाप्तते भट्या सानुस वनात खप्तरा

ধর্টতা প্রকাশ পায়?

কোরানুল হাকিম-এ বহুবার বলা হুয়েছে যে, কাফেরেরা নবি-রসুলদেরকে তাদের মটোই মানুষ মনে করতো। এই কথা বলার পুরেগু কেমন করে নবি-त्रभुलफ्तरक व्याभारित भक्ता भावस भक्त कता याग्न? निव-त्रभुलता व्य स्माक्टिश व्यक्षिार मुक्ता मानुस नरहन देश तूचका हाईरन व्यामुक्त नालहा नामक धाननाधनाणि मान अकणि वष्टत निर्मल कत्रका भातत्वर रहात मुक्का राक्त-नाळ छित পाञ्चा यार्। এক বছরের আমলে সালেহা অথবা দায়েমি সালাতের माधारम कारमन् रूट्य ना भातत्वर धुंशा एम्थल रामन व्याप्टन व्याप्ट वर्ल धात्रना कता याग्न क्रमनि निव-तत्रुनता त्य द्वाति व्यामात्मत मत्या मानुष नत्यन उँरात श्रमांपऍक व्यवगार्थे भाअशी याश। किन्न व्याकत्मात्र, व्यामात्मत्र ेत्रत्य भू-तूकम धान्मिधिनात अक्टिंश कुल स्थालात श्राद्धांकन मत्न कता रस नारे, वतः रेमिशला প্রদর্শনের দরুন এহেন কিরুণ অবস্থাটি দেখতে পাই।

শয়তান হতে মুক্তি চাই বলুলৈই য়েমন মুক্তি পাগুয়া যায় না, সে-রকম व्यापन तर्वत मञ्जू कारात्क्य गतिक कति ना वनत्नर त्यत्वक रूळ मुक्ति नाष्ट्र कता याग्न ना। मुक्ति ज्थनर भाअग्ना याग्न, यथन व्यामत्म नात्मरात धानैनाधनाि कता रहा। कार्त्रभ, भूट्य विना क्षेक विषयं जात जाभटन माटनरात साराउटम उरा राजिमार्थनात साराउटम मिक विषयि जूवगठ रहता मन्यूर्ग जाता विषय।

अक्वाब भरानिवित्क अक मारावा क्रिकामा केवलन, रैशा वमुनुनार, प्राप्त শেরেকু কী? মহানবি বুললেন, 'আর্রিয়াগ্র' তথা লোক-দেখানো এবীদর্ত করা। আরবিয়াপু' যে একটি শেরেক মহানবি এই কথাটি জানিয়ে দিলেন। একবার सरानित किष्टू त्रारावात संस्था कथा वनावनि रुष्टिन। असन त्रसंस सरानिति व्यागमन रुभ्योक्त अवः किस्मत व्यात्माचना रुष्टिम श्रम कताक मारावाता **फाक्षालं व्यालाएनात क्यां** विलल्लन अवः त्रारावाता अं वललन या, अर् **फाक्कालित उदा व्यामता খবই छीछ। এই क्या त्यानात পत मरानित** त्राश्वातारम्बद्धतः विवादम् । अब किर्युष्ठ क्या माञ्चाम विषय्येत किर्युष्ठ ख्यानक 'শিরকে খফি' তথা গোপন শেরেক আর সেই গোপন শেরেকটি হলো, मानुषरफ्त रूधाचात क्रना याता नामाक পড়ে।

ইজরত উবাদা ইবনে সাম্লেত (রা.) নামকু সাহাবার নিকট জানতে চাওয়া रता या, वनुन क्या अक वर्षक व्यानारत महीकित उत्पर्तम् नामाक-द्वाका-रक्-জাকাত এবং প্রায় সব রকম সংকর্মগুলো করুছে এবং সেই সঙ্গে সেই লোকটি **চায় যে তার প্রশংসা করা হোক**ু এবং নামটি ছডিয়ে পড়ক। হজরত উবাদা

हैर्वेज नारम्छे वनलंन, सिंह लाकिछित नव तक्य वायन वार्य हराउटा

প্রিয় পঠিকেরা, এখন আমলে সালেহা বলতে সংকর্ম শব্দটি ব্যবহার না করে वानारत तैनकें नाट्यत वागाय धानमाधना कतां टित्क ताबाट्य क्रायां है। रशंका व्यवस लिখকের ভুল্ঞ रक्त भारत। लाक-फ्रशाला नामाक्र-त्वाका-रक्र-জাকাত ইত্যাদি মহৎ কার্যগুলো নিজের প্রশংসা গু নাম ছড়াবার উদ্দেশে যে বা याता करत्, वानार वनष्टन : अर्रेष्ठरमा व्याभात कारना श्रसाङ्गन नार्रे।

सिनाम मारुशाणिन शाफिशाणिम् मित्रक — सरानित्त अरे वापीणित वर्ष रला भाषन क्कासना ३ मित्क। अक मारावा वनत्नन, रंशा तमूनुनार, भाषन क्कासना वन्न का नातीक किन्न करत कासना-वामना वाचाशः, ज्थन वना रला, या-वाकि सानुषक प्रशावात कना नासाक भएन, व्याका तात्थ अवः मान-शशताज करत (म-३ भावतक करत। सानमान्ना रंशातानि काकाम वाम्तिक शशा सान मासा रंशातानि काकाम वाम्तिका शशा सान जामाम्माक् रात्रा काकाम रुज्यतिक — व्यवाः, या-सानुषणि प्रशावात कना नासाक भएन भावतक करत, या-सानुषणि प्रशावात कना व्याक्षा तात्थ भावतक करत।

व्याणाशारुष्ट्रन व्याला उस्साणिम् नित्रत्क श्रुया मार्श्रयाणिल् शारिष्याणि – वर्षा९, सरान्ति तत्तन, व्यासात उस्मत्यत उपति नित्रक् १ त्यापन कुकासनात उस्म किता। सरान्ति पूनतार तल्लन, जाता एन्द्र-मूर्य, भाषत १ स्विज्ञा करत ना, वतः जाता व्याप्त सानुषरक प्रशावात उत्हर्ण व्यासन करति । वदः शायन कुकासनाणि रता, त्वरं द्वाका ताथन, किष्ठ मरमा द्वाता कुकासनार उद्धिक्र ।

र्रेला ७খन द्वाङ्गा ७७८५ शन।

पतित्मस्त, अर्रे क्याँ के व्यक्ति विश्व श्वां के स्वत्म के स्वत्म

৩৬ নুং সুরা : ইয়াসিন বিসমিল্লাহির রাহমানির রাহিম আল্লাহ্র নামের সাথে (বিসমিল্লাহি) যিনি একমাত্র দাতা (আর রাহমান) একমাত্র দ্যালু (আর রাহিম)

১. ইয়া সিন। প্ট ইয়াসিন।

কেন্দ্র, আবদালদের কেন্দ্র, গাউস-কুতুব-আরিফ-মুনি-ঋষি-সাধু-সম্ভদের তিনিই হলেন কেন্দ্রবিন্ধু। হিন্দু ধর্মে ভগবানের কেন্দ্রবিন্ধু বলা হয় শিবকে, किन्न वामता कार्तानून शृंकिम-ध मरानितृक व्यानार्त वर्ष कारन्द्रतं প্রকাশিত হয়ে পড়া খ্রীণ্ডত (?) নুর বলতে চাই। তাই আল্লাহর বড়-বড়ু গ্রালরা तत्म **शात्कन, फ्रांत्नां**हिका लेकिन अक शाय, किमत्की श्रोमा का**र्टे**? छशा, **पुरुवात (क्रशता क्रा अकर, ठा रुट्न कारक शामा वनव? काकाबा कावा** কাঁওসাইনে আও আদনা – তথা, দুই ধনুকের ব্যবধানে অথবা আরও নিকুটে বলা হয়েছে। একটি ধনুক দেখতে অনৈকটা অর্ধব্যন্তর মতো। দুইটি ধনুক দুইটি অর্ধবৃত্ত এবং দুইটি অর্ধবৃত্ত একসঙ্গে জোড়া লাগিয়ে দিলে একটি বৃত্তে পরিণত হয় এবং যদি দেখতে পাপ্ত যে পরিপূর্ণ একটি বৃত্ত হতে সামান্য ফাক-ফোকর तुरा शिष्ट्र या रल 'আও আদনা' यैंशा আतुर्श्व निकर्ष्ट्र निरा আসো। সুতরাং, এই কথাটি বলতে কি দোষ আছে য়ে, অপ্রকাশিত নুরটি আল্লাহ এবং প্রকাশিত नुत्रित् नाम नुत्त मुराम्नि ? मरानित्त यामन অনেক नाम আছে তেমনি रिन्द्र र्थिसं भिरवत्र अञ्चलके नाम व्याष्ट अवश्यात-यात थर्स जात-जात निक्रम् नाम থাকেন তাদের নিজম দৃষ্টিভঙ্গির দুর্শনের গুপর ভিত্তি করেঁে, তা ুহলে ইহা কোনো দোষের বিষয় বুলৈ মনে করি না। কারণ, প্রত্যেকেই আন্তরিকভাবেই कर्त्व शास्त्रन वर्त्त भर्त्व निर्फ् हार्है। संशानित क्रांछ-नृत्वत्व संशा व्यात्नािष्ट यछपूत পর্যন্ত ছড়িয়েছে ততদুর পর্যন্ত তমসার ঘোর অন্ধকার কিছুটা হলেও দুর হতৈ পেরেছে। সূতরাং, যে বা যিনি যতচুকু এই মহা-নুরকে ধারণ করার যোগ্যতা অর্জন করতে পেরেছে তার ভেতরের অুদ্ধকার তুতচুকুই বিতাড়িত অথবা অপসূত হয়েছে। তাই আমরা দেখুতে পাই, মহানবির মীনব আকারের মাঝে মহাআলো খান্নাস-মিশ্রিত নফ্সগুলিকে উদ্ধার করার জন্য আগমনু করেছেন। তাই প্রতিটি খান্নাসমুক্ত আল্লাহ্র গুলিরা এই মহা-নুরকে 'হে অতিশয় দীপ্ত व्याला' वर्ल मुखाँधून करत बीनुरंषत काष्ट्र त्रमाध्य वैक्रवाछला जूल धरंतष्टन्। আল্লাহ হুতে প্রকাশিত জাত-নুর নুরে মুহামুদি মানব আকারের মীঝে আবরণী **फिर्सि भेरितीत सार्त्य मुर्ज रही जीमलैंग। निःमल्फर्ट প্र**তिটি शानाममूङ नक्म ठेशों बोलारेत अलिए ते निक्र हैं हैं । अक्षि विताएँ-विभान मरिमानिक विषये। কারণ, জ্রীপন নফ্স হতে খান্নাসটিকে সাধনার দ্বারা দুর্বল করে ফেলা যায় এবং এটাই সাধনার একটি বিশৈষ স্তর। সেই বিশেষ স্তর ইতে উত্তরণ করে শেষ প্রান্তে পৌছিয়ে দেবার জন্য যে-নুরের প্রয়োজন সেই নুরটির নাম্ট হলো নুরে মুহাম্বদি। এখানে এসেই সাধকেরী মর্মে-মর্মে বুঝতে পীরেন যে, উত্তরণের শৈষ श्লীদ্রে উপনীত হতে হলে সাধনা স্থবির হয়ে যায়। এবং সাধনার পস্থত্বের মধ্যে रिवर्षभातम करत नूटत मुराम्नित विर्मिष तरमण्डि भावात व्यामारा णाकिरेरा शाका ष्टामा व्यात्र कात्ना मभाग्न शाक्त ना। अभात्न स्टलकमन नरा, वत्रुः मिरलुकम्न। এখানে যুক্তি-তর্কের সমাধি এবং চরম রূহমতের মহা-নুরের পুষ্পটি ফুটে গুঠা। এখানে যে তকদিরের কম্পাস এভারেস্টের শৃঙ্গের চেয়েই কঠিন এবং দৃঢ় হয়ে **फैं** छिद्रा थात्क् ठा क़्वन खायन नक्त्र रूट थोत्नात्रसृष्टित धानत्राधनाय योता तठ व्याप्टिन जातारै सर्ध-सर्ध वृषाक्य भारतन।

२. अशान् (अवः, अ, व्यात, य्थन, गंप्य, कत्रम, त्रात्य, त्रत्म, त्रहिठ, व्यतंक, प्रांशः पाछिशा, त्राक्षी मानिशा [राम अत्यतः काउँशान]) कृतव्यानिन् (कातान, कातान-अत) राकिम् (विक्र, विष्ठक्रप, अक्षापूर्व, क्षानी वाकि, कार्यनिक, क्षानगर्छ, विष्ठक्र, विष्ठक्रप, त्रुविष्ठात्रपूर्व, नाशिवात्रपूर्व, त्रुक्क,

विक्रुगश्चमूठ, उञ्चम विषातवृष्टि मन्भत्न, श्रक्णिविक्रानी, ष्टिकिश्मक, छाङ्गात, श्रिक्स, मिक्रक, स्मतामठकाती [अठछला छएतत मुम्नस्य कतल रस्य राक्सि। मूठताः, मवछला छप अकब करत व्यामता मराविक्रानिक व्यथवा मराविक्रानम्य मन्द्र पूर्णा व्यवरात कतलाम। व्यवम्य अर्थ मन्द्र पूर्णा व्यामार्फत मनगङ्गा — श्रर्थ करत् विर्व्छ निर्व्छ निर्व्छ भारतन्, नाठ भारतन्।)।

% দোহাই মহাবিজ্ঞানময় কোরান-এর।

- ১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতটিব্র সামান্য ব্যাখ্যা দেগুয়া প্রয়োজন মনে করছি। কোৱান হলো কতণ্ডলো পাঠ বিশেষ তথা যাহা ভাষার মাধ্যমে পড়ে জানতে হয়। এ-জন্য বড় সহিফা বলে কোৱান-কে উল্লেখ করা হয়েছে। প্রাচীনকালে কোরান-এর পাঠসমূহ পশুর চামডায়, খেজুর পাঁতায়, পশুর হাড়ে এবং অন্যান্য জিনিসের মধ্যে পেয়ৈছি। এখন কিছুকাল পূর্ব হতে এই আধুনিক যুগে যে কোরান-এর পাঠসমূহ অতি উন্নতমীনের কীগঙ্গে সর্বাধুনিক ছাপার অক্ষুব্র দেখতে পাই উহাও প্রাচীনকালের পশুর চামড়া, হাড়, খৈজুর পাতা ইত্যাদি হতে সংগ্রহ করা হয়েছে। কোরান-এর পাঠসমূহ নিম্নমানের কাগজ হতে অতি উচ্চমানের কাগজে তথা যে-কাগজেই ছাপার অন্ধরৈ অথবা হাতের লেখায় **দেখতে পাই উহাকে আম্বরা সন্মান প্রদর্শন করি। এই সন্মান কাগজকে নয়,** পশুর চামড়াকে নয়, হাড় ৪ খেজুর পাতাকে নয় – বরং নিছকু পাঠসমূহকেই त्रश्नान क्षप्त करत शक्ति। व्यामार्थेत नित-तत्रप्रांत्रता व्यामार्थेत नृति कार्तान रेटिंग व्याप्तान करते शक्ति कार्या कार्याक्ष्म करते शक्ति कार्या कार्याक्ष्म करते शक्ति कार्याक्ष्म करते विकास करते कार्याक्ष्म करते विकास करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष्म करते विकास करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष्म करते कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष करते कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष करते कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष करते कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्ष कर कार्याक्य कर कार्याक्ष कर कार्या হয়। যেমন তাওৱাত একটি সহিফা, জবুর একটি সহিফা, ইঞ্চিল একটি সহিফা **अवः कातान् रत्ना वर्ष् मरिका। ठा ছोडा बात्रु मरिका, मत् सित्न अक्मठ** ठात्रशाना त्रश्यात क्या काना याश्च, ठट्टा देशास्त्र नामछला उल्लंश कता रश नारे। याररू नाम्छला छल्च कता रश नारे, त्मरे एरू वन्याना धर्मेश्रष्ठिलाके मुनिष्ट्रिके छाद्र मिर्ट्या वर्ल छल्च कत्रक हारे ना। कीत्रव, रेराक मण्डम ३ তর্ক-বিতর্কের প্রশ্নটি এসে যাবার প্রচর সম্ভাবনা থেকে যায়। কোরান আসলে नुत्। हें शूर्त छात्रोंत भारम युष्ठि व्यविद्ध कता याय ना, ठरव नूति रहातानू-अत পরিচয়টি জানবার আগ্রহটির জনা দেয়। নুরি কোরান-এর কিছুটা পরিচয় জানার যদি কারো আগ্রহ থাকে তবে কোরান-এর চবিবশ নম্বর সুরা 'নুরু'-এর পঁয়ত্রিশ নম্বর আয়াতটি গবেষণার দৃষ্টিভঙ্গি নিয়ে অধ্যয়ন করলৈই কিছুটা तूर्वेत्र भारतिन। जा ष्टांका साठनाउँ वाला मार मुकि साठनाना ताता क्रीन मतीक मार मृत्वभतीत उर्दू छासाय ति जित्र मित्र रक् कारस नूत नामक श्रष्टित मतन ताथना वालाय वा <u> त्रष्ठातना व्यास्थ्र।</u>
- ७. हेन्ना (निम्हञ्चर, जनगर्ह, निःम्टिन्स्ट) का (ठूह, ठूबि, जापनि) ना (निम्हञ्चर, जनगर्ह, क्रना, म्परा, क्रमा) विनान (व्या, ट्रिट्स, जनगर्ह, क्रना, म्परा, क्रमा) विनान (व्या, ट्रिट्स, ज्रमान्न (ह्र्या 'त्रमून ध्रत वस्वकन, त्रमूनप्तत, त्रमूनगप, त्रमूलता)।
- के निक्त हैं वार्णनि विवेग हैं तमुनगणत मिंधी हैं हैं छ।

 े त्राधाः : अहे व्याद्याणत मामान त्राधात अ-क्रनाहें श्रद्धाक्रन व्यनुख्य कर्ता है या, व्यन्त दे तमुन अवर निव उद्धात भार्षकाणि ना करत निवज्ञ व्याद्या या कर्ता करत निवज्ञ व्याद्या या कर्ता व्याद्या विताण अविवेद स्था विताण अविवेद निवज्ञ व्याद्या विताण अविवेद व्याद्या विताण विवेद व्याद्या विताण वित्या विताण अवर मानवक्षाण विवेद व्याद्या वित्याण वित्याण वित्याण अवर मानवक्षाण व्याद्या अवन श्रम् व्याद्या, या वित्याण वित्याण वित्याण अवर मानवक्षाण व्याद्या विश्व व्याद्या वित्याण वित्याण वित्याण अवर मानविक्षाण व्याद्या विश्व व्याद्या वित्याण वित्य

वालार्त छ्वाण्ठ वृद्धत उथा त्रिकाणि वृद्धत रेजित वक्त्र-अवः क्रश्-विशेष वाक्षावर ज्या विवाण्य कतात ऋषणाविष्ठ अक अकात त्रहा। अथव अन्न रला, त्रहा वल्ला यित त्रहात व्हुज्द वक्त्र अ क्रस्टत वृद्ध यात जा रल त्रहा वल्ला यित वात व्हुज्द वक्त्र अ क्रस्टत वृद्ध यात जा रल त्रहा वल्ला यात व्हुजार क्रांका वृद्ध विवाण विद्या वि

বোবট বলতে বাধ্য হুয়োছ। কোরান-এর প্রাত্তিশ নম্বর সুরা ফাতির-এর প্রথম আয়াতেই ফেরেশতাদের र्याक त्रमुन निर्वाष्टलात कथाणि खाष्ठ्रभा कता रखाष्ट्र अवः छनुरन् व्यवाक रखनु যে, এই প্রথম আয়াতে কেবলমাত্র ফেরেশতাদেরকেই রসুল নির্বাচনের কথাটি বলা হয়েছে, মানুষের নাম-গন্ধগু নেই। সুতরাং, আঁর কোনো সন্দেহের অবকাশই রইল না যে আল্লাহ ফেরেশতাদের থেকেও রসুলু নির্বাচন করেনু। বাইশ নম্বর সুরা হজ-এর পীচাত্তর নম্বর আয়াতে যে রসুল নির্বাচনের কথাটি বলা হয়েছে উহাতে কিন্তু ফেরেশতাদের সঙ্গে মানবঞ্জাতির কথাটিও বলা হয়েছে, কিন্তু সুরা ফাতির-এর প্রথম আয়াতটিতে রসুল নির্বাচনের প্রশ্নে मानवकां जित्र नाम-शक्रु िंछ ताथा रग्न नारे। कातान-अर्त छनिविम नम्रत मुता व्यानकार्य नुबद्ध ब्रिक विष्यु वश्वत व्याग्नाट विष्यु रहा है । अग्नामस्या क्राव्यी छ कृत्रुनुना रेत्राहिका विन तुन्ता - वर्षां, 'येथन व्याक्षार्फ्त तत्रुनंग (किंद्रिमठाता) हैवताहित्मत निकटि मुमःवाम् नहसा व्यामिन' – वह व्यासीटात माधास পরিষ্কার প্রমাণিত হয়ে গেল যে নবি ইবরাহিম (আ.)-এর নিকট সুসংবাদ বহনকারীদের দলে ফেরেশতারাই ছিল এবং এই ফেরেশতাদেরকে এখানে রসুলু বলা হয়েছে এবং একবারও নবি বলা হয় নাই। সুতরাং, 'খাতামার রসুল' শব্দটি কোরান-এ থাকার কথা নয় এবং থাকার প্রশ্নুই হুঠে না। তারপরেও যদি গায়ের জোরে রসুলদের আগমনটিকে কেউ খতম্ করিয়া দেন ইঁহাতে যথেষ্ট আপন্তি থাকা সত্ত্বেপ্ত বলুবারু মতো কিছু বলতে চাই না। অনেক व्याणित अकि घर्षेना सत्ने पूर्फ़ एनि। श्रिकान कार्डेट्डिम्प्नित वर्फ़-वर्फ़ व्याप्निस-इनासा अवश्रु सुकिता अकि ब्रिट हर्स विकानी शानिनिश्ठत विरात कतस्त्रन। विक्रानी गानिनुश्रत व्यभुताधि हिन, छिनि वद्रनिष्टप्तन स्य मूर्यस्क स्कर्त পৃথিবী ঘুরছে। কিন্তু খ্রিস্টান ফাউন্ডেশনের মুফতি আজম হুতে শুক করে মুফতি व्यात्मस-छैनासाता त्रवार अकवादका नारेक्रीविल्लार पदम विकानी गानिनिर्वेदक মৃত্যুদত্তে দুণ্ডিত করলেন। কারণ, খ্রিস্টান ক্রীউট্ডেশনের আলেম-উলামাদের সহি এক্যমূত ছিল যে পৃথিবী স্থির এবং পৃথিবীকৈ কেন্দ্র করে সূর্য ঘুরছে। সুতরাং, গ্যালিলিগুর এই নব আবিষ্কৃত মৃত্বাদটিতে সম্পূর্ণ উল্টো কথা শোনাবার দকুন এবং ধর্ম বিষয়ের উপর অনুভূতিতে প্রচণ্ড আঘীত বিবেচনা করে মৃত্যুদণ্ডে দণ্ডিত করার রায়টি ঘোষণা করা ইয়েছিল।

তকদিকের খেলা বলে ধরে নিতে চাই।

৪. আলা (উপরে, উর্ধে, প্রতি, দিকে, অভিমুখে, বিষয়ে, সম্পর্কে, যুক্ত হইয়া, ভিন্তি করিয়া, অগ্রসর হইবার ভাবসূচক, ততােধিক, অধিকন্তু, উচ্চে, অধিকত্তর উচ্চে, উর্ধেদিকে, বিষয়ে, সম্পর্কে, অন, আপঅন, গুভার, এবাভ) तितािष्ठिस (भरा, ताञ्चा, সোজा ७ मुरुक ताञ्चा, भद्या, उभारा, सार्ग) सूञािकस् (मिठिक, मुन्भूमं ठिक ता शािंछ, निर्धुन, यशार्य, द्वसरीन, क्रिंग्टीन, मठा, निर्धाित्रेठ, श्रित, व्यतिकन, उभाग्रक, एताससूक्र)। १ १७ मिठिक ताञ्चात उभारते (व्याष्ट्रिन, तिरुग्नाप्ट्रिन)। ['व्याप्ट्रिन' व्यथता

'রহিয়াছেন' শব্দ দুইটি এখানে নাই, তাই ব্র্যাকেটে দিলাম।]

১ व्याभा : ब्रेशाल महानवित्क बान्नार वनष्टन त्य, बार्नान त्यभात त्य-অবুষ্ঠায়, যে-পরিষ্ঠিতিতে এবং যে-পরিবৈশেই অবৃষ্ঠানু করুন না কেন, অথবা मां ज़िंदा थाकून ना रंकन, जापनात कम्म सावातरकत विक्नमुट उथा माग्रमुट অনুসরণের উপর রয়েছে সঠিক পথের নির্দেশনা। এই সঠিক পথের নির্দেশনা वर्षे की दाबाग्न अवः अर्थे मुठिक भरात जनुमत्र कत्वत्वर वा की भाग्रा যাবে, কোন গন্তব্যের সিদ্ধান্তটি দেওয়া হয়েছে? এই সুঠিক পথে অনুসর্ণ क्रीवनंछत कत्रळंडे शाकव, नांकि कांका त्रिफ़ाख उपनींठ रळ पातव? এই मुठिक भरा छन्ट शिद्ध र्य मिठिक सनिक्रित सक्मिर लीए याट भावत छैं हा কি নগদ পাওয়া যাবে, নাকি বাকিতে পাওয়া যাবে? নগদু বলতে এই দুনিয়ার জীবনেই কি পাগুয়া যাবে, নাকি মুরে যাবার পর বাকিতে পাগুয়া যাবে? এখানেও একটি বিরাট জিঙ্গাসা, বিরাট প্রশ্ন থেকে যায়। এখানেপ্র বর্ণনা হয়েছে या, भतात পतुপत्ररे পाश्रमा यायि। अरे भतो छशा भाता याश्रमाणि व्यावात पुरे প্রকার : একটি মরে যাবার আগে মরণ, অপরটি দেহবিনাশের মরণ। মরীর व्याप भतपिरक वना रश्च 'भूजू कावूना व्यान्छाभूठ' छुशा भतात व्याप भत्त याछ। बर्टे भरात वाण भरत यावाते कथाणि **फिर्सिट वी की वाबा**ला रख्टि वाशन পবিত্র নফ্স হতে অপবিত্র কুম্ম্বণাদাতা খান্নাস হতে মুক্ত হতে পারলেই বলা হয় মরার আগৈ মরে যাগুয়া। এই মরার আগে মরে যাবার ধ্যানসাধনাটি করতে গেলে পর্বতগুরু কাহাফে অথবা হেরাগুহায় অবস্থানের মতো নির্ম্বনে একাকী ধ্যানসাধনায় বিরাট ধৈর্যসহকারে অবস্থান করতে হয়। অন্যথায় বহু ধর্মগ্রন্থের वर वाफ्म-उपरमिश्रला मुश्रु करत व्ययुवा वाग्नरा अत्न क्यात जाराज वर्त याथशा याश्च, कथात नागतवीति जागतवानि रथशा याश्च, किन्न भून विषश जूया আসল বিষয় হতে বহু দূরেই অবস্থান করতে হয়। এবং ইহাতে আঅত্নপ্তির মিষ্টি টেকুর তোলা যায়, কিন্তু মহাসত্যু আল্লাহ রাব্বল আলামিন যে প্রতিটি मानुरमत क्रीवन-त्रागत छथा गाँगतायत निकारी खेतुमान कतासून छेंगत পतिएस জানী যায় না। আরু যে-মুত্যুতে দেহ মুসলমানটিকৈ সঙ্গে নিয়ে মন নামক খানুসেমিশ্রিত নুফ্সটিকে নিয়ে মরতে হয় উহাই দুর্ভাগ্যজনক হতাশাব্যঞ্জক अकि मुट्टा-घर्षनी। अर्थे विषशिष्ट्रिजेल्लिक वृवाद्ध भारते, जावात जलकि বুঝতে পরিব্রনা। বোঝাটাগু তকদির, না বোঝাটাগু তুকদির। বারুবার কেনুন তকদির শব্দটিকে ব্যবহার করা হচ্ছে? কারণ, এই তকদিরের মহালীলাখেলাটি যদি না থাকে তা হলে দুনিয়ার প্রতি মানুষের মোহ-মায়া থাকার প্রশ্নটি ৪ঠে ना बर्वः बर्वे सार-सार्रीरे बर्किं भर्तीका। मुठताः, जानार्त मञ्हे सिनल পরীক্ষার সমাপ্তি এবং বিচ্ছেদেই বারবার আগমনের বার্তা তথা পুনর্জনাবাদের অবধারিত সিদ্ধান্তটি দাঁডিয়ে থাকে এবং ইহাই কেয়ামতে সগিরী তথা ছোট কেয়ামত।

পরিশেষে, 'সিরাতিষ্ণ মুম্রাকিম' বিষয়টির একটু ব্যাখ্যা দেওয়ার প্রয়োজন सत्न केंद्रिष्ट। कार्त्रण, 'त्रितांठिस मुझाकिस' प्रिक्ति बैकिए अथ नग्न, तृतः व्यत्नक बवः व्यप्तः । कार्तान-ब 'पूर्वनाना' ठथा व्यासारफत प्रश्वनि कथाणि उत्नूथ कता रुखाए। छन्। मन्त्र पूर्ता व्यानकार्युठ-ब्रत छन्प्रग्रह नश्त व्यासार्ट्य तना रुखाए, এবং যাহারা আমাদের উদ্দেশে সংখ্রাম করে আমরা তাহাদিগকে অবশ্যই

আমাদের প্রসমূহে (সুবুলানা) পরিচালিত কুরিব।

আল্লাহ্র প্রুসমূহই ট্রথা প্রগুলিই সিরাতিম মুম্তাকিম। অধম লি্খকের মনে रश, अरे मितािम बुशािकस पाता मरक-मतल भरी व्यववाप करािंग मिक रश कि ना मत्म्ह। कातप, अहे भ्रममूह छ्या मिताछिम मुम्राकिम छ्या 'मूतूनाना' छोहित्तत तुनिग्राप्तत छेपत मृभ्रामान। अहे भ्रयत भीयत्मताहे धानमाधनाग्न विताए रियमहर्कात्त व्यवसावि अहप करता कातप, नक्म शानामयुक्त स्नारक व्यवसाव व्यवस्य व्यवस

ए. ठान्किलाल् (नामात्ना, व्यवणीर्ग कता, शृजात्म्म, व्यक्तवम, त्रक्तवम, त्रक्ताम्साहन, श्रकाम कता, रंगम कता, श्रक्तिंठ कता, रंपनवाणी, व्यविश्वाक्ठ हेणार्य लक्ष छान, नाक्षिल कता, व्यवज्ञत्म, निष्ठ नामात्ना, भमावनिष्ठ) व्यक्ति (श्रवल क्रमठावान, मक्रिमान, विश्वयक्त, व्यक्तिय, श्रवल, विभाल, श्रव्छ, व्यक्ति कार्यक्त, श्रमान्, प्रक्रान, विभाल, श्रव्हा, विभिन्ध, श्रव्हा, लक्ष्मीय, श्रवणीय, मार्किमानी, क्रातात्मा, क्रिकी, विलंड, मृह, व्यक्ति, मक्र, कर्डा, मार्डिंग, भाष्ठ्यात्म, हिम्मिन्थ्रहें म्ह, श्रुद्ध, वाह्यावन, त्रम्भवत्म, म्यान्, क्रमणामान, मार्मिक्न, क्रमणामान, क्रमणामान, मार्मिक्न, क्रमणामान, क्रमणामान, मार्मिक्न, क्रमणामान, क्रमणामान, मार्मिक्न, क्रमणामान, क्रमणाम, क्रमणाम, क्रमणामान, क्रमणामान

क्षे (इंटा) श्रवन् क्रीमञावान तरिम (इंटेळ) नाट्मन्।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে 'আজিজ' শব্দটির অর্থ নিয়েছি প্রবল ক্ষমতাবান। यिष्ठ व्यान्नार्हे अक्षात्र ऋषणावान, ज्वू 'श्रवून्' मक्षि मूकि वाचावात ऋना ব্যবহার করা হলো। যেহেতু আল্লাহ্র সমগ্র সৃষ্টিরাজ্য ত্রোহিদে বাস করে তথা সমুম্ভ কিছু তাঁরই, সুতরাং একিমান্ত্র ক্ষমতাবান বৈলাটাই সুঠিক। কারণ, আল্রাহর मुर्किताकी कारांतर्थ कारांत विनुषात क्रमण नार्ट, यिष्ठ किन अवश्रीमान्यक **बेकिট निर्দि** समग्र পূর্যন্ত সা**मान্য স্বাধীন ইচ্ছাশক্তিটি আল্লাহ কর্তৃকই** দেওয়া रखिष्ट। मुखताः, मर्ताष्ठ भर्याख प्रमेन कतल, अकसाब वालाई शुष्टा व्यात কারুপ্ত ক্ষমতা নাই পুরুং থাকুরার কথাপ্ত নয়। সুতরাং, প্রবল শব্দটি নিখুঁত দ্যিভাঙ্গর দর্শনে একটি সাঙ্ঘার্যক শব্দ, যদিও সর্বসাধারণের কাছে তলে ধরার জेন্য প্রবল শব্দটি ব্যবহার করতে বাধ্য হলাম। অতিক্ষুদ্র একটি ধূলিকণারগু বলবার কোনো উপায় নাই যে সেই ধুলিকণাটি যত ছেট্রিই হোকু না কেন উহু। আল্লাহ্ হতে সম্পূৰ্ণ আলাদা তথা বিচ্ছিন্ন হয়ে আপন মহিমায় মহিমায়িত। যদি बर्हें बेठिकुषु धूर्निकपार्धि किष्टु बेक्ट्री तनक भारत जो रस निःमत्फरर আল্লাহ্র সঙ্গৈ শেরেক করত তুথা অংশীদারিত্বের কথাটি ঘোষণা কুরতে পারত। णार्टी वेला रुख थारक 'ला गांतिका लार' – जैथा, नार्टे रकार्त्वा गतिक **अ**कुसाब আল্লাহ ছাড়া। আপন নফুসের সঙ্গে যে মোহু-মায়ার খান্নাসটিকে আন্টেপ্টে জর্ডিয়ে দেওয়া হয়েছে সেই খান্নাসই মানবুজাতিকে অুনুকে রকম কুমন্ত্রণা দিয়ে শেরেকের পথে নিয়ে যায় তথা অংশীদারিতের দাবিটি তলে বঙ্গে। এ-জন্যই শেরেক করা একটি কবিরা গুনাহ। দইয়ের মাঝে তৌহিদ থাকে না। আবার ঠিক সে-রকমভাবে একের মাঝে শেরেক থাকে না। সুতরাং, কোরান-এর দর্শন খান্নাসযুক্ত বুনিয়াদের উপর বলা হয় নি। তোহিদের পথে কেম্ন করে আসা যায়, কেমন করে জানা যায়, কেমন করে বোঝা যায় তারই ভিন্নিটি হলো কোরানুল

হাকিম। সূতরাং, 'সিরাতিম মুস্তাকিম'-এর উপর যে-বুনিয়াদু উহাতে খান্নাসযুক্ত सार-माग्रीत पुनियां है वाक्टि भारत नो। ठारे अशील तरिम-सभी बानारत कुशाहि तना रेखाए। तरिम-सभि बानारत तिरमय मान। कातप, तरमा উদ্ঘাটনের প্রশ্নে তুথা খান্নাস হতে মুক্ত করে তোহিদের অভ্যন্তরে প্রবেশ করতে গেলেই আল্লাহ রিহিম-রূপটি ধারণ করেন। সুতরাং, আল্লাহরু রহিম-রূপ হতেই রহস্যসমূহ উদ্ঘাটন করা হয় তথা যে-সাধক যতটুকু গুভারে প্রবেশ করতে পারে তউটুকুই আূল্লাহ রহিম-ূরূপে দান করে ্থাকেন্ত্রী এই দানকেই নাজেলের **मान त्वा है**शै। अर्हे निष्क्रिवत्कर वाश्वाञाषा एक्तवापी ववा हश व्यवता त्रम्य উদ্ঘাটনের দরজাণ্ডলো একে-একে খুলে দেগুয়া হয়। এই অবদান রহিম-এর व्यवमान। এই व्यवमान स्माटिंश तरमान- अत व्यवमान नरा। कातप, ইंछत श्रापी **२०० नर्वसूळ उथा नर्वकश्चिक्ट ख-मानिए खरमान कद्ध स्टाटक्ट इं इरमान्-** अइ **फान वला है**श। युछताः, त्रष्टमान-त्रात्य रुटना याथात्रप फान अवः प्रकाष्ठित त्रश्मि-**बत फार्ना** एटला तरफात फतकाछट्ला भूटल फ्रांत फान। **खरा**ठ तरमान-त्राश्रत छ **मान् এবং রহিম-রূপের**গু দান, কিছু দুটো দানের মাঝে যে আকাশ-পাতাল পার্বক্যটি বিরাজ করছে উহা সবার চোখে ধরা না পড়ারই কথা। এত্রগুলো ক্যা জানবার পরেগ্র অনেকেই তো ধ্যানুসাধনার মাধ্যমে খান্নাসমুক্ত তোহিদি বুনিয়াদের উপর ভিত্তি করা জীবন্দর্শনটিকে গ্রহণ করার মান্সে প্রণিয়ে ব্রীসতে পারে না। এই পারে-না-টাই তুকদির। এই পারে-না-টাই আল্লাহর नीनार्थना। এই পারে-না-টার জন্যই দুনিয়ার বুকে যত অনিয়ম, উচ্ছুপ্তানতা, শঠতা, ধোঁকাবান্ড্রি, হীনমার্থ উদ্ধারের মূহতা, ট্রিংসু প্রতিযোগিতা, আফালনের कु९िनेज जरहात रेजािफ विষয়धला जाष्ट वलेर बेज जासाङ्गन। व्हातंत्र जात नी, तूरवाञ्च र्तारवा ना, प्रत्येञ्च दुरुत्थ ना, ञ्चरवाञ्च ना, क्षुत्रका क्रांतिञ्च अभित्री ब्याप्त ना – रेंश् कर डैंक्ट अत्तर्त विकालत विषय रेंप्ट शास्त्र राश আজ্ঞ দুনিয়ার বিজ্ঞানীরা আবিষ্কার করতে পারে নি, বরং বিনাবাকের অকপটে অনেকেন্থ স্বাকার করে গিয়েছে যে ইনা বিজ্ঞান বহির্ভূত আরেকটি বিজ্ঞান, যাহা আমাদের জানা নাই। ইট ইজ সায়েস বিয়ন্ত সায়েসী

७. निजूनिकता (तर्र कित्वात कना, तर्र कितिक, वित्मस्थात छेपएम एडिशात कना, सृष्टू छ्रेना कितवात कना) काछसास (किश्सक, त्रम्थ्रमायक काछिक) सा (ना, कि, या, यादा, नट्ट, यर्जक्रम प्रयम्भ, यिन, नार, नि, नय, कर, कान), छन्किता (त्रर्क कता, वित्मस्थात छेपएम् एडिशा, सृष्टू छ्रेना कता) व्यावायुष्ट्स (छाटाएस्त वाप-मामा, छाटाएस्त विर्मूक्स, छाटाएस्त पूर्वभूक्स) साहस (त्रुवार छाटाता) गारिक्नून (व्यस्तात्याणी, व्यत्रर्क, छमात्रीन, गारिक्न, त्रुवत्र, व्यन्यत्र, व्यन्यत्र, व्यन्यत्र,

क्ट कंश्वमरक मेठक कर्तांत ऋना, ना मेठक कर्ता रहेशाएए जाराएमत वाल-

দাদাদেরকে, সুতরাং তাহারা গাফেল।

 পারে না, সেই রুকম যে-জাতির উপর কোনো নবি-রসুল পাঠানো হয় নি

তাদের দশাগু একই রকম্য

नाभाक বৈহেশতের চাবি – এই কথাটি যেমন সত্য আবার নামাজেরও যে চাবি আছে এবং সেই চাবির নামটি হলো 'তাহারত' তথা পবিত্রতা – উহাও काना ना शाकल व्यत्नक त्रभग्न विद्यान्नित स्मात-लैंग्राक लस्ड स्मर्क रूपा निवास निवास निवास निवास निवास निवास न नाभाष्ट्रत विষয়िष्टिज नाभाक्ष या-त्रकम व्वट्मिटात्र जावि वृत्न প्रजात करें। रय তার সঙ্গে নামাজের চাবিগু যে তাহারত তথা পবিত্রতা ইহারগু প্রচার করে দিলে সমস্ত বিষয়টি ধারণার মধ্যে পরিষ্কার হয়ে যায়। আবার, নামাজগু যে দুই প্রকার – ইহাও অুনেকে জেনেও জানে না, বুঝেগু বোঝু না। যেমন, ওয়াজিয়ুা নামাজ এবং দায়েমি নামাজ। কোৱান-এ এ-জন্যই গুয়াজিয়া নামাজের কথাটি একুটি স্থানেপ্র উল্লেখ করা হয় নাই যে, প্রয়ান্তিয়ার হিসাবটি ধরলে দশের व्यधिक ब्रॅंशाक्रिया नेष्माटकत कथाणि अटम भट्टा किष्ठ कातान्_अत महत नश्त সুরা মারিজ-এর তেইশ নম্বর আয়াতে দায়েম্বি নামাজের কথাটি পাগুয়া যায়। এখন কেহ যদি দায়েমি নামাজের কথাটি অশ্বীকার করে গুয়াক্রিয়া নামাজকেই अकुषाञ्च नाषाक षता करत छा रलि वृनात किष्टू शास्त ना। व्याषता मधाक-পরিবর্তনের মাঝে অনেক সময় অনেক দিনের প্রচীলত কথাগুলোকেগু বদলিয়ে ফেলি বিভিন্ন রকম কথার মারপ্যাচ ও সুন্দর ফতোয়ার মাধ্যমে। যেমন হাজার বছরের প্রচল্রিত 'খোদা হাফেঙ্গ' শব্দটিকে 'আল্লাহ্রহাফেঙ্গ' কুরে ফেলা। কারণ, আধুনিককালের আলেম-উলামারা ফতোয়া দিয়েছেন এই বলে যে वाल्लार् रार्फेक् वनात भारवा जूलक प्रभग्न ३ लिक जाए गुरा 'श्रापा रार्फेक - अत सर्धा नारे। शाका भृतित त्नष्ठशाक, सञ्जाना कालाल उक्तिन क्रिस, वावा भाषात्र ठावित<u>िक, र</u>क्षाठून रेत्रनाम दूसामू शास्त्रानि अवः वानामा रेकवान-বিশ্ববিখ্যাত भळा চিম্ভাবিদেরা এ-জন্যই 'খোদা হাফেজ' বলেছিলেন যে তাদের জানা ছিল না যে,

আল্লাহ হাফেন্স' বলার মাঝে এত নেকি, এত সগুয়াব রয়ে গেছে। অখণ্ড ভারতে আন্ধ হতে প্রায় আট শত বছর পূর্বে চার কোটি লোকের বস্বাস ছিল। সেই অখণ্ড ভারতে অবস্থান্ত্রত চার কোটি মানুষের মুধ্যে জৈন र्ध्व, रिक्ट्र सर्व, यशि उपामरकत सर्व, त्विक्ट सर्व अवः वृर्णिपृक्षीत सर्व विष्णवान ष्टिन। शक्ता गतिव त्वश्वाक अर्थे जात त्वाणि त्वारकत वर्षण समाव धूर्व अजात করে বিরানব্বই লক্ষ মুসলমান বানিয়ে গেছেন। সমগ্র কোরান-এর বর্ণিত সমস্ত নবিরা মিলেও খাজা বাঁবার বারো ভাগের এক ভাগ মুসলমান বানাতে পারেন নাই, অথচ ওনার মতো বিশ্ববিখ্যাত গ্রুলি কেমন করে 'আল্লাহ হাফেজ' বলার भार्त्य अञ्च त्रश्चात, अञ्च लिकित क्याणि छुल शिलन। व्याभीरहेत भार्त्य चलक ইসুলাম-গবেষকদেরকে দেখুতে পাই, তারা কেবল ছর্-ছর্ করেন এবং गुर्छीतुङ्घात्व भत्वर्षमा कर्द्धव कि ना ऋानि ना। ख्रश्च-भन्छा९, ङात्ना-भन्ह त्कात्ना किष्ट िष्ठात धात ना धुत या मल जाएन ठार नित्थ क्लिन। जवगा रेरातु । প্রয়ৌজন আছে বৈকি! বিদ্রান্তি না থাকলে সত্যের জন্য পরিশ্রম করতে হয় না। ভেজাল আছে বলেই খাঁটির ক্থাটি আসে। অন্ধকার আছে বলেই আলো ওরুত্ব বহন করে। সুতরাঃ, সত্য-মিখ্যার দ্বান্দ্বিক দর্শনের উপর ভরু করেই তৌ वानारत नीनिर्शनां है पूर्ण हनस्थ। सत्र भाताहां वाकिरक सिक, वावात व्यवस्था कृताहां वाकिरक सिक्। छर्व कि जू विवर्जनवास्तत् वास्त्रिक छात्र ভাসমান? বিবর্তনবাদের আপেক্ষিকতার দর্শনটি তুলে ধরলে কিছু-কিছু জ্ঞান-गत्वयत्वतं बताबात्वा वाछन् कृत्नं अळे अवः व्यत्नेक तक् विनािष्टिक सिट्ट अळ। इराअ ळा वानार्वर नीनात्थना। श्रिवीत मर्ताष्ठ अछात्वक गृत्रित अश्वतं मास्त्रिता त्वर कि विज्ञा कत्वळ शात्व त्या, मूर त्वािष्ट वष्टतं व्यात् रहारे ष्टिन अकृष्टि गुर्भीत मुबूद यात्क टियाम अत्मन वृता रशः ठा रता कि अर এভারেস্ট শৃঙ্গটিকে দুই কৈাটি বছরের আপেক্ষিক বিবর্তনবাদের সত্য বলে ধরে

নিতে পারি না? আনুমানিক পাঁচ কোটি বছর আগে পৃথিবী নামুক গ্রহের সম্রাটরূপে যারা বিচুরণ করত তারা ছিল ডাইনোসর। সেই ডাইনোসরের काभानािए कि এकिए विवर्णतात जात्यिक्रक मेठा वर्त्व धर्त निर्फ शांत नार्

অবুশেষে, যে-কগুমকে তথা যে-জাতিকে সতুর্ক করার জন্য কোনো নবি-तमुनरे পाঠाता रुग्न नारे प्रारे कािंट्रिक भुव तिनि रतन गारकन व्यथ्वा व्यनम वेना याय। अत त्विन् किष्ट्र वनाएँ। की व्याञ्जीविद्धाधी नय व्यथवा माध्यर्षिक नय?

পাঠকদের কাছেই বিচারের ভারটি তুলে দিলাম।

উমাইয়া এবং আব্বাসীয়া রাজ্ববংশটি ইসলামের উপর যে প্রচণ্ড আঘাত **ट्रिलट उँरा जूना धर्मत् जनुमातीता कन्नना**७ कत्रका भारत ना। रॅमनाम धर्म-দুর্শনের সার্বৃজনীন ভাবটিকে অন্ধকার সঁক্র গলির মধ্যে ঢাকনার পর ঢাকনা দিয়ে সংকীর্ণতার ক্ষুদ্র বৃত্তে এমনই তুচ্ছ করে প্রকাশ করে গেছে যে মহানবিকেগু वामेता नाधातम भौनूर्वताल श्रष्ठति कतात काश्रमा-त्काममञ्जूमा तश्च करत ফেলেছি। আফসোস, অন্য যে-কোনো ধর্মে ধর্মের প্রবর্তুককে লুর্ড তথা প্রভু বলে সম্বোধন করা হয়, অথচ মহানবিকে বড় ভাই, চোধুরী, এমনকি মুচি-চামীরের সঙ্গেও তুলনা করার জঘন্য দৃষ্টান্তওলো দেখতে পাই। সুতুরাং, সাতীন্নটি মুসুলিম দেশ অঙ্গি কোখায়, কোন পতনের বিন্দুতে দাঁড়িয়ে আঁছি উহাও কি বলে দিতে

9. लाकाम् (निक्युट्ट, ख्रवगाट्ट, निःमत्मत्ट) टाक्काल् (मठा, यथार्य, ध्रक्ठ, निर्धन, टक, मठिक, वास्रविक्ट, मठामठाट, ध्रक्ठभत्क, खामताट्ट, निर्मेण, ध्रसापिए, यथायथ, द्व, ख्रयनिर्धक, विद्यान, कार्त्वक, छालिस, द्वेथ) काश्रम् (कथा, डिक्ट, वापी, वर्षन, वाका, सञ्चत्र, वक्रवा, वर्पना, सठ, ध्रासपा, ध्राठतिम्न, श्रास्, म्लिट, एमटें, विसार्क, एएएसक, हिन्नात्वमन, वित्यार क्रम्पत्क, क्रम्बर्ट, वर्ष्ट्र, वर्ट्य, वर्ष्ट्र, वर्ट्य, वर् বিষয়ে, সম্পর্কে, যুক্ত ইইয়া, ডিন্তি করিয়া, ততোধিক, অধিকন্ত, উচ্চে, অধিকতর উচ্চে, উপ্রেচিকে, বিষয়ে, সম্পর্কে, অন, আপঅন, গুভার, এবাভ) আক্সারিহিম (তাহাদের অধিকাংশ, তাহাদের বেশিরভাগ) ফাহ্ম (সুতরাং তাহারা) লা (नां) ইউমিনুনা (ইমান আনিবে, বিশ্বাস স্থাপন করিবে)। টি পট নিশ্চয়ই (এই) কথাটি তাহাদের বেশিরভাগের উপরেই সত্য, সুতরাং

जारा हा है सान व्यक्तितं ना।

১ুব্যাখ্যা : এই আয়াতটির ব্যাখ্যা লিখতে পিয়ে কিছুটা বিব্রুত বোধ করতে रश कि! कार्त्रण, या-क्रांछित वा मन्ध्रमाखित निक्रं बाल्लार निव-तमूल श्रित्रण করেন নাই সেই জাতি অথবা সম্প্রদায়ের উপর শুভ এবং অশুভ বিষয়টি ধর্তব্যরূপে গৃহীত হয় না। তুবে এ-কথাটিও সত্য যে এই জাতির অনেকেই ইহদি এবং খ্রিস্ট্র ধুর্মের অনুসারী ছিলেন্। স্বয়ং মহানবি (সা.)-এর পিতা-মাতাও रानाकाँইট খ্রিকট ধর্মের অনুসারী ছিলেন বলে জ্বানতে পারি। যদিও ইমাইয়া এবং আব্বাসীয় রাজবংশ মহানবি (সা.)-এর পিতা-মাতাকে পৌন্তলিকতার যুপকাঠে ফেলে সাঙ্গেসার করে দেবার হাঁনু এবং জঘন্য প্রচারটি করে গেছে योशत थकन बाङ्गअ, अरे बाधूनिक यूराअ, किছू-किছू लारकत सन-सगर्फ पूरक

ইসা নবি (আ.) যদি কোনো একটি নির্দিষ্ট জাতির জন্য নবি হয়ে থাকেন তা হলে বলার কিছু থাকে না। কিছু ইসা নবি (আ.) কি আসলেই একটি क्रांठित क्रना नित, नैाकि प्रमध पृथिवीत मानुषरमतं क्रूनं नित – এই विषश्चि একদমু নিরপেক্ষ হয়ে ভেবে দেখা দূরকার। কারণ, পুথিবীর এমুন কোনো দেশ ও জাতি নাই যেখানে ইসা নবি (আ.)-এর অনুসারী কম্ব-বেশি পাওয়া যায় ना। त्रवार युष्टि व्यापन-व्यापन प्रतीय त्रारेनरवार्डीं केंग्रिस निरंश वरन केंद्रि छा रत त्रार्वक्रनीन मन्द्रि कि व्याव्यविद्धारी व्यथवा त्राष्ट्रार्थिक रखा पर्स्नुनार त्रक्षीप मन ७ मानिमक्या मानुषरक खन्न गिनक्य कंरन एम् अवः मार्वक्रनीनयात

सरावाणीि सान्व-त्रसाक रूळ भलायन कतळ वाध रय। व्यथवा त्रावंक्रनीनठात नास अर् भूषिवीत वृद्ध ये कंत्रांक्रित, लांठालाठि अवः युक्त-विश्र ये शिष्ट रेरात के फिल्ट रेदा? फीर्य क्रूट्रात युक्त त्रस्थ मानवक्राठिद्ध काथ वाधूल फिल्र कि वृद्धित एउ या वार्ष वार्ष युक्त त्रस्थ मानवक्राठिद्ध काथ वाधूल फिल्र कि वृद्धित प्रश्ना रया नार्ष या वार्ष या वार्ष व

ए. हन्ना (निक्संह वासता, व्यवगृह वासता, निःम्टल्ट वासता [व्हवहत वना रखाष्टा) कावान्ना (वासता कतियाष्ट्रि, वासता निर्धाद कतिया कियाष्ट्रि, वासता निर्धाद कतिया कियाष्ट्रि, वासता कियाष्ट्रि, वासता, व्याप्ति, वासता, व्याप्ति, वासता, वासता,

े के निकार वामता विरुत्ता विना रखाएं। वामता विरुत्ता वृता रखाएं। कृतिशाष्ट्रि जाराप्तत घाम्छन्ति मुखा व्यामुछनि, मुजताः जारा विवृत्तछनित

দিকে, সুতরাং তাহারা মাথা উঁচু করিয়া রহিয়াছে।

५ विशेषाः अर्थे व्याग्रास्त्रते मन्द्रधला त्रांभरकत् मस्टा व्रवः वाकारतत् रेमली ছড়ায়, কিন্তু আসলে অতি সহজ কথা। কথাগুলো দিয়ে বুঝিয়ে দেওয়া হয়েছে यां, व्यापनं नक्ष्प्रत् प्रत्र कित्म शाका शान्नात्प्रत स्नोश-साम्रात कूस्त्रुगाम् বস্থিবাদের শক্ত বৈড়িগুলো নিজের ঘাড়ের উপর চেপে বঙ্গে এবং ইঁহাই অধ্যাঅজ্ঞানের দরজাগুলোকে বন্ধ করে দেয় এবং ইহার ফলে মানুষের মাঝে রহস্যের সত্যের উদয় হতে পারে না। এখানেও একটি কথায় ভূল বোঝাবুঝি হতে পারে, কারণ বম্ববাদ কোনো নেতিবাচক দর্শন নয়। নেতিবাচক দর্শনীটি তখনই আরোপিত হয়ু যখন মায়ারূপী খান্নাসটি রুম্ববাদের উপর আরোপিত হয়। কারণ, ব্স্থু তেহিদে বাস করে। সূতরাং, তেহিদে বাস করা বস্থবাদটি মোটেই কলুষিত (করাপটেড) নয়। কলুষিত বস্থবাদু মেটিরিয়ালিজ্ম) তখনই পরিগণিত হয় যখন খান্নীসরূপী মায়াটি গুই বস্থবাদের টুপুর প্রভাব বিষ্টার করে তথা লোভনীয় করে তোলে। সুফিবাদ আল্লাহ হতে বিচ্ছিন্ন হয়ে কোনো একটি মতবাদ নয়, বরং আল্লাহর গভীর লৈকট্টের মাঝে নিজেকৈ তথা আপন নফ্সটিকে ফানা করে দেবার ধ্যানসাধনাটিকে সুফিবাদ तुला रस्। योष्ठ छनळ व्यालाषा सत्न रस्न, व्यात्रत्न व्यान्नार्ट्य व्यापन नैक्ट्यत উপর পূর্ণরূপে জাগ্রত করে তোলার ধ্যানসাধনার নামটিই হলো স্ফিবাদ। যেমন প্রধানত চার্টি মাজুহাব আছে : হানাফি, শাফেয়ি, মালেকি এবং হামুলি माञ्चात। এই চারটি माञ्चातित नामगन्न कातान-चाफिरमत কোষাও नाই. অথচ এই চারটি মাজহাবই কোরান এবং হাদিসের টুপর ভিন্তি করেই তৈরি হুয়েছে। কোনো মাজহাবেই কোৱান-হাদিসের বাইরে কিছু বল্না হয় নাই। এমন कि काला-काला माञ्ररातित रमाम वलरे फलए व यी, यिन वामात फिश्रा र्मालन्यूत्ना रूळ बात्र उन्नर, बात्र सर्यामानत मिन भाउ रा रून बासात **मिलिंग विकास करान्य व्यामात एक रूट क्रांता क्षकात वार्षाह्य राक्त** না। সুতরাং, কোনো মাজহাবেই আ্ল্রাহ এবং নবি-রসুলের আদেশ-উপদেশের वृहिद्धे काला भूनभुग कुशा नार्हें अवः शाकक्त भौद्ध ना। ख्रवमा व्याभा-বিশ্লেষণের প্রশ্নে এদিক-সেদিক হতে পারে এবং এই এদিক-সেদিক হওয়াটাই

একীয় স্বাভাবিক এবং না হওয়াটাই একায় অস্বাভাবিক। সংশয় তথা বিভ্ৰান্তির দিকে মানুষকে আল্লাহ ঠেলে দেন না তথা চালনা ক্রেন না। এই সংশয়, এই বিদ্রান্তি রটিত হয় দ্বায়া নামক খান্নাসের কুমদ্বণায়। এই লোভ-লালসার মোহবন্ধনটি নফ্সটিকে এম্নভূবে আন্টেপ্টে জুড়িয়ে ফেলে যে আপুন নফ্সের মধ্যে অধ্যাঅজ্ঞানের বীজটি চারাণাছরূপে গজিয়ে গুঠার সব কয়টি পথ বন্ধ করে ফেলে। এবং ইহারই ফলে মানুষের আধ্যাত্মিক ङाजित मेठा लांछ कतात एतकाधुला व्यापना-व्यापनि वन्न रखेँ यारा। पूर्वकत्यात কর্মফলেরে তকদিরে গড়া মানুষটির তখন সত্যপথের রহুস্যময় জ্ঞানের দেশে আর পৌছিয়ে যাবার উপায়টি থাকে না। তবে ইহাগ্ত একটি সত্য কথা যে, সব রকম অলসতা ঝেড়ে ফেলে দিয়ে আধ্যাত্মিক জ্ঞানের পথে দৃঢ়সংকল্প নিয়ে অগ্রসর হতে পারলে মহান আল্লাহ রহিম-রূপ ধারণ করে আর্পন করে নেন। তাই একটি মানব-জীবনের প্রতিটি কাজের মাঝেই তাকে সজাগ থাকতে হবে। কোষা হতে এই সূজাগ? এই সজাগ কি বাহির হতে? না, কখলোই না ু এই সজাগ থাকার অর্থ হলো, আপন নফ্সটি হতে মায়ারেপী খান্নাসটিকে তাড়িয়ে দেবার তরে অথবা মুসলমান বানিয়ে ফেলার তরে ধৈর্যধারণ করে একাগ্রমূনে थानुमाधनार्षि कृत्व येट्ट रत्। वासाप्तत् युल शल हुन्त ना यू, श्रुविरि কর্মই একেকটি উপাসনা তথা এবাদুত। এই এবাদত, এই উপাসনা নিরবৃচ্ছিন্ন। সূতরাং, দায়েমি সালাত। এই দায়েমি সালাতটিকে যারা অবহেলা করে নির্দিউ কীয়টি সময়ে কয়টি উপাসনার মধ্যে নিক্লেকে নিয়োজিত রাখতে চায় তারা রহস্যের সত্যটি তথা রহস্যময় জ্ঞানের মাঝে ডুব দিতে পারে না। বরং व्याधार्षिक ङालित দत्रकाञ्चला भुलित व्यकास्त्र अस्त-अस्त वस्त रस्त सर्वे यस्त **अवः পরিশেষে হা-্হতাশের নির্বোধের আচার-আচরণ**গুলো ফুটে গুঠে। এভাবেই আমরা ধুমীয় অনুষ্ঠানগুলো নিয়মিত পালন করেও আপন নফ্সু হতে খান্নাসের আবরণটি ভেঙে ফৈলে দিয়ে তোহিদের মাঝে ডুবে যেতে পারি না। তাই সব কথার শেষ কথাটি হলো, কোরানৃ-এর চুল্লিশ নম্বর সুরা মোম্বিন-এর ষাট নম্বর আয়াতে আলাহ পাক কী অপুর্ব, কী বিজ্ঞানময় ভীষায় পৃথিবীতে বাস করা মানুষ্ণুলোকে ছোটু একটি বাক্যে বিরাট একটি উপদেশ এবং বলতে शिल अक्साब छेन्ना कि फिर्स शिलन, जात छा रला, काकाना ताववक्स উদ্উনি আস্তা জেবলাকুম – তথা, 'সূত্রাং তোমাদের রব বলিলেন, আমীকৈ একা ডাক (দুইজনের ডাক গুনি না। তথা তুমি ও খান্নাস থাকলে দুইজন হয়ে আছ। সুতরাই খান্নাসটিকে তাড়িয়ে একা হণ্ড) অবশ্যই সুঙ্গে-সুঙ্গে তৌমাদেরকে क्रवाव फित्। पूर्वेक्षेत्र रेटल 'উদ্উনা' रेश, তখন আর 'উদ্উনি' থাকে না। এই আয়াতে 'উদ্উনা' বলা হয় নি তথা 'দুইক্তনে ডাক' বলা হয় নাই, বরং বলা হয়েছে একা ডাক। অবশ্যই সঙ্গে-সঙ্গে ডীকার জবাবটি পাবে।

আমি কি সত্যিই আপন নুফ্স হতে নুফ্সের সঙ্গে মিশে থাকা খান্নাসটিকে তाড़िয়ে দিতে পেরেছি? আমি কি সত্যিই দুধের সঙ্গে মাখন যে-রক্র মিশে अकाकांत्र राखा थार्क स्मर्थ तकम व्यामात्र विक्तार विक्र पार्य स्वर्ध विक्र अकाकांत्र रखा थार्क स्मर्थ तकम व्यामात्र विक्स्स्य या-शाह्यात्रिष्टि मिर्ट्य व्याष्ट्र (प्रश्ने शाह्माप्रिट्रिक भूप्रमान वानाळ (प्रेर्क्स) व्यववा ठाँडिख हिळ পেরেছি? এই প্রয়ৈর উত্তর নিজের কাছে, এই প্রশ্নের দেদীপ্যমান সাক্ষ্যটি তো নিজেই। নুরি ময়ুখের নুরময় আলোকুরশ্মি আপন নফ্সের মাঝেই যুখন পরিপূর্ণরূপে প্রকাশিত হয়ে পড়ে তখনই ধ্যানসাধনায় রত থাকা মুনি-ঋষি-**माधू-मेन्छ-७** नि-शाउँ म-कूळूव-व्यावेषान-व्यातिस्मता वर्त स्मर्तन : व्यानान रकः भाव वैभाभ।

ি প্ট এবং আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] দিয়াছি তাহাদের মধ্য হইতে দেগুয়াল এবং তাহাদের পিছন হইতে দেগুয়াল সুতরাং আমরা [বহুবচনে বলা

হয়েছে] ঢাকিয়া দিয়াছি তাহাদেরকে সুতরাং তাহাঁরা দেখিতে পায় না।

े वराश्या : अर्थे व्यायाणित अक्षेत्र नामायाणि वराश्या निश्व एत सल रत य वानार मुर्थणात प्रयान नामत ३ (त्रष्टल मित्य मित्य प्रवा कि इ रहा व्यानत सारिश्व नेण नय अवः अर्थियाग्यणात अन्य छे ना। कातप, वानार काला अकात व्याकाम-क्कारमत कुनतामर्ग रूक नेम्पूर्वत्व मुक्त। जा रत अर्थे व्याकाम-क्काम य कर्त जात नाम रता गयणान। अर्थे मयणात्वत व्यावात जात्रशाना त्रत्वत छुः-जुः। कुम्मुपामाणात्वत्व मयणात्वत या-त्वनि त्रर्थे त्रनित नाम रता शाह्मान अवः त्रर्थे कुम्मुपाणि स्मार्थनमात्रात छन्त छिति कर्त्वर्थे

फिश्रा रहा। **मू**ठताः, स्नार-माहार व्यावतप, श्राष्टीत ववः मुक्का फिशान यारा শক্তাবে অবস্থান করছে অথচ খালি চোখে দেখার উপায় নাই। পূর্বজনোর কর্মফলের হিসাব-নিকাশ নিয়েই পুনরায় জনাগ্রহণ করুতে হয়। এই পুনরায় জনাগ্রহণ করাটিকেই ক্রোরান-এর ভাষায় কেয়ামতে সগিরা বলা হয়েছে তথা একজন মানুষের মৃত্যুটাই তার জন্য ছোট কেয়ামত। এই বিষয়টি অনেকেই বুঝেও বুঝতে চায় না। কারণু, বিজ্ঞাতীয় ধর্মের গৃদ্ধটি থেকে যায় বলে ইহা ইতে মুক্ত থাকার জন্য গোজামিলের ধানাই-পানাই-মার্কা ব্যাখ্যা ও খাপছাড়া কথাবাঁঠা দিয়ে ভৱে রাখা হয়। অতি সত্য কথাটি যদি একান্তই বলতে হয় তা रल तन्छ रंग या मानुष कारात्वातम यात्व ना, ततः मानुष कारात्वातम तात्र कत्रष्ट्र। रेरा धुकि घिमान वर्णमान कान यात्क रेश्दाकित्छ अरू छ কনটিনিউয়াস টেস বুলা হয়। আমরাগু ইচ্ছা করেই 'ক্রাহান্নামে আছে' না বলে काराब्रास यात्व' विन। काव्रव, ठा रत्न भानस्वता रग्नळो वनळ চारत्व त्य জাহান্নীমটি তো মেটোম্রটি ভালোই লাগছে। এই জাহান্নুমের আগুনের যে প্রচণ্ড জ্বালা-যদ্পণা উহা গৈরিকু দাবদাহু অথবা আগ্নেয়ণিরির অগ্ন্যুৎপাত অথবা কৈমিকেলুর গুদামের লেলিহানু অগ্নিশিখার চেয়েগ্র কোটি-কোটি গুণে ভয়ঙ্কর এবং বিভীষিকাময়। কারণ, এই জাহান্নামের আগুন চোখে দেখা যায় না। কত ভয়ঙ্কর এই জাহান্নামের আণ্ডনের দাহটি! কতখানি অসহ্য হতে পারলে একটি मानुष भनाग्र एष्ट्रिं फिर्स, विष्ठभान करत व्यथवा व्यन्त या-रकार्ता भन्नाग्र আত্রাহত্যাটি পর্যন্ত করে ফেলে। কত বড় ভূয়ন্ধর জাহান্নামের দহনটি অন্তরের मात्वा कृतक भातत्व मानुष निष्मत राज निष्मत्व रखीं कत्व रकता कार्त्व, काराब्रोत्मत व्याप्टन वाष्ट्रियत क्रांनास ना, काराब्रात्मत व्याप्टन कामाकाপড़, व्यात्रवीवभव क्वालाग्च ना, वसनिक काराब्रात्म् व्याध्नेन प्रशिष्क क्वालाग्च ना। জাহান্নামের আণ্ড্র কেবলুমাত্র একটি জিনিসই জ্বালায় এবং জ্বালাতে ভালৌবাসে : সেই জিনিসটির নাম হলো মানুষের অন্তর, মানুষের হৃদয়। সতরাং, সামনে এবং পেছনে যে-অক্ততার দেয়াল দাঁড করানো হয়ে থাকে এবং অঞ্জতার অন্ধুকারের বলয়ে ঘিরে ফেলা হয় উহা পূর্বজ্ঞাের কর্মফল তথা কেয়ামতে সাঁগরার কর্মফল।

প্রতিট্রি নফ্স পবিত্র, কিন্তু এই পবিত্র নফ্সের সঙ্গেই যুখন খান্নাসটির অবস্থান বিরাজ করে তর্খনই পবিত্র নফ্সটি কুলুষ্ঠিত নফ্সে পরিণ্ত হয়ে যায়। ইংরেজি ভাষায় বুলা হয় করাপটেড অর পলিউটেড অর ম্যাকিউলেটেড অর ব্রেমিশু ফ্যাকালট্রিস অ্যান্ড সেসেস। সে-রকমভাবে বস্থবাদ পবিত্র, যাকে र्देश्तिक्रिक् सिट्टितिशानिक्स तना रश् कि है स्न्रेट त्र ते ते जिल्हा स्नर्त है यथन क्ष्मित कार्ता है स्नर्टि वार्ताविक रश्न अपने क्ष्मित कार्ताविक रश्ने स्वर्ति कार्ताविक रश्ने स्वर्ति कार्ता रश्ने स्वर्ति कार्ताविक रश्ने स्वर्ति कार्ताविक स्वर्ति कार्ताविक स्वर्ति कार्ति 'আবিল' गर्किं वार्वकेंग रहा, येथन 'दृषिण' गर्किंग वश्वादित আছिन करते फिल्म ज्थनर वश्वाद जात পविन शास्त्र ना। स्न-तकस्र्वास्त पृथिवासित उपत यथन খनकाति, कवितािक, बाড़-खूँक, ठाविक्र-ठ्रुश, किन् ठीड्राब्तात छड़:-एड़ः, आणि वावा, जुणा वावा, शाष्ट्र वावा, शानि वावा रेलाफि विषश्रध्ला व्यातां भिठ रस उन्नेन मेकिनाम् के कन्षिठ रस यास, कन्षिठ रस यास, पृषिठ হয়ে যায়, পাপপূর্ণ হয়ে যায়। সুত্রাই, অভিজ্ঞতার শুর্তে একই বিষয়ের আমুরা দুটো দিক দেখতে পাই : একটি ইচিবাচক, অপরটি নেতিবাচক। একই ফিলে সার্জেনের ছুরি এবং কুসাইর ছুরি তৈরি হয়। একজনে কাটে বাঁচাবার জন্য, অপরজন কাটে গোস্ত বিক্রি করার জন্য। একই গান, একই মিউজিকের সমাহার নিয়ে আদনান সাম্বির গজল শোনার জন্য হাজার-হাজার টাকার টিকিটে মানষ याय, व्यावात अकरे गाल अकरे भिडेंकिएकत मभारात व्यथम एए गर्कन গাইতে গ্রেলে কুকুরুসমূহের ঘেউ-ঘেউ শব্দটি গুনতে হয়। তাই ভগবান কুন্ধের জন্য যে-বিষয়টি লীলীখেলা উহাই আরেকজনের জন্য অনৈতিক কর্ম। বিষয় একটি, কিছু দর্শনের ভিন্নতা অনেক। এই দর্শনের ভিন্নতার বহু ধারা-

उपिशाताञ्चला सानुस्त के तुष्ठ-तिथा, साग्रा-सर्वीिष्ठका स्वात कित्य देवणालिक व्यावनात निष्ठ क्लाइ क्ला

১০. अशा (अवः, ३, व्यात) प्राध्यास्त्व (प्रमान-प्रमान, छेछ्य फिक रहेळ प्रमान रुखा, हें क्यान, वि हें क्यान, वि हें क्रिक्ट छात्म हैं, स्मर्टेक हें क्यान, वि व्यान क्यान क

% ब्रवः व्यानिन जारार्एत्रक मर्ज्ज कक्रन कि ना-रे कक्रन – जारार्एत उपत्र

अक्षान, छाराता रैक्षान व्यानित्व ना।

े तारां : योणन नेक्ट्रांत उंशा याणन श्वाप्तत उंशा याणन श्वीत्वत शृष्ट्र उर्शं यथता सर्व त्यता द्य-यानाष्ट्रकाणि एयट्न याता कथा छंटा एयट्न अं थाट्न ना। शिलि सानुष अट पूर्तांष अल जृति कसरतिम त्याट भारत, निष्ठ त्याता भत्र व्याप्त क्रान करात दृष्टाणि एयट्न शास्त ना, क्रिल् कानट एार ना, त्या त्या त्या हारा ना। ट्या ना। व्याप ना। व्याप ना। व्याप ना। ट्या ना। ट्या ना। ट्या ना। व्याप ना। व्याप

প্রতিটি নফ্স ভালো করেই জানে যে আল্লাহ্ই সর্বময় ক্ষমতার উৎস এবং
মুখে-মুখে এই কথাগুলো মেনেগু নেগুয়া হয়। কিছু ইমানের কাজে তথা আপন
সহায় আপন প্রভূটিকে দেখে নেবার কাজে অগ্রসর হয় না। মুখের স্বীকৃতি এবং
ধ্যানসাধনা করার স্বীকৃতির মাঝে এখানেই বিরাট পার্থক্য। এই পার্থক্যটি
নিজেকেই ধরতে হয় এবং অপরের দারা ধরাটি সম্ভবপর নয়। তবে কামেল
গুরুর পক্ষে মোটেই অসম্ভব নয়। কিছু কামেল গুরু চুপ করে কেবলই চেয়ে

रिश्ट्रित व्यथता मृष्ट्र व्याख्यान क्रानाट्यन। अत ट्विम न्य।

 পুরিচালনা করে দুধ হতে মাখনটিকে বাহির করে আনার প্রকাশ্য দৃশ্যটি দেখে

विद्ध।

वारुष्ट्रिविष्ट्रार्थि मिनाम माग्राट्यायानूत ताष्ट्रिय — एथा भाषातत वाघाण थाश्या माग्राणान रेट्य वाम्या हार कथाणि नक्ष्मतात भर्मल्ख यमन वाम्या भाश्या याय ना, टिमान अर्थे पूर्वत उँभत हत्नाणि किष्ट्रक्षम ना घृतिया पूर्व रेट्य माथनिएक्छ वारित कता याय ना। रेर्यार्थे वाख्य मण्डा। रेर्यार्थे कार्याय निर्वा क्रिक्त मण्डा। अथाल भागकि मट्डार वाद्यक्ष मन्त्र। रेर्यार्थे व्यव ममिन स्वा क्ष्मित मण्डात वाद्यक्ष वाद्यक्ष वाद्यक्ष मण्डात वाद्यक्ष वाद्यक्

ें ऽ े . हैन्नामा (निक्सेंह कि, तंश्रेष्ठ, व्यवगार , निःमत्मत्य, हैं हा वाणी नरं, अक्रिक्त, वामता चून्किक (वामनि छस त्यान, वामनि छस त्यान वामनि मान्य (त्यान कर्ति, वामनि मान्य कर्ति, वामनि मान्य कर्ति, वामनि मान्य कर्ति, मानि (त्यान कर्ति, वामनि (त्यान कर्ति, वामनि (त्यान कर्ति, वामनि (व्यान कर्ति, वामनि (व्यान कर्ति, व्यान कर्ता, व्यान व्यान, व्यान

चर्णाण्य, नुकाशिल, त्यायन, छेळ, गाँखित्) ।

প্ট আসলৈ আপনি সতর্ক করুন যে জিকিরের অনুসরণ করে এবং গায়েবি

त्रश्मानत्क छ्यु कद्व।

+ कार्गाम्मित्रे (मूठताः ठारात् वाभित मूमःताह एका) विसान्किताित् (क्रमात मिर्ठ, मार्कतात मिर्ठ, सारकत मिर्ठ, मरिक्र मिर्ठ, विविक्त मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, हिंदिकात मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, विविक्त मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, क्षांत मिर्ठ, विविक्त मिर्ठ, विविक्त मेर्ठ, क्षांत मिर्ठ, विविक्त मेर्ठ, विविक्त मेर्ठ, विविक्त मेर्ठ, महान्मित्र मेर्ठ, क्षांत (क्षांत म्मर्गन, मार्ठ, मार्गन, मार्ठ, म

প্রু সুতরাং তাহাকে সুসংবাদ দিন মাগফেরাতের সহিত এবং সন্মানজনক

পারিশুর্মিকের।

 मानुर वानार मृष्टित व्यापाटत राटक तरमानक्रा करत राटक उँरा निष्टक পরীক্ষা করার জন্যই দান করা হয়ে পাকে। সুতরাং, এই পরীক্ষামূলক **मानिएक तमा रुग्न तरमालित मान। अरै मानिए जाधातैप मान। अरै मानिए कैमात** व्याणित हान। এই দান্টি কখলোই ऋभात পরের দান নহে। কার্ণ, ऋभात পরে य-फानिए कता रग्न छैरा वित्मय फान। अवः अरे वित्मय फानिएत्क वला रग्न রিছিম-রূপের দান। সুতরাং, দানের প্রশ্নে মিল থাকতে পারে, কিন্তু সাধারণ দান গুরিশেষ দানের মধ্যে থেকে যায় বিরাট একটি পার্থক্য।

যিনি অথবা যে-ব্যক্তি আপন রবের সংযোগে লিপ্ত থাকার তরে কিছুদিন धानमाधनात साधारम जुशा साताकावा-सामारहमात साधारम व्यथमत रूट शास्क সে অবশ্যই রহিম-রূপী আল্লাহ্র ক্ষমাটি লাভ করে রহস্যজগতে অবস্থান করতে পারে। প্রথমে অদৃশ্য রহন্ধানৈর প্রতি ইম্যুনের দৃঢ়তা বক্ষে ধারণ করে ধ্যানুসাধনার পথে অগ্রসর হবার পরিকল্পনাটি গ্রহণ করে নিতে হয়। তারপর একদিন রহিম-রূপী আল্রাহর বিশেষ ক্ষমীটি লাভু করতে পেরে রহস্যের জগতে অবস্থান করতে পারে। ইঁহাই বিধির বিধান। এই বিধান বদল করা হয় না তথা সুন্নাতাল্লাহি লা তাবদিলা। সুতরাং, প্রথম পদক্ষেপেই অদৃশ্য রহমানের উপর ইমান আনয়ন কুরে তুথা বিশ্বাস স্থাপুন করে অগ্রসর হুঠে হয় এবং পরিশেষে वापन तरतत मुश्छि मिनल घटि पतिममासि। अस पतिममासित व्यपत नामस **মোমিন। প্রথমটি আমানু, শেষটি মোমিন। কোরান-এর আট নম্বর** সুরা व्यानकाल-ध्रत छैनिम नशुँत व्याशाळ व्यान्नार या सामिनएत मरह व्याष्टिन বলেছেন, ইহাই তার একটি উদ্ধূল দৃষ্টান্ত ঐবং প্রকৃষ্ট প্রমাণ।

১২. ইন্না (নিশ্চুয়ুই, অবশ্যই, নিঃসন্দেহে) নাহনু (আমরা বিহুবচনে বুলা रखाए।) नुर्शिलं (अर्विठं क्ता, अर्विनमान क्ता, धामता अर्विनमान क्ति) माठठा (मृठ, विगठधाप, अर्विनमुन्छ, नक्त्रराज्ञा, धापरीन, ख-एस्ट स्ट्रंट नक्त्ररक बोलामा कता रहेंग्राष्ट्र ठांरारक मुठ व्यथवा मता वला रग्न क्रिंग्टरक नग्न। कार्त्रेष, क्रष्ट भाता याग्र ना। व्यत्नक छुन कर्त्त नक्त्र्-अत वफ्रल क्रष्ट मक्रि वाजरात करत। कातप, क़रू भाता यूशि अभन अकेप्टि वाशाज कातान-अत काराउ नाष्ट्र। जावार्त जनिष्ठ गन्मिर्ग अक्षि जाठाविद्धार्थी गन्म। कार्त्वन, व्यनिष्टे तुनळ त्वाचा याश्च त्काला किष्ट्र नार्ट, उथा मृन्। मृन् रळ कार्ता कि पूर्व मुक्ति केता याग्ने ना, हैं हा मूर्वाधुनिक विक्रातित स्पर्य मिक्स हों) उग्ने रेराष्ट्रं। ठेरते अर्डे निर्ध त्रीधात मार्त्य या-भाषन क्यां हि त्यत्क यात्र छैंरा रतना, একটি পার্ষিব জীবনের সব রকম কাজ-কাম তথা কর্মফলণ্ডলো লিখে রাখা হয় এবং পুনরায় আরেকটি দেহধারণের মাধ্যমে তা ভোগ ক্রতে হয়। সূত্রাং, দেহ তথা শরীর তথা লাশটি এবং নফ্সটি তথা প্রাণটি এক বিষয় নয়, দুটোই সম্পূর্ণ व्यालामा विषय। नुकुत्र यथन फर रुळ विष्टित्न रुख याय ज्या पुरके रुख याय ज्युनर एन्टे फ्रिटिक नाम तना रहा) मा (यारा, ना, कि, ख़, नर्ट, यजक्र**प** পর্যন্ত, যদি, যা, নাই, নি, নয় কত, কোন্) কাদ্দামু (আগেই তাহারা পাঠাইয়াছে) ওয়া (এবং, আঁর, ও) আসারা (পদচিক্ত, পদান্ধ, পায়ের ছাপ, श्रीमार्पिक त्रांका, गमन भेरा, यां-भर् ि किया याछेशा रहेशांट्यू, यां-िष्ट दाशिशां योश्रेश रहेशोष्ट्र, ठलाठलात कल प्रके पर, प्रतिरुक्ति, श्रेशिक, श्रोतकिक तो निष्मुन, तिम्छापुठक ठिक, ছাপ, চিক্ত, ট্লেস, সাইন, মার্ক) হম (তাহাদের)।

প্ট निम्हुर्युष्ट्रे योमता [বহুবচন] – यामता स्नीविज क्ति मुजरक धवः यामता [বহুবচন] লিখিয়া রাখি যাহা আগেই তাহারা পাঠাইয়াছৈ এবং তাহাদের

পদচিহ্ন (ক্রীর্তি) সমুহ।

+ ওয়া (এবং, আঁর, ও, অধিকন্তু) কুল্লা (সমস্ত, সকল, প্রত্যেক, প্রতিটি, সুর্ব, এক-এক করিয়া সমুদয় [এই শব্দটি শব্দ হিসাবে একবচন, কিন্তু অর্থের <u> फिलं फिर्स्स वरुवान। ठाउँ वार्त्मात वावरारत रेंश छेख्यवादलरें वावरूठ रस्र</u>]

সমগ্র, সমুদয়, গোটা) শাইয়িন (বস্তু, কিছু, জিনিস, বিষয়) আহসাইনাহ (আমরা বিহুবচনে বলা হয়েছে] তাহা গণনা করিয়া রাখিয়াছি, আমরা তাহা হিসাব করিয়া রাখিয়াছি, আমরা তাহা সংরক্ষিত করিয়া রাখিয়াছি) ফি (মধ্যে, মাঝে, ভিতরে) ইমামিন (নেতা, প্রধান, ইমাম, যার অনুসরণ করা হয়, হকুমদাতা, নিয়মুণকারী, পরিচালক, প্রভু, মালিক, নায়ক, সর্দার, কৃতা, শাসক, রাজা, শিক্ষক, গুরু, মনিব, পূর্ণজ্ঞানসম্পন্ন ব্যক্তি, গুস্তাদ, পণ্ডিত, বিশারদ ব্যক্তি, লিডার, মাস্টার) মুবিন (স্পেষ্ট, সুস্পষ্ট, প্রকাশ্য, নির্দোষ, নির্দুত, দুয়র্থহীন, মুছে, উজ্কুল, প্রকাশিত)।

প্ট এবং সক্লু বিষয় (তাহা) আমরা [বহুবচন] সংরক্ষিত করিয়া রাখিয়াছি

रियात्मत मर्सा (चिनि) श्रकागा।

५ वराश्वरा : बर्रे व्याद्यास्य क्षेत्रसर्थे वना रुखस्य स्व. निम्धर्ये व्यासता स्वत्स्व র্জীবিত করি। অর্থাৎ, যার প্রাণ নাই তথা নফ্স নাই তাকে নফ্স তথা প্রাণ দান করি। কেহ-কে্র তো না-বুঝে না-শুনেই রুহু দান করার কথাটিগু বলে क्टिलन। এই জीবन, এই প্রাণ, এই নফুস প্রাণহীনকেও যেমন দান করা যায়, তেমনি চেতনাবিহীন জড়ুপদার্থ হতেও জীবন সৃষ্টি করা যায়। আবার, মৃতকেও পুনরায় নফুস তথা প্রাণটি দেগুয়া যায়। দেহ`তথা শরীর হতে নফসুকে তথা প্রীণটিকে প্রথক করে দেগুয়া অথবা সরিয়ে দেগুয়াকেগু মৃত বলা হয়। আবার नक्प्रिटिक् रेया श्रापिट्रिक पुनताश्च सत्तर्पत प्रत्व द्रुष्टरत सात्यु श्रत्य कताला যায়। একটি দেহ বিবর্তনবাদের অধীন। আজ যে শিশু আগামীতে সে-ই যুবক, তারপরে বৃদ্ধ। সূতরাং, কোনো দেহই বিবর্তনবাদের ধান্ধা হতে মুক্ত নয়। ঐবশ্য আল্লাহ্র ইলিদের প্রশ্নে ব্যতিক্রম। কার্ণ, কাহাফে বাস ক্রা আল্লাহ্র গুলিদের দেহীওলো তিন্দত নয় বছর পরেও ঠিক একই রকম ছিল তথা বুড়ো হয়ে যাবার বিবর্তনবাদের ধানাটি স্পর্শ করে নি। সুতরাং, বিবর্তনবাদের ধানাটি যেমন সত্য, তেমনি বিবর্তনবাদের ধান্ধার কোনো ধার না ধারবার বিষয়ুটিও একদম সত্যা আমরা সাধারণ দ্ফিভঙ্গির মাধ্যমে বিবর্তনবাদের ধাকাটিকে स्रत्न जिर्हे, कि है विवर्जनवाप्तत थोक्नांपिश या दूसरफ़-सूप्रस्म अकाकात रखा यार्क পারে তারই উদ্ধূল দুর্ঘান্তটি কাহাফে বাস করা গুলিদের মাঝে দেখতে পাই। व्यानार्त अनितो प्रत्रेत भाष्यर वात्र कर्त्वन अवः विवर्णनत भाकाछला शिख याने, किन्नु भत्रऋण बालारत अनिता ख-काता ग्रादन ख-काता मस्या, ख-कार्ता भैतित्वरम, या-कार्ता एक धार्तम करत उनिष्ठिण करात क्रमणि वर्जन করতে পেরেছেন বলেই ইনারা আল্লাহর গ্রনি।

স্পিন্ট কুরে বলে দেপুয়া হয়েছে উহা মিখ্যা হুয়ে যায়।

वाहीनकालत बुनि-श्विष्टित छित्रापुनि, तिष-धत वानी धवः बात्र बात्र वानील वानील वानतित बागमनवार्णि कानल भाति। महानवित बागमनत वार्णि कानल भाति। महानवित बागमनत वार्णि वामता बानत्कत भल्म अहात कित्र, किन्न लाहे भूल्म अहित् वितापिता कित्र भूनर्भनितिक हैं। वितापिता कि छहा अश्विष्टिक हैं। वितापिता कि छहा अश्विष्टिक हैं। वितापिता कि छहा अश्विष्टिक हैं। वितापिता वामतिक हैं। वितापिता वामतिक हैं। वितापिता वामतिक हैं। वितापिता विवापिता विवापिता

পরিশেষে, কোরান-এর সাতষটি নম্বর সুরা মুল্ক-এর দুই নম্বর আয়াতে আলুাহ বলেছেন, কে তোমাদের মধ্যে সুন্দর আমল করে তোমাদেরকে এই প্রক্ষা করার জন্য তিনি মরণ এবং জীবন সৃষ্টি করেছেন। এই মরণ এবং জীবনের গোপন রহস্যটুকু বুঝবার, জানবার সামান্যতম আগ্রহটি প্রকাশ না করে খান্নাসের কুমম্বণায় লোভ-মোহের মায়ার বন্ধনে দুনিয়ার জীবনটি মৃত্যু-ঘটনা দিয়ে ইতি টানাটাগু কি একটি তকদির? এই তকদির ছিন্ন করার তরে অনেকেই এগিয়ে আসে। তবে কেহ পারে, কেহ পারে না। পারাটাগু তকদির, না পারাটাগু তকদির। সুতরাং, সব ক্থার শেষ ক্থাটি হলো, চরম সত্যে কোনো গালি নেই, কোনো বকুনি নেই – আছে কেবল একটিমাত্র দর্শনের পিতা দর্শন, একটিমাত্র ফাদার অব দ্য ফিলোসফি আর সেটা হলো, যেমনি

वाष्ट्राञ्च क्रिसीन नाष्ट्रि।

बर्धे वाराणित त्मर वार्त तमा श्राष्ट है साम ज्या माफें ति ता श्रम् व्ययता मिला। तम्हें करतकात उमाहरा बतः वात्तामीर ताक्रवःत्मत कांलाकत मर्फ़ है साम मक्तिक ताला, माफें ते व्ययता श्रम् द्वातामीर ताक्रवःत्मत कांलाकत मर्फ़ है साम मक्तिक ताला, माफें ते व्ययता श्रम् द्वाता ना निरंत क्लात व्यवता करता श्राप्त कर वाद्य कर वाक्ष त्र त्य कां वाद्य कर वाद्य वाद्य कर वाद्य वाद्य कर वाद्य वाद्य

 संशानित वाश्वनाप्त तंत्रुनप्तत्तत्व अञाति छैसारैया अवः वात्वात्रीय ताक्रवःम धासाणामा प्रवात क्रेना क्य तक्स विमी क्वाप्तांमन व्यवनश्च कृद्ध ए जातर पृष्ठाञ्च ए जातर रे पृष्ठाञ्च ए जातर रे पृष्ठाञ्च ए जातर रे प्रवास है जिल्ला में प्रवास है जिल्ला में प्रवास क्षेत्र क्षेत

১৩. ३য়ा (এবং, আর, ३) ইদ্রিব (আপনি আঘাত করেন, আপনি বর্ণনা করেন, আপনি বানান, আপনি মারেন, আপনি বানাইয়া দেন, আপনি উদাহর্ণ দেন, উপমা দেন, আপনি রূপক কাহিনী বর্ণনা করেন, আপনি ধাকা দেন, স্ট্রাইক) লাহুম্ (তাহাদের জন্য) মাসালান (মেসাল, দ্ফান্ত, উদাহরণ, নিদর্শন, নজির, উপমা, নমুনা, প্রমাণ, উল্লেখ, চিহ্ন, উদাহরণয়রূপ, যেমন, যথা, রূপক কাহিনী, ফর একজাম্পল, ফর ইস্ট্রাস্) আস্হাবাল (অধিবাসীরা, নিবাসীরা, বাসিন্দারা, বসবাসকারীরা) কার্ইয়াতি (লোকালয়, নগর, প্রাম্প প্রত্যুত্ত মনুষ্যের আবাস, জনপদ)।

^{भि} अवैः जाराप्तत्रं क्रना वर्षना कक्रन अकिं लाकानस्त्रत वाित्रकाप्तत

(क्षत्रान्।

+ ইজ্ (যখন, যে-সময়, যেহেতু, কারণ, অতঃপর, হঠাৎ, অকুস্মাৎ) জায়াহাল (সেখায় আসেন, সেখানে আসিয়াছিলেন, তিনি তাহার নিকটে আসিয়াছিলেন) মুর্সালুন (রসুলেরা, রুসুলগণ [এখানে নবিগণ বলা হয় নাই])।

क्ष यथन त्रत्रुं लग्ने क्षेशांत वात्रियां ष्ट्रिलन।

ধরে এই বলে যে, রসুল নবি হতে বুড়। এখানে কেবলমাত্র একটি কথাই বলতে চাই যে, সমগ্র কোরান-এর একটি স্থানেও একজুন ফেরেশতাকে নবি বলে উল্লেখ করা হয় নাই। ফেরেশতা রসুল হতে পারে, কিন্তু নবি হবার প্রশ্নই ওঠে না। যেহেতু ফেরেশতা যত শক্তিরুই অধিকারী হোক না কেন এবং যত মাহান্ত্যই প্রকাশ পকি না কেন এবং যতই আল্লাহর ওণবাচক নুরের (জাতু-নুরের নহৈ) তৈরি হোক না কেন, কিন্তু সমগ্র কোরান-এর একটি আ্য়াতেও <u>व्याश्वास्त्र</u>ञ ফেব্লেশতাদেরকে আশরাফুল মাখলুকাত তথা সৃষ্টির শ্রেছ জীব যথা ক্রাউন অব का कि समने तेना रेशे निर्धि के कि तेना तेना तेना है। कि कि तेना तेना कि तेना है। कि कि तेना के ति कि तेना के ति

এই এশিয়া মাইনরের অন্তর্গুত আনতাকিয়া লোকালয়টির যে অধিপতি ছিল সে নাকি মূর্তিপূজা করত। মূর্তিপূজার প্রশ্নেত কিছু কথা থেকে যায়। ধাতুতে তৈরি মূর্তিকেও মুর্তি বলা হয়, আবার আপনু খান্নাসমিশ্রিত প্রবৃত্তির श्रिकिकननिर्दिक्त भूकि तना रहा। त्रिष्ट्र त्नाकानित्रात्ने जिस्त्रितं नासिर्दे त्र्यां रेत्रा राष्ट्र शाद्क त्रा अनात नास शिन रनिरुधान स्त्रुव स्निरिधान स्त्रुवा स्निरिधान वर्षा९, रैनिछिशास्त्रत प्रदल रैनिछिशास अवः रैनिछिशास्त्रत प्रदल रैनिछिशास। असन

আজুরু এবং কিছুতুরিমাকার নামট্টি অধুম লিখক জীবনেও শোনে নি।

পরিশেষে, এই বিষয়ে অনেক কিছুই বলা যায়। কিছু এণ্ডলো জেনে কী লাভু रति? रैरा कि जलकिंग जमिन्न क्षेत्रवे कतात मळा त्रामाला-शाष्ट्राला कारिनी তুথা কাসাস হয়ে যায় না? মানুষ ছোট হতে কবরে যাবার আগে পর্যন্ত আসল বিষয় ফেলে গল্প গুনতে বড়ুই ভীলোবাসে এবং ইহাকেও একটি সুন্দর তকদির वलक्ट हार्र।

১৪. ইজ্ (যখন, যে-সময়, যেহেতু, কার্ণ, অতঃপরু, হঠাৎ, অক্সাৎ) वार्त्तमान्ना (वासता विश्वति वृता श्रेट्स्ट्रि) भागिष्ट्याष्ट्रि, वासता व्यत्ने क्रियाणि, वासता व्यत्ने क्रियाणि, वासता विर्धाण करियाणि) इनाइरिस् (छाराप्ट्रत क्रिक्त, छाराप्ट्रत व्यक्ति, छाराप्ट्रत क्रिक्त, छाराप्ट्रत विकट्ट, छाराप्ट्रत काट्ट) इन्नाइति (पूर्वेक्रनत्त्, उँ७ शत्क, यूर्गनत्क) काकाक्ष्कावृत्वं । (यूठताः ठाराता उँ७ शत्करें विश्वाता याज्या विश्ववाद्य विश्ववाद विश्ववाद्य विश्ववाद वि रखिष्ट । त्राराया कितानाम, जामता मिक्न पियाष्ट्रि, जामता मिक्न गानी कित्रशाष्ट्रि, जामता मिक्न गानी कित्रशाष्ट्रि, जामता कित्रशाष्ट्रि, जामता कात्रशाष्ट्रि, जामता कात्रशाष्ट्रि, जामता कात्रशास कित्रशाष्ट्रि, जामता कात्रशास कार्यात, कार्यात कार्यात, कार्य তৃতীয়ঞ্জুনকৈ দিয়া, তৃতীয়ুঞ্জনের দ্বারা) ফাকালু (সুতরাং তাহারা বুলিল) ইন্না (লিশ্চয়ই আমরা) ইলাইকুম (তোমাদের দিকৈ, তোমাদের প্রতি) মুর্সালুন্ (त्रभूलुग्य, त्रभूरलता)।

र्ते येथने वामेता नाठारहा है जाराप्तत फिट्ट पूर्वेक्षनक, मूजताः जाराता पूर्वेक्षनक मित्रा विश्वविद्या जाराता पूर्वेक्षनक मित्रा विश्वविद्या विद्या विश्वविद्या विश्वविद्या विश्वविद्या विद्या विद्

ळाश्वारम्ब मिरक तुत्रेनगप।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বলা হয়েছে, নবি ইসার অনুসারীদেরকে সাহাবা ना तल राष्ट्रशाति तुना रुळा। এই राष्ट्रशातिएत सक्ष रेळरे श्रेतर्स पुरुष्टन त्रभुलक (निवि नव्हन) व्हमाखळित क्रना व्यानग्राकियाय পाठाता रखिष्टनी किष्ठ पूर्रेशत विषयि रलां, अरे लाकानायात मानुरम्ता पुरुक्तर्क तत्रुनतर्भ अर्ग করা তো দূরে থাক, বরং অনেক রক্ষ যুক্তি-তক মিশ্রিত কথার দারা মিখ্যাবাদী সাব্যস্ত করল। তাই এই দুই রসুলকে শক্তিশালী করার তরে আুরেকজুন রসুল পাঠালো হলো। যখন এই তিনজন রসুল তাদের রেসালতের मिलिंगांनी श्रेमाप फिर्स वृत्तिरस फिर्लन रस ठाँता व्याप्रति तेपून ठिथेन छैं लाकानरसत त्यारक किया कि व्यापाकिक निष्मंन प्रभात भरते अस्ति निष्ठ व्यापाकिक निष्मंन प्रभात भरते अस्ति निष्ठ व्यापाकिक विष्मंन प्रभात भरते स्थार सानुस अवः আমাদের মতোই তো তোমরা রসুল হয়েও রহমানের দানেই বেঁচে আছ।

সুতরাং, তোমরা কেমন করে রসুল হঠ ইহা আমাদের বুঝে আসে না।

১৫. कानू ([३१ लाकान्यात लाक्ता] विनन) सा (ना) व्यान्त्रस् (क्षासता) रेनेना (क्षमात्र, किन्नु, व्यक्ता) रेनेना (क्षमात्र, किन्नु, व्यक्ता) वामाक्रन् (सानुस, सनुस्र, सानवक्राणि, ठ्रक, ठासमा, प्रान, ठेपदात ठासमा, गायात तथ, सान, सानुकारक, क्रिन, क्षिणात्रसिम, क्रिडिंगिकन) सिम्नूना (व्यासाप्तृत सक्कार)।

প্ট (লোকালয়ের লোকেরা) বিলিল, তোমারা আমাদের মতোই মানুষ ব্যতীত

न3।

+ अशा (अवः, जात, अ) सा (ला) जानुकाला (नाकिल करियाण्डन, পाठारयाण्डन, श्वर्वन करियाण्डन, जवर्णन करियाण्डन, जार्मान (तरमान, जनुश्रर्माल, एयाम्य, स्वर्वनान, जनुकम्मामील, कर्मामाल, क्राम्य, क्रामाल, एयाप्ट, जार्थन, स्वर्वामाल, स्वरंवन, स्वरंवन,

के बिवर नार्किन करतन ना तरमान किছू रुटैर्फ।

+ ইন্ (যদি, यদি ना, অবশ্যই, নিশ্চয়ই, নহে,) আন্তুম্ (তোমরা) ইল্লা (একমাত্র, কিন্তু, ব্যত্তীত, বাদে, ছাড়া, তবে, যদি না) তাক্জিবুন্ (মিখ্যাই বলিতেছ, তোমরা অবিশাস করিতেছ)।

প্ট যদিগু তোমুৱা বলিতেছ একমাত্র মিখ্যা (কথা)।

े त्राच्या : अर्हे व्यायां टिट्ट अपूर्क त्वाचा शिन त्य, नित-त्रमूलता क्यताह व्यायात्मत यात्म त्या नित्र नित्य नित्र नित

দুনিয়ার ধন-সম্পদের প্রয়োজনটিকে অশ্বীকার কর্মছি না, কিছু এই প্রয়োজন যখন সীমা অতিক্রম করে বহুদুরে অবস্থান করে তখনই অধিকাংশ মানুষ আপন नक्रित निकर्ण वाम कता शानारमत कुमम्यात साह-माग्राग्न किन्ति याग्न। वास्मान क्याणि एक्ट जात्माणि एक्ट जात्माणि एक्ट जात्माणि एक्ट जात्माणि एक्ट जात्माणि एक्ट जात्माणि पित्र व्याप्त क्याणि विक्र कर्ति वर्षा वर्ष

णारे उरे लाकानरात लाकछला त्रमुनस्तरक या-णा वनस्य नामन। वनस्य नामन, कान्ननिक त्रस्थायत लाख प्रिश्स निक्रस्त वामन उर्द्रिण रामिन कतात कन्यर क्या क्या अस्त्र (अस्त्र विक्रम्स अ-तक्ष क्याप्ति आणीनकान रक्ष कर्य व्यावस्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ विक्रम्स अ-तक्ष क्याप्ति आणीनकान रक्ष कर्य व्यावस्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ मार्थ प्रिश्च मार्थ प्राप्त अर्थ प्राप्त कर्य वासता साम्रा दिस मुरुष (म.)-क विचात कर्ता, व्यावसा याक्षक दिस विद्य श्रिक विचात कर्ता, व्यावसा शास्त्र दिस अर्थ वासता वाद्य कर्या कर्य वासता वाद्य विचात कर्ता, वासता वाद्य वासता वाद्य वा

मार्जीय व्यथम नि**খ**त्कित काना नार्टे।

১৬. कानू ([तत्रूल्ता] विन्तिन) ताव्यूना (আसाप्तत तव, आसाप्तत त्रमाश्रम् , आसाप्तत श्रिंभानक) ह्यानाम् (आतन, अण आष्ट्रन, वििष्ठ आष्ट्रन, व्यव्यक्त, हिन्द्रम् (निक्छ, व्यव्यक्त, व्यव्यक्त, हिन्द्रम् (निक्छ, व्यव्यक्त, व्यव्यक्त, हिन्द्रम् (व्यव्यक्त, व्याप्त, व्यव्यक्त, हिन्द्रम् व्यव्यक्त, व्यवक्त, व्यवक्

कै (त्रपूल्ता) विनिद्यन, व्याक्षात्मत त्रव कात्नेन, निक्धस्ट व्यावता क्याक्षात्मत

কাছে অবশ্যই পাঠানো রসুল।

59. अशा (अवः, व्यात्रे, ३) मा (ना, कि, या, यारा, नयः, युक्तभप भर्यम्, यिम्, या, नारं, नि, नसं, करं, दिन्ना (वार्योठ, वार्यः, हामा, ठरव, यिम् ना, किन्नु, अकसाञ्च, व्यान्यम, अकरमूर्यः, अनिन, वार्यः, वार्यः,

প্ট এবং (আর কিছু) নাই আমাদের উপর স্পষ্টভাবে পৌঁছাইয়া দেওয়া

ष्टाधा

े व्याचार : अर व्याचार त्राचा व्याचार व्याचा विचय विदा श्रवसर सामिन क्यां हि त्रूल धतनाम, यिष्ठ व्यानक्तर व्यामान अवः सामिनक ना-वृत्य ना-छल अर्क कर्त रामण प्रिंश रंश अर्कि व्यामान अवः सामिनक ना-वृत्य ना-छल अर्क कर्त रामण प्रिंश रंश विचय अर्कि मातायक जून अर्वः अर्थे जूनर अस्म प्रिंग व्याप्त अर्थे व्याप्त व्या

त्रभुलरम्बरक निव-त्रभुल वरल हित्न त्निश्चा भाषात्वप भानुरस्त भरक स्मार्टिस मर्रेवभत नरम्। स्मामितनत या-समान प्र-समान द्वाता<u>से नृति-त्र</u>मुलरमतरक टाना সম্ভবপর। গুই লোকালয়ের লোকদের কাছে এই তিনজন রসুল তাদের রেসালতের সম্বতি লাভ করতে অকতকার্য হয়ে বল্লেন, তোমরা মেনৈ না নিলে की ट्रांत, व्यात्राल त्राया दिनातार्थ त्रुक्षण्डात शौष्टिता प्रशामाण वासापत कर्त्रपारा कर्स – सानुत्यता देश स्मात निक् गार ना निक, स्नर मारिएि व्याभारमत नार्रे। निव-तेत्रनरमत् क्याधरमा यमि क्रिस्ट वृष्ट ना भारत ठा रेस छुँरा रस व्यञ्ज्ञ त्वमनामीयक विषय। कातप, এकज्नु यिम वृत्य त्नवात् मळा উপযুক্ত মোমিন না থাকে তা হলে সত্যের সন্ধানটুকু কোর্যায় গিয়ে দাঁড়ায়, यक्षम (तशक्त काना नार्ट।

১৮. কালু ([লোকালয়ের লোকেরা] বলিল) ইন্না (নিশ্চয়ই আমরা) তাতাইয়ার্না (পুর্নিথ অর্পুণ কুরি আঞ্চভ বা অমঙ্গলের ল্ক্ষণ বা পূর্বাভাস মনে করি, খারাপ ভবিষ্যদ্বাণী করি, ।) বিকুম (তামাদের সঙ্গে)।

कें (लाकानस्त्रत लाकिता) विनिन, निक्त रहें जामता कामार्फत मस्य भाशि

(অন্তভ লুক্ষণ) অর্পণ কার্

+ लाग्निन् (অবশ্যই यिष्ट) लाभ् (ना) छान्छाञ्च (छाभ्रता ऋाञ्च [वित्रछ] रू३) नानात्रक्षमान्नां कुम (निक्शर्ट वामेता काम्राक्तित्व भाषेत्वत वाघाक मार्तिया क्लिने अया (बेन्द) नार्यामात्रान्म (निक्यंहें क्लामार्पेत क्लाने कित्ते) मिन्ना (बामार्पेत स्टेक्ट) वाकान्न (बिक्यंहें क्लामार्पेत स्टेक्ट) वाकान्न (बाकान्त नामिन्न निवास कित्र स्टेक्ट) वाकान्न (बाकान्त नामिन्न निवास कित्र स्टेक्ट) वाकान्न (बाकान्त नामिन्न निवास कित्र कित्र मिन्न मिन्न कित्र कित्र मिन्न कित्र कित्र कित्र मिन्न कित्र कित्र मिन्न कित्र कित्र मिन्न कित्र मिन्न कित्र कित्र कित्र मिन्न कित्र मिन्न कित्र कित्र कित्र कित्र मिन्न कित्र कित्र

প্ট অবশ্যই যদি তোমুৱা ক্ষান্ত (বিৱত) না হণ্ড নিশ্যুই আমৱা পাখুৱের व्याघाटा व्यासारम्बदक साविया किलिव अवर निम्धर व्यासारम्बदक म्मर्ग कवित्व

व्यासारम्ब रहेका त्याप्रनीय व्याकात।

১ ব্যাখ্যা : প্রস্থ আয়াতে রসুলগণকে লোকালয়ের লোকেরা অগুভের প্রতিনিধি বলে ছিহ্নিত করল এবং তাদেরকে এইরপে রটুনা করার অপরাধে व्यात तिम मृत अभित्य त्यत्वे भागा कत्त मिन। नित्यसी येमि व्यवस्था कता रश তा रूल भौरातत वाघाट यञ्चपामाञ्चक कर्षे मिरा जाएमतरक रुणा कतात কথাটিও জানিয়ে দেওয়া হলো। এখানে দেখা যাচ্ছে, পাখির সঙ্গে অুমুঙ্গল চুলে আসার প্রবাদটি সেই যুগেও প্রচলিত ছিল। সুতরাং, অমন্তলের বাণীটি পাখির সঙ্গে চলে আসবার কুসংস্কারপূর্ণ অন্ধবিশ্বাসটি আরুবদেশেও অবস্থান করতু। আমাদের দেশেও পেটার ভাক এবং একসুঙ্গে কয়টি কাকের কা-কা শব্দটি অমঙ্গলেরই লক্ষণ বলে আজগু অনেকেই বিশ্বাস করে। সূতরাং, এই বিষয়টি क्यांका बुँछन विषय नया छत्व रेशू कावा छान ख, अर्थ यूछा कावा-कावा পाशित्क व्यस्त्रस्ति अठीक वर्त्त वित्वचना कता रंका। पूछताः, प्रका अचात्वत अत्य युर्ग-युर्ग काल-काल नवि-त्रमूनएम्बर्क स्मरन त्नश्रा का मृत्वत क्या, বরং উল্টা অমঙ্গলের বাণীবাহক বলেই মনে করা হতো এবং কত ধরনের শাস্তি যে দেগুয়া হতো সেটাৱগু নিদর্শন আম্বরা দেখতে পাই।

পরিশেষে, একটি কথাই বারবার মনে পুডুছে যে, সাইনবোর্ড ফেলে দিয়ে সূত্যকে গ্রহণ করাপ্ত যেমন বিপজ্জনক, তেমনি সমাঙ্গের বুকে প্রচার করাটাপ্ত विभक्कनक। সाধाরণ মানুষেরা অনেকে জ্বানে না যে, কৌনো পাখি শুভ এবং অশুভ তথা ভালো-মন্দের কোনো বার্তাই বহন করতে পারে না। কারণ. काला পारिक निर्वाष्ट्रन कतात काला श्रकात ऋषणार एउँ वा नि, वतः श्रिकाणि प्रारिक क्रिकाण करता।

১৯. कानु ([त्रत्रुलता] विनलन) ळाशिककुष (ळाषारमत পाशि [खकन्याप, অগুভ, অমঙ্গলী) মাআকুম্ (তোমাদের সঙ্গে, টোমাদের সাথে)।

প্ট (রসুলেরা) বুলিলেন, তোমাদের পাখি (অকল্যাণ, অশুভ, অমঙ্গল) তোমাদের সঙ্গেই (রহিয়াছে)।

+ আয়িন্ (যদিও কি) জুক্কির্তুষ্ (তোমরা জিকিরে আসিতে, তোমরা

यागायाल वानित्ज, जामेता मंद्र्याल वानित्ज)।

প্ট যদিও তোমরা জিকিরে আসিতে।

+ वान् (वतः, छत्व, भत्रष्ठ, भक्राष्ठत्व, व्यवाहित्क, व्यभत्वभत्क, छाटा रहेत्न, व्यण्डभत्व, छाटात्व भत्व) व्यान्त्रम् (क्षामता) काश्वमूम् (मण्यामात्र, क्राण्डि, कश्च) मुम्तिकृत् (मामान्यानकाती, व्यभवादी, व्यभिष्ठवाती, वामानकाती, व्यभवादी, व्यभवाद

প্ট বরং তোমরা অপব্যয়ী (সীমালষ্ঠীনকারী) কণ্ডম।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতে বর্ণিত রসুলেরা সেই কগুমের লোকদেরকে বললেন या, क्रामाप्तत भारि ज्या जननाम जेया जञ्ज क्रामाप्तत मत्मर जाए। এर পাখি শব্দট্টি দিয়ে রসুলেরা বোঝাতে চেয়েছেন যে, তোমাদের নফুসের সাথেই খান্নাস-রূপী কুমন্ত্রণার রূপক পাখিটি আছে। এই খান্নাস-রূপী পাখিটিকে ठािं छ फिल्ट ना भावत्व ये छात्वा-छात्वा कथावर छें भेरू कर कर ना कन, উহা কাজের বেলায় ঠনঠনাঠন। তোমরা আরগু জেনে রাখো যে, যে-খান্নাস-রূপী পাখিটি তোমাদের মাঝে অবস্থান করছে উহা আমাদের মধ্যে নাই। কারণ, খান্নাসু-রূপী পাখিটিকে আমরা সম্পূর্ণরূপে বশীভ্রত করে ফেলেছি তথা मुत्रनमान रानित्य करलिए ज्या अकम्म जानित्य मित्यप्रि। जात्र करन तात्था য়ে, তোমাদের পক্ষে এ-জন্যই সম্ভবপর হতে পারছে না যেহেতু খান্নাস-রূপী পাখির কুমন্ত্রণায় অশুভ কাজ-কামে তথা বৃথা কাজে এবং খান্নাস-রূপী পাখিটিকে তাড়িয়ে না দিয়ে বড়-বড় নীতিকথার বড়-বড় আদর্শৈর বুলি আগুড়িয়ে একেকজন বড়-বড় দার্শনিক সেজে আছ। ইহাতে তোমাদৈর জুবিনযাপন আপাত সুখময় হুতে পারে অথবা কারো মুখাপেক্ষী না হুতে পারো, कि द्व व्यात्रन अवः भ्रन विষয়টি হলো আপন নফ্সের সীথে भ्रिट्ग शाका খান্নাস-রূপী অমঙ্গলের পাঁখিটিকে তাডিয়ে দেগুয়া। এই কান্ধটির কথা বলতে গেলৈই **ळामता ळल-त्वञ्च ऋल अळा अवः नाना श्रकात युक्टि-**छर्क अवः वुष्टु-वुष्टु वाम्दर्भत मर्गनभ्रत्मा माँ के कित्रा वात्रन विषय्य रिक्ट नेन्पूर्भत्रत्भ छेमानीन रख व्याष्ट्र।

मुनिक '- अत वानु वर्षि हिला व्यापता रा चार करात काला धात धात ना। धातान-क्षा भाषि किल वाणन नक्षात स्पार वहान उितराउ दिस् या अवापता-क्षा भाषि किल वाणन नक्षात स्पार वहान उितराउ दिस् या अवापता-क्षा करात ना। अधात पह पूर्वाठन कथा विवाद वल्फ हिल्हा या करा, वहान, कर्म करा है उपार विवाद क्षा अवापता वल्फ हिल्हा या करा, वह वार करा है उर्वाफ़ के करा अवापता वाणि अवापता वाणि अवापता वाणि किल्हा या उपार है वर्वाफ़ है व

लीलाখেলাটি অসীমের অভ্যন্তরে আবরণ তৈরি করে কি না অধম লিখকের জানা নাই।

२०. अয়ा (এবং, ७, আর) জাআ। (সে আসিয়াছে, সে আসিল, আগমন করা, পৌছালো, উল্লেখ হওয়া, বর্ণিত হওয়া, কবিত হওয়া, সম্পন্ন করা, আনা, সম্পুখে আনা, উৎপূর্ন করা, স্থাপন করা, সম্পাদন করা, ঘটালো, কাম, রিচ, গেট, আারাইড, বিঙ ফোর্য, প্রডিউস, পারফর্ম, কমিট) মিন (হইতে, থেকে চেয়ে) আকুসা (প্রান্ত, শেষভাগ, দূরতম, সর্বশেষ, দূরবত্রী, সর্বোচ্চ, চরম্ন, ডিসটান্ট, রিমোট, ফারদার, আটমোন্ট, এক্রাট্রিম, ম্যাক্রিমাম্র) মাদিনাতি (নগর, শহর) রাজুলুন (মানুষ, ব্যক্তি, লোক, জন) ইয়াস্ত্রা (ছুটিয়া আসিল, দ্বতগতিতে আসিল, দোড়াইয়া আসিল) কালা ([তিনি] বলিলেন) ইয়াকাগ্রম (হে আমার কওম, হে আমার সম্প্রদার, হে আমার জাতি) তাবিউল্ (তোমরা অনুসূরণ করো) মরুসালিন (রস্লগণ)।

্পূৰ্ট প্লুবং সে আঁসিল নগৱের শেষ প্লান্ত হইতে, এক ব্যক্তি ছুটিয়া আসিল,

(সে) বলিল, হে আমার কগুম, তোমরা রসুলগণকে অনুসরণ করো।

প্ট তোমরা অনুসরণ করো যে তোমাদের কার্ছে মন্ত্ররি চায় না এবং তাহারা

হেদায়েত পাইয়াছে।

५ वार्राशाः अरे व्यासाळत श्रवसिरं वना रखिष्ट या, नगतित स्वयं श्राष्ट्र रळ একজন ছুটে এসে বললেন, হে আমার কগুম, এরা আল্লাহর রসুল, তারা কোনো রকম নিজেদের স্বার্থ লাভ করার তরে এখানে আসেন নাই, তারা কোনো প্রকার মঙ্করি অথবা প্রতিদানের আশায় আসেন নাই। তারা নিজেরাই সঠিক পথে অবস্থান করছেন এবং সেই কারণেই তোমাদেরকে সঠিক পর্যাট क्रियन करत क्रानरेंत अवः भिर्ध जित्व स्मृष्टे भिक्रा फ्रिवात क्रना व्यान्नारत छत्रक থেকে তাদের এই আগমন। তাদের এই আগমনে তোমাদের কাছে তাদের কোনো চাওয়াও নাই, পাওয়াই নাই। কেবলমাত্র তোমাদেরকৈ সুঠিক প্রবিত क्षिन करत हम्या भारत जारह उपरम्म, जारह मिक्राहि फिल्ड अस्मरहन। यिष्ठ य-त्नाकि ठात कश्वभक्त ब-त्रक्य उँभक्त्य फिल्प्ट्न ठाक्त स्नाधिन ना वर्ता अकन्न वर्गक वर्ता रकन त्रस्नाधन कता रता छैरा व्यामात नारी। কারণ, সেই ব্যক্তিটি যদ্রি মোমিনই না হয়ে থাকেন অথবা সঠিক পর্যাট না-ই (পয়ে शांकन, छा रत्न छिनि क्यिन कुद्ध हिनळ भाइतन, वुचळ भाइतन ख णाता वालारत तत्रुल? कथाय वर्ल, तिश्टरत मतीरत कर्ण्यू मिक व्यास्ट मिणा वास्यर वृषेत्र भारत, कि हु अकिए भत्राणामत्र भरक त्वाचा त्रञ्जवभत्र नग्न। अर्हे मन्त्रमार्येत मानवधंला येषि मलाक्रभळत पिर्कित्माप रूळ शत्रामार्यंत मळा সামান্য শক্তির অধিকারী হয়ে থাকে তা হলে সেই সম্প্রদায়ই বা কেমন করে আল্লাহ্র রসুলদেরকে চিনতে পারুবে? দৈহিক শক্তি এবং মনোজগতের শক্তি कर्शलोरे अकै रूळ भादा ना। अरे मुम्थमास्मत मानुमधला प्रभळ वालारत রসুলের মতোই। অথচ মনোজগতের শক্তির প্রশ্নে আকীশ-পাতাল ব্যবধান। তাই व्यवेश निश्वत्वत्र सत्त रहा, সেই লোকটি মোমিন এবং নগৱের শেষ প্রান্তে অবস্থান করেন। এই শেষ প্রান্ত বাবানো হয়েছে যে, সেই লোকটি সমাজের काला वामज़ा-कामज़ा वाकिवित्मय नव्ह। ठाउँ किश्कात फिरा अर्थ लाकिकि धार्षेपा केत्रर्लंब : ब्रेंसे ब्रान्नार्त्र त्रुप्तर्ह्यक व्यापनाता खनूप्रतृप कक्रन। আপনারা অনুসরণ করুন। দুনিয়ার বিষ্ট-বৈভব, ধনু-সম্পদের প্রীচুর্যতায় ডুবে থাকুন, বিলাসিতায় গা ভাঙ্গিয়ে দিন – এতে তথাক্ষিত আদর্শবাদীদের কীছে

शिष्ठे सत्त रेट भारत, कि हु वाभन-वाभन भित्र निक्त रेट वाभित्र स्वाप्त रेट स्वाप्त क्रिस करत अत्र की जात जा क्रिस प्रवेश यारा दिन क्षेत्र क्रिस वाभ करत वा क्रिस क्रिस क्रिस वा करत वा क्रिस क्र

त्रपुरेलता अस्प्रिंटलन।

ेलाक्त्रा शाह्मान-त्रभी मराजालित क्षष्ट्रभारा साह-सारा क्रिंग्रिंस भराजालित मिराज वर्त कर्त लिता भराज अर्हे त्र प्राचित्र मिराज वर्ता कर्त लिता भराज अर्हे स्व क्रिंग्रें में में उपा क्षित्र त्र क्षित्र वर्ता कर्त क्षित्र क्षित्र क्षित्र वर्ता क्षित्र क्

व्यथम् निथक अर्थे तरमाएनात्कत मात्य सूच फिट्टा त्यत्वत्थ कि ना छैरा छा

व्यान्नार्हे जात्ना क्राजन।

है है. अया (अवः, व्यात, अ) मा (कि, ना, या, यादा, नरह, याक्रम पर्यम्न, यिन, या, नाह, नि, नय, काल, रकाल) निया (व्यामात कना) ना (ना, नाह, नरह, नय, नह) व्यावृष्ट् (व्यामि हैवाएए कित्र) -नाक्रि (या, यिनि, यादा, या, यात, यादात, यादात, याराक्त, यारक) काणातानि (छिनि व्यामारक पृष्टि कित्रारहन। मुनम्ह कित्रा, यादात, याराक्त, यारक) काणातानि (छिनि व्यामारक पृष्टि कित्रारहन वर्ष विक्रिंग कर्ता, व्यामारक वर्षा विक्रम कर्ता, विद्या व्यामारक वर्षा विक्रम कर्ता, विद्या कर्ता, विद्या कर्ता, विद्या कर्ता, विद्या कर्ता, विद्या यात्रा, यात्रा, यात्रा, यात्रा, यात्रा, यात्रा, यात्रा, यात्रा, व्यान, व्यान

প্ট এবং আমার জন্য কি (যে) আমি এবাদীত করিব না যিনি (আল্লাহ) আমাকে ভাঙিয়া টুকরা-টুকরা করিয়াছেন এবং তাহার (আল্লাহর) দিকে

ळामाएतरक कितारुमा वाना रहेरत।

२७. वावाउँ शिक्ष (वामि कि श्रश्य कितित, वामि कि धित्रा नर्टेत, वामि कि धित्रत, वामि कि वानार्टेत, वामि कि वाष्ट्रिया नर्टेत, वामि कि अष्टक कितित, वामि कि गठन कित्रत?) मिन् (रर्टेट्ट, श्रांट्र, ट्रांट्र) दूनिर (स्न वाटीट, स्न ष्टामा) वानिराटान् (वर्ट मावुष, मावुष्य, स्नावुष्य, स्नाव्याप्य, स्नाव्याप्य, सन्वटाय्य) रेन्

(যদি, যদি না, না, অবশ্যই) ইউরিদ্নি (আমাকে চাহেন) রাহ্মানু (রহমান, क्रक्यामय, प्रयामय, प्रयानू, प्रयान्तर्वान, खेनुकन्नामीन, खेनुब्रमीन) विप्रदेतिन् (काला पूंड्स, कोला पूर्वमा, कोला पूत्रवेश, कोला माहिष्ट, कीला क्रेंठि, काला अनिक, काला अभकात, कोला विभन्न, काला करूं, काला লোকসান, কোনো আঘাত, ড্যামেজ, হার্ম, ইন্জুরি, হার্ট, লস) লা (না) তুণ্নি কাজে আসিবে, তা যথেষ্ট বোধ করে) আন্নি (আমার জন্য) শাফাআটুইম্ (তাহাদের সুপারিশ, তাহাদের শাফায়াত্, তাহাদের মধ্যমতা, তাহাদের চেঁউা) भार्षेशान (कार्त्नातंत्र) किंशूमाब) केंग्रा (ब्रवर, व्यात, ब्रे) ना (ना) रैंछैन्किबून् (जाराता व्यामारक तका केतिरूठ अतिरूत, जाराता व्यामारूक रुक्तात कृतिरूठ भातित्व, जाराता वामात्क भितुवाप मित्ज भितित्व, निश्चि मित्ज भातित्व, অব্যাহতি দিতে পারিবে, নিষ্তার দিতে পারিবে)।

প্ট আমি কি ধরিব তাঁহাকে ছাড়া উপাস্যণণ হইতে, যদি আমাকে চাহেন त्ररमान काला फूर्ममा व्यामात कना किष्टमात काल व्यामित ना छाराप्तत

भाकाराज अवः जाहाता व्यामात्क तक्का कतिरेळ भातित्व ना।

২৪. ইন্নি (निक्सूर व्राप्ति) रेकान् (प्रर्ट क्राव्य, ठारा रहेल, ठथन्, उरे त्रक्षरा) ना (ञ्चर्गार्ट) कि (स्ट्रां) मानानिन् (तिम्राम्ति, मण्डा, मानि, स्वांका, প্রতার্থা, ব্যর্থতা) মুবিন (স্পর্ট, সুস্পর্ট, প্রকাশ্য)। প্ট নিশ্চয়ই আমি সেই ক্ষেত্রে অবশ্যই সুস্পর্ট বিদ্রান্তির মধ্যে (পড়িব)।

 टेन्नि (निक्शंट व्याधि) व्यामान्य (विश्वाप ताथि) विताव्विकृम् (ळाबार्फ़र तर्वत ड्रेनर्) कान्यांड्न (त्रुजताः ळायता वाह्यात क्या त्यांचा)।

के निकार जामि विश्वान ताथि कीमाप्टत तरवत उपत, मूठताः कामता

व्याभात कथा (भावा।

১ ব্যাখ্যা : এই বিশ হতে পঁচিশ নম্বর পর্যন্ত আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে দেখা যায় সেই নগরীর একপ্রান্তে একজন অতিনগণ্য মানুষ বলে সমাজে যিনি পরিচিত তিনি এই রসুলুদের আগমনটি যে সত্যের উপর প্রতিঠিত আগমন সেই কথাটি বলতে গিয়ে তিনি বলছেন যে, আল্লাহ আমাকে ভেঙে টুকরো-টুকরো করে দিয়েছেন। এই ভেঙে টুকরো-টুর্করো বলতৈ কী বোঝানো ইয়েছে? এখানে লোকালয়ের লোকজনকে না ভেঙে আল্লাহ যে সেই মানুষটিকে ভেঙে টুকরো-টুকরো কুরে দিয়েছেন সেই কথাটি জানিয়ে দিলেন। আল্লাহ্র এই ভাঙা অর্থবা ছিন্নভিন্ন করে ফেলার ক্যাটি একশত ভাগ রূপক ্রিপ্র অাসুতে পারে, সেই লোকুটির ক্রী-ক্রী আল্লাহ কর্তৃক ভাঙা হয়েছে? জাগতিক फिंक्ट (फर्त्नात्मनान ভिশन-a) **ए**न्छ फिनोत नेऋप পाश्रािष्ट का पूर्वत केशा, वतं पूर्व-विष्ट्वं करत रूवांत क्यांपि बातअ बवाक करत छाटा। येषिअ সেই লোকটিকৈ কৌরানু মোম্বিন বলে ঘোষণা করেন নি, তুবুগু ইহা অনেকটা নিশ্চিত যে, সেই লোকটি মোমিন। শয়তান যে কত রকম উজাইনের কমন্ত্রণা দিয়ে থাকে তাহা মানুষ সহজে ধরতেই পারে না। প্রতিটি মানুষের সঙ্গেই শয়তান বিশেষ কুয়েকটি রূপ ধরে মানুষকে শয়তানের মুরিদ বানিয়ে ফেলে। অবচ আমরা জানি যে আল্লাহর সমগ্র সৃষ্টিজগতের মধ্যে কেবলমাত্র জিনের অন্ত त अवः भानुरुत खन्नुत ष्टाँछा गुरूछोनर्क शाकात অथवा खवग्रान कतात সামান্যতম ক্ষমতাও আলাহ কুর্তুক দেওয়া হয় নাই। আলাহ কেবলমান্ত্র শয়তানের বাসস্থান হিসাবে দুইটি স্থানকে নির্বাচন করে দিয়েছেন : একটি ञ्चात्नत् नाम रत्ना कित्नत ञज्जते अवः जभत ञ्चानिटित नाम रत्ना मानुरसत् ञज्जत। এই দুইটি স্থান ছাড়া শয়তানের থাকার আরু কোনো জায়গাই সমগ্র সৃষ্টিরাজ্যে व्यानुष्टि तार्थेन नार्टे अवः ताथात् विधानिष्ठि एन्छिया रयु नार्टे। अर्टे त्रामाना क्याँपूर्वे याता व्यास्त्र भारतन नार जाता क्षमन करत रंभनासित रिञ्जाविष्, भरत्यक, सामा-मुक्ति, भीतू-कित्र रश् हुं ख्रा ख्राम निश्कत काना नार। ध्र र्यंन व्यत्नकर्षी अर्केष्ठा वांका निश्वत्व शिखार शिक्षा शास व्यक्त अरुप्ता विज्ञाप्त

नीनात्थना।

क्षिण ख्राष्ट ख्रु भुवाभित युप्त तुतुर्ण क्राहेट तु स्नावाहिनीत उभत नवाव निज्ञात्कत रिनारवाहिनी यपि बैक ब्रेपि कर्तत्व धीन नित्क्रभ क्रत्र है। एत ক্লাইভের সৈন্যরা পালিয়ে যুেতে বাধ্য হতো। কবিত আছে, সেই, যুদ্ধের সমুয় व्यानार्ते अकञ्चन सक्षुते अनि प्रचट्ट अप्तन् ए। क्राइटंडत देनीग्रेगरिनीत প্রপ্রভাগে স্বুজ পতাকী হাতে হজরত খিজির (আ.) প্রণিয়ে আসছেন। অবাক विश्वारा त्रिष्टे सेक्टूव अनि इक्रते हैं कित जानार एक मानाजू मानास के अस क्तार्फ रक्रते शिक्षित अर्रे तिल् डेड्रत फिल्मन ख, रेरार्ट का ठकिरतत नीनार्थना। युक्ताः, अर्रे ठकिति दिशाम ना कत्रत्न तिन्न शांक ना, ञावात विश्वाम कूतलंश वनात किष्टू शास्त्र ना। या घट्टत स्मिट्टी क्वा बाह्यत थकां भिछ अवः विक्रिण <u>ए</u>टि एनात शैरा क्ल्यात खाएगर निर्धात्व करत ताथा रखें एक । अर्थे क्लिंग के किस्ती, अर्थे के विशेष्ट्र के लिंग के किस्ती किस्ती के किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती के किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती किस्ती देशक व्यक्ति विकास करिया प्राप्त कर्मा करिया विकास करिया कर ना। मुख्ताः, मशुखात्नत मव तकम स्वाकावाँकि धवः कम्रष्ट्वपाधः कार्याध মোটা, কোৰাও চিকন, কোৰাও সুক্ষা, কোৰাও সুক্ষোৱও সুক্ষা, যাহা অণুবীক্ষণ যন্ত্র দিয়েও ধরা যায় না। সমগ্র কৌরান-এ শয়তান খান্নাসরপটি ধারণ করে যে ক্ষিম্বণা দান করে উহা মাত্র একবার বলা হয়েছে; তাও আবার কোরান-এর শৈষ সুরা তথা একশ চৌদ্ধ নম্বর সুরা 'নাস'-এর মধ্যে এই খারাসুরূপী শয়তানের কথাটি জানুতে পরি। তারপরে আসুনু শয়তানের মরদুদরূপী ধোঁকা। এই মরদদরপৌ ধোঁকাটি সাধারণত মালপানির বিষয়ে ধোঁকা। সমুগ্র কোরান-এ সম্ভবত মাত্র দুইবার বলা হয়েছে। তারপরে শয়তানের মতো পূর্ণ শয়তান বনে যাগুয়াকে কোরান-এ খবিস বলা হয়েছে। খবিস মানুষ্টি শয়তানের একদম পরিপূর্ণ প্রতিমূর্তি। শুয়তানের আইকন। শয়তানের এফিজি। শয়তানের স্ট্যাচু। সমগ্র কোরান-এ এই খবিস শব্দটি সম্ভবত সাত আয়াতে তের বার বলা হয়েছে। मानूरवत मेर्सा जुरुकात, एछ, जाकालन, हिया-रसा याएकत मर्सा रिन् एए शा यार्थ ठाएमतर्क रेविनिम वर्ना रखिष्ट। रेविनिम वर्षि रता वरकाती। এर रविनम मुक्छि व्यावात व्यातवि मक् नग्न, इरा रिक्र छु।मा रूळ जिथा, रखिष्ट। मुन गर्कि छेथा भाक्षमात शला 'वानात्रा'। आते क्ष्ट 'वानात्रा'त अर्थेह शला অইকার। যে অইকার করে, যে দুট্ডের আফালন ছুঁড়ে মারে তাকেই কোরান ইবলিস বলেছে। এই ইবলিস শব্দটি অধম লিখকের জানা মতে সম্ভবত এগারটি व्याग्राट्य भगत वात वना रखिए। जातभत व्याटम मग्रजान। मानुष श्रीजीनग्रज শয়তানের পাষরের আঘাত খেয়ে চলছে, অখচ বঝতে পারে না। অনেকটা রোগীকে থেরাপি দেবার মুতো। সেই শ্য়ত্যুনের কথাটি অধম লিখকের জানা भक्त कात्रान-भत्र माठान्नि व्यासाक्त क्रांचित्रात मन्नवे वला रसास्थ। कात्रान-

এর যত প্রকার আদেশ-উপদেশ, যত প্রকার ভয়-ভীতি ইত্যাদি সব কিছু একমাত্র এই শয়তানটিকে তাড়িয়ে দিতে অথবা মুসলমান বানিয়ে ফেলতে দেগুয়া হয়েছে। অন্য কোনো দ্বিতীয় আরেকটি আদেশ-উপদেশ সমগ্র কোরান-এ নাই এবং থাকতে পারে না এবং থাকার কোনো বিধান রাখা হয় নাই।

সূতরাং, যে-লোকটি বলছেন যে আল্লাহ্ তাকে ভেঙে টুক্রো-টুক্রো করে ফেলেছেন সেই লোকটি তো মোমিন, যদিও এই আয়াতে মোমিন শব্দিটি পেলাম না। যদিও অধম লিখকের জানা মতে সম্ভবত কোরান-এর একশত একচল্লিশটি আয়াতে একশত একান্ন বার মোমিন শব্দটি ব্যবহার করা হয়েছে। এখানে এই লোকটিকে কেন মোমিন বলে উল্লেখ্ করা হলো না বলে যদি কেউ প্রশ্ন করেন

छा रटल छा व्यवस निशक्तित काना नीरे।

अर्थे जाशाळ 'जाभता' ना तल 'ळाभाएनतक' क्न तमा रला? कातप, খান্নাসূত্রপী শয়তানমুক্ত মোমিন ব্যক্তিরা আল্লাহর দিকে প্রত্যাবর্তন করার বিষয়টি শেষ করে দিয়েছেন। এখানে 'আমুরা' বললে সেই মোমিন ব্যক্তিট্রির নিজেরগু ল্যোকালয়ের কাফেরদের দূলবুর্তী হয়ে আল্রাহর দিকে প্রত্যাবর্তন কুরার কথাটি বোঝানো হয়ে যায়। প্রতিটি মানুষ্টের অষ্ট্ররে অনেক প্রকার দুর্বল ইলাহ তথা দুৰ্বল উপাস্যসমূহ অবস্থান করে। এই দুৰ্বল উপাস্যসমূহকে ঔ্রেঞ্ फिळ অন্তরের অভ্যন্তরে যে রবরূপী একুমাত্র ইলাহুটি অবস্থান করে উহা পরিপূর্ণরূপে काश्रेण राय याय। जारे मिर सामिन वाकिए लाकानायात कनगपरक वरे वर्ल সাবধান করে দিচ্ছেন য়ে, এই দুর্বল টুপাস্যসমূহ তোমাদের কোনো কাজে व्यात्रत्व ना। अरे पूर्वन रैनारमधुर त्रुभातिम् क्तात उथा माकासात्रत त्काता मिक वा অधिकात तात्थ ना अवेश अँहै पूर्वन हैनारछत्नात श्रीठ वाकुछ रुख़ এদের পূজা করলে কখনই লাভবান ইতে পারবে না। কারণ, এই দুর্বল ইলাহসমূহ তোমাদেরকে রক্ষা করতে পারবে না। তারপুর সেই মোমিনু ব্যক্টিটি তার সম্প্রদায়কে এই বলে বারবার সাবধান করে দিলেন যে, যদি আমি এই ইলাহসমূহের পূজার মধ্যেই ডুবে থাকতাম তা হলে নিশ্চয়ই আমি স্পণ্ট বিদ্রান্তির সাগরৈ ডবে যেতাম।

পরিশেষে সেই মোমিন ব্যক্তিটি 'আমার রবের' কথা না বলে বললেন, 'তোমাদের রব' তথা তোমাদের প্রতিজনের সঙ্গে আল্লাহ্ যে রবরূপে তোমাদের জাবন-রণের নিকটেই অবস্থান করছেন – সেই রবের উপর পরিপূর্ণ বিশ্বাসটি স্থাপন করতে পেরেছি বলেই তোমাদেরকে বারবার বলছি যে, আমার কথাটি

শোনো, আমার কথাটি ধরো – যদি মুক্তি পেতে চাও।

२७. किलाम् (वला रुग्न, वला रुप्ताष्ट्र, वला रुप्त, क्रिक बाष्ट्र) भूनिन् (श्रव्य कत्र, छिठदा ग्रम्भ कत्र, प्रकिशा भर्म, बाह्य श्रम्भ कार्य (क्रान्ताक, व्यक्तिक, श्रम्भ कर्म, अम्प्रान, वागान, वागिना, भ्राताखारम, गार्छन)।

প্ট বলা হইলু, জান্নাতের ভিতরে যাও।

+ काला ([छिनि] त्रिलिलन) हैंग्रालाहैंछा (यिष असन हहेछ, छेछ १छ हैंक अनि, खाहे छहेंग हैंछ अग्रात) काश्रम (खामात क्राछि, खामात मण्यमाग्र, खामात कश्रम, खामात लाकालायात खित्रामीता) हेग्रालाभूना (यिष छाहाता क्रानित्र भारत्छ)।

প্ট (তিনি) বিলিলেন, যদি এমন হইত, যদি আমার কগুম জানিতে পারিত।

२१. विंसा (लीट्यंत मात्थः, लीट्यंत मत्यः, वृष्टे व्यु रहेट्ट, याहा) गाकातानि (व्यासादक क्रमा कतित्वन, व्यासादक साक कतित्रा हिंसाष्ट्रन, भातछन, कर्तागछत्वम, तिसिगन) तात्वि (व्यासात त्व, व्यासात श्रृष्टिभानक, व्यासात महाश्रुष्ट्र) व्या (अवः, व्यात, व्र) काव्यानानि (व्यासादक कतिसाष्ट्रन, व्यासादक वानाहसाष्ट्रन) सिनान् (रहेट्ट, व्याक, क्राव्यानाने (व्यासादक कतिसाष्ट्रन, व्यासादक वानाहसाष्ट्रन) सिनान् (रहेट्ट, व्याक, व्याप्तक, प्रात्य, स्वा, यावः, अत्र, अर्थाः ह्र, क्रम असाः)

मुक्तामिन (मुन्नानिठ, मर्यामावान, भोतवान्निठ, त्वर्छक्त न्नीकृठिश्वान्छ, महिमान्निठ, गतिमा, गर्विठ, महानू, माननीय, व्यनाद्विवन, छिप्रिक्टिश्डर्ग्छ, क्षिमुक्ति, द्विप्रक्रिक्टर्ग्छ, क्षिमुक्ति, द्विप्रक्रिक्टर्ग्न, हार्ड त्यादिकः, क्षिप्रकृते।

প্ট কীসের সহিত আমার রব আমাকে করিয়াছেন মুহিমান্বিতদের অন্তর্ভুক্ত। ১ ব্যাখ্যা : এই মোমিন ব্যক্তিটি নিজের কগুমকে দ্বীন-ধর্মের পবিত্র দাউয়াত্র **रितात निराटा जलक तकम उपरितात तापी त्यानातन, किन्न काला उपरित्य है** সেই কপ্তম গ্রহণ করে নেগুয়া তো দুরে বাকু, বরং প্রকাশ্যে সবার সামনে এমন <u> १९१९ विक १ विकास विकास के लिए कि लिए क</u> वारित रख लन अवः जिनि मरिएमत भर्यामी नाङ करत कान्नाक श्रवन कतलन। সেই মোমিন ব্যক্তিটি হয়তো জানতেন না যে তার কণ্ডমের মানুষণ্ডলো মানুষের সুরতে অসুর ছিল। অসুরেরা কোনোদিন কোনোকালেও আল্লাইর দুনিকে মৈন্ত্রে নিওয়া তৌ দুরে থাক, বরং তেলেবেগুনে কলে গুঠে এবং অনেক ক্লেন্তে মারমুখী হয়ে গুঠে। গুই নিরাহ মোমিন ব্যক্তিটিকে তারহ কগুমের হোমড়া-চোমড়া হতে ছোট-বড় সবাই মিলে গণ্পিটুনি দিয়ে শহিদ করে ফেলল। সুগন্ধ নেবার নিয়তে কেহ যদি গরুর নাকের উপুরৈ ফুর্টি ধরে তা হলে গরু নুষী জিহ্বা বের করে উঁহা খেয়ে ফেলে। এই মোমিন ব্যক্তির হতভাগ্য সম্প্রদায়টিও গোলাপের সুগন্ধ নেবার যোগ্যতা থাকা ত্য়া দূরে থাক, বরং গরুর ভুমিকা পালন করে গেল। তাই আলাহর অনেক ওলিরা বলৈ থাকেন যে, এই দুনিয়ার বুকে সবচেয়ে বড় ত্যাগৃটি তোমাকে উপুহার দেবে সবচয়ে বড় শাস্তি তথা মৃত্যুদণ্ড। মৃত্যুর পূর্ব मुट्र्ज পर्यष्ठ अर्थे सामिन लाकि हुः भ कर्त्व वर्तन श्रुलने, राष्ट्र दे वामीत कुँछ स्तर लात्करा, क्वारा यि अर क्या छलात भूना फिक्क भारति। किन्न भूना দিতে পারে নাই। কেন পারে নাই? অসুরেরা কোনোদিন কোনোকালেও वानारत निर्वाष्ठिত सामिनक श्रर्थ कर्त निक्र भारत नारे। वामता क्वनमाञ्ज কোঁরানুল হাকিম-এই এ-রকম বেদনাদায়কু দুঃখন্তনক ঘটনাণ্ডলো দেখতে পাই না, বরং অনেক ধুর্মেই এ-রকুম ভূরি-ভূরি দৃষ্টান্ত দেখতে পাই।

व्यवित्य अर्थे स्मामिन मानुष्रि मैठ्यत व्यार्थ त्युष करापि कथा क्रानित्य फिल्म अर्थे वर्ल त्य, व्यामात श्रीठिशालक व्यामातक त्रश्मि-त्रत्थ वित्यस् ऋमापि करालन अवः मर्यामात श्रद्ध युष्ठक शांत्रत्व शांत्रवाष्ट्रिक अवः मरिमाष्ट्रिक

করলেন।

প্ট আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] পাঠাই না তাহার কপ্তুমের উপরে তাহার

পরে আকাশ হইতে কোনো সৈন্য এবং আমরা হই না অবতীর্ণকারী।

२৯. हेन् (युक्ति, यिक ना, ज़्वभार्हे, ना, निक्रुग्रहे, नट्ट्) कानाठ् (ष्टिल रथया, शाका, घंछा, रख, व्याष्ट्र) हैल्ला (ब्रक्साब, किंडू, वार्टीट, वार्ट्स, हांडा, ठरव, यहि ना, वानरलंग, ब्रक्टार्ट्स, अनेल, वाह, नहें, वान्टिल) गार्र्शांन् (वक्ष्यान, छिश्कात, छग्नक, छग्न, छग्नक, छग्ने আঁইয়াজ, হাতির চিংকার, বিলাপ, ক্রাই, শাউট, ব্লিম, ভয়ে আঁর্তনাদু করা, ष्ट्रेर्सून) असारिकाञानु (अ्कृत्, अकना, धुकंष्टि, अकंष्टिमार्ब, व्याप्नान, त्रिःशुन, ইনডিভিজুয়াল, গুন্লি, ইউনিক, আন্টুকুয়াল্ড, ইনুকর্মপেয়ারেবর্ল) ফাইজা (সুতরাং যখুন) হম্ (তাহারা) খাম্নিদুন্ (নিস্তব্ধ, শাস্ত, নিঃস্পুন্দ, নীরব, অূচ্ঞল, नितृह, প্রশ্মিত, ভ্রাসপ্রাপ্ত, আ্যাবেইটিং, কাম, ট্রাংকুইল, ফিল, কোয়ায়েট্)। প্ত এক্ষাত্র ধ্বংসধ্বনি ছাড়া কিছুই ছিল না সুতরাং যখন তাহারা নিধর-

निञ्जस (रहेशा शन्)।

- ১ ব্যাখ্যা : এই আয়াত দুটোর সামান্য বাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই একটি কথা সুস্পষ্টু দলিলরূপে পেলুমি আর তা হলো আল্লাহন্ত 'আমরা'-রূপটি ধারণ করে মানবীয় সুরতে উপস্থিত হতে পারেন। অমিরা এতকালু জানতাম যে ফেরেশতারা হব্ই মানবের আকার ধারণ করে, এমনকি বন্ধ পারীহত অবস্থায় ज्यतिक मारावार प्रत्याद्धन, यिष्ठ अर्रे कित्रमणाता भानवीय छन रूळ मन्त्रेन মুক্ত। কার্ণ, ফেরেশতাদেরকৈ আল্লাহ নফ্সগু দান করেন নাই এবং ক্রহণ্ড দান করেন নাই এবং নফ্স দান করতে গেলে ফেরেশতাদের অন্তর থাকার কথা এবং সেই অন্তর্য় দান করা হয় নাই। কারণ, এই আয়াতে প্রপুমেই বলা হয়েছে যে व्याकान रुळ काला प्रनावारिनी পाठाला रुग्न नारे। यिह धर्त लरे, अशाल व्याकाम सात्न तरत्रापुर्व अकान्न शापनीय विषय, ठा रत्न अधान खर्क कात्ना সৈন্যই পাঠানো হয় নাই। এই কথাটি প্রথমে বলা হলো এবং তারপরই বলা रला या, वामताअ श्वितिज रहे नारे ज्या श्वितिज रूज शल्य वाकात धातप করতে হয় এবং সেই আকারটি মানুষের আকার্ট হোক অথবা আল্লাহর অন্য य-काला পष्टक्रनीय चाकावर टाके ना कन। किन्न उराउ পाठाला रय नार। **এই ক**ওমটি আল্লাহর একজন খাস বান্দা তথা মোমিনকে একদম অন্যায়ভাবে रुणा कतात भर्त बोलार बाकाम रूळ काला स्नेन्यारिनी व्यथवा 'बामता' ব্রপটি ধার্ণ করে তথা মানব-আকার ধার্ণ করে আগমন করেন নাই। কারণ, श्रुकि ध्वः मुखानित पाताई मम्म कश्रमिति मन्पूर्वत्रत्य ध्वःम करत पिरलन। भीमारीन मुमा-लक्ष्यनकातीरम्त क्रना ॥-तकम वावमानि यूरा-यूरा, कारल-কালে সুনির্দিষ্ট করে রেখেছেন। কেই ব্যেঝে, কেই ব্যেঝে না। কৈই ফালত তর্কে লিস্ত হয়, কেউ দর্শনের গুরুগম্ভীর প্যাচু-মারা দার্শনিক ভুগভুগি বাজায়ী। उर्हे कश्वीिंटें बालार त्रवणारेट किन माशिए बरे अनारे फिलने ता, बकिए मानुषञ्जू अतितृत्र खेरके यान वाग्वित्रञ्जा, युक्ति-त्रके अवः त्रक्षन-गर्सन कतात क्तांता छिरूरे बात ना शाक।
- ৩০. ইয়া হাস্রাতান (হায় আফসোস, হায় হায়, হায় রে আক্ষেপ, পরিতাপ, মনস্তাপ) আলাল (উপর, উর্ধের, প্রতি, দিকে, অভিমুখে, বিষয়ে, সম্পর্কে, যুক্ত হইয়া, ভিত্তি করিয়া, ততোধিক, অধিকৃষ্ণ, উর্দেচ, উর্ধাদিকে, বিষয়ে, সম্পর্কে, আন, আপঅন, গ্রন্তার, এবার্ড) ইবাদি (তাঁহার বান্দাগণ, তাহার দাসগণ)।

প্ট হায় আফসোস, তাঁহার বান্দাগণের উপর।

+ मा (ना) ইয়াতি हिम् (छा हा एक्त काट्य व्याप्तियाट्य, छा हा एक्त निक्र है। আসিয়াছে) মিন্ (হইতে, প্রেকে, চেয়ে, মধ্য হইতে, অন্তর্গত, অব, পাট্ট অব, विनर्भिः पूँ, क्षम्र विमाः) तात्रुनिन् (तत्रुनं, पृष्ठं, वाठावांटकं, त्रःवाप्तवांटकं) देन्नां (वाठ्रीठ, वार्त्स, ष्टामा, ठरवे, योष्ट्रिना, किन्न, वक्षाव्व, व्यानस्तत्र, वकरत्रकं, उनिन, वाए, नए व्यानिएन) कानू (ष्टिन, व्यार्ष्ट, रुग्न) विरि (रेर्टा फिंग्ना, ठाराँउ

সঙ্গে, উহার দ্বারা) ইয়াস্তাহ্জিউন্ (তাহারা হাসিঠাট্টা করে, তাহারা উপহাস করে)।

পট তাহাদের কাছে আসে নাই রসুলদের মধ্য হইতে (এমন কেহ) যাহার

সঙ্গে তাহারা হাসিঠাট্টা (করা) ব্যতীত ছিল।

७५. व्यानास्टेंग्नाता (जाराता कि फ्रिथ नारें, जाराता कि फ्रिथ ना, जाराता कि काल ना, जाराता कि नक्ष करत ना) कास (क्ज, क्य क्रन, क्छिला, क्ज्यानि, क्ज्यूक्, राउँ साठ, राउँ क्षान) व्यार्गाक्ता (व्यासता क्ष्युक्, व्यासता कि नक्ष करत ना) व्यार्गाक्ता (व्यासता क्ष्युक, व्यासता कि क्षान्य कि व्याप्त कि

के जाराता कि प्रत्य नार, जाराप्तत वार्ण कश्वमधित मधा रहेळ कज्धितिक वामता ध्वःत्र कतिशाष्ट्रि? निक्तसर जाराता जाराप्तत फिर्क कितिशा

व्यात्रित्व ना।

७२. अशा (अवः, अ, व्यात, व्यितिष्ठ) हैन् (यिष्ट, यिष्ट ना, व्यवग्रहें, ना, निक्शहें, न्रह) कूल्नून् (अळ्डाक, या किছू, त्रव, त्रक्ल) लाम्सा (यथन, यारह्यू, उत्व, व्यात्रीठ, होड़ा नाह, नि) क्रामिडन् (त्रकल, त्रवाह) लाष्ट्राह्म (व्यामाप्टत काष्ट्र, व्यामाप्टत निकर्ष्ट) सूर्षाङ्गन् (उपिष्ट्रिठ कता रहेंद्व, राक्षित कता रहेंद्व, त्रमद्वठ कता रहेंद्व)।

প্ট এবং অবশ্যর্শ্ট সকলের প্রত্যেককে যেহেতু আমাদের কাছে উপস্থিত করা

रहेंद्व।

 तूरक ये तकस यूँ एे-बाद्मिला व्यासता प्रिचळ পार्डे प्ररूटे-बाद्मिलात सञ्जयामाठा रुट्ला शाह्मात्रक्षेत्री गराठान।

७७. ३য়ा (এবং, আর, ३) আয়াতুল (निদর্শন, চিহ্ন, শিক্ষা, দৃষ্টান্ত, নমুনা, আদর্শ, অলোকিক বস্তু, মোজেজা, [কোরান-এর] আয়াত, সাইন, মিরাকল, ভার্স, একজাম্পল) লাহমুল (তাহাদের জন্য) আরুদ (জমি, মাটি, প্রিবী, দেহ, ভুখন্ত, দেশ, আর্ব, ল্যান্ড, কান্ত্রি, রিজিয়ন, এরিয়া, প্রাউন্ড, সয়েল) মাইতাতু (মৃত, নিম্প্রাণ, নিজীব, প্রাণহান, মৃতব্যক্তি, লাইফলেস, ইন্যানিমেট, ডেড, ডিসিজড)।

প্ট এবং মৃত পৃথিবী তাহাদের জন্য আয়াত।

+ बार्डिशार्डनारा (बामरा विरंतिपति तेना रख्डा उरात्न क्रीतिण क्रि) अया (अतः, ३, बात) बाधताक्रना (बामरा तारित क्रि) मिन्रा (उरा रहेळ) रात्ता (भग्रामाना, भग्रा, तीक्रक्षा, तीक्र, तिष्ठि, अर्वन, त्रितियान, कर्न, तिष्ठ) कामिन्स (गुणताः, उरा रहेळ) रयाकृत्ना (जाराता शाय)।

ুপ্ট আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] উহাকে জীবিত করি এবং আমরা বাহির

করি শস্যদানা উহা হইতে, সুতরাং উহা হইতে তাহারা খায়।

७८. उसा (अवर, वात, ३) काव्यान्ता (वासता कित्राहि, वासता পरिपठ कित्राहि, वासता नियुक्त कित्राहि, वासता निर्मं कित्राहि, वासता निर्मंत्र कित्राहि, वासता विर्मात कित्राहि, वासता व्याप्त कित्राहि, वासता वात्र कित्राहि, वासता वात्र कित्राहि, वासता वात्र कित्राहि, वासता वात्र कित्राहि) किरा (उरात सक्ष्य) कान्नाण्नि (वाणानधिन) सिन् (रहेट्ट, व्यक्त, क्रांष्ट्र) कान्नाणिन् (वाणानधिन) सिन् (रहेट्ट, व्यक्त, वात, व्याप्त, व्याप

প্ট এবং আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] তৈরি করিয়াছি উহার মধ্যে আঙুর এবং খেন্তুরের বাগানগুলি এবং আমরা প্রবাহিত করি উহার মধ্যে ঝরনাগুলি।

୯୯. निशाकून (याराळ ठाराता খार्टळ পারে) मिन् (रूटेळ) मामातिरि (উरात कनममूर)।

প্ট যাহাতে তাহারা খাইতে পারে উহারু ফলসমূহ হইতে 🕽

+ अग्ना (अवः, जात, अ) मा (ना) जामिनाज्य (छेंरा मृष्टि कता, छेंरा ठिति कता) जार्रिष्टम् (जाराप्तत राज्धनि)

॰ अवः छैरा त्रृंष्टि कदूत ना ज़ार्श्वास्त्रंत राजधीन्।

+ আফালা (তবুও কি না) ইয়াশ্বুরুনা (তাহারা শুকুর করে, তাহারা কৃত্যুতা প্রকাশ করে)।

প্ট তবুগু কি তাহারা কৃত্যুতা প্রকাশ করে না?

ফলু-ফলাদি উৎপন্ন হয়। মুরা মাটিতে বৃষ্টির পানি বর্ষণের দ্বারা যেমন জীবনের অদ্ভিত দেখতে পাঁই তেমনি মৃত মানুষকে সে-রকমভাবেই আল্লাহর দেওয়া বিধান অনুসারে পুনরায় জীবন দান করা হয়। খেয়ে বেচে থাকবার উপকরণ रिসেবে প্রথমে খাদ্যিশস্যের কথাগুলো বলা হয়েছে এবং পরে আনন্দ ৪ ভোগ-विनास्त्रत क्रना व्यत्नक तक्रमु कनमुलत क्या वना रखाए। अकर्षे नऋ कतात বিষয়াট হুলো যে, মানুষু জমি চাষ করে বজি বপন করে থাকে, কিন্তু উৎপাদন করার শক্তি সৃষ্টি করুটি মানুষের হাতের কাজ নয় তথা ইহা মানুষের পক্ষে অসম্ভব। আমাদের প্রতিপালকের রহমানরপী দান হতে উহা উৎপন্ন ইয়। কেমন করে বীঙ্গের ভূতের জাবনী শক্তিপ্রবেশ করে শস্য এবং ফসলুসমূহ উৎপন্ন হচ্ছে সেই গোপন জীবনী শঙ্গিটি নব-নুবু রূপে উদ্ভাবন করার শঙ্গিটি দেওয়া হলেও वात्रम अवः शाश्नीय क्रीवनी मिक्रिंगित क्रमन करत अवः काशा रूक वाशमन ঘটল এই প্রশ্নের উত্তরটি অজানাই থেকে যায়।

्र त्रूत्राना (सृष्टिक्षासग्र, श्रूमःशिष्ट, सराপति्ब, ध्रुत्नन, सरिक्षांत्रिष्ट, श्रीत्वाषिठ, स्टाना (नाट्नान्य, व्यानागठ, नरागाप्य, उन्तान, नार्नाष्ठ), श्रीत्वाषिठ, स्टान, व्यार्ट्स, श्रीत्वाष्ट्रिक, स्टान, व्यार्ट्स, श्रीत्वाष्ट्रिक, स्टान, व्यार्ट्स, श्रीत्वाष्ट्रिक, व्यार्ट्स, श्रीत्वाष्ट्रिक, व्यार्ट्स, व्यार्ट्स, व्यार्ट्स, व्याद्ध, व्यार्ट्स, व्याद्ध, व्यार्ट्स, व्याद्ध, वार्त् (क्रिंस, मार्टि, व्हेंर, शृंशिती, खूंशञ्ज, क्रम, वार्च, न्यानु, कांच्रि, तिक्रियनं, এরিয়ী, প্রাউন্ড, সয়েল) ওয়া (এবং, আর, ও) মিন্ (হইতে, থেকৈ, চেয়ে) व्यान्कृतिहिस् (ठांशांस्तुत नेक्त्रत्रसूर्थ निकृत्त्रत तंश्ते वर्शांत ठांशास्त्रत क्रिक्ट क्रिक्ट वर्षां वर्षां क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक (याष्ट्रा) ना (ना) रैग्रानाभुन् (ठ्राराज्ञा कात्)।

প্ট যিনি মহিমান্বিত (তিনি) সৃষ্টি করিয়াছেন সব কিছু জোড়ায়-জোড়ায়, यांश क्रवाय क्रींभळ अवः ठाशांक्त्र नक्त्रत्रम्य क्रिंग वना रेंग्र नार्थे। रहेळ अवः

याश ठाशता ऋात्न ना।

৩৭. ७য়া (এবং, ७, আর) আয়াত্ (निर्म्यन, চिर्ल्ट, শিক্ষা, দুর্ফীয়ে, नমুনা, वार्म, व्यत्नीकिक वश्व, सार्छका, [कांतान]-अत् वार्गिल, पार्टन, भिताकेन, ভার্ম, একজাম্পল) লাহমুল (ত্রাহাদের জ্বা) লাইলু (রাজি)।

॰ विद्यास्त्र अने जार्कि (बर्कार्ट) बाह्यार्ज

+ नात्र्लाश्व (जासता ট्रानिशा जानि, जासता जपूत्राद्विত कृति, जासता চামড়ার মতে খিসাইয়া দেই, আমরা পূর্থক করিয়া ফেলি) মিন্হ (উঁহার মধ্যে, উহা হইতে, উূহা গেকে) নাহারা (দিনকে) ফাইজা (সুতরাং যুখন) হম্ ্তাহারা) মুঙ্গলিমূন (অন্ধকারাচ্ছন্ন, আঁধারে ঢাকা, অন্ধকীরে ডুবিয়া যায়, ाठाभुताष्ट्यत्र)।

कै जामेता [तरुतहात तमा रुख़ाष्ट] जभभातिल कति छैरा रहेटा फिनट्क

সুতরাং যখন তাহারা অন্ধকারে ডুবিয়া যায়।

७৮. ३য়ा (এবং, ३, আর) गास्त्र (সূর্য) তাজ্বি (প্রবাহিত হয়, চলিতেছে, জারি রহিয়াছে, হয়, সংঘটিত হয়, সম্পন্ন হহতেছে, অনুষ্ঠিত হয়তছে, ফ্লো, ফ্লাক্স, স্ক্রিম) লিমুস্তাকার (স্থায়ী নিবাসের জন্য, বসবাসের জায়ণার জন্য, वात्रश्चात्वतं क्र्ना, व्यव्श्वावश्चलतं क्रना, विश्वाक्षश्चलतं क्रना, व्यवश्चात्वतं क्रना, वार्तात्मत कना) नांश (ठाशत)। १ अतुः भूर्य ज़ेशृत् व्यवशालत् कना पृत्रिक्टिश

+ क्रानिका (अट्टेंग, अटे, छेटा, अटेंग्नि, फांग्ने, फांग्ने अशान) ठाक्फिक्ल (ठक्षित, छागा, निश्चित, व्यक्ष, श्रिट्टिक्टिल्यन, क्टेंग्ने, ट्यम्प्निन, ल्रंगे) व्यक्तिक्ल (सराभद्राक्तस्मानी, मुक्तिमानी, श्रेठाभमानी, विक्रसमानी) व्यानिस् (त्रर्वक्राञ, संराक्षानी, त्रर्वक्र, असनितिरास्ट्री।

প্ট গুইটাই মহাজ্ঞানী মহাপরাক্রমশালীর (নির্ধারিত) তকদির।

७৯. अग्रान (ध्रवः) कामाता (एन्ट्र, एंग्रं) कार्रमत्वाञ्च (व्यामता वित्राव कित्रा निर्वात कित्रा दिशाष्ट्रि, व्यामता वर्णन कित्रा दिशाव कित्रा निर्वात कित्रा निर्वात कित्रा निर्वात कित्रा निर्वात कित्रा मानाकिना (मिक्षिन्ममूट, व्यवज्वत्व काग्रगाममूट) टाउठा (यठक्रप वर्ष्णु, व्य वर्ष्णु, यथन, ध्रमनिक) व्याप्ता (कित्रिया व्याप्ता, श्रद्धा, व्याप्ता, व्याप्त

প্ট এবং আমুরা বিহুবচনে বলা হয়েছে। হিসাব করিয়া নির্ধারণ করিয়া দিয়াছি চন্দ্রকে (উহার) মঞ্জিলসমূহ, যতক্ষণ পর্যন্ত পুরাতন খেন্তুর ভালের মতো

প্রত্যাবর্তন করে।

े व्याध्या : अर हार्वि व्याद्यात्म्य त्याध्या विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्वत्म विश्व क्यां क्या

छैंरा त्राधातम सानुष कात्न ना व्यथता तुर्वेत्व भादि ना।

मानुरसंत नक्षेत्रिश्टला अक्ट श्रिकिशांत व्यश्नि। अक्षे लक्ष कतात विसर्गि हिला, अशांत किन्न कर मक्षि व्यवसात कता रश नि। कातप, कर क्रम एश ना, क्रमाश्र्म करत ना अवर करत वस्वचन रश ना। नक्ष्मत वस्वचन 'व्यानकृत्र' रश, किन्न कर अक, अक्क अवर व्यश्वः। त्रृण्ताः, करतंत वस्वचन रवात श्रुष्ट अर्थः ना। करु-क्ष्मण्यत मुखाः व्यानत्र व्यानत्र श्रुष्ट ना। करु-क्ष्मण्यत मुखाः व्यानत्र व्यानत्य व्यानत्र व्यानत्य व्यानत्र व्यानत्र व्यानत्य व्

व्यंताव तेन एक, अया मिन कुनिन मार्रेशिन थानाकना काछकार्रेनि ना व्यान्ताक्य जाकार्कनात्वन — व्यश्वार, व्यामदा अट्याक क्रिनिम क्रामुग्य-क्रामुग्य मिन कित्राणि। मस्त्रेव व्यामदा उपहर्म अर्थ क्रिनिम क्रित्र मार्रेशिम नेश्व व्याम्राट्य तेना राया क्रिक्ट क्रामुग्य व्याम्राट व्याम्राट तेना राया क्रिक्ट अर्कि व्याम्राट व्या निम्मन व्यथता मुम्मे पूर्ण । अ- क्रिक्ट ताटक अर्कि तरम्पूर्ण व्याम्राट व्याम्राट विम्मन तेन विष्ट त्र मुर्गनित (मा.)- अत् त्य क्षित्राक्षत घर्षनिति प्रतिकृति विम्मेन तेना विम्मेन तेना विम्मेन विम्मेन

নি। কেন?

'लिस्निएन বরাত' তথা বরাতের রঙ্গনী, 'লাইলাতুল কদর' তথা কদরের রাত্রি – এই কথাগুলো দারা আধ্যাত্মিক জগতের মাঝে প্রবেশ করার অনেকগুলো ইশারা পাই। তাই বলা হয়েছে, যখনুই দিনটিকে টেনে নেগুয়া হয় তখনই রাতের অন্ধকার দেখা দেয়। মানবীয় জীবন্টিকেগু কি এই দিন আর রাত্রির মতো আলো-অন্ধকারের দোলনায় সারাটি জীবন্দলে যেতে হয়?

কোৱাৰ অন্যন্ত বলছে, ইউব্শি লাইলান্ নাহাৱা ইয়াত্লুবুহ হাসিসা – অর্থাৎ, রেজনী দিবসটিকে ঢাকিয়া ফেলে এবং রজনী দিবসটিকে তাড়াতাড়ি ভাকে।' এই আয়াতটির বহুমুখী ব্যাখ্যা করা যায়, কিছু আর এগিয়ে গেলাম না।

আট্রিশ নম্বর আয়াতে বর্ণিত এই বিশাল সূর্যটি যাহা এই পৃথিবী নামক গ্রহটি হতে তের লক্ষ গুণ বড়, অর্থাৎ তের লক্ষ পৃথিবী একত্র করলে সূর্যের সমান হয়, সূত্রাং এই বিশাল সূর্যটি তাহার অবস্থানের জন্য আপন কক্ষপথে অবিরাম ছুটে চলছে এবং এই বিষয়টি কি একটি যেনতেন বিষয়, নাকি

'গ্রুইটাই মহাপরাক্রমশালীর (নির্ধারিত) তক্দির?

রচিত কোরান-তফসিরটি পড়ে দেখতে পারেন।

80. ना (ना) मास्यू (यूर्य) हैयास्वाभी (विद्धार कित्या, रहेट भाद्य, क्रस्टा ताट्य) नारा (उरात कर्ना) वान् (या, वह या, रहेटा, विषया, मन्मटर्क) दूर्विकान् (धित्या किनदित, नाभान भारति, भार्या भियाष्ट्र) कामाता (एन्द्र, छार्छ) अया (वर्, व्यात, ३) ना (ना) नारन् (तावि) माविकन् (व्यथभामी रथया, मासद्व वाड़ा, वाटकम करा, मासद्व वाजा) नाराति (दिन)।

के त्रुर्य क्रेंबर्ज़ा तात्थ ना उंशांत कना त्यं एक्ट्रिक धीतशा किनित्र भात अवः

वाबि फिनरक विशेष कविरा भारत ना।

+ ७शां (अवर्, व्यात, ७) कुल्लूने (श्रट्णक, श्रिटिं, मर्त, मत, मुस्य, मुस्य, मस्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मक्स्य, मिल्ल, व्यासार, निशात) कालांकिन (भितिक्रसण भ्य, कक्स, व्यतिवें, श्रमिक्षण भ्य, मार्क्ट) हशामुत्रूहन (माठात काट्ट, क्रुठणिट्टू एटल, मश्रतण करत)।

প্ট এবং প্রতিটি কক্ষপথের মধ্যে সাঁতার কাটিতেছে।

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতটির ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে আমাদের প্রথমেই মনে রাখতে হবে যে, কোরান-এর এই আয়াত প্রায় দেউ হাজার বছর আগে বলা হয়েছে, যখন বিজ্ঞানের প্রাথমিক অবস্থাটিগু বিরাজ করত না। সেই অদ্ধুকার যুগে প্রহ-নক্ষত্রের বিষয়গুলো কা নির্ভুলভাবে কাজ করে যাচ্ছে তার বর্ণনাটি পড়ে অবাক হবারই কথা। সেই প্রাচীন যুগে প্রহ-নক্ষত্রের এমন সূক্ষা ও নিখুঁত বর্ণনাগুলো আজও বিজ্ঞানীদেরকে বিশ্বিত করে তোলে। সুর্যকে তার আপন কক্ষপথেই চলতে হয়, তাই চন্দুকে ধরে ফেলবার প্রশ্বই প্রতে না। কারণ, চন্দু একটি উপপ্রহ। এখানে বোঝানো হচ্ছে য়ে, প্রতিটি প্রহ-উপপ্রহ আপন-আপন কক্ষপথে ছুটে চলছে এবং কোনো প্রকার বিশৃঞ্জলা রাখা হয় নি। তা ছাড়া সূর্য এবং চন্দু এবং সমস্ত প্রহ-নক্ষত্র তোহিদে বাস করে তথা নিজম্ব মতামত প্রকাশ করার ক্ষমতাটি কাহাকেও দেওয়া হয় নাই। প্রকৃতির নিয়ম, যে-নিয়মটি আলাহ কর্তৃক দেওয়া হয়েছে সেই নিয়ম ভঙ্গ করে রাত্রি দিনের অপ্রবর্তী হতে পারে না এবং হবার বিধানটি রাখা হয় নি। সবাই তথা নভোমগুলের যা-কিছু আছে সবই আপন-আপন কক্ষপথে সাতার কার্টছে তথা দ্রুতগতিতে ছুটে চলছে। দেড় হাজার বছর আগের ভাষাগুলো দিয়ে মূল বিষয়টি তলে ধরার জন্য রূপক শব্দগুলো ব্যবহার করতে হয়েছে। তা না হলে প্রাচীন যুগের মানুষেরা এইসব নভোমগুলের রহস্যগুলো ধারণায়ও আনতে পারত না। আধুনিককালের বিজ্ঞানীরা কোরান-এর মাঝে খুঁত ধরতে গিয়ে সব কিছু একদমে নির্ভুল পেয়ে অবাক বিশ্বয়ে পরম শুদ্ধাভরে কোরান-এর বাণাগুলো মাথায় তুলে রেখেছে।

85. ३য়ा (এবং, আর, ३) আয়াতুল্ (निष्टर्मन, िष्टर्क, िमक्का, पृच्छान्न, नमुना, আদর্শ, অলোকিক বস্তু, মোজেজা, [কোরান-এর] আয়াত, সাইন, মিরাকল, ভার্স, একজাম্পল্) লাইন্ (তাহাদের জন্য) আন্না (যে আমরা বিহুবচনে বলা হয়েছে], নিশ্চয়ই আমরা, অবৃশ্যই আমরা) হামাল্না (আমরা আরোহণ করিয়াছি, আমরা উপরে গমন করিয়াছি, আমরা উপরে উঠিয়াছি, আমরা বহন করিয়াছি, আমরা গর্ভধারণ করিয়াছি, গর্ভবতী হয়য়া, ফুল ধারণ করা, চাপাইয়া দেয়য়া, আরোপ করা, কাধে তুলিয়া লয়য়া, দায়ত অর্পণ করা, বোঝাই করা, ক্যারি, বিয়ার, চু বি প্রেণন্যান্ট, চু বিয়ার ফুট, ইমপোজ্ঞ) জর্রিয়্যাতাহম্ (তাহাদের সম্ভান-সম্ভাত, তাহাদের বংশধর, তাহাদের আঙ্গলাদ্) ফিল্ (তে, এ, মাঝে, মুধ্যে, অভ্যম্ভরে, ভিতরে, বিষয়ে, সম্বন্ধে, কালে, সময়ে, ইহাতে, অভিমুখে, প্রতি, ইন, উইদিন, অ্যামাং, নেয়ার) ফুল্কি (নোযান, কিশতি, জাহাজ, পাত্র, আরোহণ করিবার আধার) মাশ্হন্ (বোঝাইকৃত, ভর্তি, ভরা, পরিপূর্ণ, সম্পূর্ণ)।

के अवरे ठांराप्तंत क्र्नां व्याशिष्ट्रं, व्यक्तिंता त्य व्यात्तार्थ कतारशाष्टि ठाराप्तत

আগুলাদদেরকে বোঝাই করা নৌকার মধ্যে।

े वाशाः : शुरें क्षां क्षेत्र वाशावित मामाना वाशाः निश्व भिरत क्षिय क्षेत्र विषय रित वाशाः : शुरें क्षां क्षेत्र वा दानि ता महित करा निश्व क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र वा रित करा वा रित करा करा का रित करा वा रित वा

৪২, গ্রয়া (এবং, আর, গ্র) খালাকুনা (আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] সৃষ্টি করিয়াছি) লাহুম্ (তাহাদের জন্য) মিন্ (হুইতে, থেকে, চেয়ে, মধ্য হুইতে, অন্তর্গত, অন্তর্ভুক্ত, অপেক্ষা, দ্বারা, যাবং, এর, মধ্যন্থিত, অব, পার্ট অব, विनः भिः हूं, क्रम क्षमाः) मित्रनिष्टि (छम्नूत्रभ, खनूत्रभ, छमारतप, छभमा, त्रम्भ, त्रमकुक्क) मा (यारा) रहात्रकावृन् (छाराता खाद्वारेष कद्व)।

প্ট এবং তাহাদের জন্য আমারা [বহুবচনে বলা হয়েছে] সৃষ্টি করিয়াছি

তদনুরূপ হইতে যাহাতে তাহারা আরোহণ করে।

80. ३য়ा (এবং) ইন্ (য়िष्, য়ष्टि ना, অবশ্যই, ना, निक्षाই, নহে) नामा (আমরা [বহুবচনে] ইচ্ছা করি, আমরা চাই) নুগ্রিক্হম্ (তাহাদেরকে আমরা নিমন্ধিত করিয়া ছিতে পারি, তাহাদেরকে আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] ডুবাইয়া ছিতে পারি) ফালা (সুতরাং না) সারিখা (ফরিয়াদ, সাহায়্যকারী, চিংকার, আর্তনাদ) লাহম (তাহাদের জন্য) ঽয়া (এবং, আর, ৪) লা (না) হয়্ (তাহাদের) ইয়ুন্কাজুন্ (তাহারা পরিয়াণ পাইবে না, তাহারা নাজাত পাইবে না, তাহাদেরকৈ ছাড়াইয়া আনা যাইবে না, তাহাদেরকে নিম্কৃতি দেওয়া হইবে না)।

প্ট এবং যদি আমরা চাই তাহাদেরকে নিমক্ষিত করিয়া দিতে পারি আমরা [বহুবচনে বুলা হয়েছে] সুতরাং তাহাদের জন্য সাহায্যকারী (পাইবে) না, এবং

छाराता পतिबाप পार्टेख ना।

88. हॅल्ला (वाणील, वाफ, शाष्ट्रा, जर्दा, यिक ना, किन्न, अक्साञ्च, वानत्मन, अक्ट्रमूक, अनिल, वाफ, नए वानिले तार्माणान् (तरमंज, वानुश्रम, एसा, स्मरत्वानि, वानुकन्मा, कर्ज्या, क्रमानीलजा, एतफ, ममजा) मिन्ना (वामाफ्त निक्ष रहेळ, वामाफ्त पक्र रहेळ) असा (अवः, वात, अ) माजावान् (ज्ञाणात नामश्री, क्रीवन उपज्ञाम, नामश्री, नन्मिल, वामवावपञ्च, मूथ, या ममझ क्रिनिम काळ नारम, मामीत व्यवस्थान्यासी क्रामा-काभफ्-फाणाणा एतआ, अयस्य क्रिनिम काळ नारम, मामीत व्यवस्थान्यासी क्रामा-काभफ्-फाणाणा एतआ, अयस्य क्रिनिम, काळ नारम अमन क्रिनिम, उपकाद्यत क्रम्य) हेला (फिट्क, श्रीक, निक्ष्ण, प्राप्त, नामाफ, व्यवसि, पू, पूर्वार्फ, व्याभूष्ट) हिन् (किन्नूकान, ममस, क्रम, मिन्नूकान, ममस, क्रम, मिन्नूकान, ममस, क्रम, मिन्नूकान, ममस्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, ममस्य, क्रम, मिन्नूकान, मामस्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, क्रम, मिन्नूकान, वापक, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मास्य, क्रम, मिन्नूकान, मिन्नूकान

॰ कि ब्रुजाश्वाप्तत् [वस्वेष्ठज़ वना स्याप्तः] निक्र स्टेट तस्थ अवः

কিছুকাল পর্যন্ত জীবুনু উপুড়োগ (করিতে দেগুয়া হয়)।

💲 ব্যাখ্যা : এই তিনটি আয়াতের কথাগুলো রহস্যপূর্ণ এবং রূপক ভাষার व्यावतुर्प भठारक मिछि कता रखार वर्ण मल रहा बर व्याह्मार जिनिएत বিস্লারিত ব্যাখ্যাটি জানবার আগ্রহ থাকলে অনুরোধ করব শাহ সফি সদুর উদ্দিন আহমদ চিশতি-রচিত কোৱান দর্শন নামকৈ তিন খণ্ডে রচিত কোৱান-এর তফসিরটি পড়ে দেখতে পারেন। এ-জন্যই বললাম য়ে, এই তিনটি আয়াতের উপর নির্ভর করে অনেক তফ্সিরকারক নুহ নবির কিসতির কথাটি উল্লেখ করেছেন এবং মহাপ্রাবনের ঘটনাটি উল্লেখ করৈ বলেছেন যে সেই যুগের त्रभूष्ठ (सामिन भूत्रनमानफर्तेक् लोकाय अठालीं रखिण। वना रख शाक ख, পৃথিবীর যত বৈকম পশু-পাখি আছে সবু কিছু জোড়ায়-জোড়ায় গুঠানো হয়েছিল। ধরে নিলাম, নুহ নবির কিসতিটি বিরুটি-বিশালু একুটি কিসতি, কিছু **এ-** किंत्रित सुरक्षा क्रिंग करत वाघ-वाघिनी, त्रिश्ट-त्रिश्टी, ट्रिंग-ट्रीतर्गी, গন্থার-গন্তারান – এভাবে জোভায়-জোভায় নেকিটিতে স্থান দিতে গেলে সেই *जिंकात जायुक्त कम्रभक्त भर्याम लाथ एतात लिंका रहे* रया। कातप, अठ দিনের মহাপাবনে সিংহ-বাঘের খাদ্য মাংস, অন্যান্য জীব জন্তদের খাদ্য ঘাস গ্র বনলতা হৃত্যুদি রাখার কথা। প্রাশ্বিক্ষ টুনের জাহাজ বানালো তো দুরে থাক, সেই দিনে সেই যুগে কাঠের টকরা দিয়ে এক হাজার টনের জাহাজ वानाता यात्र कि ना ठाड़ी भाठत्कत विदिवत्कत काट्ट ठूटन हिनास। यहि वना दश <u>– যায়, তা হলে বলার কিছু নাই। আর যদি বলা হয় – ইহা অসম্ভব, তা হলেপ্র</u> বলার কিছু নাই। শুধু একটি কথাই বলতে চাই যে, কোরান-এর এই তিনটি व्याग्राण की गछीत तरमापूर्व कराष्ट्रता वनष्ट व्यात स्मर्थे करात मस्म नुर निवत किम्णिटिक अल यण तक्म शिक्षाभित्वत व्याणा कित्रा छत्त ताणा रताष्ट्र। एकमितकातकता अक्वात छूत्वर मुण कित्रा वनक्ण हार्रेन ना त्य, अर्थे व्याग्राण्यत्वात व्याणाणि व्यामात्मत्व काना नार्थे। मूणताः, व्यथम निश्क व्यक्तपर्के श्रीकात कर्त्व निनाम त्य, अर्थे जिनिंगे व्याग्रात्मत्व व्याणाणि व्यामात क्राना नार्थे।

8৫. ७য়ा (এবং, আর, ७) ইজা (যখন, ৩ই সময়, হঠাং) কিলা (तला হয়) লাহমুত্ (তাহাদেরকে) তাকু (তামরা ভয় কর) মা (যাহা) বাইনা (মধ্যে, মাঝে, দুইটি বয়র মধ্যে অবয়া বর্ণনা, মাঝখানে, মধ্যবর্তী সময়ে, দুইয়ের মধ্যে, পরক্ষরের মাঝে, বহর মধ্যে, অভ্যন্তরে, ভিতরে, বিটুইন, এমাং, অ্যামড্রুই), আইদিকুম (তামাদের হয়সয়হ ['আইদি' শব্দটি বহর্বদন, একবচনে 'ইয়াদ'। ইয়াদ অর্থ হাত, হয়, হাতল, আয়িন, ক্ষমতা, নিয়য়ণ, দখল, আয়য়, সাহায়্য, সমর্থন, ভূমিকা, (ঘড়ির) কাটা, হ্যান্ড, হ্যান্ডেল, পায়য়র, কর্মেল, ইনফুয়েস, অথারটি, হেল্ল, এইড]) ঽয়া (এবং, আর, ৪) মা (যাহা) খাল্ফাকুম (তামাদের পিছনে, তামাদের পশ্চাতে) লাআল্লাকুম (যাহাতে তামরা, যেন তামরা) তুর্হামুন্ (রহমত পাইতে পার, তোমাদের উপর রহম করা হউক)।

প্ট এবং যখন তাহাদিগকে বंলা হয়, তোমরা ভয় করো যাহা তোমাদের হস্তসমূহের মধ্যে এবং যাহা তোমাদের পিছনে (আছে), যাহাতে তোমরা রহমত

পাইটে পারো।

े तुराश्रा : ब्रहे बाराज बालाह्त त्रहम्य भाग्रसात बागा शाकल बर्गीय बद्द छित्रिया किता करात कराणि तला हरस्र । छित्रिया छातना स्वित्र अधिक भर्य छलात करा प्रात्मान शाकल तला हरस्र ॥ अधिक भर्य छलात करा प्रात्मान शाकल तला हरस्र ॥ अधिक प्राप्त भर्य ॥ अस्य भर्य अपने विषयणिक प्रात्मान शाकल तला हरस्र ॥ अधिक व्यवस्थ विवस्थ विवस्य विवस्थ विवस्य विवस्थ विवस्य विवस्थ विवस्थ विवस्य विवस्थ व

8७. ३য়ा (এবং) য়ा (ना) তাতি হিম্ব (তাহাদের কাছে আসে) য়िन् (হইতে) আয়াতিম্ (আয়াত, চিহ্ন, শিক্ষা, দৃষ্টান্ত, নমুনা, আদর্শ, মোজেজা, সাইন, মিরাকল ভার্স, একজাম্পল) মিন্ (হইতে, থেকে, চেয়ে) আয়াতি (নিদর্শনাদি, আয়াতসমূহ) রাব্বিহিম্ (তাহাদের রবের) ইল্লা (ব্যতীত, বাদে, ছাড়া, তবে, যদি না, কিন্তু, একমাত্র, আনলেস, একসেপ্ট, গুনলি, বাট, নট আনটিল) কানু (ছিলু, আছে, হয়) আন্হা (তাহা হইতে, তাহার নিকট হইতে, তাহার উপর) মুরিদিন্ (মুখ ফিরাইয়া লয়, বিমুখ, পরিহারকারী, বিরত, স্পৃহাহীন, নিবৃত্ত, কায়ু, উপেক্ষাকারী, প্রত্যাবৃত্ত, নিরম্ত)।

कै अवः जाशास्त्र काष्ट्रे बाग्नाजू रहेळ बालू ना <mark>बाग्नाजममुद्</mark>रत मध्य रहेळ

তাহাদের রবের, একমাত্র তাহারা ছিল তাহার টুপর উপেক্ষাকারী।

े व्याचारा है बेहें व्याचारित व्याचार निचळ शिर्व व्याच्छ हो त्य मानुत्यत क्रमा प्रक्रमाधा हता अर्छ मा त्वित्य व्याचार व्याचाय व्याचार व्याचार व्याचार व्याचार व्याचार व्याचार व्याचार व्याचार व्याचाय

বোঝা যায় না। সূতরাং, ধ্যানসাধনাটি হলো রবের পরিচয়ের বাস্তব সত্য আর **পक्रा**ष्ट्रद्ध मुस्थ-मुस्थ त्रदेवत् अतिष्ठग्न कानात् विষয়গুলো অবাস্তব। এই অবাস্তব ক্থাওঁলোর যারী নাগরআলি আর সাগরআলি তারা সুপথে আসে বটে, কিন্তু স্ঠিক পুথটির পরিচয় জানুতে পারে না ুএ বড়ই সুক্ষা বিষয়, সুক্ষা ধোঁকাবাঙ্গি। এবং সুপথ বলাটি যে এদের একটি সুক্ষা ধোঁকাবাজি তা তখনই सर्स-सर्स् तृषात्र शीदा यथन जायक किष्टुमिन धानेजायनाग्न त्र शास्त्रन। अस রবের পরিটয়টি বাহিরে থাকে না, বরং আপন দেহের অভ্যন্তরে হুদয়ের মাঝে অবুস্থান করে। সূক্ষ্ম খান্নাস সূক্ষ্ম ধোূকার দেয়ালটি নফ্স এবং রবের মাঝে দাঁড় করিয়ৈ রাখে। যখন সাধক এই সক্ষা খান্নাসের দেগুয়া দেগুয়ালটিকে धानगाधनात माधुरम भूवः मारामि जानाँछित मर्सो पूर्त त्यत्न ष्टिन्न कत्रछ भारत ज्थनर तर्वत পतिष्यपि পतिपूर्वतर्ण धता एया। जार वना रुखे शास्त्र, भान व्याताका नाकुत्राप्ट काकाम ब्याताका तात्वाप्ट – उथा, विनि ठात व्यापन নফসটির পরিচয় জানতে পেরেছেন তিনিই রবের পরিচয়টি জেনে ফেলুছেন।

সুতরাং, আপন নফ্সের সঙ্গে অবস্থান করা আপন রবটির পরিচয়টি জানা যায় বা, যতক্ষণ না ধ্যানসাধনার মাধ্যমে খান্নাসের দেওয়া অতিসূক্ষা দেয়ালুটিকে ভেঙে ফেলুতে পারে। এই জাতীয় লোকেরীই রুবের পরিচয় জানীর विषश्चि रिक मुंच कितिया लिय ज्या अतार उपाक्राकाती, अतार में राहीन,

এরাই বিষুখ।

৪৭, ত্রিয়া (এবং, আর, ৪) ইজা (যখন, ৪ই সময়, হঠাং) কিলা (বলা হয়) লাহম (তাহাদেরকে) আন্ফিকু (তোমরা ব্যয় করো, তোমরা খরচ করো) মিম্মা (যাহা, যাহা হুইতে, কী হুইতে, কীসের) রাজাকাকুমুল্লাহু (আল্লাহ্ ळाभारमंत्रक (त्रक्रक मिशार्ष्ट्न)।

क्ट अवः यथन ठाड्राफिंगत्क वना रहा, छामता थत्र कर्त्वा यारा खानार

তোমাদেরকে রেজেক দিয়াছেন।

े + काँना (বলৈ) नाकिना (याशता) কাফাক (কুফরি করিয়াছে, কাফের) निन्नाकिना (তাशদ্রে জন্য) আমানু (ইমান অনিয়াছে) আনুত্ইমু (আমর্ কি খাগুয়াইব) মান (যে, কেউ, কাহাঁৱণ্ড) লাগু (যুদি) ইয়াশার্ড (ইচ্ছা করেন) व्यानार् (व्यानार्) व्याञ्चाक्षारं (जारात्ने शाउरार्रेत्व, जारात्ने शाउरार्रेत्ज পার্বেন)।

প্ট যাহারা কাফের (তাহারা) যাহারা ইমান আনিয়াছে (তাহাদেরকে) বলে. व्याभता कि शाउराहित यांहात्क येषि व्यानाह हैष्टा कत्त्वन (जांहा हहेत्न) जांहात्क

शाअशाहरू भारतन।

+ ইন্ (যদি, যদি না, অবশ্যই, না) আনতুষ্ (ত্যেষরা) ইলুলা (একমাত্র, निष्ठ, तर्रेंगी कि (शर्या, क्यान्ति, वाज्या क्यान्त्र, विश्वान्त्र, विश्वान्त्र, विश्वान्त्र, क्यान्त्र, क्यांच्या, क्यांच्या, व्यान्त्र, विश्वान्त्र, व्यान्त्र, व्

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াতটির ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই রেজেক সম্বন্ধে বলতে হয়। কারণ, আল্লাহর বেজেক দু'রকম হতে পারে। প্রথমুটি অপরিবর্তনীয় রেজেক। এই রেজেক আল্লাহ্ন নিজেই তার খাস বান্দাদেরকে দিয়ে থাকেন এবং অপর রেজেকটি হলো পুরিবর্তনীয় রেজেক। এই রেজেক মানুষের মাধ্যমে অথবা সমাজের দ্বারা বিলিবণ্টন করা হয়। কাফেররা আসল বিষয়টি বুঝেগু নিজেদের হীনশ্বার্থের প্রশ্নে বলে থাকে য়ে যারা গরিব লোক তাদেরকে তো আল্রাহই খাগুয়াতে পারেন এবং কারো উপর ভরসা করার দরকার হয় না। कार्फितरम्त अर्थे ध्रतनित भागावित् उपत वालार वनस्थ या, कार्फितरम्त अ-त्रकम श्रकागङिमिछि अकषम विद्याञ्चिकत छ्या याश छन्छ ভाला लाश व्यवह

ভেতরে প্রতারণার ফাঁদটি লুকিয়ে থাকে। তা ছাড়া কাফেরেরা ইমানদারদেরকে বিদ্রান্তির মধ্যে বাস করছে বলে সাব্যস্ত করতে চায়। যে-সকল কাফেরেরা ज्ञन्नम्मानी जाता ध**ेतग्रर्ध्त ज्ञ**रकारतत ज्ञाकाननिष्टि करत यारा। कातप, विष्ठ-বৈভরের মাঝে অহমার, প্রদ্ধত্য এবং ইমানদারদের বিরুদ্ধে এভাবেই নিজেদের মতামত জাহির করে। যুগে-যুগে, কালে-কালে এবং আজগু ধনসম্পদের এ-রকম অমার্জনীয় ধৃষ্টতার আটরণগুলো সমাজের বুকে প্রতিনিয়ত ফুটে গুঠে।

अनाजनात प्रणात व्याणतम् अविवास त्या त्रिक्षा विद्या वृद्धा वृद्ध

कें ब्रेवर ठारातो वेल, कथन बर्ड अग्रामा (पूर्व रहेत्व?) यिम क्राप्तता भठावामी रु।

৪৯. মা (না, কি, যে, যাহা, নহে, যতক্ষণ, যদি, যা, না্ই, নি, নয়, কুত, त्कान) हैरानिक केना (ठाहां वा व्यंत्रका करत, ठाहाता रहेरा) हैन्ना (वाठीठ, वारक, हाड़ा, ठरत, यहि ना, किडू, अकसाब, वानतम, अकरमक, अनिन, वाह, निष्ठ बानूष्टिनं) त्राइंटाठान् (विकर्षे खाउराङ्गं, श्रुष्ठञ्ज सर्कः, त्याना यारा ना्ट्रं बस्नं गर्ने तिया भावा याउया, है जार जानरार, तिर्काव, कार्ड, जारे हिन्दी, गर्ने किया पर्वे किया मार्के किया याउया, है जारे हिन्दी, गर्ने किया किया है। अयारिकाव (अकिए, अक्टिमाब) ठाभू कुरुम (ठाराफिगद्क धविया किया किया जाराज रामित्र भाव किया किया, जाराज होनित्र) उया (अवः, जारा, अ) रम् (ठारांता) रयाशिम्भिन् (वाग्विठ्डा कियत, विठ्यक मिस्नु वाकित्व)।

প্টু তাহারা অপেক্ষা করে না একটিমাত্র প্রচুণ্ড আপ্তয়াজ ছাড়া (যাহা)

जार्शां एक व्याघा रानित अवः जाराज्ञा विज्ञत्व निश्च शांकित।

৫০. काला (मृठ्वाः ना) ইয়াস্তাতিউনা (তাহারা সমর্থ হইবে, তাহারা সক্ষম হইবে) তাপ্তসিয়াতান (উইল, অসিয়ত, সুপারিশ, উপদেশ, পরামর্শ, আদেশ) প্রয়া (এবং, আর, ৪) লা (না) ইলা (দিকে, প্রতি, নিকটে, পর্যন্ত, নাগাদ, অব্ধি, টু, টুয়ার্ড, আপ টু, টিল, আনটিল) আহলিহিম (তাহাদের পরিবার-পরিজন) ইয়ার্জিউন (তাহারা ফিরিয়া যাইতে পারিবে, তাহারা ফিরিয়া আরিকে প্রার্কে ফিরিয়া আসিতে পারিবে)।

প্রতিষ্ঠাই তাহারা সমর্থ হইবে না অসিয়ত করিতে এবং তাহাদের পরিবার-পরিজনের দিকে তাহারা ফিরিয়া যাইতে পারিবে না।

১ ব্যাখ্যা : এই তিনটি আয়াতের সামান্য ব্যাখ্যা লিখতে গিয়ে প্রথমেই বলতে হয় যে কাফেররা কেবল আল্লাহ্র বিরোধিতাই করে না, বরং व्याप्यवरक्तात्वत व्यत्नक तकम वात्कात वीघोट रमानमात्रस्त्रतक विद्यांत्र छथा সঠিক পথে অবস্থান ক্রছে না বলে প্রকাশ্যে ঘোষণা করে। কাফেরদের মতে, নবি-রসুলদের বাণার উপর ইমানদারেরা একটা সুস্পর্ফ বিল্লান্তর মধ্যে আছে। এই জন্য কাফেরেরা ঠাটা-ব্রিদ্ধপের অনেক রকম কুণসিত্ বাক্যবাণে প্রন্থ জন্য কাফেরেরা ঠাট্টা-ব্রিদ্ধপের অনেক ष्ट्रभावमात्रास्त्रत्यः श्रीणिवश्च क्रक्षतिण करत्व, अभवनिक कारकदिता स्भावमात्रास्त्र उत्हिम करते वर्ता थारक, यिक छ्यामारमत कथा खनुत्रारत भेतकान वर्ता किष्ट यारकर थारक छरत स्मर्ट भेतकानिए क्थन रूरत अवः रक्सन करत रूरत हैंरी আমাদেরকে বলে দাও। কাফেরদের এই ক্থার জবাবে কোরান বলছে যে, ইহা একটি আকম্মিক মৃত্যুঘণ্টা। এই মৃত্যুঘণ্টা তাদের কাছে সহসা এমন এক পরিস্থিতিতে আগমন করবে যখন তার্টের মনের বিরোধসমূহের অবসান করতে পারবে না। মতবিরোধ এবং সংশয়-সন্দেহের তর্ক-বিতর্কের মাঝেই তাদের মন তখনও লিপ্ত হয়ে থাকবে। যখন এই ধ্বংসাত্মক মৃত্যুঘণ্টাটি উপস্থিত হবে তখন

ज्य त्राधित मानुख्त करां त्राधातप वाशाणि व्यवगार वाक्य रवा कातप, त्रवात भटक त्रव कि वृद्ध क्रंग महत्वभत्त नय। जार वना रुख शांक व्य रक्त क्रंत रुक्त हिंदी है हिंदी हिंद

সঠিক नয় বলে মনে করটে চাই।

एऽ. अয়ा (এবং, ७, আর) नृषिशा (ফুংকার দেওয়া হইবে, ব্লোয়িং আপ) ফি (মধ্যে, মাঝে, তে, এ, অভ্যন্তরে, ভিতরে বিষয়ে, সম্বন্ধে, কালে, সময়ে, ইহাতে, অভিমুখে, প্রতি, ইন, উইদিন, অ্যামাং, নেয়ার) সুরি (শিক্ষা) ফাইজা (সুতরাং যখন, সুতরাং এই সময়, সুতরাং হঠাং) হম্ (তাহারা) মিনাল্ (হইতে, মেকে, চেয়ে, মধ্য হইতে, অন্তর্গত, অন্তর্গ্ত, অপেক্ষা, দারা, যাবং, এর, মধ্যম্ভিত, অব, পার্ট অব, বিলংগিং টু, ফ্রম এমাং) আজ্দাসি ('আজ্দাস' অর্থ সেই কবর, অর্থাং সেই মানবদেহ যাহা পুনরায় জীবন লাভ করেছে। জন্মপ্রাপ্ত একটি কবরকে আজ্দাস বলে। এই আজ্দাস হতে মরণের আ্যাতেটির দারা পুনরায় রবের দিকে ধাবিত হয়। অর্থাং, আপন রব-সাধনাটিকে বৈষয়িক জীবনে পুনরায় পাঠানো হয়। সেই নক্সটির খান্নাসমুক্ত হওয়ার তরে এবং খান্নাসমুক্ত হতে হলে পুনরায় ধ্যানসাধনার মাধ্যমে শোধনক্রিয়াটি সম্পাদন করতে হয়। এখানে কবর শব্দটি ব্যবহার না করে তাই আজ্দাস বলা হয়েছে। তা ছাড়া কবর শব্দটির আসল অর্থটি হলো মাটির দেহ, যেখানে নক্স বসবাস করে। অনুবাদে অনেকেই আজ্দাস শব্দটিকে কবর অনুবাদ করে থাকেন্) ইলা (দিকে, প্রস্তু, নাগাদ, অরধি, টু, টুয়ার্ড, আপটু, টিল, আনটিল) রাব্বিহিষ্

(ত্রাহাদের রব, তাহদের প্রতিপালক, তাহাদের সদাপ্রভু) ইয়ান্সিলুন্ (দ্রুত ছুটিয়া আসিবৈ, তাড়াতাড়ি ছুটিয়া আসিবে)। পট এবং শিস্কার মধ্যে ফুঁ দেওয়া হইবে সুতুরাং যখুন তাহারা আজদাস হইতে

তাহাদের প্রতিপালকের দিকৈ তাড়াতাড়ি ছুটিয়া আসিবে।

৫২. কালু (তাহারা বলিবে) ইয়াগুয়াইলানা (হায় আমাদের জ্ন্য পরিতাপ, মিম্মার্কাদিনা (মরকদ ইইত্যে মিরকদের অর্থটি হলো পাপীদের দেহ-কবর। যারা খারাস-মুক্তির চেন্টা করে কিছুটা খারাসটিকে দুর্বল করতে পেরেছে অথট মুক্তিলাড করে জান্নাতে যাবার যৌগ্যতাটি অর্জুন করতে পারে নাই, তারাই খীন্নাসমুক্ত জীবন লাভ করবে। এটাই আল্লাহর বিধান। এখানে সং জীবনযাপন এবং চ্যুরত্রের উন্নতি বলতে খান্নাস হতে মুক্তিলাভের প্রচেষ্টাকেই বোঝানো रख्खा 🔁 🕽 ।

के ठाराता वित्तत, राष्ट्र वासाप्तत क्रवा পतिठाप। कि वासािक्शक वासाप्तत सत्तृष रहेक उठारूव?

+ राजा (रेंगा, अर्रे, अर्रेणा, अर्कुन, रिन, िम अग्रान, िम्म) मा (यारा, द्या,) अग्रामा (अग्रामा, जन्मीकात, श्रिक्टि, श्रिक्टा, (রহমানের) গুয়া (এবুং, আর, গু) সাদাকা (সত্য বৃলুয়াছে, সত্য কার্জ্ দেখাইয়াছে, যথাৰ্থ বিলিয়াছে, প্ৰকৃত কথা বলিয়াছে, খাটি কথা বলিয়াছে) भुत्रमानुन (तंत्रुप्नता, तत्रुनगर्ग)।

- প্টি এইটাই যাহা রহমানের গুয়াদা এবং রসুলেরা সত্য বলিয়াছেন। ১ ব্যাখ্যা : মৃত্যু-নাুমক ঘটনাটি যখন দেহের মধ্যে ফুৎকার দেগুয়া হয় তখन দেহ হতে नैक्पिं वाहित रख पूर्फ তथा फ़्टरत भूत्र बात नक्ष्मत कात्ना मन्पूर्व शाक्ते ना अवः व्यापन প्रिंगिणकात्र फिक्त अभित्य त्यच्य शोक्त। এ-রকম পরিষ্টিতিতে পরিষ্কার বোঝা যায় যে, খান্নাস জড়ালো নফ্সটি বলে, আমাদের দুর্ভাগ্য এই খান্নাস-মিশ্রিত দেহ হতে কে আমাদেরকে আলাদা করে নিয়ে যাচ্ছে? দুনিয়ার জীবনে এতটি দিন খান্নাসকে রেখেই এই দেহঘরে আরামু-আয়েশে কাটিয়ে দিচ্ছিলাম। তখন বলা ইবে, তোমাদের এই দুনিয়ার किएकिंगेट तरमान रट नोव-तमुलता वातवात मावधान कद एताते अतुरु উহাতে তোমরা কর্ণপাত তথা সত্য বলে জেনেগু কান্ধ করার বেলায় সত্যটিকে অনুসরণ করো নাই। সুতরাং, রসুলেরা যে সত্য কথাওলো তোমাদেরকৈ বারবার স্থানিয়েছিলেন উহা এখন পরিষ্কার্তাবে বুঝে নাও। প্রতিটি নক্সের पूर्वियात् किल्फिंगत कुर्सकुलात छैपत छिडि कुर्तिहै न्याय-ज्वाय विघारतत मुर्रिशामुशि रुळ रुत्व। रेरार्ड्रे बाल्लार्त बारेन। बरे बारेन्, बरे विधान वर्षनात्ना ইয় নী। তাই কোৱানুল করিম বার্বার বলে দিয়েছে এই বলে যে, সুন্নাতাল্লাহি ना जार्नाहना – ज्या, वानार्त्र वार्हन कथलार वहन कता रग्न ना।
- ৫৩. इन (ना, नटर, यिष, यिष ना, खतुगार, निक्सर) कानाठ् (इ७सा, घटा, छिन, खाट, थाका, रदत) इन्ना (ताठीठ, वाट्स, छाड़ा, ठदत, यिष ना, क्रिक्ट, बक्साब, खानटनम, बक्दमर्थ, ७निन्, वाट, वट खान्टिन) मार्राज्ञ [िविक्षृ व्याञ्चराक्र, श्रुष्ठञ्च मंक्र, त्माना यास्य नार्डे भ्रुसन मुक्त किर्सा साता याञ्जा, টু ডাুই আনহার্ডু, চিৎকার, ফ্রাুই, শাউট, আউটফ্রাই) ওয়াহিদাতান্ (একটি, একট্ষাত্র, ওনলি ওয়ান্) কৈইজা (সুতরাং যুখন, সুঠরাং ওই সমুয়, সুতরাং হঠাং) হয় (তাহারা) জামিউল্ (সকলে, সবাই, সব কিছু, একত্রে, ইন এ বড়ি, ज्लाष्ट्रिंद्राम्रोतं, श्रुयानं, जााछ जिलू, जान जात एम, जनष्ट्रायातिन्, व्यानिन, किएँ। निर्मार्थना (वांसाप्तत निक्छे, वांसाप्तत केर्त्छ, रैन क्रुन्छे व्यव वांत्र), विकास वात्र, वांसाप्तत केर्तिक वांत्र, विकास वात्र, वांसाप्तत वांत्र, वांसाप्तत वांत्र, वांसाप्तत वांत्र, वांसाप्तत वांत्र, वांसाप्तत वांत्र, वांसाप्तत वांत्रित कर्ता रहेर्द्द, उपाञ्चल, प्राप्तत वांत्रित वांत्रित कर्ता रहेर्द्द, उपाञ्चल, प्राप्तत वांत्रित वांत्

প্ট একটিমাত্র বিকট আগুয়াজ ছাড়া (আর কিছু) হইবে না, সূত্রাং যখন তাহাদের সকলকে আমাদের নিকট [বহুবচনে বলা হয়েছে] হাজির করা হইবে।

- े व्याश्या: 'माइँराठाँ अग्नाहिमाठान' ठथा अकिए माञ्च विकिए आअग्नाह्य विलाद एक्ट रूट निक्म जानामा कर्त एक्तात मक् ठथा मत्य वामित मृत तावाता रात्य । अतर कर्म जानामा कर्त एक्तात मक् ठथा मत्य वामित मृत तावाता रात्य । अतर कर्म जामाएत निक्ष ठथा जानारत निक्ष मानुष भूनताग्र अत्म राक्षित राम मानुष भावात्य अत्म राज्य राज्य राज्य वात्र वात्य वात
- ७८. कान्हें शाल्क्स (मुठताः मिंह किन, मुठताः मिंह मसस, मुठताः व्याक्ष, किछ) ना (ना) चूक्नास (क्रून्स कता रहें त्व, व्याक्षात कता रहें त्व, उर्शिष्न केता रहें त्व, कर्त्र कि कता रहें त्व) नाक्ष्मन (थ्राप, थ्रापी, व्यक्ति, सानुस, नक्ष्म [अधाल क्र्ड्स कर्त्र क्रिक्स क्रिंस क्रिता करा क्रिंस क्रिक्स काहा। उत्तर हिन्दू धर्म क्रिंस क्रिताच्या वना रहा। व्यक्ष क्रिंस क्रिताच्या वना रहा। व्यक्त क्रिताच्या वना रहा। व्यक्ति क्रिताच्या वना रहा त्वाचाता क्रिंस क्रिताच्या वना रहा त्वाचाता क्रिता अहिंस क्रिताच्या त्वा क्रिंस क्रिताच्या वना रहा त्वाचाता क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या क्रिताच्या क्रिताच्या वर्ण क्रिताच्या क्रिताच क्रिताच क्रिताच्या क्रिताच्या क्रिताच्या क्रिताच क्रिता

कें मुज़्तार बांक कुनुम केता र्रहेत ना काला नक्त्मत छेपत अवर श्रिकन

দেওয়া ইইবে না তোমীরী যে আমল করিয়াছ তাহা ছাড়া।

- ৫৫. हन्ना (निक्शह, ख्रुवमाह, निःमत्म्त्र) खाम्हावा (ख्रिवामीता, वामिनाता, निवामीता) कान्नाणिन (क्रान्नाण्यत, त्वर्मण्यत) हैशाश्रमा (मिन, मस्य) कि (सत्या, सात्या, ख्रुखत, छिण्ता, विषया, मश्रक, कात्म, त्व, हेहात्व, ख्रुखत, ख्रुखत, ख्रुखत, विषया, मश्रक, कात्म, त्व, हेहात्व, ख्रुखत, व्राक्ष, क्ष्रिक्ष, क्ष्रिक्ष, क्ष्रुख, क्ष्रु

গুয়ার্ক, অ্যাকটিভিটি) ফাকিহন (আনন্দিত, প্রফুল্ল, অ্লাফিড, হুন্ট, প্রসন্ন, সহাস্য, সম্বর্ট)।

পুঁ নিশ্চয়ই (এই) দিনে জান্নাতের অধিবাসীরা কাজের মধ্যে আনন্দিত

(शांकिरव)।

७७. चम् (ठाहाता) ३য়ा (এবং, আतु, ३) আङ्३য়ाङ्ग्स् (ठाहाएत भींग्ण, ठाहाएत भहिनाग्ण, ठाहाएत प्रक्रिनीग्ण, ठाहाएत प्रक्रिनीग्ण, ठाहाएत प्रक्री-प्रक्रिनीग्ण) कि (सक्ष्य, मात्य, खड़ाद्धत, छिठत्व, विषया, प्रश्वक, कात्म, प्रमाय, हेहाट्ठ, ठ्ठ, अ, खड़िमुत्थ, श्रुठ, हेन, छहें हिन, खामाः, त्वात्रात्व) छिनानिन् (ছाয়ाप्रमूट, ग्रात्छा) खाना (छण्यत, हित्क, छर्क्षत, श्रुठ, खड़िमुत्थ, विषया, प्रम्मत्क, युङ्ग् हेर्छा, छिडि कित्रा, ठमिक्क, खिक्क, छत्क, खिक्क, खक्क, खक्क, खक्क, ख्रुव्ह, अवाङ्ग, अवाङ्ग, अवाङ्ग, अवाङ्ग) खातािश्वकि (प्रश्वाप्रमन, छक्काप्रमन, प्रमुक्किठ खाप्रमन, ग्रिम, अमन प्रक्किठ कार्ठ याहाट्ट भत्रमा नागात्वा खाष्ट्र, भानक्ष, मूठ्ठाकिउन् (ट्रिमान हिशा विप्रात कर्त्व, नार्ठित छण्यत छत्र करिया घनाइन कर्त्व याता, ठिमुम कर्त्व, नार्ठित छण्यत छत्र करिया इनाइन कर्त्व याता, ठिमुम्। वाण्याः।

के जाराता अवः जाराप्तत मिननीता ष्टायात मस्या मिश्रामस्तत उपरत स्नान

िक्या शांकिरव।

১ ব্যাখ্যা : এখানে বলা হয়েছে জান্নাতিরা অনেক কুমারী নারীদের নিয়ে व्यात्माफ-व्याङ्गारफ सुरत शाकरत अवः व्यत्मक श्रकात् वाफार्येरञ्जत साधारम त्रशेरफृत मुर्थनाय उर्भेरत क्रिक्ट शाकरत। त्रार्थ भक्त कुमाती नातीरमंत्र त्रार्भत व्याकर्षण् व्यानुक उ९मद्वत भावाछला व्याप्त व्याप्त शीकरव अवः द्रारं मकन कथाती नार्तीप्रतरक निर्ध व्यानत्मत् वनाग्रं पुरव शाकरव। मस्य वर्शववार करत शीकर्ल বহু শ্লীরা অথবা যার এক শ্লী আছে সেঁই শ্লীগু সঙ্গে থাকবে। তুর্বে শ্লীকে অবশ্যই জান্নাতি হবার যোগ্যতা অর্জন করতে হবে, নতুবা কোনো শ্বীরই থাকার কথা नश्रों कात्रप, श्वीता व्यथवा अकलन श्वी यिन कृष्टि। त्वाश्वि रश् हो रला हास्त्र वा তার অবশ্যই জ্রান্নাতে থাকার কথা নয়। এই কুট্টার্রী নারীদেরকেই হর বলা रस शाला এই रेतापुत तल्लावण अठ्हे वाक्ष्रीय, अठहे वाडावनीस यारा काब्राण्ठात्रींद्रा कुालां हिन्छ पूरश्चन नारे। जारे गिर्छंग्रामा निःशात्रल व्यथता সুসন্ধিত খাটের উপর হেলান দিয়ে হরদের রূপলাবণ্য ও বাদ্যযন্ত্রের নানা রকম পুরম্বর্ছনায় বিভোর হয়ে থাকবে। তারপরের কথাটি হলো, জান্নাতবাপারা এতই পৌন্ডাগ্যবান যে, আল্লাহ প্রথমেই তাদেরকৈ সালাম জানাবেন, জানাতবাসীরা তুথা বেহেশতবাসীরা কুমারী নারীদের তথা হরদের নিয়ে ভোগবিলাসে এতই নিমন্ন থাকবে যে সহসা তারা জান্নাতের উপুর একটি অতি উদ্ধুল আলো দেখতৈ পাবে। তখন তারা তাদের রবৈর দর্শনটি লাভু করবেন, তবৈ যতক্ষণ वाल्लाहरक प्रभुक्त थाकरव ठठक्रथ कान्नाछिता कुमाती नातीएतं छथा हत्रमत क्षिणावण, मुशापु कलमशृष्ट अवः नाना श्रकात वाष्ण्याश्वत वाष्ण्याक्षनात मूतलहित अकष्म जूटन भिरा जानारत फिट्क ज्ञानक नग्नत जाकिरा थाक्टवन। अर्थ काणीय ज्ञानक तक्स मूक्त-मूक्त क्थाणूटना निर्थ भार्ठक एनत्त क्रानिरा फिट्ठ भारत तक्ष मूक्त-मूक्त क्थाणूटना निर्थ भार्ठक एनत्त क्रानिरा फिट्ठ भारत क्रानिरा क्षित वाच ज्ञान व्यव क्षित वाच क्षित क्ष

मार्गिनिक्त त्रीमानिक्त वाष्ट्र, विकानीत व्याय वाष्ट्र, क्रानीत वाणित वाष्ट्र, क्रिनित वाष्ट्र, क्रिनित वाष्ट्र, क्रिनित वाष्ट्र, क्रिनित वाष्ट्र, क्रिनित वाष्ट्र, वाष्ट्र,

সৌন্দর্য এবং ইইাই মৃহিমান্বিত করে রাখ্য হয়েছে।

त्रविलाल त्र त्र्यम् विकानी व्यानवार्षे व्यान्तर्थ छक व्यानार्व निवित्तर्थ त्रिकानी व्यानवार्षे व्यान्तर्थ छक वर्षे निवित्तर्भ क्रिकान क्रिका

े ५१. नारम् (ठोराप्तत कन्ड) किरा (छरात मक्ड) काकिराठून (कनमून, तिमक, विनि मक्डा कित्रा ७ वामिया-वामिया कवावाठी वलन, थूव राज्याकृत, काठूकिया) ७या (अवः, व्यात, ७) नारम् (ठाराप्तत कन्ड) मा (यारा, वा, कि, नर्ट, यठक्रप वर्षम्, युप्ति, नार, कठ, कान) रयाप्ताम्नामना (ठाराता

চাইরে, তাহারা আকাঙ্কা করিবে)।

প্রতিগ্রামের জন্য উহার মধ্যে ফলমূল (রহিয়াছে) এবং তাহাদের জন্য যাহা তাহারা চাইবে।

एफ. जानामुन् (मान्नि, निताजना, निताजन) काञ्चान् (क्या, वाक्यानाज, मक्, एक्म, वापी, वाणादाज, तिमार्क, अग्नार्ड, धनार्डम्यम्, छिक्छाम) मित्र (एट्टा, एयर्क, एटा, म्यु एट्टा, व्यन्न्यं, व्यन्न्यं, व्यन्त्रं, प्रात्ता, यावर, भत्र मित्रं, व्यत्, पार्ट व्यत्, विन्धिन् हूं, क्रम भ्रमः) ताव्ति (तर्वत्, श्रात्रं प्राम्य व्यत्, विन्धिन् ह्याम्य व्यत् तरमान पृष्टि मर्कत व्यव्हे एला एशामश्च। एर्व तरमान उथा एशामश्च मक्छित पृाता ज्वजाधात्वत श्राप्त प्रशामश्च रावाश्च, किन्न शान्नाम एर्व मूक्तिनाट्य क्रमाश्चान्त्र क्रमा तरिम्म तर्व्याम्य एथा विर्म्य तर्व्य प्रशामश्च।)।

% गाष्ठि – त्रश्यित्तभी त्रव श्रेटं कथा।

৫৯. ३য়ा (এবং, আর, ३) ইমৃতাজুল্ (তোমরা পৃথক হইয়া যাও, তোমরা আলাদা হইয়া যাও, তোমরা চিহ্নিত হইয়া যাও, তোমরা দূর হইয়া যাও) ইয়াওমা (আজ) আইউহা (ওহে, হে) মুজ্রিমূল্ (অপরাধীরা, ওনাগারেরা, পাপীরা, দোষীরা)।

প্ট এবং আজ তোমরা আলাদা হইয়া যাও, হে অপরাধীরা।

৬০. আলাম্ (দেই নাই কি) আহাদ (গ্রয়াদা, তাগিদ, প্রতিশ্রুতি) ইলাইকুম্ (তোমাদের দিকে, তোমাদের প্রতি, তোমাদের নিকটে) ইয়াবানি (হে সন্তানেরা) আদামা (আদমের) আন্ (যে, এই যে) লা (না) তাবুদু (তোমরা এবাদত ক্রো, তোমরা উপাসনা করো, তোমরা দাসত্ব করো) শাইতানা

(শয়্তানের)।

े + উন্নাহু (নিশ্চয়ই সে ৄ শ্য়তান]) লাকুম (তোমাদের জন্য) আদুউন্ (শক্র,

पूगमून, रैतती, तिलक्क, अनिधि) सूतिन (अकामारे, त्थाना पूर्ति, पृग्रमान)।

के निक्शर मि कामारित केनी क्षेत्री में

५ त्राशा: त्राणात् नष्रत व्यावाण रूण वाण नष्रत व्यावाण वर्ष जाति किल करा, अकर प्रमेन जिन्न-जिन्न जावाय अकाम कता रखाष्ट्र। अथसिर वना रखाष्ट्र रा, क्रान्नात्णत व्यावाय क्रान्ना क्रान्नात्णत त्रा क्रान्नात्णत त्रांव क्रान्ना क्रान्नात्णत त्रांव क्रान्ना नार्व। क्रान्नात्णत क्रान्ना व्यावाय क्रान्ना क्

পরের আয়াতে প্রথমেই বলা হয়েছে, সালাম তথা শান্তি। খেয়াল করুন, এই শান্তি দয়াল রহমান হতে আসার কথাটি বলা হয় নি, বরং বলা হয়েছে, দয়াল রহিমরূপী রব হতে তথা প্রতিপালক হতে আসবে। কারণ, শান্তির প্রশ্নে মানুষ কি এই দনিয়াতে সত্যিই শান্তিতে বাস করছে? আমরা তো দেখতে পাই, দুনিয়া

একটি অশান্তির স্থান।

हिंश्या-शिंश्या, लांछ-नानंत्रा, हिश्ता-श्रिहिश्ता, बाद्यार्थां नात ने हुँ हैं छा हि श्रितिश्च विदाक कर्त्रहा छा हत्न पुनिश्चार क्रीवल गांधित ब्रवशांनी कि श्रितिश्च विदाक कर्त्रहा छा हत्न पुनिश्चार क्रीवल गांधित ब्रवशांनी क्रिताश श्रित व्यक्त विद्य श्रित्त व्यक्त श्रित श्रित्त व्यक्त श्रित श्रित हत्य श्रित श्रित हिंदी हिंदी हैं से हैं से हिंदी हैं से हैं से हिंदी हैं से हैं से हिंदी हैं से हि

আছে কি না উহা পাঠকের হাতেই তুলে দিলাম। কেননা দুনিয়ার জীবনে শান্তি

वर्तन किष्टू जाएए कि ना ज्यवस निशक्ति काना नारे।

जोतंनीतर्हे तेना रेखां है, योता जेनतार केंद्रां जाता है। यातात जित्रक्षात करताहन। अर्थे जित्रक्षाति धिमक जात उन्नात जित्रक्षात न्य, ततः जाकरमान् अतः जात्करमत जित्रक्षात। अशान करून, अशान जनतारीत्मतरक ज्या नानीत्मतरक मानुषत्करम् जाका रया नार्थे, ततः जाका रखा जामम महानत्वरम् ज्या जाताराम्य मिन्निज मूं अर्थाम करत तेना रखां है। यात्मा निवास महानिक्षा

मुशान रखि तमन कर्त व्यवताधी रला? व्यक्ति विणा व्याम्सित व्यनुत्माचनाणि कि त्यामाप्तत मत्न हिन ना? मराणान या व्यक्ति विणा व्यामस्त मर्यामात व्यामन रित्य निष्याहिन तम् । सराणान या व्यक्ति विणा व्यामस्त मर्यामात व्यामन कर्त कृत्नि । स्वामन कर्ति व्यामाप्तत व्यामाप्तत मराव व्यवसान कर्ति व्यामाप्तत कर्ति भारत व्यवसान कर्ति व्यामाप्तत कर्ति भारत वार्षे । स्वामन कर्ति वार्षे । सराणान व

৬১. গুয়া (এবং, আর,গু) আনি (যে) বুদুনি (তোমরা আমারই এবাদত কর, তোমরা আমারই দাসত কর)।

প্ট এবং য়ে তোমরা আমারই এবাদত করো (দাসত করো)।

+ राष्ट्रा (रेरा, बेरे, बरेंकन, बेरेंकि) त्रितांठूम (अरे, तामा, अम, अरुक, मान, अर्ति, मुम्लाकम (अठिक, निर्द्र्ण, यशार्य)।

প্ট এইটাই নির্ভুল (সঠিক) পথ 🛚

৬২. ৪য়া (এবং, আর, ৪) লাকাদু (নিশ্মই, নিঃসন্দেহে, অবশ্যই) আদাল্লা (সে বিপ্রণামী করে, সে প্রমুষ্ট করে, সে গোমরাহ করে) মিন্কুম্ (তোমাদের মধ্য হইতে) জিবিল্লান্ (বিরাট দল, স্বভাব, প্রকৃতি, সৃষ্টি, বড় জামাত) কাসিরান্ (অনেক, বহু)।

कें बंदर निक्त हों के क्रांबाएनंत बधा रूटेक जलक मनक विभूषभावी करत।

+ वाकानाम (छतुञ्ज कि ना) छाकून (क्षामता रञ्ज, क्षामता रूरेक्ष्म, क्षामता रूरेक्ष, क्षामता

१ ठेतु के कि का भुता खाया नारे?

- ७०. राक्रिटि (रैंरारें, रेंरा, এই সেই, দিস গ্রান, দিস) कारान्नामू (कारान्नाम, फाक्रथ, नतक) व्यान्नािछ (या, यारा, याराक्त, यिन, या, यारात, यात, याक्त) क्न्यूम (छामता, छामाफ्तत) ठूवाफून (श्रयाहा फश्या रया, श्रीठक्षिण फश्या रया, व्यशीकात कता रया, कथा फश्या रया, श्रीठका कता रया)। के এই সেই कारान्नाम यारात श्रामा छामाफ्तिक फश्या रहेग्राहिन।
- ७८. ইস্লাগ্ডহাল্ (উহাতে প্রবেশ করো, উহার ভিতরে যাগু, তোমরা তাহাতে প্রবেশ করো) ইয়াগুমা (দিন, আজু, সময়, যেদিন, ভোর হইতে সন্ধ্যা পর্যন্ত সময়) বিমা (যাহা, গুই বস্তু হইতে, কীসের সাথে, কীসের সঙ্গে?) কুন্তুম্ (তোমরা, তোমাদের) তাক্তুকুন্ (তোমরা কুফরি করো, তোমরা কুফরি করিরে, তোমুরা অবিশাস করিয়াছিলে, তোমরা অস্বীকার করিয়াছিলে)।

के बाक उराट श्रद्भ करता याशांक छामता व्यक्तित करित्राधित। ১ व्याध्या : अक्षिष्टि नम्नत बाग्नांठ रूळ क्रांषिटि नम्नत बाग्नांछत मामान्य व्याध्या निषठ भिरत्र वनिष्ट र्या, मानुष्ठक भग्नांचात अव रूळ किरत बामात क्रन्य बान्नार वनस्थन र्या, रह मानुष, ठूमि बामात अवाष्ट्र करता उथा प्रामंज करता। कार्त्रभ, बान्नार्त्र अवाष्ट्र ठ्या प्रामंज कर्ताणार रहा। मिन्न थ्य उथा मिताजुम मूम्राकिम। अर मिन्न थरिट क्रमन करत थाश्या याग्न, क्राना याग्न, क्राना याग्न

উंহार्ट क्षर्यास याष्टार-नाष्टार कद्त निक्र रग्न। अरे याष्टार-नाष्टार्टेक गत्वर्यमा कुतां वृता रहा। ठारे प्रवंश्वयस प्रश्निक अथि काल निष्ठ ना भातत्न উল্টাপাল্টা এবাদত-বন্দেগি করাটা সঠিক হয় না। সর্বপ্রথমে সঠিক প্রটি চিনে নিতে যত সময়েরই প্রয়োজন হোক না কেন এবং কাঁধের উপর যে-কোনো ধর্মের অথবা যে-কোনো ফেরকাবাঞ্চির সাইনবোর্ডই ঝলতে থাক না কেনু, উহা ফেলে দিতে হয়। তারপর যখন সঠিক পর্যটির সন্ধান পাগুয়া যাবে ক্রিয়াব হবার জন্য তথা আল্লাহর মহাসত্যের মাঝে নিজেকে তথা নফ্সটিকে पुवित्य िक्ट रत। <u>इं</u>शर भार्न योताका नाक्त्राष्ट काकाम याताका तावेवार – তথা, যে তার নফ্সটিকে চিনতে পেরেছে সে তার আপন রুবকে চিনে ফেলেছে। আপন নফ্সের সঙ্গৈ মিশে থাকা খান্নাসরূপী শয়তান সঠিক পথ হতে মোহ-**माशात कुमंब्व**ण फ़िर्स जितिस तात्थ ब्रव[े] शातात्जत फिश्या स्मार-माशात् कुमब्वणात श्रिद्ध निष्ठ दिनितंछा भावस् विनयगांभी हा अवः हाराष्ट्र। ठाँह व्यानाह वनष्टम अहे वत्न त्य, अत नदिश कि त्याभता वुषत्य नाता ना? ठाँह त्यातान-**बत् व्याग्नाट्यत मानम्यः प्रभटः शिष्ट ए। व्यक्तिमाश्म मानुम् कारान्नात्मत मिट्न** धाविज रग्न अवः रटष्ट। याता धान्नामत्त्रभी मग्नजात्नत्र भाग्नेत्रवि कृद्वे जथा याता তাকে অনুসরণ করে তাদের জন্য তো জাহান্নামে যাবার গুয়াদাটি আগেই করে রাখা হয়েছৈ। সুতরাং, যারা তোুমাদের মধ্যে কুফরি করে তথা অশ্বীকার করে তথা অবিশ্বাস করে তাদের পরিণামের ঠিকনিটি হলো জাহান্নাম। সূতরাং, পরিশেষে একটি কথাই বোঝা গেল যে, খান্নাসরূপী শয়তানের মোহ-মায়ার কুমন্ত্রণা পরিত্যাগ করে কেবলমাত্র আল্লাহর এবাদত তথা দাসতুটি বরণ কুরে নিতে পারলেই জাহানামের জঞ্জাল ইতে মুক্তিলাভ করা যায়। আনুষ্ঠানিক এবাদত-বন্দেগির প্রয়োজন আছে, কিন্তু দায়েমি সালাতের মাধ্যমে তথা धानमाधनात साधारम विताएँ रेधर्यधांतप करत अकाश्रमत वालारत पर्य व्यथमत হতে পারলে আল্লাহ্ রহিম-রূপ ধার্ণু করে উদ্ধার করে নেন। ইহাই আল্লাহ্র युठ्धित्रक्ष तान्ती। अरे युठ्धित्रक्ष तानीिवत पूर्वाक्ष त्याधार्णि रुला काजान अतेष राष्ट्रित वानीश्रला। किंड कांत्य, किंड कात्य ना। वाचाएँ। उक्तिन, ना বোঝাটাপ্ত তকদির। সুতরাং, চরম পর্যায়ে কোনো গালি থাকে না। চরম পর্যায়ে र्य गानि शास्त ना अर्हे क्यांिछ व्यत्नक फिलात धानमाधना, क्रान-गरतस्पात भत त्वाचा शाश।

প্রতি আর্ম আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] তাহাদের মুখণ্ডলির উপর মোহর মারিয়া দিব এবং তাহাদের হাতগুলি আমাদের সাথে কথা বলিবে এবং তাহাদের পাণ্ডলি সেই বিষয়ে সাক্ষ্য দিবে (যাহা) তাহারা অর্জন করিয়াছিল।

১ ব্যাখ্যা : যারা কুফরি করেছে তথা অশ্বকির করেছে সেই রকম পাপীদের হাত-পাণ্ডলো তাদের কান্ত-কাম এবং চাল-চলনের সব রকম গতিবিধির সাক্ষ্য দেবে। অবশ্য কোরান-এর অন্যত্র মুখগু যে সাক্ষ্য দেবে উহাগ্ত वना रखिष्ट। किन्न अथाति सूर्थत माकाणि फिरात कथा वना रख नारे। याता क्यात करात करात क्यात राज्य रखा राज्य रखा क्या क्या क्यात क

७७. ३য়ा (এবং, আর, ३) ला३ (यिष, श्यू, की छाटलाই ना श्रेंट) नामाठें (আমরা বিশ্ববচনে বলা হয়েছে। ইচ্ছা করি, আমরা চাই) লাতামাস্না (অবশ্যই আমরা মুছিয়া দিয়াছি, অবশ্যই আমরা আলোহীন করিয়া দিয়াছি, অবশ্যই আমরা চক্ষুণ্ডলি বিনাশ করিয়া দিতাম, আমরা নিশ্চিষ্ণ করিয়া দিলাম, মিটাইয়া দিলাম) আলা (উপরে, উর্ধের, প্রতি, দিকে, অভিমুখে, বিষয়ে, সম্পর্কে, যুক্ত হইয়া, ভিত্তি করিয়া, ততোধিক, অধিকন্ত, উচ্চে, অধিকতর উচ্চে, উর্ধেদিকে, অন, আপন, ৪ভার, এবাড) আইউনিহিম্ব (তাহাদের চক্ষুসমুহ, তাহাদের দৃষ্টিশক্তি) ফাস্তাবাকু (সুতরাং তাহারা উদ্দেশ্যহীন ছোটাছুটি করিত, সুতরাং তাহারা সকলে দৌড়াইত) সিরাতা (পথ, রাস্তা, সড়ক, মার্গ, সর্বণ, ৪য়ে) ফাআন্না (সুতরাং কিটাবে, সুতরাং কেমন করিয়া) ইউব্সিক্তন (তাহারা দেখিবে, তাহারা দেখিতে পাইত)।

প্ট এবং যদি আমরা [বহুবচনে বুলা হয়েছে] চাইতাম (তবে) অবশ্যই আমরা তাহাদের চক্ষুসমূহের উপর মুছিয়া দিতে পারিতাম, সুতরাং তাহারা পথে উদ্দেশ্যহীন ছোটাছুটি করিত, সুতরাং কেমন করিয়া তাহারা দেখিতে

পাইত?

७१. ७য়ा (अतः, আत, ७) ला७ (यिष, राয়, की छालार ना रहेंछ) नामाछ (আमता रेष्ट्रा कित, आमता ठार) लामाग्राभनारम् (आमता ठाराप्तत कराता वा आकृष्ठि विक्र कित्रमा दिसार्षि, आकृष्ठि भित्र के कित्रमा दिखा कि जान कि भित्र के कित्रमा दिखा कि जान कि भित्र के कित्रमा दिखा कि जान कि कित्रमा कि कि कित्रमा कि कित्रमा कि कित्रमा कि कित्रमा कि कित्रमा कि कित्र

প্ট এবং যদি আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] চাইতাম তাহাদের আকৃতি বিকৃত করিয়া দিতাম তাহাদের অবস্থানের উপর, সুতরাং তাহারা আগে যাইতে

পারিত না এবং পিছনে ফ্রিব্রিত না।

े त्राभ्या : আলুহিরই বিশেষ দান হলো মানুষের এই স্বভাব তথা বৃত্তি তথা প্রবণতাগুলি। মানুষের এই স্বভাবের উপর আলুহে সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশক্তিটি দান করেছেন। তাই এই স্বভাবের উপর স্বাধীনতা দেবার পর হস্তক্ষেপ করেন না। সুতরাং, এই স্বভাব ভালোগু করতে পারে, আবার মন্দগু করতে পারে – े वाक्छि विक्र करेत एड्यांत व्यर्धि रला धक्छि नक्ष्मत सलावाञ्चाञ्चला निष्ठ्रसालंत करते एड्या। धर्म जाला-सम्ह कतात रच्छामिकिए किवसाव क्रिन धर्म सानुष्ठ एउट्या रख्छ। ठार क्रिन धर्म सानुष्ठ वर्ष व्यानारत इति इत्यात सानुष्ठ कर्म एड्या रख्छ। वर्ष करित अभित्य र्थाया रख्छ। धर्म करित अभित्य भित्य कामिया र उथात प्रांजाण ना रलंड वात्रवात धर्म प्रांन्यात क्रीवल कित्व व्यामक भावत धर्म जाला व्यामक भावत क्रीवल क्रित व्यामक भावत धर्म हात्र व्यामक क्रित व्यामक स्वाप्त क्रीवल क्रित व्यामक सानुष्ठ क्रित व्यामक स्वाप्त प्रांच प्रांच सानुष्ठ व्यामक स्वाप्त क्रित क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित स्वाप्त क्रित क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित क्रित स्वाप्त क्रित क्रित स्वाप्त क्रित क्रित व्यामक स्वाप्त क्रित स्वाप्त क्यामक स्वाप्त क्रित स्वाप्त क्रित स्वाप्त क्रित स्वाप्त क्रित स्वा

रत्ना कित्र व्योत्रा। भुकुरत भत्त भूनतास पूनिसाट्ट कित्त व्यात्रा।

श्राताप्तत (मश्रा दिनाज-सार्थ-सारार्त विद्यन्त अप क्रनस हिन्न कराळ ना भारतिश क्राक् क्रनस यथन सार्थ्य विद्यन्त एक हिन्न करते सूक रळ भारति (अ-फिनर सूक्रिनाज करते बाल्लार्य श्रीतिप्र रति।

७४. ३য়ा (अवः, আর, ३) मान् (या, क्टुं, काटातः) नुवाम्मित्र (আमता विट्रवादः वना रखण्टा जारात वस्त वाजार एटं, वामता जाराक मिर्सक्त वना रखण्टा जारात वस्त वाजार एटं, वामता जाराक मिर्सक्त वन मान कित, वामता जाराक मिर्सक्त कित, वामता जाराक निर्मा कि जाराक, वामता जारात व्यवनीं घण्टे, वामता किला कित, वामता जाराक इतित कित्रम एटं, वामता अक्रिज्ञ हेन्त कित्रम एटं, वामता अक्रिज्ञ हेन्त व्यवनीं घण्टे, वाणिन कित्रम एटं, वामता अक्रिज्ञ हेन्त व्यवनीं घण्टे, वाणिन कित्रम एटं, वामता जारात कित्रम कित्रम कित्रम कित्रम विश्वा, विवर्तन कित्रम कित्रम विवर्तन विवर्तन कित्रम वर्जन विवर्तन विवर्तन विवर्तन विवर्तन वर्तन वर्तन

कें अवर् राशांक व्यामता [वश्वकात् वना रखाष्ट्र] वय्रम वासारया प्रस्

তাহাকে সৃষ্টির মধ্যে বার্ধক্যে উপুনীত করি।

+ व्याकाना (उर्वुं कि ना) रैशांकिनून (जाराता वृद्धि शाँठाश, जाराता क्रान अखाग करत, जाराता रामन शाँठाश, जाराता वृद्धि भाँठाश, जाराता क्रान अखाग करत, जाराता रामन शाँठाश, जाराता वृद्धि भारत, भरनत या-वृद्धित प्राता त्रिक्षां उपनीज रुश्या याश जाराता जाराक व्यवस्था करत)।

७৯. वृशा (अत्ः, व्यात, ४) मा (ना) व्यानुनाम्नाञ्च (व्यामता निशार्रशाणि जारात्क) निता (क्रिक्टा) अशा (अतः) मा (ना) रशाम्वाशी (उष्टिज रहत्त, ठिक रहत्त्व, त्याखनीय, उपयुक्त, यथायथ) नार (जारात क्रना।)

कें अवर ख़ामता [वरैवर्ट्स वना रखाएं] जारात्क कविजा मिशारे नारे अवर

णशत् अन्य (णश्) द्वाछनीय न्दर।

े + देने (जेतगार्ट), निकार है, यिष्ट, यिष्ट ना, ना, नट्ट) दृश्या (ट्रा, छिनि, देंटा, छेंटा, छांटा) देन्ता (अकसाब, किंद्र, वाछींठ, वाट्ट, ष्टांड्रा, छट्टा, यिष्ट ना,

আনলেস, একসেপ্ট, গুনলি, বাট, নট আনটিল) জুক্রন্ (জিকির্, সংযোগ. याशार्यांग, ऋत्वन, उपलिंग, त्रांन, वात्नाप्टनां, त्रिकार्ल्यकेमन्, तिरक्षस्त्राम, सिमति) छेरा (वर्तः, जात्, छ) क्रेर्यानेम् (कार्तान), मूर्तिन् (ऋएँ, पूर्णिएँ, श्रकामा, श्रानाश्वान, श्रकामिछ, किष्टुं शायनं नारं अमन्)। ऋ निक्सर छेरा अकमात्र क्रिकित अवः ऋषं कार्तान।

৭০. विरुष्ट्रेन्क्रिता (भावधान ,कतिवात क्रना, मुठ्ठक , कतात, क्रना, छत्र দেখাইবার জন্য) মান (যে) কানা (হয়) হাইয়ান (জীবিত) ওয়া (এবং, আর, छ) देशाहिक्कान् (मठेर् रेछशांत अन्तर, श्रमाणिठ रेछशांत अन्तर) कोछन् (क्यां, वांभी, वाकर) त्रानान् (छुपत) कारफतिन् (कारफतर्फत)।

প্ট যে (ব্যক্তি) জীবিত তাহাকে সাবধান করিবার জন্য এবং কাফেরদের

উপর (সেই) কথা সত্য হইবার জন্য।

ঠুব্যাখ্যা : এখানে, আটষট্টি নম্বর আয়াতে বর্ণিত সৃষ্টির মাঝে যাদের বয়সটি বাড়িয়ে দেওয়া হয় তারা তো বার্ধক্যে উপনীত হবেই – ইহা তৌ कमति त्रवातर काना थाकात कथा। किन्न वना रूला वृद्धि शाँगवात कथाणि। अथात कीत्रत अव्थ त्कमन वृद्धि शाँगवात कथाणि वना रूला? धानत्राधनात सारात्म তথা দায়েমি সালাতে অবস্থান নিয়ে খানাসমুক্ত হয়ে জ্ঞানময় জিন্দেণি কেমূন করে লাভু করা যেতে পারে সেই ক্থাটি এখানে বলা হয়েছে। নাসেক व्यर्विष्ट राता उन्हित्य एवशा व्यवता विभवीनभूशी कृता व्यवता वाणिन कृत्व দেওয়া। আপন নফ্স হতে খান্নাসরূপী শয়তানটিকে উল্টিয়ে দেবার প্রচেন্টায় ते वाकल बालारेत तरिम-तंभी क्रमात माता नक्षिणिक वाणिन केरत प्रश्रा रश्र उथा विभवीणमुंधी करत प्रश्रा रुश। ब्राभन नक्ष्त्रिष्ट उथन बात बाभन প্রবৃত্তিরু ইচ্ছামতো আপন খেয়াল-খুশির দিকে পরিচালিত হয় না। তখন नक्त्रिंटिक तव-त्रिं वालारत प्रश्रौ अनरासित প্रত্যक्र त्रःयागि हान् कता रखे शाल। अशाल अकर्षे लेक कतात विषय रला, याता धानमाधनात निकाय রত থাকেন কেবল তাদেরকৈই আধ্যাত্মিক জীবনের দীর্ঘায়ু দানু করা হয়। এই मरा অনুগ্রহটি সবাই বুঝতে পারে না। তাই এই মহা অনুগ্রহটি বুঝবার জন্য मानुषरके वना रखिष्ट बर्रे वरन या, वृদ्धि शाष्टीत्नापि कि उष्टिंग नरहें?

টারুপরের দুটো আয়াতে আল্লাহ বলছেন যে, তাঁর হাবিবুকে তথা मरानित्रिक किरोजे स्थाता रहा नि, वतः बाल्लारत क्राज-नृत रूळ नृति त्वातान দেওয়া হয়েছে এবং আল্লাহ্র সঙ্গে প্রত্যক্ষভাবে যোগাযোগ তথা সংযোগ রেখেই এই বুরি কোরান দেওয়া ইয়েছে। আসলে বুর, কিন্তু ভাষার শব্দাক্ষরে লিখিত আকারৈ যে-কোরান আমরা পাই উহাও কৌরান, তবে একটি নুরের কোরান অপরটি ভাষায় লিখিত কোরান। নুরি কোরান-কে পবিত্র না হয়ে কারগু পক্ষে স্পর্শ কুরারগু ক্ষুমতা নাই। কারণ, খান্নাসমুক্ত হতে না পারলে নুরি কোরান-এর

রহস্যটি রহস্যই থেকে যায়।

নুফ্সের সঙ্গে খান্নাসটিকে রেখেই কবিতা রচনা করা যায়। এই কথাটি যে-কেউ ব্যতে পারে িকবিতার মাঝে ভালো-মন্দ থাকতে পারে, এবং ইহাই **अकान्न श्वान्नाविक। किन्न भरानविक्त या-विक्या त्ररमणीं फ्रिशा रख़एह छैरा रला नृति कातान अवः अरै नृति का्तान-अत तरमा भाताममुङ् रक्त ना भातल** বুঝবার কোনো উপায় থাকে না। যদিও কোরান সার্বজনীন, কিন্তু ইঁহার রহস্য বুঝতে হলে প্রথমে আমানু হতে হবে তথা ইমানদার হতে হবে। এই আমানু হুঁতে হলে ধ্যানসাধনাটি প্রয়োজন। কারণ, মহানবির কাছে যে নুরি কোরান্-টির আগমন হয়েছিল উহা জাবালুন নুর পর্বতের নির্জন অন্ধকার হৈরাণ্ডহাতেই হয়েছিল। সুতরাং, যারা কোরান-এর রহুস্য সামান্য কিছুটা বুঝবার ইচ্ছা এবুং আকাঞ্জাটি রাখে তাদেরকে অবশ্যই কিছু দিনের জন্য নিজনু ধ্যানসাধনাটি করা অত্যাবশ্যক। নামাজ তথা সালাত ইলো বেহেশতের চাবি – এই বলে 95. वार्ड (व्यथता, रिष्टामारिक, ता, किश्ता, नठूता, यिन ना, यिन कि, विज्ञान ना, व्यत, व्यानत्म, त्यारामात्र) नाम (नत्य, ना, नार्च, नि, नि) रंगातार्थ (जाराता प्रत्य) व्यानना (व्यवण्ड व्यामता, निष्णग्र व्यामता विरुत्त तमा राह्य (व्यामता प्राप्ट) थानाक्ना (व्यामता पृष्टि कित्रग्राष्टि, व्यामता तानारंग्राष्टि) नारम् (जाराप्तत कृन्य) मिम्मा (यारा, यारा रहेळ, की रहेळ, की त्यत्र) व्यामिना (त्यामार्यत कित्रन, काल कित्रन, काल कित्रन, व्यामन कित्रन) व्यार्थिका (व्यामाप्तत राज्ञीन) व्यानव्यामान् (ग्रभानिक भक्ष) कारम् (प्रवताः जाराता) नारा (उरात उपत, त्ररुवित, अरुवित, अरुवित) मानिक्न (मानिक, कर्व्य, व्यव्यूप, व्यविकाती, मानी, व्यु)।

প্ট তাহারা কি দেঁখৈ না যে আমরা [বহুবচনে বলা হয়েছে] সৃষ্টি করিয়াছি তাহাদের জন্য যাহা তেরি ক্রিয়াছি আমাদের হাতগুলি গৃহপালিত পঞ্চ, সুতরাং

তাহারা উহার উপর মালিক (হইয়াছে)।

१२. ७য়ा (এবং, আর, ७) জাল্লাল্নাহা (আমরা উহাদিগকে অধীনম্ব করিয়া দিয়াছি, আমরা উহাদিগকে দুর্বল বা অসহায় করিয়া দিয়াছি, আমরা উহাদিগকে অনুগত করিয়া দিয়াছি, আমরা উহাদিগকে আয়ন্তাধীন করিয়াছি, আমরা উহাদিগকে আয়ন্তাধীন করিয়াছি, আমরা উহাদিগকে বাধ্য করিয়া দিয়াছি, বশীভূত করিয়াছি) লাহম্ব (তাহদের জন্য) ফামিন্হা (সুতরাং সেইগুলির মধ্যে) রাকুবুহম্ (তাহাদের সগুয়ার করা, তাহাদের আরোহণ করা, তাহাদের বাহন) গুয়া (এবং, আর, ৪) মিন্হা (গুইগুলির মধ্য হইতে) ইয়াকুলুন্ (তাহারা আহার করে, তাহারা খাইয়া থাকে)।

প্রতিরামরা [বহুবছনে বলা হয়েছে] তাহাদের জন্য উহাদিণকে অনুগত করিয়া দিয়াছি, সুতরাং সেইগুলির মধ্যে তাহাদের বাহন এবং গুইগুলির মধ্য হইতে

তাহারা খাঁইয়া থাকে।

१७. ३য়ा (এবং, আর, ३) लाञ्सू (ठाशास्त्र क्रना) किशा (उशांत सर्सा) सानाकि (लाङ, काग्रमा, लाङमसूर, उपकात, पूरिधा, सूनाका, আর্থিক लाङ, আয়, पूर्याभ, उपयाभिछा, ব্যবহার, প্রয়োগ, কার্যকারিতা, কল্যাণ, হিত, প্রফিট, ইউজ, বেনিফিট, শেইন, আ্যাডভান্টেজ) ঽয়া (এবং, আর, ৪) सामातित (পান করা, পানীয়, পানযোগ্য, পেয়, পান করা হয় এয়ন, পান করার জায়গা, পানশালা, ঘাট, ঝরনা, কুয়া, গাড়ীর য়ন)।

প্ট এবং উহার মধ্যে তাহাদের জন্য (র্রহিয়াছে) উপকারিতা এবং পানীয়।

+ व्याकाला (त्रूणताः कि ना) हैशान्कूक्न (जाहाता क्लक्ष हहैरत, जाहाता त्माकत कतिरत, जोहाता उपकातीत उपकात स्रतम ताशिरत ३ श्रीकात कतिरत)। প্ট সূতৱাং তাহাৱা কি কৃতক্ত হইবে না?

১ ব্যাখ্যা : এই আয়াত তিনটিতে বৈষয়িক বিষয়সমূহের উপর আল্লাহর যে-অনুগ্রহ দান কুরা হুয়েছে উহা সবাই কমবেশি পরিষ্কার বুঝতে পারে, কিন্তু বিশ্বাসী আর অবিশ্বাসীর উপরে যে পুরস্কার ও শান্তি দুর্টোই কার্যকুর হতে চলছে সেই সূক্ষা বিষয়গুলি সুবাই বুঝটে পারে না। আল্লাইর এই বাণীসমূহের मात्य अर के के प्राप्ट्रिक्र मृन् विषयक्ति जूटन धुता रखिष्टी ग्रेर्नान्जि नश्चित्वा মানুষের পক্ষে সৃষ্টি করাটি অসম্ভব ব্যাপীর। কিন্তু আল্লাহ্র এই সৃষ্ঠিত পশুগুলি **रळे शान्र शा**शेशा याश्च, पूध शान कृता याश्च, त्वाचा वेंशन कतात्ना याश्च, राज़-ठाभुंछा हित्य व्यत्नक तक्षे क्रिनिम टिव्हि कता याय। ठार ट्य-विस्वांटि नवार বুবাতে পারে, জানতে পারে, সেই বিষয়টি তুলে ধরে আল্লাহ বলছেন, গৃহপালিত পঞ্চসমূহ যে তাঁরেই অফুরম্ভ দান সেই পরিচয় পার্বার পরগু কি सानवकाि वान्नारत बर्टे व्यक्तम हात्नत श्री नासाना क्रम्णार्क श्रकाम করবে না? এখাঁনে একটি বিষয় লক্ষ করার মতো আর তা হলো, গৃঁহপালিত পশুগুলোর আমানতদারব্ধপে বলা হয় নাই, বরং কোরান মালিক বলে ঘোষণা করেছে। অথচ আমুরা জানি, সব কিছুর মালিক একমাত্র আল্লাহ। তারপরেও मानुषरक रा गृहे भाविक अञ्चल्यात छैं भेत मानिकानात कर्क्कृ कि स्वाप्त कता হয়েছৈ উহা যে কত বড় এবং অফুরম্ভ দান ইহাগ্ত অনেকেই বুঝেগু না বোঝার ভান করে আল্রাহর কাছে আত্মসম্বর্পণ না করে সামান্য কৃতক্রতা প্রকাশ করার প্রশ্নে মুখ ফিরিয়ে নেয়। গৃহপালিত পশুগুলোর যেমন নৃষ্প আছে তথা প্রাণ আছে সৈ-तकम अवगाना जेकन अतितर नक्त्र আছে, कि द कर नार। नक्त्र আছে, কিন্তু প্রাণীকলের নফ্সের সঙ্গে খারাসরূপী শয়তানটি নাই। তাই জগতের যত প্রকার প্রাণী আছে সবাই তোহিদে বাস করে এবং যারা তোহিদে বাস করে তাদের পক্ষে শেরেকু করার প্রশ্নুই ওঠে না। মানুষ এবং জিনের নুফ্সের সঙ্গে খান্নাসরূপী শয়তানটিকে দেগুয়া হয়েছে এবং ইহাকেই বলে সীমিত স্বাধীন ইচ্ছাশক্রিটি দান করা। আবার জিন ও মানুষের সঙ্গে নফ্স আছে, সঙ্গে খান্নাস व्याष्ट – ठारे निर्वारन कतात व्यक्तिनात व्योष्ट अवः সেरे त्रव्य व्याप्टन व्यानीर স্বয়ং রুহরূপ ধারণ করে। তাই কোরান বলছে যে, নাহনু আকরাবু ইলাইহি भिन राविनन ওয়ারিদ – তথা, আমরা তোমার জীবন-রণের নিকটেই অবস্থান করি।

যেহেতু আল্লাহ মানুষের জীবন-রগের অতি নিকটে অবস্থান করেন সেই হেতু মানুষ সৃষ্টির শ্রৈষ্ঠ জীব। প্রতিটি ফেরেশতা একেকটি বহু উপের ভাণ্ড বা পাত্রী অর্থট সেই ফেরেশতাকে সৃষ্টির শ্রেছ জীব বলে কোরান-এ একটিবারও ঘোষণা कता रश नारे।

98. अशा (अवः, ञात, अ) रैंज्जाशाकू (अर्थ कतिशाष्ट्र, धितशा, नरेंदि, श्रुर्थ कृतिद्व, धृत, वानाअ, वाहिशा नअशा, अष्टक कता, वानाका, गर्ठन कृता) मिन्द्रिनेतारि (योतार ष्टांजा, योतार वर्षित) व्यानिराठान् (यतिक रेनार, यतिक रेनाप्ता (यतिक व्यानार्क विना) ইলাহরূপে মেনে নেবার পরও অন্যান্য সাময়িক শক্তিসমূহ এবঁং বিহ্ব-বৈভবের **দাসতু করাটাকেই বোঝানো হয়েছে তথা আলিহাতান রূপে তথা বহু ইলাহর** কথাটি বলা হয়েছে]) লা আল্লা্হম্ (যাহাতে তাহারা) ইউনুসাক্র্ (সাহায্য) পাইতে পারে, তাহারা সাহায্য করিবে, তাহারা সাহায্যপ্রাপ্ত হইবে)।

% ब्रवर बालार ছाछा ब्रत्मक रैनार ठाराता ब्रर्श कर्द्य गाराटा ठाराता

<u> जाराग्रश्राक्ष रग्र।</u>

৭৫. লা (না) ইয়াস্তাতিউনা (তাহারা সক্ষম হইবে, তাহারা সমর্থ হইবে, তাহারা ক্ষমতাবান, তাহারা ক্ষমতা রাখে, তাহারা করিতে পারে) নাস্রাহম্ (তাহাদের সাহায্যে করিতে)।

% रेंराता जाराप्तत्रक माराया कतिक मक्रम रहेंक ना।

+ अग्ना (अत्र, व्यात, अ) रम् (जाराता) नारम् (जाराप्तत क्रना) क्रन्पूम् (प्रनावारिनी, प्रनापन) मूर्पाक्रन् (राक्रित, उपश्चित, व्यानीय रहेत्त)।

% এবং তাহাদের জন্য ইহারা সেনাবাহিনী (রূপে) আনীত হইবে।

१७. काला (मूठताः ना) ইয়াহজুन्কा (আপনাকে চিয়্রাক্লিউ করে, আপনাকে দুশ্চিয়ায় ফেলে, আপনাকে দুঃখ দেয়, আপনাকে পীড়া দেয়, কউ দেয়, শোকয়য় করে, বিষাদ জাগায়, বিষণ্ণ করে, ক্ষুদ্ধ করে) কাঙলুহয় (তাহদের কথা)।

প্ট সুতরাং তাহাদের কথা আপনাকে (যেন) দুঃখ না দেয়,

+ हैन्ना (निक्सं व्याधता विश्वताता वेनो श्याष्ट) नानामू (व्याधता विश्वताता विश्वतात्ता विश्वतात्ता विश्वतात्ता व्याध्या आणि, व्याधता आणि, व्याधि, भा (याश) रेडिनित्रक्ना (ठाशता शायन कर्त्व, ठाशता नूकार्रेसा तार्थ, ठाशता व्याङ्गान कर्त्व ठाशता अङ्गार्रेसा यास्न, ठाशता व्याव्य कर्त्व, ठाशता जाकिसा तार्थ) असा (याश) रेडिनिन्न् (ठाशता श्वकाम कर्त्व, ठाशता व्यक्त कर्त्व, ठाशता क्रानार्रेसा एतस्म)।

के निक्तार जामता [वरवण्टन वना रखिए] क्रानि यारा जाराता मानन कद्व

এবং যাহা তাহারা প্রকাশ করে।

५ वराश्या : अशाल वना रखिष्ट बानुार्क अनुमान श्रामान सुरान मुरा स्मत्न निल्न रैमान ७ व्यामला मात्ये तैयश्चिक नाना तकम विषश्चे धलाति ইলাহরূপে গ্রহণ করে নেগুয়ার অর্থটিই হলো মিন দুনিল্লাহি আলিহাতান। যদিও অনেকেই লিখে থাকেন : আল্লাহ্র পরিবর্তে অন্যান্য উপাস্যসমূহ। জাবন বাঁচানোর প্রশ্নে যে-সকল বৈষয়িক বিষয়ের উপর নির্ভরশীল হতে হয় সৈণ্ডলোর কিষ্ক কোনো শক্তি থাকে না যে মানুষকে খান্নাসরূপী শয়তানের মোহ-মায়া **२८७ ७**था क्राराब्राम २८७ পরিত্রাণ তথা নিম্কৃতি পাবার ক্রন্য সহায়কের ভূমিকা পালন করে। ইহাদের মাঝে নির্মিত যে-সকল গুণাবলি রয়েছে উহা সাময়িক এবং উহা আল্রাহরই দেগুয়া বৈশিষ্ট্য অথবা ক্ষমতা। এই নির্মিত ক্ষমতাগুলো मानुषरक शान्नारेंत्रत स्मार-माग्नात वांधन रुट मुक्त कत्रक्तू भारत ना। এই निर्मिठ গুণ গু ক্ষমতা আল্লাহরই দেগুয়া সেফাতের ধারাবাহিকতা মনে না করে এণ্ডলোকেই সৈন্যরূপে সহায়করূপে আঁকড়িয়ে ধরে রাখতে চায়। তথা খান্নাসের কুমন্ত্রণার মোহ-মায়ায় আবিষ্ট হয়ে থাকতে চায়। এই সমস্ত আলিহাতান ব্রীকড়িয়ে ধরে সুখের জীবনটি অতিবাহিত করতে চায়। সুত্রাং, গুইণ্ডলোই হয়ে যায় তাহার ঈন্য খান্নাসের দেগুয়া মোহ-মায়ার সাময়িক ইলাহ তথা কর্তা তথা প্রভু। খান্নাসের মোহ-মায়ায় আল্লাহর কর্তৃত্বের সঙ্গে ইহাদেরকেগু কর্তারূপে, প্রভুর্ত্তপে, নেতারূপে গ্রহণ করে নিয়ে ভুল করে ফেলে। এই জাতীয় मानुषर्फित्रक व्यार्थिताळ विश्वात्री नग्न वला रख्या के नित्र के निव्यात कीवल अर ইলাহসমূহের মোহ-মায়ার বন্ধনে তখন বিশ্বাসী হয়ে যায়। বিত্ত-বৈভব, বিষয়-সম্পত্তির এই দুনিয়ার জীবনে সব রকম উপকরণগুলোকে তার দেহরক্ষার সৈন্যবাহিনীর মতো মনে করে ফেলে। কারণ, সে বুঝতেই পারে না যে, খান্নাসের মোহ-মায়ার ফাঁদে পড়ে এই অপকর্মের মাঝে এগিয়ে চলেছে। তাই

वना रखिष्ट, अरे प्रनावारिनीयर जात्क काराब्राप्सित फित्क व्याना रति। सत्नत मात्वा त्रामशिक त्मार-माशात त्य-व्याकर्षण जारा चात्वात्र कर्ज्क प्रभुशा रखिष्ट। সেই মোহ-মায়ার সঙ্গেই তার হাশর হবে। এই অবস্থার পরিপ্রৈক্ষিতে তখন কেহ কাহাকেও চিনে নিতে পারবে না। সমগ্র সৃষ্টিজগৎকৈ মানুষের সেবাদাস-দাসী করেই বানানো হয়েছে। কিন্তু আক্ষেপ! বেশিরভাগ মানুষই আল্লাহকে একমাত্র रैनारक्रल स्नत्न ना नित्रा अवः निर्छत्वत्र मन्निर्धि श्रकामे ना कर्त्वे रैराप्तत्वत्करे र्हेनारत्राप श्रर्थ करत रात्क। मुर्थ-मुर्थ बाल्लार्क भर्वसग्र ऋमगावान वरन स्नतन নেবার পরগু তাদের মন গু মানিসিকতায় এ-ধরনের আচার-আচরণগুলো ফুটে একদিন আক্ষেপের বিষয় হয়ে দাঁড়াবে। কারণ, এরা আপন-আপন নফ্স হতে খান্নাসের মোহ-মায়ার কুমন্ত্রণা হতে একটুকুগু সজাগ গু সাবধানতা অবলম্বন करते नारे। वारित्वत उँभात्रनाधटनात मुखेँ शान्नाटमत स्नार-माग्नाि ऋफित्य द्धारा धर्म भावन कदाएँ। अकिए विद्याप्ति रेव बाद की वना याय? बवना, वर्डें দুঃখের সঙ্গে বলতে হচ্ছে যে, এই সংসারে খান্নাসের মোহ-মায়ার জালে আবদ্ধ र्टेख व्यामता व्यधिकाः गर्रे अर्रे कार्जीय धार्मिक। मुर्श्य-मुर्श्य जाता वातवात वनस्व यে व्यामता क्या अक व्यान्नार्तर शृक्षा कर्तिष्ट : व्येषे मेलित हाउग्रा-পाउग्राउद्गा তো খান্নাসের দেগুয়া কুমন্ত্রণার মৌহ-মায়ায় ভরপুর করে রেখেছে। এই জাতীয় সামাজিক অবস্থার হালঁটাল দেখে নবি-রসুলেরা অবাক বিশ্বয়ে আক্ষেপ করতে থাকেন, কিন্তু আফসোস করেই বা কী লাভ হবে? কারণ, সংসার-জীবনে প্রায় সবাই তো একই পথের পথিক। এই সীমিত শ্বাধীন ইচ্ছাশক্তিটি এবং সঙ্গে খান্নাসের দেওয়া শ্লোহ-মায়ার কুমন্ত্রণাটি আছে বলেই তো কত রকম যে নিঠুর ভয়াবহ মারামারির খেলাটি চলৈ আসছে, আবার ইহা হতে সাবধান করৈ দেবার তরে নবি-রসুল মহামানব হতে শুরু করে মুনি-ঋষি-সাধু-সন্তু-গুলি-গাউস-কুতুব-আবদালদের কত ধরনের, কত রক্ষৈর সাবধানবাণীগুলোগু দেখতে পাই। একদিকে দুনিয়ার ছন্নছাড়া জীবনের উঁচু-নিচু অনেক রকম धापछला प्रंथा याग्न, व्यपते फिट्न बंशाबानवर्फत व्याफ्टर्नैत वीपीछलाछ एम्था যায়। তবে ইহাই কি দ্বান্থিক দর্শনের অবধারিত ফলশ্রুতি, নাকি সুস্টার দেওয়া श्वाधीन त्रीक्षिত रेष्ट्यांगक्रिंग्रित विषक्षय यत्र्वांपारायक कल ठा व्यक्ष लिখक्तित काना वार्रे।

99. व्याञ्ठ (व्यथता, हेम्हासांकिक, ता, किःता, नठूता, यिन ना, यिन कि, यठक्रम ना, व्यत, व्यानत्म, त्यारामात्र) नास (नत्य, ना, नाह, नि, नि) हेशातान् (फ्शा, फर्मन कता) हेन्त्रान् (सानुष) व्यानना (व्यतगाह व्याप्तता, निक्शह व्याप्तता, निःत्रत्य व्याप्तता, किंछात्वे व्याप्तता, तिःत्रत्य व्याप्तता, विश्वापता, विश्वापता, विश्वापता, विश्वापता, व्यापता, व्यापता,

ूर्क भानूष कि प्रत्य ना निक्सर वामती [वरवादन वना रखाइ] जाराक

সৃষ্টি করিয়াছি শুক্রবিন্দু হইতে সুতরাং অতঃপর সে প্রকাশ্য ঝগড়াকারী।

१५. ३য়ा (এবং, আর, ३) দারাবা (বয়ান করে, প্রকাশ করে, বিবরণ দেয়) লানা (আমাদের জন্য) মাসালান্ (উদাহরণ, প্রমাণয়রূপ নিদর্শন, দৃষ্টাম্ত, উপমা, নজির, তুলনা, সাদৃশ্য মানুষ নিজের সৃষ্টির কথাটি তুলে গিয়ে নিজেদের সদৃশ-রূপে মনে করে। ইহার অর্থটি হলো, নবি এবং রসুলগণকেও নিজেদের মতো সাধারণ মানুষ মনে করে। কিছু নবি-রসুলেরা কখনোই মানবীয় পর্যায়ে থাকেন না]) ঽয়া (এবং, আর, ৪,) নাসিয়া (ভুলিয়া য়ায়) খালুকাহু (তাহার সৃষ্টি)।

कुँ बवर जामार्फित केना क्षकाम करत जाम्मा बवर खूनिया यारा जारात जृष्टि

(কে)।

+ काला (वत्न) सान् (क्) इँछेट्ट (क्रीविट कर्त्व, श्रापत्रकात कर्त्व, श्राप एत्रा, क्रीवनमान कर्त्व) देकासा (टाफ़, टाफिफ, व्यष्ट्रि, क्रहान) ३ शा (अवः, व्यात, ३) रिशा (टारा, त्रि, टिनि, टेरा, अर्छेनि, त्ररेछिनि) तासिस् (अठाणना राफिफ, छात्राकाता राफ़, अठाणना क्रताकीर्प, सून छेलामानछिनत अतन्त्रत व्यानामा रुश्या)।

(সৈ) বলে, কে জীবিত করে অস্থিসমূহকে এবং তাহা পচাগলা।

१৯. कून (वन्न) रॅंडेर्टेरान् (छिनि छाराक् अरिवेछ कतित्वन) नािक (यिनि) व्यान्माग्रारा (छारा पृष्टि कतिग्राष्ट्रन) व्याउँग्राना (अथम) मात्रािछन् (वात्र)।

र्वनुन, ठिनि ठाशात्क अरिविठ कतित्वन ियनि ठाश श्रथभवात पृष्टि

করিয়াছৈন।

+ छेशा (अवः, खात, ३) च्छशा (छिनि) विकूल्लि (श्रक्छारकत मिटिछ, मव किष्टत मिटिछ, मस्स वस्रत मिटिछ, श्रक्छाक्छित मिटिछ) शाल्किन (मिछि) खालिसून (क्षांछ, विक्रिछ, विमातम, मुम्क, भातममी, असनिमियाम, देनकर्मछ, लाइः)। अवः छिनि मकल मुस्ति मिटिछ क्षांछ (खाएका)।

५०. व्यान्नाकि (य, यिनि, या, याहा, यात, याहात, यात्क, याहात्क) काव्याना (मृष्टि कता, टिति कता, कता, कर्षणां कता, भित्रपे कता, याहात कता, याहात कता, भित्रपे कता, विभाव कता, याहा करा। वाक्ष (टिहार करा) वाहा करा। याहा करा। यहा करा वहा करा। यहा करा यहा करा। यहा करा यहा करा था। यहा करा यहा करा यहा करा यहा करा था।

যিনি তোমাদের জন্য সবুজ গাছ হইতে সৃষ্টি করেন আগুন, সুতরাং তোমরা

छैरा रहेळ श्रङ्गान्ठ कद्ता।

े व्याशा ं अर्थे व्याशां कराणित व्याशा निश्व भिष्ठ भिर्य व्रथमिर वनिष्ठ या शिर्या वारा प्रशास वार्य वार्य कर्ष कर्ष कर्ष कर्ष वारा व्यवनिक्र पर्या वारा प्रशास वार्य कर्ष कर्ष कर्ष विविध्य कर्ष वार्य कर्ष कर्ष वार्य वार्य कर्ष वार्य वार वार्य वार

তার শুক্রকীটের মাঝে পূর্ণভাবে বিরাজ করে। মানুষ তার আগের অম্ভিত ও স্বভাব চরিত্রের কথাগুলো শুক্রবীক্ষের মাঝে আসবার পর সম্পূর্ণরূপে ভুলে যায়। যে পিতা-মাতার আচার-আচরণ, স্বভাব-চরিত্র শুক্রক্টিট অবস্থায় অবস্থান করার সময় ছিল ঘুমন্ত অবস্থায়, যোবনে আসবার পর উহা প্রকাশু পায় তঁথা ধরা পড়ে। সুতরাং, যোবনে আসবার পর আপন নফ্সের সঙ্গে মিশে থাকা খান্নাসটি যখন পরিপূর্ণরূপে অবস্থান করে তুখন মনে করে যে, নবি-রসুলেরাগ্ত তো আমাদের মতোই মানুষ। প্রকৃতপক্ষে নবি-রসুলদের আমাদের মতৌ মানুষ रवात काला श्रन्नर्टे वा। कातप, नवि-तुर्मुल्ता मात्रुम रखार ऋनाधरेप করেন। কারণ, শুক্রকীটে অবস্থান করার আগেই নিবি-রসুলৌরা মাসুমরূপে অন্য काराउ व्यवद्वान क्रबिएलन, यांशा व्यवस निशक्त क्रोना नार्हे। प्रिवीक्ट यञ्छला क्षांका बाष्ट्र जात बक्षा बनाज्य (गुर्क क्षांकांकि रला, तक्र-ेबाःस्त्रत দেহের সুঙ্গে নবি-রসুলুদের দেহের মিল পাগুয়াতে স্থুল দৃষ্টিতে একই রকম মনে কুরার বিদ্রান্ত সিদ্ধান্ত্রিটি প্রহণ করা। কারণ, নবি-রসুলদের কথা তো বাদই দিলাম, বরং পৃথিবীর অনেক খ্যাতিমান মহামানীদেরকেও এই দেহের আকার-প্রকার দিয়ে বিচার করে নিজেদেরকে সমত্ন্য মনে করে থাকে। যেমন আইনস্টাইন আর একটি নিরেট হাবাগোবা প্রকৃতি মানুষ – উভুয়ের দেহের আকার-প্রকারের সমতুল্যতা দেখে সেই হাবাগোরা প্রকৃতির মানুষটিও নিজেকে আইনস্টাইনের মতো মানুষ মনে করুতে পারে। আসলেই কি তাইণু প্রকৃতপক্ষে **७** रावाणावा सानुषि वात वारनिष्ठारेलत सक्रा सुरापुरुषिक े फररत व्याकात-श्रकात अकरें तकम रु३ ग्राप्त व्यामता त्रवारे ३रे रावाणावा मानुत्यत मতा একই রকম ভেবে ধোঁকার খপ্পরে পড়ে যাই। এর চেয়ে বড় ধোঁকা এই फ्नियाटा व्यात क्यपि व्याष्ट, अरे व्यथम निर्शंकत काना नारे। मानुष मद्र পट्टा ণেলেই তার মূল অগ্রিত্নটি শেষ হুয়ে যাবার প্রশ্নটিই প্রুঠে না। কারণ, জীবাআটি তখুন সমগ্র দৈহ হতে বিচ্ছিন্ন হয়ে যায়। এই বিচ্ছিন্নতাকেই মরণ वना रग्न। फरिंग भदा भटा-भक्त भटान औतात्मात किष्ट्र वाटम योग्न ना, कात्रप দেহটি একটি বিষয়ু আর জীবাআটি সম্পূর্ণ অন্য বিষয়। মানুষ ভুল করে মনে कत्त नक्त्र रूळ विष्टित्न रुख याअशा नाम्छार ताथ रश अक्छि सोनुस। ञात्रल সমগ্র দেইটি তখন একটি নফ্সবিহীন লাশে পরিণত হয়। সেই লাশ গলে-পচে গেলেও যেতে পারে, আবার কবরও দেওয়া যেতে পারে, আবার শাশানেও দাহ করতে পারে – ইত্যাদি প্রকারভেদে যাহা করা হয় উহা দেহের উপরে বর্তায়, কিষ্ক জীবাত্মার উপর বর্তাবার প্রশ্নই আসে না। কারণ, জীবাআটি তখন দেহ হতে সম্পূর্ণ বিচ্ছিন্ন অবস্থায় অবস্থান করে। সূতরাং, প্রতিটি মানুষের জীবন্ত फरि बर्किकि **औरा**यांत श्रीतष्ठ करत बर्टे श्रीतष्ठ फर-करात्र बेकिए नक्स অনেক রকম আজাব আর শাম্তি ভোগ করে ইহাই হাকিকতে কবরের আজাব। व्यावात, भाषित फर्ट या कवद्वत व्याकाव रग्न छेरा स्मक्रांकि व्याकाव। व्यत्नक्रीं सकात **सिनाळ ख**ेतञ्चान कता छिनिंछि **শয়তা**त्नित सळा। सुठुउ-नासक कियासळ সণিরা ঘটে যাবার সঙ্গে-সঙ্গে একটি মানুষকে তার আপন পীরিচয় এবং শ্বরূপটি দেখিয়ে দেগুয়া হয় তথা পূর্বজ্ঞাের কর্মফলটি ভাগ করতে হবে এই সিদ্ধান্তটি জানিয়ে দেগুয়া হয়। কারণী, এই জনমে আসবার পর আগের জনমের কথাগুলো ভুলে যায়। কেয়ামতে সণিরা তথা একটি ব্যক্তির মৃত্যুই যে ছোট কেয়ামত এবং এই ছোট কেয়ামতটি ঘটার সঙ্গে-সঙ্গে পুনরায় জীবন দান করা হবে ইহা কোরান-এরই কথা। কিষ্কু অনেকেই কেয়ামতে সগিরা তথা ছোট কেয়ামত যে একটি ব্যক্তির মৃত্যুটিকে বলা হয়েছে, ইহা জানবার পরেও না জানার ভান করে এটা-সূেটা বলতে থাকে এবং নানা রকম যুক্তি-তর্ক দিয়ে বিদ্রান্তিটিকে আরগু खानाट कदा छाल।

তারপর বলা হয়েছে, সবুজ বৃক্ষ হতে আগুন তৈরি করবার কথাটি। আগুন ঘুমন্ত অবস্থায় প্রতিটি সবুজ বুদ্ধের মাঝেই লুকিয়ে থাকে। কাঠের কয়লা গু পীথর কয়লা, যাহা আমরা দেখতে পাই উহাঁগ্র এই সবজ বন্ধ হতেই আগত। সুতরাং, সবুজ বৃক্ষ, কাঠের কুয়লা, পাথরের কুয়লা এমুনকি পাথরের ঘর্ষণের मोत्विञ्ज बाञ्चेत्नते बञ्चित्रूपि घुमित्रा शात्क। अर्थे विষয়पि विञ्चातिल कानवात यिष कात्रुश्र व्याधर (शब्क शोक्त हो) रत्न हात्क व्यवस्तार कृत्व मञ्जाहुँ वाला भार সুফি মাগুলানা জান শরীফ শাহ সুরেশ্বরীর-রীচিত উর্দু ভাষায় লিখিত কেতাব সির্রে হক জামে নুর-এর বঙ্গানুবাদটি পড়তে। অনুবাদটি খুবই চমৎুকার এবং

नितंत्रक राट्य यिनि कर्त शिष्टने यात नाम रेटना व्योनामा मारिक नृती। ১১. व्याश्रमा (कि, व्यथवा, रिष्टामारिक, वा, किःवा, नयूवा, यिन, ना यिष्ठ, यणकप् ना, व्यत, व्यानत्वम, त्यारामात) नारमा (नश्न, नेट, ना, नार, लर्हें) व्यान्नांकि (यिनि, या, यांशा, यांत्र, यांशात, यांराक, यांशाक) शानांकां (भूषि कतियाष्ट्रन, वानार्ह्याष्ट्रन, टार्व कतियाष्ट्रन, निर्माण कतियाष्ट्रन, तप्ना করিয়াছেন, গঠন করিয়াছেন, গড়িয়াছেন) সামাগুয়াতি (আকাশসমূহ, वाका गुछलि, सुनछलि) उशा (अवः, व्यात, अ) व्यात्राहा (श्रीवरी, क्रिसन, साहि, দেহ) বিকাদিরিন্ (ऋंसতাবান, শৃক্তিমান, সামর্থ্যবান) আলা (উপরে, উর্ধের, দিকে, অভিমুখে, বিষয়ে, সম্পর্কে, যুক্ত হইয়া, ভিত্তি করিয়া, অগ্রুসর হইবার ভাবসূচক, ততোধিক, অধিকন্ত, উচ্চৈ, অধিকতর উচ্চে, উর্ধ্বদিকে, অন, আপঅন, গুভার, এবাভূ) আন্ (যে, এই যে, হইতে, বিষয়ে, সম্পর্কে) আইয়াখলুকা (সৃষ্টি করিবেন, বানাইবেন, তেরি করিবেন, নির্মাণ করিবেন, त्रह्मा कतिर्तन, गर्नन कतिर्तन, गर्निर्तन) क्षित्रमारम् (जाराप्टत जनुत्रभ, তাহাদের সদশ, তাহাদের মতো)।

তিনি কি সৃষ্টি করেন নাই আকাশুসমূহ এবং পৃথিবী, (যিনি) ক্ষমতাবান

(ইহার) উপরে যে তাহাদের অনুরূপ সৃষ্টি ক্রিবেন?

+ वाला (रा, व्यवगार, निकार प्राप्त अया (अवर, अ, व्यात) रश्याल (छिनि, त्र) शानुनाकु (त्रुका, त्रुकिकर्छा) व्यानिस् (ङानी, विङ, ङानवान)। रंग - बरः छिनि प्रकी, क्रानी।

৮২. ুইন্নাম্। (নিশ্চয়ই, ুবস্তুত, অবশ্যই, ুনিঃসন্দেহে, প্রকৃতপক্ষে, আসলে, ই্ছা ব্যতীত নহে) আধ্রুছ (তুঁ।হার আদেশ, তুঁ।হার কাজ তাঁহার ভুকুম, তাঁহার निर्फ्ति, ठाँशांत निर्धाय , ठाँशांत नामन, ठाँशांत कर्ज्ञ, व्यक्षांत्र, कमाछ, रम्प्राक्तिन । रेका (यथन, अर्थ ममस्, रठा९) व्यातामा (रेष्ट्या कता, ठाउसा, व्यक्तियास) नारसान (किट्रू) व्यान (त्य्, अर्थ त्य, रर्द्युक्त, विषद्स, मृस्मदर्क) रैशाकुना (तत्नन) नार (छारात ेकना) कून (रठ, ररेशा याठ) कारेशाकुन (त्रुठतीः रहेशा याग्न)।

निশ্চয়ই তাঁহার নির্দেশে (তিনি) যখন কিছু ইচ্ছা করেন, তাহার জন্য বলেন

যে, 'হগ্র', সূতরাং হইয়া যায়।

৮৩. ফাসুব্হানা (সুতরাং পবিত্র) আল্লাজি (য়ে, যাহার, যাহাকে, যাু, यारा, यात) विशापिटि (यारात राळ) भागाकूछू (कर्ठक्र, ताक्रक्र, ऋभठा) कून्नि (त्रव, त्रभ्ञ, त्रक्न) गार्टेशिन् (क्रिष्ट्र, वश्र, क्रिनित्र) अशा (अवः, व्यात्, अ) हैनाहैंहि (ठाँहात फिर्कू) ठूतकार्डन (প্রত্যাবর্তন, ফিরিয়া আসা, প্রত্যাগমন)। সুতরাং পবিত্র যিনি, যাহার হাতে সকল কিছুর কর্তৃত্ব এবং তাহার দিকে

श्रट्यां तेर्चन ।

५ त्राशाः श्रथसिट व्याकाममसूर देवित कतात क्यां हि अ-अनार तेला रखाष्ट्र या, सानुस मृष्टि कतात जूननात्र, वित्मस कता क्यांमलात फिक फिरा, व्याकाममसूर मृष्टि कता व्यत्नक विम्न अणिन अवः मक्त विस्त्र वर्ला कातान-अत छनवामि नम्म मृष्टि कता व्यत्नक विम्न मामा वम्म वातावा – व्याः कित्र व्याः वातावान व्याः कित्र वातावान विश्व विद्याः कित्र वातावान विषयः निर्म प्रवेश अभ्यात अवः अवः अवः अवः अवः वात्र वातावान वात्र मृष्टि वातावान विवाः वात्र विद्याः वात्र वात्र विवाः वात्र वा

খান্নাসমিশ্রিত নফ্সের দৃষ্টিভঙ্গিটি বহু দেখে এবং বহু দেখার কুমন্ত্রণাদাতাই হলো খান্নাস। এই বহু দেখার মাঝেই শেরেকটি লুকিয়ে থাকে এবং লুকিয়ে থাকে অনেক রকম ভুল সিদ্ধান্তগুলোতে উপনীত হওয়া। পাশ্চাত্যের দার্শনিকদের আপন নফ্সের সঙ্গে খান্নাসটিকে রেখেই গ্রেষণার আন্তরিকতায়ও যে নিখুত কুমন্ত্রণাটি অনেক সময় থেকে যায় তারই ফুলন্ত দৃষ্টান্ত

হলো পাশ্চাত্যের দীর্শনিকদের রচনাসমগ্র।

তাই কোৱান তাদেৱকে বলছে, মৃত্যু-ঘটনাটি একটি মানবজীবনে শেষ পরিণ্টি নয়, বরং আল্লাহর নৈকটা পাঁওয়াটাই মানবজীবনের শেষ পরিণ্টি এবং ইহাই চরম সার্থকতা। ইহাই চরম পাগুয়া। মানুষকে একটি মৃত্যু-ঘটনার सर्पार्टे एटए एम्डिया ट्राप्त ना, तृतः शूनतायु भूषि कतीत कुशाणि वेनी रायात्र। णारे क्रवाएक रूप भूकि नाय्वंत उँएक्टी नर्तमिक्रभातात निवरण क्षकाम केतात কথাটি আল্রাহ বলৈছেন। আপনার মাঝে আপন রবের তথা আপন প্রতিপালকের পবিত্রতাটি জাগিয়ে তুলে নফ্সকে সকল প্রকার কলুষ হতে মুক্ত করতে হবে এবং উহা কেবল একটি কাজের দারাই করা সম্ভবপরি আর সেই काक्रित नाम रत्ना निष्कत नक्ष्मत मन्द्र मित्म राका शान्नामत्नभी मग्रजानिएक তাড়িয়ে দেওয়া নতুবা মুসলমান বানিয়ে ফেলা। একটি খান্নাসমুক্ত নফ্স সৃষ্টির উপুর শক্তিশালী ইয়ে ঠঠে। কারণ, খান্নাসমুক্ত নুফ্সটির জিইবা রব নামক প্রতিপালকের জিব্বা হয়ে যায়, খান্নাসমুক্ত নফ্সটির কান দুটো রব নামক প্রতিপালকের কান হয়ে যায়, খান্নাসমুক্ত নফ্সট্রির চোখ দুট্রো রব নামক প্রতিপালকের চোখ হয়ে যায়, খান্নাসমুক্ত নফ্সট্রির হাত দুটো রব নামক প্রতিপালকের হাত হয়ে যায়, খান্নাসমুক্ত নফ্সটির পা দুটো রব নামক প্রতিপালকের পা হয়ে যায়। এই পৃথিবীঠে অনেক রকম শিক্ষার বিষয়ু আছে, দর্শনের বিষয় আছে, ঘাত-প্রতিঘাতৈর বিষয় আছে, আনন্দ-উল্লাসের বিষয়টি আছে এবং আরও অনেক-অনেক নাম না জানা বিষয় আছে, কিন্তু সব বিষয়ের শেষ বিষয়, সব ভাষার শেষ কথাটি, সব দর্শনের শেষ দর্শনটি, সব উপদেশের শেষ উপদেশটি, সব কর্মের শেষ কুর্মটি হলো আপন-আপন পবিত্র নফ্সের সঙ্গে শয়তানকে যে খান্নাসরূপে মিশিয়ে একাকার করে দেগুয়া হয়েছে সেই খান্নাস হতে মুক্তি পাওঁয়া এবং ত্রাণ পাবার তরে বিরাট ধৈর্যধারণ করে ধ্যানসাধনার মোরাকাবা-মোশাহেদার দায়েমি সালাতের মাধ্যমে আপন প্রতিপালক নামক রবের পরিচয়টি লাভ করা। ইহাই প্রথম সিদ্ধান্ত, ইহাই

सायशालत त्रिक्षाञ्च, ইंशरे त्यस त्रिक्षाञ्च अवः त्रवंकालत त्रवंगुरात रेंशरे अकसात त्रिक्षाञ्च व्यात त्रारं त्रिक्षाञ्चित व्यात्तक नाम रला : सान व्याताका नाकत्रार काकाम व्याताका ताववार – उथा, या जात नक्त्रक िनत्ज त्यत्वह, क्लाता त्रक्तर नारे, त्र जात त्रवक्त कित क्षण्य त्यत्वह। त्रुजताः, व्यसम निश्वकत त्रक्त व्यात किष्टू निश्वतात मत्जा उथा श्रकाम कतात मत्जा विषय काना नारे।